DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

İbn Hibbân

Sahîh

الإحسان في تقريب

صحيح ابن حبان

Ali bin Balabân el Fârisî

el-İhsân fî Takrîbi

Sahîhi İbn Hibbân

3

OCAK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sahîh/el-İhsân fî Takrîbi Sahîhi İbn Hibbân

1. baskı – İstanbul

Cilt 3

Nisan 2022

Özgün adı: el-Müsnedü's-Sahîh ale't-tekâsim vel-envâ'

Yazarı: Ebû Hâtim Muhammed b. Hibbân b. Ahmed el-Büstî (öl. 354/965)/ tertib eden: Ebu'l-Hasan Emîr Alâuddîn Alî b. Balabân b. Abdillâh el-Mısrî (öl. 739/1339)

Arapça neşir: Halil b. Me'mûn Şeyhâ yayım hazırlığı ile Dâru'l-Ma'rife tarafından, Beyrut 2004'de yayımlanmıştır.

İSBN: 978-605-4659-43-2

Tercüme: Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız ve Zekeriya Yıldız

Tashih ve Redaksiyon: Yusuf Özbek

Mizanpaj: Muhammet Özbek

Kapak: Edib Agagjyshi

Baskı: Milli Basımevi

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad.

Güven İş Merkezi C-blok No. 201-202

Zeytinburnu/ İSTANBUL

Tel: 0212.5443409 Matb. Sertifika No: 48936

Sipariş ve Bilgi Edinme: www.ocakyayincilik.com,
www.hadisdeposu.com

GSM: 05353107416 (Yusuf Özbek)

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sahîh İbn Hibbân

el-İhsân fî Takrîbi Sahîhi İbn Hibbân

Ebû Hâtim

Muhammed b. Hibbân (öl. 354/965)

Tertib Eden:

Emîr Alâuddîn Ali b. Balabân el-Fârisî ((öl. 739/1339)

Cilt 3

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

NAMAZ KİTABI 58

Bâb: Namazın Kılınışı 58

Kişinin Namazda Zihnini Boşaltması ve Şeytanın Vesveselerini Kovması Gerektiği Hakkında 58

Farz Namazı Kılmak İçin Kalkan Kimseye Sükunetin Emredilmesi 59

Namazında Sükûnet İçinde ve Yüce Allah'a Karşı Huşû Halinde Olan Kimsenin İnsanların En Hayırlılarından Sayılması 59

Yaptıkları Şeylerden Dolayı Bazılarının Namazlarının Kabul Edilmemesi 59

En Faziletli Namaz, Kunûtu (Kıyamı) En Uzun Olanıdır 60

Kişinin Namazını Kısa ve Mükemmel Bir Şekilde Kılmasının Gerekliliği 60

Kişinin Tek Başına Kıldığında Namazı Dilediğince Uzatmasının Emredilmesi 61

Kişinin Namaz İçin Kıyamda Bulunduğunda Allah'a Hamd Etmesinin Müstehaplığı 61

Namaz Kılan İle Önünde Yöneldiği Duvar Arasındaki Aralığın Vasfı 62

Kişinin Mescidde Kendine Bir Yer Seçip Namazlarının Çoğunu Orada Kılmasının Mubahlığı 62

Namaza Durmuş Olan Kişinin Var Gücüyle Dua Etmesinin Müstehaplığı 63

Kişinin Namazında Getirdiği Tekbirlerin Sayısı 63

İnsanlardan Bir Âlime Namazdaki Her Kalkış ve İniş Hareketi İle Tekbir Getirmesi Gerektiği İzlenimi Veren Haber 64

Başını Rükûdan Kaldırması Dışında Kişinin Namazdaki Her Kalkış ve İniş Hareketinde Tekbir Getirmesi Gerekmesi 64

Kişi Namazına Nasıl Başlar? 65

Kişinin Namaza Başlarken Tekbir Getirme Sırasında Parmaklarının Arasını Açması 66

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Namazda Sağ Elini Sol Elinin Üzerine Koymasının Müstehaplığı 66

Namaza Başladığında Kişinin Kıraatten Önce Yapacağı Dua 67

Kişinin Farz Namazına Başladığında Tekbirden Sonra Yapacağı Dua 68

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Geçen Duayı Tekbirden Önce Değil Sonra Yapmış Olması 69

Kişinin Üstte Geçen Dua Dışında Başka Bir Şeyle Namaza Başlamasının Mubahlığı 71

Kişinin Üstte Geçen Dua Dışında Başka Bir Şeyle Namaza Başlamasının Mubahlığı 71

İmamın Cemaat Fatiha'yı Okuyarak Kendisine Yetişsin Diye Kıraatten Önce Susmasının Müstehaplığı 72

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Tekbir İle Kıraat Arasında Sustuğunda Yaptığı Dua 73

Kişinin Namazda Kıraatin Başlangıcında Yapacağı Sığınma 73

Yüce Allah'ın "Kuran'dan Kolayınıza Geleni Okuyun" Âyetini Tefsir Eden Hadisler 74

Yüce Allah'ın "Kur'ân'dan Kolayınıza Geleni Okuyun" Âyetiyle Fatiha Sûresini Murad Etmesi ki —Allah, Resûlü'ne Kitab'ında İndirdiklerini Beyan Etme Görevini Vermiştir— 75

Gerek İmama Uyanın, Gerekse Tek Başına Namaz Kılan Kişinin Fatiha Sûresini Okumasının Farz Olduğuna Delalet Eden Haber 75

Kişinin Namazda Rabbiyle Yaptığı Münacâtın Vasfı 76

İster İmama Uysun, İsterse Tek Başına Kılsın Namaz Kılana Fatiha Okumanın Farz Olduğunu Belirten Haber 77

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Sadece Fatiha Sûresini Okuyunuz" Sözüyle Fatiha Dışında Kıraat Yapılmasını Yasaklamadığına Delalet Eden Haber 78

Kişinin Bütün Rekatlar İçin Bir Rekatta Değil, Her Bir Rekatta Fâtiha Suresini Okumasının Farz Olması 79

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İçinde Fatiha Sûresi Okunmayan Namazda Noksanlık Vardır 80

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Burada Zikrettiği Eksikliğin Namazı Caiz Kılan Eksiklik Değil Namazı Geçersiz Kılan Eksiklik Olması 80

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Fatiha Sûresi Okunmadan Namazın Geçerli Olmadığına Dair Çağrıda Bulundurması 82

Bu Hadislerin Tek Başına Namaz Kılan Hakkında Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 83

Kişinin İster İmam Olarak, İsterse İmama Uyarak Fatiha'sız Namaz Kılmasının Yasaklanışı 83

İster İmam Olarak, İster İmama Uyarak ve İsterse Tek Başına Olsun, Fatiha Okumadan Namaz Kılmanın Yasaklanışı 84

Namazın Bir Bölümü Olması Dolayısıyla Namazda Yapılan Kıraat İçin de "Salât" İsminin Kullanılması 84

İmamın Fatiha Sûresini Okuyacağı Zaman Bismillahirrahmanirrahîm'i Sesli Olarak Söylemesinin Müstehaplığı 86

Kişinin Fatiha Sûresini Okuyacağı Zaman Bismillahirrahmanirrahîm'i Sesli Olarak Okumamasının Mubahlığı 87

Zikredilen Fiili Terketmenin Mubahlığını Belirten İkinci Haber 88

Bismillahirrahmanirrahîm'i Gizliden de, Açıktan da Okumanın Mubah Olduğu Yerlerde Kişinin Onu Sesli Okumasının Müstehaplığı 88

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Bismillâhirrahmânirrahîm'i Bütün Namazlarda Sesli Olarak Okuduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 89

Kişinin Namazında Söylediği Âmin'in Meleklerin Âmin Demesine Tevafuk Ettiğinde Geçmiş Günahlarının Bağışlanmasına Vesile Olması 90

Namaz Kılanın Fatiha Sûresinin Sonunda Sesli Olarak Âmin Demesinin Müstehaplığı 91

Kişinin Fatiha Sûresini Okuduktan Sonra Bir Susma Yapmasının Müstehaplığı 92

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kıyamda Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olan Kimsenin Yapması Gereken 93

Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olana Tesbîh, Tahmîd, Tehlîl ve Tekbîr Getirmesinin Emredilmesi 93

Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olana Onu Farsça Olarak Okumasını Emredenin Kavlini Çürüten Haber 94

(Üstteki) Bu Sözlerin Yüce Allah'ın En Sevdiği Sözlerden Sayılması 95

En Hayırlı Sözlerden Sayılan Bu Sözlerin Hangisiyle Başlanırsa Başlansın Bir Mahzur Olmayışı 95

Kişinin Tek Rekatta İki Sûreyi Birlikte Okumasının Mubahlığı 96

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Namazda Sûreleri Bölmenin Uygun Görüldüğü İzlenimi Veren Haber 96

Sûrenin Başından Başlanmış İse Herhangi Bir Mazeret Durumunda Bir Rekâtta Sûrenin Sadece Bir Kısmını Okumanın Mubahlığı 97

Kişinin Sabah Namazında Okuyabileceği Sûreler 98

Kişinin Vasfedilen Dışında Sabah Namazında Okuma Yapmasının Mubahlığı 98

Kişinin Sabah Namazında Mufassal Kısa Sûreleri Okumakla Yetinmesinin Mubahlığı 98

Kişinin Zikredilen Sûreleri Sabah Namazında Okumasının Mubahlığı 99

İmamın Cuma Günü Sabah Namazında Belli İki Sûreyi Okumakla Yetinmesinin Müstehaplığı 99

Sabah Namazında Kıraat Konusunda Belirli ve Sınırlı Bir Miktarın Olmadığına Delalet Eden Haber 100

Öğle Namazında Ne Okunur? 101

Öğle ve İkindi Namazlarında Okunacak Miktar 101

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Öğle ve İkindi Namazlarında Ne Kadar Kıraat Yaptığının Bilinme Şekli 102

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Öğle ve İkindi Namazlarındaki Kıraatinin Vasfı 102

Kişinin Vasfedilen Kıraate Ziyade Olarak Okuma Yapmasının Caizliği 103

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Öğle ve İkindi Namazlarında Kıraati Sesli Yapmadığına Delalet Eden Haber 104

Öğle Namazında Yapıldığı Vasfedilen Kıraatin Fatiha Sûresini Takiben Yapılması 104

Kişinin Akşam Namazında Yapacağı Kıraat 105

Kişinin Akşam Namazında Daha Önce Vasfedilenlerin Dışında Sûreler Okumasının Mubahlığı 105

Akşam Namazı Kıraati Miktarının Bir Alt Sınırının Bulunmaması 106

Cemaatin Rızası Dahilinde Akşam Namazında Kıraati Uzun Tutmanın Mubahlığı 106

Kişinin Akşam Namazında Mufassal Sûrelerle Yetinmesinin Mubahlığı 107

Kişinin Yatsı Namazında Yapacağı Kıraat 108

Kişinin Yatsı Namazında Vasfı Geçenler Dışında Başka Sûreler Okumasının Mubahlığı 108

Kişinin Cuma Gecesinde Akşam ve Yatsı Namazlarında Okuması Müstehab Olan Sûreler 109

Felak Sûresinin, Kulun Namazında Okuyabileceği Allah'ın Sevdiği Sûrelerden Olması 110

İmama Uyan Kimsenin Kıraatini Sesli Yapmasının Yasaklanışı 111

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ne Diye Kur'ân Konusunda Benimle Çekişiliyor" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil, Sesli Kıraati Kastetmesi 111

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Karıştırmama Sebep Olanın İçinizden Biri Olduğunu Biliyordum" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil Kıraatin Sesli Yapılmasını Kastetmesi 113

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İmamın Kıraatini Karıştırmaması İçin Ona Uyanın Sesli Kıraat Yapmasının Mekruhluğu 114

Cemaatten Birinin Değil Tümünün Kıraat Yapması Üzerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu sözü Söylemiş Olması 115

"Müslümanlar da Bu Uyarıdan Ders Çıkarıp..." Sözünün Ebû Hureyre'ye Değil Zührî'ye Ait Olması 116

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Ne Diye Kur'ân Konusunda Benimle Çekişiliyor" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil, Kıraatin Sesli Yapılmasını Kastettiği Yönündeki Şüpheleri Giderecek Haber 117

Söz Konusu Kıraati Zikrettiğimiz Kişilerin (Cemaatin) de Yapması Gerektiğine Delil Olarak Getirilebilecek Bir Haber 118

Kişinin İmam Olduğunda Kendisine Daha Çok Cemaat Katılsın Diye Birinci Rekatı Uzun Tutmasının Mubahlığı 118

Üstteki Ebû Saîd el-Hudrî Hadisinde Geçtiği Gibi Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazı Diğer Rekatlarda Değil Sadece İlk Rekatta Uzattığını Beyan Eden Haber 120

Namaz Kılanın Rükûya Giderken ve Rükûdan Başını Kaldırırken Ellerini Kaldırmasının Müstehaplığı 123

Namaz Kılanın Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Ceplerinden Çıkararak Kaldırmasının Müstehaplığı 125

Kişinin Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Kulakları Hizasına Kadar Kaldırmasının Mubahlığı 126

Namaz Kılanın Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Omuzları Hizasına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı 126

Yüce Allah'ın O'na ve Getirdiklerine Uymamızı Emrettiği Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kıldığı Bir Namazın Vasfı 129

Hadis İlminde Derinliği Olmayanın Belirtilen Yerlerde Ellerin Kaldırılmaması Hususunda Delil Gösterdiği Haber 132

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namaz Kılanın Namazın Başlangıcında Kaldırdığı Gibi Rükû Yaparken ve Başını Ondan Kaldırırken de Ellerini Kaldırması 134

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmetine Namazda Rükûya Giderken ve Rükûdan Başını Kaldırırken Başlarını Kaldırmalarını Emrettiğine Delalet Eden Haber 135

Mâlik b. el-Huveyris'in Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Emrini Namazda Uygulaması 136

O zamanlarda Buluğa Ermiş Akıllı Biri Olarak Faziletli bir Âlim Olan Abdullah b. Mes'ûd'un Söz Konusu Yerlerde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ellerini Kaldırdığını Görmemesinin Mümkün Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 136

Bazen Meşhur Bir Sünneti Faziletli ve Hayırlı Âlimlerden Olan Biri Onu Devamlı Yapıyor Olsa da Bilemezken İlim ve Değer Bakımından Ondan Daha Aşağıda ya da Aynı Seviyede Olan Birinin Daha İyi Bilebilmesi 138

Namaz Kılanın İkinci Rekattan Kalkarken Ellerini Omuzlarına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı 138

Namaz Kılanın İkinci Rekattan Kalkarken Ellerini Omuzlarına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı 140

Bir Önceki Haberde Sükûnete Yönelik Muhtasar Bir Şekilde Gelen Emrin Rükûda Elleri Kaldırma Konusunda Değil, Selam Verirken Elle İşaret Konusunda Olduğunu Bildiren Haber 141

Namazda Ellerin Bacaklar Arasında Kenetlenmesi Mubah İken Rükûda Ellerin Dizlerin Üzerine Konulmasının Emredilmesi 142

Rükûda Ellerin Bacaklar Arasında Kenetlenmesinin İslam'ın İlk Dönemlerinde Olması ve Daha Sonra Ellerin Dizler Üzerine Yerleştirilmesi Emri İle Bunun Neshedilmesi 143

Namaz Kılanın Rükû ve Secdede Kalacağı Süre 143

Namaz Kılanın Yaptığı Secde İle Rükûların Vasfı 145

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namazında Rükû ve Secdesini Noksan Yapan Kimseye Hırsız Nitelemesi Yapılması 147

Namazın Bazı Kısımlarını Gereği Gibi Kılmayan Kişiye Namazın Sadece Kalan Kısımlarının Sevabının Yazılması 148

Kişinin Rükû ve Secdesinde Belini Düzgün Tutmamasının Yasaklanışı 150

Kişinin Rükû ve Secdesini Düzgün Yapmasının Gerekliliği 150

Rükû ve Secdesini Düzgün Yapmayanın Fıtrattan Yoksun Sayılması 151

Rükû ve Secdede Kur'ân Okumanın Yasaklanışı 151

Namaz Kılana Rükû ve Secdede Kur'ân Okumasının Yasaklanışı 152

Kişinin Namazda Rükûda İken Söyleyeceği Şey 152

Namazda Olan Kimsenin Rükû ve Secdede Yüce Allah'ı Tesbih Etmesi 153

Rükûda Olan Kimsenin Yapacağı Mubah Olan Bir Başka Tesbih 154

Namaz Kılana Rükû ve Secdede Yüce Rabbi Yüceltmesinin Emredilmesi 154

Kişinin Namazda Rükûda Dua Ederek Tüm İşlerini Yüce Allah'a Havale Etmesinin Mubahlığı 155

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Başını Rükûdan Kaldırdığında Hareketsiz Duruşu 155

Kulun Namazda Rükûdan Başını Kaldırınca Rabbine Hamd Etmesi 156

Kişinin Farz Namazda Vasfedildiği Şekilde Söylemesinin Caizliği 156

Namazın Söz Konusu Yerinde Allah'a Hamdeden Kişinin Tüm İşlerini Yüce Allah'a Havale Etmesinin Müstehaplığı 157

Kişi Başını Rükûdan Kaldırdığında Ne Söyler? 158

Kişinin Aynı Konumda İken Üstte Vasfedilenden Farklı Olarak Mubah Olarak Söyleyeceği Şey 159

Kişinin Üstte Vasfedilen Sözü "Vav" Harfi Olmadan Söylemesinin Mubahlığı 159

Kişinin Başını Rükûdan Kaldırdığında Allah'a Vargücüyle Hamd Etmesinin Müstehaplığı 160

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yüce Allah'ın Kulun Meleklerin Sözüne Denk Gelmesi Halinde Namazda Söylediği "Allahumme Rabbenâ ve-Lekel-Hamd" Sözü Sayesinde Geçmiş Günahlarını Bağışlaması 160

Namaz Kılan Kişinin Secdeye Giderken Ellerinden Önce Dizlerini Yere Koymasının Müstehaplığı 161

Allah'a Karşı Bir Tevazu Göstergesi Olduğundan Kişinin Toprağa Secde Etmesinin Emredilmesi 161

Uzuvlar da Yüz Gibi Secde Ettiği İçin Secdede Olan Kişinin Avuç İçlerine Dayanmasının Emredilmesi 162

Kişinin Secdede Avuç İçlerine Dayanmasının Müstehaplığı 163

Secdede Dirsekleri Yerden Kaldırarak Dikmenin Emredilmesi 163

Namaz Kılana Secde Sırasında Bacaklarını Birleştirmesinin Emredilmesi 163

Zayıflık ve İlerlemiş Yaş Nedeniyle Namaz Kılanın Dizlerinden Yardım Almasının Mubahlığı 164

Namaz Kılanın Secde Sırasında Koltuk Altları Görünecek Derecede Dışarı Doğru Açmasının Müstehaplığı 164

Namaz Kılanın Secdede Parmaklarını Yummasının Müstehaplığı 165

Kişinin Yedi Uzvuyla Birlikte Secde Etmesi 165

Namaz Sırasında Secde Eden Uzuvlar 165

Namaz Kılanın Secde Etmek İstediğinde Yedi Uzvu Üzerine Secde Etmesinin Emredilmesi 166

Namaz Kılana Birlikte Secde Etmesi Emredilen Uzuvlar 167

Namaz Kılana Secdede İtidalli Olmasının Emredilmesi 167

Kula Secde Ettiği Vakitte Mevlasına Dua Etmeye Teşvik 168

Kişinin Secdesinde Tesbih Etmenin Yanısıra Dua da Etmesinin Mubahlığı 168

Kişinin Namaz Secdesinde Rabbini Tesbih Etmesi 169

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namaz Kılanın Secdesinde Günahlarının Bağışlanmasını Dilemesinin Mubahlığı 169

Namaz Kılanın Secdesinde Allah'ın Öfkesinden Rızasına Sığınmasının Müstehaplığı 170

Namaz Kılanın Birinci ve Üçüncü Rekatta Başını Secdeden Kaldırdıktan Sonra Ayağa Kalkmadan Bir Süre Oturmasının Müstehaplığı 171

Vasfedilen Oturuştan Kalkarken Yerden Destek Almanın Müstehaplığı 172

Namaz Kılanın İlk Rekatta Yaptığı Gibi İkinci Rekatın Başında da Susmamasının Müstehaplığı 172

Kişinin Namazda İlk İki Rekatı Uzun, Son İki Rekatı Kısa Tutmasının Gerekliliği 173

Kişinin Namazda İlk Teşehhüd İçin Oturmasının Farz Olmaması 173

Namazda İlk Teşehhüdün Farz Olmaması 174

Namazdaki İlk Teşehhüdün Namaz Kılanlara Farz Olmadığına Delalet Eden Haber 174

Namazda İlk Teşehhüdün Namaz Kılana Farz Olmaması 175

Namaz Kılanın Teşehhüdde Ellerini Bacakları Üzerine Koyması 175

Namaz Kılanın Teşehhüdde Sol Elini Sol Bacağı İle Dizi Üzerine, Sağ Elini de Sağ Bacağı Üzerine Koyması 176

Kişinin Teşehhüdde İşaret Ederken Parmağının Durumu 177

Vasfedilen Konumda Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Şahadet Parmağı İle İşaret Etmesinin Nedeni 177

Vasfedilen İşaret Sırasında Namaz Kılanın Şahadet Parmağını Hafifçe Bükmesi 178

Şahadet Parmağıyla İşaretin Kıbleye Doğru Yapılması 178

Kişinin Namazında Yapacağı Teşehhüdün Vasfı 179

Namazda Oturur Vaziyette İken Teşehhüd Yapılmasının Emredilmesi 180

Kişinin Namazında Otururken Yapacağı Teşehhüdün Vasfı 181

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Üstte Vasfedilenin Dışında Teşehhüd Yapmasının Mubahlığı 182

Mubah Sayılan İhtilaflardan Olduğu İçin Başka Bir Teşehhüde Yönelik Emir 183

Kişinin Üstte Vasfedilenin Dışında Teşehhüd Yapmasının Mubahlığı 184

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Kendilerine Teşehhüdü Öğretmeden Önce Ashâbın O'nun Arkasında Otururken Söyledikleri 184

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Salavattan Önce Onların Dile Getirdikleri Selam Şekli 185

Zikri Geçen Selamlamayı Takiben Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İçin Söylenen Salâtın Vasfı 186

Söz Konusu Kişilerin Yüce Allah'ın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Yapılmasını Emrettiği Salâtı Sorduklarının Beyanı 187

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Nasıl Salât Yapılacağı Sorulduğunda Ashâba Teşehhüdü Öğretmesi 188

Namazda Teşehhüd Sonrası Adını Zikrettiğinde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salavât Getirmenin Kişiye Emredilmiş Olması 189

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Teşehhüdde Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e Salavat Getirmenin Farz Olmadığı İzlenimi Veren Haber 189

Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Salavat Getirmenin Emredilmesi ve Bunun Keyfiyeti 192

Mubah Sayılan İhtilaflardan Olduğu İçin Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İçin Başka Bir Salavâta Yönelik Emir 193

Kişinin Selamdan Önce Teşehhüdün Akabinde Yapacağı Dua 194

Selamdan Önce Teşehhüdün Bitiminde Malum Dört Şeyden Allah'a Sığınmanın Emredilmesi 194

Kişinin Namazında Teşehhüdden Sonra Yapacağı Sığınmanın Vasfı 195

Namaz Kılanın Duasında Dilediği Kimselerin İsmini Telaffuz Etmesinin Mubahlığı 196

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namazda Yüce Allah'a Edilen ve İstenilenin Verileceği Dua 196

Kişinin Namazda Allah'ın Kitab'ında Olmayan İfadelerle Dua Etmesinin Caizliği 197

Kişinin Namazda Allah'ın Kitab'ında Olmayan İfadelerle Dua Etmesinin ve Hatta İnsan İsimlerini Zikretmesinin Caizliği 198

Kişinin Namazında Kur'ân'da Olmayan Bir Şeyle Dua Etmesinin Namazını Bozacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 199

Kişinin Namazında Kur'ân'da Olmayan Bir Şeyle Dua Etmesinin Caizliği 200

Allah'ın Kitab'ında Olmayan Duanın Söylenmesinin Dua Edenin Namazını Bozacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 200

Kişinin Namazında Allah'ın Kitab'ında Olmayan Duayı Söylediğinde Namazının Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 202

Namazlarda Allah'ın Kitab'ında Yer Almayan Duaların Okunması Halinde Namazın Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 202

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Üstte Geçen Duayı Farz Namazında Yapmış Olması 203

Kişinin Namazında Allah'ın Kitab'ında Yer Almayan Duaları Söylemesinin Mubahlığı 203

Fasıl: Kunût 204

Namazı Kılanın Namazında Kunût Yapacağı Yer 205

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazlardaki Kunûtu 205

Kişinin Kunûtunda Haklarında Beddua ve Dua Ettiği Kimselerin İsimlerini Söylemesinin Caizliği 206

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Namazdaki Kunûtundan Vazgeçmesi 207

Sıkıntının Geçmesi Durumunda Artık O Konuda Kunûtun Bırakılması Gerektiğine Delalet Eden Haber 207

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İlmi Derinliğe Sahip Olmayana Sıkıntı Anında Bile Kunûtun Hiç Kimseye Caiz Olmadığı İzlenimi Veren Haber 209

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Namazlarda Kunût Yapmaması 211

Namazı Kılanın Selamla Namazdan Çıkmasının Vasfı 211

Namazdan Çıkmak İstenildiğinde Edilecek Selamın Vasfı 212

Kişinin Namazından Çıkmak İçin Verdiği Selam 212

Namazdan Çıkmak İsteyen Nasıl Selam Verir? 213

Kişinin Namazdan Çıkarken Tek Selam Vermekle Yetinmesi 214

Kişinin Namazdan Çıkmasının Vasfı 214

Kişinin Namazdan Sol Tarafından Çıkmasının Mubahlığı 215

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazdan Her İki Taraftan Çıkmış Olması 215

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sol Tarafından Çıkmasının Nedeni 216

Kişi Selam Vererek Namazdan Çıktığında Ne Der? 216

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Sözleri Selamdan Sonra Belli Sayıdaki İstiğfarın Peşinden Söylemiş Olması 218

Namaz Kılana Namazdan Sonra Felak ve Nâs Sûrelerini Okumasının Emredilmesi 218

Kişinin Namazın Akabinde Rabbini Tehlil Ederek Yüceltmesi 219

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedildiği Şekilde Tehlîl Ettiğini Belirten İkinci Haber 219

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Namazdan Sonra Rabbini Yücelttiği Başka Bir Tehlîl 221

Kişiye Namazının Akabinde Belli Sayılarda Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirmesinin Emredilmesi 223

Vasfedilen Tesbih, Tahmîd ve Tekbirin Namazın İçinde Değil Onun Akabinde Söylenmesi Gerektiği Hakkında 224

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Namazın Akabinde Belli Sayılarda Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirdiğinde Yüce Allah'ın O Kulun Günahlarını Bağışlaması 225

Namazların Ardından Söylenmesi Halinde Aynısını Söyleyenler Dışında Sevap Bakımından Kişiyi Herkesin Önüne Geçirecek Söz 225

Zikrettiğimiz Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr'in Yüze Tamamlanması İçin Sonuna Allah'ın Vahdaniyetine Yönelik Şehadetin Eklenmesi 226

Yüce Allah'ın Farz Namazlarından Sonra Vasfedilen Şeyleri Söyleyen Kimsenin Geçmiş Günahlarını Bağışlaması 227

Herbiri Yirmi Beşer Defa Söylenmiş Olması İçin Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr'e Tehlîl'in Eklenmesinin Müstehaplığı 228

Yüce Allah'ın Her Namazın Ardından Onar Defa Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr Eden Kişiye Bin Beşyüz İyilik Sevabı Yazması 229

Her Namaz Sonrası Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirenin Hüsrana Uğramayacağı Hakkında 230

Farz Namazlarından Sonra Kişinin Yüce Allah'tan Onu Zikretme, Ona Şükretme ve Güzel İbadet Etme Hususunda Yardım Dilemesinin Müstehaplığı 231

Namazlarından Sonra Kula, Yüce Allah'tan Onu Zikretme, Ona Şükretme ve İbadet Etme Hususunda Yardım Dilemesinin Emredilmesi 232

Yüce Allah'ın Sabah ve Akşam Namazlarının Peşinden Yedi Kere Cehennemden Kendisine Sığınana Kurtuluşunu Yazması 232

Sabah ve Akşam Namazlarının Peşinden Söylendiğinde Şeytandan Korunma Sağlamakla Beraber Dört Köle Azat Etmiş Sevabına Eşdeğerde Sevap Kazanılmasına Vesile Olan Sözler 234

Kişinin Namazların Akabinde Yüce Allah'a Sığındığı Şeyler 235

Kişinin Namazların Akabinde Yüce Allah'tan Dileyip te Geçmiş Günahlarının Bağışlanma Lütfuna Nail Olacağı Duada Bulunmasının Müstehaplığı 236

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Dininin ve Dünyasının Düzelmesi İçin Namazlardan Sonra Allah'a Yalvarmasının Müstehaplığı 236

Kişinin Namazın Akabinde Yüce Allah'tan Savaş Halindeki Düşmanlarına Karşı Zafer İçin Yardım Dilemesinin Müstehaplığı 237

Kişinin Sabah Namazını Kıldıktan Sonra Namaz Kıldığı Yerde Güneşin Doğmasını Beklemesinin Müstehaplığı 238

Kişinin Sabah Namazını Kıldıktan Sonra Namaz Kıldığı Yerde Güneşin Doğmasını Beklemesinin Müstehaplığı 238

Yatsıdan Sonra Uhrevi Konular Dışında Gece Sohbeti Yapmanın Yasaklandığına Delalet Eden Haber 239

Useyd b. Hudayr İle Birlikte Asası Işık Saçan Diğer Sahabinin Adı 240

Yatsıdan Sonra Yasaklanan Gece Sohbetinin İlim İçin Yapılanı Kapsamadığına Delalet Eden İkinci Haber 240

Yatsıdan Sonra Müslümanların Yararı İçin Yapılan Görüşmelerin Mubahlığını Belirten Haber 241

Kişinin Yatsı Namazından Önce Âhiretinde Faydasına Olacak Şeyleri Konuşup Bu Yüzden Namazı Geciktirmesinin Mubahlığı 241

Bâb: İmamlık ve Cemaat 242

Fasıl: Cemaatın Fazileti 242

Mescide Farz Namazı Eda Etmek Çıkana Yüce Allah'ın Yolda Yürüdüğü Sürece Namazdaymış Gibi Sevap Yazması 242

Namaz İçin (Mescide) Gidip Gelene Yüce Allah'ın Cennette Konak Hazırlaması 243

Yüce Allah'ın Evinden Namaza Gitmek Üzere Yola Çıkana Tekrar Evine Dönünceye Kadar Namaz Kılanların Sevabını Yazması 243

Namaza Gelip Sonra Evine Dönenin Attığı Her Adımında Günahlarının Silinmesi ve Derecelerinin Yükselmesi 244

Yüce Allah'ın Evi Mescidden Uzak Olan Kimseye Evi Yakın Olan Kimseden Daha Fazla Fazilet İhsan Etmesi 245

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Allah Sana İsteğini Versin" Sözünü Söyleme Nedeni 245

Yüce Allah'ın Namaz İçin Mescide Uzak Yerden Gelenlere Evi Yakın Olanlardan Daha Fazla Sevap Yazması 246

Namaza Gelenin İzlerine Verilen Sevabın, Derecelerinin Yükselmesi ve Günahlarının Silinmesi Anlamında Olması 247

Mescide Gelen Kişinin Attığı Bir Adımında Bir Günahı Silinirken, Diğer Adımında Bir Derecesinin Yükselmesi 247

Yüce Allah'ın Mescide Gelen Kimseyi Attığı Her Adımına Hasenât Yazmakla Onurlandırması 248

Yüce Allah'ın Karanlıkta Mescide Yürüyerek Gelen Kişiyi Kıyamet Günündeki Mahşerde Yürümesi İçin Bir Nur Vererek Onurlandırması —Yüce Allah'tan O Günün Bereketini Diliyoruz— 248

Kişi Namaz Kılmak İçin Mescide Girdiğinde Ne Söyler? 249

Mescide Giren Kimseye Allah'tan Rahmet Kapılarını Açmasını Dilemenin Emredilmesi 250

Mescide Giren Kimseye Allah'tan Lütfunu Dilemenin Emredilmesi 250

Mescidden Çıkan Kimseye Taşlanmış Şeytandan Sığınmasının Emredilmesi 251

Cemaatle Namazın Tek Başına Kılınandan Yirmi Beş Derece Üstün Olması 251

Üstünlük Derecesinin Üstte Geçen Ebû Hureyre Hadisinde İfade Edilen Sayıdan Daha Fazla Olabileceği Hakkında 252

Cemaatle Kılınan Namazın Tek Başına Kılınana Göre Üstünlüğü 252

Önceki İki Hadiste Geçen ve Umûmî Olarak Gelen "Tek Başına Kılınan Namaz" İfadesinin Husûsî Bir Anlam İfade Edip Her Durumda Geçerli Olmaması 253

İmama Uyanların Sayısı Ne Kadar Çoksa Bu, Allah'a Daha Sevimli Gelmektedir 254

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yüce Allah'ın, Yatsı ve Sabah Namazını Cemaatle Kılan Kimseye O Geceyi İhya Etme Sevabı Yazmakla Onurlandırması 255

Meleklerin İkindi ve Sabah Namazını Cemaatle Kılan İçin Bağışlanma Dilemeleri 256

Bâb: Cemaat Namazının Farziyeti ve Cemaatle Namazı Terketmeyi Mubah Kılan Mazeretler 257

Bir Önceki Emrin Mendûbiyet Değil Farziyet Bildirdiğine Delalet Eden Haber 259

İlk Özür: Cemaate Katılmaya Engel Olacak Derecede Hastalık 260

İkinci Özür: Akşam Namazı Sırasında Yemeğin Hazır Olması 260

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Acele Edip de Yemeğinizi Bırakmayın" Sözüyle Kişinin Önüne Konulan Hazır Yemeği Kastetmesi 261

Yemek Geldiğinde Cemaatten Geri Kalmaya Yönelik Ruhsatın Oruçlu Olan ya da Aşırı Derecede Canı Yemek Çeken Kişilere Tanınmış Olması 261

Üçüncü Özür: Bazı Durumlarda Arız Olan Unutkanlık 262

Dördüncü Özür: Kişinin Cemaate Katılmasına Mani Olacak Derecede Aşırı Şişmanlık 263

Beşinci Özür: Kişinin Tuvalet İhtiyacı 264

Bu Yöndeki İhtiyaçtan Kastın Rahatsız Etmeyecek Derecede Değil, Kişiyi Namazda Meşgul Edecek Kadar Acil Bir İhtiyaç Olması 265

Altıncı Özür: Kişinin Mescide Giden Yolda Kendi Canı ve Malı İçin Endişe Duyması 266

Yedinci Özür: Acı Verecek Kadar Şiddetli Soğuk 267

Şiddetli Soğuklarda Konak Yerlerinde Namaz Kılmanın Emredilmesi 268

Sekizinci Özür: Rahatsız Edici Derecede Sağanak Yağmur 268

Rahatsız Edici Derecede Olmasa da Yağmurlu Havada Konaklanılan Yerde Namaz Kılınmasının Emredilmesi 269

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yağmurlu ve Soğuk Havalarda Birarada Bulunmayıp Ayrı Ayrı Duran Kişilerin Cemaatle Namaza Katılmamalarında Bir Sakıncanın Olmaması 269

Haber-i Vahidi Kabul Etmenin Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 270

Üstte Geçen Çadırlarda Namaz Kılma Emrinin Mubah Emir Olup Buyruk İçermediği Hakkında 270

Zikrettiğimiz Durumlarda Eziyet Vermeyen Hafif Yağmurun Eziyet Veren Sağanak Yağmur Hükmünde Olması 271

Dokuzuncu Özür: Kişinin Düşüp Yaralanmaktan Endişe Edeceği Bir Durumun Olması 271

Onuncu Özür: Sarımsak ve Soğan Yemiş Olan Kişinin Bunların Kokusu Gidene Kadar Beklemesi 272

Pırasanın da Vasfedilen Sarımsak ve Soğanla Aynı Hükmü Taşıması 272

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Sebebe Dayanarak Bu İki Sebzenin Yenilmesini Yasaklaması 273

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescidi İle Diğer Bir Mescidin Vasfedilen Hususta Aynı Hükme Sahip Olmaları 273

Bu Yasağın Medine Mescidi Dışında Bütün Mescidleri de Kapsadığını Belirten İkinci Haber 273

Bu Kötü Kokulu Sebzeleri Yiyenin Cemaate Gelmesinin Yasaklanış Nedeni 274

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üzerinde Soğan ve Sarımsak Kokusu Aldığı Kimseyi Bakî'ye Çıkarması 274

Söz Konusu Bu Sebzeleri Pişmiş Olarak Yiyenin Cemaate Gelmesinde Bir Mahzurun Olmaması 276

Söz Konusu Sebzeleri Pişmiş Olarak Yeme Konusunda Yüce Allah'ın Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Ümmetini Ayrı Tutması 276

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Tedavi Amaçlı Söz Konusu Sebzeleri Çiğ Yiyen Kişinin Cemaatle Namaza Katılmasının Mazur Görülmesi 277

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Yatsı ve Sabah Namazlarına Cemaate Gelmeyen Kimselere Karşı Sert Tutumu 279

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Söz Konusu Kişilere Yönelik Zikredilen Şeyi Yapmayı İsteme Sebebinin Yatsı Namazına Katılmama Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 280

Söz Konusu Olan Bu İki Namazın Münafıklara En Ağır Gelen Namazlar Sayılması 280

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zamanında Cemaate Gelmeyenler Hakkında Duyulan Endişe 281

Söz Konusu Kişilere Suizanla Bakılmasının Sebebi 281

Çölde ya da Kasabada Olup da Namazı Cemaatle Kılmayan Üç Kişiye Şeytanın Musallat Olması 282

Bâb: İmama Uymanın Farziyeti 282

Bu Namazda Cemaatın Namazı Oturarak Kılma Sebebinin Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Uyma Olması 283

Bu Namazda Cemaatın Onun (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Onun Emriyle Oturarak Namaz Kılmaları 284

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)Bu Emrinin Fazilet ve İrşâd Babında Değil, Farziyet ve Vucûbiyet Bildiren Bir Emir Olması 285

Bu Emrin Mendupluk Değil Buyruk Hükmü Taşıdığına Delalet Eden Üçüncü Haber 287

Daha Önce Zikrettiğimiz Gibi Bu Emrin Farz ve Vacibiyet Taşıdığına Delalet Eden Dördüncü Haber 288

Bu Emrin Fazilet Değil Farz Hükmü Taşıdığına Delalet Eden Beşinci Haber 289

Sıradan Bir Âlime Bu Emrin Farziyet Değil Fazilet Hükmü Taşıdığı İzlenimi Veren Haber 292

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bazı Hocalarımıza Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Oturarak Namazı Kılan İmama Cemaatin de Uyup Oturarak Kılmasına Yönelik Emrini Neshettiği İzlenimi Veren Haber 297

Muhtasar ve Mücmel Lafızlarla Nakledilen Söz Konusu Namaz 303

Bir Önceki Haberde Muhtasar Olarak Zikredilen Lafzı Açıklayan Haber 304

Bu Namazın Daha Önce Zikrettiğimiz İki Namaz İçinden Son Namaz Olması 309

Daha Asil ve Daha Saygın Birileri Olsa da İmamlığı Kur'ân Ezberi Daha Fazla Olan Kişinin Hak Etmesi 311

Kıraat Yeteneği Konusunda Eşit Olan Topluluğun Sünneti En İyi Bileni Kendilerine İmam Yapmaları 312

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "İkisi de Ezan Okuyup Kâmet Getirsin" Sözüyle Birisini Kastetmesi 314

İmamlık Konusunda Üç ve Daha Fazla Kişinin Hükmünün İki Kişinin Hükmüyle Aynı Olması 315

İnsanlar Arasında İmamlığı Kim Hak Eder? 315

Körün Gören Kimselere İmam Olmasının Caizliği 316

Daha Önce Böylesi Bir Görevi Yapmış Olan Kör Birinin İnsanlara İmam Olmasının Mubahlığı 316

İnsanlara İmam Olana Arkasında Hasta Kimseler Olduğunda Namazı Hafif Kıldırmasının Emredilmesi 317

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Emri Verme Nedeni 317

İmamın Cemaate Kısa Ama Tam Namaz Kıldırmasının Müstehaplığı 318

Arkasında İşi Olan ve Bu İşe Dönmesi Gereken Biri Olduğunu Bilen İmamın Namazı Kısa Tutmasının Mubahlığı 318

İmamın Namazın İlk İki Rekatını Uzun, +Diğer Rekatlarını İse Kısa Kıldırmasının Müstehaplığı 318

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Başkasına Namazı Uzun Kıldırmasının Mubahlığı 319

İmamın Cemaate Öğretmek Gayesiyle Kendisine Uyanlardan Yüksekte Bir Yerde Durmasının Caizliği 319

İlimde Derinliği Olmayana İmamın Cemaatinden Daha Yukarıda Durmasının Caiz Olmadığı İzlenimi Veren Haber 321

Bir Evde Misafir Olanın Ev Sahibine İmamlık Yapmasının Yasaklanışı 322

Mescide Gelene (Acele Etmeyip) Sakin Olmasının ve (Namazdan) Kaçırdığını Tamamlamasının Emredilmesi 322

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yetişemediğinizi Kaza Edersiniz" Sözüyle, Namazdan Kaçırılan Kısmı Tamamlamayı Kastetmesi 323

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Sözü Söyleme Nedeni 323

İmamın Geniş Bir Alanda Önünde Duvar Olmadan Cemaate Namaz Kıldırmasının Mubahlığı 326

Cemaat Mescidlerinde Sütunlara Doğru Namaz Kılmanın Müstehaplığı326

İlk Safta Yer Almaya Çalışmanın, Sabah ve Yatsı Namazlarına Erkenden Gelme ve Cemaatle Kılmaya Özen Göstermenin Emredilmesi 327

Meleklerin Yaptıkları Gibi İlk Saftan Başlamak Üzere Arkaya Doğru Safları Tamamlamanın Emredilmesi 327

İlk Önce Öndeki Safın Doldurulup Ardından Diğer Safta Durmanın Emredilmesi 328

Kişinin İlk Saftan Geri Durmasının Yasaklanışı 328

İlk Safta Namaz Kılan Kişiyi, Meleklerin Ona İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması 329

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in İlk Safta Namaz Kılana Üç Kez Bağışlanma Dilemesi 329

Safların Sağ Tarafında Duranları Meleklerin İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması 330

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Önde Ama Eksik Kalan Safları Yüce Allah'ın Bağışlaması Meleklerin de Onlara Bağışlanma Dilemesi 331

Kişinin Namazlarda Safları Tamamlamasının Müstehaplığı 331

Saflardaki Boşlukları Dolduranı Meleklerin İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması 332

Yüzlerin İhtilaflı Olmaması İçin Safları Düzgün Tutmanın Emredilmesi 333

Bu Emrin Veriliş Nedeni 333

Namaza Durulduğunda Safları Düzgün Yapmanın Emredilmesi 334

İmamın Namaza Kalktıklarında Cemaati Safları Düzeltme Konusunda Uyarmasının Müstehaplığı 335

İmamın Namaza Kalktıklarında Cemaati Safları Düzeltme ve Doğrultma Konusunda Uyarmasının Müstehaplığı 336

Safların Düzeltilmesinin Emredilme Nedeni 337

Namaz Kılınmadan Önce İmamın Müminlerin Omuzlarına Dokunmasının Müstehaplığı 337

İmamın Namaz Kılınmadan Önce Cemaate Safları Sıklaştırmalarını Emretmesi 338

Namazın Tamamlayıcı Unsurlarından Sayıldığı İçin Cemaate Safları Düzgün Tutmalarının Emredilmesi 338

Namazda Safları Düzgün Tutmayan Cemaatin Maruz Kalabileceği Şeyler 339

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yüzlerinizi Birbirine" Sözüyle "Kalplerinizi Birbirine"yi Kastetmesi 339

Namazda Safları Düzgün Tutmanın, Namazı Güzelleştiren Unsurlardan Sayılması 340

Cemaatın Namazda İmamına Muhalif Olmasının Yasaklanışı 340

Erkek ve Kadınların Hayırlı ve Şerli Olan Safları 341

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İmamın Arkasında Cemaatten Olgun ve Aklı Başında Olanların Durmasının Emredilmesi 341

Olgun ve Aklı Başında Olanların Gelmesi Durumunda Yaşı Küçüklerin İlk Saftan Geriye Alınmasının Mubahlığı 342

Namazı Ayakkabı İle Kılmanın, Çıkardığında İse Ayakkabılarını Ayakları Arasına Koymanın Emredilmesi 343

Kişinin Ayakkabı İle Kılmak ve Çıkarıp Onları Ayakları Arasına Koymak Hususunda Muhayyer Olması 343

Üzerlerinde Pislik Bulunmuyorsa Kişinin Ayakkabılarıyla Namaz Kılmasının Mubahlığı 344

Mescide Namaz Kılmaya Gelecek Kişiye Ayakkabılarına Bakıp Varsa Pis Olan Şeyleri Silmesinin Emredilmesi 344

Ehl-i Kitab Yapmadıkları İçin Mestler ve Ayakkabılarla Namaz Kılmanın Emredilmesi 345

Cemaatle Namaz Kılana, Ayakkabılarını Çıkardığında Onları Ayakları Arasına Koymasının Emredilmesi 345

Namaz Kılanın Ayakkabılarını Sağ ya da Sol Tarafına Koymasının Yasaklanışı 345

Namaz Kılmak İsteyen Kişinin Ayakkabılarını Çıkarıp (Yanına) Koyması 346

Müezzin Kâmet Getirdiğinde Kişiye Başka Namaz Kılmasının Yasaklanışı 347

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kıldığı Bu Namazın Vasfı 347

Bu Yasaklamada Sabah Namazı İle Diğer Namazların Hükmünün Aynı Olması 348

Mescide İmam Rükûda İken Giren Kimsenin Hemen Rükû Yapıp Bu Şekilde İlerleyerek Safa Ulaşmasına Verilen İzin 348

İmama Namazda Uyan Tek Başına Olduğunda İmamın Neresinde Durur? 350

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cemaat Yapmak İstediğinde İmama Uyanın Durmasının Vasfı 351

Cemaat Saflarının Arkasında Tek Başına Namaza Duran Bu Kimsenin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kendisine Emriyle Namazı Tekrar Kılması 353

Kendisi Gibi Bir İmama Uyana Bağlanmadığı İçin Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Adama Namazı Tekrar Kılmasını Emretmiş Olması 353

Söz Konusu Hadisin Anlamını Çarpıtarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Adama Namazı Yeniden Kılmasını Emretme Sebebinin Bizim Bilmediğimiz Bir Şeyden Dolayı Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 355

Safın Arkasında Kadının Duruş Şekli 356

Tek Olan Kadının Erkeklerin Saflarına Katılmadan En Arkada Durup İmama Uyarak Tek Başına Namaz Kılabilmesi 356

İmamlarımızdan Birine Bu Hadiste Geçen Yaşlı Kadının Yalnız Olmayıp Beraberinde Başka Bir Kadının da Olduğu İzlenimi Veren Haber 357

Enes'in Annesi İle Teyzesinin Birlikte Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Kıldıkları Namaz İle Enes'in Annesinin Tek Başına Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Kıldığı Namazın Farklı Namazlar Olması 358

Kadınların Mescidlere Gelmelerine Mani Olmanın Yasaklanışı 359

Bu Fiili Mubah Kılan İki Şarttan Birincisi 359

Bu Fiili Mubah Kılan İkinci Şart 360

Kadınların Geceleyin Mescidlere Gelmesini Mubah Kılan Üçüncü Şart 360

Kişiye Karısının Mescidlerde Yatsı Namazına Katılmasına Mani Olmasının Yasaklanışı 361

Cemaatle Yatsı Namazına Katılması Mubah Kılınan Kadının Çıkış Vasfı 361

Cemaatle Yatsı Namazına Katılmak İsteyen Kadına Koku Sürünmesinin Yasaklanışı 362

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cemaatle Kılınan Yatsı Namazında Giysileri Kısa Olan Erkeklerin Makadlarını Kaldırmadan Kadınların Başlarını Kaldırmalarının Yasaklanışı 362

Kadın Namazı Ne Kadar Gizli Kılarsa, Alacağı Sevabı da O Kadar Büyük Olur 363

Sütunlar Arasında Cemaatle Namaz Kılmanın Yasaklanışı 364

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zahirde Bu Fiile Aykırı Hareket Etmesi 364

Hem İmam, Hem de Cemaate Sevap Getiren İmamet 365

Namaza Uyanların İmamlarını Görmeden Namaza Kalkmalarının Yasaklanışı 366

Diğerlerinden Daha Faziletli Olan Kişinin Namaz İçin Kendisini Beklemeyen İmam İle Müezzine Kızmamasının Müstehaplığı 366

Topluluğa İmamları Gelmediğinde Kendilerine İmam Olacak Birini Öne Geçirmelerinin Emredilmesi 368

Ayakta Olan Cemaatın İmamlarını Bekleyip Secdeye Gittiğini Gördükten Sonra Secde Yapmaları Gerekmesi 369

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber 369

Kişinin, Namazı Gereği Gibi Kıldırmasa Dahi Namazlarda İmamına Uymasının Emredilmesi 370

İmama Uyan Kişiye Rükû ve Secdelerde İmamdan Önce Davranmasının Yasaklanışı 370

İmama Uyan Kişiye Rükû ve Secdelerde Önce Davranmasının Yasaklanışı 371

İmam Namazdan Çıktığında Ona Uyanların Tekbir Getirmelerinin Mubahlığı 372

Arkasında Erkek ve Kadınlar Bulunan İmamın Namaz Sonrasında Önce Kadınların Evlerine Gitmesi İçin Yerinde Biraz Beklemesinin Müstehaplığı 373

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İmam Selam Verdikten Sonra Önce Kadınların Dağılması İçin Erkeklerin Biraz Bekledikten Sonra Kalkıp İşlerine Gitmelerinin Gerekliliği 373

Bâb: Namazda Abdestin Bozulması 374

Abdesti Bozulan İmamın Abdest Almaya Giderken İmamlığı Başkasına Bırakmasının Müstehaplığı 374

Namazında Bilerek ya da İstemeyerek Abdestini Bozan Kimseye, Kaldığı Yerden Tamamlanacağını Söyleyenin Aksine, Namazı Baştan Kılmasının Emredilmesi 376

İmam Olsun Cemaat Olsun Abdesti Bozulanın Namazdan Ayrılması 377

Bâb: Namaz Kılana Mekruh Olan ve Olmayan Şeyler 377

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Âyeti Zikretme Nedeni 378

İşaret Edilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber 378

İlimde Derinliği Olmayana Namazda Konuşmanın Mekke'de Değil Medine'de Nesholunduğu İzlenimi Veren Haber 380

Namazda Neshedilen Konuşmanın Kişinin Rabbiyle Konuşması Değil, Sadece İnsanlarla Konuşması Olduğunun Beyanı 382

Namazda Yasaklanan Konuşmanın Kişinin Rabbiyle Konuşması Değil, İnsanlarla Konuşması ve Onlarla Muhatap Olması Olduğunun Beyanı 384

Hadis İlminin Cahili Olan Birinin, Hükmünün Namazda Konuşmayı Yasaklayan Hadisle Neshedildiğini İddia Ettiği Haber 385

Hadis Cahili Birinin Ebû Hureyre'nin Bu Kıssaya Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Birlikte Şahit Olmadığını ve Bu Namazı Onunla Kılmadığını İddia Ederken Dayandığı Haber 386

Hadis Cahili, Hadis Metinleri ve Sahih Haberlerden Bihaber Olan Kişilerin İddiasının Aksine Ebû Hureyre'nin Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Namaza Katıldığını, Başkasından Naklen Anlatmadığını Açık Bir Şekilde Bildiren Haberler 388

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Dünyalık Bir Mesele İçin Olmadıkça Namazda Ağlamasının Mubahlığı 390

Namazda Olan Kişinin Kendisine Verilen Selama Konuşmadan İşaretle Karşılık Vermesinin Mubahlığı 391

Namaz Kılan Kendisine Selam Verildiği Anda Ne Yapar? 391

Namazda Kendilerini Zora Sıkacak Bir Durum Ortaya Çıktığında Erkeklere Tesbih Etmelerinin ve Kadınlara da El Çırpmalarının Emredilmesi 392

Bilal'in Ebû Bekr'i İnsanlara Namaz Kıldırması İçin Öne Geçirmeyi, Kendinden Değil de Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Emriyle Yapmış Olması 393

Namazda Olan Kişinin İhtiyaç Anında Kendisinden Anlaşılabilecek Şeyler Yapmasının Emredilmesi 394

Namazda Olan Kişinin Başına Bir Şey Gelmesi Durumunda Yapması Mubah Olan Şeyler 395

Kişinin Önemli Bir Durum Karşısında Namazda İşaret Etmesinin Mubahlığı 395

Namazda Olan Kimseye, Sağına ve Önüne Değil de Sol Tarafına Sol Ayağının Altına Tükürmesinin Emredilmesi 395

Namazda Olan Kimsenin Önüne ve Sağına Tükürmesinin Yasaklanışı 397

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ayağının Altına" Sözüyle Sol Ayağını Kastetmesi 398

Kişinin Namazda İken Önüne veya Sağına Tükürmesinin Yasaklanma Nedeni 398

Namaz Kılanın Tükürmek Zorunda Kaldığında Sol Ayağının Altına Tükürüp Yere Gömme Durumu Olmadığında Giysisinin Kenarına Tükürüp Ovalaması 399

Namazda Olan Kişinin Ayakkabısının Altına Tükürmesi ya da Balgam Atmasının Mubahlığı 400

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namaz Kılana Taşlarla Oynamasının Yasaklanışı 400

Namazda Yapılması Yasaklanan Bu Fiilin Zaruret Halinde Bir Miktar Yapılmasının Mubah Kılınması 401

Şiddetli Sıcak Havada Namaz Kılanın Üzerine Secde Edeceği Taşları Elinde Serinletmesinin Mubahlığı 402

Kişinin, Namaz ve Allah'ı Zikir Dışında Bir Gaye İle Mescidde Belli Bir Yeri Mekan Edinmesinin Yasaklanışı 403

Kişinin Saç Örgüsünü Ensesinde Toplayıp Namaz Kılmasının Yasaklanışı 403

Başı Topuz Halinde Namaz Kılmanın Mekruhluğu 404

Namaz Kılana Kör Olma Endişesi Nedeniyle Gözlerini Semaya Dikmesinin Yasaklanışı 405

Zikredilen Bu Fiilin Başının Köpek Başına Dönüşmesi Endişesi İle Yasaklanışı 405

Namazda Olan Kişinin Gözlerini Göğe Dikmesinin Yasaklanışı 406

Namazda Eli Böğründe Olarak Durmanın Yasaklanışı 406

Eli Böğründe Durmanın Yasaklanış Nedeni 407

Namazını Tam Olarak Kılmak İsteyenin Sağa Sola Bakmaması Gerekir 407

Zorlayıcı Bir İhtiyaç Durumunda Namaz Kılanın Yüzünü Kıbleden Çevirmeden Sağa ve Sola Dönebilmesi 408

Kişinin Namazda Tulum Gibi Bir Kıyafetle Durmasının Yasaklanışı 408

Tek Parçalık Giysi İle Namazları Kılmanın Mubahlığı 409

Kişi Tek Parçalık Giysiyle Nasıl Namaz Kılar? 409

Kişinin Namaz Kıldığında Giysisinin Bir Ucunu Omzuna Atması 409

Kişinin Önünün Düğmelediği Taktirde (Uzun) Bir Gömlekle Namaz Kılmasının Mubahlığı 410

Kişinin Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı 410

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber 411

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılmayı Mubah Saydığının Sebebine Delalet Eden Haber 412

Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılmak İsteyen Ne Yapar? 412

Namaz Kılan İnsanın Giysiyi Kaban Gibi Kullanması 413

Giyecek Başka Giysi Bulamayan Kimsenin Bir Peştamalla Namaz Kılmasının Mubahlığı 413

Kişinin Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Caizliği 414

Namaz Kılan Kimseye Tek Giysiye Bürünmesinin Emredilmesi 414

Uçlarını Bağlamadan Yere Değebileceği ya da Kişinin Hareketini Kısıtlayacağı İçin Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılan Kişiye İki Ucunu Boynunda Bağlamasının Emredilmesi 414

Namaz Kılacak Kişi Geniş Olmayan Tek Parça Giysi Bulduğunda Ne Yapar? 415

Kişinin Bulamadığında Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Caizliği 415

Kişinin Hasır Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı 416

Kilimler Üzerinde Namaz Kılmanın Mubahlığı 417

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Namazları Ensâr'a Yaptığı Ziyaretlerde Yediği Yemekten Sonra Kılmış Olması 417

Seccadeyle Namaz Kılmanın Caizliği 418

Kişinin Seccade Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı 418

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber 418

İlimde Derinliği Olmayana Tüm Yeryüzünün Temiz Olup Kişinin Her Yerde Namaz Kılabileceği İzlenimi Veren Haber 419

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yeryüzü Benim İçin Mescid ve Temiz Kılındı" Sözüyle Yeryüzünün Tümünü Değil Bir Kısmını Kasdetmiş Olması 419

Zikri Geçen "Yeryüzü Benim İçin Mescid ve Temiz Kılındı" Umumi Lafzını Özel Kılan Üçüncü Tahsis 420

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mezarlıklarda Kabirler Arasında Namaz Kılmanın Yasaklanışı 422

Mezarlara Doğru Namaz Kılıp Üzerlerine Oturmanın Yasaklanışı 423

Kişiye Mezarları Namaz İçin Mescid Edinmesinin Yasaklanışı 424

Mezarlar Üzerinde Namaz Kılmanın Bir Yasaklanma Nedeni 424

Yüce Allah'ın Peygamberlerin Mezarlarını Mescidler (Tapınaklar) Edinenleri Lanetlemesi 424

Önceden Mezarlık Olarak Kullanılmış Olsa Dahi Eşilip Toprağı Altüst Edilen Yerde Namaz Kılmanın Caizliği 425

Engel Olacak Bir Durum (Necaset) Olmadığı Taktirde Kadınların Giysileriyle Namaz Kılmasının Mubahlığı 426

Üzerinde Engel Olacak Bir Durum (Necaset) Olmadığı Taktirde Kişinin Kadınların Çarşaflarıyla Namaz Kılmasının Mubahlığı 427

Kişinin Eşiyle İlişkiye Girdiği Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı 427

Üstte Ümmü Habîbe'nin "Necaset Olmadığı Zaman" Sözüyle Meni Dışındakileri Kastetmesi 428

Haram Kılınanlardan Olmadıktan Sonra Kişinin Kırmızı Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı 429

Kişinin Kıtrî Tarzı Giysilerle Namaz Kılmasının Mubahlığı 429

Kişinin Kadın Çamaşırları ve Çarşaflarıyla Namaz Kılmamasının Müstehaplığı 430

Kişinin Namazında Onu Meşgul Edecek Giysiler Giymemesinin Müstehaplığı 430

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Zikri Geçen Hamîsa Giysisini Herkesin Önünde Ebû Cehm'e Gönderme Sebebi 431

Namaz Kılanın Temiz Olan Bir Şeyi Omzunda Taşımasının Mubahlığı 431

Söz Konusu Olan Namazın Nafile Değil Farz Namazı Olduğuna Delalet Eden Haber 432

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namaz Kılanın Önünde Kendisiyle Kıble Arasında Mahremi Olan Bir Kadının Yerde Uzanmasının Mubahlığı 432

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Secde Yapmak İstediğinde Önünde Uyumakta Olan Âişe'ye Dürtmesi 433

Kişinin Önünde Uyuyan Kadın Olduğu Halde Namaz Kılmasının Mubahlığı 433

Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) Namaz Kıldığında Âişe'nin O'nunla Kıble Arasında Yatar Vaziyette Olması 434

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazda Olduğu Halde O Durumdaki Âişe'yi Konuşmadan Ayağıyla Dürterek Uyandırması 434

O Vakitte Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'yi Uyandırma Nedeni 435

Vasfedildiği Gibi Geceleyin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önünde Yatan Âişe'nin Uykusu 435

Namaz Kılanın Namazda Küçük Şeyler Yapmasının Caizliğine Delalet Eden Haber 436

Namaz Dışı Az Harekette Bulunan Kişinin Namazının Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 436

Namazda Yılan ve Akrep Öldürmenin Mubahlığı 437

Namaz Kılan Kimseye Yılan ve Akrepleri Öldürmesinin Emredilmesi 437

Kişinin Namazda Ağzını Örtmesinin Yasaklanışı 437

Şiddetli Sıcaklarda Kişinin Giysisinin Bir Bölümünü Yere Serip Üzerine Secde Etmesinin Mubahlığı 438

Kişinin Namazda İken Zorunlu Bir İhtiyaç Halinde Sağa ve Sola Yürümesinin Mubahlığı 438

Namaz Kılanın Birbirleriyle Kıyasıya Kavga Eden İki Kişiyi Ayırması 439

Namazda İken Kişiye Mümkün Olduğunca Esnemeye Mani Olmasının Emredilmesi 439

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namazda İken Kişiye Mümkün Olduğunca Esnemeye Mani Olmasının ve Eliyle Ağzını Kapamasının Emredilmesi 440

Esneme Konusundaki Bu Emrin Namazda Olmayana Değil Namazda Olana Yönelik Olması 440

Esnemesi Gelen Kişiye Şeytan Girmesin Diye Ağzını Kapamasının Emredilmesi 441

Kişi Namazında Nasıl Sütre Yapar? 441

Kişiye Açık Alanda Sütresiz Namaz Kılmasının Yasaklanışı 442

Kişinin Sütresiz Olarak Namaz Kılan Kimsenin Önünden Yürümesinin Mubahlığı 442

Zikri Geçen Bu Namazda Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İle Tavaf Edenler Arasında Bir Sütrenin Olmadığı Hakkında 443

Kişiye Namaz Kılanın Önünden Yürüyüp Geçmenin Yasaklanışı 443

Namaz Kılanın, Önünden Geçmeye Çalışan Kişiye Kavga Edecek Derecede Engel Olması 445

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "O Şeytandır" Sözüyle O Müslümanın Şeytan Olmasını Değil, Onu Bu Fiile Yönlendirenin Şeytan Olmasını Kastetmesi 445

Namaz Kılan Kişinin, Önünden Geçmeye Çalışan Kimseye Gerekirse Kavga Ederek Engel Olmasının Mubahlığı 446

Namaz Kılan Kişinin, Önünden Geçmek İsteyen Koyuna Engel Olmasının Mubahlığı 446

Namaz Kılan Kimseye Sütresine Yakın Durmasının Emredilmesi 447

Namaz Kılan Kişiyle Önündeki Sütresi Arasındaki Mesafenin Miktarı 448

Namaz Kılanla Sütresi Arasındaki Mesafenin Uzak Tutulmasının Mekruhluğu 448

Açık Alanda Namaz Kılan Kimsenin Sütre Olarak Sopa ve Kargı Bulamadığında Önüne Çizgi Çizmesinin Caizliği 448

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namazda Önüne Sütre Koyacak ya da Çizgi Çizecek Olan Kişinin Bunları Enlemesine Değil Uzunlamasına Koyup Çizmesi Gerektiğine Delalet Eden Haber 449

Açık Alanda Namaz Kılan Kimsenin Sopa ve Sütre Bulamadığında Devesine Doğru Namaz Kılmasının Mubahlığı 449

Namaz Kılan Kimsenin Önüne Dikilen Sütrenin; Eşek, Köpek ve Kadın Geçtiğinde Namazının Bozulmasına Engel Olması 450

İlimde Derinliği Olmayana Namaz Kılanın Önünden Geçen Eşeğin Onun Namazını Bozmayacağı İzlenimi Veren Haber 451

Önlerinden Merkebin Geçtiği Söz Konusu Namazda Önlerine Kargı Dikildiğinin, Kargı Dikildiğinde de Önden Geçen Merkeb, Köpek ya da Kadının Namazı Bozmayacağının Beyanı 452

Bu Hükmün Önünde Sütre Olarak Semer Tahtası Gibi Bir Şey Bulunmayan Kimseyle İlgili Olması 453

Zikredilen Sıfatın Yoksunluğunda Bu Fiilin Uygulanmasının Caiz Olmadığı Hakkında 455

Bu Haberde Köpek Lafzının Genel Olarak Kullanıldığının ve Bundan Kastın Köpeklerin Tümü Değil Bir Kısmı Olduğunun Beyanı 456

Köpek, Merkeb ve Kadının Namaz Kılanın Önünde Durması Değil de, Önünden Geçmesinin Namazını Bozacağının Beyanı 457

Zikri Geçen Bu Üç Nesnenin Önünde Sütre Olmayan Kimsenin Namazını Bozması 458

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Mina'da Önünde Sütre İle Namaz Kılarken Dişi Eşeğin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önünde Otlaması 459

Bâb: Namazı Tekrar Kılmak 460

Söz Konusu Emrin Nafile Niyetiyle Bir Namazı Tekrar Kılmaya Değil, Farz Bir Namazı Aynıyla ve Farz Niyetiyle Kılmaya Yönelik Olduğuna Delalet Eden Haber 461

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Cemaatle Bir Mescidde Namaz Kılanın Başka Bir Mescidde Daha (Aynı Namazı) Kılmasının Mubahlığı 461

Kişinin Farz Namazı Cemaatle Kıldıktan Sonra Başka İnsanlara İmam Olup Aynı Namazı Kıldırmasının Mubahlığı 462

Muâz'ın Kavmine İmam Olup Kıldırdığı Yatsı Namazının Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İle Beraber Kıldığı Farz Namaz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 464

Farzı Cemaatle Edâ Etmiş Kimsenin Aynı Namazı Bir Kavme Kıldırmasının Mubahlığı 464

Muâz'ın Kavmine Kıldırdığı Namazın Nafile Değil, Farz Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 465

Evinde ya da Çadırında Namaz Kılana, Daha Sonra Cemaat Mescidinde Onlarla Bir Daha Kılmasının Emredilmesi 465

Cemaatle Namaz Geciktirildiğinde Kişinin Namazı Tek Başına Kılması ve Vakti İçinde Olduğu Müddetçe Bu Namazı Cemaatle de Birlikte Kılmasının Emredilmesi 466

Bâb: Vitir 467

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Haber 467

Vitrin Müslümanlardan Bir Kimseye Farz Olmadığına Delalet Eden Onuncu Haber 474

Sabah Olduğunda Kişinin Geceden Kılamadığı Vitri Daha Sonra Kılmasının Gerekmediğine Delalet Eden Haber 475

Vitrin Ancak Yer Üzerinde Kılınabileceğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 476

Kişinin Kılmak İstediği Vitrin Vasfı 476

Zikrettiğimiz Kılınış Şeklinin Mubahlığına Delalet Eden İkinci Haber 477

Kişinin Geceleyin Kılacağında Bir Rekat Vitirle Yetinmesinin Müstehaplığı 477

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Namazın Bir Rekat Olarak Kılınmasının Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 477

Vitrin Bir Rekat Kılınamayacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 478

Vitri Bir Rekat Kılmanın Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 478

Fasılasız Olarak Üç Rekat Vitir Kılmanın Yasaklanışı 479

İlimde Derinliği Olmayana, Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarını Her Dört Rekatta Bir Selam ve Vitri Üç Selamla Kıldığı İzlenimi Veren Haber 480

Üstte Geçen Âişe Hadisinde "Dört Rekat Kılardı" Sözüyle İki Selamla Kıldığını; "Üç Rekat Kılardı" Sözüyle de Vitrin Gece Namazının Son Rekatı Olması İçin İki Selamla Kıldığını Kastetmesi 480

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vasfedilen Namazda İki Rekat ile Üçüncüsünün Arasını Selamla Ayırmış Olması 481

Çift Rekatla Tekli Rekatın Arasının Ayrılacağını Belirten Haber 482

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üç Rekat Vitirde İkincisi İle Üçüncü Rekatın Arasını Selamla Ayırması 482

Kişinin Çift Rekatla Tek Rekatın Arasını Yüksek Sesle Selam Vererek Ayırmasının Müstehaplığı 482

İsteyen Kimsenin Vitri Üç Rekat Kılmasının Mubahlığı 483

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bazı Gecelerde Birden Fazla Rekatla Vitir Kıldığının Beyanı 483

Kişinin Üstte Belirtilen Sayıdan Farklı Olarak Vitir Kılmasının Mubahlığı 484

Beş Rekat Olarak Kılınmak İstenen Vitir 484

Üstte Vasfedildiği Şekilde Kılmanın Mubahlığını Belirten İkinci Haber 484

Kişinin Yedi Rekat Olarak Vitri Kılması 485

Kişinin Vitri Dokuz Rekat Olarak Kılmasının Mubahlığı 485

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Teheccüde Kalkmış Kimsenin Vitir Kılması Müstehab Olan Vakit 486

Kişinin Geceleyin Teheccüdün Akabinde Vitir Kılacağı Vakit 486

Vitri Sabahın Vakti Girmeden Kılmanın Emredilmesi 487

Teheccüdü Düşünen Kişinin Vitri Gece Sonuna Geciktirmesinin, Teheccüdü Düşünmeyen Kişinin İse Vitri Erkenden Kılmasının Mubahlığı 487

Kişinin Gece Teheccüdünde Alıştığı Şekilde Vitri İster Gecenin Başında, İsterse Sonunda Kılmasının Mubahlığı 488

Üstte Geçtiği Gibi Kişinin Kıraatinde Felak ve Nâs Sûrelerine İhlas Sûresini de Eklemesinin Mubahlığı 489

Kişinin Bir Gecede Gecenin Başlangıcında ve Sonunda İki Kez Vitir Yapmasının Yasaklanışı 489

Kişinin Zikredilen Vitirde Olduğu Gibi Vitrin Akabinde Yüce Allah'ı Tesbih Etmesinin Müstehaplığı 490

Bâb: Nafile Namazlar 490

Farzlar Dışında Gün ve Gecede Oniki Rekat Nafile Namaz Kılana Yüce Allah'ın Cennette Bir Ev Bina Etmesi 490

Namaz Kılana Sayesinde Yüce Allah'ın Cennette Bir Ev Bina Edeceği Rekat Sayısı 491

İkindinin Farzından Önce Dört Rekat Kılan İçin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Rahmetle Dua Etmesi 491

Farzlardan Önce ve Sonra Malum Nafileleri Kılmaya Devam Etmenin Müstehaplığı 492

Kişiye Edâ Etmek İstediği Her Farz Namazından Önce İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 493

Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Uyarak Sabahın Farzından Önce İki Rekat (Sünnet) Kılmak Hususunda Tez Davranmanın Müstehaplığı 493

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sabahın Farzından Önceki İki Rekata Gösterdiği İsteğin Elde Edeceği Ganimete Olan İstekten Fazla Olması 494

Dünya ve İçindekilerden Hayırlı Olarak Nitelenen Sabahın İki Rekat Sünnetine Teşvik 494

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sabahın Farzından Önce Kıldığı İki Rekatta Hangi Sûreleri Okurdu? 495

Sabahın İki Rekat Sünnetinde İhlas Sûresini Okuyanın Mümin Olduğunun Tesbiti 495

Sabahın İki Rekat (Farzın)da İhlas Sûresini Okumaya Teşvik 496

Kişinin Sabahın İki Rekatını Ortalık Aydınlandığında Kılmasının Müstehaplığı 496

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) İki Rekat (Sünnet) Sabah Namazına Verdiği Önem 497

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutması 497

Kişinin Kılmak İstediğinde Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutmasının Müstehaplığı 497

Kişinin Kılacağında Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutmasının Müstehaplığı 498

Kişinin Sabah Namazının İki Rekat Sünnetini Kıldıktan Sonra Sağ Tarafına Uzanmasının Müstehaplığı 498

Sabah Namazının Farzından Önce İki Rekat Sünnetin Akabinde Uzanmanın Emredilmesi 499

Sabahın Farzı İçin Kâmet Getirildiğinde İki Rekat Sünnet Kılmanın Yasaklanışı 500

Sabahın Farzı İçin Kamet Getirildiğinde Mescide Giren Kişinin Farzın Bir Rekatını Kaçırsa Bile İki Rekat Sünneti Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 500

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İki Rekat Sünnetini Kılamadan Sabahın Farzını İdrak Edip Cemaatle Kılan Kimsenin Farz Namazın Ardından Bu Sünneti Kılmasının Mubahlığı 501

Sabah Namazının İki Rekat Sünnetini Kaçıran Kimseye Bunu Güneş Doğduktan Sonra Kılmasının Emredilmesi 501

Kişinin Öğlenin Farzından Önce Kılacağı Nafile 502

Kişinin Öğlenin Farzından Önce Dört Rekat (Sünnet) Kılmasının Mubahlığı 502

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Söz Konusu Rekatları Mescidde Değil Evde Kılması 503

Zikredilen Bu Fiile Zahirde Muhalif Olan Şeyin Emredilmesi 504

Cumayı Kılan Kimseye Farzdan Sonra Dört Rekat Kılmasının Emredilmesi 505

Cumadan Sonra Kılınması Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Buyruk Değil, Mendupluk Niteliğinde Emir Olduğuna Delalet Eden Haber 505

Cumadan Sonra Kılınması Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Vacip Değil, Müstehablık Niteliğinde Emir Olduğuna Delalet Eden İkinci Haber 506

Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Buyruk Değil, Mendupluk Niteliğinde Emir Olması 506

Cumanın Farzından Sonra Kılınması Emredilen Bu Dört Rekatta Tek Selam Değil İki Selamın Verilmesi Gerektiğine Delalet Eden Haber 507

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Cumanın Farzından Sonraki Bu Dört Rekatta Tek Selamı Değil İki Selamın Verilmesini Kasdettiğine Delalet Eden Haber 507

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Cumanın Farzından Sonraki İki Rekatı Evde Kılmasının Zorunlu Bir Sebepten Dolayı Olmadığının Beyanı 508

Akşam Namazının İki Rekat Sünneti İle Cuma Namazının İki Rekat Sünnetinin Edâ Edildiği Yer 510

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişiye Edâ Etmek İstediğinde Her Farz Namazdan Önce İki Rekat (Nafile) Kılmasının Emredilmesi 510

Kişinin Akşam Namazının Farzından Önce İki Rekat Kılmasının Mubahlığı 510

Kişiye Evine Namazından Bir Pay Ayırmasının Emredilmesi 511

Kişinin Bütün Nafile Namazlarını Evinde Kılmasıyla En Fazla Sevaba Nail Olması 511

Kişinin Kendini Dinç Hissettiğinde Nafile Namaz Kılmasının, Dinç Hissetmediğinde de Kılmamasının Emredilmesi 512

Nafile Kılarken Uykuya Yenik Düşüp Bilmediği Şeyleri Söylemekten Korkana Namaz Kılmanın Yasaklanışı 513

Kişinin Gece ve Gündüzünde Kılacağı Nafileler 513

Mescide Girene İki Rekat Kılmadan Oturmasının Yasaklanışı 513

Mescide Girene İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 514

Kişiye Mescide Girdiğinde Oturmadan İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 514

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "İki Secde Kılsın" Sözüyle İki Rekatı Kastetmesi 515

Kişiye Mescide Girdiğinde Oturmadan ve Yer Araştırması Yapmadan Önce İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 515

Cuma Günü İmam Hutbedeyken Mescide Girene İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 516

Cuma Günü İmam Hutbedeyken Mescide Girene Oturmadan Önce İki Kısa Rekat Namaz Kılmasının Emredilmesi 516

Mescide Girenin İki Kısa Rekat Namaz Kılması 517

Haberi Tahrif Edip Söz Konusu Tevili Yapan Kişinin İddiasının Aksine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Adama Kılmasını Emrettiği Namazın Kaza Namazı Olmadığına Delalet Eden Haber 517

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kişinin Cemaatle Nafile Namaz Kılmasının Mubahlığı 520

Kişinin Oturduğu Yerde Nafile Namaz Kılmasının Mubahlığı 520

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Oturarak Namaz Kıldığı Süre 521

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Oturarak Namaz Kılmasının Nedeni 521

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Oturur Vaziyetteyken Rükû Yapmak İstediğinde Ayağa Kalkmasının Nedeni 522

Âişe'nin "Oturarak Kıldığı Zaman İse Rükuyu Oturarak Yapardı" Sözüyle Namazı Oturarak Başladıysa Rükûsunu da Oturarak Yaptığını Kastetmesi 522

Oturarak Namaz Kılan Kişinin Namazı 523

Namazı Ayakta Kılanın Oturarak Kılan Kimseye Üstün Olması 523

Evinden Çıkmak İsteyenin İki Rekat Kılmasının Müstehaplığı 524

Fasıl: Binek Üzerinde Namaz 525

Kişinin Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı 525

Kıble Kişinin Arka Tarafında Olsa Bile Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmanın Mubahlığı 525

Kişinin Yolculukta Binek Devesi Üzerinde Her Yöne Doğru Namaz Kılmasında Bir Mahzur Olmaması 526

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Binek Devesi Üzerinde Kıldığı Bu Namazın Farz Değil, Nafile Bir Namaz Olması 526

Kıble Kişinin Arka Tarafında Kalsa Bile Yolcunun Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı 527

Kıble Arka Tarafında Olsa Bile Yolcu İçin Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılmasının Mubah Olması 528

Binek Devesi Üzerinde Nafile Kılanın Yaptığı Rükû ve Secde 528

Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılanın İma İle Yaptığı İki Secdesinde Rükûsundan Daha Aşağıya Eğilmesi 529

Binek Devesi Üzerinde Nafile Kılanın Namazı 529

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılanın Rükû ve Secdesi 530

Fasıl: Kuşluk Namazı 530

Âişe'nin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kuşluk Namazı Kıldığını Tesbiti 532

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kuşluk Namazını Sürekli Kıldığına Delalet Eden Haber 533

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kıldığı Kuşluk Namazının Rekat Sayısı 533

Kişinin Kuşluk Namazı Kılmaya Devam Etmesinin Müstehaplığı 534

Kişinin Günün Başlangıcında Kılacağı Dört Rekatın Günün Sonu İçin de Yeterli Olması 534

Kişinin Günün Sonu İçin de Yeterli Olması Umuduyla Dört Rekat Kuşluk Namazı Kılmasının Müstehaplığı 535

Sabah Namazının Peşinden İki Rekat Kuşluk Namazı da Kılanın En Büyük Ganimeti Elde Ettiğinin Tesbiti 535

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kuşluk Namazı Kılmayı Vasiyet Etmesi 536

Kuşluk Namazını Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Uyarak Sekiz Rekat Kılmanın Müstehaplığı 536

Kuşluk Namazındaki Kıyâm, Rükû ve Secdelerin Birbirine Eşit Olması 537

Çok Sıcakta Kılınan Kuşluk Namazının Evvâbîn Namazı Sayılması 538

Kuşluk Namazı Sebebiyle Yüce Allah'ın Kişiye Sadaka Sevabı Yazması 538

Fasıl: Teravih 539

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Size Farz Kılınmasından, Sizin de Buna Güç Yetirememenizden Korktum" Sözüyle Gece Namazını Kastetmesi 541

İnsanların Ramazan Ayında Kıldıkları Teravih Namazının Sünnet Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 542

Yüce Allah'ın, Ramazan Ayının Gecelerini İnanarak ve Sevabını Bekleyerek İbadetle Geçiren Kimsenin Geçmiş Günahlarını Bağışlaması 543

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yüce Allah'ın İmamla Birlikte Teravihi Kılan Kimseye Gecenin Tümünü İhyâ Etmiş Gibi Sevap Yazması 544

Okuyucu Bir İmamın Ramazan Ayında Kadınlar Cemaatine İmamlık Yapmasının Mubahlığı 545

Erkeğin Ramazan Ayında Kadınlar Cemaatine İmamlık Yapmasının Mubahlığı 546

Fasıl: Geceyi İbadetle Geçirmek 547

Gece Namazının Başlangıçta Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Farz Kılınmışken Sonradan Nafile Olduğuna Delalet Eden Haber 548

Uyuyan Müslümanın Ensesinde Şeytanın Attığı Düğümleri Gece Namazına Uyanarak Çözmenin Müstehaplığı 548

Üstte Zikrolunduğu Üzere Şeytanın Erkeklerin Enselerinde Yaptığı Gibi Kadınların Başlarında da Düğüm Atması 549

Şeytanın Uyumakta Olan Müslümanın Başında Durup Onun Abdest Uzuvları Üzerine Düğümler Atması 549

Geceyi Teheccüdle Geçirerek Sabahlayan Kimse İçin Hayrın Tesbiti 550

Kişinin Gece Vakitlerinde Devamlı Teheccüd Kılmak İçin Gayret Etmesi ve Allah Yolunda Savaşta Sebat Etmesinin Müstehaplığı 551

Yüce Allah'ın Sevdiğiyle Buluşmak İçin Yatağından ve Ailesinden Ayrılan Kişiyle Meleklerine Karşı Övünmesi 552

Gecenin Karanlığında Mevlasını Överek İbadet Eden Kimsenin Cennetlere Girmeyi Hak Etmesi 552

Kişinin Günahları Bıraktırma Umuduyla Gece İbadetini Çok Yapmasının Müstehaplığı 553

Kişinin Her Gece Dua Edildiğinde İcabet Olunacak Saate Tesadüf Etme Ümidiyle Çok Gece Namazı Kılmasının Müstehaplığı 554

Kişinin Uykuya Güvenmeyip Çokça Gece Teheccüdü Yapmasının Müstehaplığı 555

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Farz Namazlardan Sonra Kişinin Kıldığı En Faziletli Namazın Gece Namazı Olması 555

Gecenin Sonunda ve Ortasında Kılınan Namazın, Başında Kılınandan Daha Faziletli Olması 556

Gecenin Son Kısmında Kılınan Namazda Meleklerin de Hazır Bulunması 556

Kişinin Ailesine Gece Namazı Kılmalarını Emretmesi 557

Yüzüne Su Serperek Bile Olsa Kişinin Ailesini Gece Namazına Kaldırmasının Müstehaplığı 557

Yüce Allah'ın Gece Namazına Kalkıp İki Rekat Kılan Kimseyi Allah'ı Çok Zikreden Erkek veya Kadınlardan Yazması 558

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ailesini Uyandırır" Sözüyle Karısını Kastetmesi 558

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Vakti Mahbûbuyla Münacât Yapacağı Zaman En Güzel Giysilerini Giymesi 559

Kişinin Gece Teheccüdünde Hasır ya da Benzeri Bir Şeyle Kendisine Kapalı Bir Alan Oluşturmasının Mubahlığı 559

On Âyetle Gece Namaz Kılan Kişinin Gafillerden Yazılmaması; Yüz Âyetle Namaz Kılan Kişinin Kânitîn, Bin Âyetle Namaz Kılan Kişinin İse Mukantarîn Olanlardan Biri Olarak Yazılması 560

Kıntâr'ın Miktarı ve Kişinin Alacağı Bir Kıntârlık Sevabın Kendisi İçin Gökle Yer Arasındakilerden Daha Hayırlı Olması 561

Her Gece Teheccüde Kalkan Kimsenin Geçmiş Günahları Bağışlanır Beklentisiyle Yasin Okumasının Müstehaplığı 561

Gece Namazına Kalkan Kimsenin Yapamadığında Sadece Bakara Sûresinin Sonlarını Okumakla Yetinmesi 562

Daha Fazlasına Gücü Yetmeyenin Teheccüdde Kur'ân'ın Üçte Biri Sayılan İhlas Sûresini Okumakla Yetinmesi 562

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yolcu Olan Kimseye, Teheccüde Kalkamamaktan Endişe Etmesi Halinde Vitirden Sonra İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 563

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kur'ân'ı Bilip de Onunla Gece Teheccüd Yapan İle Bilmesine Rağmen Teheccüd Yapmadan Uyuyan Kişilere Yönelik Yaptığı Benzetme 563

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Teheccüde Uyandığında Ne Okudu? 564

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kıraatinin Ağır Ağır Oluşu 565

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kur'ân'ı Sesli Olarak Okuması 565

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarında Yaptığı Tüm Kıraatleri Sesli Değildi 566

Teheccüde Kalkana, Virdini Yapmasına Engel Olacak Derecede Uyku Bastırdığında Uyumasının Emredilmesi 566

Bu Emrin Namazda Uykuya Yenik Düşmese Dahi Uyuklayan Kişilere Yönelik Olduğunun Beyanı 567

Uykudan Dolayı Gece ya da Gündüz Kıraatte Dili Dolaşan Kişinin Namazı Bırakmasının Gerekliliği 567

Bu Emrin Veriliş Nedeni 568

Uyku Basmadığı Durumlarda Gece Namazı Kılmanın Mubahlığı 568

Gece Namazı Kılmayı İçinden Geçirip Uykuya Yenik Düşerek Uyuyan Kimseye Yüce Allah'ın Niyet Ettiği Şeyi Yapmış Gibi Yazma Lütfunda Bulunması 569

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Teheccüd İçin Kalktığı Vakit 569

Allah'ın Peygamberi Davud'un Gece İbadeti ve Orucu 570

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Uyuduğu Bir Uykudan Sonra Geceyi İbadetle Geçirdiğine Delalet Eden Haber 570

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zikri Geçen Gece Namazını Yaptığı Bir Uykudan Sonra Kıldığına Delalet Eden Haber 571

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfettiğimiz Gece Namazını Gecenin Başlangıcında Uyuduktan Sonra Yatsı İle Sabah Namazı Arasında Kılması 572

Geceleyin Teheccüde Kalkan Kimsenin Söyleyeceği Şey 572

Gece Uykudan Uyanan Kişinin Gece Namazı Öncesi Söylemesi Halinde Namazının Kabul Edilmesine Vesile Olacak Söz 573

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Rabbine Yaptığı Hamd ve Dua 574

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Duayı Gece Namazında Namaza Başlamadan Önce Değil Tekbirin Ardından Kıraatten Önce Yapması 576

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazına Başlarken Hak Konusunda İhtilafa Düşülmesi Durumunda Rabbinden Hidayeti Dilemesi 577

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazına Başlarken Tekbir,Tahmîd ve Tesbihi Tekrar Etmesi 577

Kişinin Üstte Vasfedilen Tekbir, Tahmîd ve Tesbîhi Daha Fazla Söylemesinin Mubahlığı 578

Teheccüd Kılanın Dinleyenlerden Bazılarının Duyabileceği Şekilde Sesini Yükseltmesinin Mubahlığı 579

Teheccüd Kılan Kimsenin Kıraati Esnasında Rahmet Âyetinde Rabbinden Onu Dilemesi, Azab Âyetinde İse Ondan Sığınmasının Mubahlığı 579

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazının Kıraati Esnasında Rahmet Âyetinde Rabbinden Onu Dilemesi, Azab Âyetinde İse Cehennemden Sığınmasının Mubahlığı 580

Geceleyin Teheccüd Kılmak İsteyene İki Kısa Rekatla Başlamasının Emredilmesi 580

Kıyamı Uzun Olan Namaz En Faziletlisi Olduğundan Kişinin Gece Namazında Kıyamda Uzun Kalmasının Müstehaplığı 581

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kısa İki Rekatla Başladıktan Sonra Kılacağı İlk İki Rekatı Diğer Rekatlardan Uzun Tutması 582

Geceleyin Teheccüd Kılanın Rükû ve Kıyamı Uzatmasının Mubahlığı 582

Gece Namazında Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Secdede Kaldığı Süre 583

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Geceleyin Kıldığı Rekatların Sayısı 584

Teheccüdde Olan Kimsenin Kılması Müstehab Olan Rekatlarının Sayısı 584

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Zikredilenden Başka Bir Şekilde Kıldığı Gece Namazının Vasfı 585

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önce Zikredilenden Başka Bir Şekilde Kıldığı Gece Namazının Vasfı 586

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Rekat Sayısı Zikredilen Bu Namazında Vitri Tek Rekat Kılması 586

Zikrettiğimiz Haberleri Tevil Ettiğimiz Gibi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarının Değişiklik Gösterdiğine Delalet Eden Haber 587

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Teheccüdüne Yönelik Zikrettiğimiz Haberlerin Tümünün Sahih ve Sâbit Olduğunun, Aralarında Çelişki ve Tutarsızlık Bulunmadığının Beyanı 588

Kişinin Kıldığı Gece Namazı İle Teheccüdün Sonunda Yaptığı Vitrinin Vasfı 588

Gece Namazı Kılan Kimsenin Vitri Tek Rekat Olarak Kılmakla Yetinmesinin Müstehaplığı 589

Teheccüd Kılan Kimseye Namazının Son Rekatını Vitir Olarak Kılmasının Emredilmesi 589

Namazının Son Rekatını Vitir Olarak Kılması Emredilen Kimsenin Vitri Sabahtan Sonra Değil Önce Kılması 590

Teheccüd Kılan Kimseye, Sabah Olmasından Korkmuyorsa Son Rekatını Vitir Yapmasının Emredilmesi 590

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Gece Namazı Kılan Kimseye Namazının Sonunda Bir Rekat Vitir Kılmasının Emredilmesi 591

Teheccüd Kılan Kimsenin Bu Namazı İmam Olarak Kıldırmasının Mubahlığı 591

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Bu Rekatlarındaki Kıyamının Birbirine Eşit Uzunlukta Olması 592

Kişinin Gece Nafilelerini Cemaatle Kılmasının Mubahlığı 592

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Gece Namazlarını Mukimken Kıldığı Gibi Yolculuktayken de Kılması 593

Teheccüde Kalkanın Ayakta Duramadığında Otururak Namaz Kılmasının Mubahlığı 594

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Otururak Kıldığı Namaz 594

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Yaşlanınca Gece Namazını Otururak Kılması 595

Kişinin Sabahın İki Rekat Sünneti Hariç, Teheccüdünün Akabinde Vitirden Sonra İki Rekat Kılmasının Mubahlığı 596

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vitirden Sonra Kıldığı İki Rekatta Okuduğu Sûreler 596

Teheccüdde Olan Kimsenin Güneş Doğmadan Önce Virdini Bitirdiğinde Yatıp Uzanmasının Mubahlığı 597

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bazı Gecelerde Gece Namazlarını Kıldıktan Sonra Şafak Sökmeden Önce Hafif Bir Uyku Uyuduğunun Beyanı 598

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Gecenin Sonunda Vasfedilen Bu Uykuya Yatma Nedeni 599

Kişiye Gece Teheccüdü Alışkanlığını Bırakmasının Yasaklanışı 601

Kişinin Gece Teheccüdünden Kılamadıklarını Gündüz Kılmasının Müstehaplığı 602

Uyuduğu İçin Hizbini Okuyamayana, Sabah İle Öğle Arasında Bunun Yerine Namaz Kılması Halinde O Hizbin Sevabının Yazılması 603

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Geceleyin Bir Nedenle Namaz Kılamayanın Bunun Yerine Aynısını Gündüz Kılmasının Müstehaplığı 603

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Geceleyin Kaçırdığı Hizbi Gündüz Kılması 604

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Geceleyin Hasta Olduğu İçin Yapamadığı Gece Virdini Gündüz Kılması 604

Bâb: Kaçırılan Namazların Kazası 605

Namazı Kılmayı Unutan Kimsenin Hatırladığında Bu Namazı Kılması 605

Birisi Adına Başkasının Namaz Kılmasının Caiz Olmadığına Delalet Eden Haber 605

Haberler ve Metinleri Konusunda İlmi Derinliğe Sahip Olmayan Kişiye Kaçırılan Namazın Kazasının Diğer Gün Aynı Vakitte Kılınması Gerektiği İzlenimi Veren Haber 606

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Yöndeki Emrinin, Namazı Kaçıran Her Bir Kişinin Biri Hatırladığında Biri de Diğer Gün Aynı Vakitte Olmak Üzere İki Defa Kılması Gerektiğine Değil Fazilete Yönelik ve Kişinin Tercihine Bağlı Olduğuna Delalet Eden Haber 607

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kaçırdığı Namazı Kılmak İçin Uyandığı Yerden Başka Bir Yere Gitmesinin Nedeni 608

Ebû Hureyre'nin "Sonra İki Rekat Kıldı" Sözüyle Sabahın Farzından Önceki İki Rekatı Kastetmesi 608

Öğlenin Farzından Sonra İkindiye Kadar Kılınamayan (Sünnet) İki Rekatı Daha Sonra Kılmanın Ümmeti Dışında Sadece Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Has Bir Durum Olması 609

Bâb: Sehiv Secdesi 609

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Sehiv Secdelerini "Burnu Yere Sürtücü" Olarak İsimlendirmesi 610

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Namazda Sehiv Secdesini Selamdan Önce Değil Sonra Yapması 612

Namazında Şüphesini Gidermeye Çalışan Kişiye Emredilen Sehiv Secdesinin Selamdan Önce Değil, Selamdan Sonra Yapılacağının Beyanı 612

Namazda Unutarak Doğruyu Araştıran Kimsenin İlk Selamdan Sonra İki Secde Yapması 613

Öğle Namazında Dördüncü Rekatta Oturmadan Kalkıp Beş Rekat Kılanın Böyle Yaptığı İçin Namazı İade Etmesi Gerekmez 613

Namazda Şüphe Edip Doğrusunu Yapmayı Araştıranın Selamdan Sonra İki Sehiv Secdesi Yapması 614

Namazda Şüphe Edip Zannında Daha Kısa Olana Göre Namazını Tamamlayanın Selamdan Önce Değil, Sonra İki Sehiv Secdesi Yapması 615

Sözlü Emredilen Ancak Dille Değil, Kalben Yerine Getirilmesi Kastedilen Lafız 617

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yalan Söyledin, Desin" Sözüyle, Dille Değil Kendi İçinde Söylemeyi Kasdetmiş Olması 617

Namazında Şüphe Edenin Zannına Göre Tamamladığında Selamdan Sonra Değil, Önce İki Sehiv Secdesi Yapması 618

"Namazını En Aza Göre Tamamlayana Selamdan Sonra Değil Önce İki Sehiv Secdesi Yapması Gerekir" Sözümüzün Doğruluğunu Belirten Haber 618

Namazında Şüphe Edenin En Aza Göre Tamamlamak İçin Kıldığı Rekatın Rükû ve Secdelerini Güzel Yapması 619

Selamdan Sonra Sehiv Secdesi Yapanın Teşehhüd Yapıp Sonra Bir Daha Selam Vermesi 621

Zikrettiğimiz Durumda Selamdan Sonra Sehiv Secdesi Yapan Kişinin Secdeler Sonrası Teşehhüd Ettikten Sonra Selam Vermesinin Gerekliliği 622

Sehiv Secdelerinin Her Durumda Selamdan Önce Yapılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 622

İkinci Rekatta Oturmayıp Unutarak Kalkan Kimsenin Yapacağı Sehiv Secdesi 625

İkinci Rekatta Oturmayı Unutarak Kalkan Kimsenin Namazını Tamamlaması ve Selamdan Sonra Değil Önce Sehiv Secdesi Yapması 626

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Üstte Geçtiği Şekliyle Selamdan Önce Sehiv Secdesi Yaptığı Namazın Vasfı 626

Namazın İkinci Rekatında Oturmayı Unutarak Kalkan Kimseye Sehiv Secdesi Dışında Bir Şeyin Gerekmemesi 627

Namazda Unutan ve Sonra Doğrusunu Araştıran Kimse Ne Yapar? 628

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Daha Önce Zikredilen Fiilleri İle Açıklanan Mücmel Emir 629

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedildiği Gibi Selamdan Sonra İki Sehiv Secdesiyle Namazını Tamamlaması 630

Ebû Hureyre'nin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İle Bu Namazda Bulunduğunu Belirten İkinci Haber 632

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) İki Sehiv Secdesini "Burnu Yerde Sürtücü" Şeklinde İsimlendirmesi 634

Bâb: Yolcu 635

Yolculuklar İçin Azık Hazırlamanın Caiz Olmadığını Söyleyenlerin Kavlini Çürüten Haber 635

Kişinin Yolculuğa Çıkmak İsteyen (Din) Kardeşine Yapacağı Dua 636

Kişinin Vedalaşırken (Din) Kardeşini Yolculukta Allah'ın Korumasında Olması Yönünde Yapacağı Dua 636

Deveye Binmek İsteyenin Sırtındaki Şeytanları Ürkütüp Kaçırmak İçin Besmele Çekmenin Emredilmesi 637

Yolculuğa Çıkmak İsteyen Kişi Bineğe Binerken Ne Söyler? 637

Kişinin Bu Duanın Sözlerine Başka Şeyler Eklemesinin Mubahlığı 639

Yolculuğa Çıkmak İsteyen Kulun Bineğe Binerken Rabbine Hamd Etmesi 639

Yolculuğu Süresince Yolcunun Yaptığı Duanın Geri Çevrilmemesi 640

Yolcunun Konakladığı Yerde Söylediğinde Oradan Ayrılana Dek Her Türlü Zarardan Emin Olacağı Sözler 641

Yolculuktaki Yolcunun Seher Vakti Yapacağı Dua 642

Yolcunun Yolculuğunda Rastladığı Her Tepenin Üzerinde Tekbir Getirmesinin Emredilmesi 642

Çorak Topraklarda Yolculuk Yapanın Bineğini Hızlı Sürmesinin Emredilmesi 643

Kişiye Yalnız Başına Gece Yolculuğu Yapmasının Yasaklanışı 643

Gece Vakti Yol Üzerinde Konaklamanın Yasaklanması 644

Yürümekte Zorlanan ve Zorlukla Karşılaşan Kimsenin Yapması Müstehab Olan Şeyler 644

Yolculuklarından Dönen Kimsenin Söyleyeceği Şeyler 645

Yolculuğu Uzun Süren Kişiye Vatanına Dönmekte Acele Etmesinin Gerekmesi 646

Yolcunun Girmek İstediği Kasabayı Gördüğünde Söyleyeceği Şeyler 646

Ülkesine Yaklaşan Kimsenin Bineğini Hızlandırmasının Müstehaplığı 647

Yolcuğundan Dönen Kimsenin Söyleyeceği Şeyler 647

Yolculuktan Dönene Evine Girmeden Önce Mescidde İki Rekat Kılmasının Emredilmesi 649

Yolculuğundan Dönen Kimse Evine Girerken Ne Söyler? 649

Kişiye Yolculuğundan Döndüğünde Ailesini Memnun Etmesinin Emredilmesi 650

Fasıl: Kadının Yolculuğu 651

Kadının Birlikte Yolculuğa Çıkmasına İzin Verilen Mahremleri 651

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber 651

Bu Yasaklamanın Mendupluk Değil, Buyruk Hükmünde Olması 652

Kadının Yanında Bir Mahremi Olmadan Üç Gecelik Yere Seyahate Çıkmasının Yasaklanışı 652

Bu Sayı Üzerinden Gelen Yasaklamada Daha Azının Mubah Olmayacağına Delalet Eden Haber 653

İlimde Derinliği Olmayana Yanında Mahremi Olan Kadına Üç Günden Az Yolculuğa Çıkabileceği İzlenimi Veren Haber 656

Süresi Az Olsun, Çok Olsun Kadının Yanında Mahremi Olmadan Yolculuğa Çıkmasının Yasaklanışı 657

Buradaki Yasaklamanın Mendupluk Değil, Buyruk Hükmünde Olması 658

Fasıl: Yolculuk Namazı 659

Mukimken ve Seferde İlk Farz Kılındığında Namazların İkişer Rekat Olması 660

Âişe'nin "Namaz İkişer Rekât Olarak Farz Kılındı" Sözüyle Namazın İlk Farz Kılınışını Kastetmesi 660

Sabah ve Akşam Namazları Dışında Mukim Namazı Üzerine İlave Yapılmış Olması 661

Yolculukta Namazı Kısaltmanın Buyruk Değil, Mubahlık Hükmünde Olduğuna Delalet Eden Haber 661

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Bu Sadakayı Kabul Edin" Sözünden Kastın Herhangi Bir Mecburiyet Olmadan İsteyenlerin Bu Yöndeki Ruhsatı Kullanması Olduğunun Beyanı 662

Allah'ın Kullarına Bir Sadakası Olduğu İçin Yolculuklarda Namaz Kısaltmayı Benimsemenin Emredilmesi 663

Yüce Allah Kabul Edilmesini Sevdiği İçin O'nun Ruhsatını Benimsemenin Müstehaplığı 663

Hâşimî Ölçüme Göre 48 Millik Bir Mesafeye Yolculuk Etmeye Niyetlenen Kişinin İlk Mola Yerinde Namazı Kısaltarak Kılmasının Mubahlığı 664

Zikrettiğimiz Söz Konusu Mesafeye Yolculuğa Niyetlenen Kişinin Beldesinin Evlerini Geride Bırakmadan Namazları Kısaltamayacağına Delalet Eden Haber 664

Gideceği Yer Zikrettiğimiz Mesafede Olan Kişinin Beldesinin Evlerini Geride Bıraktıktan Sonra Namazları Kısaltarak Kılabileceğine Delalet Eden Haber 665

Bu Fiilin Kısaltma Yapmanın Caiz Olduğu Yolculuğa Çıkmaya Azmeden Kişi İçin Mubah Olduğuna Delalet Eden Haber 665

Yolcunun Kasabanın Evlerini Arkasında Bıraktığı Anda Namazı Kısaltmasının Müstehaplığı 666

Namazları Kısaltmasını Mubah Kılacak Bir Mesafeye Yolculuk Eden Kişinin Varacağı Yere Ulaşmadan da Namazlarını Kısaltarak Kılabileceğinin Beyanı 666

Yolculukta Bir Yer ya da Kasabada Dört Gün Kalma Niyeti Taşımadan Konaklayan Kişinin Orada Daha Fazla Kalsa da Namazlarını Kısaltarak Kılmasının Mubahlığı 667

Bir Yerde Dört Gün Kalmayı Düşünmeden Konaklayan Yolcunun Orada Dört Günden Daha Fazla Kalsa da Namazlarını Kısaltarak Kılabileceğine Delalet Eden Haber 668

Yolcunun Farz Namazlarından Sonra ve Önce Nafile Kılmayı Terketmesinin Mubahlığı 669

İlimde Derinliği Olmayana Bir Beldede On Gün Kalma Niyetinde Olanın Namazları Kısaltacağı İzlenimi Veren Haber 669

İlimde Derinliği Olmayana Mekke'de İkamet Eden Kimsenin Her Durumda Namazı Kısaltacağı İzlenimi Veren Haber 670

Haccı Süresince Hacının Namazlarını Kısaltması 670

Hac Günlerinde Mekke'de İkamet Eden Kişinin Namazlarını Tam Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 671

Mina Günlerinde Hacının Namazlarını Tam Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber 671

كِتَابُ الصَّلَاةِ

NAMAZ KİTABI

(Devam)

بَابُ صِفَةِ الصَّلَاةِ

Bâb: Namazın Kılınışı

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ مِنْ فَرَاغِ الْقَلْبِ لِصَلَاتِهِ وَدَفْعِ وَسَاوِسِ الشَّيْطَانِ إِيَّاهُ لَهَا

Kişinin Namazda Zihnini Boşaltması ve Şeytanın Vesveselerini Kovması Gerektiği Hakkında

١٧٥٤ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ لَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لَا يَسْمَعَ النِّدَاءَ، فَإِذَا قُضِيَ النِّدَاءُ، أَقْبَلَ حَتَّى إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلَاةِ، أَدْبَرَ، حَتَّى إِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ، أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ، يَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ لِمَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرْ، حَتَّى يُصَلِّيَ الرَّجُلُ لَا يَدْرِي كَمْ صَلَّى». [٣: ٦٦]

1754- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ezan okunduğu zaman şeytan, ezan sesini işitmemek için yellenerek kaçar. Ezan bittikten sonra tekrar gelir. Kamet edilmeye başlayınca tekrar kaçar, kâmet bitince tekrar geri döner ve kişinin kalbine girer, daha önce aklına gelmeyen meseleleri hatırlatarak ona «Falan şeyi hatırla, filan şeyi hatırla» der. Öyle ki insan kaç rekat namaz kıldığını bilemez olur"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/69; Ebû Dâvûd 516; Nesâî 2/21; Bak hadis no: 16, 1662, 1663.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالسَّكِينَةِ لِلْقَائِمِ إِلَى الصَّلَاةِ يُرِيدُ قَضَاءَ فَرْضِهِ

Farz Namazı Kılmak İçin Kalkan Kimseye Sükunetin Emredilmesi

١٧٥٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي، وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ». [١: ٧٨]

1755- Abdullah b. Ebî Katâde'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kâmet getirildiği zaman benim çıktığımı görmeden namaza durmayın, sakin bir şekilde bekleyin"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَنْ كَانَ فِي صَلَاتِهِ أَسْكَنَ، وَلِلَّهِ أَخْشَعَ، كَانَ مِنْ خَيْرِ النَّاسِ

Namazında Sükûnet İçinde ve Yüce Allah'a Karşı Huşû Halinde Olan Kimsenin İnsanların En Hayırlılarından Sayılması

١٧٥٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا عَمِّي عُمَارَةُ بْنُ ثَوْبَانَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَيْرُكُمْ أَلْيَنُكُمْ مَنَاكِبَ فِي الصَّلَاةِ». [٣: ٩]

1756- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizin en hayırlınız, namazda omuzları en yumuşak olanınızdır."**[2]

ذِكْرُ نَفْيِ قَبُولِ الصَّلَاةِ عَنْ أَقْوَامٍ بِأَعْيَانِهِمْ مِنْ أَجْلِ أَوْصَافٍ ارْتَكَبُوهَا

Yaptıkları Şeylerden Dolayı Bazılarının Namazlarının Kabul Edilmemesi

١٧٥٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَرْحَبِيُّ، عَنْ عُبَيْدَةَ بْنِ الْأَسْوَدِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْوَلِيدِ، عَنِ الْمِنْهَالِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 550): Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/310; Buhârî 909; Müslim 604; Ebû Dâvûd 539; Darimî 1/289; Bak hadis no: 2147, 2222, 2223.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 676; es-Silsiletu's-sahîha 2433); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 672.

سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ثَلَاثَةٌ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ لَهُمْ صَلَاةً: إِمَامُ قَوْمٍ، وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، وَامْرَأَةٌ بَاتَتْ وَزَوْجُهَا عَلَيْهَا غَضْبَانُ، وَأَخَوَانِ مُتَصَارِمَانِ». [٢: ٥٤]

1757- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Üç kişi vardır ki, Allah onların kıldığı namazı kabul etmez: Bir topluluk imamlığından hoşlanmadığı halde onlara imamlık eden adam; kocası kendisine kızgın olduğu halde geceleyen kadın ve birbirine küs duran iki kardeş."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ أَفْضَلَ الصَّلَاةِ مَا طَالَ قُنُوتُهَا

En Faziletli Namaz, Kunûtu (Kıyamı) En Uzun Olanıdır

١٧٥٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْعَبْدِيُّ، أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: «طُولُ الْقُنُوتِ». [١: ٢]

1758- Câbir der ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Hangi namaz daha faziletlidir?" diye sorunca: **"Kıyamı daha uzun olanıdır"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ مَا يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ مِنْ إِيجَازِ الصَّلَاةِ مَعَ الْإِكْمَالِ

Kişinin Namazını Kısa ve Mükemmel Bir Şekilde Kılmasının Gerekliliği

١٧٥٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمُقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّهُ قَالَ: «مَا صَلَّيْتُ مَعَ أَحَدٍ أَوْجَزَ صَلَاةً وَلَا أَكْمَلَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ». [٥: ٨]

1759- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sonra kendisi gibi, kısa ve mükemmel namaz kıldıran bir kimse ile namaz kılmadım."[1]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Mişkât 1128; Ğâyetu'l-merâm 248); Şuayb: İsnâdı hasendir. İbn Mâce 971.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/302; Müslim 756/165; Tirmizî 387; İbn Mâce 1421.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ إِذَا صَلَّى وَحْدَهُ أَنْ يُطَوِّلَ مَا شَاءَ فِيهَا

Kişinin Tek Başına Kıldığında Namazı Dilediğince Uzatmasının Emredilmesi

١٧٦٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمُ السَّقِيمَ، وَالضَّعِيفَ، وَالْكَبِيرَ، وَإِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ لِنَفْسِهِ فَلْيُطَوِّلْ مَا شَاءَ». [١: ٩٥]

1760- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz bir topluluğa imam olduğu zaman namazı kısa tutsun. Zira içlerinde hasta, zayıf ve yaşlı olanlar bulunabilir. Ama tek başına kılıyorsa namazını istediği kadar uzatabilir."**[2]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الْحَمْدِ لِلَّهِ ﷻ لِلْمَرْءِ عِنْدَ الْقِيَامِ إِلَى الصَّلَاةِ

Kişinin Namaz İçin Kıyamda Bulunduğunda Allah'a Hamd Etmesinin Müstehaplığı

١٧٦١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ سَلَامٍ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، وَثَابِتٌ، وَحُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي فِيهِمْ، فَجَاءَ رَجُلٌ وَقَدْ حَفَزَهُ النَّفَسُ، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ قَالَ: «أَيُّكُمُ الْمُتَكَلِّمُ بِالْكَلِمَاتِ؟» فَأَرَمَّ الْقَوْمُ، فَقَالَ: «أَيُّكُمُ الْمُتَكَلِّمُ بِالْكَلِمَاتِ؟، فَإِنَّهُ لَمْ يَقُلْ بَأْسًا؟» فَقَالَ الرَّجُلُ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، جِئْتُ وَقَدْ حَفَزَنِي النَّفَسُ فَقُلْتُهُنَّ، فَقَالَ: «لَقَدْ رَأَيْتُ اثْنَيْ عَشَرَ مَلَكًا ابْتَدَرَهَا أَيُّهُمْ يَرْفَعُهَا». [١: ٢]

1761- Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara namaz kıldırırken bir adam nefes nefese (Mescid'e) gelerek safa girdi ve: "Allah'a hayırlı, halisane çok hamd olsun!" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince: **"O sözleri**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 799); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/182; Buhârî 706; Müslim 469/189; Tirmizî 237; Nesâî 2/94; İbn Mâce 985; Darimî 1/288; Bak hadis no: 1856, 1886, 2138.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 759; el-İrvâ' 2/291/512); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/486; Buhârî 703; Müslim 467; Ebû Dâvûd 794; Tirmizî 236; Nesâî 2/94; Bak hadis no: 2136.

söyleyen hanginizdi?" diye sordu. Cemaat sessiz kaldı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekrar: **"Bunları söyleyen hanginizdi? Zira zararlı bir şey söylemedi"** buyurdu. Derken bir adam: "Soluk soluğa (koşarak) yetiştim de onları ben söyledim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Gerçekten oniki melek gördüm ki bunları hangisi Allah'a önce arz edecek diye yarış ediyorlardı"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ الْفُرْجَةِ الَّتِي يَجِبُ أَنْ تَكُونَ بَيْنَ الْمُصَلِّي وَبَيْنَ الْجِدَارِ إِذَا صَلَّى إِلَيْهِ

Namaz Kılan İle Önünde Yöneldiği Duvar Arasındaki Aralığın Vasfı

١٧٦٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّهْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ، قَالَ: «كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى النَّبِيِّ ﷺ وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ». [٥: ٨]

1762- Sehl b. Sa'd es- Sâidî der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namaza durduğu yer ile duvar arasında bir koyunun geçebileceği kadar bir mesafe olurdu."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَتَحَرَّى مَوْضِعًا مِنَ الْمَسْجِدِ بِعَيْنِهِ فَيَجْعَلُ أَكْثَرَ صَلَاتِهِ فِيهِ

Kişinin Mescidde Kendine Bir Yer Seçip Namazlarının Çoğunu Orada Kılmasının Mubahlığı

١٧٦٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحِزَامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ، «أَنَّهُ كَانَ يَأْتِي مَعَ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ، إِلَى سُبْحَةِ الضُّحَى، فَيَعْمِدُ إِلَى الْأُسْطُوَانَةِ دُونَ الْمُصْحَفِ، فَيُصَلِّي قَرِيبًا مِنْهَا، فَأَقُولُ لَهُ: أَلَا تُصَلِّي هَا هُنَا؟ وَأُشِيرُ لَهُ إِلَى بَعْضِ نَوَاحِي الْمَسْجِدِ، فَيَقُولُ: إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتَحَرَّى هَذَا الْمَقَامَ». [٤: ١]

1763- Yezîd b. Ebû Ubeyd'in bildirdiğine göre Seleme b. el-Ekva', kuşluk namazı kılmak için Mushaf'ın bulunduğu sütûnun yanına gelerek ona yakın bir yerde namazını kılardı. Ben, ona: "Niçin şurada namaz kılmıyorsun?" diyerek

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 741); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/191; Müslim 600; Ebû Dâvûd 763; Nesâî 2/132, 2/133.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 693); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 496; Ebû Dâvûd 696.

mescidin bazı bölümlerini gösterdiğimde dedi ki: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in buralarda namaz kılmayı tercih ettiğini gördüm."[1]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الِاجْتِهَادِ فِي الدُّعَاءِ لِلْمَرْءِ عِنْدَ الْقِيَامِ إِلَى الصَّلَاةِ

Namaza Durmuş Olan Kişinin Var Gücüyle Dua Etmesinin Müstehaplığı

١٧٦٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ، بِجُرْجَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِهَابٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُوَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَالِكٌ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «سَاعَتَانِ لَا تُرَدُّ عَلَى دَاعٍ دَعْوَتُهُ، حِينَ تُقَامُ الصَّلَاةُ وَفِي الصَّفِّ فِي سَبِيلِ اللَّهِ». [١: ٢]

1764- Sehl b. Sa'd'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"İki an/vakit vardır ki, dua edenin duası (bu sırada) geri çevrilmez: Namaz için kâmet getirilirken ve Allah yolundaki safta iken."**[2]

ذِكْرُ عَدَدِ التَّكْبِيرَاتِ الَّتِي يُكَبِّرُ فِيهَا الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazında Getirdiği Tekbirlerin Sayısı

١٧٦٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلَّادٍ الْبَاهِلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، قَالَ: قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: «عَجِبْتُ مِنْ شَيْخٍ صَلَّى بِنَا الظُّهْرَ فَكَبَّرَ ثِنْتَيْنِ وَعِشْرِينَ تَكْبِيرَةً؟ قَالَ: تِلْكَ سُنَّةُ أَبِي الْقَاسِمِ ﷺ». [٥: ٢٧]

1765- İkrime der ki: İbn Abbâs'a: "Yaşlı birinin arkasında öğle namazı kıldım. Bu adam namazda yirmi iki tekbir getirdi" dediğimde, İbn Abbâs: "O, Ebu'l-Kâsım'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetidir" karşılığını verdi.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/48; Buhârî 502; Müslim 509; İbn Mâce 1490; Bak hadis no: 2152.

[2] Elbânî: Münker (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/114); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 1720.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/218; Buhârî 788.

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ عَلَى الْمُصَلِّي التَّكْبِيرَ فِي كُلِّ خَفْضٍ وَرَفْعٍ مِنْ صَلَاتِهِ

İnsanlardan Bir Âlime Namazdaki Her Kalkış ve İniş Hareketi İle Tekbir Getirmesi Gerektiği İzlenimi Veren Haber

١٧٦٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ: «كَانَ يُصَلِّي بِهِمْ كَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ خَفْضٍ وَرَفْعٍ، فَإِذَا انْصَرَفَ قَالَ: إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ». [٥: ٢٧]

1766- Ebû Seleme'nin bildirdiğine göre Ebû Hureyre, kendilerine namaz kıldırırdı. Her eğiliş ve kalkışında tekbir getirirdi. Namazı bitirdiğinde şöyle dedi: "Vallahi içinizde namazı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına en çok benzeyeniniz benim."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى الْمَرْءِ التَّكْبِيرَ فِي كُلِّ خَفْضٍ وَرَفْعٍ مِنْ صَلَاتِهِ خَلَا رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ

Başını Rükûdan Kaldırması Dışında Kişinin Namazdaki Her Kalkış ve İniş Hareketinde Tekbir Getirmesi Gerekmesi

١٧٦٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ حِينَ اسْتَخْلَفَهُ مَرْوَانُ عَلَى الْمَدِينَةِ، كَانَ «إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ كَبَّرَ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ بَيْنَ الثِّنْتَيْنِ بَعْدَ التَّشَهُّدِ، ثُمَّ يَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِكَ حَتَّى يَقْضِيَ صَلَاتَهُ، فَإِذَا قَضَى صَلَاتَهُ وَسَلَّمَ، أَقْبَلَ عَلَى أَهْلِ الْمَسْجِدِ»، فَقَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ». [٥: ٢٧]

قَالَ سَالِمٌ: وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يَفْعَلُ مِثْلَ ذَلِكَ، غَيْرَ أَنَّهُ كَانَ يَخْفِضُ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ

1767- Ebû Seleme bildiriyor: Mervân, Ebû Hureyre'yi Medine'de kendisi yerine vekil bırakmıştı. Ebû Hureyre farz namaza kalktığında tekbir getiriyor, ardından rükûya giderken tekrar tekbir getiriyordu. Rükûdan başını

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 788); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/76; Ahmed 2/270; Buhârî 785; Müslim 392; Ebû Dâvûd 836; Nesâî 2/235; Bak hadis no: 1767, 1797.

kaldırdığında yine tekbir getirip, "Semiallahu limen hamideh, Rabbenâ ve leke'l-hamd" diyordu. Daha sonra tekrar tekbir getirerek secdeye gidiyordu. İkinci rekatın teşehhüdünden kalktığında tekrar tekbir getiriyordu. Namazını bitirinceye kadar bu şekilde yapmaya devam etti. Namazı bitirip selam verdiğinde mescid cemaatine yönelerek: "Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki ben, namazı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına en çok benzeyeninizim"

Sâlim dedi ki: (Babam) İbn Ömer de böyle yapardı. Ancak tekbiri alçak sesle getirirdi.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ مَا يَفْتَتِحُ بِهِ الْمَرْءُ صَلَاتَهُ

Kişi Namazına Nasıl Başlar?

١٧٦٨ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ، عَنْ بُدَيْلِ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ أَبِي الْجَوْزَاءِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْتَتِحُ الصَّلَاةَ بِالتَّكْبِيرِ، وَالْقِرَاءَةِ بِـ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾، وَكَانَ ﷺ إِذَا رَكَعَ لَمْ يُشْخِصْ بَصَرَهُ، وَلَمْ يُصَوِّبْهُ، وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ جَالِسًا، وَكَانَ يُوتِرُ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَيَنْصِبُ رِجْلَهُ الْيُمْنَى، وَكَانَ يَقُولُ بَيْنَ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ التَّحِيَّةَ، وَكَانَ يَنْهَى عَنْ عَقِبِ الشَّيْطَانِ، وَكَانَ يَنْهَى أَنْ يَفْرِشَ أَحَدُنَا ذِرَاعَيْهِ افْتِرَاشَ السَّبُعِ، وَكَانَ يَخْتِمُ الصَّلَاةَ بِالتَّسْلِيمِ». [٥: ٤]

1768- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza tekbirle, kıraate de Fâtiha Suresi'yle başlardı. Rükûya gittiği zaman gözlerini ne yukarı kaldırır, ne de aşağıya eğer, ikisi arasında bir konumda tutardı. Başını rükûdan kaldırdığı zaman dimdik doğrulmadıkça secdeye gitmezdi. Secdeden başını kaldırdığı zaman iyice doğrulup oturmadıkça bir daha secdeye gitmezdi. Sol ayağını yayıp sağ ayağını dikerek (sol ayağının üzerine) otururdu ve şeytanın oturuşu gibi oturmayı yasaklardı. Her iki rekâtta bir Tahiyyât'ı okurdu. Secdede iken

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/76; Müslim 392/30; Bak hadis no: 1766, 1797.

kollarımızı vahşi hayvanlar gibi yerde yaymamızdan alıkoyar, namazını selam vererek bitirirdi."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ نَشْرُ الْأَصَابِعِ عِنْدَ التَّكْبِيرِ لِافْتِتَاحِ الصَّلَاةِ

Kişinin Namaza Başlarken Tekbir Getirme Sırasında Parmaklarının Arasını Açması

١٧٦٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْأَشَجُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ الْيَمَانِ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ سَمْعَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَنْشُرُ أَصَابِعَهُ فِي الصَّلَاةِ نَشْرًا». [٥: ٤]

1769- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken parmaklarının arasını açardı.[2]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ مِنْ وَضْعِ الْيَمِينِ عَلَى الْيَسَارِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda Sağ Elini Sol Elinin Üzerine Koymasının Müstehaplığı

١٧٧٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّهُ سَمِعَ عَطَاءَ بْنَ أَبِي رَبَاحٍ، يُحَدِّثُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّا مَعْشَرَ الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُؤَخِّرَ سُحُورَنَا، وَنُعَجِّلَ فِطْرَنَا، وَأَنْ نُمْسِكَ بِأَيْمَانِنَا عَلَى شَمَائِلِنَا فِي صَلَاتِنَا». [٣: ٦٨]

1770- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Doğrusu biz peygamberler topluluğu, sahurumuzu geciktirmekle, iftarımızı da acele yapmakla ve namazımızda ise sağ ellerimizi sol ellerimizin üzerine koymakla emrolunduk."**[3]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، وَطَلْحَةَ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي رَبَاحٍ»

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (Sahîh Ebî Dâvud 752; el-İrvâ' 316); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/31; Müslim 498; Ebû Dâvûd 783; İbn Mâce 812, 869.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 735); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Tirmizî 239; Bak hadis no: 1777.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi İbn Vehb, Amr b. el-Hâris ile Talha b. Amr'dan, o ikisi de Atâ b. Ebî Rebâh'tan işitmiştir.

ذِكْرُ مَا يَدْعُو الْمَرْءُ بِهِ بَعْدَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ

Namaza Başladığında Kişinin Kıraatten Önce Yapacağı Dua

١٧٧١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْذِرِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: كَانَ إِذَا ابْتَدَأَ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ قَالَ: «وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي، وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِينِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ». [٥: ٤]

1771- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) farz namaza başlayınca şöyle derdi: **"Yüzümü hanif (şirkten arınmış) ve müslüman olarak yeri göğü örneksiz olarak yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiç bir ortağı yoktur. Ben bununla emr olundum ve ben müslümanlardanım. Allahım! Sen Melik'sin. Senden başka ilah yoktur. Allahım! Seni hamdinle tesbih ederim. Sen benim Rabbimsin, ben ise senin kulunum. Nefsime zulmettim ve günahımı itiraf ettim. Benim bütün günahlarımı bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak yoktur. Beni en iyi ahlâka yönelt. Senden başka beni en iyi ahlâka yöneltecek yoktur. Kötü ahlâkı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak yoktur. Buyur emrindeyim. Bütün hayırlar senin elindedir. Hidâyete eren, senin hidâyete kavuşturduğundur. Ben seninim ve sana döneceğim. Sen**

mübâreksin ve yücesin. Sana tövbe eder ve günahımın bağışlanmasını senden dilerim."[1]

ذِكْرُ مَا يَدْعُو بِهِ الْمَرْءُ عِنْدَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ الْفَرِيضَةِ وَيَقُولُ بَعْدَ التَّكْبِيرَةِ

Kişinin Farz Namazına Başladığında Tekbirden Sonra Yapacağı Dua

١٧٧٢ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: كَانَ إِذَا ابْتَدَأَ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ قَالَ: «وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا، وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي، وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ». [٥: ١٢]

1772- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) farz namaza başlayınca şöyle derdi: **"Yüzümü hanif (şirkten arınmış) ve müslüman olarak yeri göğü örneksiz olarak yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiç bir ortağı yoktur. Ben bununla emr olundum ve ben müslümanlardanım. Allahım! Sen Melik'sin. Senden başka ilah yoktur. Allahım! Seni hamdinle tesbih ederim. Sen benim Rabbimsin, ben ise senin kulunum. Nefsime zulmettim ve günahımı itiraf ettim. Benim bütün günahlarımı bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak yoktur. Beni en iyi ahlâka yönelt. Senden başka beni en iyi ahlâka yöneltecek yoktur. Kötü ahlâkı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak yoktur. Buyur emrindeyim. Bütün hayırlar senin elindedir. Hidâyete eren, senin hidâyete kavuşturduğundur. Ben seninim ve sana döneceğim. Sen**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 738); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 761; Tirmizî 3423; Bak hadis no: 1772, 1773, 1774.

mübâreksin ve yücesin. Sana tövbe eder ve günahımın bağışlanmasını senden dilerim."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَدْعُو بِمَا وَصَفْنَا بَعْدَ التَّكْبِيرِ لَا قَبْلُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Geçen Duayı Tekbirden Önce Değil Sonra Yapmış Olması

١٧٧٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَمِّهِ الْمَاجِشُونَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ كَبَّرَ، ثُمَّ يَقُولُ: «وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا، وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي، وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي، وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ». [٥: ١٢]

1773- Ali b. Ebî Tâlib anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza başladığında, (Allahu Ekber diye) tekbir alır ve sonra da şöyle derdi: **"Yüzümü hanif (şirkten arınmış) ve müslüman olarak yeri göğü örneksiz olarak yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiç bir ortağı yoktur. Ben bununla emr olundum ve ben müslümanlardanım. Allahım! Sen Melik'sin. Senden başka ilah yoktur. Sen benim Rabbimsin, ben ise senin kulunum. Nefsime zulmettim ve günahımı itiraf ettim. Benim bütün günahlarımı bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak yoktur. Buyur emrindeyim. Bütün hayırlar senin elindedir. Şer ise sana değildir. Sen mübâreksin ve yücesin. Sana tövbe eder ve günahımın bağışlanmasını senden dilerim."** derdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1771.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/102; Müslim 771/202; Ebû Dâvûd 760; Tirmizî 266; Nesâî 2/129; Bak hadis no: 1771.

قَالَ أَبُو حَاتِم رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ «وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ» أَرَادَ بِهِ: وَالشَّرُّ لَيْسَ مِمَّا يُتَقَرَّبُ بِهِ إِلَيْكَ، فَأَضْمَرَ فِيهِ «مَا يُتَقَرَّبُ بِهِ».

Ebû Hâtim der ki: "Şer ise sana değildir" sözü "Şer kişiyi sana yaklaştıracak şeylerden değildir" anlamındadır. "Yaklaştıracak şeylerden" ifadesi cümlede mânen zikredilmiştir.

١٧٧٤ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيٍّ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا ابْتَدَأَ الصَّلَاةَ الْمَكْتُوبَةَ قَالَ: «وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا، وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صَلَاتِي، وَنُسُكِي، وَمَحْيَايَ، وَمَمَاتِي، لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ، ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي ذُنُوبِي جَمِيعًا، لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، وَاهْدِنِي لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ، لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَاصْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا، لَا يَصْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ، لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ، أَنَا بِكَ وَإِلَيْكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ». [٥: ٣٣]

1774- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) farz namaza başlayınca şöyle derdi: **"Yüzümü hanif (şirkten arınmış) ve müslüman olarak yeri göğü örneksiz olarak yaratana çevirdim ve ben müşriklerden değilim. Şüphesiz ki namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiç bir ortağı yoktur. Ben bununla emr olundum ve ben müslümanlardanım. Allahım! Hamd sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. Seni hamdinle tesbih ederim. Sen benim Rabbimsin, ben ise senin kulunum. Nefsime zulmettim ve günahımı itiraf ettim. Benim bütün günahlarımı bağışla. Günahları senden başka bağışlayacak yoktur. Beni en iyi ahlâka yönelt. Senden başka beni en iyi ahlâka yöneltecek yoktur. Kötü ahlâkı benden uzaklaştır. Senden başka kötü ahlâkı benden uzaklaştıracak yoktur. Buyur emrindeyim. Bütün hayırlar senin elindedir. Hidâyete eren, senin hidâyete kavuşturduğundur. Ben seninim ve sana döneceğim. Sen**

mübâreksin ve yücesin. Sana tövbe eder ve günahımın bağışlanmasını senden dilerim."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَفْتَتِحَ الصَّلَاةَ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا مِنَ الدُّعَاءِ

Kişinin Üstte Geçen Dua Dışında Başka Bir Şeyle Namaza Başlamasının Mubahlığı

١٧٧٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُثَنَّى الْبُسْتَانِيُّ، بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، أَخْبَرَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَبَّرَ، سَكَتَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ»، فَقُلْتُ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، أَرَأَيْتَ سَكَتَاتِكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ؟ أَخْبِرْنِي مَا تَقُولُ فِيهَا؟ قَالَ: «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ». [٥: ٣٣]

1775- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz için tekbir getirdiği zaman tekbir ve kıraat arasında sekte yapardı. Kendisine: "Annem babam sana feda olsun. Tekbir ve kıraat arasında sükût ettiğini görmekteyim. Bu sükût anında ne söylersin?" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) şu karşılığı verdi: **"Allahım! Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günahlarım arasını uzaklaştır. Allahım! Beyaz giysinin kirden temizlendiği gibi, beni günahlarımdan temizle. Allahım! Beni kar su ve dolu ile yıka."**[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَدْعُوَ عِنْدَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا

Kişinin Üstte Geçen Dua Dışında Başka Bir Şeyle Namaza Başlamasının Mubahlığı

١٧٧٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ سَكَتَ هُنَيْهَةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي وَأُمِّي، أَرَأَيْتَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1772, 1771.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud (Sahîh Ebî Dâvud 750); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/231; Buhârî 744; Müslim 598; Ebû Dâvûd 781; İbn Mâce 805; Darimî 1/283; Bak hadis no: 1776, 1777.

سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ، مَا هُوَ؟ قَالَ: «أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ». [٥: ١٢]

1776- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz için tekbir getirdiği zaman kıraatten önce kısa bir süre sekte yapardı. Kendisine: "Ey Allah'ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun. Tekbir ve kıraat arasındaki o sektende ne okumaktasın?" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben: «Allahım! Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günahlarım arasını uzaklaştır. Allahım! Beyaz giysinin kirden temizlendiği gibi, beni günahlarımdan temizle. Allahım! Geçmiş günahlarımı da su, kar ve dolu ile yıka» derim"** karşılığını verdi.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي إِذَا كَانَ إِمَامًا أَنْ يَسْكُتَ قَبْلَ ابْتِدَاءِ الْقِرَاءَةِ لِيَلْحَقَ مَنْ خَلْفَهُ قِرَاءَةَ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

İmamın Cemaat Fatiha'yı Okuyarak Kendisine Yetişsin Diye Kıraatten Önce Susmasının Müstehaplığı

١٧٧٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ سَمْعَانَ، مَوْلَى الزُّرَقِيِّينَ، قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا أَبُو هُرَيْرَةَ الْمَسْجِدَ، فَقَالَ: «ثَلَاثٌ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَعْمَلُ بِهِنَّ، تَرَكَهُنَّ النَّاسُ، كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ مَدًّا، وَكَانَ يَقِفُ قَبْلَ الْقِرَاءَةِ هُنَيْهَةً يَسْأَلُ اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ، وَكَانَ يُكَبِّرُ فِي الصَّلَاةِ كُلَّمَا رَكَعَ وَسَجَدَ». [٥: ٤]

1777- Zurakîlerin azatlısı Saîd b. Sem'ân bildiriyor: Ebû Hureyre (bir gün Zurayk oğulları) mescid(ind)e yanımıza girdi ve şöyle dedi: "Üç şey vardır ki, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlarla amel ederdi ve insanlar ise (bugün) onları terk etti: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) imam olduğunda namaza durmak için ayağa kalkar ve ellerini tam olarak kaldırırdı. Allah'ın ihsanından istekte bulunmak için kıraatten önce bir müddet duraklardı. Namaz kılarken rükûya ve secdeye var(mak iste)diğinde (Allahu Ekber diye) tekbir getirirdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/231; Müslim 598; Nesâî 1/50-51, 1775.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/434; Ebû Dâvûd 753; Tirmizî 240;

ذِكْرُ وَصْفِ الدُّعَاءِ الَّذِي كَانَ يَدْعُو بِهِ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي سَكْتَتِهِ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Tekbir İle Kıraat Arasında Sustuğunda Yaptığı Dua

١٧٧٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ سَكَتَ هُنَيْهَةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، أَرَأَيْتَ سُكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ، مَا تَقُولُ؟ قَالَ: «اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرَدِ». [٥: ٤]

1778- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz için tekbir getirdiği zaman kıraatten önce kısa bir süre sekte yapardı. Kendisine: "Ey Allah'ın Resûlü! Annem babam sana feda olsun. Tekbir ve kıraat arasındaki o sektende ne okumaktasın?" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben: «Allahım! Doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın gibi benimle günahlarım arasını uzaklaştır. Allahım! Beyaz giysinin kirden temizlendiği gibi, beni günahlarımdan temizle. Allahım! Geçmiş günahlarımı da kar, su ve dolu ile yıka» derim"** karşılığını verdi.[1]

ذِكْرُ مَا يَتَعَوَّذُ الْمَرْءُ بِهِ قَبْلَ ابْتِدَاءِ الْقِرَاءَةِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda Kıraatin Başlangıcında Yapacağı Sığınma

١٧٧٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَاصِمٍ الْعَنَزِيِّ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ «إِذَا اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ قَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ: مِنْ هَمْزِهِ، وَنَفْخِهِ، [وَنَفْثِهِ]». [٥: ١٢]

قَالَ عَمْرٌو: «هَمْزُهُ: الْمُوتَةُ، وَنَفْخُهُ: الْكِبْرُ، وَنَفْثُهُ: الشِّعْرُ»

1779- Cübeyr b. Mut'im der ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm;

Nesâî 2/124; Darimî 1/281; Bak hadis no: 1769.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1775.

namaza başlarken: **"Eûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, min hemzihi, ve nefhihi ve nefsihi"** derdi.

Amr der ki: "(Şeytanın) hemz'i cinnet, nefh'i kibir, nefs'i de şiirdir."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٧٨٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَاصِمٍ الْعَنَزِيِّ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَادَخَلَ الصَّلَاةَ قَالَ: «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا [ثَلَاثًا] ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا - ثَلَاثًا - سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا - ثَلَاثًا - أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، مِنْ نَفْخِهِ، وَهَمْزِهِ، وَنَفْثِهِ».

قَالَ عَمْرٌو: «نَفْخُهُ: الْكِبْرُ، وَهَمْزُهُ: الْمُوتَةُ، وَنَفْثُهُ: الشِّعْرُ» [٥: ١٢]

1780- Cübeyr b. Mut'im bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza başlarken: **"Allahu ekber kebîren, ve'l-Hamdu lillâhi kesîren** –üç defa– **ve Sübhânallâhi bukreten ve esîlen (=Allah büyükler büyüğüdür. Yüce Allah'a sayısız hamdler olsun. Sabah ve akşam Yüce Allah'ı tesbih ederim)** –üç defa–, **Eûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, min nefhihi ve hemzihi ve nefsihi"** derdi.

Amr der ki: "(Şeytanın) nefh'i kibir; hemz'i cinnet, nefs'i de şiirdir."[2]

ذِكْرُ الْأَخْبَارِ الْمُفَسِّرَةِ لِقَوْلِهِ ﷻ: ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾

Yüce Allah'ın "Kuran'dan Kolayınıza Geleni Okuyun" Âyetini Tefsir Eden Hadisler

١٧٨١ - أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ النَّضْرِ بْنِ عَمْرٍو الْقُرَشِيُّ، بِالْبَصْرَةِ أَبُو يَزِيدَ الْعَدْلُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ رَقَبَةَ بْنِ مَسْقَلَةَ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ،

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (Mişkât 816; el-İrvâ' 342); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/85; Ebû Dâvûd 764; İbn Mâce 807; Bak hadis no: 1780.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi "üç defa" hariç (el-İrvâ' 2/51-57; Mişkât 816); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 1779.

قَالَ: «كُلُّ الصَّلَاةِ يُقْرَأُ فِيهَا، فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسْمَعْنَاكُمْ وَمَا أَخْفَى مِنَّا أَخْفَيْنَا مِنْكُمْ». [١: ٢١]

1781- Ebû Hureyre der ki: "Her namazda (Kur'ân) okunur. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize duyurduğunu (sesli olarak okuduğunu) biz de sizlere duyuruyoruz. Bizden gizlediğini de (sessiz okuduğunu da) biz de sizden gizli okuyoruz."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷻ: ﴿فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ﴾ أَرَادَ بِهِ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ، إِذِ اللَّهُ ﷻ وَلَّى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ بَيَانَ مَا أَنْزَلَ فِي كِتَابِهِ

Yüce Allah'ın "Kur'ân'dan Kolayınıza Geleni Okuyun" Âyetiyle Fatiha Sûresini Murad Etmesi ki —Allah, Resûlü'ne Kitab'ında İndirdiklerini Beyan Etme Görevini Vermiştir—

١٧٨٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَا يَقْرَأُ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ». [١: ٢١]

1782- Ubâde b. es-Sâmit'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Fatiha okumayanın namazı yoktur."**[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْفَرْضَ عَلَى الْمَأْمُومِ، وَالْمُنْفَرِدِ قِرَاءَةُ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي صَلَاتِهِ

Gerek İmama Uyanın, Gerekse Tek Başına Namaz Kılan Kişinin Fatiha Sûresini Okumasının Farz Olduğuna Delalet Eden Haber

١٧٨٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ، فَلَا يَبْصُقْ أَمَامَهُ، لِأَنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ مَا دَامَ فِي صَلَاتِهِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ مَلَكًا، وَلَكِنْ لِيَبْصُقْ عَنْ شِمَالِهِ، أَوْ تَحْتَ رِجْلِهِ، فَيَدْفِنُهُ». [١: ٢١]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 762); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/258; Müslim 396/44; Nesâî 2/163; Bak hadis no: 1853.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 302; Sahîh Ebî Dâvud 780); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/314; Buhârî 756; Müslim 394; Ebû Dâvûd 822; Nesâî 2/137; İbn Mâce 837.

1783- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaza durduğu zaman ön (kıble) tarafına tükürmesin. Zira namazda olduğu sürece Allah'la konuşuyor demektir. Sağ tarafına da tükürmesin, zira o tarafta bir melek vardır. Sol tarafına veya ayağının altına tükürüp onu gömsün."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ بِأَنَّ عَلَى الْمَأْمُومِ قِرَاءَةُ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي صَلَاتِهِ، إِذِ الْمُصْطَفَى ﷺ أَخْبَرَ أَنَّ الْمُصَلِّيَ يُنَاجِي رَبَّهُ، وَالْمُنَاجَاةُ لَا تَكُونُ إِلَّا بِنُطْقِ الْخُطَّابِ دُونَ التَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالسُّكُوتِ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadis imam arkasında namaz kılan kişilerin de Fâtiha Suresini okuması gerektiğini açık bir şekilde göstermektedir. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda olan kişinin Rabbiyle münacât halinde olduğunu bildirmiştir. Münacâtta da tesbih, tekbîr ve susmanın aksine karşı tarafla muhatap olma durumu vardır."

ذِكْرُ وَصْفِ الْمُنَاجَاةِ الَّتِي يَكُونُ الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ بِهَا مُنَاجِيًا لِرَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ

Kişinin Namazda Rabbiyle Yaptığı Münacâtın Vasfı

١٧٨٤ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّهْرِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا السَّائِبِ، مَوْلَى هِشَامِ بْنِ زُهْرَةَ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ فِيهَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ، فَهِيَ خِدَاجٌ، فَهِيَ خِدَاجٌ، غَيْرُ تَمَامٍ» فَقُلْتُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، إِنِّي أَحْيَانًا أَكُونُ وَرَاءَ الْإِمَامِ، قَالَ: فَغَمَزَ ذِرَاعِي، وَقَالَ: اقْرَأْ بِهَا يَا فَارِسِيُّ فِي نَفْسِكَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، فَنِصْفُهَا لِي، وَنِصْفُهَا لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ»، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا يَقُولُ الْعَبْدُ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾، يَقُولُ اللَّهُ: حَمِدَنِي عَبْدِي، يَقُولُ الْعَبْدُ ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾، يَقُولُ اللَّهُ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، يَقُولُ الْعَبْدُ ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾، يَقُولُ اللَّهُ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، وَهَذِهِ الْآيَةُ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، يَقُولُ الْعَبْدُ: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾، فَهَذِهِ الْآيَةُ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، يَقُولُ الْعَبْدُ: ﴿اهْدِنَا

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 1062); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 2/318; Buhârî 416; Müslim 550.

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ، غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾، فَهَؤُلَاءِ لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ». [١ : ٢١]

1784- Hişâm b. Zühre'nin azatlısı Ebu's-Sâib der ki: Ebû Hureyre: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **«Fâtiha Sûresini okumadan namaz kılanın namazı eksiktir, eksiktir, tam değildir»** buyurduğunu işittim" dedi. Kendisine: "Ey Ebû Hureyre! Bazen imamın arkasında kılıyorum (o zaman ne yapayım?)" dediğimde kolumu çimdikleyip şu karşılığı verdi: "Ey Fârisî! O zaman içinden oku. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dediğini işittim: **«Yüce Allah: "Namazı kulumla kendi aramda iki kısma ayırdım, yarısı benim, yarısı da kulum içindir. Kuluma istediği verilecektir» buyurur. Kul: "Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a mahsustur" deyince, Allah da: "Kulum bana hamd etti" buyurur. Kul: "O, Rahman ve Rahîm'dir" deyince, Allah da: "Kulum beni övdü" buyurur. Kul: "Din Gününün sahibidir" deyince, Allah da: "Kulum beni yüceltti" buyurur. Kul: "Ancak Sana kulluk eder ve yalnız Senden yardım dileriz" deyince, Yüce Allah: "Bu, benimle kulum arasındaki müşterek âyettir. Kulum istediğine erişecektir" buyurur. Kul: "Bizi doğru yola eriştir. Nimete erdirdiğin kimselerin yoluna; gazaba uğrayanların, ya da sapıtanların yoluna değil" deyince, Allah: "Bu, kulumundur ve kuluma istediği verilecektir" buyurur.»**"[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِأَنَّ الْفَرْضَ عَلَى الْمَأْمُومِينَ قِرَاءَةُ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ كَهُوَ عَلَى الْمُنْفَرِدِ سَوَاءٌ

İster İmama Uysun, İsterse Tek Başına Kılsın Namaz Kılana Fatiha Okumanın Farz Olduğunu Belirten Haber

١٧٨٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ الْيَشْكُرِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنِي مَكْحُولٌ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ - وَكَانَ يَسْكُنُ إِيلِيَاءَ - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الصُّبْحِ، فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ: قَالَ: «إِنِّي لَأَرَاكُمْ تَقْرَءُونَ وَرَاءَ إِمَامِكُمْ» قَالَ: قُلْنَا: أَجَلْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَذَا، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا». [١ : ٢١]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 502; Sahîh Ebî Dâvud 779); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/84; Ahmed 2/460; Müslim 395/39; Ebû Dâvûd 821; Tirmizî 2953; Nesâî 2/135; İbn Mâce 838; Bak hadis no: 1788, 1789, 1794, 1795.

1785- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) bize sabah namazını kıldırdı. Kıraat ona ağır geldi. Namazı bitirince: **"Doğrusu ben, sizi imamınızın arkasında okuduğunuzu görüyorum"** buyurdu. Biz de: "Evet, vallahi ey Allah'ın Resûlü! (Biz de okuyoruz)" dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Böyle yapmayınız. Sadece Fatiha Sûresini okuyunuz. Çünkü Fatiha Sûresini okumayan kimsenin namazı geçerli değildir"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ لَمْ يُرِدْ بِهِ الزَّجْرَ عَنْ قِرَاءَةِ مَا وَرَاءَ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Sadece Fatiha Sûresini Okuyunuz" Sözüyle Fatiha Dışında Kıraat Yapılmasını Yasaklamadığına Delalet Eden Haber

١٧٨٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَصَاعِدًا». [١: ٢١]

1786- Ubâde b. es-Sâmit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Asgari Fâtiha Sûresini okumayan kimsenin namazı yoktur"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ فِي خَبَرِ مَكْحُولٍ: «فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ»، لَفْظَةُ زَجْرٍ مُرَادٌ بِهَا ابْتِدَاءُ أَمْرٍ مُسْتَأْنَفٍ، وَقَوْلُهُ: «فَصَاعِدًا»، تَفَرَّدَ بِهِ مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، دُونَ أَصْحَابِهِ.

Ebû Hâtim der ki: Mekhûl'un rivayetinde geçen Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Böyle yapmayınız. Sadece Fatiha Sûresini okuyunuz" sözü yapılan bir şeyi yasaklayan bir ifadedir ve başka bir şeyin yapılmasının istenmesine yöneliktir. "Asgari" ifadesini Zührî'nin öğrencileri içinden sadece Ma'mer rivayette tek kalmıştır.

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 146); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 823; Tirmizî 311; Bak hadis no: 1782, 1792, 1848.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 5/322; Müslim 394/37; Nesâî 2/138; Bak hadis no: 1782, 1792.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ فَرْضَ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ قِرَاءَةُ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ مِنْ صَلَاتِهِ، لَا أَنَّ قِرَاءَتَهُ إِيَّاهَا فِي رَكْعَةٍ وَاحِدَةٍ تُجْزِئُهُ عَنْ بَاقِي صَلَاتِهِ

Kişinin Bütün Rekatlar İçin Bir Rekatta Değil, Her Bir Rekatta Fâtiha Suresini Okumasının Farz Olması

١٧٨٧ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْقَطَّانُ، بِوَاسِطٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، وَبُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى بْنِ خَلَّادٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمِّهِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ، وَأَخْبَرَنَا جَعْفَرٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى بْنِ خَلَّادٍ الزُّرَقِيِّ، أَحْسَبُهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ، وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى قَرِيبًا مِنْهُ، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَيْهِ، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَعِدْ صَلَاتَكَ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، قَالَ: فَرَجَعَ، فَصَلَّى نَحْوًا مِمَّا صَلَّى، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَعِدْ صَلَاتَكَ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَيْفَ أَصْنَعُ؟ فَقَالَ: «إِذَا اسْتَقْبَلْتَ الْقِبْلَةَ، فَكَبِّرْ، ثُمَّ اقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ، ثُمَّ اقْرَأْ بِمَا شِئْتَ، فَإِذَا رَكَعْتَ، فَاجْعَلْ رَاحَتَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ، وَامْدُدْ ظَهْرَكَ، فَإِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ، فَأَقِمْ صُلْبَكَ حَتَّى تَرْجِعَ الْعِظَامُ إِلَى مَفَاصِلِهَا، فَإِذَا سَجَدْتَ، فَمَكِّنْ سُجُودَكَ، فَإِذَا رَفَعْتَ رَأْسَكَ، فَاجْلِسْ عَلَى فَخِذِكَ الْيُسْرَى، ثُمَّ اصْنَعْ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ».

قَالَ جَعْفَرٌ: لَفْظُ الْخَبَرِ لِمُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو [١: ٢١]

1787- -Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in sahabelerinden biri olan- Rifâa b. Râfi ez-Zurakî anlatıyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de olduğu sırada gelip O'na yakın bir yerde namaz kıldı. Namazı bitirip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e selam verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona: **"Namazını tekrarla. Çünkü namaz kılmadın"** buyurdu. (Bunun üzerine adam, geri dönüp namazı (önceki) kıldığı namaza benzer şekilde kıldı. Sonra namazı bitirip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), yine ona: **"Namazını tekrar kıl. Çünkü namaz kılmadın"** buyurdu. Bunun üzerine adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Nasıl yapayım?" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kıbleye döndüğünde (Allahu Ekber diye) tekbir al, sonra Fatiha Sûresini oku. Sonra da dilediğin bir sûreyi oku. Rükuya vardığında avuçlarını dizlerinin üzerine koy, sırtını dümdüz hâle getir. Başını rükûdan kaldırdığında belini dik tut ki kemikler yerlerine gelsin (düzelsin). Secdeye gittiğinde secdeni tam**

yap, başını secdeden kaldırdığında ise sol uyluğunun üzerine otur! Sonra bunu her rekatta yap/uygula" buyurdu.

Câfer der ki: Hadisin lafzı, Muhammed b. Amr'a aittir.[1]

ذِكْرُ إِيقَاعِ النَّقْصِ عَلَى الصَّلَاةِ إِذَا لَمْ يُقْرَأْ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ

İçinde Fatiha Sûresi Okunmayan Namazda Noksanlık Vardır

١٧٨٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو قُرَيْشٍ مُحَمَّدُ بْنُ جُمْعَةَ الْأَصَمُّ الْحَافِظُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلُّ صَلَاةٍ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَهِيَ خِدَاجٌ، كُلُّ صَلَاةٍ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَهِيَ خِدَاجٌ، كُلُّ صَلَاةٍ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَهِيَ خِدَاجٌ». [١: ٢١]

1788- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kendisinde Fâtiha Sûresi okunmayan her namaz eksiktir. Kendisinde Fâtiha Sûresi okunmayan her namaz eksiktir. Kendisinde Fâtiha Sûresi okunmayan her namaz eksiktir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْخِدَاجَ الَّذِي قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي هَذَا الْخَبَرِ: هُوَ النَّقْصُ الَّذِي لَا تُجْزِئُ الصَّلَاةُ مَعَهُ، دُونَ أَنْ يَكُونَ نَقْصًا تَجُوزُ الصَّلَاةُ بِهِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Burada Zikrettiği Eksikliğin Namazı Caiz Kılan Eksiklik Değil Namazı Geçersiz Kılan Eksiklik Olması

١٧٨٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ» قُلْتُ: وَإِنْ كُنْتُ خَلْفَ الْإِمَامِ؟ قَالَ: فَأَخَذَ بِيَدِي، وَقَالَ: «اقْرَأْ فِي نَفْسِكَ». [٢١: ١]

1789- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İçerisinde Fatiha Sûresi okunmayan bir namaz geçerli değildir"** buyurdu. Ben: "Şayet imamın

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (el-İrvâ' 1/321; Sahîh Ebî Dâvud 747); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/340, 4/857; Tirmizî 302; Nesâî 2/193.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/241; Müslim 395/38; Bak hadis no: 1784, 1789, 1794, 1795.

arkasında isem" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimden tutup: **"O zaman onu içinden oku"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: لَمْ يَقُلْ فِي خَبَرِ الْعَلَاءِ هَذَا: «لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ» إِلَّا شُعْبَةُ، وَلَا عَنْهُ إِلَّا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ وَقَالَ: «هَذِهِ الْأَخْبَارُ مِمَّا ذَكَرْنَا فِي كِتَابِ شَرَائِطِ الْأَخْبَارِ أَنَّ خِطَابَ الْكِتَابِ قَدْ يَسْتَقِلُّ بِنَفْسِهِ فِي حَالَةٍ دُونَ حَالَةٍ حَتَّى يُسْتَعْمَلَ عَلَى عُمُومِ مَا وَرَدَ الْخِطَابُ فِيهِ، وَقَدْ لَا يَسْتَقِلُّ فِي بَعْضِ الْأَحْوَالِ حَتَّى يُسْتَعْمَلَ عَلَى كَيْفِيَّةِ اللَّفْظِ الْمُجْمَلِ الَّذِي هُوَ مُطْلَقُ الْخِطَابِ فِي الْكِتَابِ، دُونَ أَنْ تُبَيِّنَهَا السُّنَنُ، وَسُنَنُ الْمُصْطَفَى ﷺ كُلُّهَا مُسْتَقِلَّةٌ بِأَنْفُسِهَا، لَا حَاجَةَ بِهَا إِلَى الْكِتَابِ، الْمُبَيِّنَةُ لِمُجْمَلِ الْكِتَابِ، وَالْمُفَسِّرَةُ لِمُبْهَمِهِ، قَالَ اللَّهُ جَلَّ ثَنَاؤُهُ: ﴿وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ﴾ فَأَخْبَرَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ أَنَّ الْمُفَسِّرَ لِقَوْلِهِ: ﴿أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ﴾، وَمَا أَشْبَهَهَا مِنْ مُجْمَلِ الْأَلْفَاظِ فِي الْكِتَابِ رَسُولُهُ ﷺ، وَمُحَالٌ، أَنْ يَكُونَ الشَّيْءُ الْمُفَسَّرُ لَهُ الْحَاجَةُ إِلَى الشَّيْءِ الْمُجْمَلِ، وَإِنَّمَا الْحَاجَةُ تَكُونُ لِلْمُجْمَلِ إِلَى الْمُفَسَّرِ، ضِدَّ قَوْلِ مَنْ زَعَمَ أَنَّ السُّنَنَ يَجِبُ عَرْضُهَا عَلَى الْكِتَابِ، فَأَتَى بِمَا لَا يُوَافِقُهُ الْخَبَرُ، وَيَدْفَعُ صِحَّتَهُ النَّظَرُ»

Ebû Hâtim der ki: Alâ'nın rivayetinde geçen "Namaz geçerli değildir" cümlesini sadece Şu'be zikretmiştir. Şu'be'den de sadece Vehb b. Cerîr ile Muhammed b. Kesîr zikretmişlerdir.

Şerâitu'l-Ahbâr kitabında da zikrettiğimiz gibi Kur'ân'daki hitaplar bazı durumlarda herhangi bir açıklamaya gerek olmadan genel bir hüküm bildirirler. Bazı durumlarda ise mücmel olarak gelen hitaplar sünnet tarafından açıklanmadan ve keyfiyeti bildirilmeden oldukları ve lafızlarının geldiği şekliyle uygulanmazlar. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetlerinde ise hüküm her zaman açıktır ve Kur'ân tarafından açıklanma ihtiyacı duymazlar. Zira Kur'ân'ın mücmel ve mübhem ifadelerini açıklayan sünnetin kendisidir. Yüce Allah: **"Sana da, insanlara gönderileni açıklayasın diye Kur'ân'ı indirdik"** (Nahl 44) buyurmaktadır. Yüce Allah bu buyruğuyla, **"Namazı kılın, zekatı verin"** (Bakara 43) ayeti ile mücmel olarak gelen benzeri âyetleri açıklayan kişinin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) olduğunu bildirmiştir. Açık olan bir şeyin de anlaşılması için mücmel olan bir şeye ihtiyaç duyması mümkün değildir. Sünnetlerin Kur'ân'a arz edilmesi gerektiğini iddia edenlerin aksine asıl mücmel olanın açık olana

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Ahmed 2/478; Bak hadis no: 1788, 1794.

ihtiyacı vardır. Zira hadisler böylesi bir iddiayı reddeder, düşünme de bu iddianın doğruluğunu geçersiz kılar.

١٧٩٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ، حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: «أَمَرَنَا نَبِيُّنَا، ﷺ، أَنْ نَقْرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، وَمَا تَيَسَّرَ». [١: ٤٦]

1790- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: "Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) bize, namazda Fâtiha Sûresi'ni ve (Kur'ân'dan) kolayımıza geleni okumamızı emretti."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «الْأَمْرُ بِقِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي الصَّلَاةِ أَمْرُ فَرْضٍ، قَامَتِ الدَّلَالَةُ مِنْ أَخْبَارٍ أُخَرَ عَلَى صِحَّةِ فَرْضِيَّتِهِ، ذَكَرْنَاهَا فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ مِنْ كُتُبِنَا وَالْأَمْرُ بِقِرَاءَةِ مَا تَيَسَّرَ غَيْرِ فَرْضٍ، دَلَّ الْإِجْمَاعُ عَلَى ذَلِكَ»

Ebû Hâtim der ki: "Namazda Fâtiha Suresinin okunmasına yönelik gelen emir, farziyet bildiren bir emirdir. Bu emrin farziyet bildirdiğine dair başka hadisler de bulunmaktadır. Bu hadisleri kitabımızın değişik yerlerinde zikrettik. Kolaya geleni okumaya yönelik emir ise icmâya göre farziyet bildiren bir emir değildir."

ذِكْرُ إِخْبَارِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِالنِّدَاءِ الظَّاهِرِ الْمَكْشُوفِ بِأَنْ لَا صَلَاةَ إِلَّا بِقِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Fatiha Sûresi Okunmadan Namazın Geçerli Olmadığına Dair Çağrıda Bulundurması

١٧٩١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مَيْمُونٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا عُثْمَانَ النَّهْدِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اخْرُجْ، فَنَادِ فِي النَّاسِ: أَنْ لَا صَلَاةَ إِلَّا بِقِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ فَمَا زَادَ». [٣: ١٠]

1791- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Haydi çık, halka: «Namaz, Fatiha Sûresi ve (beraberinde Kur'ân'dan) daha fazlası okumaksızın makbul değildir» diye seslen."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 777); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/3; Ebû Dâvûd 818.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 778); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/428; Ebû

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذِهِ الْأَخْبَارَ كَانَتْ لِلْمُصَلِّي وَحْدَهُ

Bu Hadislerin Tek Başına Namaz Kılan Hakkında Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٧٩٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، ويَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْفَجْرَ، فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ، فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ: «تَقْرَءُونَ خَلْفِي؟ » قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا». [٣: ١٠]

1792- Ubâde b. es-Sâmit der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize sabah namazını kıldırdı. Fakat kıraatinde karıştıracak duruma geldi. Namazı bitirince: **"Benim arkamda siz de okuyor musunuz?"** dedi. Biz: "Evet" deyince: **"Hayır, böyle yapmayın, sadece Fâtiha Sûresini okuyun. Çünkü Fâtiha Sûresini okumayan kimsenin namazı yoktur"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُصَلِّيَ الْمَرْءُ إِمَامًا أَوْ مَأْمُومًا مِنْ غَيْرِ أَنْ يَقْرَأَ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin İster İmam Olarak, İsterse İmama Uyarak Fatiha'sız Namaz Kılmasının Yasaklanışı

١٧٩٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ فَصَاعِدًا». [٢: ٨١]

1793- Ubâde b. es-Sâmit der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Fâtiha Sûresini ve (ona) ek olarak (bir miktar Kur'ân) oku mayan kimsenin namazı yoktur"** buyurdu.[2]

Dâvûd 819.

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 5/316; Bak hadis no: 1785.

[2] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 1786.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ تَرْكِ قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ مَأْمُومًا كَانَ، أَوْ إِمَامًا، أَوْ مُنْفَرِدًا

İster İmam Olarak, İster İmama Uyarak ve İsterse Tek Başına Olsun, Fatiha Okumadan Namaz Kılmanın Yasaklanışı

١٧٩٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ» قُلْتُ: فَإِنْ كُنْتُ خَلْفَ الْإِمَامِ؟ قَالَ: فَأَخَذَ بِيَدِي، وَقَالَ: «اقْرَأْ فِي نَفْسِكَ». [٢: ٩٢]

1794- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İçerisinde Fatiha Sûresi okunmayan bir namaz geçerli değildir"** buyurdu. Ben: "Şayet imamın arkasında isem" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elimden tutup: **"O zaman onu içinden oku"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ إِطْلَاقِ اسْمِ الصَّلَاةِ عَلَى الْقِرَاءَةِ الَّتِي تَكُونُ فِي الصَّلَاةِ إِذْ هِيَ بَعْضُ أَجْزَائِهَا

Namazın Bir Bölümü Olması Dolayısıyla Namazda Yapılan Kıraat İçin de "Salât" İsminin Kullanılması

١٧٩٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ صَلَّى صَلَاةً لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ الْقُرْآنِ، فَهِيَ خِدَاجٌ» قُلْتُ: يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، إِنِّي أَحْيَانًا أَكُونُ وَرَاءَ الْإِمَامِ، قَالَ: «يَا ابْنَ الْفَارِسِيِّ، اقْرَأْ بِهَا فِي نَفْسِكَ» فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: «قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، فَنِصْفُهَا لِي، وَنِصْفُهَا لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا شَاءَ، يَقُومُ عَبْدِي فَيَقُولُ ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾، يَقُولُ اللَّهُ: حَمِدَنِي عَبْدِي، فَيَقُولُ ﴿الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾، فَيَقُولُ اللَّهُ: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، فَيَقُولُ ﴿مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ﴾، فَيَقُولُ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، فَهَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي، ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾، إِلَى آخِرِ السُّورَةِ، فَهَؤُلَاءِ لِعَبْدِي، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ». [٣: ٢٣]

1795- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kim bir namaz kılar da o namazda Fatiha sûresini okumazsa o**

---

[1] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 1784, 1789.

namaz noksandır." (Abdurrahman) dedi ki: "Ey Ebû Hureyre! Bazen imamın arkasında oluyorum (ne yapmalıyım?)" dediğimde Ebû Hureyre şöyle cevap verdi: "Ey Fârisî'nin oğlu! Fatiha'yı içinden oku. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den şöyle buyurduğunu işittim: **"Allah şöyle buyurdu: Namazı kulumla kendi aramda iki parçaya ayırdım; yarısı benim, yarısı da kulum içindir. Kulum istediğine erişecektir. Kul: «Elhamdu lillahi Rabbil-âlemîn» der. Allah ta «Kulum bana hamdetti» buyurur. Kul: «Er-rahmanir-rahîm» der. Allah ta: «Kulum beni övdü» der. Kul: «Mâliki yevmid-dîn» der. Allah ta «Kulum yüceltti. İşte bu okunanlar benimle kulum arasındadır» der. Kul «İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn» diyerek sûrenin sonuna kadar söyleyince «Bu, kulumundur ve kuluma istediği verilecektir» buyurur."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٧٩٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، أَخْبَرَنَا أَبُو بِشْرٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، فِي قَوْلِهِ: ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾، قَالَ: «نَزَلَتْ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُخْتَفٍ، بِمَكَّةَ، فَكَانَ إِذَا صَلَّى بِأَصْحَابِهِ، رَفَعَ صَوْتَهُ بِالْقُرْآنِ، وَكَانَ الْمُشْرِكُونَ إِذَا سَمِعُوا، سَبُّوا الْقُرْآنَ، وَمَنْ أَنْزَلَهُ، وَمَنْ جَاءَ بِهِ»، فَقَالَ اللَّهُ لِنَبِيِّهِ ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾، «أَيْ: بِقِرَاءَتِكَ، فَيَسْمَعَ الْمُشْرِكُونَ، فَيَسُبُّوا الْقُرْآنَ»، ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ عَنْ أَصْحَابِكَ فَلَا تُسْمِعُهُمْ ﴿وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا﴾ [٣: ٢٣]

1796- İbn Abbâs, *"Namaz kılarken sesini yükseltme, gizli de okuma, ikisi ortasında bir yol tut"* âyeti (İsrâ 110) hakkında der ki: Bu âyet, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'de henüz gizlendiği dönemlerde nazil oldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla beraber namaz kıldığı zaman Kur'ân okurken sesini yükseltirdi. Müşrikler bunu işitince Kur'ân'a, onu indirene ve onunla gelene söverdi. Bunun üzerine Yüce Allah, Peygamber'ine (sallallahu aleyhi vesellem): *"Namaz kılarken sesini yükseltme, gizli de okuma, ikisi ortasında bir yol tut"* (İsrâ 110) buyurarak, müşriklerin duyacağı şekilde kıraatini yüksek

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Tirmizî 2953; Bak hadis no: 1784.

sesle, ashâbının Kur'ân'ı duyamayacakları kadar alçak sesle yapmamasını, alçak ve yüksek arasında olan bir ses aralığıyla kıraatini yapmasını emretti."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ أَنْ يَجْهَرَ بِبِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ عِنْدَ ابْتِدَاءِ قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

İmamın Fatiha Sûresini Okuyacağı Zaman Bismillahirrahmanirrahîm'i Sesli Olarak Söylemesinin Müstehaplığı

١٧٩٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حَيْوَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ، عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ، قَالَ: «صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَقَالَ: بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، ثُمَّ قَرَأَ بِأُمِّ الْكِتَابِ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾ قَالَ: آمِينَ، وَقَالَ النَّاسُ: آمِينَ، فَلَمَّا رَكَعَ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ، قَالَ: سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ سَجَدَ، فَلَمَّا رَفَعَ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، فَلَمَّا سَجَدَ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، فَلَمَّا رَفَعَ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ اسْتَقْبَلَ قَائِمًا مَعَ التَّكْبِيرِ، فَلَمَّا قَامَ مِنَ الثِّنْتَيْنِ، قَالَ: اللهُ أَكْبَرُ، فَلَمَّا سَلَّمَ، قَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللهِ ﷺ». [٥: ٤]

1797- Nuaym el-Mücmir anlatıyor: Ebû Hureyre'nin arkasında namaz kıldım. "Bismillâhirrahmânirrahîm" dedi. Sonra Fatiha Sûresi'ni "Gayri'l-mağdûbi aleyhim ve lâ'd-dâllîn" ifadesine kadar okudu. "Âmin" dedi. Cemaat de "Âmin" dedi. Rükûya varınca "Allahu Ekber" dedi. Başını (rükudan) kaldırınca "Semiallâhu limen hamideh" dedi. Sonra da "Allahu Ekber" dedi. Sonra secdeye vardı. Başını (secdeden) kaldırınca "Allahu Ekber" dedi. Tekrar secdeye varınca "Allahu Ekber" dedi. (Tekrar başını secdeden kaldırınca "Allahu Ekber" dedi.) Sonra tekbirle birlikle ayağa kalktı. (İlk) iki rekattan (yani ilk teşehhüdden sonra üçüncü rekat için) ayağa kalkınca, "Allahu Ekber" dedi. Selam verince de: "Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, doğrusu ben, namaz kılma bakımından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazına en çok benzeyeninizim" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/23; Buhârî 4722; Müslim 446; Tirmizî 3146; Nesâî 2/177, 2/178.

[2] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/497; Nesâî 2/134; Bak hadis no: 1766, 1801.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ تَرْكُ الْجَهْرِ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ عِنْدَ إِرَادَتِهِ قِرَاءَةَ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Kişinin Fatiha Sûresini Okuyacağı Zaman Bismillahirrahmanirrahîm'i Sesli Olarak Okumamasının Mubahlığı

١٧٩٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَافَى، بِصَيْدَا، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ أَبِي خَيْرَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ، وَسَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، وَأَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الْقِرَاءَةَ بِـ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾». [٥: ٣٤]

1798- Enes bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr, Ömer ve Osman namazda (tekbirden sonra) kıraate Fâtiha Sûresi ile başlarlardı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ قَتَادَةَ لَمْ يَسْمَعْ هَذَا الْخَبَرَ مِنْ أَنَسٍ

Bu Hadisi Katâde'nin Enes'den İşitmediğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٧٩٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي غَيْلَانَ الثَّقَفِيُّ، وَالصُّوفِيُّ، وَغَيْرُهُمَا، قَالُوا: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، وَشَيْبَانُ، عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَأَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ، فَلَمْ أَسْمَعْ أَحَدًا يَجْهَرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ». [٥: ٣٤]

1799- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr, Ömer ve Osman ile birlikte namaz kıldım. Hiç birinin Besmele'yi sesli okuduğunu işitmedim.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 751); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/81; Ahmed 3/101; Ebû Dâvûd 782; Tirmizî 246; Nesâî 2/135; İbn Mâce 813; Darimî 1/283; Bak hadis no: 1800, 1803.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 743; Müslim 399; Nesâî 2/135; Bak hadis no: 1802, 1803.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِإِبَاحَةِ تَرْكِ الْفِعْلِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Fiili Terketmenin Mubahlığını Belirten İkinci Haber

١٨٠٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، وَثَابِتٍ، وَحُمَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ، كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الْقِرَاءَةَ بِـ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ [٥: ٣٤]

1800- Enes bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr, Ömer ve Osman, kıraate Fâtiha Sûresi ile başlarlardı."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الْجَهْرُ بِـ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ وَإِنْ كَانَ الْجَهْرُ وَالْمُخَافَتَةُ بِهِمَا جَمِيعًا طَلْقًا مُبَاحًا

Bismillahirrahmanirrahîm'i Gizliden de, Açıktan da Okumanın Mubah Olduğu Yerlerde Kişinin Onu Sesli Okumasının Müstehaplığı

١٨٠١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، وَشُعَيْبُ بْنُ اللَّيْثِ، قَالَا: [أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ]، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ، عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ، قَالَ: «صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَقَرَأَ: بِـ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾، ثُمَّ قَرَأَ بِأُمِّ الْقُرْآنِ حَتَّى بَلَغَ ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾، قَالَ: آمِينَ، وَقَالَ النَّاسُ: آمِينَ، وَيَقُولُ كُلَّمَا سَجَدَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الْجُلُوسِ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَيَقُولُ إِذَا سَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ». [٥: ٣٤]

1801- Nuaym el-Mücmir anlatıyor: Ebû Hureyre'nin arkasında namaz kıldım. "Bismillâhirrahmânirrahîm" dedi. Sonra Fatiha Sûresi'ni "Gayri'l-mağdûbi aleyhim ve lâ'd-dâllîn" ifadesine kadar okudu. "Âmin" dedi. Cemaat de "Âmin" dedi. Sonra her secde ettiğinde "Allahu Ekber" dedi. (İlk) iki rekattan (yani ilk teşehhüdden sonra üçüncü rekat için) ayağa kalkınca, "Allahu Ekber" dedi. Selam verince de: "Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, doğrusu ben, namaz kılma bakımından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazına en çok benzeyeninizim" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih: Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1798.

[2] Elbânî: Zayıf: Şuayb: İsnâdı sahihtir. Nesâî 2/134; Bak hadis no: 1797.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ يَجْهَرُ بِـ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ فِي كُلِّ الصَّلَوَاتِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Bismillâhirrahmânirrahîm'i Bütün Namazlarda Sesli Olarak Okuduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٠٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَمَّالُ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ آدَمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: «وَكَانَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا، لَا يَجْهَرُونَ بِـ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ [٣٤: ٥]

1802- Enes der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer, Bismillahirrahmanirrahîm'i sesli bir şekilde okumazlardı."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ اللَّفْظَةِ الَّتِي ذَكَرَهَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ

Hâlid el-Hazzâ'nın (Üstte) Aktardığı Lafzın Doğruluğunu Belirten İkinci Haber

١٨٠٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، بِفَمِ الصِّلْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ التَّرْقُفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، وَأَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ، رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا لَمْ يَكُونُوا يَجْهَرُونَ بِـ﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾، وَكَانُوا يَجْهَرُونَ بِـ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾». [٥: ٣٤]

1803- Enes bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr ve Ömer, Besmele'yi ve Fatiha sûresini açıktan okurlardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1799.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1798, 1799.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ: آمِينَ، يَغْفِرُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ إِذَا وَافَقَ ذَلِكَ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ

Kişinin Namazında Söylediği Âmin'in Meleklerin Âmin Demesine Tevafuk Ettiğinde Geçmiş Günahlarının Bağışlanmasına Vesile Olması

١٨٠٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، أَنَّهُ قَالَ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ﴾، فَقُولُوا: آمِينَ، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَقُولُ: آمِينَ، وَالْإِمَامَ يَقُولُ: آمِينَ، فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [١: ٢]

1804- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"İmam, «*Ğayrilmağdûbi aleyhim ve-leddâllîn (=Gazaba uğrayanların, ya da sapıtanların yoluna değil)*» (Fatiha 7) deyince: «Âmin» deyiniz. Çünkü melekler de «Âmin» derler, imam da «Âmin» der. Âmin demesini meleklerin Âmin demesine denk getiren kişinin geçmiş günahları bağışlanır."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: مَعْنَى قَوْلِهِ ﷺ: «فَمَنْ وَافَقَ تَأْمِينُهُ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ»، أَنَّ الْمَلَائِكَةَ تَقُولُ: آمِينَ، مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ: مِنْ رِيَاءٍ، وَسُمْعَةٍ، أَوْ إِعْجَابٍ، بَلْ تَأْمِينُهَا يَكُونُ خَالِصًا لِلَّهِ، فَإِذَا أَمَّنَ الْقَارِئُ لِلَّهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ فِيهِ عِلَّةٌ: مِنْ إِعْجَابٍ، أَوْ رِيَاءٍ، أَوْ سُمْعَةٍ، كَانَ مُوَافِقًا تَأْمِينُهُ فِي الْإِخْلَاصِ تَأْمِينَ الْمَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ حِينَئِذٍ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), "Âmin demesini meleklerin Âmin demesine denk getiren kişi..." sözü, meleklerin riya, nam, kendini beğenme ve benzeri illetlerden uzak bir şekilde, sadece Allah'ın rızasını gözeterek Âmin dedikleri anlamına gelmektedir. Namazda kıraat yapan kişi; riya, nam, kendini beğenme ve benzeri illetlerden uzak bir şekilde Âmin dediği zaman, ihlas bakımından meleklere muvafık düşmüş olur. İşte o zaman geçmiş günahları bağışlanır.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 865); Şuayb: Hadis sahihtir. Muvattâ 1/87; Ahmed 2/270; Buhârî 780; Müslim 410/75; Ebû Dâvûd 936; Tirmizî 250; Nesâî 2/144; İbn Mâce 852; Darimî 1/284.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَجْهَرَ بِآمِينَ عِنْدَ فَرَاغِهِ مِنْ قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Namaz Kılanın Fatiha Sûresinin Sonunda Sesli Olarak Âmin Demesinin Müstehaplığı

١٨٠٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، وَعَبْدُ الصَّمَدِ، قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، قَالَ: سَمِعْتُ حُجْرًا أَبَا الْعَنْبَسِ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي عَلْقَمَةُ بْنُ وَائِلٍ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «فَوَضَعَ الْيَدَ الْيُمْنَى عَلَى الْيَدِ الْيُسْرَى فَلَمَّا قَالَ ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾، قَالَ: آمِينَ، وَسَلَّمَ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ». [٥: ٤]

1805- Vâil b. Hucr bildiriyor: Kendisi, (bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte namaz kılmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sağ elini sol elinin üzerine koydu; **"vela'd-dâllîn"** deyince; **"Âmin"** dedi. (Önce) sağına ve (sonra da) soluna selam verdi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذِهِ السُّنَّةَ لَيْسَتْ بِصَحِيحَةٍ لِمُخَالَفَةِ الثَّوْرِيِّ شُعْبَةَ فِي اللَّفْظَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Üstte Geçen Şu'be'nin Lafzına Muhalif Olarak Sevrî'nin Aktardığı Lafza Dayanarak Bu Sünnetin Sahih Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٠٦ - أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو، بِالْفُسْطَاطِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْعَلَاءِ الزُّبَيْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَالِمٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، وَأَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ أُمِّ الْقُرْآنِ، رَفَعَ صَوْتَهُ وَقَالَ: آمِينَ». [٥: ٤]

1806- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Fatiha Sûresini okumayı bitirdiğinde sesini yükseltip **«Âmin»** derdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Mişkât 845; es-Silsiletu's-sahîha464); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/316; Ebû Dâvûd 932; Tirmizî 248; Nesâî 2/145; İbn Mâce 855; Darimî 1/284.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 866); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْكُتَ سَكْتَةً أُخْرَى عِنْدَ فَرَاغِهِ مِنْ قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Kişinin Fatiha Sûresini Okuduktan Sonra Bir Susma Yapmasının Müstehaplığı

١٨٠٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ، قَالَ: «سَكْتَتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ»، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِعِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، فَقَالَ: حَفِظْنَا سَكْتَةً، فَكَتَبْنَا إِلَى أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، بِالْمَدِينَةِ، فَكَتَبَ إِلَيَّ: أَنَّ سَمُرَةَ قَدْ حَفِظَ، قَالَ سَعِيدٌ: فَقُلْنَا لِقَتَادَةَ: وَمَا هَاتَانِ السَّكْتَتَانِ؟ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ فِي صَلَاتِهِ، وَإِذَا فَرَغَ مِنَ الْقِرَاءَةِ». [٥: ٤]

1807- Semure (b. Cundub) anlatıyor: Ben (namazda) iki (yerde hafifçe) susulduğunu/durulduğunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den aklımda tuttum. Bunu, İmrân b. Husayn'a zikrettim. O da: "Biz bir yerde (hafifçe) susmayı/duraklamayı aklımızda tuttuk" dedi. Bunu(n doğruluğunu öğrenmek için) Medine'de bulunan Ubey b. Ka'b'a mektup yazdık. O da: "Semure bunu aklında tutmuştur" diye yazdı. Saîd der ki: Katâde'ye: "Bu iki (yerde hafifçe) susma/duraklama nedir?" diye sorduk. O da: "Birinci (hafifçe) susma/duraklama, (tekbir aldıktan sonra) namaza başladığında ve ikincisi de (rükuya varmadan önce) okumayı bitirdiği zamandır" diye cevap verdi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: الْحَسَنُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ سَمُرَةَ شَيْئًا، وَسَمِعَ مِنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ هَذَا الْخَبَرَ، وَاعْتِمَادُنَا فِيهِ عَلَى عِمْرَانَ دُونَ سَمُرَةَ.

Ebû Hâtim der ki: Hasan, Semure'den bir şey işitmemiştir. İmrân b. Husayn'dan ise bu hadisi işitmiştir. Biz bu konuda Semure yerine İmrân'a itibar etmekteyiz.

---

[1] Elbânî: Zayıf (Mişkât 818; Daîf Ebî Dâvud 135); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 5/7; Ebû Dâvûd 780; Tirmizî 251; İbn Mâce 844; Darimî 1/213.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يَعْمَلُ الْمُصَلِّي فِي قِيَامِهِ عِنْدَ عَدَمِ قِرَاءَةِ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Kıyamda Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olan Kimsenin Yapması Gereken

١٨٠٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ، وَيَزِيدَ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ السَّكْسَكِيِّ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، عَلِّمْنِي شَيْئًا يُجْزِئُنِي عَنِ الْقُرْآنِ؟ قَالَ: «قُلْ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ - قَالَ سُفْيَانُ: أُرَاهُ قَالَ: - وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ». [٣: ٦٥]

1808- İbn Ebî Evfâ der ki: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana (namazda) Kur'ân'ın yerini tutacak bir şey öğret" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"O zaman sen: «Sübhânallahi velhamdu lillâhi velâ ilâhe illallâhu vallahu ekber ve- lâ havle velâ kuvvete illa billâh (=Allah'ı her türlü eksikliklerden tenzih ederim, hamd Allah'a mahsustur, Allah'tan başka ilâh yoktur. Allah en büyüktür. O'ndan başka gerçek güç ve kuvvet sahibi yoktur)» de"** buyurdu. —Lâ havle ile başlayan son kısmı Süfyân'ın rivayetine aittir—[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «يَزِيدُ أَبُو خَالِدٍ: هُوَ يَزِيدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدَّالَانِيُّ أَبُو خَالِدٍ»

Ebû Hâtim der ki: Yezîd Ebû Hâlid, Yezîd b. Abdirrahman ed-Dâlânî'dir.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ، وَالتَّهْلِيلِ، وَالتَّكْبِيرِ فِي الصَّلَاةِ لِمَنْ لَا يُحْسِنُ قِرَاءَةَ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ

Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olana Tesbîh, Tahmîd, Tehlîl ve Tekbîr Getirmesinin Emredilmesi

١٨٠٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ السَّكْسَكِيِّ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ إِنِّي لَا أُحْسِنُ مِنَ الْقُرْآنِ شَيْئًا، فَعَلِّمْنِي شَيْئًا يُجْزِئُنِي مِنْهُ، فَقَالَ: «قُلْ: سُبْحَانَ

---

[1] Elbânî: Hasen (Mişkât 858; el-İrvâ' 303); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/353; Ebû Dâvûd 832; Nesâî 2/143; Bak hadis no: 1809.

اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ»، قَالَ: هَذَا لِرَبِّي، فَمَا لِي؟ قَالَ: «قُلِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَارْزُقْنِي، وَعَافِنِي». [١: ١٠٤]

1809- Abdullah b. Ebi Evfâ der ki: Bir adam gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben Kur'ân'dan hiçbir şeyi güzel okuyamıyorum. Bana Kur'ân'ın yerini tutacak bir şey öğret" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sübhânallahi, ve'l-Hamdu lillâh, ve lâ ilâhe illallâhu, vallâhu ekber" (=Allah'ı her türlü noksanlıktan tenzih ve O'na hamd ederim. Allah'tan başka ilah yoktur. Allah en büyüktür)"** buyurdu. Adam: "Bu, Allah içindir. Ya kendim için ne diyeyim?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allahım! Beni bağışla, bana merhamet et, bana rızık ver ve bana afiyet ver, de"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ أَمَرَ لِمَنْ لَمْ يُحْسِنْ قِرَاءَةَ فَاتِحَةِ الْكِتَابِ أَنْ يَقْرَأَهَا بِالْفَارِسِيَّةِ

Fatiha Sûresini Okuyamayacak Olana Onu Farsça Olarak Okumasını Emredenin Kavlini Çürüten Haber

١٨١٠ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ الأَصْفَهَانِيُّ بِالْكَرَخِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُمَيَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوَفَّقٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ أَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ، فَعَلِّمْنِي مَا يُجْزِئُنِي مِنَ الْقُرْآنِ، قَالَ: قُلْ: سُبْحَانَ اللهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» قَالَ: هَذَا لِلَّهِ، فَمَا لِي؟ قَالَ: «قُلْ: رَبِّ اغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي»، فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «لَقَدْ مَلَأَ يَدَيْهِ خَيْرًا». [١: ١٠٤]

1810- Abdullah b. Ebî Evfâ anlatıyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bir adam geldi ve: "Kur'ân'dan bir şey öğrenmeye gücüm yetmiyor. Bana yetecek kadar Kur'ân'dan bir şeyler öğret" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sübhânallah vel-hamdu lillah ve-Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber ve-lâ havle velâ kuvvete illâ billah (=Yüce Allah'ı bütün eksikliklerden tenzih ederim. Hamd sadece Allah'adır. Allah'tan başka ilah yoktur. O en büyüktür. Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur) zikrini yap"** buyurdu. Adam: "Bu, Allah içindir. Kendim için ne okuyayım?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ya Rab! Bana mağfiret et, merhamet et, hidayete erdir, afiyet ver ve**

---

[1] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 1808, 1809.

rızıklandır, de" buyurdu. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu adam elini hayırla doldurdu"** diye ekledi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ مِنْ أَحَبِّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا

(Üstteki) Bu Sözlerin Yüce Allah'ın En Sevdiği Sözlerden Sayılması

١٨١١ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ عُمَيْلَةَ، عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَحَبَّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ».

1811- Semure b. Cundub der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yüce Allah'ın en sevdiği sözler dört tanedir. Bunlar: Sübhânallah, el-Hamdulillah, Lâ ilâhe illallah ve Allahu Ekber sözleridir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ مِنْ خَيْرِ الْكَلِمَاتِ لَا يَضُرُّ الْمَرْءَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأَ

En Hayırlı Sözlerden Sayılan Bu Sözlerin Hangisiyle Başlanırsa Başlansın Bir Mahzur Olmayışı

١٨١٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ فَارِسٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي، يَقُولُ: أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَيْرُ الْكَلَامِ أَرْبَعٌ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ».

1812- Ebû Hureyre, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirir: **"En hayırlı sözler dört tanedir. Herhangi biriyle başlanmasında bir zarar yoktur: Sübhânallah, El-hamdu lillah, Lâ ilâhe illallah, Allahu Ekber."**[3]

---

[1] Elbânî: Hasen; Şuayb: Hadis hasendir. Bak hadis no: 1809.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3/485); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 835.

[3] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 2/244); es-Silsiletu's-sahîha 3/485; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 836.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ جَمْعِ الْمَرْءِ بَيْنَ السُّورَتَيْنِ فِي الرَّكْعَةِ الْوَاحِدَةِ

Kişinin Tek Rekatta İki Sûreyi Birlikte Okumasının Mubahlığı

١٨١٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، عَنْ شُعْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُرَّةَ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا وَائِلٍ، يُحَدِّثُ، أَنَّ رَجُلًا أَتَى ابْنَ مَسْعُودٍ، فَقَالَ: إِنِّي قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ اللَّيْلَةَ كُلَّهُ فِي رَكْعَةٍ، فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ: «هَذَا كَهَذِّ الشِّعْرِ، ، لَقَدْ عَرَفْنَا النَّظَائِرَ الَّتِي كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرِنُ بِهِنَّ، فَذَكَرَ عِشْرِينَ سُورَةً مِنَ الْمُفَصَّلِ، سُورَتَيْنِ، سُورَتَيْنِ فِي رَكْعَةٍ». [٤: ١]

1813- Ebû Vâil bildiriyor: Bir adam İbn Mes'ûd'a gelip: "Ben bu gece mufassal sûrelerin tümünü bir rekâtta okudum" dedi. Bunun üzerine Abdullah: "Şiir okur gibi mırıldanarak mı?" dedi ve Abdullah: "Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazlarında bir rekâtta ikili olarak okuduğu Nezâir denilen sûreleri bilirim" karşılığını verdi ve her rekâtta iki sûre olmak üzere mufassal sûrelerden yirmi tane saydı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ أَنَّ تَقْطِيعَ السُّوَرِ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الْأَشْيَاءِ الْمُسْتَحْسَنَةِ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Namazda Sûreleri Bölmenin Uygun Görüldüğü İzlenimi Veren Haber

١٨١٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ زِيَادِ بْنِ عِلَاقَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ عَمِّي، يَقُولُ: «إِنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ، فَسَمِعَهُ يَقْرَأُ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ مِنَ الصُّبْحِ ﴿وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ﴾»، قَالَ شُعْبَةُ: وَسَأَلْتُهُ مَرَّةً أُخْرَى، فَقَالَ: «سَمِعْتُهُ يَقْرَأُ بِـ(ق)». [٥: ٣٤]

1814- Ziyâd b. İlâka bildiriyor: Amcamın şöyle dediğini işittim: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber sabah namazını kıldım. İki rekattan birinde *«Bir de tomurcukları birbiri üzerine dizilmiş (göğe doğru) uzayan hurma ağaçları...»* (Kâf 10) âyetini okudu."

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1262); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/380; Buhârî 775; Müslim 822/279; Ebû Dâvûd 1396; Tirmizî 602; Nesâî 2/176; Darimî 1396.

Şu'be der ki: "Bu kimseye (Ziyâd'a) başka bir zaman bu hadisi sorduğumda bana: «Kaf suresini okudu» dedi."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْرَأَ بَعْضَ السُّورَةِ فِي الرَّكْعَةِ الْوَاحِدَةِ، إِذَا كَانَ ذَلِكَ مِنْ أَوَّلِهَا لَا مِنْ آخِرِهَا مِنْ عِلَّةٍ تَكُونُ بِحَدَثٍ

Sûrenin Başından Başlanmış İse Herhangi Bir Mazeret Durumunda Bir Rekâtta Sûrenin Sadece Bir Kısmını Okumanın Mubahlığı

١٨١٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمٰنِ بْنُ بِشْرِ بْنِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ، قَالَ: ابْنِ جُرَيْجٍ أَخْبَرَنَا، قَالَ: سَمِعْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ سُفْيَانَ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُسَيَّبِ الْعَابِدِيُّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، قَالَ: «صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ الصُّبْحَ، وَاسْتَفْتَحَ سُورَةَ الْمُؤْمِنِينَ، حَتَّى إِذَا جَاءَ ذِكْرُ مُوسَى، وَهَارُونَ، أَوْ ذِكْرُ عِيسَى - مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ يَشُكُّ - أَخَذَتِ النَّبِيَّ ﷺ سَعْلَةٌ، فَرَكَعَ»

قَالَ: وَابْنُ السَّائِبِ حَاضِرٌ ذَلِكَ. [٤: ١]

1815- Ebû Seleme b. Süfyân, Abdullah b. Amr b. el-Âs ve Abdullah b. el-Museyyeb el- Âbidî, Abdullah b. es-Sâib'in şöyle dediğini bildirdiler: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'de bize sabah namazını kıldırdı. Müminûn Sûresini okumaya başladı. Mûsâ ve Hârûn'un zikredildiği âyetlere gelince Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) öksürük tuttuğu için rükûya gitti."

Ravi ekledi: Abdullah b. es-Sâib de bu namazda hazır bulunuyordu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 457/165; Tirmizî 306; Nesâî 2/157; İbn Mâce 816; Darimî 1/297.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 397; Sahîh Ebî Dâvud 656); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/411; Müslim 455; Ebû Dâvûd 649; Nesâî 2/176; İbn Mâce 820; Bak hadis no: 2189.

ذِكْرُ مَا يَقْرَأُ الْمَرْءُ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِنَ السُّوَرِ

Kişinin Sabah Namazında Okuyabileceği Sûreler

١٨١٦ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ: فِي الصُّبْحِ بِـ﴿ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ﴾، قَالَ: وَكَانَتْ صَلَاتُهُ بَعْدُ تَخْفِيفًا». [٥: ٣٤]

1816- Câbir b. Semure bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında Kâf Sûresi'ni okurdu. Daha sonraları sabah namazlarında kıraati az tutmaya başladı."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْرَأَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا

Kişinin Vasfedilen Dışında Sabah Namazında Okuma Yapmasının Mubahlığı

١٨١٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَبَابَةُ، وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَا: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: إِنْ «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَيَؤُمُّنَا فِي الْفَجْرِ بِالصَّافَّاتِ». [٥: ٣٤]

1817- Abdullah b. Ömer der ki: "Eğer Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında bize imam olursa Saffât Sûresini (okurdu)."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْتَصِرَ فِي الْقِرَاءَةِ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ عَلَى قِصَارِ الْمُفَصَّلِ

Kişinin Sabah Namazında Mufassal Kısa Sûreleri Okumakla Yetinmesinin Mubahlığı

١٨١٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَافَى، الْعَابِدُ بِصَيْدَا، قَالَ: حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَبِي الزَّرْقَاءِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، أَمَّهُمْ بِالْمُعَوِّذَتَيْنِ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ. [٥: ٣٤]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/91; Müslim 458; Bak hadis no: 1823.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/26; Nesâî 2/95.

1818- Ukbe b. Âmir der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sahabilere sabah namazında Felak Sûresi ile Nas Sûresi (Muavvizeteyn) ile imamlık yapardı (okurdu)."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْرَأَ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ مَا ذَكَرْنَا مِنَ السُّوَرِ

Kişinin Zikredilen Sûreleri Sabah Namazında Okumasının Mubahlığı

١٨١٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحْرِزُ بْنُ عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ سَرِيعٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ الْفَجْرَ، فَسَمِعْتُهُ يَقْرَأُ: ﴿فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ﴾، وَكَانَ لَا يَحْنِي رَجُلٌ مِنَّا ظَهْرَهُ حَتَّى يَسْتَتِمَّ سَاجِدًا». [٥: ٣٤]

1819- Amr b. Hureys der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında sabah namazını kıldım ve onun ***"Andolsun, bir görünüp bir sinenlere, akıp gidip kaybolanlara"*** (Tekvîr 15-6) âyetini okuduğunu işittim. Bizden kimse O tamamen secdeye varmadıkça (secdeye gitmek üzere) belini bükmezdi.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى قِرَاءَةِ سُورَتَيْنِ مَعْلُومَتَيْنِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ

İmamın Cuma Günü Sabah Namazında Belli İki Sûreyi Okumakla Yetinmesinin Müstehaplığı

١٨٢٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ عَزْرَةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، الم تَنْزِيلُ، وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ». [٥: ٤]

1820- İbn Abbâs bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cuma günü sabah namazında Secde ile İnsan sûrelerini okurdu."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Nesâî 2/158.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/63; Sahîh Ebî Dâvud 776); Şuayb: İsnâdı ceyyiddir. Ahmed 4/306; Müslim 475; Ebû Dâvûd 817; Nesâî 2/157; İbn Mâce 817; Darimî 1/297.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1821.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٨٢١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ مُخَوَّلِ بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ مُسْلِمٍ الْبَطِينِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، «كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ الم تَنْزِيلُ السَّجْدَةَ، وَهَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ». [٤ :٥]

1821- İbn Abbâs bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cuma günü sabah namazında Secde ile İnsan sûrelerini okurdu."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْقِرَاءَةَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ لِلْمَرْءِ لَيْسَتْ مَحْصُورَةً لَا يَسَعُهُ تَعَدِّيهَا

Sabah Namazında Kıraat Konusunda Belirli ve Sınırlı Bir Miktarın Olmadığına Delalet Eden Haber

١٨٢٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو الْمِنْهَالِ، عَنْ أَبِي بَرْزَةَ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْغَدَاةِ بِالسِّتِّينَ إِلَى الْمِئَةِ». [٥: ٣٤]

1822- Ebû Berze'nin bildirdiğine göre "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında altmış ile yüz âyet arası okurdu."[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٨٢٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْرَائِيلُ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي نَحْوًا مِنْ صَلَاتِكُمْ، كَانَ يُخَفِّفُ الصَّلَاةَ، وَكَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ بِالْوَاقِعَةِ وَنَحْوِهَا مِنَ السُّوَرِ». [٥: ٣٤]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 879; Ebû Dâvûd 1074; Tirmizî 520; Nesâî 2/159; İbn Mâce 821; Bak hadis no: 1820.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 541; Müslim 461; Ebû Dâvûd 398; Nesâî 2/157; İbn Mâce 818; Bak hadis no: 1503.

1823- Câbir b. Semure der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kıldığınız namaza benzer şekilde namaz kılardı. Namazı hafif tutardı. Sabah namazında Vâkıa Sûresi ile benzeri sûreleri okurdu.[1]

ذِكْرُ مَا يُقْرَأُ بِهِ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ
Öğle Namazında Ne Okunur?

١٨٢٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْمَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ عُبَادَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، وَثَابِتٍ، وَحُمَيْدٍ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُمْ، كَانُوا «يَسْمَعُونَ مِنْهُ فِي الظُّهْرِ النَّغَمَةَ بِـ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ». [٨ :٥]

1824- Enes (b. Mâlik) bildiriyor: "Sahabiler, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in öğle namazında A'lâ Sûresi ile Gâşiye Sûresini (okuduğunu) mırıldanmasından işitirlerdi."[2]

ذِكْرُ الْقَدْرِ الَّذِي يُقْرَأُ بِهِ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ
Öğle ve İkindi Namazlarında Okunacak Miktar

١٨٢٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنِ الْوَلِيدِ أَبِي بِشْرٍ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُومُ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَدْرَ قِرَاءَةِ ثَلَاثِينَ آيَةً فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ الْآخِرَتَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ قِرَاءَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً، وَكَانَ يَقُومُ فِي الْعَصْرِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ خَمْسَ عَشْرَةَ آيَةً، وَفِي الْآخِرَتَيْنِ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ نِصْفِ ذَلِكَ». [٢٧ :٥]

1825- Ebû Saîd el- Hudrî'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazının ilk iki rekâtının her birinde otuz âyet kadar okurdu. Son iki

---

[1] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/104.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Nesâî 3/163.

rekâtlarda ise on beşer âyet kadar okurdu. İkindi namazının ilk iki rekâtının her birinde on beş âyet kadar, son iki rekâtlarda ise bunun yarısı kadar okurdu.[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا حُزِرَ قِرَاءَةُ الْمُصْطَفَى ﷺ ، فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Öğle ve İkindi Namazlarında Ne Kadar Kıraat Yaptığının Bilinme Şekli

١٨٢٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، قَالَ: قُلْنَا لِخَبَّابٍ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ؟ قَالَ: «نَعَمْ»، قُلْنَا: بِمَ كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ ذَلِكَ؟ قَالَ: «بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ». [٥: ٢٧]

1826- Ebû Ma'mer bildiriyor: Habbâb'a: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ve ikindi namazlarında okur muydu?" denilince: "Evet (okurdu) dedi. Ona: "Okuduğunu nereden bilirdiniz?" denildiğinde: "Sakalının oynamasından bilirdik" karşılığını verdi.[2]

ذِكْرُ وَصْفِ الْقِرَاءَةِ لِلْمَرْءِ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ

Kişinin Öğle ve İkindi Namazlarındaki Kıraatinin Vasfı

١٨٢٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: «كَانَ يَقْرَأُ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، بِـ السَّمَاءِ وَالطَّارِقِ، وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ». [٥: ٣٤]

1827- Câbir b. Semure der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazı (ile ikindi namazında) Târık Sûresi ile Burûc Sûresini okurdu."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 452/157; Nesâî 1/237; Darimî 1/295; Bak hadis no: 1828.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 764); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/109; Buhârî 746; Ebû Dâvûd 801; İbn Mâce 826.

[3] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 767); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 805; Tirmizî 307; Nesâî 2/166.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ جَائِزٌ لَهُ أَنْ يَزِيدَ عَلَى مَا وَصَفْنَا مِنَ الْقِرَاءَةِ

Kişinin Vasfedilen Kıraate Ziyade Olarak Okuma Yapmasının Caizliği

١٨٢٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَنْصُورُ بْنُ زَاذَانَ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: «كُنَّا نَحْزِرُ قِيَامَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الظُّهْرِ، فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً، فِي كُلِّ رَكْعَةٍ قَدْرَ الم تَنْزِيلُ السَّجْدَةَ، [وَفِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ]، وَحَزَرْنَا قِرَاءَتَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ، عَلَى قَدْرِ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ، عَلَى قَدْرِ النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ». [٥: ٣٤]

1828- Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in öğle ve ikindi namazların ilk iki rekatlarındaki kıyam miktarını tahmin ederdik. Öğle namazının kıyamında otuz âyet okuduğunu tahmin ettik. İlk iki rekatta otuz ayetlik Secde sûresi kadar, son iki rekatta ise bu okuduğunun yarısı kadar okurdu. İkindi namazının kıyamında ilk iki rekatta ne kadar okuduğunu tahmin ettik, öğle namazının son iki rekatında okuduğu kadar, son iki rekatında da bunun yarısı kadar okuduğunu tahmin ettik.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْحَدِيثِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ أَبِي سَعِيدٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Önceki Ebû Saîd Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٢٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ، وَيَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا هَمَّامٌ، وَأَبَانُ، جَمِيعًا عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: «كَانَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ وَسُورَةٍ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا، وَيَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ». [٥: ٣٤]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 766); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/2; Müslim 452; Ebû Dâvûd 804; Nesâî 1/237; Darimî 1/295; Bak hadis no: 1825, 1858.

1829- Ebû Katâde bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi ile öğle namazlarının ilk iki rekâtında bir sûre ve Fâtiha Sûresi'ni okurdu. Bazen de okuduğu âyetleri bize duyururdu. Son iki rekâtta da Fâtiha Sûresi'ni okurdu."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ، كَانَ لَا يَجْهَرُ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ بِالْقِرَاءَةِ كُلِّهَا

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Öğle ve İkindi Namazlarında Kıraati Sesli Yapmadığına Delalet Eden Haber

١٨٣٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، قَالَ: قُلْنَا لِخَبَّابٍ: بِأَيِّ شَيْءٍ كُنْتُمْ تَعْرِفُونَ قِرَاءَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ؟ قَالَ: «بِاضْطِرَابِ لِحْيَتِهِ»

1830- Ebû Ma'mer der ki: Habbâb'a: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ve ikindi namazlarında okuduğunu nereden anlardınız?" dediğimizde: "Sakalının oynamasından (anlardık)" karşılığını verdi.[2]

أَبُو مَعْمَرٍ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَخْبَرَةَ.

Ebû Hâtim der ki: Ebû Ma'mer, Abdullah b. Sahbere'dir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقِرَاءَةَ الَّتِي وَصَفْنَاهَا فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ كَانَتْ تَعْقُبُ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ

Öğle Namazında Yapıldığı Vasfedilen Kıraatin Fatiha Sûresini Takiben Yapılması

١٨٣١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَقْرَأُ بِأُمِّ الْقُرْآنِ وَسُورَتَيْنِ مَعَهَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، وَيُسْمِعُنَا الْآيَةَ أَحْيَانًا، وَكَانَ يُطَوِّلُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ». [٥: ٨]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 763); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 776; Müslim 451/155; Ebû Dâvûd 799; Nesâî 2/165; Darimî 1/296; Bak hadis no: 1831, 1855, 1857.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. İbn Mâce 826; Bak hadis no: 1826.

1831- Ebû Katâde bildiriyor: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ve ikindi namazlarının ilk iki rekâtında Fâtiha Sûresi'ni ve yanında iki sûre okurdu. Bazen de okuduğu âyetleri bize duyururdu. Öğle namazının ilk rekâtını da uzatırdı."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ الْقِرَاءَةِ لِلْمَرْءِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ

Kişinin Akşam Namazında Yapacağı Kıraat

١٨٣٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ الطَّائِيُّ، بِمَنْبِجَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّهْرِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ أُمَّ الْفَضْلِ بِنْتَ الْحَارِثِ، سَمِعَتْهُ يَقْرَأُ: وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا، فَقَالَتْ: «يَا عَبْدَ اللَّهِ، ذَكَّرْتَنِي بِقِرَاءَتِكَ هَذِهِ السُّورَةَ، إِنَّهَا لَآخِرُ مَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَرَأَ بِهَا فِي الْمَغْرِبِ». [٥: ٣٤]

1832- Ubeydullah b. Abdillah, İbn Abbâs'tan bildiriyor: Ümmü'l-Fadl bintu'l-Hâris kendisinin Mürselât Sûresi'ni okuduğunu işitti ve: "Ey Abdullah! Vallahi bu sûreyi okumakla bana hatırlatmada bulundun. Bu sûre Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) son olarak işittiğim akşam namazında okuduğu sûredir" dedi.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْرَأَ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَاهُ مِنَ السُّوَرِ

Kişinin Akşam Namazında Daha Önce Vasfedilenlerin Dışında Sûreler Okumasının Mubahlığı

١٨٣٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ عَقِيلٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ: «سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْمَغْرِبِ بِالطُّورِ». [٥: ٣٤]

1833- Cubeyr b. Mut'im'in bildirdiğine göre kendisi, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) akşam namazında Tûr Sûresi'ni okuduğunu işitmiştir.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 778; Nesâî 2/165; Bak hadis no: 1829.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 771); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/78; Ahmed 6/340; Buhârî 763; Müslim 462; Ebû Dâvûd 810; Tirmizî 308; Nesâî 2/168; İbn Mâce 831.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 772; Tahrîcu Fıkhi's-sîre 197); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/78; Ahmed 4/84; Buhârî 3050; Müslim 463; Ebû Dâvûd 811; Nesâî 2/169; İbn Mâce 832; Darimî 1/296; Bak hadis no: 1834.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٨٣٤ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَدِمْتُ فِي فِدَاءِ أَهْلِ بَدْرٍ، «فَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ الْمَغْرِبَ وَهُوَ يَقْرَأُ: وَالطُّورِ وَكِتَابٍ مَسْطُورٍ». [٥: ٣٤]

1834- Cubeyr b. Mut'im der ki: "Bedir ahalisinin fidyesi için Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gittim. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp insanlara akşam namazını kıldırdığını ve Tûr Sûresini okuduğunu işittim."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقِرَاءَةَ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ لَيْسَ بِشَيْءٍ مَحْصُورٍ لَا تَجُوزُ الزِّيَادَةُ عَلَيْهِ

Akşam Namazı Kıraati Miktarının Bir Alt Sınırının Bulunmaması

١٨٣٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ: «قَرَأَ بِهِمْ فِي الْمَغْرِبِ بِالَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ». [٥: ٣٤]

1835- Abdullah b. Ömer der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sahabilere akşam namazında Muhammed Sûresini okudu."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَزِيدَ فِي الْقِرَاءَةِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ عَلَى مَا وَصَفْنَا عَلَى حَسْبِ رِضَاءِ الْمَأْمُومِينَ

Cemaatin Rızası Dahilinde Akşam Namazında Kıraati Uzun Tutmanın Mubahlığı

١٨٣٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَمِعَ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ، يُحَدِّثُ عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، أَنَّهُ سَمِعَ مَرْوَانَ يَقْرَأُ بِـ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَإِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ، فَقَالَ

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/83; Bak hadis no: 1834.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir.

زَيْدٌ: «فَحَلَفْتُ بِاللَّهِ، لَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِيهَا بِأَطْوَلِ الطَّوِيلَتَيْنِ [المص]». [٥: ٣٤]

1836- Urve b. ez-Zübeyr bildiriyor: Zeyd b. Sâbit, Mervân'ın (akşam namazında) İhlâs ve Kevser sûrelerini okuduğunu işitti. Zeyd b. Sâbit: "Allah'a yemin olsun ki ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) akşam namazında en uzun iki sûrenin en uzunu olan Elif, lâm, mîm, Sâd (A'râf) sûresini okuduğunu gördüm" dedi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْتَصِرَ عَلَى قِصَارِ الْمُفَصَّلِ فِي الْقِرَاءَةِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ

Kişinin Akşam Namazında Mufassal Sûrelerle Yetinmesinin Mubahlığı

١٨٣٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي بُكَيْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ يَسَارٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ أَحَدًا أَشْبَهَ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ فُلَانٍ، أَمِيرٌ كَانَ بِالْمَدِينَةِ، قَالَ سُلَيْمَانُ: فَصَلَّيْتُ أَنَا وَرَاءَهُ، «فَكَانَ يُطِيلُ فِي الْأُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ الْأُخْرَيَيْنِ، وَيُخَفِّفُ الْعَصْرَ، وَيَقْرَأُ فِي الْأُولَيَيْنِ مِنَ الْمَغْرِبِ بِقِصَارِ الْمُفَصَّلِ، وَفِي الْعِشَاءِ بِوَسَطِ الْمُفَصَّلِ، وَفِي الصُّبْحِ بِطِوَالِ الْمُفَصَّلِ». [٥: ٣٤]

1837- Ebû Hureyre anlatıyor: Namaz kılma şekli bakımından Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e filanca adamdan -Medine'deki yöneticiden- daha fazla benzeyen hiç bir kimseyi görmedim. (Hadisin ravisi) Süleyman b. Yesâr der ki: Ben, o zatın arkasında namaz kıldım. Öğle namazının ilk iki rekatını uzatırdı. Son iki rekatını da hafif tutardı ve ikindi namazını da hafif tutardı. Akşam namazının ilk iki rekatında mufassal sûrelerin kısalarını, yatsı namazında ise mufassal surelerin orta olanlarını ve sabah namazında ise mufassal surelerin uzun olanlarını okurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Buhârî 764; Ebû Dâvûd 812; Nesâî 2/169.

[2] Elbânî: Hasen (Mişkât 853); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/329; Nesâî 2/167; İbn Mâce 827.

ذِكْرُ وَصْفِ قِرَاءَةِ الْمَرْءِ فِي صَلَاةِ الْعِشَاءِ

Kişinin Yatsı Namazında Yapacağı Kıraat

١٨٣٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَدِيُّ بْنُ ثَابِتٍ، قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ بْنَ عَازِبٍ، يُحَدِّثُ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: «أَنَّهُ كَانَ فِي سَفَرٍ، فَقَرَأَ فِي الْعِشَاءِ فِي إِحْدَى الرَّكْعَتَيْنِ بِـ﴿التِّينِ وَالزَّيْتُونِ﴾». [٥: ٣٤]

1838- Berâ b. Âzib bildiriyor: "Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuktayken yatsı namazını kıldı ve iki rekâtın birinde Tîn Sûresi'ni okudu."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْرَأَ فِي صَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا مِنَ السُّوَرِ

Kişinin Yatsı Namazında Vasfı Geçenler Dışında Başka Sûreler Okumasının Mubahlığı

١٨٣٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ مُعَاذًا أَنْ يَقْرَأَ فِي صَلَاةِ الْعِشَاءِ ﴿وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا﴾، ﴿وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى﴾، ﴿وَسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾، ﴿وَالضُّحَى﴾، وَنَحْوَهَا مِنَ السُّوَرِ». [٥: ٣٤]

1839- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'a yatsı namazında Şems, Leyl, A'lâ, Duhâ ve benzeri sûreleri okumasını emretti.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو الزُّبَيْرِ

Bu Hadisi Rivayette Ebu'z-Zübeyr'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٤٠ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، وَأَبِي الزُّبَيْرِ، سَمِعَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، يَزِيدُ أَحَدُهُمَا عَلَى صَاحِبِهِ، قَالَ: كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى قَوْمِهِ فَيُصَلِّي بِهِمْ، فَأَخَّرَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/79, 1/80; Ahmed 4/284; Buhârî 767; Müslim 464; Ebû Dâvûd 1221; Tirmizî 310; Nesâî 2/173; İbn Mâce 834.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 465/179; İbn Mâce 836.

النَّبِيُّ ﷺ الصَّلَاةَ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَرَجَعَ مُعَاذٌ فَأَمَّهُمْ فَقَرَأَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، انْحَرَفَ إِلَى نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى وَحْدَهُ، فَقَالُوا: نَافَقْتَ، قَالَ: لَا، وَلَآتِيَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَلَأُخْبِرَنَّهُ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ ، فَقَالَ: إِنَّ مُعَاذًا يُصَلِّي مَعَكَ ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّنَا، وَإِنَّكَ أَخَّرْتَ الصَّلَاةَ الْبَارِحَةَ، فَجَاءَ فَأَمَّنَا، فَقَرَأَ بِسُورَةِ الْبَقَرَةِ، وَإِنِّي تَأَخَّرْتُ عَنْهُ، فَصَلَّيْتُ وَحْدِي يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَإِنَّا نَحْنُ أَصْحَابُ نَوَاضِحَ، وَإِنَّا نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «يَا مُعَاذُ، أَفَتَّانٌ أَنْتَ؟ اقْرَأْ بِهِمْ سُورَةَ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى، وسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ». [٥: ٣٤]

1840- Süfyân, Amr b. Dînâr ile Ebu'z-Zübeyr'den, onlar da Câbir'den bildiriyor: Muâz, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namazı kılar, sonra kavmine dönerek onlara imam olup namaz kıldırırdı. Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsıyı geciktirerek kıldıktan sonra kavmine gelerek onlara imam oldu ve Bakara sûresini okumağa başladı. Derken bir adam mescidin bir köşesine çekilerek yalnız başına kıldı. Ashâb o kişiye: "Sen münafık mı oldun" dediler. Adam: "Hayır, vallahi (durumu) ben bunu mutlaka gidip Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) bildireceğim" cevabını verdi. (Ertesi günü) Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Muâz seninle birlikte namaz kılıp sonra bize dönerek imamlık yapar. Dün sen namazı geciktirmişsin. Sonra (bize) gelerek Bakara sûresini okuyarak kıldırdı. Ben de gecikecektim, tek başına namaz kıldım, ey Allah'ın Resûlü! Biz develerle su taşıyan insanlarız, el emeğimizle çalışmaktayız" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz'a dönerek: **"Ey Muâz! Sen fitnebaz mı oldun yoksa? Leyl, A'lâ ve Burûc sûrelerini oku!"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ أَنْ يُقْرَأَ بِهِ مِنَ السُّوَرِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ فِي صَلَاةِ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ

Kişinin Cuma Gecesinde Akşam ve Yatsı Namazlarında Okuması Müstehab Olan Sûreler

١٨٤١ - حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ يُوسُفَ بْنِ عَاصِمٍ، بِبُخَارَى، حَدَّثَنَا أَبُو قِلَابَةَ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيُّ، حَدَّثَنِي أَبِي، حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، حَدَّثَنِي أَبِي سِمَاكُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: وَلَا أَعْلَمُ إِلَّا جَابِرَ بْنَ سَمُرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 295); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Buhârî 700; Müslim 465/178; Bak hadis no: 1524.

الْمَغْرِبِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِـ قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَيَقْرَأُ فِي الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ الْجُمُعَةَ، وَالْمُنَافِقِينَ». [٥: ٤]

1841- Câbir b. Semure der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Cuma gecesi akşam namazında Kâfirûn Sûresi ile İhlas Sûresini okurdu. Yatsı namazında ise Cuma Sûresi ile Münâfikûn Sûresini okurdu."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قِرَاءَةَ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ أَحَبِّ مَا يَقْرَأُ الْعَبْدُ فِي صَلَاتِهِ إِلَى اللَّهِ ﷻ

Felak Sûresinin, Kulun Namazında Okuyabileceği Allah'ın Sevdiği Sûrelerden Olması

١٨٤٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، وَذَكَرَ ابْنَ سَلْمٍ آخَرَ مَعَهُ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ أَسْلَمَ بْنِ عِمْرَانَ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ، يَقُولُ: تَبِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ رَاكِبٌ، فَجَعَلْتُ يَدِي عَلَى قَدَمِهِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقْرِئْنِي إِمَّا مِنْ سُورَةِ هُودٍ، وَإِمَّا مِنْ سُورَةِ يُوسُفَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا عُقْبَةُ بْنَ عَامِرٍ، إِنَّكَ لَنْ تَقْرَأَ سُورَةً أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ، وَلَا أَبْلَغَ عِنْدَهُ مِنْ أَنْ تَقْرَأَ: قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَفُوتَكَ فِي صَلَاةٍ فَافْعَلْ». [١: ٢]

1842- Ukbe b. Âmir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bineğine binmiş gidiyorken ben de ardından gittim. Elimi ayağına koyup: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, Hûd veya Yûsûf sûresinden bir şeyler okut" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Ukbe b. Âmir! Okumak için Allah katında, Felak *(«De ki: Ben ağaran sabahın Rabbine sığınırım»)* sûresinden daha sevgili ve daha etkili başka bir sûre bulamazsın. Eğer gücün yeterse her namazda bunu oku"** karşılığını verdi.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَسْلَمُ بْنُ عِمْرَانَ، كُنْيَتُهُ: أَبُو عِمْرَانَ، مِنْ أَهْلِ مِصْرَ، مِنْ جُمْلَةِ تَابِعِيهَا»

Ebû Hâtim der ki: Eslem b. İmrân'ın künyesi Ebû İmrân olup Mısırlı tâbiûndandır.

---

[1] Elbânî: Çok zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 559); Şuayb: İsnâdı zayıftır.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 2/226); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 795.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ رَفْعِ الصَّوْتِ بِالْقِرَاءَةِ لِلْمَأْمُومِ خَلْفَ إِمَامِهِ

İmama Uyan Kimsenin Kıraatini Sesli Yapmasının Yasaklanışı

١٨٤٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنِ ابْنِ أُكَيْمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً، فَجَهَرَ فِيهَا، فَلَمَّا انْصَرَفَ، اسْتَقْبَلَ النَّاسَ، فَقَالَ: «هَلْ قَرَأَ آنِفًا مِنْكُمْ أَحَدٌ؟» قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «لَأَقُولُ مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ!». [٢: ٢]

1843- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), açıktan okuduğu bir namazı bitirdikten sonra insanlara dönüp: **"Az önce benimle beraber okuyanınız var mıydı?"** buyurdu. "Evet, ey Allah'ın Resûlü" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben de ne diye Kur'ân konusunda benimle çekişiliyor diyordum"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ «مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟» أَرَادَ بِهِ رَفْعَ الصَّوْتِ لَا الْقِرَاءَةَ خَلْفَهُ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ne Diye Kur'ân Konusunda Benimle Çekişiliyor" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil, Sesli Kıraati Kastetmesi

١٨٤٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ أَبِي زُمَيْلٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ، أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: «أَتَقْرَءُونَ فِي صَلَاتِكُمْ خَلْفَ الْإِمَامِ، وَالْإِمَامُ يَقْرَأُ؟» فَسَكَتُوا، فَقَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ قَائِلٌ، أَوْ قَائِلُونَ: إِنَّا لَنَفْعَلُ، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا، وَلْيَقْرَأْ أَحَدُكُمْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي نَفْسِهِ». [٢: ٢]

1844- Enes (b. Mâlik) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) ashâbına namaz kıldırdı. Namazını bitirince, yüzünü onlara çevirip: **"İmam okuduğu halde, siz de namazınızda imamın arkasında mı okuyorsunuz?"** buyurdu. Bunun üzerine ashâb sustular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü üç defa tekrar etti. Birisi -veya birileri-: "Doğrusu biz bunu yapmaktayız" dedi.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 781); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/285; İbn Mâce 848; Bak hadis no: 1849, 1850, 1851.

Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Böyle yapmayınız. Sizden birisi Fatiha Sûresini içinden okusun"** buyurdu.[1]

قَوْلُهُ «فَلَا تَفْعَلُوا» لَفْظَةُ زَجْرٍ مُرَادُهَا ابْتِدَاءُ أَمْرٍ مُسْتَأْنَفٍ، إِذِ الْعَرَبُ تَفْعَلُ ذَلِكَ فِي لُغَتِهَا كَثِيرًا

Ebû Hâtim der ki: "Böyle yapmayın" ifadesi yasaklama ifadesidir. Yapılandan başka bir şeyin yapılması kasdıyla söylenmiştir. Araplar bu kullanımı çok yaparlar.

١٨٤٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّ رَجُلًا قَرَأَ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ، فِي الظُّهْرِ، أَوِ الْعَصْرِ، فَقَالَ: «أَيُّكُمْ قَرَأَ بِـ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى؟» فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا، فَقَالَ: «قَدْ عَرَفْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ خَالَجَنِيهَا». [٢: ٧٨]

1845- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ya da ikindi namazını kıldırırken birisi (A'lâ sûresini) okudu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince: **"A'lâ Sûresi'ni hanginiz okudu?"** diye sordu. Topluluktan bir adam: "Ben okudum" deyince: **"Ben onu okurken sizden birinin karıştırmama sebep olduğunu biliyordum"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الشَّكَّ فِي هَذَا الْخَبَرِ فِي الظُّهْرِ أَوِ الْعَصْرِ إِنَّمَا هُوَ مِنْ أَبِي عَوَانَةَ لَا مِنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ

Üstte Geçen "Öğle ya da İkindi" İbaresindeki Şüphenin İmrân b. Husayn'dan Değil Ebû Avâne'den Kaynaklanması

١٨٤٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ هِشَامٍ الْبَزَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: قَرَأَ رَجُلٌ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الظُّهْرِ، أَوِ الْعَصْرِ - شَكَّ أَبُو عَوَانَةَ - فَقَالَ: «أَيُّكُمْ قَرَأَ سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى؟»، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا، فَقَالَ: «قَدْ عَرَفْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ خَالَجَنِيهَا». [٢: ٧٨]

1846- İmrân b. Husayn der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ya da ikindi namazını –ki şüphe Ebû Avâne'ye aittir– kıldırırken arkasında birisi (A'lâ

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/410; Bak hadis no: 1852.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 782); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir.

sûresini) okudu. Namazdan sonra Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"A'lâ Sûresi'ni hanginiz okudu?"** diye sordu. Topluluktan bir adam: "Ben okudum" deyince: **"Ben onu okurken sizden birinin karıştırmama sebep olduğunu biliyordum"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ لَمْ يَسْمَعْهُ قَتَادَةُ مِنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى

Bu Hadisi Zurâre b. Evfâ'dan Rivayette Katâde'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٤٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى، يُحَدِّثُ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، صَلَّى الظُّهْرَ، فَجَعَلَ رَجُلٌ يَقْرَأُ خَلْفَهُ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ: «أَيُّكُمُ الَّذِي قَرَأَ؟ أَوْ أَيُّكُمُ الْقَارِئُ؟» فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ: «قَدْ عَرَفْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ خَالَجَنِيهَا». [٢: ٧٨]

1847- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını kıldırırken arkasında bir kişi A'lâ Sûresi'ni okumaya başladı. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince: **"A'lâ Sûresi'ni hanginiz okudu?** -veya- **okuyanınız kimdi?"** diye sordu. Cemaatten bir adam: "Ben okudum, ey Allah'ın Resûlü" deyince: **"Karıştırmama sebep olanın içinizden biri olduğunu biliyordum"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلِهِ ﷺ «قَدْ عَرَفْتُ أَنَّ بَعْضَكُمْ خَالَجَنِيهَا» أَرَادَ بِهِ رَفْعَ الصَّوْتِ لَا الْقِرَاءَةَ خَلْفَهُ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Karıştırmama Sebep Olanın İçinizden Biri Olduğunu Biliyordum" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil Kıraatin Sesli Yapılmasını Kastetmesi

١٨٤٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ الْجَزَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مَكْحُولٌ، عَنْ مَحْمُودِ بْنِ الرَّبِيعِ، وَكَانَ يَسْكُنُ إِيلِيَاءَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir.

الصُّبْحِ فَثَقُلَتْ عَلَيْهِ الْقِرَاءَةُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «إِنِّي لَأَرَاكُمْ تَقْرَءُونَ وَرَاءَ إِمَامِكُمْ» قَالَ: قُلْنَا: أَجَلْ وَاللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذًّا، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِأُمِّ الْكِتَابِ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا». [٢: ٧٨]

1848- Ubâde b. es-Sâmit bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) bize sabah namazını kıldırdı. Kıraat ona ağır geldi. Namazı bitirince: **"Doğrusu ben, sizi imamınızın arkasında okuduğunuzu görüyorum"** buyurdu. Biz de: "Evet, vallahi ey Allah'ın Resûlü! (Biz de okuyoruz)" dedik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Böyle yapmayınız. Sadece Fatiha Sûresini okuyunuz. Çünkü Fatiha Sûresini okumayan kimsenin namazı geçerli değildir"** buyurdu.[1]

قَالَ الشَّيْخُ أَبُو حَاتِمٍ: قَوْلُهُ ﷺ «فَلَا تَفْعَلُوا» لَفْظَةُ زَجْرٍ مُرَادُهَا ابْتِدَاءُ أَمْرٍ مُسْتَأْنَفٍ، إِذِ الْعَرَبُ فِي لُغَتِهَا إِذَا أَرَادَتِ الْأَمْرَ بِالشَّيْءِ عَلَى سَبِيلِ التَّأْكِيدِ، تُقَدِّمُهُ لَفْظَةَ زَجْرٍ، ثُمَّ تُعْقِبُهُ الْأَمْرَ الَّذِي تُرِيدُ

Ebû Hâtim der ki: "Böyle yapmayın" ifadesi, yasaklama ifadesidir. Yapılandan başka bir şeyin yapılması kasdıyla söylenmiştir. Araplar tekîd bakımından bir şeyi söylemek istedikleri zaman öncesinde yasaklama ifadesi kullanır, ardından yapılmasını istedikleri şeyin emrini verirler.

ذِكْرُ كَرَاهِيَةِ رَفْعِ الصَّوْتِ لِلْمَأْمُومِ بِالْقِرَاءَةِ لِئَلَّا يُنَازِعُ الْإِمَامُ مَا يَقْرَؤُهُ

İmamın Kıraatini Karıştırmaması İçin Ona Uyanın Sesli Kıraat Yapmasının Mekruhluğu

١٨٤٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنِ ابْنِ أُكَيْمَةَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، انْصَرَفَ مِنْ صَلَاةٍ جَهَرَ فِيهَا بِالْقِرَاءَةِ، فَقَالَ: «هَلْ قَرَأَ أَحَدٌ مِنْكُمْ آنِفًا؟» فَقَالَ رَجُلٌ: نَعَمْ أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي أَقُولُ: مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟» فَانْتَهَى النَّاسُ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِيمَا جَهَرَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ سَمِعُوا ذَلِكَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. [١: ٢١]

1849- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), açıktan okuduğu bir namazı bitirip: **"Az önce içinizden birisi, benimle beraber okudu mu?"** da. Bunun üzerine bir adam: "Evet, ben (okudum) ey Allah'ın Resûlü!" diye cevap verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben de (kendi kendime) «Ne diye Kur'ân**

---

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 1785.

konusunda benimle çekişiliyor» diyordum" buyurdu. Halk, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den bunu duyunca bir daha Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in açıktan okuduğu namazlarda O'nunla beraber okumayı bıraktılar.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «اسْمُ ابْنِ أُكَيْمَةَ: عَمْرُو بْنُ مُسْلِمِ بْنِ عَمَّارِ بْنِ أُكَيْمَةَ، وَهُمَا أَخَوَانِ: عَمْرُو بْنُ مُسْلِمٍ، وَعُمَرُ بْنُ مُسْلِمٍ، فَأَمَّا عَمْرُو بْنُ مُسْلِمٍ، فَهُوَ تَابِعِيٌّ، سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، وَسَمِعَ مِنْهُ الزُّهْرِيُّ، وَأَمَّا عُمَرُ بْنُ مُسْلِمٍ، فَهُوَ مِنْ أَتْبَاعِ التَّابِعِينَ، سَمِعَ سَعِيدَ بْنَ الْمُسَيِّبِ، وَرَوَى عَنْهُ مَالِكٌ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، وَهُمَا ثِقَتَانِ»

Ebû Hâtim der ki: Buradaki İbn Ukeyme'nin adı, Amr b. Müslim b. Ammâr b. Ukeyme'dir ki bunlar iki kardeştir: Amr b. Müslim ve Ömer b. Müslim. Amr b. Müslim, tâbiûndan olup Ebû Hureyre'yi işitmiştir. Ondan Zührî hadis dinlemiştir. Ömer b. Müslim ise, etba-i tâbiînden olup Saîd b. el-Müseyyeb'i işitmiştir. Ondan ise Mâlik ve Muhammed b. Amr rivayet etmişlerdir. Her iki kardeş te güvenilirdir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقَوْمَ كَانُوا يَقْرَءُونَ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ ، مَعَ الصَّوْتِ حَيْثُ قَالَ لَهُمْ هَذَا الْقَوْلَ، لَا أَنَّ رَجُلًا وَاحِدًا كَانَ هُوَ الَّذِي يَقْرَأُ وَحْدَهُ

Cemaatten Birinin Değil Tümünün Kıraat Yapması Üzerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu sözü Söylemiş Olması

١٨٥٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ يُونُسَ بْنِ أَبِي [مَعْشَرٍ]، شَيْخٌ بِكُفْرِ تُوثَا، مِنْ دِيَارِ رَبِيعَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّسْعَنِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفِرْيَابِيُّ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً، فَجَهَرَ فِيهَا فَقَرَأَ أُنَاسٌ مَعَهُ، فَلَمَّا سَلَّمَ، قَالَ: «قَرَأَ مِنْكُمْ أَحَدٌ؟» قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِنِّي لَأَقُولُ مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟» قَالَ: «فَانْتَعَظَ الْمُسْلِمُونَ بِذَلِكَ، فَلَمْ يَكُونُوا يَقْرَءُونَ». [١: ٢١]

1850- Saîd b. el-Müseyyeb'in bildirdiğine göre Ebû Hureyre şöyle demiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sesli olarak namaz kıldırıyordu. Onunla birlikte ashâbdan birisi de sesli okuma yaptı. Selam verdikten sonra: **"Sizden kıraat yapan oldu mu?"** diye sordu. "Ey Allah'ın Resûlü! Evet, ben yaptım" deyince,

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 781); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/86, 1/87; Ahmed 2/284; Ebû Dâvûd 826, 312; Nesâî 2/140; İbn Mâce 849; Bak hadis no: 1843.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben de ne diye Kur'ân konusunda benimle çekişiliyor diyorum!"** buyurdu.

Zührî: "Müslümanlar da bu uyarıdan ders çıkarıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıraati açıktan yaptığı namazlarda kıraati bıraktılar."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْكَلَامَ الْأَخِيرَ فَانْتَهَى النَّاسُ عَنِ الْقِرَاءَةِ وَاتَّعَظَ الْمُسْلِمُونَ بِذَلِكَ، إِنَّمَا هُوَ قَوْلُ الزُّهْرِيِّ لَا مِنْ كَلَامِ أَبِي هُرَيْرَةَ

"Müslümanlar da Bu Uyarıdan Ders Çıkarıp..." Sözünün Ebû Hureyre'ye Değil Zührî'ye Ait Olması

١٨٥١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ مَنْ، سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً، فَجَهَرَ فِيهَا بِالْقِرَاءَةِ، فَلَمَّا سَلَّمَ، قَالَ: «هَلْ قَرَأَ مَعِي مِنْكُمْ أَحَدٌ آنِفًا؟» قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِنِّي أَقُولُ مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟».

قَالَ الزُّهْرِيُّ: «فَانْتَهَى الْمُسْلِمُونَ، فَلَمْ يَكُونُوا يَقْرَءُونَ مَعَهُ» [١: ٢١]

1851- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize kıraati açıktan yaparak namaz kıldırdı. Selam verdikten sonra: "Benimle birlikte sizden kıraat yapan oldu mu?" diye sordu. Cemaat: "Ey Allah'ın Resûlü! Evet" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben de ne diye Kur'ân konusunda benimle çekişiliyor diyorum!"** buyurdu.

Zührî der ki: "Sonrasında insanlar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıraati açıktan yaptığı namazlarda kıraati bıraktılar."[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: هَذَا خَبَرٌ مَشْهُورٌ لِلزُّهْرِيِّ مِنْ رِوَايَةِ أَصْحَابِهِ، عَنِ ابْنِ أُكَيْمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَوَهِمَ فِيهِ الْأَوْزَاعِيُّ - إِذِ الْجَوَادُ يَعْثُرُ - فَقَالَ: عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، فَعَلِمَ الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، أَنَّهُ وَهِمَ، فَقَالَ: عَنْ مَنْ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ وَلَمْ يَذْكُرْ سَعِيدًا، وَأَمَّا قَوْلُ الزُّهْرِيِّ: فَانْتَهَى النَّاسُ عَنِ الْقِرَاءَةِ، أَرَادَ بِهِ رَفْعَ الصَّوْتِ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، اتِّبَاعًا مِنْهُمْ لِزَجْرِهِ ﷺ عَنْ رَفْعِ الصَّوْتِ وَالْإِمَامُ يَجْهَرُ بِالْقِرَاءَةِ فِي قَوْلِهِ: «مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis Zührî'nin rivayetiyle meşhur olan bir rivayettir. Hadisi Zührî'nin öğrencileri, İbn Ukeyme kanalıyla Ebû Hureyre'den

---

[1] Elbânî: Sahih. Ebû Dâvûd 827; Bak hadis no: 1843.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 1843.

nakletmişlerdir. Ancak Evzaî bunu naklederken hata etmiş —ki saygın âlimler de hata edebilir— ve Zührî'nin bunu Saîd b. el-Müseyyeb'den aktardığını zikretmiştir. Velîd b. Müslim onun hatta ettiğini anladığı için de naklederken "Ebû Hureyre'yi işiten birinden" demiş ve Saîd'i zikretmemiştir. Zührî'nin: "Sonrasında insanlar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıraati açıktan yaptığı namazlarda kıraati bıraktılar" sözünden kastı da kıraati tümden bıraktıkları değil, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Ben de ne diye Kur'ân konusunda benimle çekişiliyor diyorum" buyurarak imam kıraati sesli yaparken cemaatin kıraat yapmasını yasaklamasına uyarak onun arkasında namaz kılarken kıraati sesli yapmayı bıraktıklarıdır.

ذِكْرُ خَبَرٍ يَنْفِي الرَّيْبَ عَنِ الْخَلَدِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «مَا لِي أُنَازَعُ الْقُرْآنَ؟ »، أَرَادَ بِهِ رَفْعَ الصَّوْتِ، لَا الْقِرَاءَةَ خَلْفَهُ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Ne Diye Kur'ân Konusunda Benimle Çekişiliyor" Sözüyle Arkasında Kıraat Yapılmasını Değil, Kıraatin Sesli Yapılmasını Kastettiği Yönündeki Şüpheleri Giderecek Haber

١٨٥٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا فَرَجُ بْنُ رَوَاحَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، صَلَّى بِأَصْحَابِهِ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ، أَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: «أَتَقْرَءُونَ فِي صَلَاتِكُمْ خَلْفَ الْإِمَامِ، وَالْإِمَامُ يَقْرَأُ؟ »، فَسَكَتُوا، قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ قَائِلٌ، أَوْ قَائِلُونَ: إِنَّا لَنَفْعَلُ، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلُوا، وَلْيَقْرَأْ أَحَدُكُمْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ فِي نَفْسِهِ». [١ : ٢١]

1852- Enes (b. Mâlik) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) sahabilerine namaz kıldırdı. Namazını bitirince, yüzünü sahabelere çevirip: **"İmam okuduğu halde, siz de namazınızda imamın arkasında mı okuyorsunuz?"** buyurdu. Bunun üzerine sahabiler sustular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu sözü üç defa tekrar etti. Birisi -veya birileri-: "Doğrusu biz bunu yapmaktayız" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Böyle yapmayınız. Sizden birisi Fatiha Sûresini içinden okusun"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîfu'l-Mevârid 37/458); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 1844

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ أَبُو قِلَابَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي عَائِشَةَ، عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَسَمِعَهُ مِنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، فَالطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Ebû Kılâbe, hem Muhammed b. Ebî Âişe kanalıyla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından birisinden ve hem de Enes b. Mâlik'ten işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ خَبَرٍ فِيهِ كَالدَّلِيلِ عَلَى إِيجَابِ الْقِرَاءَةِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا عَلَى مَنْ ذَكَرْنَا نَعْتَهُمْ قَبْلُ

Söz Konusu Kıraati Zikrettiğimiz Kişilerin (Cemaatin) de Yapması Gerektiğine Delil Olarak Getirilebilecek Bir Haber

١٨٥٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَطَاءً، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: «فِي كُلِّ صَلَاةٍ قِرَاءَةٌ»، فَمَا أَسْمَعَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَسْمَعْنَاكُمْ وَمَا أَخْفَى عَلَيْنَا أَخْفَيْنَا عَنْكُمْ. [١: ٢١]

1853- Ebû Hureyre der ki: "Namazın tümünde kıraat yapılır. Her namazda kıraat vardır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıraatini bize açıktan yaptığı namazlarda biz de kıraati size açıktan yaparız. Kıraatini gizliden yaptığı namazlarda biz de size kıraati gizliden yaparız."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُطَوِّلَ الرَّكْعَةَ الْأُولَى مِنْ صَلَاتِهِ رَجَاءَ لُحُوقِ النَّاسِ صَلَاتَهُ إِذَا كَانَ إِمَامًا

Kişinin İmam Olduğunda Kendisine Daha Çok Cemaat Katılsın Diye Birinci Rekatı Uzun Tutmasının Mubahlığı

١٨٥٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ قَزَعَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: لَيْسَ لَكَ فِي ذَلِكَ خَيْرٌ، «كَانَتِ الصَّلَاةُ تُقَامُ لِلنَّبِيِّ ﷺ، فَيَخْرُجُ أَحَدُنَا إِلَى الْبَقِيعِ لِيَقْضِيَ حَاجَتَهُ، ثُمَّ يَجِيءُ، فَيَتَوَضَّأُ، فَيَجِدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنَ الظُّهْرِ». [٤: ١]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/273; Buhârî 772; Müslim 396/43; Nesâî 2/163; Bak hadis no: 1781.

1854- Kaza'a der ki: Ebû Saîd el-Hudrî'ye Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazını sordum. Ebû Saîd şu karşılığı verdi: "Onda senin için bir hayır yoktur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için kâmet getirilince birimiz Bakî'ye abdest bozmak için çıkardı. Sonra gelerek abdest alır (Mescid'e döner)di. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i Öğle farzının ilk rekatında bulurdu."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى صِحَّةِ مَا تَأَوَّلْنَا خَبَرَ أَبِي سَعِيدٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ

Üstte Geçen Ebû Saîd Hadisinin Tevilinin Doğruluğuna Delalet Eden Haber

١٨٥٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مَعْمَرٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُطِيلُ فِي أَوَّلِ الرَّكْعَتَيْنِ مِنَ الْفَجْرِ وَالظُّهْرِ» وَقَالَ: «كُنَّا نَرَى أَنَّهُ يَفْعَلُ ذَلِكَ لِيَتَدَارَكَ النَّاسُ». [٤: ١]

1855- Ebû Katâde der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), sabah namazı ile öğle namazının ilk rekatını uzatırdı. Biz O'nun bunu insanların (cemaate) yetişmelerini sağlamak için yaptığını düşünürdük.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ أَبِي سَعِيدٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

İlimde Derinliği Olmayana Önce Geçen Ebû Saîd Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٥٦ - أَخْبَرَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْجَنْدِيُّ، بِمَكَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زِيَادٍ اللَّحْجِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُرَّةَ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ أَخَفَّ النَّاسِ صَلَاةً فِي تَمَامٍ».

1856- Enes der ki: "İnsanlar içerisinde namazı tam olarak ve en hafif kıldıran kimse Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) idi.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 454/162; Nesâî 2/164; İbn Mâce 825.

[2] Elbânî: Sahih; Hadis sahihtir. Ebû Dâvûd 800; Bak hadis no: 1829.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 799); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1859.

« يُرِيدُ أَخَفَّ النَّاسِ صَلَاةً فِيمَا اعْتَادَهَا النَّاسُ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ، عَلَى حَسْبِ عَادَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي صَلَاتِهِ»

«وَأَمَّا خَبَرُ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّهُ قَالَ: فَيَخْرُجُ أَحَدُنَا إِلَى الْبَقِيعِ لِيَقْضِيَ حَاجَتَهُ، ثُمَّ يَجِيءُ فَيَتَوَضَّأُ، فَيَجِدُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنَ الظُّهْرِ، إِنَّمَا كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ ﷺ لِيَتَلَاحَقَ النَّاسُ فَيَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ، وَلَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، إِنَّمَا كَانَ يَفْعَلُهُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى فَقَطْ، وَفِيهِ كَالدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ الْمُدْرِكَ لِلرُّكُوعِ مُدْرِكٌ لِلتَّكْبِيرَةِ الْأُولَى» [٤: ١]

Ebû Hâtim der ki: Namazının hafif olmasından kasıt, o zamanlarda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıldığı gibi insanların kılmaya alıştıkları namazdır.

Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayetinde "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) için kâmet getirilince birimiz Bakî'ye abdest bozmak için çıkardı. Sonra gelerek abdest alır (Mescid'e döner)di. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem) öğle farzının ilk rekatında bulurdu" şeklinde zikredilen duruma gelince, sonradan geleceklerin namaza yetişmesi için Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) özellikle ilk rekatı bu şekilde uzun tutardı. Ancak bunu namazın tüm rekatlarında değil sadece ilk rekatında yapardı. Hadis ayrıca ilk rekatın rükûsuna yetişen kişinin iftitâh tekbirine de yetişmiş sayılacağının delili gibidir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُبَيِّنِ أَنَّ تَطْوِيلَ الْمُصْطَفَى ﷺ لِلصَّلَاةِ الَّتِي فِي خَبَرِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، إِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ مِنْهُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى، دُونَ مَا يَلِيهَا مِنْ سَائِرِ الرَّكَعَاتِ

Üstteki Ebû Saîd el-Hudrî Hadisinde Geçtiği Gibi Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazı Diğer Rekatlarda Değil Sadece İlk Rekatta Uzattığını Beyan Eden Haber

١٨٥٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ بِنَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَيُطِيلُ فِي الْأُولَى، وَيُقَصِّرُ فِي الثَّانِيَةِ» [٤: ١]

1857- Abdullah b. Ebî Katâde, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize öğle namazının ilk iki rekatında okuyordu. İlk rekatta kıratı uzatıp ikincisinde ise kısa okuyordu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ بَعْضَ الْمُسْتَمِعِينَ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ أَبِي قَتَادَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Dinleyenlerden Bazısına Üstteki Ebû Katâde Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٥٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ زَاذَانَ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ، عَنْ أَبِي الصِّدِّيقِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: «كُنَّا نَحْزِرُ قِيَامَ النَّبِيِّ ﷺ فِي الظُّهْرِ، وَالْعَصْرِ، فَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُخْرَيَيْنِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى قَدْرِ الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ، وَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ مِنَ الْعَصْرِ عَلَى النِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ». [٤: ١]

1858- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ve ikindi namazındaki kıyamının süresini tahmin ediyorduk. Öğle namazındaki ilk iki rekâtındaki kıyamının otuz âyet okuyacak kadar olduğunu takdir ettik. Son iki rekâttaki kıyamının ise bunun yarısı kadar olduğunu takdir ettik. İkindi namazında ilk iki rekâttaki kıyam sûresi öğle namazındaki son iki rekâttaki kıyamı kadar, son iki rekâtının ise bunun yarısı kadar olduğunu takdir ettik."[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَوْلُ أَبِي سَعِيدٍ، فَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ قَدْرَ ثَلَاثِينَ آيَةً، يُضَادُّ فِي الظَّاهِرِ قَوْلَ أَبِي قَتَادَةَ: وَيُطِيلُ فِي الْأُولَى، وَيُقَصِّرُ فِي الثَّانِيَةِ، وَلَيْسَ بِحَمْدِ اللَّهِ وَمَنِّهِ كَذَلِكَ، لِأَنَّ الرَّكْعَةَ الْأُولَى كَانَ يَقْرَأُ ﷺ فِيهَا ثَلَاثِينَ آيَةً بِالتَّرْسِيلِ، وَالتَّرْتِيلِ، وَالتَّرْجِيعِ، وَالرَّكْعَةَ الثَّانِيَةَ كَانَ يَقْرَأُ فِيهَا مِثْلَ قِرَاءَتِهِ فِي الْأُولَى، بِلَا تَرْسِيلٍ وَلَا تَرْجِيعٍ، فَتَكُونُ الْقِرَاءَتَانِ وَاحِدَةً، وَالْأُولَى أَطْوَلُ مِنَ الثَّانِيَةِ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Saîd'in "Öğle namazındaki ilk iki rekâtındaki kıyamının otuz âyet okuyacak kadar olduğunu takdir ettik" sözü görünüşte Ebû Katâde'nin "İlk rekatı uzun, ikinci rekatı ise kısa tutardı" sözüne aykırı gibi

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 762; Ebû Dâvûd 798; Nesâî 2/165; İbn Mâce 829; Bak hadis no: 1829.

[2] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 1828.

durmaktadır. Ancak hamd da, minnet de Allah'a olsun ki gerçekte öyle değildir. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ilk rekatta otuz âyeti ağır ağır, tane tane ve tekrar ederek okurdu. İkinci rekatta da aynı sayıda âyet okurdu, ancak bu rekatta kıraati ilkinden daha hızlı yapardı. Dolayısıyla her iki rekatta da kıraat miktarı aynı olmasına rağmen ilk rekat ikinci rekattan daha uzun sürerdi.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٨٥٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: كُنْتُ قَاعِدًا عِنْدَ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، إِذْ جَاءَهُ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ يَشْكُونَ سَعْدًا، حَتَّى قَالُوا لَهُ: إِنَّهُ لَا يُحْسِنُ الصَّلَاةَ، فَقَالَ: عَهْدِي بِهِ وَهُوَ حَسَنُ الصَّلَاةِ، فَدَعَاهُ فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ: «أَمَّا صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَدْ صَلَّيْتُ بِهِمْ، أَرْكُدُ فِي الْأُولَيَيْنِ، وَأَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ»، فَقَالَ: ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ أَبَا إِسْحَاقَ، فَبَعَثَ مَعَهُ مَنْ يَسْأَلُ عَنْهُ بِالْكُوفَةِ، فَطِيفَ بِهِ فِي مَسَاجِدِ الْكُوفَةِ، فَلَمْ يُقَلْ لَهُ إِلَّا خَيْرًا حَتَّى انْتَهَى إِلَى مَسْجِدِ بَنِي عَبْسٍ، فَإِذَا رَجُلٌ يُدْعَى أَبَا سَعْدَةَ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنَّهُ كَانَ لَا يَنْفِرُ فِي السَّرِيَّةِ، وَلَا يَقْسِمُ بِالسَّوِيَّةِ، وَلَا يَعْدِلُ فِي الْقَضِيَّةِ، قَالَ: فَغَضِبَ سَعْدٌ، وَقَالَ: «اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ كَاذِبًا فَأَطِلْ عُمْرَهُ، وَشَدِّدْ فَقْرَهُ، وَاعْرِضْ عَلَيْهِ الْفِتَنَ»، قَالَ: فَزَعَمَ ابْنُ عُمَيْرٍ أَنَّهُ رَآهُ قَدْ سَقَطَ حَاجِبَاهُ عَلَى عَيْنَيْهِ، قَدِ افْتَقَرَ، وَافْتُتِنَ، فَلَمْ يَجِدْ شَيْئًا، يُسْأَلُ كَيْفَ أَنْتَ أَبَا سَعْدَةَ؟ فَيَقُولُ: شَيْخٌ كَبِيرٌ مَفْتُونٌ، أُجِيبَتْ فِيَّ دَعْوَةُ سَعْدٍ. [٤: ١]

1859- Câbir b. Semure der ki: Ömer b. el-Hattâb'ın yanında oturmuşken Kûfe ahalisinden birileri gelip Sa'd'dan yana şikayette bulundular. Şikayet ederken: "Namazı güzel kıldırmıyor" dediklerinde, Ömer: "En son gördüğümde namazı güzel kıldırıyordu" karşılığını verdi. Daha sonra Ömer onu çağırdı ve şikayetleri iletti. Sa'd namaz konusunda: "Ben onlara Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı gibi namaz kıldırıyorum. Bu namazın ilk iki rekatını uzun, son iki rekatını ise kısa tutuyorum" deyince, Ömer: "Ey Ebû İshâk! Senden beklenen de budur" karşılığını verdi.

Daha sonra yanına birini verdi ve Kûfelilere onu sormasını istedi. Kûfe mescidlerinde onunla birlikte dolaşıldı, ancak sorulan herkes onun hakkında hayırdan başka bir şey demedi. Sonunda Abs oğullarına ait olan bir mescide geldiler. Orada Ebû Sa'de adında bir adam vardı. Sa'd hakkında: "Allah için

söylemek gerekirse müfrezelerle birlikte çıkmıyor, ganimeti eşit bir şekilde paylaştırmıyor ve hükmederken adil davranmıyor" dedi. Adamın bu sözü üzerine Sa'd öfkelendi ve: "Allahım! Şayet yalan söylüyorsa ömrünü uzun, fakirliğini ağır kıl ve onu fitnelere maruz bırak" diye dua etti.

Ravi İbn Umeyr'in dediğine göre daha sonraları Ebû Sa'de'yi gördüğünde yaşlılıktan kaşları gözlerini kapatmıştı. Fitnelere maruz kalmış, fakir düşmüştü ve elinde hiçbir şeyi yoktu. "Ey Ebû Sa'de! Nasılsın?" diye sorulunca da: "Fitnelere maruz kalmış yaşlı biriyim. Sa'd'ın bana yaptığı bedduaya icabet edildi" diyordu.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي رَفْعُ الْيَدَيْنِ عِنْدَ إِرَادَتِهِ الرُّكُوعَ، وَعِنْدَ رَفْعِ رَأْسِهِ مِنْهُ

Namaz Kılanın Rükûya Giderken ve Rükûdan Başını Kaldırırken Ellerini Kaldırmasının Müstehaplığı

١٨٦٠ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَائِدَةُ بْنُ قُدَامَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ كُلَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، أَنَّ وَائِلَ بْنَ حُجْرٍ الْحَضْرَمِيَّ، أَخْبَرَهُ قَالَ: قُلْتُ: لَأَنْظُرَنَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كَيْفَ يُصَلِّي، فَنَظَرْتُ إِلَيْهِ حِينَ قَامَ، «فَكَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى حَاذَتَا أُذُنَيْهِ، ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى ظَهْرِ كَفِّهِ الْيُسْرَى، وَالرُّسْغِ، وَالسَّاعِدِ، ثُمَّ لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ مِثْلَهَا، ثُمَّ رَكَعَ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَرَفَعَ يَدَيْهِ مِثْلَهَا، ثُمَّ سَجَدَ، فَجَعَلَ كَفَّيْهِ بِحِذَاءِ أُذُنَيْهِ، ثُمَّ جَلَسَ فَافْتَرَشَ فَخِذَهُ الْيُسْرَى، [وَجَعَلَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ، وَرُكْبَتِهِ الْيُسْرَى]، وَجَعَلَ حَدَّ مِرْفَقِهِ الْأَيْمَنِ عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَعَقَدَ ثِنْتَيْنِ مِنْ أَصَابِعِهِ، وَحَلَّقَ حَلْقَةً، ثُمَّ رَفَعَ إِصْبَعَهُ، فَرَأَيْتُهُ يُحَرِّكُهَا يَدْعُو بِهَا»، ثُمَّ جِئْتُ بَعْدَ ذَلِكَ فِي زَمَانٍ فِيهِ بَرْدٌ، فَرَأَيْتُ النَّاسَ عَلَيْهِمْ جُلُّ الثِّيَابِ تَتَحَرَّكُ أَيْدِيهِمْ تَحْتَ الثِّيَابِ. [٥ : ٤]

1860- Vâil b. Hucr anlatıyor: (Kendi kendime:) "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in nasıl namaz kıldığını mutlaka görmeliyim" (dedim) ve (bu maksatla) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i izledim:

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalktı, tekbir aldı ve ellerini kulaklarının hizasına kadar kaldırdı. Sonra sağ elini sol elinin üstüne, kolun ve bileğin üstüne (gelecek şekilde) koydu. Rükûya varmak isteyince ellerini (yine) aynı şekilde

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 765); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/180; Buhârî 755; Müslim 453; Nesâî 2/174; Bak hadis no: 1937, 2140.

kaldırdı. Sonra rükûya vardı ve ellerini dizlerinin üzerine koydu. Sonra başını rükûdan kaldırınca ellerini (yine) aynı şekilde (kulakları hizasına) kaldırdı. Secdeye varınca, ellerini kulaklarının hizasına koydu. Sonra oturdu. Sol ayağını (yere) yatırdı. Sol elini sol baldırının üzerine koydu ve sağ dirseğini de (temas etmeyecek şekilde) sağ baldırının üzerine koydu. (Sağ elinin parmaklarından) ikisini (yani serçe parmak ile yanındakini) yumdu, iki parmağını (yani orta parmak ile başparmağı) da birleştirerek halka şekline getirdi. Sonra parmağını kaldırdı. O'nu, parmağını hareket ettirirken ve parmakla dua ederken gördüm.

Bundan sonra çok soğuk bir zamanda yine namaz kılmak üzere (bu cemaatin) yanlarına geldim, cemaatin üzerlerinde kat kat giysiler vardı. Ellerini giysilerinin altından hareket ettiriyorlardı.[1]

١٨٦١ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، رَفَعَ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا، وَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ». [١: ٢١]

1861- Sâlim b. Abdillah b. Ömer'in, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza başlamak için tekbir getirince ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı. Rükûya gitmek için tekbir getirince ve başını rükûdan kaldırınca aynı şeyi yapıp: **"Semiallahu liman hamideh. Rabbenâ velekel-hamd"** derdi. Secdede ise böyle bir şey yapmazdı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 717); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/318; Ebû Dâvûd 727; Nesâî 2/126; İbn Mâce 867; Darimî 1/314; Bak hadis no: 1945, 1862.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 712); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/75; Buhârî 735; Müslim 390/22; Ebû Dâvûd 722; Nesâî 2/122; Darimî 1/285; Bak hadis no: 1864, 1868.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي إِخْرَاجُ الْيَدَيْنِ مِنْ كُمَّيْهِ عِنْدَ رَفْعِهِ إِيَّاهُمَا فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ

Namaz Kılanın Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Ceplerinden Çıkararak Kaldırmasının Müstehaplığı

١٨٦٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: كُنْتُ غُلَامًا لَا أَعْقِلُ صَلَاةَ أَبِي فَحَدَّثَنِي وَائِلُ بْنُ عَلْقَمَةَ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : فَكَانَ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّفِّ رَفَعَ يَدَيْهِ وَكَبَّرَ، ثُمَّ الْتَحَفَ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي ثَوْبِهِ، فَأَخَذَ شِمَالَهُ بِيَمِينِهِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ أَخْرَجَ يَدَيْهِ وَرَفَعَهُمَا، وَكَبَّرَ، ثُمَّ رَكَعَ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، رَفَعَ يَدَيْهِ، فَكَبَّرَ، فَسَجَدَ، ثُمَّ وَضَعَ وَجْهَهُ بَيْنَ كَفَّيْهِ» قَالَ ابْنُ جُحَادَةَ: فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلْحَسَنِ بْنِ أَبِي الْحَسَنِ، فَقَالَ: «هِيَ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَعَلَهُ مَنْ فَعَلَهُ، وَتَرَكَهُ مَنْ تَرَكَهُ». [٤ :٥]

1862- Vâil b. Hucr anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında namaz kıldım. Namaza başladığında ellerini kaldırıp (Allahu Ekber diye) tekbir alırdı. Sonra (elbisesine) sarınır, elini elbisesinin içine sokarak sağ eliyle sol elini tutardı. Rükûya varmak istediği zaman da ellerini (elbisesinden) çıkarır, onları kaldırır ve tekbir alırdı. Sonra rükûya varırdı. Başını rükûdan kaldırdığı zaman da ellerini kaldırır, tekbir alırdı. Sonra da secdeye varır, yüzünü iki elinin arasına koyardı.

(Muhammed) b. Cuhâde der ki: Ben bu durumu Hasan b. Ebi'l-Hasan'a söyledim. O da (bana): "Bu, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazıdır. Bunu yapan yaptı ve yapmayan da yapmadı" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ مِنَ الثِّقَاتِ الْمُتْقِنِينَ وَأَهْلُ الْفَضْلِ فِي الدِّينِ، إِلَّا أَنَّهُ وَهِمَ فِي اسْمِ هَذَا الرَّجُلِ، إِذِ الْجَوَادُ يَعْثُرُ فَقَالَ: وَائِلُ بْنُ عَلْقَمَةَ، وَإِنَّمَا هُوَ عَلْقَمَةُ بْنُ وَائِلٍ»

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/317; Müslim 401; Ebû Dâvûd 723; Nesâî 2/194; Bak hadis no: 1860.

Ebû Hâtim der ki: Muhammed b. Cuhâde, mutkin, güvenilir ve dindar kimliğinin yanı sıra burada görüldüğü gibi isimde yanılarak Alkame b. Vâil'i yanlışlıkla Vâil b. Alkame olarak zikretmiştir.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ رَفْعِ الْمَرْءِ يَدَيْهِ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ إِلَى حَدِّ أُذُنَيْهِ

Kişinin Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Kulakları Hizasına Kadar Kaldırmasının Mubahlığı

١٨٦٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ نَصْرِ بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، كَانَ إِذَا كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا أُذُنَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ». [٥: ٤]

1863- Mâlik b. el-Huveyris bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekbir getirdiği zaman ellerini kulak hizasına gelecek şekilde kaldırırdı. Rükûya varacağı zaman yine ellerini kulak hizasına kadar kaldırırdı.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَكُونَ رَفْعُهُ يَدَيْهِ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ إِلَى الْمَنْكِبَيْنِ

Namaz Kılanın Üstte Belirtilen Yerlerde Ellerini Omuzları Hizasına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı

١٨٦٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، وَأَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ، وَبَعْدَ مَا يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَلَا يَرْفَعُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ». [٥: ٤]

1864- Sâlim b. Abdillah b. Ömer'in bildirdiğine göre babası der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) namaza başlarken, rükûya giderken ve rükûya giderken ve kalkarken ellerini omuz hizasına kaldırdığını gördüm. İki secde arasında ise böyle yapmadı"[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 330); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/53; Müslim 391/25; Ebû Dâvûd 745; Nesâî 2/123; İbn Mâce 859; Bak hadis no: 1873.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 390/21; Ebû Dâvûd 721; Tirmizî 255; İbn Mâce 858; Bak hadis no: 1861.

١٨٦٥ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَلِيٍّ الْهَرَارِيُّ، بِسَارِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ الْفَلَّاسُ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُهُ فِي عَشْرَةٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ أَحَدُهُمْ أَبُو قَتَادَةَ، قَالَ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالُوا: مَا كُنْتَ أَقْدَمَنَا لَهُ صُحْبَةً، وَلَا أَكْثَرَنَا لَهُ تَبَعَةً! قَالَ: بَلَى، قَالُوا: فَاعْرِضْ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ، اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَإِذَا رَكَعَ، كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ رَكَعَ، ثُمَّ يَعْتَدِلُ فِي صُلْبِهِ وَلَمْ يَنْصِبْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُقَنِّعْهُ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، وَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ اعْتَدَلَ، ثُمَّ سَجَدَ وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، فَثَنَى رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَقَعَدَ وَاعْتَدَلَ حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ، كَبَّرَ، ثُمَّ قَامَ حَتَّى إِذَا كَانَتِ الرَّكْعَةُ الَّتِي تَنْقَضِي فِيهَا أَخَّرَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَقَعَدَ عَلَى رِجْلِهِ مُتَوَرِّكًا، ثُمَّ سَلَّمَ». [٥: ٤]

1865- Muhammed b. Atâ anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından, biri Ebû Katâde er-Rib'î olan on kişinin içinde Ebû Humeyd es-Sâidî'nin: "İçinizde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını en iyi bilen benim" dediğini işittim. Ona: "Ama bizden daha fazla Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bulunmuş ve yanına gidip gelmiş biri değilsin" dediklerinde, Ebû Humeyd: "Öyle!" karşılığını verdi. Ona: "O zaman nasıl olduğunu göster" dediklerinde Ebû Humeyd şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza başladığında kıbleye döner, ellerini omuz hizasına kadar kaldırarak tekbir getirirdi, sonra rükûya varmak istediğinde yine ellerini omuzları hizasına kadar kaldırıp tekbir getirerek rükûya varırdı. Rükûda düzgün vaziyette durup başını ne aşağı sarkıtır, ne de yukarı doğru diker ve **"Semiallahu limen hamideh"** diyerek omuzları hizasına kadar ellerini kaldırır ve doğrulurdu ki. Sonra secdeye giderdi ki bu durumda ayaklarının uçları kıbleye dönük olurdu. Başını tekbir getirerek doğrultur, sol ayağını bükerek üzerine oturur ve her kemiği dümdüz normal konumuna yerleşirdi. Sonra yine **"Allahu ekber"** diyerek ikinci secdeye giderdi. İkinci rekata tekbir getirerek kalkardı. da aynen ilkinde olduğu gibi yapardı. İki secdeden kalkınca tekbir alır ellerini omuzları hizasına kadar

kaldırırdı. Namazın biteceği son rekatın oturumunda sol ayağını çıkararak kalçası üzerine oturur ve selam vererek namazdan çıkardı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْحَدِيثِ أَنَّ خَبَرَ أَبِي حُمَيْدٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ مَعْلُولٌ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Zikredilen Ebû Humeyd Hadisinin İlletli Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٦٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ السَّكُونِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي عِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، أَحَدُ بَنِي مَالِكٍ، عَنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ، أَنَّهُ كَانَ فِي مَجْلِسٍ كَانَ فِيهِ أَبُوهُ - وَكَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ - وَفِي الْمَجْلِسِ أَبُو هُرَيْرَةَ، وَأَبُو أُسَيْدٍ، وَأَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ، مِنَ الْأَنْصَارِ، وَأَنَّهُمْ تَذَاكَرُوا الصَّلَاةَ، فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالُوا: فَأَرِنَا، قَالَ: فَقَامَ يُصَلِّي وَهُمْ يَنْظُرُونَ «فَبَدَأَ يُكَبِّرُ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِذَاءَ الْمَنْكِبَيْنِ، ثُمَّ كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، فَرَفَعَ يَدَيْهِ أَيْضًا، ثُمَّ أَمْكَنَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ غَيْرَ مُقْنِعٍ وَلَا مُصَوِّبٍ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، فَسَجَدَ، فَانْتَصَبَ عَلَى كَفَّيْهِ وَرُكْبَتَيْهِ وَصُدُورِ قَدَمَيْهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، ثُمَّ كَبَّرَ، فَجَلَسَ، وَتَوَرَّكَ إِحْدَى رِجْلَيْهِ، وَنَصَبَ قَدَمَهُ الْأُخْرَى، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ الْأُخْرَى، فَكَبَّرَ، فَقَامَ وَلَمْ يَتَوَرَّكْ، ثُمَّ عَادَ فَرَكَعَ الرَّكْعَةَ الْأُخْرَى، وَكَبَّرَ كَذَلِكَ، ثُمَّ جَلَسَ بَعْدَ الرَّكْعَتَيْنِ حَتَّى إِذَا هُوَ أَرَادَ أَنْ يَنْهَضَ لِلْقِيَامِ، كَبَّرَ، ثُمَّ رَكَعَ الرَّكْعَتَيْنِ الْأَخِيرَتَيْنِ، فَلَمَّا سَلَّمَ، سَلَّمَ عَنْ يَمِينِهِ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، وَسَلَّمَ عَنْ شِمَالِهِ: سَلَامٌ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ» قَالَ الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ: وَحَدَّثَنِي عِيسَى أَنَّ مِمَّا حَدَّثَهُ أَيْضًا فِي الْمَجْلِسِ فِي التَّشَهُّدِ: «أَنْ يَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَيَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، ثُمَّ يُشِيرُ فِي الدُّعَاءِ بِإِصْبَعٍ وَاحِدَةٍ». [٥: ٤]

1866- Abbâs b. Sehl es-Sâidî'nin bildirdiğine göre babasının bulunduğu bir mecliste kendisi de vardı ve o mecliste Ebû Hureyre, Ebû Useyd, Ebû Humeyd es-Sâidî'nin de bulunduğu sahabeden bazıları vardı. Bunlar namazdan bahsettiler ve Ebû Humeyd: "Aranızda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 720); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/424; Ebû Dâvûd 730; Tirmizî 304; Nesâî 3/34; Bak hadis no: 1866, 1867, 1869, 1870, 1871, 1876.

namaz kıldığını en iyi bilen benim" dedi. Onlar: "O zaman bize göster" deyince, Ebû Humeyd kalkıp namaza başladı, onlar da kendisine bakmaya başladılar. Ebû Humeyd tekbir getirip ellerini omuzları hizasına kadar kaldırdı, sonra rükûya gitmek için tekbir getirip yine ellerini kaldırdı. Rükûda başını ne yere doğru eğerek, ne de yukarıya dikmeden elleriyle dizlerini tuttu. Sonra rükûdan kalkıp: "Semiallahu limen hamideh. Allahumme rabbenâ lekel-hamd" dedi ve ellerini kaldırdı. Sonra "Allahu ekber" deyip secdeye giderek iki eli, dizleri ayaklarının tabanını yere koydu. Sonra tekbir getirerek oturdu ve ayaklarından birini yatırıp diğerini dikti. Sonra bir daha tekbir getirip secdeye gitti. Sonra tekbir getirip oturmadan (diğer rekata) kalktı. Sonra diğer rekatı aynı şekilde kıldı. İkinci rekattan sonra oturdu. Kalkacağı zaman da tekbir getirdi. Sonra son iki rekatı kıldı, sonra sağına selam verip: "Selâmun aleykum ve rahmetullah" dedi. Sonra soluna selam verip: " Selâmun aleykum ve rahmetullah" dedi. (Hasan b. el-Hur) der ki: İsa'nın bana bildirdiğine göre teşehhüde oturunca sol elini sol baldırına, sağ elini de sağ baldırına koydu. Sonra dua ederken bir parmağıyla işaret etti."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ، وَسَمِعَهُ مِنْ عَبَّاسِ بْنِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، فَالطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Muhammed b. Amr b. Atâ, hem Ebû Humeyd es-Sâidî'den, hem de Abbâs b. Sehl b. Sa'd es-Sâidî'den, o da babasından işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ وَصْفِ بَعْضِ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ الَّذِي أَمَرَنَا اللَّهُ جَلَّ وَعَلَا بِاتِّبَاعِهِ وَاتِّبَاعِ مَا جَاءَ بِهِ

Yüce Allah'ın O'na ve Getirdiklerine Uymamızı Emrettiği Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kıldığı Bir Namazın Vasfı

١٨٦٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ الْحَافِظُ، بِتُسْتَرَ وَكَانَ أَسْوَدَ مِنْ رَأَيْتُ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حُمَيْدٍ السَّاعِدِيَّ، فِي عَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فِيهِمْ أَبُو قَتَادَةَ، فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالُوا: لِمَ؟ فَوَاللَّهِ مَا كُنْتَ أَكْثَرَنَا

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 118); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 733; Bak hadis no: 1865.

لَهُ تَبَعَةً، وَلَا أَقْدَمَنَا لَهُ صُحْبَةً، قَالَ: بَلَى، قَالُوا: فَاعْرِضْ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ، كَبَّرَ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، وَيُقِيمُ كُلَّ عَظْمٍ فِي مَوْضِعِهِ، ثُمَّ يَقْرَأُ، ثُمَّ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ يَرْكَعُ وَيَضَعُ رَاحَتَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ مُعْتَدِلًا لَا يُصَوِّبُ رَأْسَهُ وَلَا يُقْنِعُ بِهِ، يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ حَتَّى يَقَرَّ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ، ثُمَّ يَهْوِي إِلَى الْأَرْضِ، وَيُجَافِي يَدَيْهِ عَنْ جَنْبَيْهِ، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ وَيَثْنِي رِجْلَهُ، فَيَقْعُدُ عَلَيْهَا وَيَفْتَخُ أَصَابِعَ رِجْلَيْهِ إِذَا سَجَدَ، ثُمَّ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ وَيَجْلِسُ عَلَى رِجْلِهِ الْيُسْرَى حَتَّى يَرْجِعَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَصْنَعُ فِي الْأُخْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ إِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ، رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ كَمَا صَنَعَ عِنْدَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ، ثُمَّ يُصَلِّي بَقِيَّةَ صَلَاتِهِ هَكَذَا، حَتَّى إِذَا كَانَ فِي السَّجْدَةِ الَّتِي فِيهَا التَّسْلِيمُ أَخْرَجَ رِجْلَيْهِ وَجَلَسَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْسَرِ مُتَوَرِّكًا» فَقَالُوا: صَدَقْتَ هَكَذَا كَانَ يُصَلِّي النَّبِيُّ ﷺ. [١: ٢١]

1867- Muhammed b. Amr b. Atâ anlatıyor: Ben, içlerinde Ebû Katâde'nin de bulunduğu Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashabından on kişi arasında Ebû Humeyd es-Sâidî'nin "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazını aranızda en iyi bileninizim" dediğini işittim. Orada bulunanlar: "Niçin (bu iddiada bulunuyorsun)? Allah'a yemin olsun ki, sen bizim Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e en çok uyanımız ve sahabelikte en eski olanımız değilsin" dediler. O da: "Evet (değilim)" dedi. Onlar: "Haydi (bize bildiklerini) anlat o halde" dediler. O da başladı anlatmaya:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza kalktığı zaman **"Allahu Ekber"** diye tekbir alır, ellerini omuzlarının hizasına kadar kaldırırdı. Her kemik yerli yerince yerleşirdi. Sonra (bir miktar) okur, sonra da omuzları hizasına kadar ellerini kaldırırdı. Sonra rükûya varır, avuçlarını dizlerinin üzerine koyar ve dümdüz olup başını ne (aşağı) eğer, ne de (yukarı) kaldırırdı. Sonra da (başını kaldırıp) **"Semiallâhu limen hamideh"** der, böylelikle her kemik yerli yerince yerleşirdi. Sonra yere inerdi. (Secdede iken) ellerini yanlarından uzak tutardı. (Secdeden) başını kaldırır, ayaklarını yayar ve onların üzerine otururdu. Secdeye vardığında ayak parmaklarını (kıbleye doğru) yumuşak tutardı. Sonra (ikinci) secdeye varır ve **"Allahu Ekber"** diye tekbir alıp (başını secdeden kaldırır ve) sol ayağını yayarak üzerine (birazcık) otururdu. Böylelikle her kemik yerli yerince yerleşirdi. Sonra ayağa kalkardı. Diğer rekatta da aynı şeyleri (aynı şekilde) yapardı. (İlk) iki rekattan (üçüncü rekata) kalktığında, tıpkı namazın başlangıcında olduğu gibi ellerini omuzlarının hizasına kadar kaldırırdı. Sonra da

namazının geriye kalan kısımlarını (daha önce anlatıldığı şekilde) aynen kılardı. Selâm vereceği rekâta gelince, ayaklarını çıkartıp (sağ kabasının altından) sol ayağını dışarı çıkarıp sol oturağı üzerine otururdu.

Orada bulunanlar: "Doğru söyledin. Gerçekten Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde namaz kılardı" dediler.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ يُصَلِّيهَا الْإِنْسَانُ سِتُّ مِائَةِ سُنَّةٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، أَخْرَجْنَاهَا بِفُصُولِهَا فِي كِتَابِ صِفَةِ الصَّلَاةِ، فَأَغْنَى ذَلِكَ عَنْ نَظْمِهَا فِي هَذَا النَّوْعِ مِنْ هَذَا الْكِتَابِ»

Ebû Hâtim der ki: "Kişinin kıldığı dört rekatlık namazda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetlerinden 600 tane sünnet bulunmaktadır. Sıfatu's-Salât kitabında bunları tüm bölümleriyle zikrettik. Dolayısıyla onları bu bölümde tekrar etme gereği görmüyoruz."

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «عَبْدُ الْحَمِيدِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَحَدُ الثِّقَاتِ الْمُتْقِنِينَ، قَدْ سَبَرْتُ أَخْبَارَهُ، فَلَمْ أَرَهُ انْفَرَدَ بِحَدِيثٍ مُنْكَرٍ لَمْ يُشَارِكْ فِيهِ، وَقَدْ وَافَقَ فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ، وَعِيسَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ عَبْدَ الْحَمِيدِ بْنَ جَعْفَرٍ فِي هَذَا الْخَبَرِ»

Ebû Hâtim der ki: Abdulhamîd, güvenilir mutkin ravilerden olup onun rivayetlerinde yaptığım araştırmada kendisine muvafakat edilmeyen bir münker hadisine rastlamadım. Bu hadisi rivayette ona: Fuleyh b. Süleyman ile İsa b. Abdillah b. Mâlik, Muhammed b. Amr b. Atâ kanalıyla Ebû Humeyd'den muvafakat etmişlerdir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ خَبَرَ مَالِكٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ خَبَرٌ مُخْتَصَرٌ ذُكِرَ بِقِصَّتِهِ فِي خَبَرِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ

Daha Önce Mâlik Kanalıyla Gelen Hadisin, Ubeydullah b. Ömer'in Rivayetinde Çok Kısa Olarak Zikredilmesi

١٨٦٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ بِحَرَّانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: «أَنَّهُ كَانَ إِذَا دَخَلَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 730; Tirmizî 305; İbn Mâce 1061; Darimî 1/313; Bak hadis no: 1865.

فِي الصَّلَاةِ رَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ رَفَعَهُمَا إِلَى مَنْكِبَيْهِ». [٥: ٤٤]

1868- Sâlim b. Abdillah b. Ömer, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iftitâh tekbirini getirirken, rükuya giderken, **"Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamdedenleri işitir!)"** derken ve iki rekattan sonra kalkarken tekbirle birlikte ellerini omuz hizasında kaldırdı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ احْتَجَّ بِهِ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ، وَنَفَى رَفْعَ الْيَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ فِي الْمَوَاضِعِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا

Hadis İlminde Derinliği Olmayanın Belirtilen Yerlerde Ellerin Kaldırılmaması Hususunda Delil Gösterdiği Haber

١٨٦٩ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو الْغَزِّيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيِّ، وَعَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، أَنَّهُ كَانَ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ: أَنَا أَحْفَظُكُمْ لِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، «رَأَيْتُهُ إِذَا كَبَّرَ جَعَلَ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ أَمْكَنَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهُ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ اسْتَوَى، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلَا قَابِضٍ، وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ رِجْلَيْهِ إِلَى الْقِبْلَةِ، وَإِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ قَدَّمَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَجَلَسَ عَلَى مَقْعَدَتِهِ». [٥: ٤٤]

1869- Muhammed b. Amr b. Atâ bildiriyor: Kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sahabesinden bir grupla otururken Ebû Humeyd es-Sâidî dedi ki: "Ben aranızda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl namaz kıldığını en iyi bileninizim. Onun tekbir getirirken ellerini omuz hizasına kadar kaldırdığını, rükûya gidince ellerini dizlerine iyice yerleştirdiğini, sonra sırtını yere doğru eğdiğini gördüm. Rükûdan kalkınca bütün kemikleri yerli yerine yerleşinceye kadar beklerdi. Secde ettiği zaman ellerini yaymadan ve toplamadan yere koyar, ayaklarının parmak uçlarını kıbleye çevirirdi. İkinci rekatta oturunca sol ayağının üzerine oturur, son rekatta ise sol ayağını ileri alıp kabasının üzerine otururdu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 728); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 739; Ebû Dâvûd 741; Bak hadis no: 1861.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 722); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Buhârî 828; Ebû Dâvûd 732; Bak hadis no: 1865.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ خَبَرَ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَلْحَلَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ خَبَرٌ مُخْتَصَرٌ ذُكِرَ بِقِصَّتِهِ فِي خَبَرِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ

Üstteki Muhammed b. Amr b. Halhale Hadisinin, Abdulhamîd b. Câfer Kanalıyla Uzunca Gelen Hadisin Muhtasarı Olması

١٨٧٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَوْدِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حُمَيْدٍ السَّاعِدِيَّ، يَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ اسْتَقْبَلَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَإِذَا رَكَعَ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ رَكَعَ، ثُمَّ عَدَلَ صُلْبَهُ، وَلَمْ يُصَوِّبْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُقَنِّعْهُ، ثُمَّ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ اعْتَدَلَ حَتَّى رَجَعَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ هَوَى إِلَى الْأَرْضِ، فَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَسَجَدَ وَجَافَى عَضُدَيْهِ عَنْ جَنْبَيْهِ، وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ الْقِبْلَةَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، وَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَثَنَى رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَقَعَدَ عَلَيْهَا، وَاعْتَدَلَ حَتَّى رَجَعَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ عَادَ فَسَجَدَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ ثَنَى رِجْلَهُ الْيُسْرَى، ثُمَّ قَعَدَ عَلَيْهَا حَتَّى رَجَعَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ، ثُمَّ قَامَ فَصَنَعَ فِي الْأُخْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، حَتَّى إِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ، كَبَّرَ وَصَنَعَ كَمَا صَنَعَ فِي ابْتِدَاءِ الصَّلَاةِ، حَتَّى إِذَا كَانَتِ السَّجْدَةُ الَّتِي تَكُونُ خَاتِمَةَ الصَّلَاةِ، رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْهُمَا، وَأَخَّرَ رِجْلَهُ، وَقَعَدَ مُتَوَرِّكًا عَلَى رِجْلِهِ ﷺ». [٥: ٤٤]

1870- Ebû Humeyd es-Sâidî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza kalktığı zaman kıbleye döner, ellerini omuz hizasına kadar kaldırır ve **"Allahu Ekber"** derdi. Rükûya gideceği zaman da ellerini kaldırır ve tekbir getirirdi. Rükûda iken düzgün durur, başını ne aşağı sarkıtır ne de yukarıya dikerdi. Sonra: **"Semiallahu limen hamideh"** diyerek kalkar ve ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı. Bedeninin her bir tarafı dosdoğru yerini alacak şekilde durduktan sonra **"Allahu Ekber!"** diyerek secdeye giderdi. Secdede kollarını yanlarından ayırır, ayak parmaklarının uçlarını kıbleye doğru çevirirdi. Sonra **"Allahu Ekber!"** diyerek başını kaldırır, yaydığı sol ayağının üzerine otururdu. Bedeninin her bir tarafı dosdoğru yerini alacak şekilde oturduktan sonra bir daha **"Allahu Ekber"** diyerek secdeye giderdi. Sonra yine **"Allahu Ekber!"** diyerek başını secdeden kaldırırdı. Yaydığı sol ayağının üzerine bedeninin her bir tarafı dosdoğru yerini alacak şekilde oturduktan sonra ayağa kalkardı. İkinci rekatta da birinci rekatta yaptıklarının aynısını yapardı. Namazın sonundaki

secdeleri yapıp başını kaldırdığında ise sol ayağını altından çıkararak kalçasının üzerine otururdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى الْمُصَلِّي رَفْعَ الْيَدَيْنِ عِنْدَ إِرَادَتِهِ الرُّكُوعَ، وَبَعْدَ رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنْهُ كَمَا يَرْفَعُهُمَا عِنْدَ ابْتِدَاءِ الصَّلَاةِ

Namaz Kılanın Namazın Başlangıcında Kaldırdığı Gibi Rükû Yaparken ve Başını Ondan Kaldırırken de Ellerini Kaldırması

١٨٧١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا فُلَيْحُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبَّاسُ بْنُ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ السَّاعِدِيُّ، قَالَ: اجْتَمَعَ أَبُو حُمَيْدٍ السَّاعِدِيُّ، وَأَبُو أُسَيْدٍ السَّاعِدِيُّ، وَسَهْلُ بْنُ سَعْدٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مَسْلَمَةَ، فَذَكَرُوا صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ أَبُو حُمَيْدٍ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَامَ فَكَبَّرَ وَرَفَعَ يَدَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، ثُمَّ رَكَعَ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ كَالْقَابِضِ عَلَيْهِمَا فَوَتَرَ يَدَيْهِ فَنَحَّاهُمَا عَنْ جَنْبَيْهِ، وَلَمْ يُصَوِّبْ رَأْسَهُ وَلَمْ يُقَنِّعْهُ، ثُمَّ قَامَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَاسْتَوَى حَتَّى رَجَعَ كُلُّ عُضْوٍ إِلَى مَوْضِعِهِ، ثُمَّ سَجَدَ أَمْكَنَ أَنْفَهُ وَجَبْهَتَهُ، وَنَحَّى يَدَيْهِ عَنْ جَنْبَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ حَتَّى رَجَعَ كُلُّ عُضْوٍ فِي مَوْضِعِهِ حَتَّى فَرَغَ، ثُمَّ جَلَسَ فَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى وَأَقْبَلَ بِصَدْرِ الْيُمْنَى عَلَى قِبْلَتِهِ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى رُكْبَتِهِ الْيُمْنَى، وَكَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتِهِ الْيُسْرَى، وَأَشَارَ بِأُصْبُعِهِ السَّبَّابَةِ». [٥: ٢]

1871- Abbâs b. Sehl b. Sa'd es-Sâidî der ki: Ebû Humeyd es-Sâidî, Ebû Useyd es-Sâidî, Sehl b. Sa'd ve Muhammed b. Mesleme bir araya geldiklerinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını müzakere ettiler. Ebû Humeyd: "İçinizde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını en iyi bilen benim" dedi ve şöyle devam etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza durup tekbir getirdi. Tekbirde ellerini kaldırdı. Rükû için tekbir getirirken de ellerini kaldırdı ve rükûya gitti. Rükûda diz kapaklarını tutar gibi ellerini dizlerinin üzerine koydu. Kollarını yanlarına yapıştırmayıp ayırdı. Başını ne aşağıya doğru sarkıttı, ne de yukarıya doğru dikti. Sonra kalktı ve (tekbirde) ellerini kaldırdı. Bedeninin her bir tarafı dosdoğru yerini alacak şekilde durduktan sonra secdeye gitti. Secdede alnı ile burnunu iyice yere yapıştırdı. Kollarını yan taraflarından ayırdı ve ellerini

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1865.

omuzlarının hizasında yere koydu. Sonra başını secdeden kaldırdı. Bedeninin her bir tarafı dosdoğru yerini alacak şekilde oturdu. Bitirip otururken yaydığı sol ayağının üzerine oturdu ve sağ ayağının üst tarafını kıbleye doğru çevirdi. Sağ elini sağ dizinin, sol elini de sol dizinin üzerine koydu ve teşehhüdü işaret parmağıyla yaptı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ أَمَرَ أُمَّتَهُ بِرَفْعِ الْيَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ إِرَادَتِهِمُ الرُّكُوعَ وَعِنْدَ رَفْعِهِمْ رُءُوسَهُمْ مِنْهُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmetine Namazda Rükûya Giderken ve Rükûdan Başını Kaldırırken Başlarını Kaldırmalarını Emrettiğine Delalet Eden Haber

١٨٧٢ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ، فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً فَظَنَّ أَنَّا قَدِ اشْتَقْنَا أَهْلِينَا، سَأَلْنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا مِنْ أَهْلِينَا، فَأَخْبَرْنَاهُ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَحِيمًا رَفِيقًا، فَقَالَ: «ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ، فَعَلِّمُوهُمْ، وَمُرُوهُمْ، وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ، وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ». [٥: ٤]

1872- Mâlik b. el-Huveyris der ki: Birkaç kişiyle Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik. Yaşlarımız da birbirine yakındı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında yirmi gün boyunca kaldık. Ailelerimizi özlediğimizi düşününce geride ailelerimizden kimleri bıraktığımızı sordu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) merhametli ve şefkatli birisiydi. Kimleri geride bıraktığımızı ona söyleyince de şöyle buyurdu: **"O zaman ailelerinizin yanına dönüp öğrendiklerinizi onlara da öğretin. Onlara, namaz vakti geldiğinde birinin ezan okuması ve yaşça daha büyük olan kişinin imamlığında benim kıldığımı gördüğünüz gibi namazın kılınması gerektiğini söyleyin."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 723); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 734; Tirmizî 260; Darimî 1/299; Bak hadis no: 1865.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 213); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1658.

ذِكْرُ اسْتِعْمَالِ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ مَا أَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ فِي صَلَاتِهِ

Mâlik b. el-Huveyris'in Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Emrini Namazda Uygulaması

١٨٧٣ - أَخْبَرَنَا شَبَّابُ بْنُ صَالِحٍ، بِوَاسِطٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ: أَنَّهُ رَأَى مَالِكَ بْنَ الْحُوَيْرِثِ: «إِذَا صَلَّى كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، رَفَعَ يَدَيْهِ، وَحَدَّثَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَفْعَلُ هَكَذَا». [٥: ٤]

1873- Ebû Kılâbe'nin bildirdiğine göre kendisi, Mâlik b. el-Huveyris'i namaz kılacağı zaman önce tekbir getirdiğini ve sonra ellerini kaldırdığını görmüştür. Rükûya gideceği zaman ellerini kaldırırdı, rükûdan kalkınca da ellerini kaldırırdı. Mâlik, Resûlullah'ın da (sallallahu aleyhi vesellem) böyle yaptığını söyledi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ غَيْرُ جَائِزٍ فِي فَضْلِهِ وَعِلْمِهِ أَنْ لَا يَرَى الْمُصْطَفَى ﷺ يَرْفَعُ يَدَيْهِ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَا إِذْ كَانَ مِنْ أُولِي الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ

O zamanlarda Buluğa Ermiş Akıllı Biri Olarak Faziletli bir Âlim Olan Abdullah b. Mes'ûd'un Söz Konusu Yerlerde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ellerini Kaldırdığını Görmemesinin Mümkün Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٧٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَعَلْقَمَةُ عَلَى ابْنِ مَسْعُودٍ، فَقَالَ لَنَا: أَصَلَّى هَؤُلَاءِ؟ فَقُلْنَا: لَا، قَالَ: فَقُومُوا فَصَلُّوا، فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ خَلْفَهُ، «فَجَعَلَ أَحَدَنَا عَنْ يَمِينِهِ، وَالْآخَرَ عَنْ شِمَالِهِ، فَصَلَّى بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ، فَجَعَلَ إِذَا رَكَعَ شَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ فِي الصَّلَاةِ، فَجَعَلَهَا بَيْنَ رُكْبَتَيْهِ»، فَلَمَّا صَلَّى، قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، وَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهَا سَتَكُونُ عَلَيْكُمْ أُمَرَاءُ يُمِيتُونَ الصَّلَاةَ يَخْنُقُونَهَا إِلَى شَرَقِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 730); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 391/24; Bak hadis no: 1863.

الْمَوْتَى، فَمَنْ أَدْرَكَ ذَلِكَ مِنكُمْ، فَلْيُصَلِّ الصَّلَاةَ لِوَقْتِهَا، وَلْيَجْعَلْ صَلَاتَهُ مَعَهُمْ سُبْحَةً». [٥: ٤]

1874- Esved anlatıyor: Alkame ile ben, Abdullah b. Mes'ûd'un yanına girdik. Bize: "Geride bıraktıklarınız namaz kıldılar mı?" diye sordu. Biz: "Hayır" deyince: "Kalkın ve namaz kılın" dedi. Arkasında durmak için gidince elimizden tutup birimizi sağına, diğerimizi de soluna koydu. Ezansız ve kâmetsiz namaz kıldırdı. Rükûya gittiği zaman ellerini iki dizinin arasında birbirine kenetledi. Namaz kıldırınca: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de böyle namaz kıldığını gördüm" dedi. Namazı bitirince şöyle dedi: "Ey insanlar! İleride namazı öldüren valiler gelecek. Namazı vaktin sonuna sıkıştıracaklar. Bu durumla karşılaşırsanız namazı vaktinde kılın. Onlarla kıldığınız namazı nafile sayın."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «كَانَ ابْنُ مَسْعُودٍ رَحِمَهُ اللَّهُ مِمَّنْ يُشَبِّكُ يَدَيْهِ فِي الرُّكُوعِ، وَزَعَمَ أَنَّهُ كَذَلِكَ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يَفْعَلُهُ، وَأَجْمَعَ الْمُسْلِمُونَ قَاطِبَةً مِنْ لَدُنِ الْمُصْطَفَى ﷺ إِلَى يَوْمِنَا هَذَا عَلَى أَنَّ الْفِعْلَ كَانَ فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ، ثُمَّ نَسَخَهُ الْأَمْرُ بِوَضْعِ الْيَدَيْنِ لِلْمُصَلِّي فِي رُكُوعِهِ، فَإِنْ جَازَ لِابْنِ مَسْعُودٍ فِي فَضْلِهِ وَوَرَعِهِ، وَكَثْرَةِ تَعَاهُدِهِ أَحْكَامَ الدِّينِ، وَتَفَقُّدِهِ أَسْبَابَ الصَّلَاةِ خَلْفَ الْمُصْطَفَى ﷺ، وَهُوَ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ، إِذْ كَانَ مِنْ أُولِي الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى أَنْ يَخْفَى عَلَيْهِ مِثْلُ هَذَا الشَّيْءِ الْمُسْتَفِيضِ الَّذِي هُوَ مَنْسُوخٌ بِإِجْمَاعِ الْمُسْلِمِينَ، أَوْ رَآهُ فَنَسِيَهُ، جَازَ أَنْ يَكُونَ رَفْعُ الْمُصْطَفَى ﷺ يَدَيْهِ عِنْدَ الرُّكُوعِ، وَعِنْدَ رَفْعِ الرَّأْسِ مِنَ الرُّكُوعِ، مِثْلَ التَّشْبِيكِ فِي الرُّكُوعِ أَنْ يَخْفَى عَلَيْهِ ذَلِكَ، أَوْ يَنْسَاهُ بَعْدَ أَنْ رَآهُ».

Ebû Hâtim der ki: "İbn Mes'ûd, rükûda el parmaklarını birbirine kenetleyenlerden biriydi. Resûlullah'tan da (sallallahu aleyhi vesellem) böyle gördüğünü söylerdi. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanından günümüze kadar Müslümanların geneline göre parmakları bu şekilde kenetleme İslam'ın başlarında uygulanmıştır ve sonradan elleri dizlerin üzerine koyma emri ile de neshedilmiştir. İbn Mes'ûd faziletli, vera sahibi, dini hükümleri uygulama konusunda titiz olan, baliğ ve akıllı iken namazı Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında ilk safta kılmaya çalışan biriydi. İbn Mes'ûd gibi biri herkesçe bilinen böylesi bir şeyi —ki rükûda parmakları kenetlemenin neshedildiği konusunda müslümanların icması vardır— bilmiyorsa ya da görmüş ama unutmuşsa, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya giderken ve rükûdan

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 626); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/414; Müslim 534; Ebû Dâvûd 868; Nesâî 2/49, 2/50, 2/184, 1875.

kalkarken tekbirin yanında ellerini kaldırmasını da rükûda parmakları kenetleme konusunda olduğu gibi bilmiyor ya da gördüğü halde unutmuş olabilir."

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْخَيِّرَ الْفَاضِلَ مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ قَدْ يَخْفَى عَلَيْهِ مِنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَةِ مَا يَحْفَظُهُ مَنْ هُوَ دُونَهُ، أَوْ مِثْلُهُ وَإِنْ كَثُرَ مُوَاظَبَتُهُ عَلَيْهَا، وِعِنَايَتُهُ بِهَا

Bazen Meşhur Bir Sünneti Faziletli ve Hayırlı Âlimlerden Olan Biri Onu Devamlı Yapıyor Olsa da Bilemezken İlim ve Değer Bakımından Ondan Daha Aşağıda ya da Aynı Seviyede Olan Birinin Daha İyi Bilebilmesi

١٨٧٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، قَالَ: دَخَلْتُ أَنَا وَعَلْقَمَةُ عَلَى ابْنِ مَسْعُودٍ، فَقَالَ لَنَا: قُومُوا فَصَلُّوا، فَذَهَبْنَا لِنَقُومَ خَلْفَهُ، «فَأَقَامَ أَحَدَنَا عَنْ يَمِينِهِ، وَالْآخَرَ عَنْ شِمَالِهِ، فَصَلَّى بِنَا بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ، فَجَعَلَ إِذَا رَكَعَ طَبَّقَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ، وَجَعَلَهَا بَيْنَ رُكْبَتَيْهِ»، فَلَمَّا صَلَّى قَالَ: «هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَعَلَ». [١: ٩٩]

1875- Esved anlatıyor: Ben ve Alkame İbn Mes'ûd'un yanına gittik. Bize: "Namaz kıldınız mı?" diye sordu. "Hayır" dedik. Bunun üzerine bize: "Kalkıp namaz kılın öyleyse" dedi. Biz de arkasında kıyam etmek için kalkarak arkasına geçtik. Birimizi sağ tarafına, diğerimizi sol tarafına aldı. Ezansız ve kâmetsiz olarak namaz kıldırdı. Rükû ettiğinde parmaklarını birbirine kenetleyip iki dizi arasına koyarak şöyle dedi: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde yaptığını gördüm."[1]

ذِكْرُ الِاسْتِحْبَابِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَرْفَعَ يَدَيْهِ إِلَى مَنْكِبَيْهِ عِنْدَ قِيَامِهِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın İkinci Rekattan Kalkarken Ellerini Omuzlarına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı

١٨٧٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1874.

عَمْرِو بْنِ عَطَاءٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حُمَيْدٍ السَّاعِدِيَّ، فِي عَشَرَةٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ ﷺ، أَحَدُهُمْ أَبُو قَتَادَةَ، قَالَ أَبُو حُمَيْدٍ: أَنَا أَعْلَمُكُمْ بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالُوا لَهُ: وَلِمَ؟ فَوَاللَّهِ مَا كُنْتَ أَكْثَرَنَا لَهُ تَبَعَةً، وَلَا أَقْدَمَنَا لَهُ صُحْبَةً، قَالَ: بَلَى، قَالُوا: فَاعْرِضْ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، وَيَقِرَّ كُلُّ عَظْمٍ فِي مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ يَقْرَأُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ، وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، وَيَرْكَعُ، وَيَضَعُ رَاحَتَيْهِ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ يَعْتَدِلُ فَلَا يُصَوِّبُ رَأْسَهُ وَلَا يَرْفَعُهُ، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، وَيَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَهْوِي إِلَى الْأَرْضِ، وَيُجَافِي يَدَيْهِ عَنْ جَنْبَيْهِ، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، فَيَثْنِي رِجْلَهُ الْيُسْرَى، فَيَقْعُدُ عَلَيْهَا وَيَفْتَحُ أَصَابِعَ رِجْلَيْهِ إِذَا سَجَدَ، ثُمَّ يَعُودُ فَيَسْجُدُ، وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ وَيَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، وَيَثْنِي رِجْلَهُ الْيُسْرَى، فَيَقْعُدُ عَلَيْهَا حَتَّى يَعُودَ كُلُّ عَظْمٍ إِلَى مَوْضِعِهِ مُعْتَدِلًا، ثُمَّ يَصْنَعُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُخْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الثِّنْتَيْنِ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، كَمَا صَنَعَ عِنْدَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ، ثُمَّ صَنَعَ مِثْلَ ذَلِكَ فِي بَقِيَّةِ صَلَاتِهِ، حَتَّى إِذَا كَانَتْ قَعْدَةُ السَّجْدَةِ الَّتِي فِيهَا التَّسْلِيمُ، أَخَّرَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى، وَقَعَدَ مُتَوَرِّكًا عَلَى شِقِّهِ الْأَيْسَرِ» قَالُوا جَمِيعًا: هَكَذَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي. [٥ : ٢]

1876- Muhammed b. Amr b. Atâ der ki: İçlerinde Ebû Katâde'nin de olduğu sahabeden on kişi arasında, Ebû Humeyd es-Saîdî'nin şöyle dediğini işittim: "Aranızda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl namaz kıldığını en iyi bilen benim." Oradakiler: "Neden? Müslüman olmada bizden eski değilsin. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına en çok gidip gelenlerimizden de değilsin" karşılığını verince, Ebû Humeyd: "Doğru" dedi. Onlar: "O zaman anlat" deyince Ebû Humeyd şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza kalkınca ellerini omuzları hizasına kadar kaldırır, sonra tekbir getirir, her kemik yerli yerince yerleştikten sonra okur, sonra tekbir getirerek ellerini omuzları hizasına kadar kaldırırdı. Sonra rükûya varır, avuçlarını dizlerine koyar ve dümdüz olup başını ne aşağı eğer, ne de yukarı kaldırırdı. Sonra başını kaldırıp, **"Semiallahu li-men hamideh"** der ve ellerini omuz hizasına kadar kaldırır ve her kemik yerli yerince yerleşecek şekilde ayakta dururdu. Sonra **"Allahu ekber"** deyip yere inerdi. Secdede iken kollarını yanlarından uzak tutardı ve secdeden başını kaldırır, sol ayağını yayar ve üzerine otururdu. Secde ettiği zaman her iki ayağının parmaklarını, (uçları kıbleye ve altları yere gelecek şekilde) eğerdi. Sonra bir daha secdeye giderdi. Sonra kalkıp: **"Allahu ekber"** der, sol ayağını yayar ve üzerine otururdu ve her kemik yerli yerince yerleşecek şekilde otururdu. Sonra

diğer rekatta aynı şeyi yapardı. Sonra ikinci rekattan kalkınca daha önce yaptığı veya namaza başlarken getirdiği gibi tekbir getirip ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı. Sonra namazın kalan kısmında da aynı şeyi yapardı. Selam vermeden önceki secdesinde ise sol ayağını dışarı çıkarıp sol oturağı üzerine otururdu.

Oradakiler hep birlikte: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde namaz kılardı" dediler.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي رَفْعُ الْيَدَيْنِ عِنْدَ قِيَامِهِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ مِنْ صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın İkinci Rekattan Kalkarken Ellerini Omuzlarına Kadar Kaldırmasının Müstehaplığı

١٨٧٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُجَيْرٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الثَّقَفِيُّ، قَالُوا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى الصَّنْعَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ: «أَنَّهُ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، وَإِذَا قَامَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ رَفَعَ يَدَيْهِ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ حَذْوَ الْمَنْكِبَيْنِ. [٥ : ٤]

1877- İbn Ömer'den rivayete göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namaza başladığında, rükûya giderken, rükûdan başını kaldırırken ve ikinci rekattan ayağa kalkarken tümünde ellerini omuz hizasına kadar kaldırırdı.[2]

١٨٧٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَوْدُودٍ بِحَرَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَإِذَا النَّاسُ رَافِعُو أَيْدِيهِمْ فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «مَا لِي أَرَاكُمْ رَافِعِي أَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمْسٍ؟ اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ». [١ : ٢٤]

1878- Câbir b. Semure der ki: İnsanlar namazda ellerini kaldırmış bir vaziyette iken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza girdi ve: **"Ne oluyor ki ellerinizi huysuz atların kuyruğu gibi kaldırdığınızı görüyorum. Namazda sakin olun"** buyurdu. [3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1865, 1867.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1861.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 918); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/101; Müslim

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ لَمْ يَسْمَعْهُ الْأَعْمَشُ مِنَ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ

Bu Hadisi A'meş'in Müseyyeb b. Râfi'den İşitmediğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٨٧٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ الْعَسْكَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ الْمُسَيَّبَ بْنَ رَافِعٍ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، أَنَّهُ دَخَلَ الْمَسْجِدَ فَأَبْصَرَ قَوْمًا قَدْ رَفَعُوا أَيْدِيَهُمْ، فَقَالَ: «قَدْ رَفَعُوهَا كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمْسٍ، اسْكُنُوا فِي الصَّلَاةِ». [١ : ٢٤]

1879- Câbir b. Semure bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdiğinde namazda ellerini kaldıran bir topluluğu gördü. Bize: **"Şu kimselere ne oluyor ki azgın atların kuyrukları gibi ellerini namazda kaldırıyorlar!? Namazda sükûnet üzere olun"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُقْتَضِي لِلَّفْظَةِ الْمُخْتَصَرَةِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا بِأَنَّ الْقَوْمَ إِنَّمَا أُمِرُوا بِالسُّكُونِ فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ الْإِشَارَةِ بِالتَّسْلِيمِ دُونَ رَفْعِ الْيَدَيْنِ عِنْدَ الرُّكُوعِ

Bir Önceki Haberde Sükûnete Yönelik Muhtasar Bir Şekilde Gelen Emrin Rükûda Elleri Kaldırma Konusunda Değil, Selam Verirken Elle İşaret Konusunda Olduğunu Bildiren Haber

١٨٨٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ السَّعْدِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْقِبْطِيَّةِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ، قُلْنَا بِأَيْدِينَا: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَمِينًا وَشِمَالًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا لِي أَرَى أَيْدِيَكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمْسٍ، إِنَّمَا يَكْفِي أَحَدَكُمْ أَنْ يَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى فَخِذِهِ ثُمَّ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ». [١ : ٢٤]

1880- Câbir b. Semure der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında namaz kıldığımız zaman: **"es-Selâmu aleykum"** der (ve ellerimizle) sağa ve sola selâm işareti yapardık." Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne oluyor ki ellerinizi huysuz atların kuyruğu gibi kaldırdığınızı görüyorum. Sizden biri elini uyluğu**

430; Ebû Dâvûd 661; Nesâî 3/4; Bak hadis no: 1879, 1880, 1881.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/93; Bak hadis no: 1878.

üzerine koyarak, sağındaki ve solundaki arkadaşına selam vermesi yeterli olur" buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٨٨١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ الْقِبْطِيَّةِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، رَفَعَ أَحَدُنَا يَدَهُ يُمْنَةً وَيُسْرَةً، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا لِي أَرَاكُمْ رَافِعِي أَيْدِيكُمْ كَأَنَّهَا أَذْنَابُ خَيْلٍ شُمْسٍ، أَوَلَا يَكْفِي أَحَدَكُمْ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى فَخِذِهِ، ثُمَّ يُسَلِّمُ عَلَى مَنْ عَنْ يَمِينِهِ، وَمَنْ عَنْ يَسَارِهِ». [١: ٢٤]

1881- Câbir b. Semure der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber namaz kılarken içimizden elini sağa ve sola kaldıranlar olurdu. Bir defasında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne oluyor ki ellerinizi huysuz atların kuyruğu gibi kaldırdığınızı görüyorum. Sizden biri elini uyluğu üzerine koyarak, sağındaki ve solundaki arkadaşına selam vermesi yeterli olur"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِوَضْعِ الْيَدَيْنِ عَلَى الرُّكْبَتَيْنِ فِي الرُّكُوعِ بَعْدَ أَنْ كَانَ التَّطْبِيقُ مُبَاحًا لَهُمُ اسْتِعْمَالُهُ

Namazda Ellerin Bacaklar Arasında Kenetlenmesi Mubah İken Rükûda Ellerin Dizlerin Üzerine Konulmasının Emredilmesi

١٨٨٢ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي يَعْفُورٍ، قَالَ: سَمِعْتُ مُصْعَبَ بْنَ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، يَقُولُ: صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَبِي، فَطَبَّقْتُ بَيْنَ كَفَّيَّ، ثُمَّ وَضَعْتُهُمَا بَيْنَ فَخِذَيَّ، فَنَهَانِي عَنْ ذَلِكَ، وَقَالَ: كُنَّا نَفْعَلُ هَذَا، فَنُهِينَا عَنْهُ، وَأُمِرْنَا أَنْ نَضَعَ عَلَى الرُّكَبِ. [١: ٩٩]

1882- Mus'ab b. Sa'd der ki: Babamın yanında namaz kılarken ellerimi birbirine kenetleyip baldırımın arasına koydum. Babam böyle yapmamı

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 916); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/86; Ebû Dâvûd 998, 999; Nesâî 3/4; Bak hadis no: 1878.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 916); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1878.

engelledi ve: "Bunu yapıyorduk ancak böyle yapmamız yasaklandı ve ellerimizi dizlerimize koymamız emredildi" dedi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّطْبِيقَ فِي الرُّكُوعِ كَانَ فِي أَوَّلِ الْإِسْلَامِ، ثُمَّ نُسِخَ ذَلِكَ بِالْأَمْرِ بِوَضْعِ الْأَيْدِي عَلَى الرُّكَبِ

Rükûda Ellerin Bacaklar Arasında Kenetlenmesinin İslam'ın İlk Dönemlerinde Olması ve Daha Sonra Ellerin Dizler Üzerine Yerleştirilmesi Emri İle Bunun Neshedilmesi

١٨٨٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الطَّالَقَانِيُّ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، [عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الزُّبَيْرِ بْنِ عَدِيٍّ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدِ] بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، قَالَ: كُنْتُ إِذَا صَلَّيْتُ، طَبَّقْتُ، وَوَضَعْتُ يَدَيَّ بَيْنَ رُكْبَتَيَّ، فَرَآنِي أَبِي سَعْدٌ، فَقَالَ: كُنَّا نَفْعَلُ هَذَا، فَنُهِينَا عَنْهُ، وَأُمِرْنَا بِالرُّكَبِ. [١: ٩٩]

1883- Mus'ab b. Sa'd b. Ebî Vakkâs der ki: Babamın yanında namaz kıldığımda avuçlarımı kapalı bir şekilde dizlerimin arasına koydum. Babam beni böyle görünce dedi ki: "Biz de böyle yapardık; ama bunu yapmaktan menedildik ve ellerimizi dizlerimizin üzerine koymamız emredildi."[2]

ذِكْرُ وَصْفِ قَدْرِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Rükû ve Secdede Kalacağı Süre

١٨٨٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ: «كَانَ رُكُوعُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرَفْعُهُ رَأْسَهُ بَعْدَ الرُّكُوعِ، وَسُجُودُهُ، وَجُلُوسُهُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ، قَرِيبًا مِنَ السَّوَاءِ». [٥: ٨]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 813); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 790; Müslim 535; Ebû Dâvûd 867; Tirmizî 259; Nesâî 2/185; Darimî 1/298; Bak hadis no: 1883.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/418; Müslim 535/30; Ebû Dâvûd 747; Nesâî 2/185; Bak hadis no: 1882.

1884- Berâ b. Azib der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) rükûsu, rükûdan başını kaldırdığı zaman duruşu, secdesi ve iki secde arasındaki oturuşu süre olarak birbirine çok yakındı."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهُ يُضَادُّ خَبَرَ الْبَرَاءِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

İlimde Derinliği Olmayana Üstteki Berâ Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٨٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ ثَابِتٍ، قَالَ: قَالَ لَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: إِنِّي لَا آلُو أَنْ أُصَلِّيَ بِكُمْ كَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا، قَالَ ثَابِتٌ: رَأَيْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَصْنَعُ شَيْئًا لَا أَرَاكُمْ تَصْنَعُونَهُ، «كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَامَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: لَقَدْ نَسِيَ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السَّجْدَةِ الْأُولَى، قَعَدَ حَتَّى يَقُولَ الْقَائِلُ: لَقَدْ نَسِيَ». [٥ : ٨]

1885- Sâbit der ki: Enes: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bize nasıl namaz kıldırdığını gördüysem size de öylece namaz kıldırmaktan geri kalmam" dedi. Enes b. Mâlik'in sizin yapmadığınız gibi yaptığını gördüm. O rükûdan başını kaldırdığı zaman o kadar süre ayakta beklerdi ki kişi: "(Secdeye) gitmeyi unuttu" derdi. Secdeden başını kaldırdığı zaman da o kadar süre oturup beklerdi ki kişi: "(İkinci secdeye gitmeyi) unuttu" derdi.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ قَدْ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِلْخَبَرَيْنِ الْأَوَّلَيْنِ اللَّذَيْنِ ذَكَرْنَاهُمَا

İlimde Derinliği Olmayana Üstteki İki Hadise Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

١٨٨٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ شَرِيكِ بْنِ أَبِي نَمِرٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: «مَا صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَحَدٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلَاةً مِنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 798); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/280; Buhârî 792; Müslim 471/194; Ebû Dâvûd 852; Tirmizî 280; Nesâî 2/197; Darimî 1/306.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 799); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/226; Buhârî 821; Müslim 472; Ebû Dâvûd 853; Bak hadis no: 1902.

صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَلَا أَتَمَّ، وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْمَعُ بُكَاءَ الصَّبِيِّ وَرَاءَهُ، فَيُخَفِّفُ مَخَافَةَ أَنْ تُفْتَنَ أُمُّهُ». [٥: ٨]

1886- Enes b. Mâlik der ki: "Namazı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dışında daha kısa ve daha tam kılan birinin arkasında kılmış değilim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldırırken arkadan çocuğun ağlama sesini işittiğinde annesinin aklı kalmasın diye namazı kısa tutardı."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ بَعْضِ السُّجُودِ وَالرُّكُوعِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Yaptığı Secde İle Rükûların Vasfı

١٨٨٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ السِّنْجِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْهَيَّاجِ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَرْحَبِيُّ، حَدَّثَنِي عُبَيْدَةُ بْنُ الْأَسْوَدِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ الْوَلِيدِ، عَنْ سِنَانِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَلِمَاتٌ أَسْأَلُ عَنْهُنَّ، قَالَ: «اجْلِسْ»، وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ ثَقِيفٍ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَلِمَاتٌ أَسْأَلُ عَنْهُنَّ، فَقَالَ ﷺ: «سَبَقَكَ الْأَنْصَارِيُّ»، فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ: إِنَّهُ رَجُلٌ غَرِيبٌ، وَإِنَّ لِلْغَرِيبِ حَقًّا، فَابْدَأْ بِهِ، فَأَقْبَلَ عَلَى الثَّقَفِيِّ، فَقَالَ: «إِنْ شِئْتَ أَجَبْتُكَ عَمَّا كُنْتَ تَسْأَلُ، وَإِنْ شِئْتَ سَأَلْتَنِي وَأُخْبِرُكَ»، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَلْ أَجِبْنِي عَمَّا كُنْتُ أَسْأَلُكَ، قَالَ: «جِئْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الرُّكُوعِ، وَالسُّجُودِ، وَالصَّلَاةِ، وَالصَّوْمِ»، فَقَالَ: لَا وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَخْطَأْتَ مِمَّا كَانَ فِي نَفْسِي شَيْئًا، قَالَ: «فَإِذَا رَكَعْتَ، فَضَعْ رَاحَتَيْكَ عَلَى رُكْبَتَيْكَ، ثُمَّ فَرِّجْ بَيْنَ أَصَابِعِكَ، ثُمَّ أَمْكُثْ حَتَّى يَأْخُذَ كُلُّ عُضْوٍ مَأْخَذَهُ، وَإِذَا سَجَدْتَ، فَمَكِّنْ جَبْهَتَكَ، وَلَا تَنْقُرْ نَقْرًا، وَصَلِّ أَوَّلَ النَّهَارِ وَآخِرَهُ»، فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، فَإِنْ أَنَا صَلَّيْتُ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: «فَأَنْتَ إِذًا مُصَلٍّ، وَصُمْ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ، ثَلَاثَ عَشْرَةَ، وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ، وَخَمْسَ عَشْرَةَ»، فَقَامَ الثَّقَفِيُّ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى الْأَنْصَارِيِّ، فَقَالَ: «إِنْ شِئْتَ أَخْبَرْتُكَ عَمَّا جِئْتَ تَسْأَلُ، وَإِنْ شِئْتَ سَأَلْتَنِي فَأُخْبِرُكَ»، فَقَالَ: لَا يَا نَبِيَّ اللَّهِ، أَخْبِرْنِي عَمَّا جِئْتُ أَسْأَلُكَ، قَالَ: «جِئْتَ تَسْأَلُنِي عَنِ الْحَاجِّ مَا لَهُ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ؟ وَمَا لَهُ حِينَ يَقُومُ بِعَرَفَاتٍ؟ وَمَا لَهُ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/333; Buhârî 708; Müslim 469/190; Bak hadis no: 1759.

حِينَ يَرْمِي الْجِمَارَ؟ وَمَا لَهُ حِينَ يَحْلِقُ رَأْسَهُ؟ وَمَا لَهُ حِينَ يَقْضِي آخِرَ طَوَافِهِ بِالْبَيْتِ؟ » فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَخْطَأْتَ مِمَّا كَانَ فِي نَفْسِي شَيْئًا، قَالَ: «فَإِنَّ لَهُ حِينَ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ أَنَّ رَاحِلَتَهُ لَا تَخْطُو خُطْوَةً إِلَّا كُتِبَ لَهُ بِهَا حَسَنَةٌ، أَوْ حُطَّتْ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةٌ، فَإِذَا وَقَفَ بِعَرَفَةَ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَنْزِلُ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا، فَيَقُولُ: انْظُرُوا إِلَى عِبَادِي شُعْثًا غُبْرًا، اشْهَدُوا أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ ذُنُوبَهُمْ، وَإِنْ كَانَ عَدَدَ قَطْرِ السَّمَاءِ وَرَمْلِ عَالِجٍ، وَإِذَا رَمَى الْجِمَارَ لَا يَدْرِي أَحَدٌ مَا لَهُ حَتَّى يُوَفَّاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِذَا حَلَقَ رَأْسَهُ فَلَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ سَقَطَتْ مِنْ رَأْسِهِ نُورٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَإِذَا قَضَى آخِرَ طَوَافِهِ بِالْبَيْتِ خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ»

1887- Abdullah b. Ömer bildiriyor: Ensar'dan bir adam, (bir gün) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Sormak istediğim birkaç soru var!" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Otur!"** dedi. Bu sırada Sakîf kabilesinden başka birisi geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Sormak istediğim birkaç soru var!" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ensarlı (soru sormada şu an) seni geçti!"** buyurdu. Ensarlı: "O (Sakifli kişi), garip bir adamdır. Garibin ise (öncelik) hakkı vardır. Onu(n sorularına cevap vermekle) başla!" dedi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Sakifli kimseye dönüp: **"İstersen soracağın soruları sana bildireyim, dilersen sorunu bana sor sana öyle haber vereyim!"** buyurdu. Sakifli adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana soracağım soruları bana haber ver!" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bana rükû, secde, namaz ve oruç ile ilgili soru sormaya geldin!"** buyurdu. Sakifli: "Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, içimdekini bilmede hiç yanılmadın!" dedi.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "**Rükûya vardığında ellerini dizlerinin üzerine koy, sonra parmaklarının arasını aç. Sonra bütün azaların tabii halini alıncaya kadar sakin dur. Secdeye vardığında alnını yere koy, hemen çabucak kaldırma. Günün başlangıcında ve sonunda namaz kıl!"** buyurdu. Sakifli: "Ey Allah'ın Peygamberi! Ben, günün evveli ile sonu arasında namaz kılarsam?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Öyleyse sen, musallisin. Yani namazlarına devamlı sayılırsın ve her ayın onüç, ondört ve onbeşinde de oruç tut!"** buyurdu. Sakifli ayağa kalktı.

Sonra Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ensarlıya yönelip: **"Dilersen bana sormaya geldiğin şeyi sana haber vereyim, dilersen sen sor, ben cevap vereyim!"** buyurdu. Ensarlı: "Hayır, ey Allah'ın Peygamberi! Sana sormaya geldiğim şeyi bana da haber ver!" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sen, hac yapmak isteyen kimseye, evinden çıktığı zaman verilecek mükâfatı Arafat'ta**

durduğu zaman verilecek sevabı, şeytan taşladığı zaman verilecek mükâfatı, başını tıraş ettiği zaman alacağı sevabı ve Kâbe'yi son tavaf ettiği zaman verilecek mükâfatı sormaya geldin!" buyurdu. Ensarlı: "Ey Allah'ın Peygamberi! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, içimden geçen şeyi bilmede hiç yanılmadın!" dedi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hacı adayı evinden çıktığı zaman bineğinin attığı her bir adımdan dolayı Allah ona bir sevap yazar veya bir günahını da siler. Arafat'ta durunca Yüce Allah (rahmeti ile) dünya semasına iner ve: «Toz-toprak içerisinde saçları dağınık şu kullarıma bakınız. Şahit olunuz ki, ben onların günahlarını gökteki yağmur damlaları ve kum yığınları kadar da olsa bağışladım!» buyurur. Şeytan taşladığı zaman kendisine verilecek sevabı ise Yüce Allah kıyamet gününde tam olarak kendisine verinceye kadar hiçbir kimse bilemez. Kâbe'yi son veda tavafını yapınca annesinden doğduğu gün gibi günahlarından kurtulup tertemiz çıkar!"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ إِثْبَاتِ اسْمِ السَّارِقِ عَلَى النَّاقِصِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ فِي صَلَاتِهِ

Namazında Rükû ve Secdesini Noksan Yapan Kimseye Hırsız Nitelemesi Yapılması

١٨٨٨ - أَخْبَرَنَا الْقَطَّانُ، بِالرَّقَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ أَبِي الْعِشْرِينَ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَسْوَأُ النَّاسِ سَرِقَةً الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ»، قَالَ: وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ؟ قَالَ: «لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا، وَلَا سُجُودَهَا». [٢: ٩٢]

1888- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İnsanların en kötüsü, namazını çalan hırsızdır"** buyurdu. Ebû Hureyre: "Kişi namazını nasıl çalar?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"O, rükusunu ve secdesini tamamlamaz"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen liğayrihi (et-Ta'lîku'r-rağîb 2/129); Şuayb: İsnâdı zayıftır.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (Mişkât 885); Şuayb: İsnâdı hasendir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ يُكْتَبُ لَهُ بَعْضُ صَلَاتِهِ إِذَا قَصَّرَ فِي الْبَعْضِ الْآخَرِ

Namazın Bazı Kısımlarını Gereği Gibi Kılmayan Kişiye Namazın Sadece Kalan Kısımlarının Sevabının Yazılması

١٨٨٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ، [عَنْ أَبِيهِ]، أَنَّ عَمَّارَ بْنَ يَاسِرٍ، صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، فَخَفَّفَهُمَا، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ الْحَارِثِ: يَا أَبَا الْيَقْظَانِ، أَرَاكَ قَدْ خَفَّفْتَهُمَا، قَالَ: إِنِّي بَادَرْتُ بِهِمَا الْوَسْوَاسَ، وَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ الرَّجُلَ لِيُصَلِّي الصَّلَاةَ، وَلَعَلَّهُ لَا يَكُونُ لَهُ مِنْهَا إِلَّا عُشْرُهَا، أَوْ تُسْعُهَا، أَوْ ثُمُنُهَا، أَوْ سُبُعُهَا، أَوْ سُدْسُهَا» حَتَّى أَتَى عَلَى الْعَدَدِ.

1889- Ömer b. Ebî Bekr b. Abdirrahman b. el-Hâris b. Hişâm, babasından naklediyor: Ammâr b. Yâsir (bir gün) iki rekat namaz kıldı ve bu namazı hafif tutmuştu. Bunun üzerine Abdurrahman, ona: "Ey Ebu'l-Yakzân! Bu iki rekat namazı hafif tuttuğunu görüyorum" dedi. Ammâr: "Doğrusu ben, şeytanın vesvesesi tehlikesini hissettim/çabuk kıldım. (Çünkü) Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: **«Bir adam namaz kılar, ancak namazından (sadece) onda biri, dokuzda biri, sekizde biri, yedide biri...(son sayıya kadar saydı) o kişiye ait/faydalı olur»** buyurduğunu işittim" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا إِسْنَادٌ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُنْفَصِلٌ غَيْرُ مُتَّصِلٍ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ؛ لِأَنَّ عُمَرَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ عَنْ جَدِّهِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ، عَلَى مَا ذَكَرَهُ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، لِأَنَّ عُمَرَ بْنَ أَبِي بَكْرٍ لَمْ يَسْمَعْهُ مِنْ عَمَّارٍ عَلَى ظَاهِرِهِ»

Ebû Hâtim der ki: Bu isnâd, ilimde derinliği olmayan kimseye kopukluk olduğu izlenimi vermektedir. Ancak öyle değildir. Ubeydullah b. Ömer'in zikrettiği üzere Ömer b. Ebî Bekr, bu hadisi dedesi Abdurrahman b. el-Hâris b. Hişâm kanalıyla Ammâr b. Yâsir'den işitmiştir. Çünkü zahiren Ömer b. Ebî Bekr, bunu Ammâr'dan işitmemiştir.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 761); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/319; Ebû Dâvûd 796.

١٨٩٠ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، دَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَدَخَلَ رَجُلٌ فَصَلَّى ثُمَّ جَاءَ فَجَلَسَ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ارْجِعْ فَصَلِّ فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ» حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، فَقَالَ الرَّجُلُ: وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا أَعْرِفُ غَيْرَ هَذَا، فَعَلِّمْنِي، قَالَ: «إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ، فَكَبِّرْ، وَاقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ ارْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ ارْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، وَافْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا». [١ : ٨٥]

1890- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdikten sonra bir adam girip namaz kıldı. Sonra gelip oturdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Geri dön ve namaz kıl. Sen namaz kılmadın"** buyurunca adam geri dönüp üç kez aynı şekilde namaz kıldı. Sonunda adam: "Seni hak olarak gönderene yemin ederim ki; bundan daha iyisini bilmiyorum. Bana öğret" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Namaza kalkınca tekbir getir, sonra Kur'ân'dan kolayına geldiği kadarını oku. Sonra rükû edip uzuvların yatışıncaya kadar rükû halinde kal. Sonra (başını) kaldırıp ayakta dimdik dur. Sonra secdeye vararak uzuvların yatışıncaya kadar secdede dur. Sonra başını kaldır ve iyice doğrulup otur. Sonra bunu namazının bütün rekâtlarında yap."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ: «وَاقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ»، يُرِيدُ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ، وَقَوْلُهُ: «ارْجِعْ فَصَلِّ، فَإِنَّكَ لَمْ تُصَلِّ»، نَفَى الصَّلَاةَ عَنْ هَذَا الْمُصَلِّي؛ لِنَقْصِهِ عَنْ حَقِيقَةِ إِتْيَانِ مَا كَانَ عَلَيْهِ مِنْ فَرْضِهَا، لَا أَنَّهُ لَمْ يُصَلِّ، فَلَمَّا كَانَ فِعْلُهُ نَاقِصًا عَنْ حَالَةِ الْكَمَالِ، نَفَى عَنْهُ الِاسْمَ بِالْكُلِّيَّةِ.

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), "Kur'ân'dan kolayına geldiği kadarını oku" sözünden kasıt, Fâtiha Suresidir. "Geri dön ve namaz kıl. Sen namaz kılmadın" sözünden kasıt da namaz kılmadığı değil, ifa etmesi gereken farzları gereği gibi yerine getirmediği için namazının geçersiz olduğudur. Adamın yaptığı fiil kemal bakımından eksik olunca, o fiili hiç yapmamış gibi sayılmıştır.

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 1/321); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 757; Müslim 397/45; Ebû Dâvûd 856; Tirmizî 303; Nesâî 2/124; İbn Mâce 1060.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ لَا يُقِيمَ الْمَرْءُ صُلْبَهُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ

Kişinin Rükû ve Secdesinde Belini Düzgün Tutmamasının Yasaklanışı

١٨٩١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ مُلَازِمِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَدْرٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ الْحَنَفِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، وَكَانَ أَحَدَ الْوَفْدِ السِّتَّةِ، قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّيْنَا مَعَهُ، فَلَمَحَ بِمُؤَخَّرِ عَيْنَيْهِ رَجُلًا لَا يُقِرُّ صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ، فَقَالَ: «إِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يُقِمْ صُلْبَهُ». [٢: ٨٦]

1891- –Kabilesi tarafından elçi olarak gönderilen altı kişilik heyetten birisi olan– Ali b. Şeybân el-Hanefî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına vardık. O'nunla birlikte namaz kıldık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), rükû ve secdede belini düzgün tutmayan bir adama kulaktan yana göz ucuyla baktı. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Rükû ve secdede belini düzgün tutmayan kimsenin namazı yoktur"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنْ نَفْيِ جَوَازِ صَلَاةِ الْمَرْءِ إِذَا لَمْ يُقِمْ أَعْضَاءَهُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ

Kişinin Rükû ve Secdesini Düzgün Yapmasının Gerekliliği

١٨٩٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لَا يُقِيمُ الرَّجُلُ فِيهَا صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ». [٥: ١٠]

1892- Ebû Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Rükû ve secdede belini düzgün tutmayan kimsenin namazı geçerli değildir."**[2]

١٨٩٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَارَةَ بْنَ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُجْزِئُ صَلَاةٌ لِأَحَدٍ لَا يُقِيمُ صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ». [٢: ٩٢]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2536); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/23; İbn Mâce 871.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud (801); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/122; Tirmizî 265; Nesâî 2/183; İbn Mâce 870; Darimî 1/304.

1893- Ebû Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Rükû ve secdede belini düzgün tutmayan kimsenin namazı geçerli değildir."**[1]

ذِكْرُ نَفْيِ الْفِطْرَةِ عَنْ مَنْ لَمْ يُقِمْ صُلْبَهُ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

Rükû ve Secdesini Düzgün Yapmayanın Fıtrattan Yoksun Sayılması

١٨٩٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ وَهْبٍ، قَالَ: رَأَى حُذَيْفَةُ رَجُلًا عِنْدَ أَبْوَابِ كِنْدَةَ يَنْقُرُ، فَقَالَ: «مُذْ كَمْ صَلَّيْتَ هَذِهِ الصَّلَاةَ؟» قَالَ: مُنْذُ أَرْبَعِينَ سَنَةً؟ قَالَ: «لَوْ مُتَّ، مُتَّ عَلَى غَيْرِ الْفِطْرَةِ الَّتِي فُطِرَ عَلَيْهَا مُحَمَّدٌ ﷺ، إِنَّ الرَّجُلَ لَيُخَفِّفُ وَيُتِمُّ الرُّكُوعَ وَالسُّجُودَ». [٢: ٩٢]

1894- Zeyd b. Vehb der ki: Huzeyfe bir kişinin Kinde kapısı yanında çabucak inip kalkarak namaz kıldığını gördü. Huzeyfe, ona: "Sen ne zamandan beri böyle namaz kılmaktasın?" diye sordu. Adam: "Kırk seneden beri böyle kılıyorum" cevabını verince, Huzeyfe: "Eğer sen namazı bu şekilde kıldığın halde ölecek olursan Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) yaratıldığı fıtrattan başka bir fıtrat üzerine ölürsün. Kişi rükû ve secdelerini tam olarak yapmak şartıyla namazını kısaltabilir" dedi.[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

Rükû ve Secdede Kur'ân Okumanın Yasaklanışı

١٨٩٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي إِبْرَاهِيمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، يَقُولُ: «نَهَانِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ أَقْرَأَ رَاكِعًا وَسَاجِدًا». [٢: ١٩]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/119; Ebû Dâvûd 855.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/384; Buhârî 791; Nesâî 3/58.

1895- Ali b. Ebî Tâlib der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rüku ve secdede Kur'ân okumamı bana yasakladı."[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الْقِرَاءَةِ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılana Rükû ve Secdede Kur'ân Okumasının Yasaklanışı

١٨٩٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سُحَيْمٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْبَدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ السِّتَارَةَ، وَالنَّاسُ صُفُوفٌ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النُّبُوَّةِ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ، يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ رَاكِعًا وَسَاجِدًا، أَمَّا الرُّكُوعُ، فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ، فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ». [٢: ٧٥]

1896- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) odasının perdesini aralayıp da Mescid'in içine baktığında cemaatin Ebû Bekr'in ardında namaz için saflar halinde durduklarını gördü ve onlara şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Bilin ki artık nübüvvetin işaretlerinden geriye ancak, müslümanın gördüğü veya kendisine gösterilen salih rüyalar kalmıştır. Rükû ve secdede Kur'ân okumak da bana yasaklanmıştır. Onun için sizler de rükûda Rabbinizi yüceltin, secdede ise O'na dua etmeye çalışın. Zira secdede edilen dua kabul edilmeye en yakın olan duadır."**[2]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ فِي رُكُوعِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda Rükûda İken Söyleyeceği Şey

١٨٩٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ، وَأَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ أَحْنَفَ، عَنْ صِلَةَ بْنَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/80; Müslim 480; Ebû Dâvûd 4044; Tirmizî 264; Nesâî 2/189.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 820); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/219; Müslim 479; Ebû Dâvûd 876; Nesâî 2/188; Darimî 1/304; Bak hadis no: 1900.

زُفَرَ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا رَكَعَ جَعَلَ يَقُولُ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، ثُمَّ سَجَدَ فَقَالَ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى». [٥: ١٢]

1897- Huzeyfe şöyle demiştir: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber namaz kıldım. Rükû edince şöyle demeye başladı: **"Sübhâne Rabbiye'l-Azîm"** Sonra secde etti ve şöyle dedi: **"Sübhâne Rabbiye'l-A'lâ"**[1]

ذِكْرُ الْمَرْءِ بِالتَّسْبِيحِ لِلَّهِ ﷻ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namazda Olan Kimsenin Rükû ve Secdede Yüce Allah'ı Tesbih Etmesi

١٨٩٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ أَيُّوبَ الْغَافِقِيُّ، عَنْ عَمِّهِ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ﴾، [قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اجْعَلُوهَا فِي رُكُوعِكُمْ»، فَلَمَّا نَزَلَ ﴿سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾] قَالَ: «اجْعَلُوهَا فِي سُجُودِكُمْ». [١: ١٠٤]

1898- Ukbe b. Âmir bildiriyor: (Yüce Allah'ın) *"Öyleyse Yüce Rabbinin adını tesbih et"* (Vâkıa 74) âyeti indiğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bunu rükûnuzda söyleyiniz"** buyurdu. *"Rabbinin o çok yüce adını tesbih et"* (A'lâ 1) âyeti inince de, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bunu da secdenizde söyleyiniz"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «عَمُّ مُوسَى بْنِ أَيُّوبَ اسْمُهُ: إِيَاسُ بْنُ عَامِرٍ مِنْ ثِقَاتِ الْمِصْرِيِّينَ»

Ebû Hâtim der ki: Mûsa b. Eyyûb'un amcası, İyâs b. Âmir olup Mısır'ın güvenilir ravilerindendir.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 815); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/384; Müslim 772; Ebû Dâvûd 871; Tirmizî 262; Nesâî 2/190; İbn Mâce 888; Darimî 1/299.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 152; el-İrvâ' 2/41); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/155; Ebû Dâvûd 869; İbn Mâce 887; Darimî 1/299.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ نَوْعٍ ثَالِثٍ مِنَ التَّسْبِيحِ إِذَا سَبَّحَ الْمَرْءُ بِهِ فِي رُكُوعِهِ

Rükûda Olan Kimsenin Yapacağı Mubah Olan Bir Başka Tesbih

١٨٩٩ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، أَنَّ عَائِشَةَ، أَنْبَأَتْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ، وَفِي سُجُودِهِ: «سُبُّوحٌ، قُدُّوسٌ، رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ». [٥: ١٢]

1899- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rükû ve secdelerinde: **"Subbûhun Kuddûsun Rabbu'l-Melâiketi ve'r-Rûh (=Sen münezzeh ve mukaddessin! Meleklerin ve ruhların Rabbisin)"** duasını ederdi.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِتَعْظِيمِ الرَّبِّ جَلَّ وَعَلَا فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılana Rükû ve Secdede Yüce Rabbi Yüceltmesinin Emredilmesi

١٩٠٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ سُحَيْمٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَعْبَدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَشَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ السِّتَارَةَ، وَالنَّاسُ صُفُوفٌ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ، فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَمْ يَبْقَ مِنْ مُبَشِّرَاتِ النُّبُوَّةِ إِلَّا الرُّؤْيَا الصَّالِحَةُ يَرَاهَا الْمُسْلِمُ أَوْ تُرَى لَهُ» ثُمَّ قَالَ: «أَلَا إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ رَاكِعًا، أَوْ سَاجِدًا، أَمَّا الرُّكُوعُ، فَعَظِّمُوا فِيهِ الرَّبَّ، وَأَمَّا السُّجُودُ، فَاجْتَهِدُوا فِي الدُّعَاءِ، فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ». [١: ١٠٤]

1900- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) odasının perdesini aralayıp da Mescid'in içine baktığında cemaatin Ebû Bekr'in ardında namaz için saflar halinde durduklarını gördü ve onlara şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Bilin ki artık nübüvvetin işaretlerinden geriye ancak, müslümanın gördüğü veya kendisine gösterilen salih rüyalar kalmıştır."** Sonra dedi ki: **"Rükû ve secdede Kur'ân okumak da bana yasaklanmıştır. Onun için sizler de rükûda Rabbinizi**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 821); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/193; Müslim 487; Ebû Dâvûd 872; Nesâî 2/1224.

yüceltin, secdede ise O'na dua etmeye çalışın. Zira secdede edilen dua kabul edilmeye en yakın olan duadır."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُفَوِّضَ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا إِلَى بَارِئِهِ ﷻ فِي دُعَائِهِ فِي رُكُوعِهِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda Rükûda Dua Ederek Tüm İşlerini Yüce Allah'a Havale Etmesinin Mubahlığı

١٩٠١ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَكَعَ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، أَنْتَ رَبِّي، خَشَعَ سَمْعِي، وَبَصَرِي، وَمُخِّي، وَعَظْمِي، وَعَصَبِي، وَمَا اسْتَقَلَّتْ بِهِ قَدَمِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ». [٥: ١٢]

1901- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya vardığı zaman şöyle derdi: **"Allahumme leke reka'tu ve bike âmentu ve leke eslemtu, ente Rabbî, haşe'a sem'î ve basarî ve muhhî ve azmî ve asabî ve ma istekallet bihi kademî lillahi rabbi'l-âlemîn (=Allahım! Sadece senin önünde eğildim, sana inandım, irademi sana teslim ettim. Sen benim Rabbimsin. Kulağım, gözüm, iliklerim, kemiklerim ve tüm sinirlerim Âlemlerin Rabbi olana Allah'a olan sevgi ve korku ile saygı halindedir)."**[2]

ذِكْرُ طُمَأْنِينَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ عِنْدَ رَفْعِ رَأْسِهِ مِنَ الرُّكُوعِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Başını Rükûdan Kaldırdığında Hareketsiz Duruşu

١٩٠٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَنْعَتُ لَنَا صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، «يَقُومُ فَيُصَلِّي، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، قُلْنَا: قَدْ نَسِيَ مِنْ طُولِ الْقِيَامِ». [٢: ٩٢]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1896.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 738); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1771, 1772.

1902- Sâbit el-Bunânî der ki: Enes b. Mâlik'i işittim; bize Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını anlattı ve kalkıp namaz kıldı. Başını rükudan kaldırıp doğrulduğu zaman o kadar durup beklerdi ki biz: "Kıyamının uzunluğundan dolayı (secde etmeyi) unuttu" derdik.[1]

ذِكْرُ مَا يَحْمَدُ الْعَبْدُ رَبَّهُ ﷻ عِنْدَ رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فِي صَلَاتِهِ

Kulun Namazda Rükûdan Başını Kaldırınca Rabbine Hamd Etmesi

١٩٠٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو النَّضْرِ هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَمِّهِ الْمَاجِشُونِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا رَكَعَ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، خَشَعَ لَكَ سَمْعِي، وَبَصَرِي، وَمُخِّي، وَعِظَامِي، وَعَصَبِي»، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ، قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا بَيْنَهُمَا وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ». [٥: ١٢]

1903- Ali b. Ebî Tâlib der ki: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya vardığı zaman: **"Allahım! Senin için rükuya vardım, sana iman ettim ve sana teslim oldum. Kulağım, gözüm, beynim, kemiklerim ve damarlarım senin için eğildi"** derdi. Rükûdan başını kaldırdığı zaman: **"Allah kendisine hamd edeni işitti. Rabbimiz! Gökler, yerler, ikisi arası dolusunca ve bundan sonra dilediğin şeyler dolusunca hamd sana mahsustur"** derdi.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ جَائِزٌ لَهُ أَنْ يَقُولَ مَا وَصَفْنَا فِي الصَّلَاةِ الْفَرِيضَةِ

Kişinin Farz Namazda Vasfedildiği Şekilde Söylemesinin Caizliği

١٩٠٤ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَنَّ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 799); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/172; Buhârî 800; Bak hadis no: 1885.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 738); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 771/202; Tirmizî 266; Nesâî 2/192; Darimî 1/301; Bak hadis no: 771, 1773.

النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فِي الصَّلَاةِ قَالَ: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَاوَاتِ، وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ». [٥: ١٢]

1904- Ali b. Ebî Tâlib'in bildirdiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namazda iken rükûdan başını kaldırdığı zaman: **"Allahım! Gökler, yerler, ikisi arası dolusunca ve bundan sonra dilediğin şeyler dolusunca hamd sana mahsustur"** derdi.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُفَوِّضَ الْأَشْيَاءَ إِلَى بَارِئِهِ عِنْدَ تَحْمِيدِ رَبِّهِ ﷻ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَا مِنْ صَلَاتِهِ

Namazın Söz Konusu Yerinde Allah'a Hamdeden Kişinin Tüm İşlerini Yüce Allah'a Havale Etmesinin Müstehaplığı

١٩٠٥ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ عَاصِمٍ الْأَنْصَارِيُّ، بِدِمَشْقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الْحَوَارِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُسْهِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ، عَنْ عَطِيَّةَ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ قَزَعَةَ بْنِ يَحْيَى، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، قَالَ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَاوَاتِ، وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلُ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ الْعَبْدُ وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ، لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [٥: ١٢]

1905- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamd edenleri işitti)" dediği zaman şöyle dua ederdi: "Rabbena leke'l-hamdu, mil'es-semavâti ve mil'el-ardı ve mil'e mâ şi'te min şey'in ba'du ehles-senâi vel-mecdi ehakku mâ kâle'l-abdu ve kulluna leke abdun; lâ mâni'a limâ a'tayte velâ mu'tıye limâ mena'te velâ yenfeu zel-ceddi minke'l-cedd (=Ey Rabbimiz! Gökler dolusunca, yerler dolusunca, ikisi arasındaki mesafe dolusunca ve bundan sonra dilediğin şeyler dolusunca hamd yalnızca sanadır. Ey övgü ve şeref sahibi! Kulun -ki hepimiz senin kulunuz- söyleyeceği en lâyık söz: «Senin verdiğine engel olacak, senin engel olduğunu da verecek hiç kimse yoktur. Makam sahibinin sahip olduğu şeyler, senin katında kendisine hiçbir fayda vermez» sözüdür)."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1771, 1772.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 793); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/87; Müslim 477; Ebû Dâvûd 847; Nesâî 2/198; Darimî 1/301.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ

Bu Hadisi Rivayette Saîd b. Abdilazîz'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٠٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ مِلْءَ السَّمَاوَاتِ، وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلُ الثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [٥: ١٢]

1906- İbn Abbâs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başını rükûdan kaldırdığında şöyle buyururdu: **"Allahumme Rabbenâ leke'l-hamdu mil'es-semâvâti ve mil'el-ardi ve mil'e ma şi'te min şey'in ba'du ehlu's-senâi ve'l-mecdi. Lâ mânia limâ a'tayte ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-cedd." (Allahım! Gökler ile yer dolusu ve onlardan sonra dilediğin şeyler dolusu hamd, ancak Sana lâyıktır. Allahım! Senin verdiğine hiç bir engel yoktur. Senin vermediğini verecek kimse yoktur. Senin katında hiç bir zenginlik sahibine zenginliği yarar sağlayamaz)"**[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ عِنْدَ رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ

Kişi Başını Rükûdan Kaldırdığında Ne Söyler?

١٩٠٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، فَإِنَّهُ مَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [١: ٩٤]

1907- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"İmam: «Semiallahu limen hamideh» deyince, siz de: «Allahumme Rabbenâ leke'l-hamdu» deyin. Zira bu sözü, meleklerin sözüne denk gelen kişinin geçmiş günahları affedilir."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih: Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/176; Müslim 478; Nesâî 2/198.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 794); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقُولَ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ بِدُونِ مَا وَصَفْنَا

Kişinin Aynı Konumda İken Üstte Vasfedilenden Farklı Olarak Mubah Olarak Söyleyeceği Şey

١٩٠٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ». [١: ٩٤]

1908- Enes (b. Mâlik)'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"İmam (rükûdan doğrulurken) «Semiallâhu limen hamideh» dediği zaman siz de «Rabbenâ ve leke'l-hamd» deyiniz."**[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقُولَ مَا وَصَفْنَا بِحَذْفِ الْوَاوِ مِنْهُ

Kişinin Üstte Vasfedilen Sözü "Vav" Harfi Olmadan Söylemesinin Mubahlığı

١٩٠٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ». [١: ٩٤]

1909- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"İmam (rükûdan doğrulurken) «Semiallâhu limen hamideh» dediği zaman siz de «Rabbenâ leke'l-hamd» deyiniz."**[2]

---

göre sahihtir. Muvattâ 1/88; Ahmed 2/459; Buhârî 796; Müslim 409; Ebû Dâvûd 848; Tirmizî 267; Nesâî 2/196; Bak hadis no: 1911, 1909.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Buhârî ve Müslim Ahmed 3/110; Nesâî 2/195, 2/196; İbn Mâce 876; Darimî 1/300.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 409; Bak hadis no: 1907.

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الِاجْتِهَادِ لِلْمَرْءِ فِي الْحَمْدِ لِلَّهِ بَعْدَ رَفْعِ رَأْسِهِ مِنَ الرُّكُوعِ

Kişinin Başını Rükûdan Kaldırdığında Allah'a Vargücüyle Hamd Etmesinin Müstehaplığı

١٩١٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نُعَيْمٍ الْمُجْمِرِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ يَحْيَى الزُّرَقِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ الزُّرَقِيِّ، قَالَ: كُنَّا يَوْمًا نُصَلِّي وَرَاءَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرَّكْعَةِ، وَقَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ» قَالَ رَجُلٌ وَرَاءَهُ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا فِيهِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنِ الْمُتَكَلِّمُ آنِفًا؟»، فَقَالَ رَجُلٌ: أَنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَقَدْ رَأَيْتُ بِضْعًا وَثَلَاثِينَ مَلَكًا يَبْتَدِرُونَهَا أَيُّهُمْ يَكْتُبُهَا أَوَّلُ». [١: ٢]

1910- Rifâa b. Râfi' ez-Zurakî anlatıyor: Bir gün Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında namaz kılıyorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) başını rükûdan kaldırdığı zaman: **"Semiallahu limen hamideh"** dedi. Arkasında duran bir adam da: "Rabbimiz! En bol, en temiz ve en bereketli hamdler senin olsun" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince: **"Konuşan kimdi?"** diye sordu. Adam: "Bendim, ey Allah'ın Resûlü" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu sözü daha önce yazabilmek için birbirleriyle yarışan otuz küsur melek gördüm"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِ الْعَبْدِ بِقَوْلِهِ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ فِي صَلَاتِهِ إِذَا وَافَقَ ذَلِكَ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ

Yüce Allah'ın Kulun Meleklerin Sözüne Denk Gelmesi Halinde Namazda Söylediği "Allahumme Rabbenâ ve-Lekel-Hamd" Sözü Sayesinde Geçmiş Günahlarını Bağışlaması

١٩١١ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِذَا قَالَ الْإِمَامُ: سَمِعَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 744); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Muvattâ 1/211, 1/212; Ahmed 4/340; Buhârî 799; Ebû Dâvûd 770; Tirmizî 404; Nesâî 2/196.

اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، فَمَنْ وَافَقَ قَوْلُهُ قَوْلَ الْمَلَائِكَةِ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [١: ٢]

1911- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"İmam: «Semiallahu limen hamideh» deyince, siz de: «Allahumme Rabbenâ ve leke'l-hamd» deyin. Zira bu sözü, meleklerin sözüne denk gelen kişinin geçmiş günahları affedilir."**[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي وَضْعُ الرُّكْبَتَيْنِ عَلَى الْأَرْضِ عِنْدَ السُّجُودِ قَبْلَ الْكَفَّيْنِ

Namaz Kılan Kişinin Secdeye Giderken Ellerinden Önce Dizlerini Yere Koymasının Müstehaplığı

١٩١٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شَرِيكٌ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ، إِذَا سَجَدَ، وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ، وَإِذَا نَهَضَ، رَفَعَ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ». [٥: ٤]

1912- . Vâil b. Hucr der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüm. O, secdeye vardığında ellerinden önce dizlerini (yere) koydu. Ayağa kalkarken ise dizlerinden önce ellerini kaldırdı."[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ أَنْ يَقْصِدَ الْمَرْءُ فِي سُجُودِهِ التُّرَابَ، إِذِ اسْتِعْمَالُهُ يُؤَدِّي إِلَى التَّوَاضُعِ لِلَّهِ ﷻ

Allah'a Karşı Bir Tevazu Göstergesi Olduğundan Kişinin Toprağa Secde Etmesinin Emredilmesi

١٩١٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى الشَّحَّامُ، بِالرَّيِّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ وَارَةَ، حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ رَوْحٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ مَوْلَى آلِ طَلْحَةَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنْتُ عِنْدَ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ، فَأَتَاهَا ذُو قَرَابَتِهَا غُلَامٌ شَابٌّ ذُو جُمَّةٍ، فَقَامَ يُصَلِّي، فَلَمَّا ذَهَبَ لِيَسْجُدَ، نَفَخَ،

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 794). Bak hadis no: 1907.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 151); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 838, 839; Tirmizî 268; Nesâî 2/206; İbn Mâce 882; Darimî 1/303.

فَقَالَتْ: لَا تَفْعَلْ فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ لِغُلَامٍ لَنَا أَسْوَدَ: «يَا رَبَاحُ، تَرِّبْ وَجْهَكَ». [١ : ٧٨]

1913- Talha b. Ubeydillah ailesinin azatlısı Ebû Sâlih anlatıyor: Ben, (bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Ümmü Seleme'nin yanında idim. Onun akrabası bir genç geldi. Bu genç, başındaki saçı (iki omuzu arasında) toplamıştı. Derken bu vaziyette kalkıp namaza durdu. Secdeye varmak isteyince, (yerdeki toprağı) üfledi. Bunun üzerine Ümmü Seleme: "Böyle yapma. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bizim siyahi bir kölemize: **«Ey Rebâh! Yüzünü toprağa buladın»** diyordu" dedi.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِادِّعَامِ عَلَى الرَّاحَتَيْنِ عِنْدَ السُّجُودِ لِلْمُصَلِّي، إِذِ الْأَعْضَاءُ تَسْجُدُ كَمَا يَسْجُدُ الْوَجْهُ

Uzuvlar da Yüz Gibi Secde Ettiği İçin Secdede Olan Kişinin Avuç İçlerine Dayanmasının Emredilmesi

١٩١٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الزُّهْرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، وَعَمِّي، قَالَا: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنِي مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنْ آدَمَ بْنِ عَلِيٍّ الْبَكْرِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تَبْسُطْ ذِرَاعَيْكَ إِذَا صَلَّيْتَ كَبَسْطِ السَّبُعِ، وَادَّعِمْ عَلَى رَاحَتَيْكَ، وَجَافِ عَنْ ضَبْعَيْكَ، فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ سَجَدَ كُلُّ عُضْوٍ مِنْكَ». [١ : ٧٨]

1914- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Namaz kılarken kollarını yırtıcı hayvan gibi yayma. Avuç içlerinin üzerine dayanarak dirseklerini iki yanından/böğürlerinden ayır. Bunu yaptığın zaman her organın secde etmiş olur."**[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 5485); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 6/323; Tirmizî 381.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ اتِّكَاؤُهُ فِي السُّجُودِ عَلَى أَلْيَتَيْ كَفَّيْهِ

Kişinin Secdede Avuç İçlerine Dayanmasının Müstehaplığı

١٩١٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرِ بْنِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنِ بْنِ وَاقِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو إِسْحَاقَ، قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ يَقُولُ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَسْجُدُ عَلَى أَلْيَتَيْ كَفَّيْهِ. [٣: ٤]

1915- Berâ b. Âzib der ki: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), avuç içlerinin üzerine secde ederdi."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِرَفْعِ الْمِرْفَقَيْنِ عَنِ الْأَرْضِ عِنْدَ الِانْتِصَابِ فِي السُّجُودِ

Secdede Dirsekleri Yerden Kaldırarak Dikmenin Emredilmesi

١٩١٦ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ، عَنْ إِيَادِ بْنِ لَقِيطٍ، عَنِ الْبَرَاءِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «إِذَا سَجَدْتَ، فَضَعْ كَفَّيْكَ، وَارْفَعْ مِرْفَقَيْكَ، وَانْتَصِبْ». [١: ٧٨]

1916- Berâ bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Secde yapacağın zaman ellerini yere koy, dirseklerini de kaldırıp dik."**[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِضَمِّ الْفَخِذَيْنِ عِنْدَ السُّجُودِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılana Secde Sırasında Bacaklarını Birleştirmesinin Emredilmesi

١٩١٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ السَّلَامِ، بِبَيْرُوتَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ دَرَّاجٍ، عَنِ ابْنِ حُجَيْرَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا سَجَدَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَفْتَرِشِ افْتِرَاشَ الْكَلْبِ، وَلْيَضُمَّ فَخِذَيْهِ». [١: ٧٨]

1917- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri secde ettiği zaman ellerini köpeğin yayılması gibi açmasın. Bacaklarını da birleştirsin."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2966); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/294.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/283; Müslim 494.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «لَمْ يَسْمَعِ اللَّيْثُ مِنْ دَرَّاجٍ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ»

Ebû Hâtim der ki: Leys, Derrâc'dan bu hadisten başkasını işitmemiştir.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ اسْتِعَانَةِ الْمُصَلِّي بِالرُّكْبَةِ فِي سُجُودِهِ عِنْدَ وُجُودِ ضِعْفٍ، أَوْ كِبَرِ سِنٍّ

Zayıflık ve İlerlemiş Yaş Nedeniyle Namaz Kılanın Dizlerinden Yardım Almasının Mubahlığı

١٩١٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: شَكَى أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ مَشَقَّةَ السُّجُودِ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ: «اسْتَعِينُوا بِالرُّكَبِ». [٢: ٨٢]

1918- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in sahabileri, (kollarını yanlardan ve karınlarını uyluklarından ayırdıkları zaman) secdenin kendilerine zor geldiğinden yakındılar. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Dizler(iniz)den yararlanın"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُجَافِيَ فِي سُجُودِهِ حَتَّى يُرَى بَيَاضُ إِبْطَيْهِ

Namaz Kılanın Secde Sırasında Koltuk Altları Görünecek Derecede Dışarı Doğru Açmasının Müstehaplığı

١٩١٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَهْلِ بْنِ عَسْكَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَسْوَدِ النَّضْرُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرٍ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ، عَنِ ابْنِ بُحَيْنَةَ، قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا سَجَدَ فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبْطَيْهِ». [٥: ٤]

1919- İbn Buhayne'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldığı (ve secde ettiği) zaman kollarını o kadar açardı ki (arkasından) koltuk altlarının beyazlığı bile görünürdü."[3]

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 837); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 901; Tirmizî 275.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 160); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/339; Ebû Dâvûd 902; Tirmizî 286.

[3] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3195); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/345; Buhârî 390; Müslim 495; Nesâî 2/212.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي ضَمُّ الْأَصَابِعِ فِي السُّجُودِ

Namaz Kılanın Secdede Parmaklarını Yummasının Müstehaplığı

١٩٢٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَارِثُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ، عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَكَعَ، فَرَّجَ أَصَابِعَهُ، وَإِذَا سَجَدَ ضَمَّ أَصَابِعَهُ». [٥: ٤]

1920- Vâil b. Hucr bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya vardığında parmaklarının arasını açık tutardı. Secdeye gittiğinde ise parmaklarının arasını birleştirirdi."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ إِذَا سَجَدَ، سَجَدَ مَعَهُ آرَابُهُ السَّبْعُ

Kişinin Yedi Uzvuyla Birlikte Secde Etmesi

١٩٢١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، بِبُسْتَ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ، عَنِ ابْنِ الْهَادِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يَقُولُ: «إِذَا سَجَدَ الْعَبْدُ سَجَدَ مَعَهُ سَبْعَةُ آرَابٍ: وَجْهُهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَكَفَّاهُ، وَقَدَمَاهُ». [١: ٢]

1921- Abbâs b. Abdilmuttalib der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kul secde ettiği zaman yüzü, dizleri, elleri ve ayakları olmak üzere yedi uzvu kendisiyle birlikte secde eder"** buyurduğunu işittim.[2]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنِ الْأَعْضَاءِ الَّتِي تَسْجُدُ لِسُجُودِ الْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Sırasında Secde Eden Uzuvlar

١٩٢٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حَيْوَةُ، عَنِ ابْنِ الْهَادِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيِّ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ،

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 809); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 830); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/208; Müslim 491; Ebû Dâvûd 891; Tirmizî 272; Nesâî 2/208; İbn Mâce 885; Bak hadis no: 1922.

عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «إِذَا سَجَدَ الْعَبْدُ سَجَدَ مَعَهُ سَبْعَةُ آرَابٍ: وَجْهُهُ، وَكَفَّاهُ، وَرُكْبَتَاهُ، وَقَدَمَاهُ». [٣: ٦٦]

1922- Abbâs b. Abdilmuttalib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kul secde ettiği zaman yüzü, elleri, dizleri ve ayakları olmak üzere yedi uzvu kendisiyle birlikte secde eder"** buyurdu[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ إِذَا أَرَادَ السُّجُودَ أَنْ يَسْجُدَ عَلَى الْأَعْضَاءِ السَّبْعَةِ

Namaz Kılanın Secde Etmek İstediğinde Yedi Uzvu Üzerine Secde Etmesinin Emredilmesi

١٩٢٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَوَاءٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، وَرَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ ، قَالَ: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةٍ، وَلَا أَكُفَّ شَعْرًا، وَلَا ثَوْبًا». [٣: ٧]

1923- İbn Abbâs bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Yedi organım üzerine secde etmem ve (namazda) elbisem ile saçımı düzeltmemekle emrolundum."**[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ مَا رَوَاهُ إِلَّا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ

Bu Hadisi Sadece Amr b. Dînâr'ın Rivayet Ettiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٢٤ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ، وَأَنْ لَا أَكُفَّ شَعْرًا، وَلَا ثَوْبًا». [٣: ٧]

1924- İbn Abbâs der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Yedi kemik üzerine secde etmem ve (namazda) saçımı ile elbisemi düzeltmemekle emrolundum."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1921.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 829); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/255; Buhârî 810; Müslim 490/228; Ebû Dâvûd 890; Tirmizî 273; Nesâî 2/208; İbn Mâce 883; Bak hadis no: 1924, 1925.

ذِكْرُ الْأَعْضَاءِ السَّبْعَةِ الَّتِي أُمِرَ الْمُصَلِّي أَنْ يَسْجُدَ عَلَيْهَا

Namaz Kılana Birlikte Secde Etmesi Emredilen Uzuvlar

١٩٢٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنِ ابْنِ طَاوُوسٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: الْجَبْهَةِ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أَنْفِهِ، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَالْقَدَمَيْنِ، وَلَا أَكُفَّ الثِّيَابَ وَلَا الشَّعْرَ». [٧ :٥]

1925- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ben, alın** - eliyle burnuna işaret etti- **iki el, iki diz, iki ayağın üzerine olmak şartıyla yedi uzuv üzerine secde etmekle ve giysi(ler) ile saç(ları) toplamamakla emrolundum"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِاعْتِدَالِ فِي السُّجُودِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılana Secdede İtidalli Olmasının Emredilmesi

١٩٢٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ بْنِ مُعَاذٍ الْعَنْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَفْتَرِشْ أَحَدُكُمْ ذِرَاعَيْهِ افْتِرَاشَ الْكَلْبِ». [١ :٧٨]

1926- Enes b. Mâlik dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Secdede mutedil olun. Biriniz secde ettiği zaman köpeğin kollarını yayması gibi kollarını yaymasın."**[3]

١٩٢٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «اعْتَدِلُوا فِي السُّجُودِ، وَلَا يَكُونُ أَحَدُكُمْ بَاسِطَ ذِرَاعَيْهِ كَالْكَلْبِ». [١ :٧٨]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1923.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/292; Buhârî 812; Müslim 490/230; Nesâî 2/209; Darimî 1/302; Bak hadis no: 1923.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 834); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 3/115; Buhârî 822; Müslim 493; Ebû Dâvûd 897; Tirmizî 276; Nesâî 2/213; İbn Mâce 892; Darimî 1/303; Bak hadis no: 1927.

1927- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Secdede düzgün durun. Biriniz secde ettiği zaman köpeğin kollarını yayması gibi kollarını yaymasın."**[1]

ذِكْرُ الرَّغْبَةِ فِي الدُّعَاءِ وَالسُّجُودِ لِقُرْبِ الْعَبْدِ مِنْ مَوْلَاهُ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ

Kula Secde Ettiği Vakitte Mevlasına Dua Etmeye Teşvik

١٩٢٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى الْمِصْرِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ أَقْرَبَ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ». [١ : ٢]

1928- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kul, Rabbine en çok secde anında yakınlaşır. Bu nedenle secdedeyken çokça dua edin."**[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُسَبِّحَ فِي سُجُودِهِ وَيَقْرِنَ إِلَيْهِ السُّؤَالَ

Kişinin Secdesinde Tesbih Etmenin Yanısıra Dua da Etmesinin Mubahlığı

١٩٢٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مَحْمُودٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ بَحْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي رُكُوعِهِ، وَسُجُودِهِ: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي» يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ. [٥ : ١٢]

1929- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rükû ve secdelerinde, Kur'ân'ın âyetine icabet eder gibi: **"Allahım! Rabbimiz! Seni hamdinle tesbih ederim. Allahım! Beni bağışla!"** şeklinde çokça dua ederdi.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/109; Nesâî 2/183; Bak hadis no: 1926.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 819; el-İrvâ' 2/207/456); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/421; Müslim 482; Ebû Dâvûd 875; Nesâî 2/226.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 821); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/421; Müslim 482; Ebû Dâvûd 875; Nesâî 2/226.

ذِكْرُ وَصْفِ التَّسْبِيحِ الَّذِي يُسَبِّحُ الْمَرْءُ رَبَّهُ ﷻ فِي سُجُودِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namaz Secdesinde Rabbini Tesbih Etmesi

١٩٣٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي الضُّحَى، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُكْثِرُ أَنْ يَقُولَ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَكَ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي» قَالَتْ: فَكَانَ يَتَأَوَّلُ الْقُرْآنَ. [٥: ١٢]

1930- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rükû ve secdelerinde, Kur'ân'ın âyetine icabet eder gibi: **"Allahım! Rabbimiz! Seni hamdinle tesbih ederim. Allahım! Beni bağışla!"** şeklinde çokça dua ederdi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ ﷻ مَغْفِرَةَ ذُنُوبِهِ فِي سُجُودِهِ

Namaz Kılanın Secdesinde Günahlarının Bağışlanmasını Dilemesinin Mubahlığı

١٩٣١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي كُلَّهُ، دِقَّهُ وَجِلَّهُ، وَأَوَّلَهُ وَآخِرَهُ، وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ». [٥: ١٢]

1931- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) secdedeyken: **"Allahım! Günahımın hepsini, küçüğünü büyüğünü, evvelini sonunu ve aşikârını ve gizlisini bağışla"** derdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/43; Buhârî 4968; Müslim 484/217; Ebû Dâvûd 877; Nesâî 2/219; İbn Mâce 889.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 822); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 483; Ebû Dâvûd 878.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَتَعَوَّذَ بِرِضَاءِ اللَّهِ ﷻ مِنْ سَخَطِهِ فِي سُجُودِهِ

Namaz Kılanın Secdesinde Allah'ın Öfkesinden Rızasına Sığınmasının Müstehaplığı

١٩٣٢ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حَبَّانَ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ مِنَ الْفِرَاشِ، فَالْتَمَسْتُهُ، فَوَقَعَتْ يَدِي عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ وَهُوَ فِي الْمَسْجِدِ، وَهُمَا مَنْصُوبَتَانِ، وَهُوَ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ». [٥: ١٢]

1932- Hz. Âişe der ki: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yatakta olmadığını fark ettim. (Karanlıkta) onu ararken elim ayaklarının altına değdi. Secdede olduğu için ayakları dikilmişti ve şöyle dua ediyordu: **"Allahumme eûzu bike bi-rıdâke min sahatik. ve bi-muâfâtike min ukûbetik, ve-eûzu bike minke, lâ uhsî senâen aleyke, ente kemâ esneyte alâ nefsik (= Allahım! Öfkenden rızana, cezandan affına sığınırım. Senden yine sana sığınıyorum. Seni ne kadar övsem bitiremem. Zira sen kendini övdüğün gibisin.)"**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ

Bu Hadisi Rivayette Ubeydullah b. Ömer'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٣٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا [أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْبَرْقِيُّ، وَإِسْمَاعِيلُ بْنُ إِسْحَاقَ الْكُوفِيُّ - سَكَنَ الْفُسْطَاطَ - قَالَا: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ، أَخْبَرَنَا] يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا النَّضْرِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ، يَقُولُ: قَالَتْ عَائِشَةُ: فَقَدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، وَكَانَ مَعِي عَلَى فِرَاشِي، فَوَجَدْتُهُ سَاجِدًا، رَاصًّا عَقِبَيْهِ، مُسْتَقْبِلًا بِأَطْرَافِ أَصَابِعِهِ لِلْقِبْلَةِ، فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَبِكَ مِنْكَ أُثْنِي عَلَيْكَ، لَا أَبْلُغُ كُلَّ مَا فِيكَ» فَلَمَّا

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 823); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/214; Ahmed 6/201; Müslim 486; Ebû Dâvûd 879; Tirmizî 3493; Nesâî 1/102; Bak hadis no: 1933.

انْصَرَفَ قَالَ ﷺ : «يَا عَائِشَةُ، أَحَرَّبَكِ شَيْطَانُكِ؟ » فَقُلْتُ: مَالِيَ شَيْطَانٍ، فَقَالَ: «مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا لَهُ شَيْطَانٌ»، فَقُلْتُ: وَأَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «وَأَنَا، وَلَكِنِّي دَعَوْتُ اللَّهَ عَلَيْهِ فَأَسْلَمَ». [٥: ١٢]

1933- Hz. Âişe anlatıyor: Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatağımdayken onu yanımda bulamadım. Topuklarını aradığımda onu secdede parmak uçlarını kıbleye çevirmiş şöyle derken buldum: **"Allahumme innî eûzu bi-rıdâke min sehatike ve bi-muâfâtike min ukûbetike ve bike minke, usnî aleyke lâ ebluğu kullu mâ fîke (=Öfkenden rızana; cezandan affına sığınırım. Senden yine Sana sığınırım. Sana övgüyü saymakla bitiremem)."** Namazı bitirince: **"Ey Âişe! Şeytanın seni teslim almış"** dedi. Ben: "Şeytanım var mı ki?" diye sorunca ise: **"Şeytanı olmayan insan yoktur"** cevabını verdi. Ben: "Ya sen ey Allah'ın Resûlü?" deyince ise: **"Benim de. Ancak ben Allah'a dua ettim ve şeytanım Müslüman oldu"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَقْعُدَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى وَالثَّالِثَةِ بَعْدَ رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ قَبْلَ أَنْ يَقُومَ قَائِمًا

Namaz Kılanın Birinci ve Üçüncü Rekatta Başını Secdeden Kaldırdıktan Sonra Ayağa Kalkmadan Bir Süre Oturmasının Müstehaplığı

١٩٣٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ الرَّيَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ: «أَنَّهُ رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يُصَلِّي فَإِذَا كَانَ فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ، لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِيَ جَالِسًا». [٥: ٤]

1934- Mâlik b. el-Huveyris el-Leysî'nin bildirdiğine göre kendisi. Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken görmüştür. Tekli rekatlarda bir süre oturmadıktan sonra diğer rekata kalkmıyormuş.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 823; er-Ravdu'n-nadîr 758); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1932.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 790); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 823; Ebû Dâvûd 844; Tirmizî 287; Bak hadis no: 1935.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الِاعْتِمَادُ عَلَى الْأَرْضِ عِنْدَ الْقِيَامِ مِنَ الْقُعُودِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ

Vasfedilen Oturuştan Kalkarken Yerden Destek Almanın Müstehaplığı

١٩٣٥ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ السَّخْتِيَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ أَنَّهُ حَدَّثَ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: دَخَلَ عَلَيْنَا مَسْجِدَنَا قَالَ: إِنِّي لَأُصَلِّي وَمَا أُرِيدُ الصَّلَاةَ، وَلَكِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُعَلِّمَكُمْ كَيْفَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، قَالَ: «فَذَكَرَ اللَّهَ حَيْثُ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى، اسْتَوَى قَاعِدًا، ثُمَّ قَامَ فَاعْتَمَدَ عَلَى الْأَرْضِ». [٥: ٤]

1935- Ebû Kılâbe bildiriyor: Mâlik b. el-Huveyris bizim mescide gelir ve: "Namaz kılmayacağım. Ama Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in nasıl namaz kıldığını size göstermek istiyorum?" dedi ve ekledi: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ilk rekatın ikinci secdesinden başını kaldırdığında önce oturarak Allah'ı zikretti, daha sonra kalkarken yere dayanarak ayağa kalktı.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ لَا يَسْكُتَ فِي ابْتِدَاءِ الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ مِنْ صَلَاتِهِ كَمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنْهَا

Namaz Kılanın İlk Rekatta Yaptığı Gibi İkinci Rekatın Başında da Susmamasının Müstehaplığı

١٩٣٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَسْلَمَ الطُّوسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي زُرْعَةَ بْنِ عَمْرِو بْنِ جَرِيرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِذَا نَهَضَ مِنَ الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ، اسْتَفْتَحَ الْقِرَاءَةَ وَلَمْ يَسْكُتْ»

1936- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikinci rekâttan sonra ayağa kalktığı zaman susmadan hemen **«el-Hamdu lillâhi Rabbi'l-âlemîn»** ile kıraate başlardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/436; Buhârî 824; Ebû Dâvûd 842; Nesâî 2/234; Bak hadis no: 1934.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 599.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى الْمَرْءِ تَطْوِيلُ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاتِهِ، وَحَذْفُ الْأَخِيرَتَيْنِ مِنْهَا

Kişinin Namazda İlk İki Rekatı Uzun, Son İki Rekatı Kısa Tutmasının Gerekliliği

١٩٣٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ الثَّقَفِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ لِسَعْدٍ: قَدْ شَكَاكَ أَهْلُ الْكُوفَةِ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «أُطِيلُ الْأُولَيَيْنِ، وَأَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ، وَمَا آلُو مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ» فَقَالَ: ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ. [٥: ٢٧]

1937- Câbir b. Semure der ki: Hz. Ömer, Sa'd'a: "Kûfe halkı her şeyinden şikayetçi, hatta namazından bile" deyince, Sa'd: "Ben ilk iki rekatı uzatıp, son iki rekatı kısa tutarım ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına uymakta kusur etmem" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer: "Zaten senden de bu beklenir" dedi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ جُلُوسَ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ لِلتَّشَهُّدِ الْأَوَّلِ غَيْرُ فَرْضٍ عَلَيْهِ

Kişinin Namazda İlk Teşehhüd İçin Oturmasının Farz Olmaması

١٩٣٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ، حَلِيفِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَامَ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا أَتَمَّ صَلَاتَهُ، سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَعَهُ مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ». [١: ٢]

1938- Abdulmuttalib oğullarının anlaşmalısı Abdullah b. Buhayne el-Esedî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını kıldırırken oturması gerekirken oturmadan kalktı. Namazını bitirince de oturmayı unuttuğu için selamdan önce oturmuşken her birinde tekbir getirerek iki sehiv secdesi yaptı. Arkasındaki cemaat de onunla birlikte secde etti."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 765); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/175; Buhârî 770; Müslim 453/160; Ebû Dâvûd 803; Nesâî 2/174; Bak hadis no: 1859, 2140.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 946); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/96; Ahmed 5/345; Buhârî 1230; Müslim 570/86; Ebû Dâvûd 1034; Tirmizî 391; Nesâî 3/34; İbn Mâce

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي قِيَامِ النَّاسِ خَلْفَ الْمُصْطَفَى ﷺ، عِنْدَ قِيَامِهِ مِنْ مَوْضِعِ جَلْسَتِهِ الْأُولَى، وَتَرْكِهِ الْإِنْكَارَ عَلَيْهِمْ، ذَلِكَ أَبْيَنُ الْبَيَانِ عَلَى أَنَّ الْقَعْدَةَ الْأُولَى فِي الصَّلَاةِ غَيْرُ فَرْضٍ»

Ebû Hâtim der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda oturması gerekirken kalkması üzerine arkasındaki cemaatin de ona uyarak oturmadan kalkması ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buna itiraz etmemesi, namazda teşehhüd için ilk oturmanın farz olmadığının açık bir göstergesidir."

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ فِي الصَّلَاةِ لَيْسَ بِفَرْضٍ عَلَى الْمُصَلِّي

Namazda İlk Teşehhüdün Farz Olmaması

١٩٣٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ، حَلِيفِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا أَتَمَّ صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ» [١: ٣٤]

1939- Abdulmuttalib oğullarının anlaşmalısı Abdullah b. Buhayne el-Esedî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını kıldırırken oturması gerekirken oturmadan kalktı. Namazını bitirince de oturmayı unuttuğu için selamdan önce oturmuşken her birinde tekbir getirerek iki sehiv secdesi yaptı. Arkasındaki cemaat de onunla birlikte secde etti."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ فِي الصَّلَاةِ غَيْرُ فَرْضٍ عَلَى الْمُصَلِّينَ

Namazdaki İlk Teşehhüdün Namaz Kılanlara Farz Olmadığına Delalet Eden Haber

١٩٤٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِمَاسَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا عُقْبَةُ بْنُ عَامِرٍ، فَقَامَ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَقَالَ النَّاسُ وَرَاءَهُ: سُبْحَانَ اللَّهِ، فَلَمْ يَجْلِسْ فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ، سَجَدَ

1206; Darimî 1/352; Bak hadis no: 1939, 1941.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1938.

سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، فَقَالَ: «إِنِّي سِمِعْتُكُمْ تَقُولُونَ: سُبْحَانَ اللَّهِ كَيْمَا أَجْلِسَ، وَلَيْسَ تِلْكَ سُنَّةً، إِنَّمَا السُّنَّةُ الَّتِي صَنَعْتُهُ». [٥: ١٨]

1940- Abdurrahman b. Şimâse anlatıyor: Ukbe b. Âmir bize namaz kıldırdı. Derken namazda oturması gerekirken ayağa kalktı. Cemaat, onun arkasında: "Sübhânallah, oturmadı" dedi. Ukbe b. Âmir namazını bitirince, oturduğu yerde iki secde yaptı ve: "Doğrusu ben sizin: «Sübhânallah, nasıl oturur?!» dediğinizi işittim. Oysa bu (konuştuğunuz şey), sünnet değildir. Benim yaptığım ise ancak sünnettir" dedi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّشَهُّدَ الْأَوَّلَ فِي الصَّلَاةِ لَيْسَ بِفَرْضٍ عَلَى الْمُصَلِّي

Namazda İlk Teşehhüdün Namaz Kılana Farz Olmaması

١٩٤١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ، حَلِيفِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، «قَامَ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا أَتَمَّ صَلَاتَهُ، سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَعَهُ، مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ»

1941- Abdulmuttalib oğullarının anlaşmalısı Abdullah b. Buhayne el-Esedî bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını kıldırırken oturması gerekirken oturmadan kalktı. Namazını bitirince de oturmayı unuttuğu için selamdan önce oturmuşken her birinde tekbir getirerek iki sehiv secdesi yaptı. Arkasındaki cemaat de onunla birlikte secde etti."[2]

ذِكْرُ وَضْعِ الْيَدَيْنِ عَلَى الْفَخِذَيْنِ فِي التَّشَهُّدِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılanın Teşehhüdde Ellerini Bacakları Üzerine Koyması

١٩٤٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُعَاوِيِّ، أَنَّهُ قَالَ: رَآنِي ابْنُ عُمَرَ وَأَنَا أَعْبَثُ بِالْحَصَى فِي الصَّلَاةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ نَهَانِي وَقَالَ: اصْنَعْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ، قَالَ: «كَانَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 951); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1938.

إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَقَبَضَ أَصَابِعَهُ كُلَّهَا، وَأَشَارَ بِأُصْبُعِهِ الَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى». [٥: ٤]

1942- Ali b. Abdirrahman el-Muâvî der ki: İbn Ömer, namazda çakıllarla oynarken beni gördü. Namazı bitirince böyle yapmamı yasaklayıp: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı gibi yap" dedi ve ekledi: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazda oturunca sağ elini sağ bacağına koyup bütün parmaklarını yumar, başparmağını takip eden (şahâdet) parmağı ile işarette bulunur, sol elini de sol uyluğunun üzerine koyardı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصَلِّيَ فِي التَّشَهُّدِ يَجِبُ أَنْ يَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى وَرُكْبَتِهِ، وَالْيُمْنَى عَلَى الْيُمْنَى مِنْهَا

Namaz Kılanın Teşehhüdde Sol Elini Sol Bacağı İle Dizi Üzerine, Sağ Elini de Sağ Bacağı Üzerine Koyması

١٩٤٣ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا جَلَسَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، افْتَرَشَ الْيُسْرَى، وَنَصَبَ الْيُمْنَى، وَوَضَعَ إِبْهَامَهُ عَلَى الْوُسْطَى، وَأَشَارَ بِالسَّبَّابَةِ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَأَلْقَمَ كَفَّهُ الْيُسْرَى رُكْبَتَهُ». [٥: ٤]

1943- Âmir b. Abdillah b. ez-Zübeyr'in bildirdiğine göre babası şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki rekatın sonunda oturunca sol ayağını yayar, sağ ayağını dikerdi. İşaret parmağıyla işaret eder, baş parmağını da orta parmağı üzerine koyardı. Sol elini de sol baldırına koyup sol avucuyla da dizini tutardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 907); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/88; Müslim 580/116; Ebû Dâvûd 987; Nesâî 3/36, 37; Bak hadis no: 1947.

[2] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Müslim 579/113; Ebû Dâvûd 989; Nesâî 3/37; Darimî 1/308.

ذِكْرُ وَصْفِ مَا يَجْعَلُ الْمَرْءُ أَصَابِعَهُ عِنْدَ الْإِشَارَةِ فِي التَّشَهُّدِ

Kişinin Teşehhüdde İşaret Ederken Parmağının Durumu

١٩٤٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمَذَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَجْلَانَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا تَشَهَّدَ وَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَأَشَارَ بِأُصْبُعِهِ السَّبَّابَةِ لَا يُجَاوِزُ بَصَرُهُ إِشَارَتَهُ». [٥: ٤]

1944- Âmir b. Abdillah b. ez-Zübeyr, babasından bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) teşehhüde oturduğu zaman sol elini sol uyluğuna ve sağ elini sağ uyluğuna koyar ve işaret parmağı ile teşehhüd ederdi. Bakışlarını da ona (şahâdet parmağına) dikerdi."[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا كَانَ يُشِيرُ الْمُصْطَفَى ﷺ بِالسَّبَّابَةِ فِي الْمَوْضِعِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ

Vasfedilen Konumda Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Şahadet Parmağı İle İşaret Etmesinin Nedeni

١٩٤٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ كُلَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ، قَالَ: قَدِمْنَا الْمَدِينَةَ، وَهُمْ يَنْفُضُونَ أَيْدِيَهُمْ مِنْ تَحْتِ الثِّيَابِ، فَقُلْتُ: لَأَنْظُرَنَّ إِلَى صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «فَكَبَّرَ حَتَّى افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى رَأَيْتُ إِبْهَامَيْهِ قَرِيبًا مِنْ أُذُنَيْهِ، قَالَ: ثُمَّ أَخَذَ شِمَالَهُ بِيَمِينِهِ، فَلَمَّا رَكَعَ رَفَعَ يَدَيْهِ، فَلَمَّا رَفَعَ رَأْسَهُ قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ، ثُمَّ سَجَدَ، فَوَضَعَ رَأْسَهُ بَيْنَ يَدَيْهِ فِي الْمَوْضِعِ مِنْ وَجْهِهِ، فَلَمَّا جَلَسَ افْتَرَشَ قَدَمَيْهِ، وَوَضَعَ مِرْفَقَهُ الْأَيْمَنَ عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، وَقَبَضَ خِنْصَرَهُ وَالَّتِي تَلِيهَا، وَجَمَعَ بَيْنَ إِبْهَامِهِ وَالْوُسْطَى، وَرَفَعَ الَّتِي تَلِيهَا يَدْعُو بِهَا». [٥: ٤]

1945- Vâil b. Hucr der ki: Medine'ye geldik. İnsanlar ellerini giysilerinin altında hareket ettiriyorlardı. "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellam) nasıl namaz kıldığına bakacağım" dedim (ve onu seyrettim). Namaza başlarken tekbir getirip iki baş parmağını kulakları hizasında kaldırdı. Daha sonra sağ elini sol eliyle tuttu.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 910); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 990; Nesâî 3/39.

Rükûya gideceği zaman yine ellerini kaldırdı. Rükudan kalkarken Semiallahu limen hamideh dedi. Sonra yine ellerini kaldırarak tekbir alıp secdeye gitti. Başını iki elinin arasına koydu. Oturduğu zaman iki ayağını yayarak üzerine oturdu. Sağ dirseğini sağ uyluğunun üzerine koydu. Serçe parmak ile yanındakini kavrayıp tuttu. Baş parmağı ile orta parmağını yumup halka yaptı ve sonraki parmağını kaldırdı. O parmağını hareket ettirerek dua ettiğini gördüm. [1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي عِنْدَ الْإِشَارَةِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا أَنْ يَحْنِيَ سَبَّابَتَهُ قَلِيلًا

Vasfedilen İşaret Sırasında Namaz Kılanın Şahadet Parmağını Hafifçe Bükmesi

١٩٤٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا مُجَاهِدُ بْنُ مُوسَى الْمَخَرِّمِيُّ، حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ الْمَدَائِنِيُّ، حَدَّثَنَا عِصَامُ بْنُ قُدَامَةَ الْجَدَلِيُّ، أَخْبَرَنَا مَالِكُ بْنُ نُمَيْرٍ الْخُزَاعِيُّ، أَنَّ أَبَاهُ حَدَّثَهُ أَنَّهُ «رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ وَاضِعًا الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، رَافِعًا أُصْبُعَهُ السَّبَّابَةَ قَدْ حَنَاهَا شَيْئًا وَهُوَ يَدْعُو». [٥: ٤]

1946- Mâlik b. Numeyr el-Huzâî bildiriyor: Babası Numeyr el-Huzâî, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i, namaz kılarken sağ (elini) sağ baldırının üzerine koymuş ve şahadet/işaret parmağını da kaldırmış olarak görmüş. Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şahadet/işaret parmağını bükmüş ve onunla dua ediyormuş.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْإِشَارَةَ بِالسَّبَّابَةِ يَجِبُ أَنْ تَكُونَ إِلَى الْقِبْلَةِ

Şahadet Parmağıyla İşaretin Kıbleye Doğru Yapılması

١٩٤٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ أَبِي مَرْيَمَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمُعَاوِيِّ عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ رَأَى رَجُلًا يُحَرِّكُ الْحَصَى بِيَدِهِ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ فَلَمَّا انْصَرَفَ، قَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: لَا تُحَرِّكِ الْحَصَى وَأَنْتَ فِي الصَّلَاةِ، فَإِنَّ ذَلِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، وَلَكِنِ اصْنَعْ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ، قَالَ: «فَوَضَعَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 717); Şuayb: İsnâdı sahihtir. İbn Mâce 912; Bak hadis no: 1860.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 176); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 3/471; Ebû Dâvûd 991; Nesâî 3/39; İbn Mâce 911.

يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى فَخِذِهِ، وَأَشَارَ بِأُصْبُعِهِ الَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ إِلَى الْقِبْلَةِ، وَرَمَى بِبَصَرِهِ إِلَيْهَا أَوْ نَحْوَهَا»، ثُمَّ قَالَ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَصْنَعُ. [٥: ٤]

1947- Ali b. Abdirrahman el-Muâvî'den rivayete göre İbn Ömer, namazda iken çakıl taşlarıyla oynayan bir adam gördü. Adam namazı bitirince İbn Ömer ona: "Namazda iken çakıl taşlarıyla oynama! Çünkü bu şeytandandır. Ancak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı gibi yap" dedi. Adam: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl yapardı peki?" diye sorunca İbn Ömer, sağ elini sağ uyluğu üzerine koyarak baş parmağı takip eden işaret parmağıyla kıbleyi işaret etti. Gözlerini de, parmağına ya da o tarafa doğru dikti. Daha sonra şöyle dedi: "Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böyle yaptığını gördüm."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ التَّشَهُّدِ الَّذِي يَتَشَهَّدُ الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazında Yapacağı Teşehhüdün Vasfı

١٩٤٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حُصَيْنُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَالْمُغِيرَةُ، وَالْأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا إِذَا جَلَسْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ، نَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ، السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ، فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا النَّبِيُّ ﷺ، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَقُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، فَإِنَّكُمْ إِذَا فَعَلْتُمْ ذَلِكَ فَقَدْ سَلَّمْتُمْ عَلَى كُلِّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ». [٥: ١٢]

1948- İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında oturduğumuzda "es-Selâmu alâ Cibrîl, es-selâmu alâ Mikâîl, es-selâmu alâ falan ve falan (Cebrâîl'e selâm olsun, Mikâîl'e selâm olsun, Falana ve Filana selâm olsun)" derdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (namazı bitirdikten sonra) bize yönelerek şöyle buyurdu: **"Hiç şüphesiz Selâm, sadece Allah'tır. Siz şöyle deyin: «et-Tahiyyâtu lillahi ve's-salavâtu ve't-tayyibât, es-selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve rahmetullahi ve berakâtüh, es-selâmu aleynâ ve alâ**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 907); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Nesâî 2/236; Bak hadis no: 1942.

ibadillahi's-sâlihîn, eşhedu en lâ ilâhe illallah, ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve Resûlüh (=Selamet, rahmet ve tüm güzellikler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm iyi kullarına. Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Şahitlik ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve elçisidir)» Bir kimse böyle dediği zaman göklerde ve yerde olan her sâlih kula selam vermiş olur."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّشَهُّدِ عِنْدَ الْقَعْدَةِ مِنْ صَلَاتِهِ

Namazda Oturur Vaziyette İken Teşehhüd Yapılmasının Emredilmesi

١٩٤٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ حَمَّادٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا نَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «لَا تَقُولُوا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ وَأَمَرَهُمْ بِالتَّشَهُّدِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [١ : ٩٤]

1949- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Biz (Tahiyyât'ta) "Selam Allah'a" derdik. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Selam Allah'a demeyin. Zira selam, Allah'ın kendisidir"** buyurup Teşehhüd yapmalarını emretti: **"et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn. Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûlüh (=Selamet, rahmet ve tüm güzellikler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm iyi kullarına. Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Şahitlik ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve elçisidir)."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 889); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/382; Buhârî 1202; Müslim 402/58; Ebû Dâvûd 968; Nesâî 3/41; İbn Mâce 899; Darimî 1/308; Bak hadis no: 1949, 1950, 1951, 1955, 1956.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/464; Nesâî 2/240; Bak hadis no: 1948.

ذِكْرُ وَصْفِ مَا يَتَشَهَّدُ الْمَرْءُ بِهِ فِي جُلُوسِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazında Otururken Yapacağı Teşehhüdün Vasfı

١٩٥٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّغُولِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الثَّوْرِيُّ، عَنْ مَنْصُورٍ، وَالْأَعْمَشِ، وَأَبِي هَاشِمٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، وَعَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، وَأَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا لَا نَدْرِي مَا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ، نَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ، فَعَلَّمَنَا النَّبِيُّ ﷺ، وَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا جَلَسْتُمْ فِي الرَّكْعَتَيْنِ فَقُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ - قَالَ أَبُو وَائِلٍ فِي حَدِيثِهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ: - إِذَا قُلْتُهَا أَصَابَتْ كُلَّ مَلَكٍ مُقَرَّبٍ، وَنَبِيٍّ مُرْسَلٍ، وَعَبْدٍ صَالِحٍ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [٥: ٣٤]

1950- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Namazda (Tahiyyât'ta) ne diyeceğimizi bilmezdik ve: "Allah'a selam olsun, Cibrîl'e selam olsun, Mîkâil'e selam olsun" derdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize ne diyeceğimizi öğretip şöyle buyurdu: **"(Allah'a selam olsun demeyiniz.) Allah selamdır. İkinci rekâtta oturduğunuzda şöyle deyiniz: Et-Tahiyyâtu lillâhi ves-salavâtu vet-tayyibât. Es-selâmu aleyke eyyühen-Nebiyyu ve rahmetullâhi ve berakâtüh. Esselâmu aleynâ ve alâ ibâdillâhis-sâlihîn. (=Dil ile, beden ve mal ile yapılan bütün ibadetler Allah'a aittir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun. Selam bizim üzerimize ve Allah'ın bütün iyi kulları üzerine olsun.)"** -Ebû Vâil, kendi rivayetinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu söyledi: **"Böyle dersen, bu duan her mukarreb melek veya mürsel nebiye ya da salih kula isabet eder. Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhû ve Resûlüh (=Şahitlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahitlik ederim ki, Muhammed, O'nun kulu ve peygamberidir.)"**[1]

١٩٥١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَا: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ:

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 890); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 1/423; Buhârî 6328; Müslim 402/55; Tirmizî 289; Nesâî 2/241; İbn Mâce 899; Bak hadis no: 1956, 1948.

كُنَّا لَا نَدْرِي مَا نَقُولُ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، إِلَّا أَنْ نُسَبِّحَ وَنُكَبِّرَ وَنُحَمِّدَ رَبَّنَا، وَإِنَّ مُحَمَّدًا ﷺ عُلِّمَ فَوَاتِحَ الْخَيْرِ وَخَوَاتِمَهُ، أَوْ قَالَ جَوَامِعَهُ، وَإِنَّهُ قَالَ لَنَا: «إِذَا قَعَدْتُمْ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ فَقُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ لِيَتَخَيَّرْ مِنَ الدُّعَاءِ مَا أَعْجَبَهُ، فَلْيَدْعُ بِهِ رَبَّهُ». [١: ٢٠]

1951- İbn Mes'ûd anlatıyor: Bizler her iki rekatın sonunda(ki oturuşta) tesbih (Sübhâne Rabbiyel-azîm ve Sübhâne Rabbiyel-a'lâ), tekbir (Allahu Ekber) ve tahmidden (Rabbena leke'l-hamd) başka ne diyeceğimizi bilmiyorduk. Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) bize hayrın başlarını ve sonlarını veya hayrın tümünü içereni öğretti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize şöyle buyurdu: **"Her iki rekatta bir oturduğunuzda «et-Tahiyyâtu, lillahi ve's-Salavâtu, ve't-Tayyibât, es-Selamu aleyke eyyühe'n-Nebiyyu ve rahmetullahi ve berakâtüh, es-Selamu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn, Eşhedu en lâ ilâhe illallah, ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve Resûlüh» deyin. Sizden biri hoşuna giden duayı yapmakta muhayyerdir. Bu sebeple Allah'a dua etsin"** buyurdu. [1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «الْأَمْرُ بِالْجُلُوسِ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ أَمْرُ فَرْضٍ دَلَّ فِعْلُهُ مَعَ تَرْكِ الْإِنْكَارِ عَلَى مَنْ خَلْفَهُ عَلَى أَنَّ الْجُلُوسَ الْأَوَّلَ نَدْبٌ، وَبَقِيَ الْآخَرُ عَلَى حَالَتِهِ فَرْضًا»

Ebû Hâtim der ki: "Her iki rekatta bir oturma emri farziyet bildiren bir emirdir. Ancak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda oturması gerekirken kalkması üzerine arkasındaki cemaatin de ona uyarak oturmadan kalkması ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) buna itiraz etmemesi, namazda teşehhüd için ilk oturmanın mendub olduğu, son oturmanın ise farz olarak kaldığını göstermektedir."

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَتَشَهَّدَ فِي صَلَاتِهِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا

Kişinin Üstte Vasfedilenin Dışında Teşehhüd Yapmasının Mubahlığı

١٩٥٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، وَطَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/43); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/437; Nesâî 2/238; Bak hadis no: 1948.

ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ: «التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَّامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ». [٥: ١٢]

1952- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere, Kur'ân'dan sûreleri nasıl öğretirse namazda teşehhüdü de öyle öğretirdi. Şöyle buyururdu: **"et-Tahiyyâtu'l-mübârekâtu, es-salavâtu't-tayyibâtu lillahi. es-Selâmu aleyke eyyühe'n-Nebiyyu ve rahmetullahi ve berakâtüh, Selâmun aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn, Eşhedu en lâ ilâhe illallah, ve eşhedu enne Muhammeden Resûlullah."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِنَوْعٍ ثَانٍ مِنَ التَّشَهُّدِ إِذْ هُمَا مِنَ اخْتِلَافِ الْمُبَاحِ

Mubah Sayılan İhtilaflardan Olduğu İçin Başka Bir Teşehhüde Yönelik Emir

١٩٥٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، مِنْ كِتَابِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، وَطَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ، كَانَ يَقُولُ: «التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَّامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ». [١: ٩٤]

1953- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere, Kur'ân'dan sûreleri nasıl öğretirse namazda teşehhüdü de öyle öğretirdi. Şöyle buyururdu: **"et-Tahiyyâtu'l-mübârekâtu, es-salavâtu't-tayyibâtu lillahi. es-Selâmu aleyke eyyühe'n-Nebiyyu ve rahmetullahi ve berakâtüh, Selâmun aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn, Eşhedu en lâ ilâhe illallah, ve eşhedu enne Muhammeden Resûlullah."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو الزُّبَيْرِ»

Ebû Hâtim der ki: "Bunu rivayette Ebu'z-Zübeyr tek kalmıştır."

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 895); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/292; Müslim 403/61; Nesâî 3/41; Bak hadis no: 1953, 1954.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1952.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَتَشَهَّدَ فِي صَلَاتِهِ بِغَيْرِ مَا وَصَفْنَا

Kişinin Üstte Vasfedilenin Dışında Teşehhüd Yapmasının Mubahlığı

١٩٥٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، وَطَاوُسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا التَّشَهُّدَ كَمَا يُعَلِّمُنَا السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ، فَكَانَ يَقُولُ: «التَّحِيَّاتُ الْمُبَارَكَاتُ الصَّلَوَاتُ الطَّيِّبَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، سَلَّامٌ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ». [٥: ٣٤]

1954- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere, Kur'ân'dan sûreleri nasıl öğretirse namazda teşehhüdü de öyle öğretirdi. Şöyle buyururdu: **"et-Tahiyyâtu'l-mübârekâtu, es-salavâtu't-tayyibâtu lillahi. es-Selâmu aleyke eyyühe'n-Nebiyyu ve rahmetullahi ve berakâtüh, Selâmun aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn, Eşhedu en lâ ilâhe illallah, ve eşhedu enne Muhammeden Resûlullah."**[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ الْقَوْمُ يَقُولُونَ فِي الْجَلْسَةِ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَبْلَ تَعْلِيمِهِ إِيَّاهُمُ التَّشَهُّدَ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Kendilerine Teşehhüdü Öğretmeden Önce Ashâbın O'nun Arkasında Otururken Söyledikleri

١٩٥٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ شَقِيقِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كُنَّا إِذَا جَلَسْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قُلْنَا: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ قَبْلَ عِبَادِهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ، السَّلَامُ عَلَى فُلَانٍ وَفُلَانٍ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الصَّلَاةِ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا جَلَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِهِ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرْ مِنَ الدُّعَاءِ مَا أَحَبَّ». [١: ٢٠]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 403/60; Ebû Dâvûd 974; Tirmizî 290; Nesâî 2/242; Bak hadis no: 1952.

1955- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Önceleri Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında namaz kılarken teşehhüde oturduğumuzda: "Selam kullarından önce Allah'a olsun! Selam olsun Cebrâil'e! Selam olsun Mikâil'e! Selam olsun filana! Selam olsun falana!" derdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince şöyle buyurdu: **"Kuşkusuz Selam, Yüce Allah'tır. Namazda oturduğunuz zaman ilk söyleyeceğiniz «et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn (=Tüm övgüler, ibadetler ve temiz şeyler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm salih kullarına)» deyin. Bunu dediğiniz zaman selamınız semada ve yerde bulunan bütün salih kullara ulaşır. Ardından «Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûluh (=Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Şahitlik ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve elçisidir)» der, sonra da istediğiniz şekilde duanızı edersiniz."**[1]

ذِكْرُ وَصْفِ السَّلَامِ الَّذِي يَتَقَدَّمُ الصَّلَاةَ عَلَى الْمُصْطَفَى ﷺ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Salavattan Önce Onların Dile Getirdikleri Selam Şekli

١٩٥٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْجَرَادِيُّ، بِالْمَوْصِلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ زُرَيْقٍ الرَّسْعَنِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ خَالِدٍ الصَّنْعَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، وَمَنْصُورٍ، وَحُصَيْنٍ، وَأَبِي هَاشِمٍ، وَحَمَّادِ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، وَأَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، وَالْأَسْوَدِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا لَا نَدْرِي مَا نَقُولُ فِي الصَّلَاةِ، نَقُولُ: السَّلَامُ عَلَى اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَى جِبْرِيلَ، السَّلَامُ عَلَى مِيكَائِيلَ، فَعَلَّمَنَا النَّبِيُّ ﷺ، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا جَلَسْتُمْ فِي رَكْعَتَيْنِ، فَقُولُوا: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ - قَالَ أَبُو وَائِلٍ فِي حَدِيثِهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ - إِذَا قُلْتَهَا، أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ - وَقَالَ أَبُو إِسْحَاقَ فِي حَدِيثِهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ: إِذَا قُلْتَهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ مُقَرَّبٍ وَنَبِيٍّ مُرْسَلٍ، أَوْ عَبْدٍ صَالِحٍ - أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [١ : ٢١]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1948.

1956- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Namazda ne diyeceğimizi bilmez ve: "Selam Allah'a, selam Cibrîl'e, selam Mikâîl'e" derdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize ne diyeceğimizi öğreterek şöyle buyurdu: **"Selam, Yüce Allah'ın kendisidir. Namazda ikinci rekâtta oturduğunuz zaman şöyle deyiniz: «et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn (=Selamet, rahmet ve tüm güzellikler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm iyi kullarına)"** –Ebû İshâk rivayetinde ise: "Bunu söylediğinde (senin bu sözün) her mukarreb melek, mürsel peygamber veya sâlih kula isâbet eder" ibaresi ile geçmiştir– **Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûluh (=Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Şahitlik ederim ki Muhammed, Allah'ın kulu ve elçisidir)."**[1]

ذِكْرُ وَصْفِ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُصْطَفَى ﷺ الَّذِي يَتَعَقَّبُ السَّلَامَ الَّذِي وَصَفْنَا

Zikri Geçen Selamlamayı Takiben Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İçin Söylenen Salâtın Vasfı

١٩٥٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَلِمْنَا السَّلَامَ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: «قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ». [١: ٢١]

1957- Ka'b b. Ucre anlatıyor: Biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selam edeceğimizi biliyoruz, peki sana nasıl salât edeceğiz?" deyince şöyle buyurdu: **"Şöyle deyin: Ey Allahım! İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in ailesine salât (rahmet) ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine salât (rahmet) et. Çünkü sen hamdleri (övgüleri) kabul edensin, ulusun ve şanlısın. İbrâhîm'e ve İbrâhîm'in ailesine bereket ihsan ettiğin gibi, Muhammed'e ve Muhammed'in ailesine de bereket ihsan eyle. Çünkü sen hamdleri (övgüleri) kabul edensin, ulusun ve şanlısın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 1948, 1950.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 896); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 912, Bak hadis no: 1964.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقَوْمَ إِنَّمَا سَأَلُوا النَّبِيَّ ﷺ عَنْ وَصْفِ الصَّلَاةِ الَّتِي أَمَرَهُمُ اللهُ ﷻ أَنْ يُصَلُّوا بِهَا عَلَى رَسُولِهِ ﷺ

Söz Konusu Kişilerin Yüce Allah'ın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Yapılmasını Emrettiği Salâtı Sorduklarının Beyanı

١٩٥٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ الطَّائِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نُعَيْمِ بْنِ عَبْدِ اللهِ الْمُجْمِرِ، أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللهِ بْنِ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيَّ، أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ، أَنَّهُ قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللهِ ﷺ وَنَحْنُ فِي مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ، فَقَالَ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: أَمَرَنَا اللهُ يَا رَسُولَ اللهِ أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ قَالَ: فَسَكَتَ رَسُولُ اللهِ ﷺ حَتَّى تَمَنَّيْنَا أَنَّهُ لَمْ يَسْأَلْهُ، ثُمَّ قَالَ: «قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، فِي الْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَالسَّلَامُ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ». [١ : ٢١]

1958- Ebû Mes'ûd el-Ensârî der ki: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Ubâde'nin meclisine yanımıza gelmişti. Beşîr b. Sa'd ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah bize, sana salavât getirmemizi emretti. Sana nasıl salavât getirelim?" diye sordu. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet sessiz kaldı. Bu sebeple biz içimizden, keşke bu adam bu soruyu sormasaydı, diye geçirdik. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bana dua edeceğiniz zaman şöyle deyin: «Allahumme salli alâ Muhammedin ve-alâ âl-i Muhammed kemâ salleyte alâ İbrâhîm ve-alâ âli İbrâhîme. ve-bârik alâ Muhammedin ve-alâ âli Muhammed kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve-alâ âl-i İbrâhîm fil-âlemîne inneke hamîdun mecîd (=Allahım! İbrâhim'e ve âline salât ettiğin (hayırlar ihsan ettiğin) gibi Muhammed'e ve âline de salât eyle. Allahım! İbrâhim'e ve âline hayır ve bereket ihsan ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de âlemlerde öyle hayırlar ve bereketler ihsan et. Sen ki övülmeye layıksın ve şanı yücesin)» Selam vermek te bildiğiniz gibidir."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 901); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/165; Ahmed 4/118; Müslim 405; Ebû Dâvûd 980; Tirmizî 3220; Nesâî 3/45; Bak hadis no: 1459, 1965.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ إِنَّمَا سُئِلَ عَنِ الصَّلَاةِ عَلَيْهِ فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ ذِكْرِهِمْ إِيَّاهُ فِي التَّشَهُّدِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e Nasıl Salât Yapılacağı Sorulduğunda Ashâba Teşehhüdü Öğretmesi

١٩٥٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، وَكَتَبْتُهُ مِنْ أَصْلِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَزْهَرِ أَحْمَدُ بْنُ الْأَزْهَرِ، وَكَتَبْتُهُ مِنْ أَصْلِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، قَالَ: وَحَدَّثَنِي - فِي الصَّلَاةِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذَا الْمَرْءُ الْمُسْلِمُ صَلَّى عَلَيْهِ فِي صَلَاتِهِ - مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ التَّيْمِيُّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: أَقْبَلَ رَجُلٌ حَتَّى جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ عِنْدَهُ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَمَّا السَّلَامُ عَلَيْكَ فَقَدْ عَرَفْنَاهُ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ إِذَا نَحْنُ صَلَّيْنَا فِي صَلَاتِنَا، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ؟ قَالَ: فَصَمَتَ حَتَّى أَحْبَبْنَا أَنَّ الرَّجُلَ لَمْ يَسْأَلْهُ، قَالَ: «إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَيَّ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ». [١: ٢١]

1959- Ebû Mes'ûd anlatıyor: Bir adam gelip, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in önünde oturdu ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selâm vereceğimizi öğrendik (teşehhüdde bunu öğrettin), Allah'ın seni(n makamını) yükseltmesi için namazımızda salâvat getirmek istediğimizde nasıl salavât getireceğiz?" diye sordu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet suskun kaldı. Bunun üzerine adamın Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e soru sormamış olmasını arzuladık. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"(Bana) salavât getireceğinizde şöyle dua ediniz: "Allahumme salli alâ Muhammedi'n-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âli Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrâhîm'e ve âli İbrâhîm, ve barik alâ Muhammedi'n-nebiyyi'l-ümmiyyi kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve âli İbrahim, inneke hamîdun mecîd (=Allahım! İbrâhim'in ev halkına rahmet ettiğin gibi ümmi peygamber olan Muhammed'e ve Muhammed'in ev halkına de rahmet et. Allahım! İbrâhim'in ev halkına hayır ve bereket lutfettiğin gibi ümmü peygamber olan**

Muhammed'e ve Muhammed'in ev halkına da hayır ve bereket ihsan et. Şüphesiz sen övülmeye lâyık olansın ve yücesin)."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ مَأْمُورٌ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي صَلَاتِهِ عِنْدَ ذِكْرِهِ إِيَّاهُ بَعْدَ التَّشَهُّدِ

Namazda Teşehhüd Sonrası Adını Zikrettiğinde Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Salavât Getirmenin Kişiye Emredilmiş Olması

١٩٦٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُقْرِئُ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو هَانِئٍ حُمَيْدُ بْنُ هَانِئٍ، أَنَّ أَبَا عَلِيٍّ عَمْرَو بْنَ مَالِكٍ الْجَنْبِيَّ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ فَضَالَةَ بْنَ عُبَيْدٍ، يَقُولُ: سَمِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَجُلًا يَدْعُو فِي صَلَاتِهِ، لَمْ يَحْمَدِ اللَّهَ، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «عَجِلَ هَذَا» ثُمَّ دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ اللَّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، ثُمَّ لِيَدْعُ بَعْدُ بِمَا شَاءَ». [١: ٢١]

1960- Fadâle b. Ubeyd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bir adamın, namazında Allah'a hamd etmeden ve Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e salavât getirmeden dua ettiğini duyup: **"Şu adam acele etti"** buyurdu. Sonra adamı çağırıp ona: **"Sizden biriniz namaz kıldığı zaman önce Allah'a hamd etmekle ve O'na övgüde bulunmakla başlasın, sonra da Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e salavât getirsin, bundan sonra da artık istediği şekilde dua etsin"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ أَنَّ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فِي التَّشَهُّدِ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Teşehhüdde Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e Salavat Getirmenin Farz Olmadığı İzlenimi Veren Haber

١٩٦١ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، قَالَ: أَخَذَ عَلْقَمَةُ بِيَدِي،

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/119; Ebû Dâvûd 981; Bak hadis no: 1958.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1331); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/18; Ebû Dâvûd 1481; Tirmizî 3477; Nesâî 3/44.

فَحَدَّثَنِي أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ، أَخَذَ بِيَدِهِ، وَأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَخَذَ بِيَدِ عَبْدِ اللَّهِ، فَعَلَّمَهُ التَّشَهُّدَ فِي الصَّلَاةِ: « التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ -، قَالَ زُهَيْرٌ: عَقَلْتُ حِينَ كَتَبْتُهُ مِنَ الْحَسَنِ، فَحَدَّثَنِي مِنْ حِفْظِهِ مِنَ الْحَسَنِ، بِبَقِيَّتِهِ - أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» - قَالَ زُهَيْرٌ: ثُمَّ رَجَعْتُ إِلَى حِفْظِي - قَالَ: «فَإِذَا قُلْتَ هَذَا فَقَدْ قَضَيْتَ صَلَاتَكَ إِنْ شِئْتَ أَنْ تَقُومَ فَقُمْ، وَإِنْ شِئْتَ أَنْ تَقْعُدَ فَاقْعُدْ». [١ : ٢١]

1961- Kâsım b. Muhaymire der ki: Alkame elimden tutup şöyle dedi: "Abdullah (b. Mes'ûd) elimden tutarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde elinden tuttuğunu ve kendisine namazda teşehhüdü **«et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn (=Tüm övgüler, ibadetler ve temiz şeyler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm salih kullarına)»** şeklinde öğrettiğini söyledi."

Ebû Hayseme der ki: Arkadaşlarımızdan biri bu hadisi Hasan'dan naklen bana rivayet ederken teşehhüde "Şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur! Yine şahadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve resûlüdür" eklemesini yaptı. Aklımda kaldığı kadarıyla Hasan'dan olan bu rivayetin devamı Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklen şöyledir: **"Bunu söylediğin zaman namazın tamamlanmış demektir. Artık kalkmak istersen kalkar, oturmak istersen de otursun."**[1]

---

[1] Elbânî: İbn Mes'ud'a ait son cümlesi hariç sahih (Sahîh Ebî Dâvud 891); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 1/422; Ebû Dâvûd 970; Darimî 1/309; Bak hadis no: 1962, 1963.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ «فَإِذَا قُلْتَ هَذَا فَقَدْ قَضَيْتَ مَا عَلَيْكَ» إِنَّمَا هُوَ قَوْلُ ابْنِ مَسْعُودٍ، لَيْسَ مِنْ كَلَامِ النَّبِيِّ ﷺ أَدْرَجَهُ زُهَيْرٌ فِي الْخَبَرِ

Üstte Geçen "Bunu Söylediğin Zaman Namazın Tamamlanmış Demektir" Sözünün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sözü Olmayıp Hadisin İçine Züheyr Tarafından Sokulan İbn Mes'ûd'un Bir Sözü Olması

١٩٦٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا غَسَّانُ بْنُ الرَّبِيعِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ ثَوْبَانَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُرِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، قَالَ: أَخَذَ عَلْقَمَةُ بِيَدِي، وَأَخَذَ ابْنُ مَسْعُودٍ، بِيَدِ عَلْقَمَةَ، وَأَخَذَ النَّبِيُّ ﷺ بِيَدِ ابْنِ مَسْعُودٍ، فَعَلَّمَهُ التَّشَهُّدَ: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ: «فَإِذَا فَرَغْتَ مِنْ هَذَا فَقَدْ فَرَغْتَ مِنْ صَلَاتِكَ، فَإِنْ شِئْتَ فَانْتَبِتْ، وَإِنْ شِئْتَ فَانْصَرِفْ». [١: ٢١]

1962- Kâsım b. Muhaymire der ki: Alkame elimden tutup dedi ki: Abdullah b. Mes'ud elimden tutarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde elinden tuttuğunu ve kendisine namazda şöyle teşehhüd yapmayı (Tahiyyât'ı) öğrettiğini söyledi: **"De ki: «et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn. Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûlüh»"** Abdullah b. Mes'ûd ekledi: Bunları yaptıktan sonra namazını tamamlamış olursun. Ondan sonra da dilersen yerinde oturup kal, dilersen kalk."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِأَنَّ اللَّفْظَةَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا غَيْرُ مَحْفُوظَةٍ

Zikri Geçen Bu Lafızların Mahfûz Olmadığını Belirten İkinci Haber

١٩٦٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ الْجُعْفِيُّ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُرِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي عَلْقَمَةُ بْنُ قَيْسٍ، قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَسْعُودٍ، قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَعَلَّمَنِي

---

[1] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 1961.

التَّشَهُّدَ: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».

قَالَ الْحَسَنُ بْنُ الْحُرِّ: وَزَادَنِي فِيهِ مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ، بِهَذَا الْإِسْنَادِ، قَالَ: «فَإِذَا قُلْتَ هَذَا فَإِنْ شِئْتَ فَقُمْ». [١: ٢١]

1963- Kâsım b. Muhaymire der ki: Alkame b. Kays, elimden tutup dedi ki: Abdullah b. Mes'ud elimden tutarak, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde elinden tuttuğunu ve kendisine namazda şöyle teşehhüd yapmayı (Tahiyyât'ı) öğrettiğini söyledi: **"et-Tahiyyâtu lillahi ves-salavâtu vet-tayyibât. es-Selâmu aleyke eyyuhe'n-nebiyyu ve-rahmetullahi ve-berekâtuh. es-Selâmu aleynâ ve alâ ibâdillahi's-sâlihîn. Eşhedu enlâ ilâhe illallah ve-eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûlüh"**

Hasan b. el-Hurr dedi ki: Bu isnâdla bana Muhammed b. Ebân şunu ekledi: Bunları söyledikten dilersen yerinden kalkarsın."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ، ضَعِيفٌ، قَدْ تَبَرَّأْنَا مِنْ عُهْدَتِهِ فِي كِتَابِ الْمَجْرُوحِينَ»

Ebû Hâtim der ki: "Muhammed b. Ebân zayıf biridir. Kitâbu'l-Mecrûhîn eserimizde rivayetlerinden berî olduğumuzu ifade etmiştik."

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ عَلَى الْمُصْطَفَى ﷺ وَذِكْرُ كَيْفِيَّتِهَا

Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Salavat Getirmenin Emredilmesi ve Bunun Keyfiyeti

١٩٦٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا مِسْعَرٌ، وَشُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، قَالَ: أَلَا أُهْدِي لَكَ هَدِيَّةً؟ قُلْنَا: بَلَى، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ عَرَفْنَا كَيْفَ السَّلَامُ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ الصَّلَاةُ عَلَيْكَ؟ فَقَالَ: «قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/450; Bak hadis no: 1961.

آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ». [١ : ٩٤]

1964- Abdurrahman b. Ebî Leylâ bildiriyor: Ka'b b. Ucre benimle karşılaşınca: "Sana bir hediye vereyim mi?" diye sorunca: "Olur" dedik. Şöyle devam etti: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) yanımıza: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana nasıl selam edeceğimizi bilip öğrendik, ancak sana salavât nasıl olacak?" diye sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Şöyle deyin: «Allahumme salli alâ Muhammedin ve-alâ âl-i Muhammed kemâ salleyte alâ âli İbrâhîm inneke hamîdun mecîd. Allahumme bârik alâ Muhammedin ve-alâ âli Muhammed kemâ bârekte alâ âli İbrâhîme inneke hamîdun mecîd» (=Allahım! İbrâhim'in âline hayırlar ihsan ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de öyle hayırlar ihsan et. Sen ki övülmeye layıksın ve şanı yücesin. Allahım! İbrâhim'in âline bereketler ihsan ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de bereketler ihsan et. Sen ki övülmeye layıksın ve şanı yücesin)."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِنَوْعٍ ثَانٍ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُصْطَفَى ﷺ إِذْ هُمَا مِنَ اخْتِلَافِ الْمُبَاحِ

Mubah Sayılan İhtilaflardan Olduğu İçin Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İçin Başka Bir Salavâta Yönelik Emir

١٩٦٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُجْمِرُ، أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ الْأَنْصَارِيَّ، أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ، أَنَّهُ قَالَ: أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ فِي مَجْلِسِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ، فَقَالَ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: أَمَرَنَا اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ قَالَ: فَسَكَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى تَمَنَّيْنَا أَنَّهُ لَمْ يَسْأَلْهُ، ثُمَّ قَالَ: «قُولُوا: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، فِي الْعَالَمِينَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، وَالسَّلَامُ كَمَا قَدْ عَلِمْتُمْ». [٤١ : ٩]

1965- Ebû Mes'ûd el-Ensârî der ki: Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Sa'd b. Ubâde'nin meclisine yanımıza gelmişti. Beşîr b. Sa'd ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah bize, sana salavât getirmemizi emretti. Sana nasıl salavât getirelim?" diye sordu. Bunun üzerine Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bir müddet sessiz kaldı. Bu sebeple biz içimizden, keşke bu adam bu soruyu sormasaydı, diye geçirdik.

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 912, 1957.

Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bana dua edeceğiniz zaman şöyle deyin: «Allahumme salli alâ Muhammedin ve-alâ âl-i Muhammed kemâ salleyte alâ İbrâhîm ve-alâ âli İbrâhîme. ve-bârik alâ Muhammedin ve-alâ âli Muhammed kemâ bârekte alâ İbrâhîme ve-alâ âl-i İbrâhîm fil-âlemîne inneke hamîdun mecîd (=Allahım! İbrâhim'e ve âline salât ettiğin (hayırlar ihsan ettiğin) gibi Muhammed'e ve âline de salât eyle. Allahım! İbrâhim'e ve âline hayır ve bereket ihsan ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de âlemlerde öyle hayırlar ve bereketler ihsan et. Sen ki övülmeye layıksın ve şanı yücesin)» Selam vermek te bildiğiniz gibidir."**[1]

ذِكْرُ مَا يَدْعُو الْمَرْءُ فِي عُقَيْبِ التَّشَهُّدِ قَبْلَ السَّلَامِ

Kişinin Selamdan Önce Teşehhüdün Akabinde Yapacağı Dua

١٩٦٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَحْرُ بْنُ نَصْرِ بْنِ سَابِقٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ الْمَاجِشُونُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ آخِرُ مَا يَقُولُ بَيْنَ التَّشَهُّدِ وَالتَّسْلِيمِ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ». [٥: ١٢]

1966- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) Teşehhüd ile selam verme arasında söylediği son sözler: **"Allahım! Geçmiş ve gelecek, gizli ve açık, haddi aşarak işlediğim bütün günahlarımı bağışla ve bunlardan da öte senin benden çok daha iyi bildiğin günahlarımı da bağışla. Öne geçiren de, geri bırakan da sensin. Senden başka ilah yoktur"** derdi.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِاسْتِعَاذَةِ بِاللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ مَعْلُومَةٍ لِمَنْ فَرَغَ مِنْ تَشَهُّدِهِ قَبْلَ السَّلَامِ

Selamdan Önce Teşehhüdün Bitiminde Malum Dört Şeyden Allah'a Sığınmanın Emredilmesi

١٩٦٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنِي حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1958.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 771; Tirmizî 3421; Bak hadis no: 2025.

عَائِشَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدِ الْآخِرِ، فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ». [١: ١٠٤]

1967- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri ikinci Tahiyyât'ta teşehhüdü bitirdiği zaman Cehennem azabından, kabir azabından, hayat ile ölümün fitnesinden ve Mesih Deccâl'ın şerrinden olmak üzere dört şeyden Allah'a sığınsın."**[1]

ذِكْرُ وَصْفِ مَا يَتَعَوَّذُ الْمَرْءُ بِهِ بَعْدَ تَشَهُّدِهِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazında Teşehhüdden Sonra Yapacağı Sığınmanın Vasfı

١٩٦٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْكَلَاعِيُّ، بِحِمْصَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَدْعُو فِي الصَّلَاةِ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَّالِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْمَأْثَمِ وَالْمَغْرَمِ» قَالَتْ: فَقَالَ قَائِلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَكْثَرَ مَا تَسْتَعِيذُ مِنَ الْمَغْرَمِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا غَرِمَ حَدَّثَ فَكَذَبَ، وَوَعَدَ فَأَخْلَفَ». [٥: ١٢]

1968- Hz. Âişe bildiriyor: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namazda şöyle dua ederdi: **"Allahım! Cehennem azabından, kabir azabından, Mesih Deccâl'ın fitnesinden ve hayat ile ölümün fitnesinden Sana sığınırım. Allahım! Günaha girmekten ve borç altında kalmaktan sana sığınırım."** Bir kişi ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Borç altında kalmaktan ne kadar da Allah'a sığınmaktasın" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Adam borç altında kaldığı zaman konuşunca yalan söyler ve vaad edince sözünde durmaz"** karşılığını verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 903); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Ahmed 2/237; Müslim 588/130; Ebû Dâvûd 983; Nesâî 3/58; İbn Mâce 909; Darimî 1/310; Bak hadis no: 1002, 1018, 1019.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 824); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/88; Buhârî 832; Müslim 589/129; Ebû Dâvûd 880; Tirmizî 3495; Nesâî 3/56.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُسَمِّيَ مَنْ شَاءَ فِي دُعَائِهِ فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Duasında Dilediği Kimselerin İsmini Telaffuz Etmesinin Mubahlığı

١٩٦٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: لَمَّا رَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ، قَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ، وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ، وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ، وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ». [٤: ١]

1969- Ebû Hureyre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında son rükûdan başını kaldırınca şöyle dedi: **"Allahım! Velîd b. el-Velîd'i kurtar! Seleme b. Hişâm'ı kurtar! Ayyâş b. Ebî Rabîa'yı kurtar! Allahım! Mudar kabilesine olan baskını arttır! Allahım! Bu yılları onlara Yûsuf'un kıtlık yılları gibi yap!"**[1]

ذِكْرُ الدُّعَاءِ الَّذِي يُعْطَى سَائِلُ اللَّهِ مَا سَأَلَ فِي مَوْضِعٍ مِنْ صَلَاتِهِ

Namazda Yüce Allah'a Edilen ve İstenilenin Verileceği Dua

١٩٧٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ بَهْدَلَةَ، عَنْ زِرِّ بْنِ حُبَيْشٍ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ كَانَ قَائِمًا يُصَلِّي، فَلَمَّا بَلَغَ رَأْسَ الْمِائَةِ مِنَ النِّسَاءِ، أَخَذَ يَدْعُو، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «سَلْ تُعْطَهْ»، ثَلَاثًا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ إِيمَانًا لَا يَرْتَدُّ، وَنَعِيمًا لَا يَنْفَدُ، وَمُرَافَقَةَ مُحَمَّدٍ ﷺ فِي أَعْلَى جُنَّةِ الْخُلْدِ. [١: ٢]

1970- Zir b. Hubeyş naklediyor: İbn Mes'ûd kalkmış namaz kılıyordu. Nisâ sûresinin yüzüncü âyetine ulaştığında dua etmeye başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç defa: **"İste sana verilecektir"** buyurdu. Bunun üzerine İbn Mes'ûd: "Allahım! Senden red olunmayacak bir iman, bitmeyecek bir rızık ve Muhammed'in (sallallahu aleyhi vesellem) dostluğuyla beraber Huld Cennetini istiyorum" diye dua etti.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu'd-daîfe 2544 altında); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 804; Bak hadis no: 1972, 1983, 1986.

[2] Elbânî: Hasen sahih (Mişkât 931); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/454.

ذِكْرُ جَوَازِ دُعَاءِ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ

Kişinin Namazda Allah'ın Kitab'ında Olmayan İfadelerle Dua Etmesinin Caizliği

١٩٧١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا جُلُوسًا فِي الْمَسْجِدِ، فَدَخَلَ عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ، فَصَلَّى صَلَاةً خَفَّفَهَا، فَمَرَّ بِنَا فَقِيلَ لَهُ: يَا أَبَا الْيَقْظَانِ، خَفَّفْتَ الصَّلَاةَ، قَالَ: أَوَ خَفِيفَةً رَأَيْتُمُوهَا؟ قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: أَمَا إِنِّي قَدْ دَعَوْتُ فِيهَا بِدُعَاءٍ قَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ. ثُمَّ مَضَى، فَأَتْبَعَهُ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، قَالَ عَطَاءٌ: اتَّبَعَهُ أَبِي - وَلَكِنَّهُ كَرِهَ أَنْ يَقُولَ اتَّبَعْتُهُ - فَسَأَلَهُ عَنِ الدُّعَاءِ، ثُمَّ رَجَعَ فَأَخْبَرَهُمْ بِالدُّعَاءِ: «اللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبَ، وَقُدْرَتِكَ عَلَى الْخَلْقِ، أَحْيِنِي مَا عَلِمْتَ الْحَيَاةَ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ الْوَفَاةُ خَيْرًا لِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَشْيَتَكَ فِي الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، وَكَلِمَةَ الْعَدْلِ وَالْحَقِّ فِي الْغَضَبِ وَالرِّضَا، وَأَسْأَلُكَ الْقَصْدَ فِي الْفَقْرِ وَالْغِنَى، وَأَسْأَلُكَ نَعِيمًا لَا يَبِيدُ، وَقُرَّةَ عَيْنٍ لَا تَنْقَطِعُ، وَأَسْأَلُكَ الرِّضَا بَعْدَ الْقَضَاءِ، وَأَسْأَلُكَ بَرْدَ الْعَيْشِ بَعْدَ الْمَوْتِ، وَأَسْأَلُكَ لَذَّةَ النَّظَرِ إِلَى وَجْهِكَ، وَأَسْأَلُكَ الشَّوْقَ إِلَى لِقَائِكَ، فِي غَيْرِ ضَرَّاءَ مُضِرَّةٍ، وَلَا فِتْنَةٍ مُضِلَّةٍ، اللَّهُمَّ زَيِّنَّا بِزِينَةِ الْإِيمَانِ، وَاجْعَلْنَا هُدَاةً مُهْتَدِينَ». [٥: ١٢]

1971- Sâib b. Mâlik anlatıyor: Biz, (bir gün) mescidde oturmaktaydık. Derken Ammâr b. Yâsir içeri girdi ve hafifçe bir şekilde namaz kıldı. Sonra yanımıza uğradı. Ona: "Ey Ebu'l-Yakzân! Namazı çok hafif (kısa) tuttun" denildi. Bunun üzerine Ammâr: "Namazı hafif tuttuğumu gördünüz mü?" diye sordu. Biz de: "Evet" dedik. Ammâr: "Doğrusu ben namazda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den duyduğum bir duayı okudum" dedi.

Sonra Ammâr kalkıp giderken cemaatten biri onun peşine takıldı. -Hadisin ravisi Atâ: "Onun peşine babam takıldı. Fakat babam: «Onun peşine takıldım» demeyi hoş görmemiştir" dedi- Ona Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'den duyduğu duanın mahiyetini sordu. Sonra gelip o cemaate duanın mahiyetini haber verdi. Dua şöyleydi:

"Allahumme bi ilmike'l-gaybe, ve kudretike alâ'l-halk, ehyinî mâ alimte'l-hayâte hayran lî, ve teveffenî izâ kâneti'l-vefâtu hayran lî, Allahumme innî es'eluke haşyeteke fî'l-gaybi ve'ş-şehâdeti, ve kelimete'l-adli ve'l-hakki fi'l-gadabi ve'r-ridâ, ve es'eluke'l-kasde fi'l-fakri ve'l-gınâ, ve es'eluke naîmen lâ yebîdu, ve kurrete aynin lâ tenkatiu, ve es'eluke'r-ridâ ba'de'l-kadâi, ve

es'eluke berde'l-ayşi ba'de'l-mevti, ve es'eluke lezzete'n-nazari ilâ vechike, ve es'eluke'ş-şevka ilâ likâike fi gayri darrâe mudırraten, ve lâ fitnetin mudılletin, Allahumme zeyyinnâ bi-zîneti'l-imân, ve'c'alnâ hudâten muhtedîne" (=Allahım! İlminle gaybları bilirsin, gücünle tüm yaratıklarına hâkimsin, yaşamak benim için hayırlı ise beni yaşat, ölüm benim için hayırlı ise beni vefat ettir. Allahım! Açık ve gizli her yerde Senin korkunu isterim, öfkeli ve sakin halimde bile doğru ve hakkı söylemeyi Senden isterim. Zenginlikte ve fakirlikte orta yolu tutmayı isterim, tükenmeyen nimetlerinden dilerim, kesintisiz göz aydınlığı isterim, hükmünden sonra rızanı dilerim; ölümümden sonra iyi bir hayat sürdürmeyi isterim. Cemaline bakma lezzetini, sana şevkle kavuşmayı, sıkıcı felaketlere uğramaksızın ve sapıcı fitnelere düşmeksizin yaşamayı isterim. Allahım! Bizi, iman ziynetiyle süsle, doğru yola kavuşanlara sebep olucu kıl)."[1]

ذِكْرُ جَوَازِ دُعَاءِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ فِيهِ ذِكْرُ أَسْمَاءِ النَّاسِ

Kişinin Namazda Allah'ın Kitab'ında Olmayan İfadelerle Dua Etmesinin ve Hatta İnsan İsimlerini Zikretmesinin Caizliği

١٩٧٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، وَأَبُو سَلَمَةَ، أَنَّهُمَا سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ حِينَ يَفْرُغُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ مِنَ الْقِرَاءَةِ وَيُكَبِّرُ وَيَرْفَعُ رَأْسَهُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ، وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ، وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ، وَاجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ كَسِنِي يُوسُفَ، اللَّهُمَّ الْعَنْ لِحْيَانَ، وَرِعْلًا، وَذَكْوَانَ، وَعُصَيَّةَ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ» ثُمَّ بَلَغَنَا أَنَّهُ تَرَكَ ذَلِكَ لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ [٥: ١٠]

1972- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında kıraati bitirip tekbirle rükûya gittikten sonra başını kaldırıp **"Semiallahu limen hamideh, Rabbenâ veleke'l-hamd"** der, ardından ayaktayken: **"Allahım! Velîd b. el-Velîd'i, Seleme b. Hişâm'ı, Ayyâş b. Ebî Rabîa'yı ve mustazaf müminleri kurtar! Allahım! Mudar kabilesine olan baskını arttır! Bu yılları onlara**

---

[1] Elbânî: Sahih (Zilâlu'l-cenne 129); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/264; Nesâî 3/54.

Yûsuf'un kıtlık yılları gibi yap! Allahım! Lihyân, Ri'l, Zekvân kabilelerine ve Allah ile Resûlüne isyan eden Usayye kabilesine lanet et" diye dua ederdi. Bize bildirilene göre Yüce Allah'ın, *"Bu işte senin yapacağın bir şey yoktur. Allah, ya tövbelerini kabul edip onları affeder, ya da zalim olduklarından dolayı onlara azap eder"* âyeti (Al-i İmrân 128) indirilmesi üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde beddua etmeyi bırakmıştır.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ دُعَاءَ الْمَرْءِ فِي الصَّلَاةِ بِمَا لَيْسَ فِي الْقُرْآنِ يُفْسِدُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ

Kişinin Namazında Kur'ân'da Olmayan Bir Şeyle Dua Etmesinin Namazını Bozacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٧٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ الْبَزَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، وَيَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَا: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ يَدْعُو عَلَى حَيٍّ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ، رِعْلٍ، وَذَكْوَانَ»، وَقَالَ: «عُصَيَّةُ عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ».

أَبُو مِجْلَزٍ اسْمُهُ: لَاحِقُ بْنُ حُمَيْدٍ. [٤: ١]

1973- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca rükûdan sonra sabah namazında kunut yaptı. Arap kabilelerinden Ri'l ve Zekvân kabilelerine beddua etti. Usayye kabilesi için de: "**Usayye de Allah'a ve Resûlüne isyan etti"** derdi.

Ebû Miclez, Lâhik b. Humeyd'dir.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1296); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/255; Buhârî 4560; Müslim 675/294; Nesâî 2/201; Darimî 1/374.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1299); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/116; Buhârî 1003; Müslim 677/299; Ebû Dâvûd 1444; Nesâî 2/200; İbn Mâce 1184; Darimî 1/374; Bak hadis no: 1982, 1985.

ذِكْرُ جَوَازِ دُعَاءِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا

Kişinin Namazında Kur'ân'da Olmayan Bir Şeyle Dua Etmesinin Caizliği

١٩٧٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا كَامِلُ بْنُ طَلْحَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ، عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي صَلَاتِهِ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ، وَعَزِيمَةَ الرُّشْدِ، وَشُكْرَ نِعْمَتِكَ، وَحُسْنَ عِبَادَتِكَ، وَأَسْأَلُكَ قَلْبًا سَلِيمًا، وَأَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ، وَأَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تَعْلَمُ». [٥: ١٢]

1974- Şeddâd b. Evs'in naklettiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazında şöyle dua ederdi: **"Allahım! Senden, işlerimde sebat, doğru yolda gayret, nimetlerine karşı sana şükür ve en güzel bir şekilde ibadet etmeyi isterim. (Allahım!) Senden, âfet ve ayıplardan selim olan bir kalp isterim. (Allahım!) Senin bildiğin her hayırlı şeyi dileyerek bildiğin her zararlı şeyden de sana sığınırım. Bildiğin günahlarımdan dolayı da senden bağışlanmamı isterim."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الدُّعَاءَ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ يُبْطِلُ صَلَاةَ الدَّاعِي فِيهَا

Allah'ın Kitab'ında Olmayan Duanın Söylenmesinin Dua Edenin Namazını Bozacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٧٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَرْوَزِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ صُهَيْبٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ هَمَسَ شَيْئًا لَا نَفْهَمُهُ، فَقَالَ: «أَفَطِنْتُمْ لِي؟» قُلْنَا: نَعَمْ، قَالَ: «إِنِّي ذَكَرْتُ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ أُعْطِيَ جُنُودًا مِنْ قَوْمِهِ فَقَالَ: مَنْ يَقُومُ هَؤُلَاءِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ: أَنِ اخْتَرْ لِقَوْمِكَ إِحْدَى ثَلَاثٍ: إِمَّا أَنْ أُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ، أَوِ الْجُوعَ، أَوِ الْمَوْتَ، فَاسْتَشَارَ قَوْمَهُ فِي ذَلِكَ، فَقَالُوا: أَنْتَ نَبِيُّ اللَّهِ نَكِلُ ذَلِكَ إِلَيْكَ خِرْ لَنَا، فَقَامَ إِلَى صَلَاتِهِ -

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (es-Silsiletu's-sahîha 3228); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/125; Tirmizî 3407; Nesâî 3/54; Bak hadis no: 935.

وَكَانُوا إِذَا فَزِعُوا فَزِعُوا إِلَى الصَّلَاةِ - فَصَلَّى مَا شَاءَ اللَّهُ، فَقَالَ: أَيْ رَبِّ أَمَّا عَدُوُّهُمْ مِنْ غَيْرِهِمْ وَالْجُوعُ فَلَا، وَلَكِنِ الْمَوْتُ، فَسُلِّطَ عَلَيْهِمُ الْمَوْتَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، فَمَاتَ مِنْهُمْ سَبْعُونَ أَلْفًا، فَهَمْسِي الَّذِي تَرَوْنَ أَنْ أَقُولَ: اللَّهُمَّ بِكَ أُقَاتِلُ، وَبِكَ أُصَاوِلُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ». [٣: ٥]

1975- Suheyb der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (namaz kıldığı zaman) çok kısık bir sesle anlayamadığımız bir şeyler söylerdi. (Bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne dediğimi anladınız mı?"** diye sorunca bir kişi: "Evet" karşılığını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kendi kavminden kendisine askerler gelen bir peygamberi hatırladım. Bu peygamber: «Kim bunlara güç yetirir?» dedi. Bunun üzerine Allah kendisine: «Kavmini şu üç şeyden birinde muhayyer kıl. Onlara ya kendilerinden olmayan düşman musallat edeyim, ya açlığa maruz bırakayım, ya da onlara ölümü göndereyim» diye vahyetti. Bu peygamber durumu kavmiyle istişare edince: «Sen Allah'ın peygamberisin. Bunu sana bırakıyoruz, sen bize istediğini seç» dediler. Bunun üzerine namaza kalktı. Korktukları zaman namaz kılarlardı. Peygamber dilediği kadar namazını kıldı ve: «Ya Rab! Kendilerinden olmayan düşman olmaz. Açlık yine olmaz. Ancak ölüm olur» dedi. Üç gün boyunca onlara ölüm musallat edildi ve yetmiş bin kişi öldü. Benim sessizce bir şeyler dediğimi gördüğünüzde: «Allahım! Ey Rabbim! Senin adına savaşırım ve verdiğin güçle düşmana saldırırım. Güç ve kuvvet sadece Allah'a mahsustur» diye dua etmekteydim."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «مَاتَ صُهَيْبٌ سَنَةَ ثَمَانٍ وَثَلَاثِينَ فِي رَجَبٍ فِي خِلَافَةِ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَوُلِدَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي لَيْلَى لِسَنَتَيْنِ مَضَتَا مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ»

Ebû Hâtim der ki: Suheyb, Hz. Ali'nin hilafeti döneminde 38 Hicri senesinde vefat etmiştir. Abdurrahman b. Ebî Leylâ ise Hz. Ömer'in hilafetinin ikinci yılında dünyaya gelmiştir.

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2061); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/333; Tirmizî 3340; Bak hadis no: 2027.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ دُعَاءَ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا يُفْسِدُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ

Kişinin Namazında Allah'ın Kitab'ında Olmayan Duayı Söylediğinde Namazının Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٧٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ أَبِي الْخَيْرِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ: عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي، قَالَ: «قُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي، مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ». [١: ١٠٤]

1976- Abdullah b. Amr. Ebû Bekr es-Sıddîk'ten bildiriyor: Kendisi, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bana, namazlarımda edeceğim bir dua öğret"** dediğinde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Şöyle dua et: «Allahım! Ben kendime çok zulmettim. Günahları da senden başka hiç kimse bağışlayamaz. Senin katından bir bağışlanmayla beni bağışla ve bana merhamet et. Zira affedici ve merhamet edici olan ancak sensin.»"**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الدُّعَاءَ فِي الصَّلَوَاتِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ يُبْطِلُ صَلَاةَ الْمُصَلِّي

Namazlarda Allah'ın Kitab'ında Yer Almayan Duaların Okunması Halinde Namazın Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٧٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَمِّهِ الْمَاجِشُونِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيٍّ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، إِذَا سَجَدَ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ فَأَحْسَنَ صُوَرَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ». [٥: ١٢]

1977- Hz. Ali der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) secde ettiği zaman: **"Allahım! Sana secde ettim, sana iman ettim ve sana teslim oldum. Yüzüm,**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/4; Buhârî 834; Müslim 2705; Tirmizî 3531; Nesâî 3/53; İbn Mâce 3835.

kendisini yaratan, ona güzel bir şekilde şekil veren, onda göz ve kulak açan Allah'a secde etti. Takdir eden ve şekil verenlerin en güzeli olan Allah'ın bereketi pek çoktur" derdi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَا وَصَفْنَا كَانَ يَقُولُهُ ﷺ فِي الصَّلَاةِ الْفَرِيضَةِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Üstte Geçen Duayı Farz Namazında Yapmış Olması

١٩٧٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْذِرِ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا سَجَدَ فِي الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ، قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، أَنْتَ رَبِّي، سَجَدَ وَجْهِي لِلَّذِي خَلَقَهُ، وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَرَهُ، تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ». [٥: ١٢]

1978- Hz. Ali der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) farz namazında secde ettiği zaman: **"Allahım! Sana secde ettim, sana iman ettim ve sana teslim oldum. Sen Rabbimsin. Yüzüm, kendisini yaratan, onda göz ve kulak açan Allah'a secde etti. Takdir eden ve şekil verenlerin en güzeli olan Allah'ın bereketi pek çoktur"** derdi.[2]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنْ إِبَاحَةِ دُعَاءِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ بِمَا لَيْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ تَعَالَى

Kişinin Namazında Allah'ın Kitab'ında Yer Almayan Duaları Söylemesinin Mubahlığı

١٩٧٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ، قَالَ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ» ثُمَّ قَالَ: «أَلْعَنُكَ بِلَعْنَةِ اللَّهِ» - ثَلَاثًا - ثُمَّ بَسَطَ يَدَهُ كَأَنَّهُ يَتَنَاوَلُ شَيْئًا، فَلَمَّا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ قَدْ سَمِعْنَاكَ تَقُولُ فِي صَلَاتِكَ شَيْئًا لَمْ نَسْمَعْكَ تَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ، وَرَأَيْنَاكَ بَسَطْتَ يَدَكَ، قَالَ: «إِنَّ عَدُوَّ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Nesâî 2/220.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir.

إِبْلِيسَ جَاءَ بِشِهَابٍ مِنْ نَارٍ لِيَجْعَلَهُ فِي وَجْهِي، فَقُلْتُ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْكَ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ، ثُمَّ قُلْتُ ذَلِكَ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ، ثُمَّ قُلْتُ، فَلَمْ يَسْتَأْخِرْ، فَأَرَدْتُ أَنْ أَخْنُقَهُ، فَلَوْلَا دَعْوَةُ أَخِي سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مُوثَقًا يَلْعَبُ بِهِ صِبْيَانُ أَهْلِ الْمَدِينَةِ». [٣: ٦٥]

1079- Ebu'd-Derdâ der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ayakta namazdayken şöyle buyurduğunu duyduk: **"Senden Allah'a sığınırım!"** Sonra üç defa şöyle dedi: **"Seni Allah'ın lanetiyle lanetlerim!"** Bir şey alacakmış gibi de elini uzattı. Namazı bitirdiği zaman ona dedik ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Namazdayken daha önce hiç söylemediğin şeyleri söylerken işittik ve elini de uzattığını gördük?" Şöyle karşılık verdi: **"Yüce Allah'ın düşmanı olan İblis yüzüme atmak için ateşten kıvılcımlarla geldi. «Senden Allah'a sığınırım» dedim, ancak geri çekilmedi. Sonra bir daha söyledim, yine geri çekilmedi. Sonra yine söyledim geri çekilmedi. Bunun üzerine elimi uzatıp onu boğmak istedim; ama eğer kardeşim Süleymân'ın o duası olmasaydı bağlı bir şekilde Medine çocuklarının oyuncağı haline gelecekti."**[1]

فَصْلٌ فِي الْقُنُوتِ

Fasıl: Kunût

١٩٨٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ الْحَافِظُ، بِتُسْتَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَارِثِيُّ أَبُو الرَّبِيعِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ سُفْيَانَ، وَشُعْبَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنِ الْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَنَتَ فِي الْفَجْرِ وَالْمَغْرِبِ». [٥: ١٦]

1980- Berâ b. Azib'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah ve akşam namazında kunût yapmıştır.[2]

---

[1] Elbânî: Sahîh (el-İrvâ' 391); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 542; Nesâî 3/13.

[2] Elbânî: Sahîh (Sahîh Ebî Dâvud 1295); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 678; Ebû Dâvûd 1441; Tirmizî 401; Nesâî 2/202; Darimî 1/375.

ذِكْرُ الْمَوْضِعِ الَّذِي يَقْنُتُ الْمُصَلِّي فِيهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Namazı Kılanın Namazında Kunût Yapacağı Yer

١٩٨١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: وَاللَّهِ إِنِّي لَأَقْرَبُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَكَانَ أَبُو هُرَيْرَةَ «يَقْنُتُ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ، وَصَلَاةِ الْعِشَاءِ، وَصَلَاةِ الصُّبْحِ، بَعْدَ مَا يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَيَدْعُو لِلْمُؤْمِنِينَ، وَيَلْعَنُ الْكَافِرِينَ». [٥: ١٦]

1981- Ebû Seleme bildiriyor: Ebû Hureyre: "Vallahi size Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına yakın bir namaz kıldıracağım" dedi. Ebû Hureyre öğle, yatsı ve sabah namazlarının son rekâtında: "Semiallahu limen hamideh" dedikten sonra kunût eder ve müminlere dua, kâfirlere de lanet ederdi.[1]

ذِكْرُ قُنُوتِ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي الصَّلَوَاتِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazlardaki Kunûtu

١٩٨٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، عَنْ يَحْيَى الْقَطَّانِ، عَنْ هِشَامٍ الدَّسْتُوَائِيِّ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: «قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ، يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنَ الْعَرَبِ، ثُمَّ تَرَكَهُ». [٥: ١٥]

1982- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca rükûdan sonra bazı Arap kabilelerine beddua ederek kunut yaptı, sonra da bıraktı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1294); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 2/255; Buhârî 797; Müslim 676; Ebû Dâvûd 1440; Nesâî 2/202; Bak hadis no: 1973.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1299; el-İrvâ' 2/160); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 3/216; Buhârî 4089; Müslim 677/304; Nesâî 2/203; Bak hadis no: 1985.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ جَائِزٌ لَهُ فِي قُنُوتِهِ أَنْ يُسَمِّيَ مَنْ يَقْنُتُ عَلَيْهِ بِاسْمِهِ وَمَنْ يَدْعُو لَهُ بِاسْمِهِ

Kişinin Kunûtunda Haklarında Beddua ve Dua Ettiği Kimselerin İsimlerini Söylemesinin Caizliği

١٩٨٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَزْرَقُ بْنُ عَلِيٍّ أَبُو الْجَهْمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، وَأَبُو سَلَمَةَ، أَنَّهُمَا سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، يَقُولُ حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ فِي الرَّكْعَةِ الثَّانِيَةِ بَعْدَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ: رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ، وَسَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ، وَعَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ، وَاجْعَلْهَا سِنِينَ كَسِنِيِّ يُوسُفَ». [٥: ١٦]

1983- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazının ikinci rekatında rükûya gittikten sonra başını kaldırıp **"Semiallahu limen hamideh, Rabbenâ veleke'l-hamd"** dedikten sonra ayaktayken: **"Allahım! Velîd b. el-Velîd'i, Seleme b. Hişâm'ı, Ayyâş b. Ebî Rabîa'yı ve mustazaf müminleri kurtar! Allahım! Mudar kabilesine olan baskını arttır! Bu yılları onlara Yûsuf'un kıtlık yılları gibi yap"** diye dua ederdi. [1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذِهِ السُّنَّةَ تَفَرَّدَ بِهَا أَبُو هُرَيْرَةَ

Bu Sünneti Rivayette Ebû Hureyre'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٨٤ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْقَطَّانُ، بِوَاسِطٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَرْمَلَةَ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ خُفَافِ بْنِ رَحَضَةَ الْغِفَارِيِّ، عَنْ أَبِيهِ خُفَافٍ، قَالَ: رَكَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، فَقَالَ: «غِفَارٌ غَفَرَ اللَّهُ لَهَا، وَأَسْلَمُ، سَالَمَهَا اللَّهُ، وَعُصَيَّةُ، عَصَتِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، اللَّهُمَّ الْعَنْ بَنِي لِحْيَانَ، اللَّهُمَّ الْعَنْ رِعْلًا، وَذَكْوَانَ، ثُمَّ كَبَّرَ، وَوَقَعَ سَاجِدًا» قَالَ: فَجَعَلَ لَعْنَةَ الْكَفَرَةِ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ. [٥: ١٦]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1296); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 1969, 1972, 1986.

1984- Hufâf b. Rahada el-Ğıfârî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda rükû yapıp başını kaldırdıktan sonra şöyle buyurdu: **"Yüce Allah, Ğıfâr'ı bağışlasın, Eslem'e de selâmet versin. Usayye ise Yüce Allah ve Resûlüne isyan etti. Allahım! Lihyân oğullarına, Ri'l ve Zekvân'a da lanet et!"** Sonra tekbir alıp secdeye vardı. Hufâf ekledi: İşte namaz içinde kâfirlere lanet buradan gelmektedir.[1]

ذِكْرُ تَرْكِ الْمُصْطَفَى ﷺ الْقُنُوتَ الَّذِي وَصَفْنَاهُ فِي صَلَاتِهِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Namazdaki Kunûtundan Vazgeçmesi

١٩٨٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ يَحْيَى، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ شَهْرًا بَعْدَ الرُّكُوعِ وَيَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ الْعَرَبِ، ثُمَّ تَرَكَهُ». [٥: ١٦]

1985- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca rükûdan sonra bazı Arap kabilelerine beddua ederek kunut yaptı, sonra da bıraktı.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْحَادِثَةَ إِذَا زَالَتْ لَا يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ الْقُنُوتُ حِينَئِذٍ

Sıkıntının Geçmesi Durumunda Artık O Konuda Kunûtun Bırakılması Gerektiğine Delalet Eden Haber

١٩٨٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَنَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي صَلَاةِ الْعَتَمَةِ شَهْرًا، يَقُولُ فِي قُنُوتِهِ: «اللَّهُمَّ أَنْجِ الْوَلِيدَ بْنَ الْوَلِيدِ، اللَّهُمَّ نَجِّ سَلَمَةَ بْنَ هِشَامٍ، اللَّهُمَّ نَجِّ عَيَّاشَ بْنَ أَبِي رَبِيعَةَ، اللَّهُمَّ نَجِّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ، اللَّهُمَّ اشْدُدْ وَطْأَتَكَ عَلَى مُضَرَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عَلَيْهِمْ سِنِينَ كَسِنِي يُوسُفَ» قَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: وَأَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ، فَلَمْ يَدْعُ لَهُمْ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ ﷺ: «أَمَا تَرَاهُمْ قَدْ قَدِمُوا». [٥: ١٦]

1986- Ebû Hureyre anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir ay boyunca yatsı namazında şöyle kunut yaptı: **"Allahım! Velîd b. el-Velîd'i**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/57; Müslim 679/308.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1973, 1982.

kurtar! Allahım! Seleme b. Hişâm'ı kurtar! Allahım! Ayyâş b. Ebî Rabîa'yı kurtar! Allahım! Mustazaf müminleri kurtar! Allahım! Mudar kabilesine olan baskını arttır! Allahım! Bu yılları onlara Yûsuf'un kıtlık yılları gibi yap!"

Ebû Hureyre dedi ki: Bir müddet sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) söz konusu kişilerin lehine duayı bıraktı. Sebebini kendisine sorduğumda: **"Kurtulduklarını görmüyor musun?"** dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ الْقُنُوتَ إِنَّمَا يُقْنَتُ فِي الصَّلَوَاتِ عِنْدَ حُدُوثِ حَادِثَةٍ، مِثْلَ ظُهُورِ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَلَى الْمُسْلِمِينَ، أَوْ ظُلْمِ ظَالِمٍ ظُلِمَ الْمَرْءُ بِهِ، أَوْ تَعَدَّى عَلَيْهِ، أَوْ أَقْوَامٍ أَحَبَّ أَنْ يَدْعُوَ لَهُمْ، أَوْ أَسْرَى مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي أَيْدِي الْمُشْرِكِينَ، وَأَحَبَّ الدُّعَاءَ لَهُمْ بِالْخَلَاصِ مِنْ أَيْدِيهِمْ، أَوْ مَا يُشْبِهُ هَذِهِ الْأَحْوَالَ، فَإِذَا كَانَ بَعْضُ مَا وَصَفْنَا مَوْجُودًا، قَنَتَ الْمَرْءُ فِي صَلَاةٍ وَاحِدَةٍ، أَوِ الصَّلَوَاتِ كُلِّهَا، أَوْ بَعْضِهَا دُونَ بَعْضٍ بَعْدَ رَفْعِهِ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ مِنْ صَلَاتِهِ، يَدْعُو عَلَى مَنْ شَاءَ بِاسْمِهِ، وَيَدْعُو لِمَنْ أَحَبَّ بِاسْمِهِ، فَإِذَا عَدَمَ مِثْلَ هَذِهِ الْأَحْوَالِ لَمْ يَقْنُتْ حِينَئِذٍ فِي شَيْءٍ مِنْ صَلَاتِهِ، إِذِ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَقْنُتُ عَلَى الْمُشْرِكِينَ، وَيَدْعُو لِلْمُسْلِمِينَ بِالنَّجَاةِ، فَلَمَّا أَصْبَحَ يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ تَرَكَ الْقُنُوتَ، فَذَكَرَ ذَلِكَ أَبُو هُرَيْرَةَ، فَقَالَ ﷺ: «أَمَا تَرَاهُمْ قَدْ قَدِمُوا؟» فَفِي هَذَا أَبْيَنُ الْبَيَانِ عَلَى صِحَّةِ مَا أَصَّلْنَاهُ

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadis bize kunûtun, Allah düşmanlarının Müslümanlara baskın çıkması ya da kişinin zalim birinden zulüm görmesi ya da haklarına tecavüz edilmesi gibi başa gelen sıkıntılarda veya müşriklerin elinde esir bulunan müslümanların kurtulması ve benzeri durumlarda birilerine dua etmek istenildiğinde yapılacağını açık bir şekilde göstermektedir. Böylesi durumlardan birini yaşayan kişi, namazlardan birinde veya tümünde veya bir kısmında, son rekatta rükûdan başını kaldırdıktan sonra kunût yapıp dilediği kişilere isimlerini de vererek beddua ya da dua eder. Ortada saydığımız bu durumlardan herhangi biri bulunmuyorsa kişi namazlarında kunût yapmaz. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kunût yapar ve müşriklere beddua, Müslümanların kurtuluşu için de dua ederdi. Bir gün namazda kunût yapmayı bırakınca Ebû Hureyre bunun sebebini sormuş, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendileri için dua ettiği kişilerin kurtulduğunu ifade etmiştir. Bu da söylediğimiz şeyin doğruluğunu göstermektedir."

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 6393; Müslim 675/295; Ebû Dâvûd 1442; Bak hadis no: 1969, 1972, 1981, 1983.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ الْقُنُوتَ عِنْدَ حُدُوثِ الْحَادِثَةِ غَيْرُ جَائِزٍ لِأَحَدٍ أَصْلًا

İlmi Derinliğe Sahip Olmayana Sıkıntı Anında Bile Kunûtun Hiç Kimseye Caiz Olmadığı İzlenimi Veren Haber

١٩٨٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ، حِينَ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ: «رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ» فِي الرَّكْعَةِ الْآخِرَةِ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ الْعَنْ فُلَانًا وَفُلَانًا» دَعَا عَلَى أُنَاسٍ مِنَ الْمُنَافِقِينَ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ، أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ، أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ [٥: ١٦]

1987- Sâlim, (babası) İbn Ömer'den bildiriyor: O, Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazında başını rükûdan kaldırıp: **"Rabbenâ ve-leke'l-hamd (=Ey Rabbimiz! Hamd ancak sanadır)"** dedikten sonra son rekatta: **"Allahım! Filan ve filana lanet et"** diye münafıklardan bazı kişilere beddua ettiğini işitmiştir. Bunun üzerine Yüce Allah: *"Allah'ın, onların tövbelerini kabul veya onlara azab etmesi işiyle senin bir ilişiğin yoktur; çünkü onlar zalimlerdir"* (Âl-i İmrân 128) âyetini indirdi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ الزُّهْرِيُّ عَنْ سَالِمٍ

Bu Hadisi Sâlim'den Rivayette Zührî'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

١٩٨٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ الْحَافِظُ، بِتُسْتَرَ قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَبِيبِ بْنِ عَرَبِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، كَانَ يَدْعُو عَلَى أَقْوَامٍ فِي قُنُوتِهِ»، فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ [٥: ١٦]

1988- İbn Ömer bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kunûtunda bazı kimseler beddua etti. Bunun üzerine Yüce Allah: *"Allah'ın, onların*

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahih Nesâî 1033); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 2/147; Buhârî 4069; Tirmizî 3004; Nesâî 2/203; Bak hadis no: 1988.

tövbelerini kabul veya onlara azab etmesi işiyle senin bir ilişiğin yoktur; çünkü onlar zalimlerdir" (Âl-i İmrân 128) âyetini indirdi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا الْخَبَرُ قَدْ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يُمْعِنِ النَّظَرَ فِي مُتُونِ الْأَخْبَارِ، وَلَا يَفْقَهُ فِي صَحِيحِ الْآثَارِ، أَنَّ الْقُنُوتَ فِي الصَّلَوَاتِ مَنْسُوخٌ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ؛ لِأَنَّ خَبَرَ ابْنِ عُمَرَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ، أَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ، كَانَ يَلْعَنُ فُلَانًا وَفُلَانًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ﴾ فِيهِ الْبَيَانُ الْوَاضِحُ لِمَنْ وَفَّقَهُ اللَّهُ لِلسَّدَادِ، وَهُدَاهُ لِسُلُوكِ الصَّوَابِ، أَنَّ اللَّعْنَ عَلَى الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ فِي الصَّلَاةِ غَيْرُ مَنْسُوخٍ، وَلَا الدُّعَاءَ لِلْمُسْلِمِينَ، وَالدَّلِيلُ عَلَى صِحَّةِ هَذَا قَوْلُهُ ﷺ فِي خَبَرِ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَمَا تَرَاهُمْ وَقَدْ قَدِمُوا؟ تُبَيِّنُ لَكَ هَذِهِ اللَّفْظَةُ أَنَّهُمْ لَوْلَا أَنَّهُمْ قَدِمُوا وَنَجَّاهُمُ اللَّهُ مِنْ أَيْدِي الْكُفَّارِ لِأَثْبَتَ الْقُنُوتَ ﷺ، وَدَاوَمَ عَلَيْهِ، عَلَى أَنَّ فِي قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا: ﴿لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ﴾ لَيْسَ فِيهِ الْبَيَانُ بِأَنَّ اللَّعْنَ عَلَى الْكُفَّارِ أَيْضًا مَنْسُوخٌ، وَإِنَّمَا هَذِهِ آيَةٌ فِيهَا الْإِعْلَامُ بِأَنَّ الْقُنُوتَ عَلَى الْكُفَّارِ لَيْسَ مِمَّا يُغْنِيهِمْ عَمَّا قَضَى عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ يُرِيدُ: بِالْإِسْلَامِ يَتُوبُ عَلَيْهِمْ، أَوْ بِدَوَامِهِمْ عَلَى الشِّرْكِ يُعَذِّبُهُمْ، لَا أَنَّ الْقُنُوتَ مَنْسُوخٌ بِالْآيَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis hadislerin metinleri ile sıhhat dereceleri konusunda bilgisi olmayan kişilere namazlarda kunûtun neshedildiği düşündürebilir. Ancak öyle değildir. Çünkü İbn Ömer'in rivayetinde, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kunût yaparak bazı kişilere lanet okuması üzerine Yüce Allah'ın **"Allah'ın, onların tövbelerini kabul veya onlara azab etmesi işiyle senin bir ilişiğin yoktur; çünkü onlar zalimlerdir"** (Âl-i İmrân 128) âyetini indirdiğinin söylenmesi doğruya ve doğru yola iletilen kişiler için namazda kafir ile münafıklara lanet, Müslümanlara da dua etmenin nesh edilmediğinin açık bir delilidir. Ebû Hureyre'nin rivayetinde geçtiği gibi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Kurtulduklarını görmüyor musun?"* demesi bu söylediğimizin doğruluğunun delilidir. Çünkü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu cevabı, söz konusu Müslümanların Yüce Allah'ın inayetiyle kafirlerin elinden kurtulmamaları halinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda kunûta devam edeceğine işaret etmektedir. Ayrıca **"Allah'ın, onların tövbelerini kabul veya onlara azab etmesi işiyle senin bir ilişiğin yoktur; çünkü onlar zalimlerdir"**

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/104; Tirmizî 3005; Bak hadis no: 1987.

(Âl-i İmrân 128) âyetinde kafirlere lanet etmenin neshedildiğine dair bir şey bulunmamaktadır. Âyette, kunûtta kafirlere lanet etmenin, Allah'ın onlara yönelik takdiri ve azabı konusunda bir faydasının olmayacağı bildirilmiştir. Burada Müslüman olmaları halinde tövbelerinin kabul edileceği, şirke devam etmeleri halinde de onlara azap edileceği ifade edilmiştir. Yoksa âyet kunûtu neshetmiş değildir.

ذِكْرُ نَفْيِ الْقُنُوتِ عَنْهُ ﷺ فِي الصَّلَوَاتِ

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Namazlarda Kunût Yapmaması

١٩٨٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ خَلِيفَةَ، عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْأَشْجَعِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «صَلَّيْتُ خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ، فَلَمْ يَقْنُتْ وَصَلَّيْتُ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عُمَرَ، فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عُثْمَانَ، فَلَمْ يَقْنُتْ، وَصَلَّيْتُ خَلْفَ عَلِيٍّ، فَلَمْ يَقْنُتْ» ثُمَّ قَالَ: «يَا بُنَيَّ إِنَّهَا بِدْعَةٌ». [٥: ١٥]

1989- Ebû Mâlik el-Eşcaî, babası Târık b. Eşyem'den bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında namaz kıldım, kunut yapmadı. Ebû Bekir'in arkasında kıldım, o da kunut yapmadı. Ömer'in arkasında namaz kıldım, o da kunut yapmadı. Ali'nin arkasında namaz kıldım, o da kunut yapmadı. Daha sonra (babam, bana): "Oğlum bu kunut bidattir" dedi.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ انْصِرَافِ الْمُصَلِّي عَنْ صَلَاتِهِ بِالتَّسْلِيمِ

Namazı Kılanın Selamla Namazdan Çıkmasının Vasfı

١٩٩٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عُبَيْدٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ خَدِّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، وَعَنْ يَسَارِهِ مِثْلَ ذَلِكَ». [٥: ٤]

1990- Abdullah (b. Mes'ûd) diyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanağının beyazlığı (arkasından) görünecek derecede (başına çevirmek suretiyle) sağ tarafa selâm verip şöyle derdi: **"Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi."** Sola selâm verince de aynısını söylerdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (el-İrvâ' 435; Mişkât 1292); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Ahmed 6/394; Tirmizî 402; Nesâî 2/204; İbn Mâce 1241.

[2] Elbânî: Sahih (Mişkât 950); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 1/409; Müslim 581; Ebû

ذِكْرُ وَصْفِ السَّلَامِ إِذَا أَرَادَ الِانْفِتَالَ مِنْ صَلَاتِهِ

Namazdan Çıkmak İstenildiğinde Edilecek Selamın Vasfı

١٩٩١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ، وَعَنْ شِمَالِهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، حَتَّى يُرَى بَيَاضُ خَدِّهِ». [٥: ٢٧]

1991- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (namazı bitirirken) sağ ve sol tarafına **«Esselâmu aleykum ve-rahmetullah. Esselâmu aleykum ve-Rahmetullah»** diyerek selam verirdi ki yanağının beyazlığı (arkasında olan kişi tarafından) görülebilirdi."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ التَّسْلِيمِ الَّذِي يَخْرُجُ الْمَرْءُ بِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazından Çıkmak İçin Verdiği Selam

١٩٩٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَامِرِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ، وَعَنْ يَسَارِهِ، حَتَّى يُرَى بَيَاضُ خَدِّهِ». [٥: ٣٤]

فَقَالَ الزُّهْرِيُّ: لَمْ يُسْمَعْ هَذَا الْخَبَرُ مِنْ حَدِيثِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ إِسْمَاعِيلُ: «كُلَّ حَدِيثِ النَّبِيِّ ﷺ سَمِعْتَهُ؟» قَالَ: لَا، قَالَ: «فَالثُّلُثَيْنِ؟» قَالَ: لَا، قَالَ: «فَالنِّصْفَ؟» قَالَ: لَا، قَالَ: «فَهُوَ مِنَ النِّصْفِ الَّذِي لَمْ تَسْمَعْ»

1992- Sa'd der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanaklarının beyazlığı görünecek bir şekilde namazda sağa sola selam verdiğini gördüm."

(Ravi Mus'ab der ki: Bu hadisi) Zührî'nin (yanında zikrettiğimde) "Bu Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) naklen işitilmemiş bir hadistir" dedi. İsmâîl b. Muhammed ona: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bütün hadislerini işittin mi ki?" diye sorunca. Zührî: "Hayır!" karşılığını verdi. İsmâîl: "Üçte ikisini işittin mi?"

Dâvûd 996; Nesâî 3/63; İbn Mâce 914; Bak hadis no: 1991, 1993, 1994.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 915); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 996; Bak hadis no: 1990.

diye sorunca, Zührî yine: "Hayır!" karşılığını verdi. İsmâîl: "Yarısını işittin mi?" diyerek devam edince Zührî yine: "Hayır" dedi. Bunun üzerine İsmâîl ona: "O zaman bu hadisi de işitmediğin hadislerin içinde say" dedi.[1]

ذِكْرُ كَيْفِيَّةِ التَّسْلِيمِ الَّذِي يَنْفَتِلُ الْمَرْءُ بِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Namazdan Çıkmak İsteyen Nasıl Selam Verir?

١٩٩٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ يَسَارِهِ، حَتَّى يُرَى بَيَاضُ خَدِّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ». [٥: ٣٤]

1993- Abdullah (b. Mes'ûd) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanağının beyazı görünecek derecede sağına ve soluna (dönüp): **"es-Selâmu aleykum ve rahmetullâh, es-Selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berakâtuh (=Allah'ın selâm ve rahmeti üzerinize olsun, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun)"** diye selâm verirdi.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

١٩٩٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ مُكْرَمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ وَضَّاحٍ، عَنْ زَكَرِيَّا، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: مَا نَسِيتُ مِنَ الْأَشْيَاءِ، فَإِنِّي لَمْ أَنْسَ «تَسْلِيمَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ»، ثُمَّ قَالَ: كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ خَدَّيْهِ ﷺ. [٥: ٣٤]

1994- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Bazı şeyleri unutmuş olsam da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirirken verdiği selamı unutmadım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sağına ve soluna: **«Esselâmu aleykum ve-**

---

[1] Elbânî: Zührî'nin kıssası hariç sahih (el-İrvâ' 368); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 1/180; Nesâî 3/61; İbn Mâce 915; Darimî 1/310.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (Mişkât 950); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/390; Ebû Dâvûd 996; Tirmizî 295; Nesâî 3/63; Bak hadis no: 1990.

rahmetullah! Esselâmu aleykum ve-rahmetullah!» diyerek selam verirdi. Selam verirken yanağının beyazlığını şu an bile görür gibiyim. [1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «وَيُقَالُ: مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي وَضَّاحٍ»

Ebû Hâtim der ki: Muhammed b. Müslim b. Ebî Vaddâh olduğu da söylenmiştir.

ذِكْرُ وَصْفِ التَّسْلِيمَةِ الْوَاحِدَةِ إِذَا اقْتَصَرَ الْمَرْءُ عَلَيْهَا عِنْدَ انْفِتَالِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazdan Çıkarken Tek Selam Vermekle Yetinmesi

١٩٩٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ زُهَيْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُسَلِّمُ تَسْلِيمَةً وَاحِدَةً عَنْ يَمِينِهِ يَمِيلُ بِهَا وَجْهُهُ إِلَى الْقِبْلَةِ». [٥: ٣٤]

1995- Hz. Âişe der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (namazdan çıkarken) yüzünü kıbleye çevirerek bir defa selam verirdi."[2]

ذِكْرُ وَصْفِ انْصِرَافِ الْمَرْءِ عَنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazdan Çıkmasının Vasfı

١٩٩٦ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْعَبْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ السُّدِّيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: «إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَنْصَرِفُ عَنْ يَمِينِهِ». [٥: ٣٤]

1996- Enes b. Mâlik der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (namazı bitirdiğinde mihraptan) sağ tarafından dönerek ayrılırdı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/409; Bak hadis no: 1990.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 729); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Tirmizî 296; İbn Mâce 919.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Müslim 708/61; Nesâî 3/81; Darimî 1/312.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ انْصِرَافُهُ مِنْ صَلَاتِهِ عَنْ يَسَارِهِ

Kişinin Namazdan Sol Tarafından Çıkmasının Mubahlığı

١٩٩٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حدثنا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَا يَجْعَلْ أَحَدُكُمْ لِلشَّيْطَانِ جُزْءًا مِنْ نَفْسِهِ، يَرَى أَنَّ حَقًّا عَلَيْهِ أَنْ يَنْصَرِفَ إِلَّا عَنْ يَمِينِهِ، «فَلَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَكْثَرُ انْصِرَافِهِ عَنْ يَسَارِهِ». [٥: ٣٤]

1997- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Sizden birisi (namazından) mutlaka sağ tarafından dönüp ayrılması gerekir düşüncesiyle şeytana kendi nefsinden bir pay ayırmasın. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), çoğunlukla sol tarafından ayrıldığını gördüm."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَنْصَرِفُ مِنْ صَلَاتِهِ مِنْ جَانِبَيْهِ جَمِيعًا مَعًا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazdan Her İki Taraftan Çıkmış Olması

١٩٩٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَنْبَأَنِي سِمَاكٌ، عَنْ قَبِيصَةَ بْنِ هُلْبٍ - رَجُلٌ مِنْ طَيِّئٍ - عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّهُ صَلَّى مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فَكَانَ يَنْصَرِفُ عَنْ شِقَّيْهِ». [٥: ٣٤]

1998- Tayy kabilesinden biri olan -Hulb et-Tâî babasından bildiriyor: (Babası) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte namaz kıldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (namazı bitirdiğinde mihrabın her) iki (yani bazen sağ ve bazen de sol) tarafından (dönerek) ayrılırdı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 957); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 852; Müslim 707; Ebû Dâvûd 1402; Nesâî 3/81; İbn Mâce 930; Darimî 1/311; Bak hadis no: 1999.

[2] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 956); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 1041; Tirmizî 301; İbn Mâce 929.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا كَانَ يَنْصَرِفُ ﷺ عَنْ يَسَارِهِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sol Tarafından Çıkmasının Nedeni

١٩٩٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْأَسْوَدِ، حَدَّثَهُ أَنَّ أَبَاهُ الْأَسْوَدَ، حَدَّثَهُ أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ، حَدَّثَهُ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ عَامَّةُ مَا يَنْصَرِفُ عَنْ يَسَارِهِ إِلَى الْحُجُرَاتِ». [٥: ٣٤]

1999- İbn Mes'ûd bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çoğunlukla (namazından) sol tarafından ayrılır ve sonra odasına giderdi."[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ إِذَا سَلَّمَ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişi Selam Vererek Namazdan Çıktığında Ne Der?

٢٠٠٠ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْقَطَّانُ، بِالرَّقَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَقْعُدُ بَعْدَ التَّسْلِيمِ إِلَّا قَدْرَ مَا يَقُولُ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». [٥: ١٢]

2000- Hz. Âişe der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazdan sonra selam verdiğinde sadece: **"Allahumme entes-selâmu ve-minkes-selâm, tebârekte ya Zel-Celâli vel-ikrâm (=Allahım! Sen esenliksin selamsın, esenlik senden gelir. Celal ve ikram sahibi Sen ne yücesin)"** diyecek kadar yerinde otururdu.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 957); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 1/408; Bak hadis no: 1997.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1354); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 6/62; Müslim 592; Ebû Dâvûd 1512; Tirmizî 299; Nesâî 3/69; İbn Mâce 924; Darimî 1/311; Bak hadis no: 2001.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ

Bu Hadisi Rivayette Âsım el-Ahvel'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٠١ - أَخْبَرَنَا شَبَّابُ بْنُ صَالِحٍ، بِوَاسِطٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَلَّمَ قَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». [٥: ١٢]

2001- Hz. Âişe der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdiğinde: **"Allahumme entes-selâmu ve-minkes-selâm, tebârekte ya Zel-Celâli vel-ikrâm (=Allahım! Sen esenliksin selamsın, esenlik senden gelir. Celal ve ikram sahibi Sen ne yücesin)"** derdi.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْحَدِيثِ أَنَّ خَبَرَ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ مَعْلُولٌ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Âsım el-Ahvel Rivayetinin İlletli Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٠٠٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الدُّولَابِيُّ، مُنْذُ ثَمَانِينَ سَنَةً، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ زَكَرِيَّا، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عَوْسَجَةَ بْنِ الرَّمَّاحِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَجْلِسُ بَعْدَ التَّسْلِيمِ إِلَّا قَدْرَ مَا يَقُولُ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». [٥: ١٢]

2002- İbn Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı kılıp selam verdikten sonra: **"Allahumme ente's-Selâmu ve minke's-selâmu tebârekte yâ Ze'l-celâli ve'l-ikrâm)=Allahım! Selam sensin, selâmet sendendir. Senin hayrın ve bereketin çoktur, ey azâmet ve kerem sahibi!)"** diyecek kadar otururdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ عَائِشَةَ، وَسَمِعَهُ عَنْ عَوْسَجَةَ بْنِ الرَّمَّاحِ، عَنِ ابْنِ أَبِي الْهُذَيْلِ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، الطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ»

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/184; Müslim 592; Ebû Dâvûd 1512; Bak hadis no: 2000.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2074); Şuayb: İsnâdı sahihtir.

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Âsım el-Ahvel, Abdullah b. el-Hâris kanalıyla Âişe'den; ayrıca Avsece b. er-Remmâh kanalıyla İbn Ebi'l-Hüzeyl'den, o da İbn Mes'ûd'dan işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَقُولُ مَا وَصَفْنَا بَعْدَ التَّسْلِيمِ فِي عَقِبِ الِاسْتِغْفَارِ بِعَدَدٍ مَعْلُومٍ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Sözleri Selamdan Sonra Belli Sayıdaki İstiğfarın Peşinden Söylemiş Olması

٢٠٠٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، بِبَيْتِ الْمَقْدِسِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، وَعُمَرُ هُوَ ابْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ، قَالَا: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي شَدَّادٌ أَبُو عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو أَسْمَاءَ الرَّحَبِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي ثَوْبَانُ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَنْصَرِفَ مِنَ الصَّلَاةِ، اسْتَغْفَرَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ». [٥: ١٢]

2003- Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) azatlısı Sevbân der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirip kalkmak istediği zaman üç defa istiğfar ettikten sonra: **"Allahumme entes-selâmu ve-minkes-selâm, tebârekte ya Zel-Celâli vel-ikrâm (=Allahım! Sen esenliksin selamsın, esenlik Senden gelir. Celal ve ikram sahibi olan Sen ne yücesin)"** derdi.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِقِرَاءَةِ الْمُعَوِّذَتَيْنِ فِي عَقِبِ الصَّلَاةِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılana Namazdan Sonra Felak ve Nâs Sûrelerini Okumasının Emredilmesi

٢٠٠٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ حُنَيْنِ بْنِ أَبِي حَكِيمٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَاحٍ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَءُوا الْمُعَوِّذَاتِ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ». [١: ١٠٤]

2004- Ukbe b. Âmir, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirir: **"Her namazdan sonra Felak ile Nâs sûrelerini okuyunuz."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1355); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/275; Müslim 591; Ebû Dâvûd 1513; Tirmizî 300; Nesâî 3/68; İbn Mâce 928; Darimî 1/311.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2363); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 1523; Tirmizî 2903; Nesâî 3/68; Bak hadis no: 795.

ذِكْرُ وَصْفِ التَّهْلِيلِ الَّذِي يُهَلِّلُ بِهِ الْمَرْءُ رَبَّهُ ﷻ فِي عُقَيْبِ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazın Akabinde Rabbini Tehlil Ederek Yüceltmesi

٢٠٠٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ، عَنْ وَرَّادٍ، قَالَ: كَتَبَ مُعَاوِيَةُ إِلَى الْمُغِيرَةِ: أَيُّ شَيْءٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ إِذَا انْصَرَفَ مِنَ الصَّلَاةِ؟ قَالَ: كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاتِهِ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [٥: ١٢]

2005- Muğîre'nin kâtibi Verrâd anlatıyor: Muâviye, Muğîre b. Şu'be'ye mektup yazıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazdan selâm verip çıktıktan sonra ne söylediğini sordu. Muğîre bana şunları yazdırıp Muâviye'ye gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her namazının sonunda şöyle derdi: **"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahumme lâ mânia limâ a'tayte, ve lâ mu'tiye limâ mena'te; ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddu (=Bir olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun ortağı da yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğine engel olacak hiçbir güç yoktur. Senin vermediğini verecek de yoktur. Servet sahibi olanın serveti, senin yardımın yerine geçip kendisine bir fayda sağlamaz)."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِاسْتِعْمَالِ الْمُصْطَفَى ﷺ مَا وَصَفْنَا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedildiği Şekilde Tehlîl Ettiğini Belirten İkinci Haber

٢٠٠٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ، بِتُسْتَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ أَبِي بُكَيْرٍ الْكَرْمَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي بُكَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدَ، وَغَيْرُهُ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي وَرَّادٌ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ كَتَبَ إِلَى الْمُغِيرَةِ: أَنِ اكْتُبْ إِلَيَّ بِشَيْءٍ سَمِعْتَهُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَكَتَبَ إِلَيْهِ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ حِينَ يَفْرُغُ مِنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1349; es-Silsiletu's-sahîha 196); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 4/250; Buhârî 6330; Müslim 593; Ebû Dâvûd 1505; Nesâî 3/71; Bak hadis no: 2006, 2007.

صَلَاتِهِ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [٥: ١٢]

2006- Verrâd anlatıyor: Muâviye, Muğîre b. Şu'be'ye mektup yazıp Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'dan işittiği bir şeyi kendisine yazmasını söyledi. Muğîre şöyle bir mektup gönderdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazının sonunda şöyle derdi: **"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahumme lâ mânia limâ a'tayte, ve lâ mu'tiye limâ mena'te; ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddu (=Bir olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun ortağı da yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğine engel olacak hiçbir güç yoktur. Senin vermediğini verecek de yoktur. Servet sahibi olanın serveti, senin yardımın yerine geçip kendisine bir fayda sağlamaz)."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَالَ لَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ: دَاوُدُ بْنُ أَبِي هِنْدَ، وَمُجَالِدٌ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، وَأَنَا قُلْتُ: وَغَيْرُهُ، لِأَنَّ مُجَالِدًا تَبَرَّأْنَا مِنْ عُهْدَتِهِ فِي كِتَابِ الْمَجْرُوحِينَ».

Ebû Hâtim der ki: Ahmed b. Yahyâ b. Züheyr bunu bize Dâvud b. Ebî Hind ve Mücâlid kanalıyla Zührî'den aktardı. Ben ise aktarırken Mücâlid yerine "ve bir başkası" dedim. Çünkü Kitâbu'l-Mecrûhîn eserimizde Mücâlid'in rivayetlerinden berî olduğumuzu ifade etmiştik.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ مَا رَوَاهُ عَنْ وَرَّادٍ إِلَّا الشَّعْبِيُّ، وَالْمُسَيَّبُ بْنُ رَافِعٍ

Bu Hadisi Verrâd'dan Sadece Şa'bî İle Müseyyeb b. Râfi'nin Rivayet Ettiklerini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٠٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ بْنِ مُعَاذٍ الْعَنْبَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ وَرَّادًا، كَاتِبَ الْمُغِيرَةِ، يُحَدِّثُ، أَنَّ الْمُغِيرَةَ بْنَ شُعْبَةَ، كَتَبَ إِلَى مُعَاوِيَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ «كَانَ إِذَا قَضَى صَلَاتَهُ، فَسَلَّمَ، قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ».

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/250; Buhârî 6473; Nesâî 3/71; Bak hadis no: 205.

أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ فِي عَقِبِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، عَنْ وَرَّادٍ، عَنِ الْمُغِيرَةِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، مِثْلَ ذَلِكَ. [٥: ١٢]

2007- Muğîre'nin kâtibi Verrâd anlatıyor: Muğîre b. Şu'be, Muâviye'ye mektup yazıp dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirdiğinde selam verip şöyle derdi: **"Lâ ilâhe illallâhu vahdehu lâ şerîke leh. Lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr. Allahumme lâ mânia limâ a'tayte, ve lâ mu'tiye limâ mena'te; ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddu (=Bir olan Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O'nun ortağı da yoktur. Mülk O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O'nun her şeye gücü yeter. Allahım! Senin verdiğine engel olacak hiçbir güç yoktur. Senin vermediğini verecek de yoktur. Servet sahibi olanın serveti, senin yardımın yerine geçip kendisine bir fayda sağlamaz)."**

Bu hadis başka bir kanalla Kâsım b. Muhaymire'nin Verrâd kanalıyla Muğîre'den rivayetiyle de aktarılmıştır.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ تَهْلِيلٍ آخَرَ كَانَ يُهَلِّلُ ﷺ بِهِ رَبَّهُ جَلَّ وَعَلَا فِي عَقِبِ صَلَاتِهِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Namazdan Sonra Rabbini Yücelttiği Başka Bir Tehlîl

٢٠٠٨ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ الْمَكِّيِّ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ، كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ الْمَنُّ، وَلَهُ النِّعْمَةُ، وَلَهُ الْفَضْلُ وَالثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ، وَيَقُولُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ». [٥: ١٢]

2008- Ebu'z-Zübeyr der ki: Abdullah b. ez-Zübeyr her (farz) namazı bitirip selam verdiği zaman şöyle dua ederdi: "Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. O, birdir ve hiç bir ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O her şeye gücü yetendir. Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur. Allah'tan başka hiç bir

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/251; Buhârî 844; Müslim 593/138; Darimî 1/311; Bak hadis no: 2005.

ilah yoktur. O'ndan başkasına asla ibadet etmeyiz. Nimet ve fazilet O'nundur. Bütün güzel övgüler O'na aittir. Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. Kâfirler hoşlanmasa da dini yalnızca O'na has kılarız." Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) her (farz) namazdan sonra bu şekilde söylerdi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هِشَامَ بْنَ عُرْوَةَ لَمْ يَسْمَعْ مِنْ أَبِي الزُّبَيْرِ شَيْئًا

Bu Hadisi Hişâm b. Urve'nin Ebu'z-Zübeyr'den İşitmediğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٠٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ الْمَدَائِنِيُّ، بِمِصْرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَصْبَغَ بْنِ الْفَرَجِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُنْذِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ الْمَكِّيِّ، أَنَّهُ حَدَّثَهُ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الزُّبَيْرِ، كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ الْمَنُّ، وَلَهُ النِّعْمَةُ، وَلَهُ الْفَضْلُ وَالثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» وَيَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ». [٥: ١٢]

2009- Ebu'z-Zübeyr el-Mekkî der ki: Abdullah b. ez-Zübeyr her (farz) namazı bitirip selam verdiği zaman şöyle dua ederdi: "Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. O, birdir ve hiç bir ortağı yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'nadır. O her şeye gücü yetendir. Güç ve kuvvet ancak Allah'a mahsustur. Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. O'ndan başkasına asla ibadet etmeyiz. Nimet ve fazilet O'nundur. Bütün güzel övgüler O'na aittir. Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. Kâfirler hoşlanmasa da dini yalnızca O'na has kılarız." Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) her (farz) namazdan sonra bu şekilde söylerdi.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْخَبَرَ سَمِعَهُ أَبُو الزُّبَيْرِ مِنَ ابْنِ الزُّبَيْرِ

Bu Hadisi Ebu'z-Zübeyr'in İbnü'z-Zübeyr'den İşitmiş Olması

٢٠١٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجُ بْنُ أَبِي عُثْمَانَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1350); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 594/140; Ebû Dâvûd 1507; Nesâî 3/70; Bak hadis no: 2009, 2010.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2008.

الزُّبَيْرِ، يَخْطُبُ عَلَى هَذَا الْمِنْبَرِ وَهُوَ يَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَلَّمَ فِي دُبُرِ الصَّلَاةِ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، أَهْلُ النِّعْمَةِ وَالْفَضْلِ، وَالثَّنَاءِ الْحَسَنِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ». [٥: ١٢]

2010- Ebu'z-Zübeyr der ki: Abdullah b. ez-Zübeyr'in minber üzerinde şöyle dediğini işittim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (farz) namazı bitirip selam verdiği zaman şöyle dua ederdi: **"Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. O'ndan başkasına asla ibadet etmeyiz. Nimet ve fazilet O'nundur. Bütün güzel övgüler O'na aittir. Allah'tan başka hiç bir ilah yoktur. Kâfirler hoşlanmasa da dini yalnızca O'na has kılarız."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّكْبِيرِ لِلْمَرْءِ بِعَدَدٍ مَعْلُومٍ فِي عَقِبِ صَلَاتِهِ

Kişiye Namazının Akabinde Belli Sayılarda Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirmesinin Emredilmesi

٢٠١١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: جَاءَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلِّمْنِي كَلِمَاتٍ أَدْعُو بِهِنَّ فِي صَلَاتِي، فَقَالَ: «سَبِّحِي اللَّهَ عَشْرًا، وَاحْمَدِيهِ عَشْرًا، وَكَبِّرِيهِ عَشْرًا، ثُمَّ سَلِيهِ حَاجَتَكِ». [١: ١٠٤]

2011- Enes b. Mâlik der ki: Ümmü Süleym, Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, namazda kendisiyle dua edebileceğim sözler öğret" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"On defa Sübhânallah, on defa el-Hamdu lillah ve on defa da Allahu Ekber de. Sonra da Allah'tan ihtiyacını dile"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/4; Müslim 594/140; Ebû Dâvûd 1506; Bak hadis no: 2008.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (es-Silsiletu's-sahîha 3338; es-Silsiletu'd-daîfe 3688); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 3/120; Tirmizî 481; Nesâî 3/51.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَا وَصَفْنَا مِنَ التَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ، وَالتَّكْبِيرِ، إِنَّمَا أُمِرَ بِاسْتِعْمَالِهِ فِي عَقِبِ الصَّلَاةِ لَا فِي الصَّلَاةِ نَفْسِهَا

Vasfedilen Tesbih, Tahmîd ve Tekbirin Namazın İçinde Değil Onun Akabinde Söylenmesi Gerektiği Hakkında

٢٠١٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، وَابْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَصْلَتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ، هُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلٌ، يُسَبِّحُ اللَّهَ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا، وَيَحْمَدُهُ عَشْرًا، وَيُكَبِّرُ عَشْرًا»، قَالَ: فَأَنَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ، يَعْقِدُهَا بِيَدِهِ، قَالَ: فَقَالَ: «خَمْسُونَ وَمِائَةٌ بِاللِّسَانِ، وَأَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ، وَإِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ سَبَّحَ وَحَمَّدَ وَكَبَّرَ مِائَةً، فَتِلْكَ مِائَةٌ بِاللِّسَانِ، وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ، فَأَيُّكُمْ يَعْمَلُ فِي الْيَوْمِ الْوَاحِدِ أَلْفَيْنِ وَخَمْسَ مِائَةِ سَيِّئَةٍ» قَالَ: كَيْفَ لَا يُحْصِيهِمَا؟ قَالَ: «يَأْتِي أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ، وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ، فَيَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ كَذَا، حَتَّى شَغَلَهُ، وَلَعَلَّهُ أَنْ لَا يَعْقِلَ، وَيَأْتِيهِ فِي مَضْجَعِهِ فَلَا يَزَالُ يُنَوِّمُهُ حَتَّى يَنَامَ». [١: ١٠٤]

2012- Abdullah b. Amr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İki haslet vardır ki bunlara devam eden her müslüman mutlaka cennete girer. Bunlar kolay şeylerdir, ama bunlarla amel edenler azdır"** buyurdu. Ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Bunlar nelerdir?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kişi (her) namazından sonra on defa tesbih eder, on defa hamd eder ve on defa tekbir getirir"** buyurdu. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu zikirlerin sayısını parmakları ile saydığını (hesapladığını) gördüm. "Bunlar dilde yüz elli (sevap) Mizan'da ise bin beş yüzdür. Kişi yatağına girdiği zaman yüz defa tesbih, hamd ve tekbir okur. Bu da dilde yüz (sevap) Mizan'da ise bindir. Hangi biriniz bir günde iki bin beş yüz günah işler ki!" Ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Kişi bunları niçin yapamasın ki?" deyince: **"Şeytan sizden birinize (namazda iken) gelip tâ ki bunları zikretmeden namazı bitirene ve zikretmeden uyuyana kadar: «Falan falan ihtiyacını hatırla» der"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Tahrîcu'l-Mişkât 2406; Sahîh Ebî Dâvud 1346); Hadis sahihtir. Ebû Dâvûd 5065; Tirmizî 3410; İbn Mâce 926; Bak hadis no: 2018.

ذِكْرُ مَا يَغْفِرُ اللَّهُ ﷻ ذُنُوبَ الْعَبْدِ بِهِ مِنَ التَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ، وَالتَّكْبِيرِ، إِذَا قَالَهَا الْمَرْءُ فِي عَقِبِ الصَّلَاةِ بِعَدَدٍ مَعْلُومٍ

Kişinin Namazın Akabinde Belli Sayılarda Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirdiğinde Yüce Allah'ın O Kulun Günahlarını Bağışlaması

٢٠١٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْكَلَاعِيُّ، بِحِمْصَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ بَكَّارٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُصَفَّى، قَالَا: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ الْوُحَاظِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَالِكٌ، عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ، حَاجِبِ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ دُبُرَ صَلَاتِهِ، وَحَمِدَهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَخَتَمَ الْمِائَةَ بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ لَهُ ذُنُوبُهُ وَلَوْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ». [١: ١٠٤]

2013- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her namazın ardından otuz üç defa «Sübhânallah», otuz üç defa «Elhamdülillah», otuz üç defa «Allahu ekber» diyen ve bunları «Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir ve ortaksızdır. Mülk O'nundur, hamd da O'na mahsustur. O her şeye kadirdir» sözüyle yüze tamamlayan kişinin, günahları denizlerdeki köpükler sayısınca olsa dahi bağışlanır."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «رَفَعَهُ يَحْيَى بْنُ صَالِحٍ، عَنْ مَالِكٍ وَحْدَهُ».

Ebû Hâtim der ki: Mâlik'ten bunu sadece Yahya b. Sâlih merfû olarak aktarmıştır.

ذِكْرُ الشَّيْءِ الَّذِي يَسْبِقُ الْمَرْءُ بِقَوْلِهِ فِي عُقَيْبِ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ مَنْ تَقَدَّمَهُ وَلَا يَلْحَقُهُ أَحَدٌ بَعْدَهُ إِلَّا مَنْ أَتَى بِمِثْلِهِ

Namazların Ardından Söylenmesi Halinde Aynısını Söyleyenler Dışında Sevap Bakımından Kişiyi Herkesin Önüne Geçirecek Söz

٢٠١٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرٌ، قَالَ: سَمِعْتُ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1348); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/210; Bak hadis no: 2016.

صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: جَاءَ الْفُقَرَاءُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالُوا: ذَهَبَ أَهْلُ الدُّثُورِ مِنَ الْأَمْوَالِ بِالدَّرَجَاتِ الْعُلَى وَالنَّعِيمِ الْمُقِيمِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَلَهُمْ فُضُولُ أَمْوَالٍ يَحُجُّونَ بِهَا وَيَعْتَمِرُونَ وَيُجَاهِدُونَ وَيَتَصَدَّقُونَ، قَالَ: «أَفَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى أَمْرٍ إِنْ أَخَذْتُمْ بِهِ أَدْرَكْتُمْ مَنْ سَبَقَكُمْ، وَلَمْ يُدْرِكْكُمْ أَحَدٌ بَعْدَكُمْ، وَكُنْتُمْ خَيْرَ مَنْ أَنْتُمْ بَيْنَ ظَهْرَيْهِ إِلَّا أَحَدٌ عَمِلَ بِمِثْلِ أَعْمَالِكُمْ؟ تُسَبِّحُونَ، وَتُحَمِّدُونَ، وَتُكَبِّرُونَ خَلْفَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ». [٢ : ١]

2014- Ebû Hureyre der ki: Fakirler Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiler ve: "Varlıklı kimseler (sevap bakımından) yüksek dereceleri ve daimi pek çok nimetleri aldılar. Bizim gibi namaz kılıyorlar, bizim gibi oruç tutuyorlar; ama varlıklı oldukları için onlar hacca umreye gidiyor, cihada çıkıp zekat/ sadaka verebiliyorlar" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kendisiyle, sizi geçenlere ulaşabileceğiniz ve gerinizde kalanların size ulaşamayacağı, sizin yaptığınızı yapanlar dışında sizi herkesten üstün kılacak olan bir şeyi söyleyeyim mi? Her namaz sonrası otuz üçer defa «Sübhânallah, Elhamdulillah ve Allahu Ekber» deyin"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّسْبِيحَ وَالتَّحْمِيدَ وَالتَّكْبِيرَ الَّذِي وَصَفْنَا هُوَ أَنْ يَخْتِمَ آخِرَهَا بِالشَّهَادَةِ لِلَّهِ بِالْوَحْدَانِيَّةِ لِيَكُونَ تَمَامَ الْمِائَةِ

Zikrettiğimiz Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr'in Yüze Tamamlanması İçin Sonuna Allah'ın Vahdaniyetine Yönelik Şehadetin Eklenmesi

٢٠١٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ عَطِيَّةَ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَائِشَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ أَبُو ذَرٍّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، ذَهَبَ أَصْحَابُ الدُّثُورِ بِالْأَجْرِ، يُصَلُّونَ كَمَا نُصَلِّي، وَيَصُومُونَ كَمَا نَصُومُ، وَلَهُمْ فُضُولُ أَمْوَالٍ يَتَصَدَّقُونَ بِهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا أَبَا ذَرٍّ، أَلَا أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ تُدْرِكُ بِهِنَّ مَنْ سَبَقَكَ، وَلَا يَلْحَقُكَ مَنْ خَلْفَكَ، إِلَّا مَنْ أَخَذَ بِمِثْلِ عَمَلِكَ؟» قَالَ: بَلَى رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «تُكَبِّرُ اللَّهَ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُحَمِّدُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ،

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahihu'l-Kelimi't-tayyib 110); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 843; Müslim 595.

وَتُسَبِّحُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَخْتِمُهَا بِلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ». [١ : ٢]

2015- Ebû Hureyre anlatıyor: Ebû Zer, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e; "Ey Allah'ın Resûlü! Sevapların hepsini zenginler alıp götürdü. Çünkü onlar bizim gibi namaz kılıyorlar. Bizim gibi oruç tutuyorlar. Fazla malları olduğu için onunla da tasadduk ediyorlar. Bizim ise tasadduk edecek fazla paramız yoktur" (Ne olacak bizim halimiz) dedi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Ey Ebû Zer! Sana birkaç kelime öğreteyim mi? Onlarla seni sevapta geçene yetişirsin o sözleri söylemeyen hiç kimse de senin ardından yetişemez."** Ebû Zer: "Olur, öğret ey Allah'ın Resûlü" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Her farz namazın arkasında otuz üç kere tekbir (Allahu ekber), otuz üç kere tahmîd (Elhamdu lillah) otuz üç kere de tesbih (Sübhânallah) dersin. Sonunda da «Lâ ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh lehul-mülkü ve lehul-hamdu ve huve alâ külli şey'in kadîr (= Allah'tan başka ilâh yoktur. Sadece tek olarak O vardır, O'nun ortağı yoktur. Mülk ve hükümranlık sadece O'na aittir. Her türlü övgüler de yine O'na aittir. O'nun her şeye gücü yeter)» dersin."**[1]

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ ﷻ مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِ الْمُسْلِمِ بِقَوْلِهِ مَا وَصَفْنَا فِي عُقَيْبِ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ

Yüce Allah'ın Farz Namazlarından Sonra Vasfedilen Şeyleri Söyleyen Kimsenin Geçmiş Günahlarını Bağışlaması

٢٠١٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ، وَقَالَ تَمَامَ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ لَهُ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ». [١ : ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1348); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/238; Ebû Dâvûd 1504; İbn Mâce 927; Darimî 1/312; Bak hadis no: 838.

2016- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her namazın ardından otuz üç defa «Sübhânallah», otuz üç defa «Elhamdu lillah», otuz üç defa da «Allahu Ekber» diyen** -ki bunlar doksan dokuz eder- **ve bunu «Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir ve ortaksızdır. Mülk onundur, hamd da ona mahsustur. O, her şeye kadirdir» sözüyle yüze tamamlayan kişinin, hataları/ günahları denizlerdeki köpükler sayısınca olsa dahi bağışlanır."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَبُو عُبَيْدٍ هَذَا، حَاجِبُ سُلَيْمَانَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ رَوَى عَنْهُ مَالِكُ بْنُ أَنَسٍ»

Ebû Hâtim der ki: Buradaki Ebû Ubeyd, Süleymân b. Abdilmelik'in muhafızı olup ondan Mâlik b. Enes rivayette bulunmuştur.

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ زِيَادَةِ التَّهْلِيلِ مَعَ التَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ وَالتَّكْبِيرِ، لِيَكُونَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهَا خَمْسًا وَعِشْرِينَ

Herbiri Yirmi Beşer Defa Söylenmiş Olması İçin Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr'e Tehlîl'in Eklenmesinin Müstehaplığı

٢٠١٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ أَفْلَحَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، أَنَّهُ قَالَ: «أُمِرْنَا أَنْ نُسَبِّحَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَنَحْمَدَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَنُكَبِّرَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ»، فَأُتِيَ رَجُلٌ فِي مَنَامِهِ، فَقِيلَ لَهُ: إِنَّهُ أَمَرَكُمْ مُحَمَّدٌ ﷺ، أَنْ تُسَبِّحُوا فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتَحْمَدُوا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُكَبِّرُوا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: اجْعَلُوهَا خَمْسًا وَعِشْرِينَ، وَاجْعَلُوا فِيهِ التَّهْلِيلَ، فَلَمَّا أَصْبَحَ، أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «فَافْعَلُوهُ». [١: ٢]

2017- Zeyd b. Sâbit der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize her namazdan sonra tesbihat yapıp otuzüç defa Sübhânallah, otuzüç defa el-Hamdü lillah ve otuzdört defa da Allahü Ekber dememizi emretti. Adamın birine rüyasında biri geldi ve: "Muhammed size her namazdan sonra otuzüç defa Sübhânallah, otuzüç defa el-Hamdü lillah ve otuzdört defa da Allahü Ekber demenizi mi emretti?" diye sordu. Adam: "Evet" deyince: "Onu yirmibeş yapın ve ona Lâ ilahe illallah (tehlîl)'i katın" dedi. Adam uyandığında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem)

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/371; Müslim 597; Bak hadis no: 2013.

yanına geldi ve gördüğü rüyayı anlattı. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem): **"Siz de öyle yapın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ كَتْبَةِ اللهِ ﷻ لِمَنِ اقْتَصَرَ مِنَ التَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ، وَالتَّكْبِيرِ فِي عُقَيْبِ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ عَلَى عَشْرِ عَشْرٍ بِأَلْفٍ وَخَمْسِ مِائَةِ حَسَنَةٍ

Yüce Allah'ın Her Namazın Ardından Onar Defa Tesbîh, Tahmîd ve Tekbîr Eden Kişiye Bin Beşyüz İyilik Sevabı Yazması

٢٠١٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَصْلَتَانِ لَا يُحْصِيهِمَا عَبْدٌ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَهُمَا يَسِيرٌ وَمَنْ يَعْمَلُ بِهِمَا قَلِيلٌ، يُسَبِّحُ اللَّهَ أَحَدُكُمْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ عَشْرًا، وَيُحَمِّدُهُ عَشْرًا، وَيُكَبِّرُهُ عَشْرًا، فَتِلْكَ خَمْسُونَ وَمِائَةٌ بِاللِّسَانِ، وَأَلْفٌ وَخَمْسُ مِائَةٍ فِي الْمِيزَانِ، وَإِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ يُسَبِّحُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيُحَمِّدُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَيُكَبِّرُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ مِائَةٌ بِاللِّسَانِ، وَأَلْفٌ فِي الْمِيزَانِ»، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «فَأَيُّكُمْ يَعْمَلُ فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ أَلْفَيْنِ وَخَمْسَ مِائَةِ سَيِّئَةٍ؟» قَالَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو: وَرَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يَعْقِدُهُنَّ بِيَدِهِ، قَالَ: فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ لَا يُحْصِيهَا؟ قَالَ: «يَأْتِي أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ، وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ، فَيَقُولُ: اذْكُرْ كَذَا، اذْكُرْ كَذَا، وَيَأْتِيهِ عِنْدَ مَنَامِهِ فَيُنَوِّمُهُ». [١: ٢]

قَالَ حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ: «كَانَ أَيُّوبُ حَدَّثَنَا، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ بِهَذَا الْحَدِيثِ، فَلَمَّا قَدِمَ عَطَاءٌ الْبَصْرَةَ، قَالَ لَنَا أَيُّوبُ، قَدْ قَدِمَ صَاحِبُ حَدِيثِ التَّسْبِيحِ، فَاذْهَبُوا فَاسْمَعُوهُ مِنْهُ»

2018- . Abdullah b. Amr anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İki şey vardır ki onları yapan kul mutlaka Cennete girer. Onlar çok kolaydır. Fakat onları yapan azdır: Sizden biriniz her namazın ardından on defa: «Sübhânallah», on defa «el-Hamdulillah», on defa «Allahu Ekber» derse; günde diliyle bunları yüz elli defa söylemiş olur ki, (Allah katındaki) terazideki karşılığı bin beş yüzdür. (Sizden biriniz) yatağına girdiğinde otuz üç defa «Sübhânallah», otuz üç defa «el-Hamdulillah», otuz dört defa «Allahu Ekber» derse; gerçekten (Allah'ı) dili ile yüz defa zikretmiş olur. Fakat bunun Allah**

---

[1] Elbânî: Sahih (Mişkât 973); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/184; Tirmizî 3413; Nesâî 3/76; Darimî 1/312.

(katındaki) terazideki değeri ise bindir" buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellam): **"Hangi biriniz günde iki bin beş yüz günah işleyebilir?"** buyurdu.

Abdullah b. Amr devamla der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bunları (parmak boğumlarını sayarak) söylediğini gördüm. O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! O halde bunları neden yapmayalım?" denildi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden birisi namazda iken şeytan ona gelir ve: «Şunları hatırla, şunları hatırla» der. Yine şeytan geceleyin aynı şekilde kişinin uykusunda gelir ve (bu duayı yapmadan) o kişiyi uyutmaya çalışır"** buyurdu.

Hammâd b. Zeyd dedi ki: Atâ b. es-Sâib, Basra'ya yanımıza gelince, Eyyûb bize: "Gidin ona tesbih konusundaki hadisi (yani yukarıdaki hadisi) ondan dinleyin" dedi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَا وَصَفْنَا مِنَ التَّسْبِيحِ، وَالتَّحْمِيدِ، وَالتَّكْبِيرِ مِنَ الْمُعَقِّبَاتِ الَّذِي لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ

Her Namaz Sonrası Tesbih, Tahmîd ve Tekbir Getirenin Hüsrana Uğramayacağı Hakkında

٢٠١٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنِ قَحْطَبَةَ، بِفَمِ الصَّلْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَسَّانَ الْأَزْرَقُ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، وَحَمْزَةُ الزَّيَّاتُ، وَمَالِكُ بْنُ مِغْوَلٍ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنِ ابْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «مُعَقِّبَاتٌ لَا يَخِيبُ قَائِلُهُنَّ: تُسَبِّحُ اللَّهَ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُحَمِّدُهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَتُكَبِّرُهُ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ». [١: ٢]

2019- Ka'b b. Ucre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Her namaz sonrası, üç şey vardır ki bunları söyleyen kişi hüsrana uğramaz. Bu da otuz üç defa «Sübhânallah», otuz üç defa «Elhamdu lillah» ve otuz dört defa da «Allahu Ekber» demektir."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Nesâî 3/74; Bak hadis no: 2012.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 102); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 596/145; Tirmizî 3412; Nesâî 3/75.

ذِكْرُ الِاسْتِحْبَابِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْتَعِينَ بِاللَّهِ ﷻ عَلَى ذِكْرِهِ وَشُكْرِهِ وَحُسْنِ عِبَادَتِهِ عُقَيْبَ الصَّلَوَاتِ الْمَفْرُوضَاتِ

Farz Namazlarından Sonra Kişinin Yüce Allah'tan Onu Zikretme, Ona Şükretme ve Güzel İbadet Etme Hususunda Yardım Dilemesinin Müstehaplığı

٢٠٢٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْمُقْرِئُ، حَدَّثَنَا حَيْوَةُ بْنُ شُرَيْحٍ، سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ التُّجِيبِيَّ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيُّ، عَنِ الصُّنَابِحِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَخَذَ بِيَدِ مُعَاذٍ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ»، فَقَالَ مُعَاذٌ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي، وَاللَّهِ إِنِّي لَأُحِبُّكَ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، أُوصِيكَ أَنْ لَا تَدَعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ». [١: ٢]

قَالَ: وَأَوْصَى بِذَلِكَ مُعَاذٌ الصُّنَابِحِيَّ، وَأَوْصَى بِذَلِكَ الصُّنَابِحِيُّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَأَوْصَى بِذَلِكَ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ

2020- Sunâbihî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz b. Cebel'in elini alıp: "Ey Muâz! Vallahi ben seni seviyorum" deyince, Muâz: "Annem babam sana fedâ olsun, vallahi ben de seni seviyorum" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Muâz! Her namazdan sonra: "Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana hakkıyla ibâdet etmek için bana yardımcı ol" diye dua etmeyi bırakma"** buyurdu.

Ravi der ki: Muâz b. Cebel, Sunâbihî'ye, Sunâbihi, Ebû Abdirrahman'a, Ebû Abdirrahman da Ukbe b. Müslim'e (müteselsilen) aynı şeyleri vasiyette bulundu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1362); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/244; Ebû Dâvûd 1522; Nesâî 3/53; Bak hadis no: 2021.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِسُؤَالِ الْعَبْدِ رَبَّهُ جَلَّ وَعَلَا أَنْ يُعِينَهُ عَلَى ذِكْرِهِ، وَشُكْرِهِ، وَعِبَادَتِهِ فِي عَقِبِ صَلَاتِهِ

Namazlarından Sonra Kula, Yüce Allah'tan Onu Zikretme, Ona Şükretme ve İbadet Etme Hususunda Yardım Dilemesinin Emredilmesi

٢٠٢١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْمُقْرِئُ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَيْوَةُ، قَالَ: سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ التُّجِيبِيَّ، يَقُولُ: حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيُّ، عَنِ الصُّنَابِحِيِّ، عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، أَخَذَ بِيَدِهِ يَوْمًا، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ إِنِّي وَاللَّهِ لَأُحِبُّكَ» فَقَالَ مُعَاذٌ: بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَأَنَا وَاللَّهِ أُحِبُّكَ، فَقَالَ: «أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ، لَا تَدَعْ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ».

وَأَوْصَى بِذَلِكَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ الصُّنَابِحِيَّ، وَأَوْصَى بِذَلِكَ الصُّنَابِحِيُّ أَبَا عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَأَوْصَى بِهِ أَبُو عَبْدِ الرَّحْمَنِ عُقْبَةَ بْنَ مُسْلِمٍ

2021- Sunâbihî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Muâz b. Cebel'in elini alıp: "Ey Muâz! Vallahi ben seni seviyorum" deyince, Muâz: "Annem babam sana fedâ olsun, vallahi ben de seni seviyorum" karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Muâz! Her namazdan sonra: "Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana hakkıyla ibâdet etmek için bana yardımcı ol" diye dua etmeyi bırakma"** buyurdu.

Ravi der ki: Muâz b. Cebel, Sunâbihî'ye, Sunâbihi, Ebû Abdirrahman'a, Ebû Abdirrahman da Ukbe b. Müslim'e (müteselsilen) aynı şeyleri vasiyette bulundu.[1]

ذِكْرُ كَتْبَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جَوَازًا مِنَ النَّارِ لِمَنِ اسْتَجَارَ مِنْهَا فِي عَقِبِ صَلَاةِ الْغَدَاةِ، وَالْمَغْرِبِ سَبْعَ مَرَّاتٍ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْهَا

Yüce Allah'ın Sabah ve Akşam Namazlarının Peşinden Yedi Kere Cehennemden Kendisine Sığınana Kurtuluşunu Yazması

٢٠٢٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَسَّانَ الْكِنَانِيِّ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ مُسْلِمٍ التَّمِيمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: بَعَثَنَا

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2020.

رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي سَرِيَّةٍ، فَلَمَّا بَلَغْنَا الْمُغَارَ، اسْتَحْثَثْتُ فَرَسِي، فَسَبَقْتُ أَصْحَابِي، فَتَلَقَّانِي الْحَيُّ بِالرَّنِينِ، فَقُلْتُ: قُولُوا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تُحَرِّزُوا، فَقَالُوهَا، فَلَامَنِي أَصْحَابِي، وَقَالُوا: حُرِمْنَا الْغَنِيمَةَ بَعْدَ أَنْ رُدَّتْ بِأَيْدِينَا، فَلَمَّا قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَخْبَرُوهُ بِمَا صَنَعْتُ، فَدَعَانِي، فَحَسَّنَ لِي مَا صَنَعْتُ، وَقَالَ: «أَمَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ كَتَبَ لَكَ بِكُلِّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ كَذَا وَكَذَا».

قَالَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ: فَأَنَا نَسِيتُ الثَّوَابَ، قَالَ: ثُمَّ قَالَ لِي: «إِنِّي سَأَكْتُبُ لَكَ كِتَابًا، وَأُوصِي بِكَ مَنْ يَكُونُ بَعْدِي مِنْ أَئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ» قَالَ: فَكَتَبَ لِي كِتَابًا، وَخَتَمَ عَلَيْهِ، وَدَفَعَهُ إِلَيَّ وَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتَ الْمَغْرِبَ، فَقُلْ قَبْلَ أَنْ تُكَلِّمَ أَحَدًا: اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّكَ إِنْ مُتَّ مِنْ لَيْلَتِكَ تِلْكَ كَتَبَ اللَّهُ لَكَ جَوَازًا مِنَ النَّارِ، وَإِذَا صَلَّيْتَ الصُّبْحَ فَقُلْ قَبْلَ أَنْ تُكَلِّمَ أَحَدًا: اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ النَّارِ سَبْعَ مَرَّاتٍ، فَإِنَّكَ إِنْ مُتَّ مِنْ يَوْمِكَ ذَلِكَ كَتَبَ اللَّهُ لَكَ جَوَازًا مِنَ النَّارِ» قَالَ: فَلَمَّا قَبَضَ اللَّهُ رَسُولَهُ، أَتَيْتُ أَبَا بَكْرٍ بِالْكِتَابِ، فَقَضَّهُ، فَقَرَأَهُ وَأَمَرَ لِي بِعَطَاءٍ وَخَتَمَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ عُمَرَ، فَقَرَأَهُ، وَأَمَرَ لِي، وَخَتَمَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَتَيْتُ بِهِ عُثْمَانَ، فَفَعَلَ مِثْلَ ذَلِكَ.

قَالَ مُسْلِمُ بْنُ الْحَارِثِ: تُوُفِّيَ الْحَارِثُ بْنُ مُسْلِمٍ فِي خِلَافَةِ عُثْمَانَ، وَتَرَكَ الْكِتَابَ عِنْدَنَا، فَلَمْ يَزَلْ عِنْدَنَا حَتَّى كَتَبَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ إِلَى الْوَالِي بِبَلَدِنَا يَأْمُرُهُ بِإِشْخَاصِي إِلَيْهِ وَالْكِتَابَ، فَقَدِمْتُ عَلَيْهِ، فَقَضَّهُ، وَأَمَرَ لِي، وَخَتَمَ عَلَيْهِ، وَقَالَ: أَمَا إِنِّي لَوْ شِئْتُ أَنْ يَأْتِيَكَ ذَلِكَ وَأَنْتَ فِي مَنْزِلِكَ فَعَلْتُ، وَلَكِنْ أَحْبَبْتُ أَنْ تُحَدِّثَنِي بِالْحَدِيثِ عَلَى وَجْهِهِ، قَالَ: فَحَدَّثْتُهُ.

2022- Müslim b. el-Hâris b. Müslim et-Temîmî, babasından nakleder: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizi askeri bir birlik ile sefere göndermişti. Baskın yapılacak yere vardığımızda ben atımı hızlandırdım ve birliğin önüne geçtim. Düşman askerleri beni feryat sesleri ile karşılayınca onlara: "Lâ ilâhe illallah deyin ve benden korunun" dedim. Onlar da bunu söylediler (müslüman oldular). Bundan dolayı arkadaşlarım: "Ganimet avucumuzun içindeyken bizi ondan mahrum ettin" diyerek beni kınadılar. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimizde yaptığımı ona haber verdiler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni yanına çağırdı ve yaptığımı çok beğendiğini söyleyip: **"Yüce Allah sana onlardan (yapmış olduğun şeyle Müslüman olan) her kişi için şu kadar şu kadar (sevap) yazdı"** buyurdu. -Ravi Abdirrahman der ki: Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylemiş olduğu sevabın miktarını unuttum.- Sonrasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vasellem) bana: **"Sana bir yazı yazacağım ve benden sonra müslümanların emiri olacak kişilere de bununla ilgili vasiyette bulunacağım"** buyurdu. Bir kağıt yazdı ve onu mühürleyip bana verdi. Verirken de: **"Akşam**

namazını kıldığın zaman kimseyle konuşmadan önce yedi defa: «Allahım! Beni cehennemden kurtar» diye dua et. Eğer o gece ölürsen Allah sana ateşten kurtulmayı yazar. Sabah namazını kıldığın zaman da yine kimseyle konuşmadan önce yedi defa: «Allahım! Beni cehennemden kurtar» diye dua et. Eğer o gün ölürsen Allah sana cehennemden kurtulmayı yazar" buyurdu.

Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettikten sonra bana vermiş olduğu mektupla beraber Ebû Bekr'e gittim. Ebû Bekr mektubu açıp okuyunca bana (beytülmaldan bir şeyler) verilmesini emretti ve mektubu mühürledi. (Ebû Bekr'in vefatından) Sonra mektupla Ömer'e gittim. O da bana bir şeyler verilmesini emretti ve mektubu mühürledi. (Ömer'in vefatından) Sonra mektupla Osmân'a gittim. Osmân da aynı şeyi yaptı.

Müslim b. el-Hâris der ki: Hâris b. Müslim, Osmân'ın hilafetinde vefat etti. Mektubu da yanımızda bırakmıştı ve hâlen yanımızda bulunmaktadır. Ömer b. Abdilazîz şehrimizin valisine mektupla beraber yanına gitmemi isteyen bir mektup yazmıştı. Yanına gittiğim zaman mektubu açtı (ve okudu). Yine bana bir şeyler verilmesini emrederek mektubu mühürledi ve: "İsteseydim sen evindeyken sana verilenleri gönderirdim. Ancak seninle yüz yüze gelip bana (babanın savaşta yaşamış olduğu) olayı olduğu gibi anlatmanı istedim" dedi. Ben de ona olayı anlattım.[1]

ذِكْرُ الشَّيْءِ الَّذِي يَعْدِلُ لِمَنْ قَالَهُ بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ وَالْمَغْرِبِ عَتَاقَةَ أَرْبَعِ رِقَابٍ مَعَ احْتِرَاسِهِ مِنَ الشَّيْطَانِ بِهِ

Sabah ve Akşam Namazlarının Peşinden Söylendiğinde Şeytandan Korunma Sağlamakla Beraber Dört Köle Azat Etmiş Sevabına Eşdeğerde Sevap Kazanılmasına Vesile Olan Sözler

٢٠٢٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَعِيشَ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَالَ إِذَا أَصْبَحَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ، كُتِبَ لَهُ بِهِنَّ عَشْرُ حَسَنَاتٍ، وَمُحِيَ بِهِنَّ عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ، وَرُفِعَ لَهُ بِهِنَّ

---

[1] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 1624); Şuayb: Hadis hasendir. Ebû Dâvûd 5080.

عَشْرُ دَرَجَاتٍ، وَكُنَّ لَهُ عَدْلَ عَتَاقَةِ أَرْبَعِ رِقَابٍ، وَكُنَّ لَهُ حَرَسًا مِنَ الشَّيْطَانِ حَتَّى يُمْسِيَ، وَمَنْ قَالَهُنَّ إِذَا صَلَّى الْمَغْرِبَ دُبُرَ صَلَاتِهِ فَمِثْلُ ذَلِكَ حَتَّى يُصْبِحَ».

2023- Ebû Eyyûb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kim sabahladığı zaman on defa: «Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir ve ortağı yoktur. Mülk onundur, hamd onadır. O her şeye gücü yetendir» derse bununla kendisine on sevap yazılır ve on günahı silinir. Makamı da on derece yükseltilir. Dört köleyi azat etmiş gibi olur. Akşamlayana kadar şeytanlara karşı koruyucusu olur. Kim bunları akşam namazından sonra derse aynı şekilde karşılık görür ve sabahlayana kadar şeytanlara karşı koruyucusu olur."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ يَزِيدُ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، عَنْ مَكْحُولٍ، وَالْقَاسِمِ بْنِ مُخَيْمِرَةَ، جَمِيعًا وَهُمَا طَرِيقَانِ مَحْفُوظَانِ»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Yezîd b. Yezîd b. Câbir, hem Mekhûl'den, hem de Kâsım b. Muhaymire'den işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ مَا يَتَعَوَّذُ الْمَرْءُ بِاللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مِنْهُ فِي عُقَيْبِ الصَّلَوَاتِ

Kişinin Namazların Akabinde Yüce Allah'a Sığındığı Şeyler

٢٠٢٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ شَيْبَانَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ، وَعَمْرِو بْنِ مَيْمُونٍ الْأَوْدِيِّ، قَالَا: كَانَ سَعْدٌ يُعَلِّمُ بَنِيهِ هَؤُلَاءِ الْكَلِمَاتِ كَمَا يُعَلِّمُ الْمُكْتُبُ الْغِلْمَانَ، يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ بِهِنَّ بَعْدَ كُلِّ صَلَاةٍ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبُخْلِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ الْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الدُّنْيَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ». [٥: ١٢]

2024- Mus'ab b. Sa'd ile Amr b. Meymûn el-Evdî derler ki: Sa'd, çocuklarına, tıpkı öğretmenin talebelere öğrettiği gibi şu sözleri öğretir ve Resûlullah'ın (sallallahu alayhi vasellem) her namazdan sonra bunlardan Allah'a sığındığını nakleder: **"Allahım! Cimrilikten Sana sığınırım. Korkaklıktan Sana sığınırım.**

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 113, 2563); Şuayb: Hadis hasendir. Ahmed 5/415; Bak hadis no: 2023.

Ömrün sonlarında rezil duruma düşmekten Sana sığınırım. Dünyanın fitnesinden ve kabir azabından Sana sığınırım."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ ﷻ فِي عُقَيْبِ الصَّلَاةِ التَّفَضُّلَ عَلَيْهِ بِمَغْفِرَةِ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Kişinin Namazların Akabinde Yüce Allah'tan Dileyip te Geçmiş Günahlarının Bağışlanma Lütfuna Nail Olacağı Duada Bulunmasının Müstehaplığı

٢٠٢٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا هَاشِمُ بْنُ الْقَاسِمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَمِّهِ الْمَاجِشُونِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي رَافِعٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ وَسَلَّمَ، قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَسْرَفْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ». [١٢ :٥]

2025- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirip selam verince: **"Allahım! Geçmiş ve gelecek, gizli ve açık, haddi aşarak işlediğim bütün günahlarımı bağışla ve bunlardan da öte senin benden çok daha iyi bildiğin günahlarımı da bağışla. Öne geçiren de, geri bırakan da sensin. Senden başka ilah yoktur"** derdi.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ ﷻ صَلَاحَ دِينِهِ وَدُنْيَاهُ فِي عُقَيْبِ صَلَاتِهِ

Kişinin Dininin ve Dünyasının Düzelmesi İçin Namazlardan Sonra Allah'a Yalvarmasının Müstehaplığı

٢٠٢٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: قُرِئَ عَلَى حَفْصِ بْنِ مَيْسَرَةَ، قَالَ: وَأَنَا أَسْمَعُ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ لَهُ بِالَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى، أَنَّا نَجِدُ فِي الْكِتَابِ أَنَّ دَاوُدَ النَّبِيَّ ﷺ،

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3937); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1004.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 838); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/102; Müslim 771/202; Ebû Dâvûd 1509; Tirmizî 3422; Bak hadis no: 1966.

كَانَ إِذَا انْصَرَفَ مِنَ الصَّلَاةِ، قَالَ: «اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي جَعَلْتَهُ لِي عِصْمَةَ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي جَعَلْتَ فِيهَا مَعَاشِي، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِعَفْوِكَ مِنْ نِقْمَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ» وَحَدَّثَنِي كَعْبٌ، أَنَّ صُهَيْبًا حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقُولُهُنَّ عِنْدَ انْصِرَافِهِ مِنْ صَلَاتِهِ. [٥: ١٢]

2026- Ebû Mervân anlatıyor: Ka'b(u'l-ahbâr), Mûsa'ya denizi yarıp kupkuru yol yapan Allah'a yemin ederek şöyle dedi: Biz, Tevrat'ta, Dâvud'un namazını bitirdiğinde şu duayı okuduğunu bulmaktayız: "Allahumme eslih lî dînî'llezî cealtehu ismete emrî, ve eslih lî dünyâye'lleti cealte fîhâ meâşî. Allahumme innî eûzu bi-rıdâke min sahtike ve bi-afvike min nakmetike, ve eûzu bike minke. Allahumme lâ mânia limâ a'tayte ve lâ mu'tiye limâ mena'te ve lâ yenfeu ze'l-ceddi minke'l-ceddu (=Allahım! Her işimden korunmak için bir sığınak yaptığın dinimi benim için hayırlı kıl. Rızkımı elde etmeme vasıta kıldığın dünyayı da benim için hayırlı kıl. Allahım! Gazabından rızana sığınırım. Hışmından affına sığınırım. Senden, Sana sığınırım. Allahım! Verdiğine hiç kimse engel olamaz. Vermediğine de kimse bir şey veremez. Senin yardımın olmadan hiçbir güçlüye gücü fayda veremez)."

Daha sonra Ka'b ekledi: Suheyb'in, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de namazı bitirdiğinde bu duayı okuduğunu kendisine (yani Ka'b'a) haber vermiştir.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْتَعِينَ بِاللَّهِ جَلَّ وَعَلَا فِي دُعَائِهِ، فِي عُقَيْبِ الصَّلَاةِ عَلَى قِتَالِ أَعْدَائِهِ

Kişinin Namazın Akabinde Yüce Allah'tan Savaş Halindeki Düşmanlarına Karşı Zafer İçin Yardım Dilemesinin Müstehaplığı

٢٠٢٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ صُهَيْبٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، كَانَ أَيَّامَ خَيْبَرَ يُحَرِّكُ شَفَتَيْهِ بِشَيْءٍ بَعْدَ صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ تُحَرِّكُ شَفَتَيْكَ بِشَيْءٍ مَا كُنْتَ تَفْعَلُهُ، فَمَا هَذَا الَّذِي تَقُولُ؟ قَالَ ﷺ : «أَقُولُ: اللَّهُمَّ بِكَ أُحَاوِلُ، وَبِكَ أُقَاتِلُ، وَبِكَ أُصَاوِلُ». [٥: ١٢]

---

[1] Şuayb: İsnâdı zayıftır (Temâmu'l-minne 219). Nesâî 3/73.

2027- Suheyb'in bildirdiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber savaşı sırasında sabah namazından sonra konuşur gibi dudaklarını oynatıyordu. Ashab: "Ey Allah'ın Resûlü! Dudaklarını daha önce yapmadığın şekilde bir şey der gibi oynatıyordun" dediklerinde Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"«Allahım! Senden güç alır, verdiğin güçle düşmana saldırır ve senin adına savaşırım» derim"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ إِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ أَنْ يَتَرَقَّبَ طُلُوعَ الشَّمْسِ بِالْقُعُودِ فِي مَوْضِعِهِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ

Kişinin Sabah Namazını Kıldıktan Sonra Namaz Kıldığı Yerde Güneşin Doğmasını Beklemesinin Müstehaplığı

٢٠٢٨ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ جَلَسَ فِي مَجْلِسِهِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ». [٥: ٤٧]

2028- Câbir b. Semûre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldığında güneş doğuncaya kadar oturduğu yerde dururdu.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْعُدَ بَعْدَ صَلَاةِ الْغَدَاةِ فِي مُصَلَّاهُ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ

Kişinin Sabah Namazını Kıldıktan Sonra Namaz Kıldığı Yerde Güneşin Doğmasını Beklemesinin Müstehaplığı

٢٠٢٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، إِذَا صَلَّى الْفَجْرَ، قَعَدَ فِي مُصَلَّاهُ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ». [٥: ٤]

2029- Câbir b. Semûre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldığında güneş doğuncaya kadar namazgâhında(n kalkmayıp) otururdu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Nesâî 4/332; Bak hadis no: 1975.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1171); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/97; Müslim 670/287; Ebû Dâvûd 1294; Tirmizî 585; Nesâî 3/80; Bak hadis no: 2029.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2028.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَنِ الزَّجْرِ عَنِ السَّمَرِ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ الَّذِي يَكُونُ فِي غَيْرِ أَسْبَابِ الْآخِرَةِ

Yatsıdan Sonra Uhrevi Konular Dışında Gece Sohbeti Yapmanın Yasaklandığına Delalet Eden Haber

٢٠٣٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: «أَنَّ أُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ، وَرَجُلًا آخَرَ مِنَ الْأَنْصَارِ، تَحَدَّثَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، لَيْلَةً حَتَّى ذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ سَاعَةٌ، فِي لَيْلَةٍ شَدِيدَةِ الظُّلْمَةِ، ثُمَّ خَرَجَا مِنْ عِنْدِ النَّبِيِّ ﷺ يَنْقَلِبَانِ، وَبِيَدِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَصَاهُ، فَأَضَاءَتْ عَصًا أَحَدِهِمَا لَهُمَا حَتَّى مَشَيَا فِي ضَوْئِهَا، حَتَّى إِذَا افْتَرَقَتْ بِهِمَا الطَّرِيقُ أَضَاءَتْ بِالْآخَرِ عَصَاهُ، فَمَشَى كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا فِي ضَوْئِهَا حَتَّى بَلَغَ أَهْلَهُ». [٢: ٣]

2030- Enes b. Mâlik der ki: "Useyd b. Hudayr ve Ensar'dan bir adam Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bir ihtiyaçları konusunda konuştular ve gecenin zifiri karanlığına kalıp, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanından çıkarak geri döndüler. Her birinin elinde de kendi asası vardı ve birinin asası kendilerine yolu aydınlatıyor; yolu bu asanın ışığında yürüyorlardı. Yolda ayrılacakları zaman diğerinin de asası ışık saçmaya başladı ve ikisi de kendi asasının ışığıyla yol alıp ailesine gitti."[1]

٢٠٣١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: «جَدَّبَ لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ [السَّمَرَ] بَعْدَ صَلَاةِ الْعَتَمَةِ». [٢: ٣]

2031- Abdullah b. Mes'ûd der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yatsı namazından sonra gece sohbet yapmamızı kınardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/137; Buhârî 465; Bak hadis no: 2032.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2445); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 1/410.

ذِكْرُ اسْمِ الْأَنْصَارِيِّ الَّذِي كَانَ مَعَ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ حَيْثُ أَضَاءَتْ عَصَاهُمَا لَهُمَا

Useyd b. Hudayr İle Birlikte Asası Işık Saçan Diğer Sahabinin Adı

٢٠٣٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: «أَنَّ عَبَّادَ بْنَ بِشْرٍ، وَأُسَيْدَ بْنَ حُضَيْرٍ، خَرَجَا مِنْ عِنْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي لَيْلَةٍ ظَلْمَاءَ حِنْدِسٍ، فَكَانَ مَعَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَصًا، فَأَضَاءَتْ عَصَا أَحَدِهِمَا كَأَشَدِّ شَيْءٍ، فَلَمَّا تَفَرَّقَا أَضَاءَتْ عَصَا كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا». [٢: ٣٠]

2032- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Koyu karanlık bir gecede Useyd b. Hudayr ile Abbâd b. Bişr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanındaydılar. Yanından çıktıkları zaman ikisinin de elindeki asa önlerini aydınlattı. Ayrılana kadar da asanın ışığında yürüdüler. Birbirlerinden ayrıldıklarında da (evlerine ulaşana kadar) her birinin asası önünü aydınlatmaya başladı."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الزَّجْرَ عَنِ السَّمَرِ بَعْدَ عِشَاءِ الْآخِرَةِ لَمْ يُرِدْ بِهِ السَّمَرَ الَّذِي يَكُونُ فِي الْعِلْمِ

Yatsıdan Sonra Yasaklanan Gece Sohbetinin İlim İçin Yapılanı Kapsamadığına Delalet Eden İkinci Haber

٢٠٣٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَلِيٍّ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُرَّةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: انْتَظَرْنَا الْحَسَنَ، وَرَاثَ عَلَيْنَا حَتَّى قَرُبْنَا مِنْ وَقْتِ قِيَامِهِ جَاءَ، فَقَالَ: دَعَانَا جِيرَانُنَا هَؤُلَاءِ، ثُمَّ قَالَ: قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: انْتَظَرْنَا النَّبِيَّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، حَتَّى كَانَ شَطْرُ اللَّيْلِ، فَجَاءَ، فَصَلَّى لَنَا، ثُمَّ خَطَبَنَا فَقَالَ: «إِنَّ النَّاسَ قَدْ صَلُّوا، وَرَقَدُوا، وَإِنَّكُمْ لَنْ تَزَالُوا فِي صَلَاةٍ مُذِ انْتَظَرْتُمُ الصَّلَاةَ»

قَالَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ: «إِنَّ الْقَوْمَ لَا يَزَالُونَ بِخَيْرٍ مَا انْتَظَرُوا الْخَيْرَ». [٢: ٣٠]

2033- Kurra b. Hâlid anlatıyor: Bir defasında (ders veya namaz için) Hasan'ı bekledik, ancak gelmesi gecikti. Kalkacağı vakit yaklaşınca çıkageldi. "Şu komşularımız bizi çağırmıştı" dedi ve şöyle devam etti: "Enes b. Mâlik dedi ki: Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) çıkmasını bekledik. Neredeyse gece yarısı olunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıkıp bize namazı kıldırdı. Namaz sonrası bize

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/190; Bak hadis no: 2030.

bir konuşma yaptı ve: **"İnsanlar namazı kılıp uyudular. Siz ise namazı beklediğiniz sürece namazdasınız demektir"** buyurdu.

Enes b. Mâlik: "İnsanlar da hayırlı olan bir şeyi bekledikleri sürece hayırdadırlar demektir" dedi. [1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِإِبَاحَةِ السَّمَرِ بَعْدَ عِشَاءِ الْآخِرَةِ إِذَا كَانَ ذَلِكَ مِمَّا يُجْدِي نَفْعُهُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ

Yatsıdan Sonra Müslümanların Yararı İçin Yapılan Görüşmelerin Mubahlığını Belirten Haber

٢٠٣٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَزَالُ يَسْمُرُ عِنْدَ أَبِي بَكْرٍ اللَّيْلَةَ فِي الْأَمْرِ مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ وَإِنَّهُ سَمَرَ عِنْدَهُ ذَاتَ لَيْلَةٍ وَأَنَا مَعَهُ». [٣: ٣٠]

2034- Ömer b. el-Hattâb bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece Ebû Bekir'in yanında Müslümanların işlerini ilgilendiren bir konuda konuşmayı/sohbet etmeyi sürdürürdü. Ben de O'nunla beraber olduğum halde gece Ebû Bekir'in yanında sohbet ederdi.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَتَحَدَّثَ قَبْلَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ بِمَا يُجْدِي عَلَيْهِ نَفْعُهُ فِي الْعُقْبَى، وَأَنْ تُؤَخَّرَ الصَّلَاةُ مِنْ أَجْلِهِ

Kişinin Yatsı Namazından Önce Âhiretinde Faydasına Olacak Şeyleri Konuşup Bu Yüzden Namazı Geciktirmesinin Mubahlığı

٢٠٣٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ ذَاتَ يَوْمٍ، فَعَرَضَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَجُلٌ، فَكَلَّمَهُ فِي حَاجَةٍ لَهُ هُوِيًّا مِنَ اللَّيْلِ حَتَّى نَعَسَ بَعْضُ الْقَوْمِ». [٤: ١]

2035- Enes b. Mâlik der ki: Bir gün namazı için kâmet getirilince adamın biri kendini Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) arz edip onunla gecenin bir bölümüne

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 600; Bak hadis no: 1537, 1750.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2781); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/25, 1/26; Tirmizî 169.

kadar bir ihtiyacı için konuştu. O kadar uzun sürdü ki cemaatten bazıları uyuklamaya başladı.[1]

بَابُ الْإِمَامَةِ وَالْجَمَاعَةِ

Bâb: İmamlık ve Cemaat

فَصْلٌ فِي فَضْلِ الْجَمَاعَةِ

Fasıl: Cemaatın Fazileti

ذِكْرُ كَتْبَةِ اللهِ ﷻ الصَّلَاةَ لِلْخَارِجِ إِلَى الْمَسْجِدِ يُرِيدُ أَدَاءَ فَرْضِهِ مَا دَامَ يَمْشِي فِي طَرِيقِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ

Mescide Farz Namazı Eda Etmek Çıkana Yüce Allah'ın Yolda Yürüdüğü Sürece Namazdaymış Gibi Sevap Yazması

٢٠٣٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو ثُمَامَةَ الْحَنَّاطُ، أَنَّ كَعْبَ بْنَ عُجْرَةَ، أَدْرَكَهُ وَهُوَ يُرِيدُ الْمَسْجِدَ، قَالَ: فَوَجَدَنِي وَأَنَا مُشَبِّكٌ يَدَيَّ إِحْدَاهُمَا بِالْأُخْرَى، قَالَ: فَفَتَقَ يَدَيَّ وَنَهَانِي عَنْ ذَلِكَ، وَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ، فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ خَرَجَ عَامِدًا إِلَى الْمَسْجِدِ، فَلَا يُشَبِّكَنَّ يَدَهُ، فَإِنَّهُ فِي صَلَاةٍ». [٢: ٣٧]

2036- Sa'd b. İshâk bildiriyor: Ebû Sumâme el-Hannât mescide doğru giderken, Ka'b b. Ucre ona arkadan yetişmişti. Devamla da der ki: Ka'b b. Ucre, beni, ellerimi birbirine geçirmiş olduğum bir vaziyette buldu. Ellerimi (birbirinden) açtı ve beni bundan menedip dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Abdestini (sünnetlerine riayet ederek) güzelce aldığında, sonra da mescide çıktığında parmaklarının arasını kesinlikle kenetleme. Çünkü sen, (Mescid'de olduğun müddetçe) namazda sayılırsın"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 198); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/182; Buhârî 643; Müslim 376/136; Ebû Dâvûd 201; Tirmizî 518; Nesâî 2/81.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (Sahîh Ebî Dâvud 571); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/241; Ebû Dâvûd 562; Tirmizî 386; Darimî 1/327; Bak hadis no: 2150.

ذِكْرُ إِعْدَادِ اللهِ الْمَنْزِلَ فِي الْجَنَّةِ لِلْغَادِي وَالرَّائِحِ إِلَى الصَّلَاةِ

Namaz İçin (Mescide) Gidip Gelene Yüce Allah'ın Cennette Konak Hazırlaması

٢٠٣٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللهِ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُطَرِّفٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ غَدَا إِلَى الْمَسْجِدِ، أَوْ رَاحَ، أَعَدَّ اللهُ لَهُ نُزُلًا فِي الْجَنَّةِ كُلَّمَا غَدَا أَوْ رَاحَ». [١: ٢]

2037- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Mescide gidip gelen kişi için Yüce Allah her gidip gelmesine karşılık cennette bir konak hazırlar."**[1]

ذِكْرُ كَتْبَةِ اللهِ ﷻ الْخَارِجَ مِنْ بَيْتِهِ يُرِيدُ الصَّلَاةَ مِنَ الْمُصَلِّينَ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ

Yüce Allah'ın Evinden Namaza Gitmek Üzere Yola Çıkana Tekrar Evine Dönünceye Kadar Namaz Kılanların Sevabını Yazması

٢٠٣٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ أَبَا عُشَّانَةَ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ، يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ قَالَ: «الْقَاعِدُ عَلَى الصَّلَاةِ كَالْقَانِتِ، وَيُكْتَبُ مِنَ الْمُصَلِّينَ مِنْ حِينِ يَخْرُجُ مِنْ بَيْتِهِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ». [١: ٢]

2038- Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Namazı (beklemek üzere mescidde) oturan kimse, namaz kılan kimse gibidir (sevab alır). Evinden çıkıp tekrar dönünceye kadarki vaktinde de namaz kılanlardan yazılır."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «أَبُو عُشَّانَةَ اسْمُهُ حَيُّ بْنُ يُؤْمِنَ الْمَعَافِرِيُّ، مِنْ ثِقَاتِ أَهْلِ مِصْرَ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Uşşâne'nin adı, Hayy b. Yu'min el-Meâfirî olup Mısır halkının güvenilir ravilerindendir.

---

[1] Elbânî: Sahih (Temâmu'l-minne s. 291); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/125); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2045.

ذِكْرُ حَطِّ الْخَطَايَا وَرَفْعِ الدَّرَجَاتِ بِالْخُطَى مَنْ أَتَى الصَّلَاةَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ

Namaza Gelip Sonra Evine Dönenin Attığı Her Adımında Günahlarının Silinmesi ve Derecelerinin Yükselmesi

٢٠٣٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي حُيَيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمَعَافِرِيُّ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْحُبُلِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «مَنْ رَاحَ إِلَى مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ، فَخُطْوَتَاهُ خُطْوَةٌ تَمْحُو سَيِّئَةً، وَخَطْوَةٌ تَكْتُبُ حَسَنَةً، ذَاهِبًا وَرَاجِعًا». [٢ : ١]

2039- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim bir topluluğun mescidine giderse gidip gelinceye kadar attığı her adım, bir günahını siler ve bir sevab yazar."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: الْعَرَبُ تُضِيفُ الْفِعْلَ إِلَى الْأَمْرِ، كَمَا تُضِيفُ إِلَى الْفَاعِلِ، وَرُبَّمَا أَضَافَتِ الْفِعْلَ إِلَى الْفِعْلِ نَفْسِهِ كَمَا تُضِيفُهُ إِلَى الْأَمْرِ فَإِخْبَارُ ابْنِ عَمْرٍو أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ حَلَقَ رَأْسَهُ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ، أَرَادَ بِهِ أَنَّ الْخَالِقَ فَعَلَ ذَلِكَ بِهِ لَا نَفْسُ النَّبِيِّ ﷺ، فَأُضِيفَ الْفِعْلُ إِلَى الْأَمْرِ، كَمَا يُضَافُ ذَلِكَ إِلَى الْفَاعِلِ، وَفِي خَبَرِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، الَّذِي ذَكَرْنَاهُ «خُطْوَةٌ تَمْحُو سَيِّئَةً»، أَضَافَ الْفِعْلَ إِلَى الْفِعْلِ، لَا أَنَّ الْخُطْوَةَ تَمْحُو السَّيِّئَةَ نَفْسَهَا، وَلَكِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَلَا هُوَ الَّذِي يَتَفَضَّلُ عَلَى عَبْدِهِ بِذَلِكَ

Ebû Hâtim der ki: "Araplar bir fiili faile nispet ettikleri gibi onu yaptırana da nispet ederler. Aynı şekilde bir fiili onu yaptırana nispet ettikleri gibi bizzat fiilin kendisine de nispet ederler. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Vedâ haccında saçını kestiğini söyleyen İbn Ömer'in rivayetinde kasıt saçı kesenin bizzat Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) olduğu değildir. Saç kesme fiili saç kesene nispet edildiği gibi bu hadiste saç kesme fiili onun yapılmasını söyleyene nispet edilmiştir. Abdullah b. Amr'ın rivayetinde atılan her bir adımın bir günahı silmesine gelince, burada da bir fiil yine bir fiile nispet edilmiştir. Dolayısıyla burada günahı silen atılan adım değildir. Yüce Allah kullarına lütufta bulunarak bu şekilde günahları siler."

---

[1] Elbânî: Hasen (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/125); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/172.

ذِكْرُ إِعْطَاءِ اللهِ ﷻ مَنْ بَعُدَ دَارُهُ عَنِ الْمَسْجِدِ مِنَ الْفَضْلِ مَا لَا يُعْطِي مَنْ قَرُبَ دَارُهُ مِنْهُ

Yüce Allah'ın Evi Mescidden Uzak Olan Kimseye Evi Yakın Olan Kimseden Daha Fazla Fazilet İhsan Etmesi

٢٠٤٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: كَانَ رَجُلٌ لَا أَعْلَمُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مِمَّنْ يُصَلِّي الْقِبْلَةَ يَشْهَدُ الصَّلَاةَ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ أَبْعَدَ جِوَارًا مِنَ الْمَسْجِدِ مِنْهُ، فَقِيلَ: لَوِ ابْتَعْتَ حِمَارًا تَرْكَبُهُ فِي الرَّمْضَاءِ، أَوِ الظَّلْمَاءِ، فَقَالَ: مَا يَسُرُّنِي أَنَّ مَنْزِلِي بِلِزْقِ الْمَسْجِدِ، فَذُكِرَ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَنْطَاكَ اللَّهُ ذَلِكَ كُلَّهُ، أَوْ أَعْطَاكَ اللَّهُ مَا احْتَسَبْتَ». [٣: ٩]

2040- Ubey b. Ka'b der ki: Bir adam vardı; Medinelilerin içinde Müslümanlardan kıbleye doğru namaz kılan ve evi Mescid'e onunkinden daha uzak olan ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile namaz kılan bir kimseyi tanımıyorum. Bu adama: "Bir eşek satın alsan da şiddetli sıcak veya karanlıkta binsen" denilince: "Evimin Mescid'in yanında olmasını istemiyorum" karşılığını verdi. Bu durum Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlatılınca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Allah senin istediğin şeylerin hepsini ya da ya da sevabını beklediğin şeyi sana verdi"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ السَّبَبِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ قَالَ ﷺ أَنْطَاكَ اللَّهُ ذَلِكَ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Allah Sana İsteğini Versin" Sözünü Söyleme Nedeni

٢٠٤١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّيْمِيِّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: كَانَ رَجُلٌ لَا أَعْلَمُ رَجُلًا مِنَ النَّاسِ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مِمَّنْ يُصَلِّي الْقِبْلَةَ أَبْعَدَ جِوَارًا مِنَ الْمَسْجِدِ مِنْ ذَلِكَ الرَّجُلِ، قَالَ: قُلْتُ: لَوْ أَنَّكَ اشْتَرَيْتَ حِمَارًا تَرْكَبُهُ فِي الظَّلْمَاءِ، أَوِ الرَّمْضَاءِ؟ فَقَالَ: فَنَمَا الْحَدِيثُ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ ، فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ أَرَدْتُ أَنْ يُكْتَبَ لِي إِقْبَالِي إِذَا أَقْبَلْتُ إِلَى الْمَسْجِدِ وَرُجُوعِي إِذَا رَجَعْتُ قَالَ: فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَعْطَاكَ اللَّهُ ذَلِكَ أَجْمَعَ أَنْطَاكَ اللَّهُ مَا احْتَسَبْتَ أَجْمَعَ». [٣: ٩]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 566); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/133; Müslim 663; Ebû Dâvûd 557; Darimî 1/294; Bak hadis no: 2041.

2041- Ubey b. Ka'b anlatıyor: Bir adam vardı. Kıbleye doğru namaz kılan Medine halkının içinde müslümanlardan evi Mescid'e onunkinden daha uzak olan bir kimseyi tanımıyorum. (Bir gün) kendisine: "Bir eşek satın alsan da karanlıkta ve şiddetli sıcaklarda binsen" dedim. Bu olay Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e aktarıldı. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) o kimseye durumu sordu. Adam şu cevabı verdi: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben Mescid'e gidişimin ve ailemin yanına dönüşümün benim lehime (sevap olarak) yazılmasını istedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de ona: **"Allah senin sevabını beklediğin şeylerin hepsini sana verdi"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْأَبْعَدَ فَالْأَبْعَدَ فِي إِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْأَقْرَبِ فَالْأَقْرَبِ لِكَتْبَةِ اللهِ جَلَّ وَعَلَا آثَارَ مَنْ أَتَى الْمَسْجِدَ لِلصَّلَوَاتِ

Yüce Allah'ın Namaz İçin Mescide Uzak Yerden Gelenlere Evi Yakın Olanlardan Daha Fazla Sevap Yazması

٢٠٤٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللهِ، أَخْبَرَنَا الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: أَرَدْنَا النُّقْلَةَ إِلَى الْمَسْجِدِ، وَالْبِقَاعُ حَوْلَ الْمَسْجِدِ خَالِيَةٌ، فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ﷺ فَأَتَانَا فِي دَارِنَا فَقَالَ: «يَا بَنِي سَلِمَةَ، بَلَغَنِي أَنَّكُمْ تُرِيدُونَ النُّقْلَةَ إِلَى الْمَسْجِدِ»، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللهِ، بَعُدَ عَلَيْنَا الْمَسْجِدُ وَالْبِقَاعُ حَوْلَهُ خَالِيَةٌ فَقَالَ: «يَا بَنِي سَلِمَةَ، دِيَارَكُمْ دِيَارَكُمْ تُكْتَبْ آثَارُكُمْ» قَالَ: فَمَا وَدِدْنَا أَنَّا بِحَضْرَةِ الْمَسْجِدِ لَمَّا قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ مَا قَالَ. [١ : ٢]

2042- Câbir b. Abdillah der ki: Mescid'in etrafındaki arsalar boş kalınca Mescid'e yakın bir yere taşınmak istedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bunu öğrenince yurdumuza gelerek şöyle buyurdu: **"Ey Seleme oğulları! Öğrendiğime göre Mescid'e yakın bir yere taşınmak istiyor muşsunuz."** Onlar: "Evet, ey Allah'ın Resûlü! Mescid bize uzak düşüp te etrafında boş arsalar olunca öyle yapmak istemiştik" karşılığını verince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Seleme oğulları! Yurtlarınızdan ayrılmayınız ki, izlerinize sevap yazılsın"** buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bu sözü üzerine Mescid'e yakın olmayı istemedik.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2040.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 3/332; Müslim 665/280.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ كَتْبَةَ الْآثَارِ لِمَنْ أَتَى الصَّلَوَاتِ إِنَّمَا هِيَ رَفْعُ الدَّرَجَاتِ وَحَطُّ الْخَطَايَا

Namaza Gelenin İzlerine Verilen Sevabın, Derecelerinin Yükselmesi ve Günahlarının Silinmesi Anlamında Olması

٢٠٤٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدِ بْنِ مُسَرْبَلِ بْنِ مُغَرْبَلٍ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ فِي بَيْتِهِ، وَصَلَاتِهِ فِي سُوقِهِ خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً، وَذَلِكَ أَنَّ أَحَدَهُمْ إِذَا تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ لَا يُرِيدُ إِلَّا الصَّلَاةَ لَمْ يَخْطُ خُطْوَةً إِلَّا رَفَعَ اللَّهُ لَهُ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْهُ بِهَا خَطِيئَةً حَتَّى يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ، فَإِذَا دَخَلَ الْمَسْجِدَ كَانَ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَتِ الصَّلَاةُ تَحْبِسُهُ». [١ : ٢]

2043- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kişinin, cemaatle kıldığı namaz; kendi sokağında kıldığı namazdan yirmi beş derece faziletlidir. Şöyle ki bir kişi güzelce abdest alır, sonra başka hiçbir maksatla değil, sadece namaz kılmak üzere Mescid'e gelirse, Mescid'e girinceye kadar attığı her adım sebebiyle bir derece yükseltilir ve bir günahı bağışlanır. Mescid'e girince de, namaz kılmak için orada durduğu sürece, tıpkı namaz kılıyormuş gibi sevap kazanır."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ أَحَدَ خُطْوَتَيِ الْجَائِي إِلَى الْمَسْجِدِ تَحُطُّ خَطِيئَةً وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً

Mescide Gelen Kişinin Attığı Bir Adımında Bir Günahı Silinirken, Diğer Adımında Bir Derecesinin Yükselmesi

٢٠٤٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عَاصِمٍ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو الرَّقِّيُّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ مَشَى إِلَى بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ لِيَقْضِيَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ كَانَ خَطْوَتَاهُ إِحْدَاهُمَا تَحُطُّ خَطِيئَةً وَالْأُخْرَى تَرْفَعُ دَرَجَةً». [١ : ٢]

2044- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bir kimse evinde güzelce temizlenir, sonra Allah'ın farzlarından bir farzı yerine**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 568); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 2/252; Buhârî 477; Müslim 649/459; Ebû Dâvûd 559; Tirmizî 603; İbn Mâce 281; Bak hadis no: 2051, 2053.

getirmek için Allah'ın evlerinden birine giderse, attığı adımlardan her biri bir günahı silip yok eder; diğer adımı da onu bir derece yükseltir."[1]

ذِكْرُ تَفَضُّلِ اللَّهِ عَلَى الْجَائِي إِلَى الْمَسْجِدِ بِكَتْبِهِ الْحَسَنَاتِ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا

Yüce Allah'ın Mescide Gelen Kimseyi Attığı Her Adımına Hasenât Yazmakla Onurlandırması

٢٠٤٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ أَبَا عُشَّانَةَ، حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ، يُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «إِذَا تَطَهَّرَ الرَّجُلُ، ثُمَّ أَتَى الْمَسْجِدَ يَرْعَى الصَّلَاةَ كَتَبَ لَهُ كَاتِبَاهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الْمَسْجِدِ عَشْرَ حَسَنَاتٍ». [١: ٢]

2045- Ukbe b. Âmir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Bir kişi temizlenir (abdest alır), sonra namazı beklemek üzere mescide varırsa onu(n amellerini) yazan bir katibi -veya iki kâtibi- (melek), namaz kılmak üzere attığı her adıma on sevap yazar."[2]**

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «أَبُو عُشَّانَةَ اسْمُهُ حَيُّ بْنُ يُؤْمِنَ مِنْ ثِقَاتِ أَهْلِ فُسْطَاطِ مِصْرَ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Uşşâne'nin adı, Hayy b. Yu'min olup Mısır Fustât'ının güvenilir ravilerindendir.

ذِكْرُ تَفَضُّلِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا عَلَى الْمَاشِي فِي الظُّلَمِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِنُورٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَمْشِي بِهِ فِي ذَلِكَ الْجَمْعِ نَسْأَلُ اللَّهَ بَرَكَةَ ذَلِكَ الْجَمْعِ

Yüce Allah'ın Karanlıkta Mescide Yürüyerek Gelen Kişiyi Kıyamet Günündeki Mahşerde Yürümesi İçin Bir Nur Vererek Onurlandırması —Yüce Allah'tan O Günün Bereketini Diliyoruz—

٢٠٤٦ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ أَبُو عَرُوبَةَ، بِحَرَّانَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ زَيْدٍ الْخَطَّابِيُّ، وَأَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ، قَالَا: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنْ جُنَادَةَ بْنِ أَبِي أُمَيَّةَ، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ أَبِي

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 666.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2038.

الدَّرْدَاءِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ مَشَى فِي ظُلْمَةِ اللَّيْلِ إِلَى الْمَسَاجِدِ، آتَاهُ اللَّهُ نُورًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»

2046- Ebu'd-Derdâ'nın bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim gece karanlığında mescidlere yürürse Allah kıyamet günü ona bir nur verir."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «هَكَذَا حَدَّثَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، فَقَالَ جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ، وَإِنَّمَا هُوَ جُنَادَةُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ، وَجُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ مِنَ التَّابِعِينَ أَقْدَمُ مِنْ مَكْحُولٍ، وَجُنَادَةُ بْنُ أَبِي خَالِدٍ مِنْ أَتْبَاعِ التَّابِعِينَ وَهُمَا شَامِيَّانِ ثِقَتَانِ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Arûbe bunu bize bu şekilde Cunâde b. Ebî Umeyye olarak bildirdi. Aslında o, Cunâde b. Ebî Hâlid'dir. Cunâde b. Ebî Umeyye, Mekhûl'den daha eski tâbiûndandır. Cunâde b. Ebî Hâlid ise, etba-i tâbiînden olup her ikisi de Şamlı güvenilir ravilerdir.

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ عِنْدَ دُخُولِ الْمَسْجِدِ يُرِيدُ الصَّلَاةَ

Kişi Namaz Kılmak İçin Mescide Girdiğinde Ne Söyler?

٢٠٤٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيُسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَلْيَقُلِ اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». [١: ٢]

2047- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi Mescid'e girdiğinde Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e selam versin ve: «Allahumme'ftah lî ebvâbe rahmetike» (=Allahım! Benim için rahmet kapılarını aç) diye dua etsin. Mescid'den çıkarken de Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e selam versin ve: «Allahumme ecirnî mine'ş-şeytâni'r-racîm» (=Allahım! (Rahmetinden) kovulmuş şeytandan beni koru) diye dua etsin."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/160); Şuayb: Hadis şahitleriyle sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 484); Şuayb: İsnâdı kavîdir. İbn Mâce 773; Bak hadis no: 2050.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِسُؤَالِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا فَتْحَ أَبْوَابِ رَحْمَتِهِ لِلدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ

Mescide Giren Kimseye Allah'tan Rahmet Kapılarını Açmasını Dilemenin Emredilmesi

٢٠٤٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ بِشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَارَةُ بْنُ غَزِيَّةَ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سُوَيْدٍ الْأَنْصَارِيُّ، عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ، أَوْ أَبِي أُسَيْدٍ السَّاعِدِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُسَلِّمْ وَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ». [١: ١٠٤]

2048- Ebû Humeyd veya Ebû Useyd derler ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Biriniz mescide girdiğinde selam verip: «Allahım! Bana rahmetinin kapılarını aç», çıkarken de: «Allahım! Lütfundan istiyorum» diye dua etsin."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِسُؤَالِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مِنْ فَضْلِهِ لِلْخَارِجِ مِنَ الْمَسْجِدِ

Mescide Giren Kimseye Allah'tan Lütfunu Dilemenin Emredilmesi

٢٠٤٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ رَبِيعَةَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ سُوَيْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حُمَيْدٍ، وَأَبَا أُسَيْدٍ، يَقُولَانِ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ». [١٠٤: ١]

2049- Ebû Humeyd veya Ebû Useyd derler ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Biriniz mescide girdiğinde: «Allahım! Bana rahmetinin kapılarını aç», çıkarken de: «Allahım! Lütfundan istiyorum» diye dua etsin."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-Kelimu't-tayyib 65); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 713; Ebû Dâvûd 465; İbn Mâce 772; Darimî 1/324; Bak hadis no: 2049.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/497; Müslim 713; Nesâî 2/53; Darimî 2/293; Bak hadis no: 2048.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِاسْتِجَارَةِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ لِمَنْ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ

Mescidden Çıkan Kimseye Taşlanmış Şeytandan Sığınmasının Emredilmesi

٢٠٥٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ، فَلْيُسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيُسَلِّمْ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَلْيَقُلِ: اللَّهُمَّ أَجِرْنِي مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». [١: ١٠٤]

2050- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biri mescide girdiği zaman Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) selam etsin ve: «Allahım! Bana rahmetinin kapılarını aç» diye dua etsin. Çıkacağı zaman da yine Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) selam etsin ve: «Allahım! Kovulmuş şeytandan beni koru» diye dua etsin."**[1]

ذِكْرُ فَضْلِ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ عَلَى صَلَاةِ الْفَذِّ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

Cemaatle Namazın Tek Başına Kılınandan Yirmi Beş Derece Üstün Olması

٢٠٥١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «فَضْلُ صَلَاةِ الْجَمِيعِ عَلَى صَلَاةِ الرَّجُلِ وَحْدَهُ خَمْسٌ وَعِشْرُونَ دَرَجَةً». [١: ٢]

2051- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi beş derece daha üstündür"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا الْخَبَرُ مِمَّا نَقُولُ فِي كُتُبِنَا بِأَنَّ الْعَرَبَ تَذْكُرُ الشَّيْءَ بِعَدَدٍ مَحْصُورٍ مَعْلُومٍ، وَلَا تُرِيدُ بِذِكْرِهَا ذَلِكَ الْعَدَدَ نَفْيًا عَمَّا وَرَاءَهُ، وَلَمْ يُرِدْ بِقَوْلِهِ هَذَا أَنَّهُ لَا يَكُونُ لِلْمُصَلِّي مِنَ الْأَجْرِ بِصَلَاتِهِ أَكْثَرُ مِمَّا وُصِفَ فِي خَبَرِ أَبِي هُرَيْرَةَ»

---

[1] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 2047.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Buhârî 4717; Müslim 649/246; Bak hadis no: 2043, 2053.

Ebû Hâtim der ki: "Diğer kitaplarımızda da değindiğimiz gibi Araplar bazen bir konuda belirli bir sayı zikreder, ancak bununla aynı konuda başka sayıların geçerli olmayacağını kastetmezler. Ebû Hureyre'den gelen bu rivayette de söz konusu namaza verilecek sevapta belirli bir sayının zikredilmiş olması daha fazla sevap verilmeyeceği anlamına gelmemektedir."

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْفَضْلَ لِلْمُصَلِّي الْجَمَاعَةِ يَكُونُ أَكْثَرَ مِمَّا ذُكِرَ فِي خَبَرِ أَبِي هُرَيْرَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Üstünlük Derecesinin Üstte Geçen Ebû Hureyre Hadisinde İfade Edilen Sayıdan Daha Fazla Olabileceği Hakkında

٢٠٥٢ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً». [١: ٢]

2052- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha üstündür."**[1]

ذِكْرُ مَا فَضَّلَ صَلَاةَ الْجَمَاعَةِ عَلَى صَلَاةِ الْمَرْءِ مُنْفَرِدًا

Cemaatle Kılınan Namazın Tek Başına Kılınana Göre Üstünlüğü

٢٠٥٣ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ تَزِيدُ عَلَى صَلَاةِ الْفَذِّ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً». [٣: ٣٢]

2053- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Cemaatle kılınan namaz, birinizin kendi başına kıldığı namazdan yirmi beş kat daha üstündür"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih er-Ravdu'n-nadîr 99); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/129; Ahmed 2/486; Müslim 649/245; Tirmizî 216; Nesâî 2/103; Bak hadis no: 2051, 2043.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/129; Ahmed 2/486; Müslim 649/245; Tirmizî 216; Nesâî 2/103; Bak hadis no: 2051, 2043.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْعَدَدَ لَمْ يُرِدْ بِهِ ﷺ نَفْيًا عَمَّا وَرَاءَهُ

Üstte Geçen Hadiste İfade Edilen Sayının, Derecenin Bundan Fazla Olmasına Engel Teşkil Etmemesi

٢٠٥٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً». [٣: ٣٢]

2054- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Cemaatle kılınan namaz, tek başına kılınan namazdan yirmi yedi derece daha üstündür."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «صَلَاةُ الْفَذِّ» فِي الْخَبَرَيْنِ اللَّذَيْنِ ذَكَرْنَاهُمَا لَفْظَةٌ أُطْلِقَتْ عَلَى الْعُمُومِ مُرَادُهَا الْخُصُوصُ دُونَ اسْتِعْمَالِهَا عَلَى عُمُومِ مَا وَرَدَتْ فِيهِ

Önceki İki Hadiste Geçen ve Umûmî Olarak Gelen "Tek Başına Kılınan Namaz" İfadesinin Husûsî Bir Anlam İfade Edip Her Durumda Geçerli Olmaması

٢٠٥٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنْ هِلَالِ بْنِ مَيْمُونٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «صَلَاةُ الرَّجُلِ فِي جَمَاعَةٍ تَزِيدُ عَلَى صَلَاتِهِ وَحْدَهُ بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً، فَإِنْ صَلَّاهُ بِأَرْضِ قَيٍّ فَأَتَمَّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا بَلَغَتْ صَلَاتُهُ بِخَمْسِينَ دَرَجَةً». [٣: ٣٢]

2055- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kişinin cemaat ile kıldığı namaz, tek başına kıldığı namazdan yirmi beş derece daha üstündür. Şayet namazı ıssız bir yerde kılar da bunun abdest, rükû ve secdesini tam yaparsa, onun namazı elli dereceye ulaşır."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2052.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 569); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 1749.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَأْمُومِينَ كُلَّمَا كَثُرُوا كَانَ ذَلِكَ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

İmama Uyanların Sayısı Ne Kadar Çoksa Bu, Allah'a Daha Sevimli Gelmektedir

٢٠٥٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ فَقَالَ: «أَشَاهِدٌ فُلَانٌ؟ » قَالُوا: لَا فَقَالَ: «أَشَاهِدٌ فُلَانٌ؟ » قَالُوا: لَا، قَالَ: «إِنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ أَثْقَلُ الصَّلَوَاتِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ وَلَوْ يَعْلَمُونَ فَضْلَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا وَإِنَّ الصَّفَّ الْأَوَّلَ لَعَلَى مِثْلِ صَفِّ الْمَلَائِكَةِ، وَلَوْ تَعْلَمُونَ فَضِيلَتَهُ لَابْتَدَرْتُمُوهُ، وَصَلَاةُ الرَّجُلِ مَعَ الرَّجُلَيْنِ أَزْكَى مِنْ صَلَاتِهِ مَعَ رَجُلٍ وَكُلَّمَا كَثُرَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ». [١: ٢]

2056- Ubey b. Ka'b anlatıyor: (Bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize sabah namazını kıldırdı ve: **"Filanca kişi burada mı?"** diye sordu. Sahabiler: "Hayır" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekrar: **"Ya filan burada mı?"** diye sordu. Sahabiler: "Hayır" karşılığını verdiler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu iki namaz (yatsı ve sabah namazları), münafıklara en ağır gelen namazlardır. Eğer siz bu namazlardaki (sabah ve yatsı) sevabı bilseydiniz dizler üzerinde emekleyerek de olsa (bunları cemaatle kılmak için) gelirdiniz. Birinci saf (Allah'a yakınlık, şeytandan uzaklık, sevap yönünden) meleklerin safı gibidir. Siz birinci saftaki fazileti bilseydiniz, ona koşar (onun için yarışır)dınız. Muhakkak bir adamın başka bir adamla (cemaat yaparak) namaz kılması tek başına namaz kılmasından, iki kişi ile birlikte kılması da, bir kişi ile birlikte kılmasından daha çok sevaplıdır. (Cemaat) ne kadar çok olursa Yüce Allah'a o kadar sevimli olur"** buyurdu.[1]

٢٠٥٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ فِي عَقِبِهِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْحَجَبِيُّ، عَنْ خَالِدِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، أَنَّهُ أَخْبَرَهُمْ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ شُعْبَةُ وَقَدْ قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ سَمِعْتُهُ مِنْهُ، وَمِنْ أَبِيهِ ثُمَّ سَاقَهُ.

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 563; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/152); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 5/140; Nesâî 554; Darimî 1/291.

2057- Bu hadis başka bir kanalla da rivayet olunmuştur. Farklı olarak burada Ebû İshâk, bu hadisi hem Abdullah b. Ebî Basîr'den, hem de onun babasından işittiğini belirtmiştir.[1]

ذِكْرُ تَفَضُّلِ اللهِ جَلَّ وَعَلَا بِكَتْبِهِ قِيَامَ اللَّيْلِ كُلِّهِ لِلْمُصَلِّي صَلَاةَ الْعِشَاءِ وَالْغَدَاةِ فِي جَمَاعَةٍ

Yüce Allah'ın, Yatsı ve Sabah Namazını Cemaatle Kılan Kimseye O Geceyi İhya Etme Sevabı Yazmakla Onurlandırması

٢٠٥٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ وَالْغَدَاةَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا قَامَ اللَّيْلَ». [١ : ٢]

2058- Hz. Osmân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yatsı namazını cemaatle kılan, geceyi ibadetle geçirmiş gibidir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ مُؤَمَّلُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ

Bu Hadisi Rivayette Muemmel b. İsmâîl'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٥٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمُودِ بْنِ عَدِيِّ بِنَسَا، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ زَنْجُوَيْهِ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَمْرَةَ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ وَالْفَجْرَ فِي جَمَاعَةٍ كَانَ كَقِيَامِ لَيْلَةٍ». [١ : ٢]

2059- Osmân b. Affân der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yatsı namazı ile sabah namazını cemaatle kılan kişi, o geceyi namazla geçirmiş sayılır"** buyurmuştur.[3]

---

[1] Ahmed 5/104; Nesâî 2/104; Darimî 1/291.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 564); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 1/58; Müslim 656; Ebû Dâvûd 555; Tirmizî 221; Bak hadis no: 2059, 2060.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2058.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ رَفْعَ هَذَا الْخَبَرِ تَفَرَّدَ بِهِ سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ وَحْدَهُ

Bu Hadisi Merfû Olarak Rivayette Süfyân es-Sevrî'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٦٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ سَلَمَةَ الْمَخْزُومِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ حَكِيمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي عَمْرَةَ، قَالَ: دَخَلَ عُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ الْمَسْجِدَ بَعْدَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، فَقَعَدَ وَحْدَهُ وَقَعَدْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ: يَا ابْنَ أَخِي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ، فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ». [١: ٢]

2060- Abdurrahman b. Ebî Amre anlatıyor: Osmân b. Affân, akşam namazından sonra Mescid'e girerek yalnız başına oturdu. Ben de yanına oturdum. Osmân: "Yeğenim! Ben Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i **«Her kim yatsıyı cemaatle kılarsa, gecenin yarısını namazla geçirmiş gibi olur. Kim de sabah namazını cemaatle kılarsa bütün gece namaz kılmış gibi olur»** buyururken işittim" dedi.[1]

ذِكْرُ اسْتِغْفَارِ الْمَلَائِكَةِ لِمُصَلِّي صَلَاةِ الْعَصْرِ وَالْغَدَاةِ فِي الْجَمَاعَةِ

Meleklerin İkindi ve Sabah Namazını Cemaatle Kılan İçin Bağışlanma Dilemeleri

٢٠٦١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَتَعَاقَبُونَ فِيكُمْ إِذَا كَانَتْ صَلَاةُ الْفَجْرِ نَزَلَتْ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ، فَشَهِدَتْ مَعَكُمُ الصَّلَاةَ جَمِيعًا وَصَعِدَتْ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَمَكَثَتْ مَعَكُمْ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ، فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مَا تَرَكْتُمْ عِبَادِي يَصْنَعُونَ؟ فَيَقُولُونَ: جِئْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ وَتَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ، [فَإِذَا كَانَ صَلَاةُ الْعَصْرِ نَزَلَتْ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ، فَشَهِدُوا مَعَكُمُ الصَّلَاةَ جَمِيعًا، ثُمَّ صَعِدَتْ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ وَمَكَثَتْ مَعَكُمْ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ، قَالَ: فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهِمْ فَيَقُولُ: مَا تَرَكْتُمْ عِبَادِي يَصْنَعُونَ؟ قَالَ: فَيَقُولُونَ: جِئْنَا وَهُمْ يُصَلُّونَ وَتَرَكْنَاهُمْ وَهُمْ يُصَلُّونَ] قَالَ: فَحَسِبْتُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ: فَاغْفِرْ لَهُمْ يَوْمَ الدِّينِ». [١: ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2058.

2061- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Gece ve gündüz melekleri nöbetleşe yanınıza gelirler. Sabah namazı vakti gelince gündüz melekleri inip gece melekleriyle birlikte namazda size katılırlar. Sonra gece melekleri semaya çıkarken gündüz melekleri sizin yanınızda kalırlar. Yüce Allah** -durumu en iyi bilen olduğu halde- **onlara: «Kullarımı ne halde bıraktınız?» diye sorunca, gece melekleri: «Yanlarına gittiğimizde namaz kılıyorlardı Onları bıraktığımızda da namaz kılıyorlardı» derler. İkindi namazı vakti gelince gece melekleri inip gündüz melekleriyle birlikte namazda size katılırlar. Sonra gündüz melekleri semaya çıkarken gece melekleri sizin yanınızda kalırlar. Yüce Allah -durumu en iyi bilen olduğu halde- onlara: «Kullarımı ne halde bıraktınız?» diye sorunca, gündüz melekleri: «Yanlarına gittiğimizde namaz kılıyorlardı Onları bıraktığımızda da namaz kılıyorlardı» derler."**

Ravi der ki: Sanırım Ebû Hureyre, meleklerin "Kıyamet gününde onları bağışla" dediklerini de söyledi. [1]

بَابُ فَرْضِ الْجَمَاعَةِ، وَالْأَعْذَارِ الَّتِي تُبِيحُ تَرْكَهَا

Bâb: Cemaat Namazının Farziyeti ve Cemaatle Namazı Terketmeyi Mubah Kılan Mazeretler

٢٠٦٢ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ الْأَبَّارُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، قَالَ: رَأَى أَبُو هُرَيْرَةَ رَجُلًا قَدْ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ، وَقَدْ أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ، فَقَالَ: «أَمَّا هَذَا فَقَدْ عَصَى أَبَا الْقَاسِمِ ﷺ». [٢: ٢٤]

2062- Ebû Sâlih der ki: Ebû Hureyre, müezzin ezan okuduktan sonra bir adamın mescidden çıkıp gittiğini görünce "Bu adam Ebu'l-Kâsım'a (sallallahu aleyhi vesellem) isyan etmiştir" dedi.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «أُضْمِرَ فِي هَذَا الْخَبَرِ شَيْئَانِ، أَحَدُهُمَا وَقَدْ أَذَّنَ الْمُؤَذِّنُ وَهُوَ مُتَوَضِّئٌ، وَالثَّانِي وَهُوَ غَيْرُ مُؤَدٍّ لِفَرْضِهِ، أَبُو صَالِحٍ هَذَا مِنْ أَهْلِ الْبَصْرَةِ اسْمُهُ مِيزَانُ ثِقَةٌ»

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1736.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 547); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/471; Müslim 655/258; Ebû Dâvûd 536; Tirmizî 204; Nesâî 2/29; İbn Mâce 733.

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadisten, zikredilmemiş de olsa iki şeyi anlıyoruz. Birincisi müezzin ezanı okuduğunda çıkıp giden adamın abdestli olduğudur. İkincisi farz olan namazı kılmadan çıktığıdır. Ravi Ebû Sâlih, Basra ahalisindendir. İsmi Mîzân'dır ve güvenilir biridir."

٢٠٦٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ جَارِيَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: جَاءَ ابْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي مَكْفُوفُ الْبَصَرِ شَاسِعُ الدَّارِ، فَكَلِّمَهُ فِي الصَّلَاةِ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ أَنْ يُصَلِّيَ فِي مَنْزِلِهِ قَالَ: «أَتَسْمَعُ الْأَذَانَ؟» قَالَ: نَعَمْ قَالَ: «فَأْتِهَا وَلَوْ حَبْوًا». [١ : ٦]

2063- Câbir b. Abdillah anlatıyor: İbn Ümmü Mektûm, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e gelip: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben, gözü görmeyen ve evi Mescid'e uzak olan bir adamım" deyip O'nunla evinde namaz kılması için kendisine bir ruhsat vermesini konuştu. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ezanı duyuyor musun?"** diye sordu. O da: "Evet, (duyuyorum)" diye cevap verdi. Bunun üzerine Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Emekleyerek de olsa cemaatle namaz kılmaya gel"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فِي سُؤَالِ ابْنِ أُمِّ مَكْتُومٍ النَّبِيَّ ﷺ أَنْ يُرَخِّصَ لَهُ فِي تَرْكِ إِتْيَانِ الْجَمَاعَاتِ وَقَوْلِهِ ﷺ: «ائْتِهَا وَلَوْ حَبْوًا» أَعْظَمُ الدَّلِيلِ عَلَى أَنَّ هَذَا أَمْرُ حَتْمٍ لَا نَدْبٍ، إِذْ لَوْ كَانَ إِتْيَانُ الْجَمَاعَاتِ عَلَى مَنْ يَسْمَعُ النِّدَاءَ هَا غَيْرَ فَرْضٍ لَأَخْبَرَهُ ﷺ بِالرُّخْصَةِ فِيهِ لِأَنَّ هَذَا جَوَابٌ خَرَجَ عَلَى سُؤَالٍ بِعَيْنِهِ وَمُحَالٌ أَنْ لَا يُوجَدَ لِغَيْرِ الْفَرِيضَةِ رُخْصَةٌ

Ebû Hâtim der ki: İbn Ümmü Mektûm'un cemaate katılmama konusunda Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) izin istemesi üzerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ona: ***"Emekleyerek de olsa cemaatle namaz kılmaya gel"*** demesi bu yöndeki emrin mendûb değil, farz olduğunun en büyük delilidir. Zira ezanı duyan kişinin cemaat namazına gelmesi farz olmasaydı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu yönde ona ruhsat verirdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu cevabı da özel olarak sorulan bir durum içindi. Farz olmayan bir konuda böylesi bir durum için ruhsat tanınmaması mümkün değildir.

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 3/367; Ebû Dâvûd 553; Nesâî 2/110; İbn Mâce 792.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ حَتْمٌ لَا نَدْبٌ

Bir Önceki Emrin Mendûbiyet Değil Farziyet Bildirdiğine Delalet Eden Haber

٢٠٦٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى، وَعَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ بَيَانٍ السُّكَّرِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ عَدِيِّ بْنِ ثَابِتٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يُجِبْ، فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ». [٦:١]

2064- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Ezanı işitip de davete (cemaatle namaza) icabet etmeyen kişinin mazereti yoksa namazı da yoktur."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فِي هَذَا الْخَبَرِ دَلِيلٌ أَنَّ أَمْرَ النَّبِيِّ ﷺ بِإِتْيَانِ الْجَمَاعَاتِ أَمْرُ حَتْمٍ لَا نَدْبٍ، إِذْ لَوْ كَانَ الْقَصْدُ فِي قَوْلِهِ: «فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ» يُرِيدُ بِهِ فِي الْفَضْلِ لَكَانَ الْمَعْذُورُ إِذَا صَلَّى وَحْدَهُ كَانَ لَهُ فَضْلُ الْجَمَاعَةِ، فَلَمَّا اسْتَحَالَ هَذَا وَبَطَلَ ثَبَتَ أَنَّ الْأَمْرَ بِإِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ أَمْرُ إِيجَابٍ لَا نَدْبٍ، وَأَمَّا الْعُذْرُ الَّذِي يَكُونُ الْمُتَخَلِّفُ عَنْ إِتْيَانِ الْجَمَاعَاتِ بِهِ مَعْذُورًا، فَقَدْ تَتَبَّعْتُهُ فِي السُّنَنِ كُلِّهَا فَوَجَدْتُهَا تَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْعُذْرَ عَشَرَةُ أَشْيَاءَ

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) cemaatle namaza gelmeye yönelik emrinin mendûbiyet değil farziyet bildirdiğinin delilidir. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Mazereti yoksa namazı da yoktur"* sözünden kasıt, cemaatle kılınan namazın faziletine yönelik olsaydı mazereti olup da namazı tek başına kılan kişiye de cemaatle kılınan namaz sevabı verilmesi gerekirdi. Böyle bir durum söz konusu değilse o zaman cemaatle namaza katılmaya yönelik emir, mendûbiyet değil farziyet bildiriyor demektir. Kişinin cemaatle namaza katılmamasını mubah kılacak özürlere gelince, sünnetleri araştırdığımda bu yönde kişiyi mazur kılacak on tane şey olduğunu gördüm.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 560); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 551; İbn Mâce 793.

ذِكْرُ الْعُذْرِ الْأَوَّلِ، وَهُوَ الْمَرَضُ الَّذِي لَا يَقْدِرُ الْمَرْءُ مَعَهُ أَنْ يَأْتِيَ الْجَمَاعَاتِ

İlk Özür: Cemaate Katılmaya Engel Olacak Derecede Hastalık

٢٠٦٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مِهْرَانَ السَّبَّاكُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: لَمْ يَخْرُجْ إِلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثًا، فَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَذَهَبَ أَبُو بَكْرٍ يَتَقَدَّمُ، وَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِالْحِجَابِ فَرَفَعَهُ، فَلَمَّا وَضَحَ لَنَا بَيَاضُ وَجْهِ النَّبِيِّ ﷺ مَا نَظَرْنَا مَنْظَرًا قَطُّ أَعْجَبَ إِلَيْنَا مِنْ وَجْهِ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ حِينَ وَضَحَ لَنَا , قَالَ: فَأَوْمَأَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي بَكْرٍ أَنْ تَقَدَّمَ، قَالَ: «وَأَرْخَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْحِجَابَ، فَلَمْ نَقْدِرْ عَلَيْهِ حَتَّى مَاتَ ﷺ». [١: ٦]

2065- Enes anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç gün boyunca dışarıya çıkmadı. Kamet getirilince Ebû Bekr öne geçmek istedi. Bu arada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) odasının perdesini kaldırdı. Perdeyi aralayınca Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünün beyazlığını gördük ki o anki yüzünden daha güzel bir manzara görmüş değildik. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle Ebû Bekr'e işaret edip öne geçmesini söyledi ve perdeyi kapattı. Vefat edene kadar da bir daha onu göremedik.[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ الثَّانِي وَهُوَ حُضُورُ الطَّعَامِ عِنْدَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ

İkinci Özür: Akşam Namazı Sırasında Yemeğin Hazır Olması

٢٠٦٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِذَا قُرِّبَ الْعَشَاءُ وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَابْدَءُوا بِهِ قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ». [١: ٦]

2066- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Akşam yemeğiniz hazırlanıp yakınınıza konulduğunda ve namaz vakti geldiğinde, akşam namazını kılmadan yemeğe başlayın; acele edip de yemeğinizi bırakmayın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil s. 194); Şuayb: Hadis sahihtir. Buhârî 681; Müslim 419/100; Nesâî 4/7; İbn Mâce 1624.

[2] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 482); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «لَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ» أَرَادَ بِهِ إِذَا قُدِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمَرْءِ

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Acele Edip de Yemeğinizi Bırakmayın" Sözüyle Kişinin Önüne Konulan Hazır Yemeği Kastetmesi

٢٠٦٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي نَافِعٌ، قَالَ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ إِذَا غَرَبَتِ الشَّمْسُ وَتَبَيَّنَ لَهُ اللَّيْلُ، فَكَانَ أَحْيَانًا يُقَدَّمُ عَشَاءَهُ وَهُوَ صَائِمٌ وَالْمُؤَذِّنُ يُؤَذِّنُ، ثُمَّ يُقِيمُ وَهُوَ يَسْمَعُ فَلَا يَتْرُكُ عَشَاءَهُ وَلَا يُعَجِّلُ حَتَّى يَقْضِيَ عَشَاءَهُ، ثُمَّ يَخْرُجَ فَيُصَلِّيَ، وَيَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ إِذَا قُدِّمَ إِلَيْكُمْ». [١ : ٦]

2067- Nâfi' anlatıyor: Güneş batıp ta gece orya çıktığında İbn Ömer bazen oruçken kendisini akşam yemeği hazırlanırdı, bu sırada müezzin ezanı okuyup kâmet getirir, İbn Ömer bunu duymasına rağmen yemekten kalkmaz ve acele yemekte etmez, yemeği bitirince çıkıp namaz kılardı. İbn Ömer: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Akşam yemeği konulduğu zaman (namaza yetişmek için) acele yemeyiniz»** buyurdu" derdi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّخَلُّفَ عَنْ إِتْيَانِ الْجَمَاعَاتِ عِنْدَ حُضُورِ الْعَشَاءِ إِنَّمَا يَجِبُ ذَلِكَ إِذَا كَانَ الْمَرْءُ صَائِمًا أَوْ تَاقَتْ نَفْسُهُ إِلَى الطَّعَامِ فَآذَتْهُ

Yemek Geldiğinde Cemaatten Geri Kalmaya Yönelik Ruhsatın Oruçlu Olan ya da Aşırı Derecede Canı Yemek Çeken Kişilere Tanınmış Olması

٢٠٦٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ وَاقِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ أَعْيَنَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَأَحَدُكُمْ صَائِمٌ، فَلْيَبْدَأْ بِالْعَشَاءِ قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، وَلَا تَعْجَلُوا عَنْ عَشَائِكُمْ». [١ : ٦]

Ahmed 3/110; Buhârî 672; Müslim 557; Tirmizî 353; Nesâî 2/111; İbn Mâce 933; Darimî 1/293; Bak hadis no: 2068.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Muvattâ 2/971; Ahmed 2/148; Buhârî 673; Müslim 559; Ebû Dâvûd 3757; Tirmizî 354; İbn Mâce 934.

2068- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri oruçlu olduğunda namaz için kâmet getirildiğinde namazından önce akşam namazını kılmadan yemeğe başlayın; acele edip de yemeğinizi bırakmayın."**[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ الثَّالِثِ وَهُوَ النِّسْيَانُ الَّذِي يَعْرِضُ فِي بَعْضِ الْأَحْوَالِ

Üçüncü Özür: Bazı Durumlarda Arız Olan Unutkanlık

٢٠٦٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، وَالْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَا: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيِّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ قَفَلَ مِنْ غَزْوَةِ حُنَيْنٍ سَارَ لَيْلَةً حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْكَرَى عَرَّسَ، وَقَالَ لِبِلَالٍ: «اكْلَأْ لَنَا اللَّيْلَ» فَصَلَّى بِلَالٌ مَا قُدِّرَ لَهُ، وَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ، فَلَمَّا تَقَارَبَ الصُّبْحُ اسْتَنَدَ بِلَالٌ إِلَى رَاحِلَتِهِ يُوَاجِهُ الْفَجْرَ، فَغَلَبَتْ بِلَالًا عَيْنَاهُ، وَهُوَ مُسْتَنِدٌ إِلَى رَاحِلَتِهِ، فَلَمْ يَسْتَيْقِظْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَلَا بِلَالٌ وَلَا أَحَدٌ مِنْ أَصْحَابِهِ حَتَّى ضَرَبَتْهُمُ الشَّمْسُ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوَّلَهُمُ اسْتِيقَاظًا، فَفَزِعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: «أَيْ بِلَالُ» فَقَالَ بِلَالٌ: أَخَذَ بِنَفْسِي الَّذِي أَخَذَ بِنَفْسِكَ بِأَبِي أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «اقْتَادُوا رَوَاحِلَكُمْ» ثُمَّ تَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، وَأَمَرَ بِلَالًا فَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَقَالَ: «مَنْ نَسِيَ الصَّلَاةَ أَوْ نَامَ عَنْهَا فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا»، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ: ﴿أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي﴾ [١: ٦]

وَقَالَ يُونُسُ: وَكَانَ ابْنُ شِهَابٍ يَقْرَؤُهَا «لِلذِّكْرَى».

2069- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Huneyn gazvesi dönüşünde gece boyu yol aldı. Yorulunca da dinlenmek ve uyumak için devesini çöktürüp mola verdi. Bilâl'e de: **"Ey Bilâl! Bu gece nöbeti sen tut"** buyurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbıyla birlikte uykuya geçerken Bilâl de bir süre nafile namaz kıldı. Sabaha yakın da devesine yaslandı ve sabah namazını beklemeye koyuldu. Ancak gözleri uykuya yenilince bineğine yaslanarak uyuyakaldı. Güneş üzerlerine vuruncaya kadar da ne Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ne Bilâl, ne de bir başkası uyanabildi.

İlk uyanan kişi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oldu. Telaşla: **"Ey Bilâl!"** diye seslenince, Bilâl: "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Resûlü! Uykusuzluk sende olduğu gibi beni de yenmiş ve uyumuşum" karşılığını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bineklerinizi tutup çekin"** buyurdu. Sonra

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3964); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2066.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (mola verip) abdest aldı. Sonra Bilâl'a namaz için kâmet getirmesini emretti. Bu şekilde ashâbına sabah namazını kıldırdı. Namazı kıldırıp bitirdikten sonra: **"Namaz kılmayı unutan veya uyuyakalan kişi, hatırladığı zaman onu kılsın. Zira Yüce Allah:** *«Beni anmak için namaz kıl»* (Taha 14) **buyurur"** buyurdu.

Yûnus ekledi: İbn Şihâb bu âyeti (li-zikrî yerine) "liz-zikrâ" şeklinde okurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ بِهَذَا الْخَبَرِ، وَقَالَ فِيهِ خَيْبَرُ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ لَمْ يَشْهَدْ خَيْبَرَ إِنَّمَا أَسْلَمَ وَقَدِمَ الْمَدِينَةَ وَالنَّبِيُّ ﷺ بِخَيْبَرَ وَعَلَى الْمَدِينَةِ سِبَاعُ بْنُ عُرْفُطَةَ، فَإِنْ صَحَّ ذِكْرُ خَيْبَرَ فِي الْخَبَرِ فَقَدْ سَمِعَهُ أَبُو هُرَيْرَةَ مِنْ صَحَابِيٍّ غَيْرِهِ، فَأَرْسَلَهُ كَمَا يَفْعَلُ ذَلِكَ الصَّحَابَةُ كَثِيرًا، وَإِنْ كَانَ ذَلِكَ حُنَيْنَ لَا خَيْبَرَ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ شَهِدَهَا وَشُهُودُهُ الْقِصَّةَ الَّتِي حَكَاهَا شُهُودُ صَحِيحٍ، وَالنَّفْسُ إِلَى أَنَّهُ حُنَيْنٌ أَمْيَلُ»

Ebû Hâtim der ki: "İbn Kuteybe bunu bize aktarırken söz konusu gazvenin Hayber gazvesi olduğunu söylemiştir. Ancak Ebû Hureyre, Hayber gazvesine katılmış değildir. Zira Müslüman olup Medine'ye geldiğinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Hayber savaşına çıkmıştı ve Medine'de yerine Sibâ' b. Urfuta'yı bırakmıştı. Şayet İbn Kuteybe'nin dediği gibi buradaki lafızda gerçekten Hayber gazvesi geçiyorsa bu durumda Ebû Hureyre bu kıssayı bir sahabiden duymuş ve sahabelerin çokça yaptığı gibi mürsel olarak aktarmıştır. Ancak doğrusu Hayber gazvesi değil de Huneyn gazvesi ise Ebû Hureyre bu gazveye katılmıştır ve burada bizzat yaşadığı bir şeyi anlatmıştır. Bu kısadaki bahsi geçen gazvenin Huneyn gazvesi olması da daha ağır basmaktadır."

ذِكْرُ الْعُذْرِ الرَّابِعِ وَهُوَ السَّمَنُ الْمُفْرِطُ الَّذِي يَمْنَعُ الْمَرْءَ مِنْ حُضُورِ الْجَمَاعَاتِ

Dördüncü Özür: Kişinin Cemaate Katılmasına Mani Olacak Derecede Aşırı Şişmanlık

٢٠٧٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ وَكَانَ ضَخْمًا لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ الصَّلَاةَ مَعَكَ، فَلَوْ أَتَيْتَ مَنْزِلِي فَصَلَّيْتَ فِيهِ فَأَتَّخِذَهُ مُصَلًّى، فَصَنَعَ الرَّجُلُ لَهُ طَعَامًا وَدَعَاهُ إِلَى بَيْتِهِ، فَبَسَطَ لَهُ طَرَفَ حَصِيرٍ لَهُمْ، فَصَلَّى عَلَيْهِ رَكْعَتَيْنِ قَالَ: فَقَالَ فُلَانُ بْنُ

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 263); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/13, 1/14; Müslim 680; Ebû Dâvûd 435; Tirmizî 3163; Nesâî 2/296; İbn Mâce 697.

الْجَارُودِ لِأَنَسٍ: أَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي الضُّحَى؟ قَالَ: «مَا رَأَيْتُهُ صَلَّاهَا غَيْرَ ذَلِكَ الْيَوْمَ». [١: ٦]

2070- Enes b. Mâlik bildiriyor: Ensar'dan (şişman) bir adam, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben, (şişman bir adam olduğum için) seninle beraber namaz kılmaya güç yetiremiyorum. Eğer evime gelsen de orada namaz kılsan, ben de sana uyarım" dedi. Bu adam, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) için bir yemek hazırlayıp O'nu evine davet etti. Bir tarafı Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'de olacak ve bir tarafı da kendilerinde olacak şekilde (yere) bir hasır yaydı. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) o hasırın üzerinde iki rekat namaz kıldı(rdı).

(Hadisin ravisi Enes b. Sîrîn) der ki: Fulan İbnu'l-Cârûd, Enes b. Malik'e, "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) böyle devamlı kuşluk namazı kılar mıydı?" diye sordu. Enes: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in o günün dışında kuşluk namazı kıldığını görmedim" dedi.[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ الْخَامِسِ وَهُوَ وُجُودُ الْمَرْءِ حَاجَةَ الْإِنْسَانِ فِي نَفْسِهِ

Beşinci Özür: Kişinin Tuvalet İhtiyacı

٢٠٧١ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْأَرْقَمِ، كَانَ يَؤُمُّ أَصْحَابَهُ فَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ يَوْمًا، فَذَهَبَ لِحَاجَتِهِ ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِذَا وَجَدَ أَحَدٌ الْغَائِطَ، فَلْيَبْدَأْ بِهِ قَبْلَ الصَّلَاةِ». [١: ٦]

2071- Urve ibnu'z-Zübeyr bildiriyor: Abdullah b. el-Erkam, arkadaşlarına imamlık yapıyordu. Bir gün namaz vakti gelince tuvalet ihtiyacını gidermek için gitti. Dönüp geri gelince: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i: **«Sizden birisi büyük abdest ihtiyacı hissederse namaz kılmazdan önce o ihtiyacını gidersin»** buyururken işittim" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 664); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Buhârî 1179; Ahmed 3/130, 3/131; Ebû Dâvûd 657.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 80); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/159; Tirmizî 142; Nesâî 2/110; İbn Mâce 616; Darimî 1/332.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَقْصَدَ فِيمَا وَصَفْنَا مِنْ حَاجَةِ الْإِنْسَانِ هُوَ أَنْ يَشْغَلَهُ عَنِ الصَّلَاةِ دُونَ مَا لَا يَتَأَذَّى بِهَا

Bu Yöndeki İhtiyaçtan Kastın Rahatsız Etmeyecek Derecede Değil, Kişiyi Namazda Meşgul Edecek Kadar Acil Bir İhtiyaç Olması

٢٠٧٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو شِهَابٍ هُوَ عَبْدُ رَبِّهِ بْنُ نَافِعٍ، عَنْ إِدْرِيسَ بْنِ يَزِيدَ الْأَوْدِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يُصَلِّ أَحَدُكُمْ وَهُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ». [١: ٦]

2072- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi büyük veya küçük abdeste sıkışmışken namaz kılmasın."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٠٧٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الطَّاهِرِ بْنُ السَّرْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ مُجَاهِدٍ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَاهُ، أَنَّ عَائِشَةَ، حَدَّثَتْهُمَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا يَقُومُ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ وَهُوَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ الْغَائِطُ وَالْبَوْلُ». [١: ٦]

2073- Hz. Âişe der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden biriniz ne yemek hazır olduğunda, ne de küçük veya büyük abdeste sıkışmış olma halinde namaz kılmasın"** buyurduğunu işittim.[2]

٢٠٧٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ الشَّيْبَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَهْلٍ الْجَعْفَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ أَبِي حَزْرَةَ الْمَدِينِيِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، قَالَ: كَانَ بَيْنَ عَائِشَةَ وَبَيْنَ بَعْضِ بَنِي أَخِيهَا شَيْءٌ، فَدَخَلَ عَلَيْهَا فَلَمَّا جَلَسَ جِيءَ بِالطَّعَامِ، فَقَامَ إِلَى الْمَسْجِدِ فَقَالَتْ لَهُ:

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 550); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/442; Ebû Dâvûd 91; İbn Mâce 618.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 81); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/43, 6/54; Müslim 560; Ebû Dâvûd 89; Bak hadis no: 2074

اجْلِسْ غُدَرُ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ، وَلَا وَهُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ». [٢: ٤٧]

2074- Kâsım b. Muhammed der ki: Âişe ile kardeşinin oğullarından birisi arasında bir sorun vardı. Bu zat Âişe'nin girip oturduğunda sofra getirildi; bu sırada adam mescide gitmek üzere kalktı. Bunun üzerine (Hz.) Âişe dedi ki: Ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işittim: **"Otur ey vefasız! Sizden biri, yemek hazırken, büyük ve küçük abdeste sıkışmışken namaz kılmasın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: الْمُرْءُ مَزْجُورٌ عَنِ الصَّلَاةِ عِنْدَ وُجُودِ الْبَوْلِ وَالْغَائِطِ، وَالْعِلَّةُ الْمُضْمَرَةُ فِي هَذَا الزَّجْرِ هِيَ أَنْ يَسْتَعْجِلَهُ أَحَدُهُمَا حَتَّى لَا يَتَهَيَّأَ لَهُ أَدَاءُ الصَّلَاةِ عَلَى حَسْبِ مَا يَجِبُ مِنْ أَجْلِهِ، وَالدَّلِيلُ عَلَى هَذَا تَصْرِيحُ الْخِطَابِ «وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ» وَلَمْ يَقُلْ وَلَا هُوَ يَجِدُ الْأَخْبَثَيْنِ، وَالْجَمْعُ بَيْنَ الْأَخْبَثَيْنِ قُصِدَ بِهِ وُجُودُهُمَا مَعًا وَانْفِرَادُ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا لَا اجْتِمَاعُهُمَا دُونَ الِانْفِرَادِ، أَبُو حَزْرَةَ يَعْقُوبُ بْنُ مُجَاهِدٍ

Ebû Hâtim der ki: Kişinin büyük ve küçük abdesti varken namaz kılması yasaklanmıştır. Bunun da sebebi namaz esnasında ikisinden birinin onu sıkıştırması ve kişinin namazı gereği gibi kılamamasıdır. Bunun da delili Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ***"Büyük veya küçük abdesti varken"*** yerine ***"Büyük ve küçük abdeste sıkışmışken"*** buyurmasıdır. Burada sadece büyük ya da sadece küçük abdestin değil her ikisinin bir arada bulunması ve kişiyi sıkıştırması kastedilmiştir. Ravi Ebû Hazre'nin ismi, Yâkub b. Mücâhid'dir.

ذِكْرُ الْعُذْرِ السَّادِسِ: وَهُوَ خَوْفُ الْإِنْسَانِ عَلَى نَفْسِهِ وَمَالِهِ فِي طَرِيقِهِ إِلَى الْمَسْجِدِ

Altıncı Özür: Kişinin Mescide Giden Yolda Kendi Canı ve Malı İçin Endişe Duyması

٢٠٧٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ مَحْمُودَ بْنَ الرَّبِيعِ الْأَنْصَارِيَّ، حَدَّثَهُ، أَنَّ عِتْبَانَ بْنَ مَالِكٍ، مِمَّنْ شَهِدَ بَدْرًا مِنَ الْأَنْصَارِ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ أَنْكَرْتُ بَصَرِي وَأَنَا أُصَلِّي لِقَوْمِي، وَإِذَا كَانَ الْأَمْطَارُ سَالَ الْوَادِي الَّذِي بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ وَلَمْ أَسْتَطِعْ أَنْ آتِيَ مَسْجِدَهُمْ فَأُصَلِّيَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 81); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2073.

بِهِمْ وَدِدْتُ أَنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَأْتِي فَتُصَلِّي فِي بَيْتِي حَتَّى أَتَّخِذَهُ مُصَلًّى، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «سَأَفْعَلُ» قَالَ عِتْبَانُ: فَغَدَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ الصِّدِّيقُ حِينَ ارْتَفَعَ النَّهَارُ، فَاسْتَأْذَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَأَذِنْتُ لَهُ، فَلَمْ يَجْلِسْ حِينَ دَخَلَ الْبَيْتَ، ثُمَّ قَالَ: «أَيْنَ تُحِبُّ أَنْ أُصَلِّيَ مِنْ بَيْتِكَ؟» قَالَ: فَأَشَرْتُ إِلَى نَاحِيَةٍ مِنَ الْبَيْتِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَكَبَّرَ فَقُمْنَا وَرَاءَهُ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ قَالَ: «وَحَبَسْنَاهُ عَلَى خَزِيرَةٍ صَنَعْنَاهَا لَهُ».

2075- Ensâr'dan ve Bedir savaşına katılanlardan olan İtbân b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gidip şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü! Artık iyice göremez oldum. Kavmime de namaz kıldırıyorum. Sağanak yağmurlarda aramızdaki vadide olan sel kabilemin mescidine gidip namaz kıldırmama engel oluyor. Ey Allah'ın Resûlü! Evime gelip namaz kılmanı ve ben de orasını namazgah edinmeyi isterdim." Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Öyle yaparım"** buyurdu. İtbân der ki: Gün yükselince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yanında Ebû Bekr'le geldi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) girmek için izin isteyince izin verdim. Ancak eve girince oturmadan bana: **"Evinin neresinde namaz kılmamı istersin?"** diye sordu. Ona bir yeri gösterdiğimde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp tekbir aldı, biz de arkasında durduk. Bize iki rekat namaz kıldırdı. Selam verdikten sonra yaptığımız et çorbasından ikram etmek için onu evimizde beklettik.[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ السَّابِعِ: وَهُوَ وُجُودِ الْبَرْدِ الشَّدِيدِ الْمُؤْلِمِ

Yedinci Özür: Acı Verecek Kadar Şiddetli Soğuk

٢٠٧٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى السُّلَمِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ هُوَ ابْنُ الْمُبَارَكِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ وَجَدَ ذَاتَ لَيْلَةٍ بَرْدًا شَدِيدًا، فَأَذِنَ مَنْ مَعَهُ فَصَلُّوا فِي رِحَالِهِمْ وَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ مِثْلُ هَذَا أَمَرَ النَّاسَ أَنْ «يُصَلُّوا فِي رِحَالِهِمْ». [١: ٦]

2076- Nâfi' bildiriyor: Aşırı soğuğun olduğu bir gecede İbn Ömer, beraberinde olanlara namazı çadırlarında kılmalarına izin verdi ve: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böylesi durumlarda insanların namazı evlerinde kılmalarını emrettiğine şahit oldum" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 223, 1612.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 974); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ فِي الرِّحَالِ عِنْدَ وُجُودِ الْبَرْدِ الشَّدِيدِ

Şiddetli Soğuklarda Konak Yerlerinde Namaz Kılmanın Emredilmesi

٢٠٧٧ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ نَافِعٍ، أَنَّ ابْنَ عُمَرَ نَزَلَ بِضَجْنَانَ لَيْلَةً بَارِدَةً، فَأَمَرَهُمْ أَنْ يُصَلُّوا فِي الرِّحَالِ، وَحَدَّثَنَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا نَزَلَ فِي مَوْضِعٍ فِي اللَّيْلَةِ الْبَارِدَةِ «أَمَرَهُمْ أَنْ يُصَلُّوا فِي الرِّحَالِ». [٧ : ١]

2077- Nâfi' bildiriyor: İbn Ömer (Mekke ile Medine arasındaki) Dacnân'da soğuk bir gecede iken konakladı. Onlara namazı çadırlarında kılmalarını emretti. Sonra Peygamberimizin de (sallallahu aleyhi vesellem) soğuk gecelerde konakladığı yerde **"Namazlarınızı evlerinizde kılın!"** diye seslenmesini emrettiğini bize anlattı.[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ الثَّامِنِ: وَهُوَ وُجُودُ الْمَطَرِ الْمُؤْذِي

Sekizinci Özür: Rahatsız Edici Derecede Sağanak Yağmur

٢٠٧٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّهْرِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ أَذَّنَ بِالصَّلَاةِ فِي لَيْلَةٍ ذَاتِ بَرْدٍ وَرِيحٍ وَقَالَ: أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ، ثُمَّ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةٌ ذَاتُ بَرْدٍ وَمَطَرٍ يَقُولُ: «أَلَا صَلُّوا فِي الرِّحَالِ». [١ : ٦]

2078- Nâfi' bildiriyor: İbn Ömer rüzgarlı ve soğuk bir gecece ezanı okuduktan sonra: "Namazlarınızı çadırlarınızda kılın!" şeklinde çağrı yaptı. Sonra da: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yağmurlu soğuk gecelerde: **«Namazlarınızı çadırlarınızda kalın!»** buyururdu" dedi.[2]

---

göre sahihtir. Ebû Dâvûd 1064; Bak hadis no: 2077, 2078, 2080, 2084.

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/339-340); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ebû Dâvûd 1060; Bak hadis no: 2076.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/73; Buhârî 666; Müslim 697; Ebû Dâvûd 1063; Nesâî 2/15; Bak hadis no: 2076.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ فِي الرِّحَالِ عِنْدَ وُجُودِ الْمَطَرِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مُؤْذِيًا

Rahatsız Edici Derecede Olmasa da Yağmurlu Havada Konaklanılan Yerde Namaz Kılınmasının Emredilmesi

٢٠٧٩ - أَخْبَرَنَا شَبَّابُ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ وَأَصَابَنَا مَطَرٌ لَمْ يَبُلَّ أَسَافِلَ نِعَالِنَا، فَنَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنْ «صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ». [١ : ٧]

2079- Ebu'l-Melîh, babasından bildiriyor: Biz, Hudeybiye günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber idik. Üzerimize ayakkabılarımızın altlarını ıslatmayan bir yağmur yağdı. Bunun üzerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), münadisi: **"Namazınızı olduğunuz yerlerde kılınız!"** diye çağrı yaptı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَطَرَ وَالْبَرْدَ لَا حَرَجَ عَلَى الْمَرْءِ فِي التَّخَلُّفِ، عَنْ إِتْيَانِ الْجَمَاعَاتِ عِنْدَ انْفِرَادِ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا وَإِنْ لَمْ يَجْتَمِعَا

Yağmurlu ve Soğuk Havalarda Birarada Bulunmayıp Ayrı Ayrı Duran Kişilerin Cemaatle Namaza Katılmamalarında Bir Sakıncanın Olmaması

٢٠٨٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ أَذَّنَ بِضَجْنَانَ فِي لَيْلَةٍ بَارِدَةٍ، وَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ، فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَأْمُرُ الْمُؤَذِّنَ يُؤَذِّنُ فِي اللَّيْلَةِ الْمَطِيرَةِ أَوِ الْبَارِدَةِ وَيَأْمُرُ أَصْحَابَهُ أَنْ «صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ». [١ : ٦]

2080- Nâfi'nin bildirdiğine göre İbn Ömer; soğuk bir gecede Dacnân'da ezan okuduktan sonra orada bulunanlara: "Namazınızı konakladığınız yerlerde kılın!" dedi ve şöyle devam etti: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) soğuk veya yağmurlu gecelerde münadisine ashâbına: **«Namazlarınızı konakladığınız yerlerde kılın»** demesini emrederdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/341); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/74; Ebû Dâvûd 1059; İbn Mâce 936; Bak hadis no: 2081, 2083.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/53; Buhârî 632; Müslim 697/23; Ebû Dâvûd 1062; Bak hadis no: 2076.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ نَفَى جَوَازَ قَبُولِ خَبَرِ الْوَاحِدِ

Haber-i Vahidi Kabul Etmenin Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٨١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: أَصَابَنَا مَطَرٌ بِحُنَيْنٍ فَنَادَى مُنَادِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ: «أَنْ صَلُّوا فِي الرِّحَالِ». [١: ٦]

2081- Ebu'l-Melîh, babasından bildiriyor: "Huneyn zamanlarında yağmur yağdı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) münadisi onlara namazı çadırlarında kılmalarını emretti."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْأَمْرَ بِالصَّلَاةِ فِي الرِّحَالِ لِمَنْ وَصَفْنَا أَمْرُ إِبَاحَةٍ لَا أَمْرُ عَزْمٍ

Üstte Geçen Çadırlarda Namaz Kılma Emrinin Mubah Emir Olup Buyruk İçermediği Hakkında

٢٠٨٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ فِي عَقِبِهِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَمُطِرْنَا فَقَالَ: «لِيُصَلِّ مَنْ شَاءَ مِنْكُمْ فِي رَحْلِهِ». [١: ٦]

أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ.

2082- Câbir dedi ki: Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber olduğumuz bir yolculukta yağmura yakalandık, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Dileyenler konakladıkları yerde namazlarını kılsınlar"** buyurdu.

Bu hadis başka bir kanalla da rivayet olunmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/74; Ebû Dâvûd 1057; Nesâî 2/111; Bak hadis no: 2079.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (el-İrvâ' 2/340); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Ahmed 3/397; Müslim 698; Ebû Dâvûd 1065; Tirmizî 409.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ حُكْمَ الْمَطَرِ الْقَلِيلِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مُؤْذِيًا فِيمَا وَصَفْنَا حُكْمُ الْكَثِيرِ الْمُؤْذِي مِنْهُ

Zikrettiğimiz Durumlarda Eziyet Vermeyen Hafif Yağmurun Eziyet Veren Sağanak Yağmur Hükmünde Olması

٢٠٨٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ، قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي الْمَلِيحِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ، فَأَصَابَنَا سَمَاءٌ لَمْ تَبُلَّ أَسَافِلَ نِعَالِنَا، فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مُنَادِيَهُ: «أَنْ صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ». [١: ٦]

2083- Ebu'l-Melîh yoluyla babası Usâme el-Huzelî bildiriyor: Biz, Hudeybiye günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber idik. Üzerimize ayakkabılarımızın altlarını ıslatmayan bir yağmur yağdı. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), münadisine: **"Namazınızı olduğunuz yerlerde kılınız!"** diye (bağırmasını) emretti.[1]

ذِكْرُ الْعُذْرِ التَّاسِعِ: وَهُوَ وُجُودِ الْعِلَّةِ الَّتِي يَخَافُ الْمَرْءُ عَلَى نَفْسِهِ الْعَثْرَ مِنْهَا

Dokuzuncu Özür: Kişinin Düşüp Yaralanmaktan Endişe Edeceği Bir Durumun Olması

٢٠٨٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: كُنَّا إِذَا كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ فَكَانَتْ لَيْلَةٌ ظَلْمَاءُ أَوْ لَيْلَةٌ مَطِيرَةٌ أَذَّنَ مُؤَذِّنُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَوْ نَادَى مُنَادِيهُ: «أَنْ صَلُّوا فِي رِحَالِكُمْ». [١: ٦]

2084- İbn Ömer anlatıyor: Bir yolculuk esnasına zifiri karanlık bir gecede ya da yağmurlu bir gecede Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraberdik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in müezzini veya bir münadi onların namazı konakladıkları yerde/ çadırlarında kılmaları yönünde çağrıda bulundu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2079.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2076.

ذِكْرُ الْعُذْرِ الْعَاشِرِ: وَهُوَ أَكْلُ الْإِنْسَانِ الثُّومَ وَالْبَصَلَ إِلَى أَنْ يَذْهَبَ رِيحُهَا

Onuncu Özür: Sarımsak ve Soğan Yemiş Olan Kişinin Bunların Kokusu Gidene Kadar Beklemesi

٢٠٨٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ بَكْرِ بْنِ سَوَادَةَ، أَنَّ أَبَا النَّجِيبِ مَوْلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدٍ حَدَّثَهُ، أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ ذُكِرَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الثُّومُ وَالْبَصَلُ، وَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَأَشَدُّ ذَلِكَ كُلِّهِ الثُّومُ أَفَنُحَرِّمُهُ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلُوهُ وَمَنْ أَكَلَهُ مِنْكُمْ فَلَا يَقْرَبْ هَذَا الْمَسْجِدَ حَتَّى تَذْهَبَ رِيحُهُ». [١: ٦]

2085- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: (Bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında sarımsak ve soğandan bahsedildi. O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! Bunların en çirkin kokulu olanı, sarımsaktır. Onu haram kılıyor muyuz?" denildi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onu yiyin, (haram değil). Sizden her kim onu yerse kokusunu giderinceye kadar bu Mescid'e asla yaklaşmasın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ حُكْمَ أَكْلِ الْكُرَّاثِ حُكْمُ أَكْلِ الثُّومِ وَالْبَصَلِ فِيمَا وَصَفْنَا

Pırasanın da Vasfedilen Sarımsak ve Soğanla Aynı Hükmü Taşıması

٢٠٨٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: كُنَّا لَا نَأْكُلُ الْبَصَلَ وَالْكُرَّاثَ فَغَلَبَتْنَا الْحَاجَةُ، فَأَكَلْنَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُنْتِنَةِ، فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى بِهِ النَّاسُ». [١: ٦]

2086- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) soğan ve pırasa yemeyi yasakladı. Fakat ihtiyaç duyduk ve yedik. Bunun üzerine buyurdu ki: **"Kim bu pis kokulu ottan yerse Mescid'imize yaklaşmasın! Çünkü melekler de insanların rahatsız olduğu şeylerden rahatsız olur."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2032); Ahmed 3/12; Müslim 565; Ebû Dâvûd 3823.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/334); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/387; Müslim 564; İbn Mâce 3365; Bak hadis no: 2090.

ذِكْرُ زَجْرِ الْمُصْطَفَى ﷺ ، عَنْ أَكْلِ هَاتَيْنِ الشَّجَرَتَيْنِ لِلْعِلَّةِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Sebebe Dayanarak Bu İki Sebzenin Yenilmesini Yasaklaması

٢٠٨٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ الْمَرْوَزِيُّ بِالْبَصْرَةِ بِخَبَرٍ غَرِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ الْحَسَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَنْهَى عَنْ أَكْلِ الْكُرَّاثِ وَالْبَصَلِ». [١ : ٦]

2087- Câbir b. Abdillah der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) pırasa ve soğan yememizi yasaklardı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ حُكْمَ مَسْجِدِ الْمُصْطَفَى ﷺ وَمَسْجِدِ غَيْرِهِ فِيمَا وَصَفْنَا سَوَاءٌ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Mescidi İle Diğer Bir Mescidin Vasfedilen Hususta Aynı Hükme Sahip Olmaları

٢٠٨٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، وَالْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَا: حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي نَافِعٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ، فَلَا يَأْتِيَنَّ الْمَسْجِدَ». [١ : ٦]

2088- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şu ağaçtan (yani sarımsaktan) yiyen kişi mescidlere gelmesin"** buyurmuştur.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِأَنَّ الزَّجْرَ وَقَعَ عَنْ إِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ كُلِّهَا دُونَ مَسْجِدِ الْمَدِينَةِ

Bu Yasağın Medine Mescidi Dışında Bütün Mescidleri de Kapsadığını Belirten İkinci Haber

٢٠٨٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الْبَقْلَةِ، فَلَا يَغْشَنَا فِي مَسَاجِدِنَا». [١ : ٦]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/334); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2089.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1338); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/13; Buhârî 853; Müslim 561; Ebû Dâvûd 3825; İbn Mâce 1016.

2089- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu bitkiden (sarımsaktan) yiyenler Mescid'e yanımıza gelmesin"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا نُهِيَ عَنْ إِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ آكِلُ الشَّجَرَةِ الْخَبِيثَةِ

Bu Kötü Kokulu Sebzeleri Yiyenin Cemaate Gelmesinin Yasaklanış Nedeni

٢٠٩٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْمُنْتِنَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا، فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مِمَّا يَتَأَذَّى مِنْهُ النَّاسُ». [١: ٦]

2090- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sarımsak yiyen kişi Mescidimize yaklaşmasın. Çünkü Müslümanların rahatsız olduğu gibi melekler de rahatsız olur"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ إِخْرَاجِ الْمُصْطَفَى ﷺ إِلَى الْبَقِيعِ مَنْ وَجَدَ مِنْهُ رَائِحَةَ الْبَصَلِ وَالثُّومِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üzerinde Soğan ve Sarımsak Kokusu Aldığı Kimseyi Bakî'ye Çıkarması

٢٠٩١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ النُّكْرِيُّ هُوَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَبَابَةُ بْنُ سَوَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ سَالِمِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْيَعْمُرِيِّ، قَالَ: خَطَبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، فَقَالَ: رَأَيْتُ كَأَنَّ دِيكًا أَحْمَرَ نَقَرَنِي نَقْرَةً أَوْ نَقْرَتَيْنِ، وَلَا أَرَى ذَلِكَ إِلَّا لِحُضُورِ أَجَلِي، فَإِنْ عَجِلَ بِي أَمْرٌ، فَإِنَّ الشُّورَى إِلَى هَؤُلَاءِ الرَّهْطِ السِّتَّةِ الَّذِينَ تُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَهُوَ عَنْهُمْ رَاضٍ، وَإِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ نَاسًا سَيَطْعَنُونَ فِي هَذَا الْأَمْرِ، أَنَا قَاتَلْتُهُمْ بِيَدِي هَذِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، فَإِنْ فَعَلُوا، فَأُولَئِكَ أَعْدَاءُ اللَّهِ، الْكُفَّارُ الضُّلَّالُ، وَإِنِّي أَشْهَدُ عَلَى أُمَرَاءِ الْأَمْصَارِ، فَإِنِّي إِنَّمَا بَعَثْتُهُمْ لِيُعَلِّمُوا النَّاسَ دِينَهُمْ وَسُنَّةَ نَبِيِّهِمْ ﷺ وَيَقْسِمُوا فِيهِمْ فَيْأَهُمْ، وَمَا أَغْلَظَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي شَيْءٍ أَوْ مَا نَازَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فِي

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1644.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/334); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2089.

شَيْءٍ مِثْلَ آيَةِ الْكَلَالَةِ حَتَّى ضَرَبَ صَدْرِي وَقَالَ: يَكْفِيكَ آيَةُ الصَّيْفِ الَّتِي أُنْزِلَتْ فِي آخِرِ سُورَةِ النِّسَاءِ ﴿يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ﴾ وَسَأَقْضِي فِيهَا بِقَضَاءٍ يَعْلَمُهُ مَنْ يَقْرَأُ [وَمَنْ لَا يَقْرَأُ] هُوَ مَا خَلَا الْأَبَ [وَكَذَا أَحْسَبُ] أَلَا إِنَّكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ تَأْكُلُونَ مِنْ شَجَرَتَيْنِ لَا أَرَاهُمَا إِلَّا خَبِيثَتَيْنِ الْبَصَلِ وَالثُّومِ، وَإِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُ بِالرَّجُلِ يُوجَدُ مِنْهُ رِيحُهَا فَيَخْرُجُ إِلَى الْبَقِيعِ، فَمَنْ كَانَ لَا بُدَّ آكِلَهُمَا فَلْيُمِتْهُمَا طَبْخًا. [١ : ٦]

2091- Ma'dân b. Ebî Talha el-Ya'murî bildiriyor: Hz. Ömer hutbe verdi şöyle dedi: "Ey insanlar! Rüyamda bir horozun beni bir ya da iki defa gagaladığını gördüm ve bunu ecelimin yaklaştığına yordum. Bazıları benden acele davranmamı (sonraki halifeyi seçmemi) istiyor. (Halifeyi belirleyecek olan) şûra o altı kişidir ki Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat ettiğinde bu altı kişiden razıydı. Bu konuda bazılarının itirazda bulunacaklarını da biliyorum. Böylesi kişilerle İslam için bizzat şu ellerimle savaştım. Bunu yapan kişiler Allah düşmanı, kafir ve sapkın kişilerdir. Bölge valileri üzerine Allah'ı şahit kılıyorum. Ben o valileri o ülkelerin halkı üzerine ancak halka dinlerini ve Peygamber'lerinin (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetini öğretsinler, aralarında ganimetlerini taksim etsinler diye göndermişimdir. Ayrıca benden geriye kelâle konusundan daha önemli bir şey bırakmış değilim. Bu konuyu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) çok sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), kendisiyle beraber bulunduğum süre boyunca bu konu dışında bana hiçbir konuda sert davranmış değildir. Hatta sonunda parmağıyla göğsüme dürtüp: **"Ey Ömer! Bu konuda Nisâ Suresi'nin sonunda inen «Yaz âyeti»** –yani **"Senden fetva istiyorlar. De ki: *"Allah, babası ve çocuğu olmayan kimsenin mirası hakkındaki hükmü şöyle açıklıyor"* âyeti** (Nisâ 176)– **sana yeterli olur"** buyurdu. Ben de bu âyetle okuyanın da, okumayanın da bileceği bir hüküm vereceğim. Kelâle, ölen kişiden geriye baba kalmamasıdır. Ben böyle düşünüyorum. Ey insanlar! Benim pis olarak gördüğüm iki bitkiden soğan ve sarımsak yiyorsunuz. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında bir adamdan bunların kokusunun geldiği görüldüğü zaman elinden tutar ve onu Bakî'ye kadar uzaklaştırırlardı. Şayet illa bunları yiyecekseniz pişirip kokusunu öldürerek yiyiniz."[1]

---

[1] **Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 8/156/2514); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/15; Müslim 567; Nesâî 2/43; İbn Mâce 1014.**

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ آكِلَ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ إِذَا كَانَتْ مَطْبُوخَةً لَا حَرَجَ عَلَيْهِ فِي إِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ وَإِنْ أَكَلَهَا

Söz Konusu Bu Sebzeleri Pişmiş Olarak Yiyenin Cemaate Gelmesinde Bir Mahzurun Olmaması

٢٠٩٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ بَكْرِ بْنِ سَوَادَةَ، أَنَّ سُفْيَانَ بْنَ وَهْبٍ، حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَ إِلَيْهِ بِطَعَامٍ مَعَ خُضَرٍ فِيهِ بَصَلٌ أَوْ كُرَّاثٌ، فَلَمْ يَرَ فِيهِ أَثَرَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَأَبَى أَنْ يَأْكُلَهُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَا مَنَعَكَ أَنْ تَأْكُلَ؟ » قَالَ: لَمْ أَرَ أَثَرَكَ فِيهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَسْتَحْيِي مِنْ مَلَائِكَةِ اللَّهِ وَلَيْسَ بِمُحَرَّمٍ» [١ : ٦]

2092- Ebû Eyyûb el-Ensârî bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bana gönderdiği sebzeli yemeğin içinde sarımsak ya da pırasa vardı. Ancak yemek tabağında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yeme izlerini görmediğim için ben de ondan yemedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana: **"Neden yemedin?"** diye sorunca, ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Tabakta senin yeme izlerini göremedim" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yemesi haram olmasa da (kokusundan dolayı) Allah'ın meleklerinden hayâ ederim"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا خَصَّ اللَّهُ ﷻ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَفَرَّقَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أُمَّتِهِ فِي أَكْلِ مَا وَصَفْنَاهُ مَطْبُوخًا

Söz Konusu Sebzeleri Pişmiş Olarak Yeme Konusunda Yüce Allah'ın Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Ümmetini Ayrı Tutması

٢٠٩٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي يَزِيدَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُمِّ أَيُّوبَ، قَالَتْ: نَزَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَتَكَلَّفْنَا لَهُ طَعَامًا فِيهِ بَعْضُ الْبُقُولِ، فَقَالَ لِأَصْحَابِهِ: «كُلُوا فَإِنِّي لَسْتُ كَأَحَدٍ مِنْكُمْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ أُوذِيَ صَاحِبِي». [١ : ٦]

2093- Ubeydullah b. Ebî Yezîd, babasından bildiriyor: Ümmü Eyyûb anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize misafir oldu. Bazı sebzelerin bulunduğu bir yemek yapıp Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) ikram ettik. Ancak Hz.

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîk ala Sahih İbn Huzeyme 3/85/1670); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/415; Müslim 2053/171; Bak hadis no: 2094.

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına: **"Sizler yiyiniz. Ancak ben sizler gibi değilim; yanıma gelen meleği kokusuyla rahatsız etmek istemem"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٠٩٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أُتِيَ بِقَصْعَةٍ مِنْ ثَرِيدٍ فِيهَا ثُومٌ، فَلَمْ يَأْكُلْ مِنْهَا وَأَرْسَلَ إِلَى أَبِي أَيُّوبَ وَكَانَ أَبُو أَيُّوبَ يَضَعُ يَدَهُ حَيْثُ يَرَى يَدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَضَعَ يَدَهُ، فَلَمَّا لَمْ يَرَ أَثَرَ يَدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَأْكُلْ، فَأَتَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ لَهُ: إِنِّي لَمْ أَرَ أَثَرَ يَدِكَ فِيهَا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «فِيهَا رِيحُ الثُّومِ وَمَعِي مَلَكٌ». [١: ٦]

2094- Câbir b. Semure anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e, bir tas tirit yemeği getirildi. İçerisinde sarımsak vardı. Ondan yemedi. Onu Ebû Eyyûb el-Ensârî'ye gönderdi. Ebû Eyyûb el-Ensârî ise elini, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in elini koyduğu el izini gördüğü yere koyardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in elinin izini göremeyince, (ondan) yemedi ve (onu) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirdi. O'na: "Doğrusu ben, elini onun içerisinde göremedim" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onun içerisinde sarımsak kokusu vardı. Benimle birlikte ise bir melek vardı"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ إِسْقَاطِ الْحَرَجِ، عَنْ آكِلِ مَا وَصَفْنَا نَيِّئًا مَعَ شُهُودِهِ الْجَمَاعَةَ إِذَا كَانَ مَعْذُورًا مِنْ عِلَّةٍ يُدَاوَى بِهَا

Tedavi Amaçlı Söz Konusu Sebzeleri Çiğ Yiyen Kişinin Cemaatle Namaza Katılmasının Mazur Görülmesi

٢٠٩٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ الْعَدَوِيِّ، عَنْ أَبِي بُرْدَةَ، عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2784); Şuayb: İsnâdı şahitlerle hasendir. Ahmed 6/433; Tirmizî 1810; İbn Mâce 3364.

[2] Elbânî: Hasen sahih (el-İrvâ' 8/154); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/95; Müslim 2053; Tirmizî 1807.

شُعْبَةَ، قَالَ: أَكَلْتُ ثُومًا ثُمَّ أَتَيْتُ مُصَلَّى النَّبِيِّ ﷺ فَوَجَدْتُهُ قَدْ سَبَقَنِي بِرَكْعَةٍ، فَلَمَّا قُمْتُ أَقْضِي وَجَدَ رِيحَ الثُّومِ فَقَالَ: «مَنْ أَكَلَ مِنْ هَذِهِ الْبَقْلَةِ، فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسْجِدَنَا حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهَا» قَالَ الْمُغِيرَةُ: فَلَمَّا قَضَيْتُ الصَّلَاةَ أَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ لِي عُذْرًا فَنَاوِلْنِي يَدَكَ فَنَاوَلَنِي فَوَجَدْتُهُ وَاللَّهِ سَهْلًا فَأَدْخَلْتُهَا فِي كُمِّي إِلَى صَدْرِي فَوَجَدَهُ مَعْصُوبًا، فَقَالَ: «إِنَّ لَكَ عُذْرًا». [٦:١]

2095- Muğîre b. Şu'be anlatıyor: Sarımsak yemiştim. Sonra Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazgâhına vardım. O'na, namazın bir rekatını kılmış vaziyette yetiştim. (Kaçırdığım rekatı) kaza etmeye/tamamlamaya kalktığımda, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sarımsağın kokusunu hissetti ve: **"Kim bu sebzeden yerse kokusu gidinceye kadar Mescidimize asla yaklaşmasın"** buyurdu.

Muğîre b. Şu'be devamla der ki: Namazı tamamladığımda, O'nun yanına vardım. O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu benim bir özrüm var. Elini bana ver!" dedim. Muğîre b. Şu'be der ki: -Vallahi- O'nu müsamahalı buldum ve elini alıp yenimden sokarak göğsüme/karnıma ulaştırdım. Oranın sargılı olduğunu anlayınca: **"Senin gerçekten bir özrün var"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: هَذِهِ الْأَشْيَاءُ الَّتِي وَصَفْنَاهَا هِيَ الْعُذْرُ الَّذِي فِي خَبَرِ ابْنِ عَبَّاسٍ الَّذِي لَا حَرَجَ عَلَى مَنْ بِهِ حَالَةٌ مِنْهَا فِي تَخَلُّفِهِ، عَنْ أَدَاءِ فَرْضِهِ جَمَاعَةً، وَعَلَيْهِ إِثْمُ تَرْكِ إِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ، لِأَنَّهُمَا فَرْضَانِ اثْنَانِ: الْجَمَاعَةُ، وَأَدَاءُ الْفَرْضِ، فَمَنْ أَدَّى الْفَرْضَ وَهُوَ يَسْمَعُ النِّدَاءَ، فَقَدْ سَقَطَ عَنْهُ فَرْضُ أَدَاءِ الصَّلَاةِ، وَعَلَيْهِ إِثْمُ تَرْكِ إِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ، وَقَوْلُهُ ﷺ: «مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ، فَلَمْ يُجِبْ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ» أَرَادَ بِهِ: فَلَا صَلَاةَ لَهُ مِنْ غَيْرِ إِثْمٍ يَرْتَكِبُهُ فِي تَخَلُّفِهِ عَنْ إِتْيَانِ الْجَمَاعَةِ إِذَا كَانَ الْقَصْدُ فِيهِ ارْتِكَابُ النَّهْيِ، لَا أَنَّ صَلَاتَهُ غَيْرُ مُجْزِئَةٍ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ بِمَعْذُورٍ إِذَا لَمْ يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ، وَهَذَا كَقَوْلِهِ ﷺ: «مَنْ لَغَا فَلَا جُمُعَةَ لَهُ» يُرِيدُ بِهِ: فَلَا جُمُعَةَ لَهُ مِنْ غَيْرِ إِثْمٍ يَرْتَكِبُهُ بِلَغْوِهِ

Ebû Hâtim der ki: Buraya kadar zikrettiğimiz durumlar, İbn Abbâs'ın rivayetinde yer alan, kişinin cemaatle namaza katılmamasına mazeret sayılabilecek durumlardır. Ancak bu durumda kişi cemaatle namaza katılmama

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/103; Ahmed 4/252; Buhârî 934; Müslim 851; Ebû Dâvûd 1112, 3826; Tirmizî 512; Nesâî 3/103, 3/104.

günahını da yüklenmiş olacaktır. Zira bir namaza yönelik eda edilmesi gereken iki farz vardır. Bunlardan biri, farz olan namazın kılınmasıdır. İkincisi de, bunu cemaatle eda etmektir. Ezanı işiten kişi namazı tek başına kıldığı zaman farzlardan biri olan namaz kılma yükümlülüğünü yerine getirmiş olur. Ancak bu durumda cemaatle namaza katılmama günahını da yüklenmiş olacaktır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), "Ezanı işitip de davete (cemaatle namaza) icabet etmeyen kişinin mazereti yoksa namazı da yoktur" sözüyle bu kişinin tek başına kıldığı namazın geçerli olmayacağını kastetmiş değildir. Bundan kasıt, kişi bir mazereti olmadan bu yöndeki emri bilmesine rağmen cemaat namazına katılmıyorsa namazının geçerli sayılacağı, ancak cemaate katılmama gibi bir günahı da yüklenmiş olacağıdır. Zira bu yönde yapılan davete icabet etmemiştir. Cuma namazı konusunda Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"(Hutbe esnasında) boş konuşan kişinin cuması da yoktur"* sözü de buna benzemektedir. Bu sözle de kişinin cuma namazının geçerli sayılacağı, ancak boş konuşma gibi bir günahı da yüklenmiş olacağı bildirilmiştir.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا أَرَادَ ﷺ اسْتِعْمَالَ التَّغْلِيظِ عَلَى مَنْ تَخَلَّفَ عَنْ حُضُورِهِ صَلَاةَ الْعِشَاءِ وَالْغَدَاةِ فِي جَمَاعَةٍ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Yatsı ve Sabah Namazlarına Cemaate Gelmeyen Kimselere Karşı Sert Tutumu

٢٠٩٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْطَبَ، ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا، ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ النَّاسَ، ثُمَّ أُخَالِفَ إِلَى رِجَالٍ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَظْمًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ الْعِشَاءَ». [٣: ٣٤]

2096- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Canım elinde olana yemin olsun ki odun toplanmasını, sonra namaz için ezan okunmasını, sonra birinin cemaate namazı kıldırmasını söyleyip, o arada gidip de namaza katılmayan erkekleri evleriyle birlikte yakmayı düşünüyorum. Canım elinde olana yemin olsun ki böylelerinden biri etli bir kemik veya güzelinden iki paça bulacağını bilse yatsı namazına katılırdı."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 557); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْعِلَّةَ فِي هَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَرَادَ الْمُصْطَفَى ﷺ أَنْ يَفْعَلَ بِهِمْ مَا وَصَفْنَا لَمْ يَكُنْ لِلتَّخَلُّفِ عَنْ حُضُورِ الْعِشَاءِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Söz Konusu Kişilere Yönelik Zikredilen Şeyi Yapmayı İsteme Sebebinin Yatsı Namazına Katılmama Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٠٩٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ بِحَرَّانَ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ، عَنْ ذَكْوَانَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ رَجُلًا يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ آتِيَ أَقْوَامًا يَتَخَلَّفُونَ عَنْهَا فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ» يَعْنِي الصَّلَاتَيْنِ الْعِشَاءَ وَالْغَدَاةَ. [٣: ٣٤]

2097- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Düşündüm ki bir adama cemaate namaz kıldırmasını söyleyeyim. Ben de cemaat namazına** –yani yatsı ve sabah namazlarına– **gelmeyenlere gitsem ve evleriyle beraber onları da yaksam."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَاتَيْنِ الصَّلَاتَيْنِ أَثْقَلُ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ

Söz Konusu Olan Bu İki Namazın Münafıklara En Ağır Gelen Namazlar Sayılması

٢٠٩٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ أَثْقَلَ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَتُقَامَ ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِي بِرِجَالٍ مَعَهُمْ حِزَمُ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ». [٣: ٣٤]

2098- Ebû Hureyre dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Münafıklara en fazla ağır gelen namazlar, yatsı ile sabah namazlarıdır. Fakat eğer bu namazların sevabını bilselerdi sürünerek de olsa gelirlerdi. Düşündüm ki: Emredeyim kâmet getirilsin, sonra bir adama cemaate namaz**

---

göre sahihtir. Muvattâ 1/129; Ahmed 2/244; Buhârî 644; Müslim 651/251; Darimî 1/292; Bak hadis no: 2097, 2098.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/479; Buhârî 657; Müslim 651/252; Bak hadis no: 2096.

kıldırmasını söyleyeyim. Ben de, yanlarında kucakla odun bulunan adamları yanıma alıp, cemaat namazına gelmeyenlere gitsem ve evleriyle beraber onları da yaksam."[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ يُتَخَوَّفُ عَلَى مَنْ تَخَلَّفَ عَنِ الْجَمَاعَةِ فِي أَيَّامِ الْمُصْطَفَى ﷺ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zamanında Cemaate Gelmeyenler Hakkında Duyulan Endişe

٢٠٩٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي نَافِعٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: «كُنَّا إِذَا فَقَدْنَا الْإِنْسَانَ فِي صَلَاةِ الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ أَسَأْنَا بِهِ الظَّنَّ». [٣: ٥٠]

2099- Abdullah b. Ömer der ki: "Biz bir kimseyi sabah namazı ile yatsı namazında göremezsek onunla ilgili suizan beslerdik."[2]

ذِكْرُ وَصْفِ الشَّيْءِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ كَانُوا يُسِيئُونَ الظَّنَّ بِمَنْ وَصَفْنَا نَعْتَهُ

Söz Konusu Kişilere Suizanla Bakılmasının Sebebi

٢١٠٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ أَبِي زَائِدَةَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: لَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا يَتَخَلَّفُ عَنِ الصَّلَاةِ إِلَّا مُنَافِقٌ قَدْ عُلِمَ نِفَاقُهُ أَوْ مَرِيضٌ، وَإِنْ كَانَ الْمَرِيضُ لَيَمُرُّ بَيْنَ الرَّجُلَيْنِ حَتَّى يَأْتِيَ الصَّلَاةَ وَقَالَ: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَلَّمَنَا سُنَنَ الْهُدَى وَمِنْ سُنَنِ الْهُدَى الصَّلَاةُ فِي الْمَسْجِدِ الَّذِي يُؤَذَّنُ فِيهِ». [٣: ٥٠]

2100- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: "Vallahi ben nifakı bilinen münafık ya da hastadan başka hiç birimizin namazdan geri kalmadığını görmüşümdür. Hasta olan bile iki adam arasına girerek mutlaka namaza gelirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize hidayet sünnetlerini öğretti ve: «Ezan okunan mescidde namaz kılmak da hidayet sünnetlerinden olduğunu belirtti.»"[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 486); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/424; Müslim 651/252; Ebû Dâvûd 548; İbn Mâce 791; Bak hadis no: 2096.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 18154); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 559); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/382; Müslim 654/256; Ebû Dâvûd 550; Nesâî 2/108; İbn Mâce 777.

ذِكْرُ اسْتِحْوَاذِ الشَّيْطَانِ عَلَى الثَّلَاثَةِ إِذَا كَانُوا فِي بَدْوٍ أَوْ قَرْيَةٍ وَلَمْ يَجْمَعُوا الصَّلَاةَ

Çölde ya da Kasabada Olup da Namazı Cemaatle Kılmayan Üç Kişiye Şeytanın Musallat Olması

٢١٠١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكَّارِ بْنِ الرَّيَّانِ الْبَغْدَادِيُّ، حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ زَائِدَةَ بْنِ قُدَامَةَ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ حُبَيْشٍ، عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، قَالَ: سَأَلَنِي أَبُو الدَّرْدَاءِ أَيْنَ مَسْكَنُكَ؟ قُلْتُ: فِي قَرْيَةٍ دُونَ حِمْصٍ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَا مِنْ ثَلَاثَةٍ فِي قَرْيَةٍ وَلَا بَدْوٍ لَا تُقَامُ فِيهِمُ الصَّلَاةُ إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ، فَعَلَيْكَ بِالْجَمَاعَةِ، فَإِنَّمَا يَأْكُلُ الذِّئْبُ الْقَاصِيَةَ».

قَالَ السَّائِبُ: إِنَّمَا يَعْنِي بِالْجَمَاعَةِ جَمَاعَةَ الصَّلَاةِ. [١: ٧٨]

2101- Ma'dân b. Ebî Talha bildiriyor: Ebu'd-Derdâ bana: "Senin evin nerede?" diye sordu. Ben de: "Humus yakınlarındaki bir köyde" dedim. Bunun üzerine Ebû'd-Derdâ: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: **«Üç kişinin bulunduğu köyde veya çölde cemaatle namaz kılınmazsa şeytan onları hâkimiyeti altına alır. Cemaati terk etmeyin. Çünkü sürüden ayrılanı kurt kapar»** diye buyururken işittim" dedi. Sâib dedi ki: "Cemaatle, cemaatle namaz kasdedilmiştir."[1]

بَابُ فَرْضِ مُتَابَعَةِ الْإِمَامِ

Bâb: İmama Uymanın Farziyeti

٢١٠٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: سَقَطَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ فَحَضَرَتْ صَلَاةٌ فَصَلَّى بِنَا قَاعِدًا، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعِينَ». [١: ٥]

2102- Enes anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) attan düşüp sağ yanı berelenmişti. Namaz vakti geldiğinde bize oturur vaziyette namaz kıldırdı. Biz

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 556); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/196; Ebû Dâvûd 547; Nesâî 2/106.

de oturarak arkasında namaz kıldık. Namaz bitince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"İmam kendisine uyulsun için vardır. O halde tekbir getirdiği zaman siz de tekbir getirin, rükû ettiği zaman siz de rükû edin. O başını kaldırdığında siz de kaldırın. İmam «Semiallahu limen hamideh» dediği zaman siz de «Rabbenâ ve-leke'l-hamd» deyin. Ayrıca oturarak namaz kıldığı zaman hepiniz oturarak namaz kılın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقَوْمَ صَلُّوا خَلْفَ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ قُعُودًا اتِّبَاعًا لَهُ

Bu Namazda Cemaatın Namazı Oturarak Kılma Sebebinin Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Uyma Olması

٢١٠٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ فَرَسًا فَصُرِعَ يَعْنِي فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ، فَصَلَّى صَلَاةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا أَجْمَعُونَ». [١: ٥]

2103- Enes bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bindiği atın üzerinden düşünce sağa ayak bileği çıktı. Yanına gittiğimizde namazlardan birini oturarak kılınca biz de arkasında oturarak kıldık. Namazı bitirince de şöyle buyurdu: **"İmam kendisine uyulmak için imam olmuştur. İmamınız namazı ayakta kılarsa siz de ayakta kılın. İmam rükû edince siz de edin. İmam rükûdan kalkınca siz de kalkın. İmam «Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamd edenleri işitir)» dediği zaman «Allahumme Rabbenâ lekel hamd (=Rabbimiz olan Allahım! Sana hamdolsun)» deyin. Şayet imamınız namazı oturarak kılıyorsa siz de oturarak kılın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' (2/118/394); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/110; Buhârî 805; Müslim 411/77; Nesâî 2/195; İbn Mâce 1238; Bak hadis no: 2203, 2108, 2111, 2113.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/135; Buhârî 689; Müslim 411/80; Ebû Dâvûd 601; Nesâî 2/98; Darimî 1/286; Bak hadis no: 2102.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقَوْمَ إِنَّمَا صَلُّوا خَلْفَ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ قُعُودًا بِأَمْرِهِ حَيْثُ أَمَرَهُمْ بِهِ

Bu Namazda Cemaatın Onun (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Onun Emriyle Oturarak Namaz Kılmaları

٢١٠٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: صَلَّى رسولُ اللَّهِ ﷺ فِي بَيْتِهِ وَهُوَ شَاكٍ فَصَلَّى جَالِسًا وَصَلَّى وَرَاءَهُ قَوْمٌ قِيَامًا فَأَشَارَ إِلَيْهِمْ أَنِ اجْلِسُوا فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا». [١: ٥]

2104- Hz. Âişe bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hastayken evinde oturarak namazı kıldı. Ashâbından bazıları arkasında durarak namazı kılınca işaret ederek oturttu. Namazı bitirince de şöyle buyurdu: **"İmam kendisine uyulmak için imam olmuştur. İmam rükû edince siz de edin, rükûdan kalkınca siz de kalkın. Şayet imamınız oturarak kılıyorsa siz de oturarak kılın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذِهِ السُّنَّةُ رَوَاهَا عَنِ الْمُصْطَفَى ﷺ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ وَعَائِشَةُ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ، وَجَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ، وَأَبُو أُمَامَةَ الْبَاهِلِيُّ.

وَهُوَ قَوْلُ أُسَيْدِ بْنِ حُضَيْرٍ، وَقَيْسِ بْنِ قَهْدٍ، وَجَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ، وَبِهِ قَالَ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ، وَالْأَوْزَاعِيُّ، وَمَالِكُ بْنُ أَنَسٍ، وَأَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، وَإِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، وَأَبُو أَيُّوبَ سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ الْهَاشِمِيُّ، وَأَبُو خَيْثَمَةَ، وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ وَمَنْ تَبِعَهُمْ مِنْ أَصْحَابِ الْحَدِيثِ مِثْلَ مُحَمَّدِ بْنِ نَصْرٍ، وَمُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ»

Ebû Hâtim der ki: Bu sünneti Mustafa'dan (sallallahu aleyhi vesellem) Enes b. Mâlik, Âişe, Ebû Hureyre, Câbir b. Abdillah, Abdullah b. Ömer b. el-Hattâb, Ebû Umâme el-Bâhilî rivayet etmiştir. Bu ayrıca kendi kavli olarak Useyd b. Hudayr, Kays b. Kahd, Câbir b. Abdillah ve Ebû Hureyre'ye de aittir. Bu konuda görüş beyan edenler ise: Câbir b. Zeyd, Evzâî, Mâlik b. Enes, Ahmed b. Hanbel, İshâk b. İbrâhîm, Ebû Eyyûb Süleyman b. Dâvud el-Hâşimî, Ebû Hayseme, İbn Ebî Şeybe,

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/119; Sahîh Ebî Dâvud 618); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/135; Ahmed 6/148; Buhârî 688; Müslim 412; Ebû Dâvûd 605; İbn Mâce 1237; Bak hadis no: 2102, 2107, 2109, 2112.

Muhammed b. İsmâîl ile onları takip eden Muhammed b. Nasr ve Muhammed b. İshâk b. Huzeyme gibi muhaddislerdir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ مِنَ الْمُصْطَفَى ﷺ أَمْرُ فَرِيضَةٍ وَإِيجَابٍ لَا أَمْرُ فَضِيلَةٍ وَإِرْشَادٍ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Emrinin Fazilet ve İrşâd Babında Değil, Farziyet ve Vucûbiyet Bildiren Bir Emir Olması

٢١٠٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ قَبْلَكُمْ بِسُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِالْأَمْرِ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ». [١ : ٥]

2105- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Size bir şey söylemediğim konularda bana soru sormayın. Zira sizden öncekiler peygamberlerine gereksiz soru sorup sonunda onlara muhalif düşmelerinden dolayı helak olmuşlardır. Size yasakladığım şeylerden uzak durun, yapmanızı emrettiğim şeyleri de elinizden geldiği kadar yapın."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا أَوْمَأْنَا إِلَيْهِ

Zikredilen Hususun Doğruluğuna İşaret Eden İkinci Haber

٢١٠٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ جَدِّي، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَجْلَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «ذَرُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، فَإِنَّمَا هَلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ بِسُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ فَمَا، أُمِرْتُمْ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَمَا نَهَيْتُ، عَنْهُ فَانْتَهُوا».

قَالَ ابْنُ عَجْلَانَ: حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ السَّمَّانِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَزَادَ فِيهِ: «وَمَا أَخْبَرْتُكُمْ أَنَّهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَهُوَ الَّذِي لَا شَكَّ فِيهِ». [١ : ٥]

2106- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Size bir şey söylemediğim konularda bana soru sormayın. Zira**

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 850; el-İrvâ' 155); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 20, 21.

sizden öncekiler peygamberlerine çok soru sormaları ve sonunda onlara muhalif düşmelerinden dolayı helak olmuşlardır. Size yapmanızı emrettiğim şeyleri gücünüz yettiğince yapın. Yasakladığım şeylerden de uzak durun."

İbn Aclân ekledi: Zeyd b. Eslem bana Ebû Sâlih es-Semmân kanalıyla Ebû Hureyre'den, o da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den aynısını şu ekleme ile rivayet etti: **"Size Allah'ın katından ne haber verdiysem o şüphesiz (gerçektir)."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ النَّوَاهِيَ عَنِ الْمُصْطَفَى ﷺ كُلَّهَا عَلَى الْحَتْمِ وَالْإِيجَابِ حَتَّى تَقُومَ الدَّلَالَةُ عَلَى نُدْبِيَّتِهَا، وَأَنَّ أَوَامِرَهُ ﷺ بِحَسْبِ الطَّاقَةِ وَالْوُسْعِ عَلَى الْإِيجَابِ حَتَّى تَقُومَ الدَّلَالَةُ عَلَى نُدْبِيَّتِهَا، قَالَ اللَّهُ جَلَّ وَعَلَا: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾، ثُمَّ نَفَى الْإِيمَانَ، عَنْ مَنْ لَمْ يُحَكِّمْ رَسُولَهُ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ مِمَّا قَضَى وَحَكَمَ حَرَجًا وَيُسَلِّمُوا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ ﷺ تَسْلِيمًا بِتَرْكِ الْآرَاءِ الْمَعْكُوسَةِ وَالْمُقَايَسَاتِ الْمَنْكُوسَةِ، فَقَالَ: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) gelen yasakların, mendûbiyet bildirdiğine dair başka bir delil olmadıktan sonra vaciplik ve katiyet bildirdiğini açık bir şekilde göstermektedir. Aynı şekilde mendûbiyet bildirdiğine dair başka bir delil olmadıktan sonra bu vacipliğin kişinin gücü nispetince geçerli olacağını göstermektedir. Yüce Allah: **"Peygamber size ne verdiyse onu alın, size ne yasakladıysa ondan sakının"** (Haşr 7) buyurur. Yine **"Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olmazlar"** (Nisâ 65) buyurarak, çekiştikleri konularda aralarında Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) hakem yapmayan, verdiği hükmü içlerinde hiçbir sıkıntı hissetmeden kabul etmeyen, temelsiz görüşler ile çarpık kıyaslamaları bir kenara bırakarak Yüce Allah ile Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) tam bir teslimiyet göstermeyenlerin mümin sayılmayacağını bildirmiştir.

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 18.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَالِثٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ هُوَ أَمْرُ حَتْمٍ لَا نَدْبٍ

Bu Emrin Mendupluk Değil Buyruk Hükmü Taşıdığına Delalet Eden Üçüncü Haber

٢١٠٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ فَلَا تَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ». [١ : ٥]

2107- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"İmam kendisine uyulmak için imam olmuştur. Ona muhalefet etmeyin. Bundan dolayı tekbir getirdiği zaman siz de tekbir getirin. Rükû ettiğinde siz de rükû edin. «Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamdedenleri işitir)» dediği zaman «Rabbenâ ve lekel-hamd (=Rabbimiz! Sana hamdolsun)» deyin. İmam namazı oturarak kılıyorsa siz de hepiniz oturarak kılın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَدْ زَجَرَ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي هَذَا الْخَبَرِ الْمَأْمُومِينَ عَنِ الِاخْتِلَافِ عَلَى إِمَامِهِمْ إِذَا صَلَّى قَاعِدًا وَهُوَ مِنَ الضَّرْبِ الَّذِي ذَكَرْتُ فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ مِنْ كُتُبِنَا أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ يَزْجُرُ عَنِ الشَّيْءِ بِلَفْظِ الْعُمُومِ، ثُمَّ يَسْتَثْنِي بَعْضَ ذَلِكَ الشَّيْءِ الْمَزْجُورِ عَنْهُ فَيُبِيحُهُ لِعِلَّةٍ مَعْلُومَةٍ كَمَا نَهَى ﷺ عَنِ الْمُزَابَنَةِ بِلَفْظٍ مُطْلَقٍ، ثُمَّ اسْتَثْنَى بَعْضَهَا وَهُوَ الْعَرِيَّةُ فَأَبَاحَهَا بِشَرْطٍ مَعْلُومٍ لِعِلَّةٍ مَعْلُومَةٍ وَكَذَلِكَ يَأْمُرُ ﷺ الْأَمْرَ بِلَفْظِ الْعُمُومِ، ثُمَّ يَسْتَثْنِي بَعْضَ ذَلِكَ الْعُمُومِ فَيَحْظُرُهُ لِعِلَّةٍ مَعْلُومَةٍ كَمَا أَمَرَ ﷺ الْمَأْمُومِينَ وَالْأَئِمَّةَ جَمِيعًا أَنْ يُصَلُّوا قِيَامًا إِلَّا عِنْدَ الْعَجْزِ عَنْهُ، ثُمَّ اسْتَثْنَى بَعْضَ هَذَا الْعُمُومِ وَهُوَ إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ قَاعِدًا فَزَجَرَهُمْ، عَنِ اسْتِعْمَالِهِ مَسْتَثْنًى مِنْ جُمْلَةِ الْأَمْرِ الْمُطْلَقِ وَلِهَذَا نَظَائِرُ كَثِيرَةٌ مِنَ السُّنَنِ سَنَذْكُرُهَا فِي مَوَاضِعِهَا مِنْ هَذَا الْكِتَابِ إِنْ قَضَى اللَّهُ ذَلِكَ وَشَاءَهُ»

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu hadiste cemaatin, namazı oturarak kılan imama muhalefet etmesini yasaklamıştır. Hadiste yasaklamaya yönelik kullandığı üslup, diğer kitaplarımızda da sıkça açıklamaya

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/119); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/341; Buhârî 734; Müslim 414; Ebû Dâvûd 603; Nesâî 2/141; İbn Mâce 846; Bak hadis no: 2115.

çalıştığımız bir üsluptur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bazen bir konuda genel mânâda bir yasaklama koyar, ardından belirli nedenler üzerinden bu genel yasaklamadan bazı durumları istisna edip mubah kılar. Örneğin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) genel bir lafızla müzâbene türü satışı yasaklamış, bu genel yasaklama içinden belli şartlar ve durumlar dahilinde âriye türü alışverişi istisna edip mubah kılmıştır. Dediğimiz gibi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bazen bir konuda genel bir yasaklama koyar, ardından belirli şartlar üzerinden bu genel yasaklamadan bazı durumları istisna edip mubah kılar. Namaz konusunda da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) acziyet durumu dışında hem imam hem de cemaatin namazı ayakta kılmasını emretmiş, ardından mazeret dahilinde imamın namazı oturarak kıldırması istisnasında bulunarak, cemaatin ona muhalefet edip namazı ayakta kılmasını yasaklamıştır. Sünnetlerde buna benzer pek çok durum bulunmaktadır. Yüce Allah takdir eder ve dilerse kendi konuları içinde bunları zikredeceğiz.

ذِكْرُ خَبَرٍ رَابِعٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ أَمْرُ فَرِيضَةٍ وَإِيجَابٍ عَلَى مَا ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ

Daha Önce Zikrettiğimiz Gibi Bu Emrin Farz ve Vacibiyet Taşıdığına Delalet Eden Dördüncü Haber

٢١٠٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَكِبَ فَرَسًا فَصُرِعَ عَنْهُ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ، قَالَ أَنَسٌ: فَصَلَّى لَنَا يَوْمَئِذٍ صَلَاةً مِنَ الصَّلَوَاتِ وَهُوَ قَاعِدٌ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ قُعُودًا، ثُمَّ قَالَ حِينَ سَلَّمَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا صَلَّى الْإِمَامُ قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ». [١: ٥]

2108- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bindiği attan düşünce sağ ayağından yaralandı. Bu sıralarda da namazlardan birini bize oturarak kıldırdı. Biz de arkasında namazı oturarak kıldık. Selam verdikten sonra bize şöyle buyurdu: **"İmam kendisine uyulmak için imam olmuştur. Bundan dolayı imam namazı ayakta kılıyorsa siz de ayakta kılın. İmam rükû ettiğinde siz de rükû edin. Rükûdan kalktığı zaman siz de kalkın. İmam secdeye gittiği zaman siz de secdeye gidin. İmam «Semiallahu limen hamideh (=Allah**

kendisine hamd edenleri işitir)» dediği zaman hepiniz birlikte «Rabbenâ ve lekel-hamd (=Rabbimiz! Sana hamdolsun)» deyin."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ خَامِسٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ أَمْرُ فَرِيضَةٍ لَا فَضِيلَةٍ

Bu Emrin Fazilet Değil Farz Hükmü Taşıdığına Delalet Eden Beşinci Haber

٢١٠٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا حَوْثَرَةُ بْنُ أَشْرَسَ الْعَدَوِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ أَبِي الصَّهْبَاءِ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ فِي نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ فَقَالَ: «أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ؟» قَالُوا: بَلَى نَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ: «أَلَسْتُمْ تَعْلَمُونَ أَنَّهُ مَنْ أَطَاعَنِي فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمِنْ طَاعَةِ اللَّهِ طَاعَتِي؟» قَالُوا: بَلَى نَشْهَدُ أَنَّهُ مَنْ أَطَاعَكَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمِنْ طَاعَةِ اللَّهِ طَاعَتُكَ، قَالَ: «فَإِنَّ مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ أَنْ تُطِيعُونِي، وَمِنْ طَاعَتِي أَنْ تُطِيعُوا أُمَرَاءَكُمْ، وَإِنْ صَلُّوا قُعُودًا فَصَلُّوا قُعُودًا». [١ : ٥]

2109- Abdullah b. Ömer anlatıyor: (Bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem). bir grup sahabenin içerisinde idi ve: **"Benim, Allah'ın size gönderdiği bir elçi olduğumu bilmiyor musunuz?"** buyurdu. Sahabiler: "Evet (biliyoruz). Senin Allah'ın Resûlü olduğuna şahitlik ederiz" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bana itaat edenin Allah'a itaat ettiğini ve Allah'a itaatin de bana itaat olduğunu bilmiyor musunuz?"** buyurdu. Sahabiler: "Evet (biliyoruz). Sana itaat eden kimsenin Allah'a itaat ettiğini ve Allah'a itaatin de sana itaat olduğuna şahitlik ederiz" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bana itaat etmeniz Allah'a itaatinizdendir. Yöneticilerinize itaat etmeniz de bana olan itaatinizdendir. Eğer emir sahipleriniz oturarak namaz kılarlarsa siz de oturarak namaz kılınız"** buyurdu.[2]

٢١١٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَوْثَرَةُ، بِإِسْنَادِهِ نَحْوَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: «وَمِنْ طَاعَتِي أَنْ تُطِيعُوا أَئِمَّتَكُمْ»

أَخْبَرَنَاهُ أَبُو يَعْلَى الْمَوْصِلِيُّ قَالَ: سَأَلْتُ يَحْيَى بْنَ مَعِينٍ، عَنْ عُقْبَةَ بْنِ أَبِي الصَّهْبَاءِ فَقَالَ: ثِقَةٌ.

2110- Bu hadis başka bir kanalla da "İmamlarınıza itaat de bana olan itaatinizdendir" ibaresiyle rivayet olunmuştur.

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Buhârî 732; Bak hadis no: 2102.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/122); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/93; Bak hadis no: 2109; Bak hadis no: 2110.

Ebû Ya'lâ el-Mevsilî der ki: Yahya b. Maîn'e, Ukbe b. Ebi's-Sahbâ'yı sorduğumda güvenilir olduğunu söyledi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ صَلَاةَ الْمَأْمُومِينَ قُعُودًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ قَاعِدًا مِنْ طَاعَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا الَّتِي أَمَرَ عِبَادَهُ وَهُوَ عِنْدِي ضَرْبٌ مِنَ الْإِجْمَاعِ الَّذِي أَجْمَعُوا عَلَى إِجَازَتِهِ؛ لِأَنَّ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعَةٌ أَفْتَوْا بِهِ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ، وَأُسَيْدُ بْنُ حُضَيْرٍ، وَقَيْسُ بْنُ قَهْدٍ، وَالْإِجْمَاعُ عِنْدَنَا إِجْمَاعُ الصَّحَابَةِ الَّذِينَ شَهِدُوا هُبُوطَ الْوَحْيِ وَالتَّنْزِيلِ وَأُعِيذُوا مِنَ التَّحْرِيفِ وَالتَّبْدِيلِ حَتَّى حَفِظَ اللَّهُ بِهِمُ الدِّينَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ وَصَانَهُ عَنْ ثَلْمِ الْقَادِحِينَ، وَلَمْ يُرْوَ عَنْ أَحَدٍ مِنَ الصَّحَابَةِ خِلَافُ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعَةِ لَا بِإِسْنَادٍ مُتَّصِلٍ وَلَا مُنْقَطِعٍ، فَكَأَنَّ الصَّحَابَةَ أَجْمَعُوا عَلَى أَنَّ الْإِمَامَ إِذَا صَلَّى قَاعِدًا كَانَ عَلَى الْمَأْمُومِينَ أَنْ يُصَلُّوا قُعُودًا وَقَدْ أَفْتَى بِهِ مِنَ التَّابِعِينَ جَابِرُ بْنُ زَيْدٍ أَبُو الشَّعْثَاءِ وَلَمْ يُرْوَ عَنْ أَحَدٍ مِنَ التَّابِعِينَ أَصْلًا بِخِلَافِهِ لَا بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ وَلَا وَاهٍ فَكَأَنَّ التَّابِعِينَ أَجْمَعُوا عَلَى أَجَازَتِهِ، وَأَوَّلُ مَنْ أَبْطَلَ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ صَلَاةَ الْمَأْمُومِ قَاعِدًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُ جَالِسًا الْمُغِيرَةُ بْنُ مِقْسَمٍ صَاحِبُ النَّخَعِيِّ وَأَخَذَ عَنْهُ حَمَّادُ بْنُ أَبِي سُلَيْمَانَ، ثُمَّ أَخَذَ عَنْ حَمَّادٍ أَبُو حَنِيفَةَ وَتَبِعَهُ عَلَيْهِ مَنْ بَعْدَهُ مِنْ أَصْحَابِهِ وَأَعْلَى شَيْءٍ احْتَجُّوا بِهِ فِيهِ شَيْءٌ رَوَاهُ جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ، عَنِ الشَّعْبِيِّ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَؤُمَّنَّ أَحَدٌ بَعْدِي جَالِسًا» وَهَذَا لَوْ صَحَّ إِسْنَادُهُ لَكَانَ مُرْسَلًا وَالْمُرْسَلُ مِنَ الْخَبَرِ وَمَا لَمْ يُرْوَ سِيَّانِ فِي الْحُكْمِ عِنْدَنَا؛ لِأَنَّا لَوْ قَبِلْنَا إِرْسَالَ تَابِعِيٍّ وَإِنْ كَانَ ثِقَةً فَاضِلًا عَلَى حُسْنِ الظَّنِّ لَزِمَنَا قَبُولُ مِثْلِهِ عَنْ أَتْبَاعِ التَّابِعِينَ وَمَتَى قَبِلْنَا ذَلِكَ لَزِمَنَا قَبُولُ مِثْلِهِ عَنْ تَبَعِ الْأَتْبَاعِ، وَمَتَى قَبِلْنَا ذَلِكَ لَزِمَنَا قَبُولُ مِثْلِ ذَلِكَ عَنْ تُبَّاعِ التَّبَعِ، وَمَتَى قَبِلْنَا ذَلِكَ لَزِمَنَا أَنْ نَقْبَلَ مِنْ كُلِّ إِنْسَانٍ إِذَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، وَفِي هَذَا نَقْضُ الشَّرِيعَةِ، وَالْعَجَبُ مِمَّنْ يَحْتَجُّ بِمِثْلِ هَذَا الْمُرْسَلِ وَقَدْ قَدَحَ فِي رِوَايَتِهِ زِعِيمُهُمْ فِيمَا أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْقَطَّانُ بِالرَّقَّةِ قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي الْحَوَارِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا يَحْيَى الْحِمَّانِيَّ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا حَنِيفَةَ يَقُولُ: مَا رَأَيْتُ فِيمَنْ لَقِيتُ أَفْضَلَ مِنْ عَطَاءٍ وَلَا لَقِيتُ فِيمَنْ لَقِيتُ أَكْذَبَ مِنْ جَابِرٍ الْجُعْفِيِّ مَا أَتَيْتُهُ بِشَيْءٍ قَطُّ مِنْ رَأْيِي إِلَّا جَاءَنِي فِيهِ بِحَدِيثٍ وَزَعَمَ أَنَّ عِنْدَهُ كَذَا وَكَذَا أَلْفَ حَدِيثٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَنْطِقْ بِهَا، فَهَذَا أَبُو حَنِيفَةَ يُجَرِّحُ جَابِرًا الْجُعْفِيَّ وَيُكَذِّبُهُ ضِدَّ قَوْلِ مَنِ انْتَحَلَ مِنْ أَصْحَابِهِ مَذْهَبَهُ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 620). Bak hadis no: 2109.

وَزَعَمَ أَنَّ قَوْلَ أَئِمَّتِنَا فِي كُتُبِهِمْ: فُلَانٌ ضَعِيفٌ غِيبَةٌ، ثُمَّ لَمَّا اضْطَرَّهُ الْأَمْرُ جَعَلَ يَحْتَجُّ بِمَنْ كَذَّبَهُ شَيْخُهُ فِي شَيْءٍ يَدْفَعُ بِهِ سُنَّةً مِنْ سُنَنِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَمَّا جَابِرٌ الْجُعْفِيُّ فَقَدْ ذَكَرْنَا قِصَّتَهُ فِي كِتَابِ الْمَجْرُوحِينَ مِنَ الْمُحَدِّثِينَ بِالْبَرَاهِينِ الْوَاضِحَةِ الَّتِي لَا يَخْفَى عَلَى ذِي لُبٍّ صِحَّتُهَا فَأَغْنَى ذَلِكَ عَنْ تِكْرَارِهَا فِي هَذَا.

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis, imamları namazı oturarak kıldırdığı zaman cemaatin de oturarak namaz kılmasının kullara emredilen Allah'a itaatten olduğunu açıkça göstermektedir. Bana göre bu şekilde namaz kılma, caizliğinde icmâ olan konulardan biridir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbından dört kişi bunun cevazı konusunda fetva vermişlerdir. Bu dört kişi Câbir b. Abdillah, Ebû Hureyre, Useyd b. Hudayr ve Kays b. Kahd'dir. Bizim itibar ettiğimiz icmâ, vahyin nazil olmasına şahit olan, onların vesilesiyle Yüce Allah'ın vahyi tahrifattan ve saldırıların zararından koruduğu ashâbın icmâsıdır. Söz konusu bu dört sahabenin hilafına muttasıl ya da munkatı' isnadla da olsa bir rivayet gelmiş değildir. İmam oturarak namaz kıldığı zaman cemaatin de onun arkasında oturarak namaz kılması gerektiği konusunda sahabe icmâ etmiş gibidir. Tâbiûndan Câbir b. Zeyd ve Ebu'ş-Şa'sâ da bu yönde fetva vermişlerdir. Sahih olsun olmasın tâbiûndan hiç kimse bunun hilafına bir şey rivayet etmiş değildir. Bunun caizliği konusunda tâbiûnun da icmâsı var gibidir.

Ümmet içinde, imam oturarak namaz kıldığı zaman cemaatin oturarak namaz kılamayacağını söyleyen ilk kişi, Nehaî'nin öğrencilerinden Muğîre b. Miksam'dır. Ondan da Hammâd b. Ebî Süleymân bu görüşü alıp savunmuştur. Hammâd'dan da bu görüşü Ebû Hanîfe almış, Ebû Hanîfe'ye de öğrencileri bu konuda uymuşlardır. Bu konuda getirdikleri en büyük delil de Câbir el-Cu'fî'nin Şa'bî'den yaptığı rivayettir. Bu rivayete göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): ***"Benden sonra hiç kimse namazı oturarak kıldırmasın"*** buyurmuştur. Bu hadisin isnâdı sahih olsa dahi mürsel bir rivayettir. Bize göre mürsel rivayet, hiç rivayet edilmemiş rivayetle aynı değerdedir. Çünkü hüsnü zan ile faziletli biri de olsa tabiûndan birinin mürsellerini kabul edeceksek tebeu't-tâbiînden gelen mürselleri de kabul etmemiz gerekecektir. Tebeu't-tâbiînden gelen mürselleri kabul ediyorsak onlardan sonra gelenlerin mürsellerini de kabul etmemiz gerekecektir. Onların mürsellerini kabul etmemiz durumunda onlardan sonra gelenlerin de mürsellerini kabul etmemiz gerecektir. Onların mürsellerini kabul etmemiz durumunda "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu" diyen her bir kişinin rivayetini kabul etmemiz gerecektir ki böylesi bir tutum şeriata aykırıdır.

Liderleri bu haberin ravisini tenkit etmişken böylesi mürsel bir haberi delil olarak getirenlerin tutumu şaşırtıcıdır. Zira Rakka'da Hüseyn b. Abdillah b. Yezîd

el-Kattân'ın Ahmed b. Ebi'l-Havârî'den, onun da Ebû Yahyâ el-Himmânî'den bize naklettiğine göre Ebû Hânife şöyle demiştir: "Karşılaştığım kişiler içinde Atâ'dan daha iyisini görmüş değilim. Yine karşılaştığım kişiler içinde Câbir el-Cu'fî'den daha yalancısını görmüş değilim. Hangi konuda görüş belirttimse mutlaka o konuda bana hadis getirdi ve bu şekilde yanında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) söylemediği bin hadisin bulunduğunu söyledi."

Bizzat Ebû Hanîfe, Câbir el-Cu'fî'yi tenkit edip yalancı olduğunu söylemiştir. Oysa onun mezhebinden olan öğrencileri aksi bir tavır takınmış, hocalarımızın, kitaplarında "Filan kişi zayıf biridir" demelerini gıybet saymışlardır. Ancak ihtiyaç duyduklarında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünnetlerinden birini reddetmek için hocalarının, yalancı diye nitelediği birinin rivayetine delil diye sarılmışlardır. Câbir el-Cu'fî'nin durumunu Kitâbu'l-Mecrûhîn eserimizde akıl sahibi her bir kişinin sıhhatini inkar edemeyeceği delillerle zikrettik. Bundan dolayı burada tekrar etme gereği duymuyoruz.

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ أَمْرُ فَضِيلَةٍ لَا فَرِيضَةٍ

Sıradan Bir Âlime Bu Emrin Farziyet Değil Fazilet Hükmü Taşıdığı İzlenimi Veren Haber

٢١١١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُجَيْرٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَتَاهُ الْقَوْمُ وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَصَلَّى بِهِمْ قَاعِدًا وَهُمْ قِيَامٌ، فَلَمَّا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ الْأُخْرَى ذَهَبُوا يَقُومُونَ فَقَالَ: «ائْتَمُّوا بِإِمَامِكُمْ، وَإِنْ صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا، وَإِنْ صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا». [١ : ٥]

2111- Enes bildiriyor: Ashâbı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e ziyaretine geldiklerinde namaz vakti gelince onlara oturarak namazı kıldırdı. Ancak onlar namazı ayakta kıldılar. Diğer vaktin namazı gelince ashâbı ayakta kılmaya yeltenince: **"İmamlarınıza uyun. Namazı oturarak kıldırdığında siz de oturarak kılın; ayakta kıldırdığı zaman siz de namazı ayakta kılın"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/119); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/200; Buhârî 378; Bak hadis no: 2102.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ تَأْوِيلَ هَذَا الْمُتَأَوِّلِ لِهَذِهِ اللَّفْظَةِ الَّتِي فِي خَبَرِ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ

Humeyd et-Tavîl'in Rivayetinde Geçen Söz Konusu Lafzı Tevil Eden Kişinin Bu Tevilini Çürüten Haber

٢١١٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: رَكِبَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَرَسًا بِالْمَدِينَةِ فَصَرَعَهُ عَلَى جِذْعِ نَخْلَةٍ، فَانْفَكَّتْ قَدَمُهُ فَأَتَيْنَاهُ نَعُودُهُ فَوَجَدْنَاهُ فِي مَشْرُبَةٍ لِعَائِشَةَ يُسَبِّحُ جَالِسًا فَقُمْنَا خَلْفَهُ فَتَنَكَّبَ عَنَا، ثُمَّ أَتَيْنَاهُ مَرَّةً أُخْرَى فَوَجَدْنَاهُ يُصَلِّي الْمَكْتُوبَةَ، فَقُمْنَا خَلْفَهُ فَأَشَارَ إِلَيْنَا فَقَعَدْنَا، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: «إِذَا صَلَّى الْإِمَامُ جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا، وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا وَلَا تَفْعَلُوا كَمَا يَفْعَلُ أَهْلُ فَارِسٍ بِعُظَمَائِهَا». [١ : ٥]

2112- Câbir (b. Abdillah) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'de bir ata bindi de at onu bir hurma kökünün üzerine düşürdü, (bu sebeple de) bir ayağı çıktı. Ziyaret etmek maksadıyla huzuruna girdik. O'nu, Âişe'ye ait meşrebede[1] (şerbetlik denilen odada) oturarak nafile namaz kıldığını gördük. Biz de (O'na uyarak) arkasında ayakta durduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize ses çıkarmadı. Sonra başka bir defa O'nun yanına (ziyarete) gittiğimizde (oturduğu yerde) farz namazı kılarken bulduk. Biz de arkasında ayakta O'na uyduk. Bu defa bize (oturmamızı) işaret buyurdu. Biz de oturduk. Namazı bitirince: **"İmam oturarak kıldığı zaman siz de oturarak namaz kılınız. O ayakta namaz kılarsa, siz de ayakta namaz kılınız. Perslerin, liderlerine karşı davrandıkları gibi (siz de bana öyle) davranmayın"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ اللَّفْظَةَ الَّتِي فِي خَبَرِ حُمَيْدٍ حَيْثُ صَلَّى ﷺ بِهِمْ قَاعِدًا وَهُمْ قِيَامٌ إِنَّمَا كَانَتْ تِلْكَ سُبْحَةً، فَلَمَّا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ الْفَرِيضَةُ أَمَرَهُمْ

---

[1] Meşrebe: İçerisinde gıda maddesi, silah vs. eşyaların saklandığı ve üst katında da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bazen yalnız kalmak için çıkıp kullandığı iki katlı odadır. Bu daireye, "hizâne" ve üst kat odaya da "meşrebe" denilmektedir. Bir çeşit özel kat olan bu yer ile Bilal görevli idi. Anahtarı da onda bulunuyordu. Üst kata çıkmak için merdiven vazifesi gören oyulmuş hurma kütüğü kullanılıyordu.

İsnâdı Müslim'in şartınca sahihtir. İbn Hibbân 3/247 (2109), Ebû Ya'lâ, *Müsned* 3/411 (1896), Beyhakî, *Sünen* (3/79-80) ve İbn Huzeyme (1615) rivayet ettiler..

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/122; Sahîh Ebî Dâvud 615); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 602; Bak hadis no: 2114, 2122, 2123.

أَنْ يُصَلُّوا قُعُودًا كَمَا صَلَّى هُوَ فَفِي هَذَا أَوْكَدُ الْأَشْيَاءِ أَنَّ الْأَمْرَ مِنْهُ ﷺ لِمَا وَصَفْنَا أَمْرُ فَرِيضَةٍ لَا فَضِيلَةٍ»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis Humeyd et-Tavîl'in rivayetinde geçen, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı oturarak, cemaatin ise ayakta kıldığına yönelik ifadenin hatalı olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Zira söz konusu bu namaz nafile namazdı. Farz olan namazın vakti geldiğinde ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisi gibi cemaatin de oturarak namaz kılmasını emretmiştir. Bu da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu yöndeki emrinin fazilete yönelik değil, farziyet bildiren bir emir olduğunun en açık kanıtlarındandır.

ذِكْرُ خَبَرٍ تَأَوَّلَهُ بَعْضُ النَّاسِ بِمَا يَنْطِقُ عُمُومُ الْخَبَرِ بِضِدِّهِ

Genel Lafzı Bazılarınca Husûsi Olarak Tevil Edilen Haber

٢١١٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: خَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ فَرَسٍ فَجُحِشَ، فَصَلَّى لَنَا قَاعِدًا فَصَلَّيْنَا مَعَهُ قُعُودًا، ثُمَّ انْصَرَفَ فَقَالَ: «إِنَّمَا الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ». [١: ٥]

2113- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) attan düşünce yaralandı. Bundan dolayı namazı bize oturarak kıldırdı. Biz de arkasında namazı oturarak kıldık. Namazı bitirdikten sonra da şöyle buyurdu: **"İmam kendisine uyulmak için imam olmuştur. Tekbir getirdiği zaman siz de tekbir getirin. Rükû ettiğinde siz de rükû edin. Rükûdan kalktığı zaman siz de kalkın. «Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamdedenleri işitir)» dediği zaman «Rabbenâ lekel-hamd (=Rabbimiz! Sana hamdolsun)» deyin. İmam secdeye gittiği zaman siz de secdeye gidin. O oturarak namaz kılarsa, siz de oturarak namaz kılın."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Buhârî 773; Müslim 411/78; Tirmizî 361; Bak hadis no: 2102.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: زَعَمَ بَعْضُ الْعِرَاقِيِّينَ مِمَّنْ كَانَ يَنْتَحِلُ مَذْهَبَ الْكُوفِيِّينَ أَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَرَادَ بِهِ، وَإِذَا تَشَهَّدَ قَاعِدًا فَتَشَهَّدُوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ» فَحَرَّفَ الْخَبَرَ عَنْ عُمُومِ مَا وَرَدَ الْخَبَرُ فِيهِ بِغَيْرِ دَلِيلٍ يَثْبُتُ لَهُ عَلَى تَأْوِيلِهِ

Ebû Hâtim der ki: Kufelilerin mezhebinden intihallerde bulunan bazı Iraklılar, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"O oturarak namaz kılarsa, siz de oturarak namaz kılın"* sözünün "İmam oturarak teşehhüdü yaptığı zaman siz de teşehhüdü oturarak yapın" anlamında olduğunu söylemiş, umûmi olarak gelen emri herhangi bir delile dayanmadan tevillerine uydurmak için tahrif etmişlerdir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ تَأْوِيلَ هَذَا الْمُتَأَوِّلِ لِهَذَا الْأَمْرِ الْمُطْلَقِ

Umûmî Olarak Gelen Bu Emri Tevil Eden Kişinin Bu Tevilini Çürüten Haber

٢١١٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: صُرِعَ النَّبِيُّ ﷺ عَنْ فَرَسٍ لَهُ فَوَقَعَ عَلَى جِذْعِ نَخْلَةٍ، فَانْفَكَّتْ قَدَمُهُ فَدَخَلْنَا عَلَيْهِ نَعُودُهُ وَهُوَ يُصَلِّي فِي مَشْرُبَةٍ لِعَائِشَةَ جَالِسًا فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ وَنَحْنُ قِيَامٌ، ثُمَّ دَخَلْنَا عَلَيْهِ مَرَّةً أُخْرَى وَهُوَ يُصَلِّي جَالِسًا فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ وَنَحْنُ قِيَامٌ فَأَوْمَأَ إِلَيْنَا أَنِ اجْلِسُوا فَلَمَّا صَلَّى قَالَ: «إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِنْ صَلَّى جَالِسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا وَلَا تَقُومُوا وَهُوَ جَالِسٌ كَمَا يَصْنَعُ أَهْلُ فَارِسٍ بِعُظَمَائِهَا». [١: ٥]

2114- Câbir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) atından bir hurma kütüğünün üzerine düştü ve ayağı çıktı/incindi. Onu ziyaret ettiğimizde Hz. Âişe'ye ait bir odada oturarak namaz kılıyordu. Biz de ayakta durarak ona uyduk. Daha sonra oturarak namaz kılarken bir daha yanına girip ayakta durarak ona uyduğumuzda, bize oturmamızı işaret etti ve namazı bitirince şöyle buyurdu: **"İmam, kendisine uyulsun diye imam kılınmıştır. Bundan dolayı ayakta durarak namaz kıldığında siz de ayakta durarak kılınız. Oturarak kıldığında ise siz de oturunuz. Perslerin ileri gelenlerine yaptıkları gibi imam otururken siz ayakta durmayınız."**[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/300; Ebû Dâvûd 602; Bak hadis no: 2112.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي قَوْلِ جَابِرٍ: فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ وَنَحْنُ قِيَامٌ، بَيَانٌ وَاضِحٌ عَلَى دَحْضِ قَوْلِ هَذَا الْمُتَأَوِّلِ إِذِ الْقَوْمُ لَمْ يَتَشَهَّدُوا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُمْ قِيَامٌ وَكَذَلِكَ قَوْلُهُ فِي الصَّلَاةِ الْأُخْرَى فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ وَنَحْنُ قِيَامٌ فَأَوْمَأَ إِلَيْنَا أَنِ اجْلِسُوا أَرَادَ بِهِ الْقِيَامَ الَّذِي هُوَ فَرْضُ الصَّلَاةِ لَا التَّشَهُّدَ»

Ebû Hâtim der ki: Câbir'in "Biz de ayakta durarak ona uyduk" sözü söz konusu tevilin geçersizliğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Zira cemaat teşehhüdü Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında ayakta yapmış değillerdir. "Ayakta durarak ona uyduğumuzda, bize oturmamızı işaret etti" sözünde de "kıyâm" ifadesiyle kastedilen teşehhüd değil namazın bir farzı olan kıyâmdır.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى فَسَادِ تَأْوِيلِ هَذَا الْمُتَأَوِّلِ لِهَذَا الْخَبَرِ

Böylesi Bir Tevilin Geçersiz Olduğuna Delalet Eden Başka Bir Haber

٢١١٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، بِبَيْتِ الْمَقْدِسِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي يُونُسَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّمَا الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَإِذَا رَفَعَ فَارْفَعُوا، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعُونَ». [١: ٥]

2115- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"İmam ona uyulmak için imam kılınmıştır. O tekbir getirdiği zaman siz de tekbir getirin, rükû yaptığı zaman siz de rükuya gidin. Rükûdan kalktığı zaman siz de kalkın. «Semiallahu limen hamideh» dediği zaman siz: «Rabbenâ leke'l-hamd» deyin. O ayakta namaz kılarsa, siz de ayakta namaz kılın. Oturarak namaz kılarsa, siz de hepiniz beraber oturarak namaz kılın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي تَقْرِيرِ النَّبِيِّ ﷺ الْأَمْرَ لِلْمَأْمُومِينَ أَنْ يُصَلُّوا قِيَامًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ قَائِمًا بِالْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ قُعُودًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ جَالِسًا أَعْظَمُ الْبَيَانِ أَنَّهُ ﷺ لَمْ يُرِدْ بِهِ التَّشَهُّدَ فِي الْأَمْرَيْنِ جَمِيعًا وَإِنَّمَا أَرَادَ الْقِيَامَ الَّذِي هُوَ فَرْضُ الصَّلَاةِ أَنْ يُؤْتَى بِهِ كَمَا يَأْتِي الْإِمَامُ»

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2107.

Ebû Hâtim der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), imamın namazı ayakta kılması durumunda cemaatin de ayakta kılmasını, imamın oturarak kılması durumunda da cemaatin oturarak kılmasını emretmesi, buradaki oturmadan kastın teşehhüd için oturma olmadığını, aynı şekilde zikrettiği kıyamın da namazın bir farzı olan kıyâm olduğunu ve imama uyularak eda edilmesi gerektiğini açık bir şekilde göstermektedir."

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ بَعْضَ أَئِمَّتِنَا أَنَّهُ نَاسِخٌ لِأَمْرِ النَّبِيِّ ﷺ الْمَأْمُومِينَ بِالصَّلَاةِ قُعُودًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ جَالِسًا

Bazı Hocalarımıza Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Oturarak Namazı Kılan İmama Cemaatin de Uyup Oturarak Kılmasına Yönelik Emrini Neshettiği İzlenimi Veren Haber

٢١١٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ زَائِدَةَ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُتْبَةَ، قَالَ: دَخَلْتُ عَلَى عَائِشَةَ فَقُلْتُ لَهَا: أَلَا تُحَدِّثِينِي عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ قَالَتْ: بَلَى، ثَقُلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «أَصَلَّى النَّاسُ؟ » فَقُلْتُ: لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «ضَعُوا لِي مَاءً فِي الْمِخْضَبِ» قَالَتْ: فَفَعَلْنَا فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ ذَهَبَ لِيَنُوءَ فَأُغْمِيَ عَلَيْهِ، ثُمَّ أَفَاقَ، فَقَالَ: «أَصَلَّى النَّاسُ؟ » فَقُلْتُ: لَا هُمْ يَنْتَظِرُونَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَالنَّاسُ عُكُوفٌ فِي الْمَسْجِدِ يَنْتَظِرُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِصَلَاةِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ، قَالَتْ: فَأَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ أَنْ صَلِّ بِالنَّاسِ فَأَتَاهُ الرَّسُولُ فَقَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَأْمُرُكَ أَنْ تُصَلِّيَ بِالنَّاسِ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ وَكَانَ رَجُلًا رَقِيقًا: يَا عُمَرُ صَلِّ بِالنَّاسِ، فَقَالَ لَهُ عُمَرُ: أَنْتَ أَحَقُّ بِذَلِكَ، قَالَ: فَصَلَّى بِهِمْ أَبُو بَكْرٍ تِلْكَ الْأَيَّامَ، قَالَتْ: ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَجَدَ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ لِصَلَاةِ الظُّهْرِ وَأَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي بِالنَّاسِ، قَالَتْ: فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ لِيَتَأَخَّرَ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَنْ لَا يَتَأَخَّرَ، وَقَالَ لَهُمَا: «أَجْلِسَانِي إِلَى جَنْبِهِ» فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ فَجَعَلَ أَبُو بَكْرٍ يُصَلِّي وَهُوَ قَائِمٌ بِصَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ وَالنَّبِيُّ ﷺ قَاعِدٌ قَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ: فَدَخَلْتُ عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ فَقُلْتُ: أَلَا أَعْرِضُ عَلَيْكَ مَا حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ، عَنْ مَرَضِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ؟ فَقَالَ: هَاتِ فَعَرَضْتُ حَدِيثَهَا عَلَيْهِ، فَمَا أَنْكَرَ مِنْهُ شَيْئًا. [١ : ٥]

2116- Ubeydullah b. Abdillah b. Utbe anlatıyor: Hz. Âişe'nin yanına girdim ve: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hastalığı olayından bana haber verir misin?" dedim. O da: "Olur (anlatırım)" diyerek başladı anlatmaya:

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) (hastalığı) ağırlaştı. **"İnsanlar namaz kıldı mı?"** diye sordu. Ben: "Hayır, ey Allah'ın Resûlü, seni bekliyorlar" cevabını verdim. Bunun üzerine: **"Benim için leğende su hazırlayın"** buyurdu. Biz de hazırladık ve yıkandı. Sonra kendi çabasıyla kalkmaya yeltendi, fakat bayıldı.

Sonra ayılınca yine: **"İnsanlar namaz kıldı mı?"** diye sordu. Biz: "Hayır seni bekliyorlar, ey Allah'ın Resûlü" cevabını verdik. Sonra yine: **"Benim için leğen içinde su hazırlayın"** buyurdu. Biz de hazırladık ve yıkandı. Sonra kendi çabasıyla kalkmaya yeltenince baygınlık geçirdi. Sonra ayılınca yine: **"İnsanlar namaz kıldı mı?"** diye sordu. Biz: "Hayır, ey Allah'ın Resûlü, seni bekliyorlar" cevabını verdik.

Bu sırada insanlar Mescid'de Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazı için bekliyorlardı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'e insanlara namaz kıldırsın diye elçi gönderdi. Elçi de gidip: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sana insanlara namaz kıldırmanı emrediyor" haberini ulaştırdı. Ebû Bekr ise yumuşak kişilikli birisi olduğundan: **"Ey Ömer! İnsanlara sen namaz kıldır"** dedi. Ömer de ona: "Sen buna benden daha layıksın" karşılığını verdi.

Sonra Ebû Bekr insanlara bu günlerde namaz kıldırdı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinde bir rahatlama hissedince iki kişinin arasında öğle namazına çıktı. O sırada Ebû Bekr insanlara namaz kıldırıyordu. Ebû Bekr, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) görünce geriye çekilmeye yeltendi ise de Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geri gelmemesini işaret etti. Yanındaki iki kişiye: **"Beni Ebû Bekr'in yanına oturtun"** buyurdu. Böylece O'nu Ebû Bekr'in yanına oturttular. Sonra Ebû Bekr ayakta olarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazının aynısını kıldı. İnsanlar ise Ebû Bekr'in namazının aynısını kıldılar. Bu esnada (imam konumunda olan) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oturuyordu.

(Ravi) Ubeydullah ekledi: Daha sonra Abdullah b. Abbâs'ın yanına gittim ve: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hastalığı ile ilgili Âişe'nin haberini sana sunayım mı?" dedim. O da: "Olur" deyince ben de hâdiseyi anlattım ve söylediğim hiçbir şeyi inkâr etmedi. [1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/251; Buhârî 687; Müslim 418; Nesâî 101, 102; İbn Mâce 1618; Darimî 1/387; Bak hadis no: 2118, 2119, 2120, 2121, 2124.

ذِكْرُ خَبَرٍ يُعَارِضُ الْخَبَرَ الَّذِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهُ فِي الظَّاهِرِ
Üstte Zikrettiğimiz Hadise Zahirde Aykırı Olan Haber

٢١١٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَدَلُ بْنُ الْمُحَبَّرِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ، عَنْ، عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَائِشَةَ: «أَنَّ أَبَا بَكْرٍ صَلَّى بِالنَّاسِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّفِّ خَلْفَهُ». [١ : ٥]

2117- Hz. Âişe bildiriyor: "Ebû Bekr, arkasındaki safta Resûlullah'ın da (sallallahu aleyhi vesellem) bulunduğu cemaate namaz kıldırdı."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: خَالَفَ شُعْبَةُ بْنُ الْحَجَّاجِ زَائِدَةَ بْنَ قُدَامَةَ فِي مَتْنِ هَذَا الْخَبَرِ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَبِي عَائِشَةَ فَجَعَلَ شُعْبَةُ النَّبِيَّ ﷺ مَأْمُومًا حَيْثُ صَلَّى قَاعِدًا وَالْقَوْمُ قِيَامٌ وَجَعَلَ زَائِدَةُ النَّبِيَّ ﷺ إِمَامًا حَيْثُ صَلَّى قَاعِدًا وَالْقَوْمُ قِيَامٌ وَهُمَا مُتْقِنَانِ حَافِظَانِ فَكَيْفَ يَجُوزُ أَنْ تُجْعَلَ إِحْدَى الرِّوَايَتَيْنِ اللَّتَيْنِ تَضَادَّتَا فِي الظَّاهِرِ فِي فِعْلٍ وَاحِدٍ نَاسِخًا لِأَمْرٍ مُطْلَقٍ مُتَقَدِّمٍ، فَمَنْ جَعَلَ أَحَدَ الْخَبَرَيْنِ نَاسِخًا لِمَا تَقَدَّمَ مِنْ أَمْرِ النَّبِيِّ ﷺ وَتَرَكَ الْآخَرَ مِنْ غَيْرِ دَلِيلٍ يَثْبُتُ لَهُ عَلَى صِحَّتِهِ سَوَّغَ لِخَصْمِهِ أَخْذَ مَا تَرَكَ مِنَ الْخَبَرَيْنِ وَتَرْكَ مَا أَخَذَ مِنْهُمَا، وَنَظِيرُ هَذَا النَّوْعِ مِنَ السُّنَنِ خَبَرُ ابْنِ عَبَّاسٍ «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَكَحَ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ»، وَخَبَرُ أَبِي رَافِعٍ «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَكَحَهَا وَهُمَا حَلَالَانِ» فَتَضَادَّ الْخَبَرَانِ فِي فِعْلٍ وَاحِدٍ فِي الظَّاهِرِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ بَيْنَهُمَا تَضَادٌّ عِنْدَنَا فَجَعَلَ جَمَاعَةٌ مِنْ أَصْحَابِ الْحَدِيثِ الْخَبَرَيْنِ اللَّذَيْنِ رُوِيَا فِي نِكَاحِ مَيْمُونَةَ مُتَعَارِضَيْنِ وَذَهَبُوا إِلَى خَبَرِ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَا يَنْكِحُ الْمُحْرِمُ وَلَا يُنْكِحُ» فَأَخَذُوا بِهِ إِذْ هُوَ يُوَافِقُ إِحْدَى الرِّوَايَتَيْنِ اللَّتَيْنِ رُوِيَتَا فِي نِكَاحِ مَيْمُونَةَ وَتَرَكُوا خَبَرَ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَكَحَهَا وَهُوَ مُحْرِمٌ.

فَمَنْ فَعَلَ هَذَا لَزِمَهُ أَنْ يَقُولَ تَضَادَّ الْخَبَرَانِ فِي صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ فِي عِلَّتِهِ عَلَى حَسْبِ مَا ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ فَيَجِبُ أَنْ نَجِيءَ إِلَى الْخَبَرِ الَّذِي فِيهِ الْأَمْرُ بِصَلَاةِ الْمَأْمُومِينَ قُعُودًا إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ قَاعِدًا فَنَأْخُذُ بِهِ إِذْ هُوَ يُوَافِقُ إِحْدَى الرِّوَايَتَيْنِ اللَّتَيْنِ رُوِيَتَا فِي صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ فِي عِلَّتِهِ وَنَتْرُكَ الْخَبَرَ الْمُنْفَرِدَ عَنْهُمَا كَمَا فَعَلَ ذَلِكَ فِي نِكَاحِ مَيْمُونَةَ وَلَيْسَ عِنْدَنَا بَيْنَ هَذِهِ الْأَخْبَارِ تَضَادٌّ وَلَا

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Muvattâ 1/348, 349; Ahmed 6/249, 6/393; Buhârî 1837; Müslim 1409, 1410; Tirmizî 841; Nesâî 2/83; Darimî 2/38.

تَهَاتُرٌ وَلَا نَاسِخٌ وَلَا مَنْسُوخٌ بَلْ مِنْهَا مُخْتَصَرٌ وَمُتَقَصًّى وَمُجْمَلٌ وَمُفَسَّرٌ إِذَا ضُمَّ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ بَطَلَ التَّضَادُّ بَيْنَهُمَا وَاسْتُعْمِلَ كُلُّ خَبَرٍ فِي مَوْضِعِهِ عَلَى مَا سَنُبَيِّنُهُ إِنْ قَضَى اللَّهُ ذَلِكَ وَشَاءَهُ

Ebû Hâtim der ki: Şu'be b. el-Haccâc bu hadisin metninde Zâide b. Kudâme'ye muhalefet etmiştir. Zira Şu'be bunu Mûsa b. Ebî Âişe'den naklederken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) cemaatten biri olarak ve oturarak namaz kıldığını zikretmiştir. Zâide ise bunu naklederken Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak kıldığı namazda imam olduğunu, cemaatin ise arkasında namazı ayakta kıldığını zikretmiştir. Şu'be de Zâide de hafız ve dakik iki imam olmasına rağmen aynı olayı aktaran ve zahirde birbiriyle çelişkili gibi görünen iki rivayetten biri nasıl daha önce bu yönde mutlak olarak gelen bir emri neshetmiş olabilir? Sıhhatine yönelik herhangi bir delile dayanmadan bu iki rivayetten birinin daha önce bu yönde Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) mutlak olarak gelen emri nesh ettiğini söyleyip diğer rivayete itibar etmeyenler, hasımlarına, terk ettikleri rivayete itibar edip itibar ettikleri rivayeti reddetme hakkı da tanımış olmaktadırlar.

Sünnetler içinde benzeri bir durum Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Meymûne ile evlenmesi konusunda İbn Abbâs'tan gelen rivayette bulunmaktadır. İbn Abbâs: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ihramlı iken Meymûne ile evlendi" demiştir. Ebû Râfi' ise: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Meymûne ile evlendiğinde ikisi de ihramlı değildi" demiştir. Zahirde aynı olayı anlatan iki haber birbiriyle çelişik gibi durmaktadır. Oysa bizce iki haber arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Hadis âlimlerinden bazıları Meymûne'nin evlenmesi ile ilgili gelen bu iki rivayeti çelişkili görmüş, bu konuda Osmân b. Affân'ın Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem): "İhramlı olan kişi evlenemez ve başkasını da evlendiremez" şeklinde naklettiği hadise itibar etmişlerdir. Zira Osmân'dan gelen bu rivayet Meymûne'nin evliliği konusunda birbiriyle çelişik olan iki rivayetten birine mutabık düşmektedir. Buna dayanarak Ebû Râfi'nin rivayetini kabul edip, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ihramlı iken Meymûne ile evlendiğini söyleyen İbn Abbâs'ın rivayetini bırakmışlardır.

Ancak böyle yapanlar hastalığı sırasında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı konusunda birbiriyle çelişik gelen rivayetlere yönelik, Meymûne'nin evliliği konusunda gösterdikleri tutumu göstermelidir. Yani imam oturarak namazı kıldığı zaman cemaatin de oturarak namaz kılması gerektiği emrini içeren habere göre hareket edilmelidir. Zira bu haber hastalığı sırasında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıldığı namaza yönelik gelen iki rivayetten birine mutabık düşmektedir. Ancak bize göre bu iki haber arasında herhangi bir çelişki ve mutarsızlık bulunmamaktadır. Bunlardan biri nâsih, biri mensûh de değildir. Bu

yönde gelen rivayetlerin bazıları muhtasar, bazıları mufassal, bazıları mücmel, bazıları da müfesser olarak nakledilmiştir. Ancak hepsi bir arada düşünüldüğünde aradaki çelişki ortadan kalkacak, her bir haber kendi konusuna uygun bir şekilde kullanılacaktır. Yüce Allah diler ve takdir ederse bunu da ileriki bölümlerde açıklayacağız.

ذِكْرُ طَرِيقٍ آخَرَ بِخَبَرِ عَائِشَةَ أَوْهَمَ جَمَاعَةً مِنْ أَصْحَابِ الْحَدِيثِ أَنَّهُ نَاسِخٌ لِلْأَمْرِ الْمُتَقَدِّمِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Hadis Âlimlerine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Söz Konusu Emrini Neshettiği İzlenimi Veren Âişe'nin Haberi

٢١١٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ الْعَبْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ زَائِدَةَ، عَنْ عَاصِمٍ ، عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، ثُمَّ أَفَاقَ فَقَالَ: «أَصَلَّى النَّاسُ؟ » قُلْنَا: لَا قَالَ: «مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسُ؟ » فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ إِذَا قَامَ مَقَامَكَ لَمْ يَسْتَطِعْ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، - قَالَ عَاصِمٌ: وَالْأَسِيفُ الرَّقِيقُ الرَّحِيمُ - قَالَ: «مُرُوا أَبَا بَكْرٍ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ» قَالَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلُّ ذَلِكَ أَرُدُّ عَلَيْهِ قَالَتْ: فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ بِالنَّاسِ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَجَدَ خِفَّةً مِنْ نَفْسِهِ فَخَرَجَ بَيْنَ بَرِيرَةَ وَنُوبَةَ إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى نَعْلَيْهِ تَخُطَّانِ فِي الْحَصَا وَأَنْظُرُ إِلَى بُطُونِ قَدَمَيْهِ، فَقَالَ لَهُمَا: «أَجْلِسَانِي إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ» فَلَمَّا رَآهُ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ يَتَأَخَّرُ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَنِ اثْبُتْ مَكَانَكَ فَأَجْلَسَاهُ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ، قَالَتْ: فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «يُصَلِّي وَهُوَ جَالِسٌ وَأَبُو بَكْرٍ قَائِمٌ يُصَلِّي بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ». [١: ٥]

2118- Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (son) hastalığında bayılmıştı. Sonra ayıldığında, (çevresindekilere): **"İnsanlar namaz kıldı mı?"** diye sordu. Onlar da: "Hayır (kılmadılar)" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ebû Bekr'e söyleyiniz de, insanlara namaz kıldırsın"** buyurdu. Ben de: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu Ebû Bekr, yufka yürekli bir adamdır. O, senin makamında namaza durduğunda (bu yapısından dolayı ağlayıp) insanlara namaz kıldırmaya güç yetiremez" dedim...

Hadis devamla şu şekilde geçmektedir: Ebû Bekr (mihraba çıkıp) halka namaz kıldırdı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinde bir hafiflik hissetti ve Berîre ile Nûbe'ye dayanarak (Mescid'e) çıktı. Çakıl taşları içerisinde (yürürken)

ayakkabılarını yerlerde sürüdüğü ve ayaklarının tabanları hâlâ gözümün önündedir. (Kendisini taşıyan) iki kimseye: **"Beni, Ebû Bekr'in yanına oturtunuz"** buyurdu. Ebû Bekr, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i görünce geriye doğru çekildi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise ona yerinde sabit kalmasını işaret etti. Bunun üzerine o iki kişi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i yanına oturttular.

Âişe devamla der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturduğu yerde namaz kılıyordu. Ebû Bekr de ayakta Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazına uyarak namaz kılıyordu. Cemaat de Ebû Bekr'in namazına uyarak namaz kılıyorlardı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ يُعَارِضُ فِي الظَّاهِرِ خَبَرَ أَبِي وَائِلٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Üstte Zikrettiğimiz Ebû Vâil Hadisine Zahirde Aykırı Olan Haber

٢١١٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَبَابَةُ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ نُعَيْمِ بْنِ أَبِي هِنْدَ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَرَضِهِ الَّذِي مَاتَ فِيهِ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ قَاعِدًا». [١: ٥]

2119- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefatına sebep olan hastalığı sırasında Ebû Bekr'in arkasında oturarak namaz kıldı."[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «خَالَفَ نُعَيْمُ بْنُ أَبِي هِنْدَ، عَاصِمَ بْنَ أَبِي النَّجُودِ فِي مَتْنِ هَذَا الْخَبَرِ فَجَعَلَ عَاصِمٌ أَبَا بَكْرٍ مَأْمُومًا وَجَعَلَ نُعَيْمُ بْنُ أَبِي هِنْدَ أَبَا بَكْرٍ إِمَامًا وَهُمَا ثِقَتَانِ حَافِظَانِ مُتْقِنَانِ، فَكَيْفَ يَجُوزُ أَنْ يُجْعَلَ خَبَرُ أَحَدِهِمَا نَاسِخًا لِأَمْرٍ مُتَقَدِّمٍ، وَقَدْ عَارَضَهُ فِي الظَّاهِرِ مِثْلُهُ؟ وَنَحْنُ نَقُولُ بِمَشِيئَةِ اللَّهِ وَتَوْفِيقِهِ: إِنَّ هَذِهِ الْأَخْبَارَ كُلَّهَا صِحَاحٌ وَلَيْسَ شَيْءٌ مِنْهَا يُعَارِضُ الْآخَرَ وَلَكِنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي عِلَّتِهِ صَلَاتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَةً لَا صَلَاةً وَاحِدَةً فِي إِحْدَاهُمَا كَانَ مَأْمُومًا وَفِي الْأُخْرَى كَانَ إِمَامًا وَالدَّلِيلُ عَلَى أَنَّهُمَا كَانَا صَلَاتَيْنِ لَا صَلَاةً وَاحِدَةً أَنَّ فِي خَبَرِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ بَيْنَ رَجُلَيْنِ يُرِيدُ أَحَدُهُمَا الْعَبَّاسَ وَالْآخَرَ عَلِيًّا وَفِي خَبَرِ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ بَيْنَ بَرِيرَةَ وَنُوبَةَ فَهَذَا يَدُلُّكَ عَلَى أَنَّهَا كَانَتْ صَلَاتَيْنِ لَا صَلَاةً وَاحِدَةً»

---

[1] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı hasendir. İbn Mâce 1234; Bak hadis no: 2116; Bak hadis no: 2119, 2120, 2121, 2124.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/159; Tirmizî 362; Nesâî 2/79; Bak hadis no: 2116, 2118.

Ebû Hâtim der ki: "Nuaym b. Ebî Hind bu hadisin metninde Âsım b. Ebi'n-Necûd'e muhalefet etmiştir. Zira Âsım bu namazda Ebû Bekr'i cemaatten biri olarak zikrederken, Nuaym b. Ebî Hind ise Ebû Bekr'i bu namazda imam olarak zikretmiştir. Her ikisi de sika, hafız ve dakik olmasına rağmen aynı olayı aktaran ve zahirde birbiriyle çelişkili gibi görünen iki rivayetten biri nasıl daha önce bu yönde mutlak olarak gelen bir emri neshetmiş olabilir? Biz ise Yüce Allah'ın dilemesi ve muvaffakiyeti ile diyoruz ki bu haberlerin ikisi de sahihtir. Aralarında herhangi bir çelişki yoktur. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), hastalığı sırasında Mescid'de cemaatle bir değil, iki defa namaz kılmıştır. Bu iki namazdan birinde cemaatten biri olarak, birinde de imam olarak bulunmuştur. Bu olayın bir değil iki namaz hakkında olduğunun deliline gelince Ubeydullah b. Abdillah'ın Âişe'den yaptığı rivayette Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) biri İbn Abbâs biri de Hz. Ali olmak üzere iki adamın arasında Mescid'e çıktığı zikredilir. Mesrûk'un Âişe'den yaptığı rivayette ise Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) biri Berîre biri de (siyahi köle) Nûbe olmak üzere iki kişinin arasında Mescid'e çıktığı zikredilir. Bu da söz konusu rivayetlerde zikredilenin bir değil, iki namaz olduğunu göstermektedir."

ذِكْرُ الصَّلَاةِ الَّتِي رُوِيَتْ فِيهَا الْأَخْبَارُ الْمُخْتَصَرَةُ الْمُجْمَلَةُ الَّذِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا

Muhtasar ve Mücmel Lafızlarla Nakledilen Söz Konusu Namaz

٢١٢٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ بُجَيْرٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا مَرِضَ النَّبِيُّ ﷺ مَرَضَهُ الَّذِي مَاتَ فِيهِ جَاءَهُ بِلَالٌ يُؤْذِنُهُ بِالصَّلَاةِ، فَقَالَ: «مُرُوا أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ» قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ وَمَتَى يَقُمْ مَقَامَكَ يَبْكِ فَلَوْ أَمَرْتَ عُمَرَ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ قَالَ: «مُرُوا أَبَا بَكْرٍ لِيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ» ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، «فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ»، قَالَتْ: فَأَرْسَلْنَا إِلَى أَبِي بَكْرٍ فَصَلَّى بِالنَّاسِ فَوَجَدَ النَّبِيُّ ﷺ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً فَخَرَجَ يُهَادَى بَيْنَ رَجُلَيْنِ وَرِجْلَاهُ تَخُطَّانِ فِي الْأَرْضِ، فَلَمَّا حَسَّ بِهِ أَبُو بَكْرٍ ذَهَبَ يَتَأَخَّرُ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ مَكَانَكَ قَالَ: فَجَاءَ النَّبِيُّ ﷺ فَجَلَسَ إِلَى جَنْبِ أَبِي بَكْرٍ فَكَانَ أَبُو بَكْرٍ يَأْتَمُّ بِالنَّبِيِّ ﷺ وَالنَّاسُ يَأْتَمُّونَ بِأَبِي بَكْرٍ. [١: ٥]

2120- Hz. Âişe anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefatından önceki hastalığına yakalanınca, Bilâl gelip onu namaza çağırdı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ebû Bekr'e söyleyin halka namaz kıldırsın"** buyurunca, biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Bekr yufka yürekli biridir ve ne zaman senin yerine geçse

ağlar. Ömer'e emretsen de namazı o kıldırsa" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç kez: **"Ebû Bekr'e söyleyin halka namaz kıldırsın"** buyurduktan sonra: **"Siz kadınlar, Hz. Yusuf zamanındaki kadınların karakterindesiniz"** deyince, Ebû Bekr'e haber gönderdik ve halka o namaz kıldırdı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kendini iyi hissedince iki adamın arasında onların yardımıyla ayakları yerde sürünerek çıktı. Ebû Bekr, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğini hissedince geri çekilmek istedi, ama Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yerinde durması için ona işaret etti ve gelip Ebû Bekr'in yanında oturdu. (Bu namazda) Ebû Bekr, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) uyuyor, halk ta Ebû Bekr'e uyuyordu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا خَبَرٌ مُخْتَصَرٌ مُجْمِلٌ فَأَمَّا اخْتِصَارُهُ، فَلَيْسَ فِيهِ ذِكْرُ الْمَوْضِعِ الَّذِي جَلَسَ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَعَلَى يَمِينِ أَبِي بَكْرٍ أَوْ عَنْ يَسَارِهِ؟»

Ebû Hâtim der ki: "Bu, muhtasar olarak gelen bir haberdir. Muhtasar olması da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekr'in sağında mı, solunda mı oturduğunun belirtilmemesinden dolayıdır."

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُتَقَصِّي لِلَّفْظَةِ الْمُخْتَصَرَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Bir Önceki Haberde Muhtasar Olarak Zikredilen Lafzı Açıklayan Haber

٢١٢١ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: لَمَّا وَجَدَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ نَفْسِهِ خِفَّةً جَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ وَكَانَ النَّبِيُّ ﷺ «يُصَلِّي بِالنَّاسِ قَاعِدًا وَأَبُو بَكْرٍ قَائِمًا». [١: ٥]

2121- Hz. Âişe dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kendini iyi hissedince gelip Ebû Bekr'in sol tarafına oturdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak insanlara namazı kıldırdı, Ebû Bekr ise bu sırada ayakta idi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/210; Buhârî 664; Müslim 418/95; İbn Mâce 1232; Bak hadis no: 2118, 2116; Bak hadis no: 2121.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/224; Buhârî 713; Müslim 418/95; Nesâî 2/99; İbn Mâce 1232; Bak hadis no: 2118, 2120.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «وَأَمَّا إِجْمَالُ الْخَبَرِ فَإِنَّ عَائِشَةَ حَكَتْ هَذِهِ الصَّلَاةَ إِلَى هَذَا الْمَوْضِعِ وَآخِرُ الْقِصَّةِ عِنْدَ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ إِذِ النَّبِيُّ ﷺ أَمَرَهُمْ بِالْقُعُودِ أَيْضًا فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ كَمَا أَمَرَهُمْ بِهِ عِنْدَ سُقُوطِهِ عَنْ فَرَسِهِ عَلَى حَسْبِ مَا ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ»

Ebû Hâtim der ki: Bu haber de mücmel bir haberdir. Zira Âişe kıssayı buraya kadar nakletmiştir. Kıssanın sonu da Câbir b. Abdillah'ın rivayetinde zikredilmiştir. Daha önce değindiğimiz gibi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), attan düştüğünde kıldığı namazda arkasındakilere oturmalarını söylemesi gibi Câbir'in rivayetinde de cemaate oturmalarını emrettiği zikredilir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُفَسِّرِ لِلْأَلْفَاظِ الْمُجْمَلَةِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا فِي خَبَرِ عَائِشَةَ

Âişe'nin Haberinde Mücmel Olarak Gelen Lafızları Açıklayan Haber

٢١٢٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهِبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّيْنَا وَرَاءَهُ وَهُوَ قَاعِدٌ وَأَبُو بَكْرٍ يُكَبِّرُ يُسْمِعُ النَّاسَ تَكْبِيرَهُ قَالَ: فَالْتَفَتَ إِلَيْنَا فَرَآنَا قِيَامًا، فَأَشَارَ إِلَيْنَا فَقَعَدْنَا فَصَلَّيْنَا بِصَلَاتِهِ قُعُودًا، فَلَمَّا سَلَّمَ قَالَ: «كِدْتُمْ أَنْ تَفْعَلُوا فِعْلَ فَارِسَ وَالرُّومِ يَقُومُونَ عَلَى مُلُوكِهِمْ وَهُمْ قُعُودٌ فَلَا تَفْعَلُوا ائْتَمُّوا بِإِمَامِكُمْ إِنْ صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِنْ صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا». [١: ٥]

2122- Câbir der ki: Bir defasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rahatsızken arkasında namaz kıldık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak namazı kıldırıyordu. Ebû Bekr de arkadakilere işittirmek için tekbirleri sesli bir şekilde tekrar ediyordu. Bir ara arkasına bakıp da bizim ayakta olduğumuzu görünce, işaretiyle oturduk ve oturarak namazı kıldık. Selam verince de şöyle buyurdu: **"Demin sizler Pers ve Bizanslıların yaptığını yapıyordunuz. Zira onlar, kralları otururken ayakta dururlar. Sizler bunu yapmayın ve imamlarınıza uyun. Şayet imamınız ayakta kılıyorsa siz de ayakta, imamınız oturarak kılıyorsa siz de oturarak kılın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ الْمُفَسِّرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمَّا قَعَدَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ وَتَحَوَّلَ أَبُو بَكْرٍ مَأْمُومًا يَقْتَدِي بِصَلَاتِهِ، وَيُكَبِّرُ يُسْمِعُ النَّاسَ التَّكْبِيرَ لِيَقْتَدُوا

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 619); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/334; Müslim 413; Ebû Dâvûd 606; Nesâî 3/9; İbn Mâce 1240; Bak hadis no: 2112, 2116.

بِصَلَاتِهِ أَمَرَهُمْ ﷺ حِينَئِذٍ بِالْقُعُودِ حِينَ رَآهُمْ قِيَامًا وَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ أَمَرَهُمْ أَيْضًا بِالْقُعُودِ إِذَا صَلَّى إِمَامُهُمْ قَاعِدًا وَقَدْ شَهِدَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ صَلَاتِهِ ﷺ حَيْثُ سَقَطَ عَنْ فَرَسِهِ فَجُحِشَ شِقُّهُ الْأَيْمَنُ وَكَانَ سُقُوطُهُ ﷺ ، عَنِ الْفَرَسِ فِي شَهْرِ ذِي الْحِجَّةِ آخِرَ سَنَةِ خَمْسٍ مِنَ الْهِجْرَةِ وَشَهِدَ هَذِهِ الصَّلَاةَ فِي عِلَّتِهِ ﷺ فَأَدَّى كُلَّ خَبَرٍ بِلَفْظِهِ، أَلَا تَرَاهُ يَذْكُرُ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ رَفْعَ أَبِي بَكْرٍ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ لِيَقْتَدِيَ النَّاسُ بِهِ وَتِلْكَ الصَّلَاةُ الَّتِي صَلَّاهَا ﷺ فِي بَيْتِهِ عِنْدَ سُقُوطِهِ عَنْ فَرَسِهِ لَمْ يَحْتَجْ أَبُو بَكْرٍ إِلَى أَنْ يَرْفَعَ صَوْتَهُ بِالتَّكْبِيرِ لِيُسْمِعَ النَّاسَ تَكْبِيرَهُ عَلَى صِغَرِ حُجْرَةِ عَائِشَةَ وَإِنَّمَا رَفْعُهُ بِالصَّوْتِ بِالتَّكْبِيرِ فِي الْمَسْجِدِ الْأَعْظَمِ الَّذِي صَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي عِلَّتِهِ، فَلَمَّا صَحَّ مَا وَصَفْنَا لَمْ يَجُزْ أَنْ يُجْعَلَ بَعْضُ هَذِهِ الْأَخْبَارِ نَاسِخًا لِمَا تَقَدَّمَ عَلَى حَسْبِ مَا وَصَفْنَاهُ».

Ebû Hâtim der ki: "Detaylı olarak gelen bu habere göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), imam olan Ebû Bekr'in solunda oturunca Ebû Bekr cemaatten biri olmuş ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına uymuştur. Cemaatin de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) uyması için onun tekbirlerini yüksek sesle onlara duyurmaya çalışmıştır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) işte bu namazda cemaatin ayakta olduğunu görünce oturmalarını emretmiş, namazı bitirince de imamları namazı oturarak kıldırıyorsa ona uyup namazı oturarak kılmaları gerektiğini bildirmiştir. Câbir b. Abdillah, hicri beşinci yılın Zilhicce ayında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) attan düşüp sağ tarafından yaralandıktan sonra kıldırmış olduğu namaza şahit olduğu gibi, vefatına sebep olan hastalığı sırasında kıldığı bu namaza da şahit olmuş ve her iki namazı da kendi lafızlarıyla nakletmiştir. Câbir, bu namazda cemaatin Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) uyabilmesi için Ebû Bekr'in tekbirleri yüksek sesle tekrarladığını zikretmiştir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) attan düştükten sonra evinde kıldırdığı namazda ise Âişe'nin odasının küçüklüğünden dolayı böylesi bir tekrara ihtiyaç duyulmadığı için Ebû Bekr'in bunu yaptığından bahsetmemiştir. Ebû Bekr'in yüksek sesle tekbirleri tekrarladığı namaz, hastalığı sırasında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) büyük Mescid'de kıldırdığı namazdı. Yaptığımız bu yorum doğru ise daha önce de zikrettiğimiz gibi bu yönde gelen haberlerin bir kısmının diğerlerini nesh ettiğini söylemek doğru olmaz."

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى صِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢١٢٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ سَهْلٍ الْجَعْفَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حُمَيْدٍ أَبُو عَوْفٍ الرُّؤَاسِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الظُّهْرِ وَهُوَ جَالِسٌ وَأَبُو بَكْرٍ خَلْفَهُ، فَإِذَا كَبَّرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ كَبَّرَ أَبُو بَكْرٍ يُسْمِعُنَا، قَالَ: فَنَظَرَنَا قِيَامًا فَقَالَ: «اجْلِسُوا» أَوْمَأَ بِذَلِكَ إِلَيْهِمْ قَالَ: فَجَلَسْنَا فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ قَالَ: «كِدْتُمْ تَفْعَلُوا فِعْلَ فَارِسَ وَالرُّومَ بِعُظَمَائِهِمِ ائْتَمُّوا بِأَئِمَّتِكُمْ، فَإِنْ صَلُّوا جُلُوسًا فَصَلُّوا جُلُوسًا، وَإِنْ صَلُّوا قِيَامًا فَصَلُّوا قِيَامًا». [١: ٥]

2123- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize öğle namazını kıldırdı. Ebû Bekr arkasında idi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tekbir getirince Ebû Bekr de arkasında bize duyurmak için tekbir getirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bizim ayakta olduğumuzu görünce oturmamız için işarette bulundu. Namazı bitirdikten sonra da şöyle buyurdu: **"Neredeyse Perslerin ve Rumların ileri gelenlerine yaptığını yapacaktınız. Siz imamlarınıza uyun. Onlar namazı ayakta kılarsa siz de ayakta kılın. Onlar namazı oturarak kılarsa siz de oturarak kılın."**[1]

ذِكْرُ الصَّلَاةِ الْأُخْرَى الَّتِي تُوهِمُ أَكْثَرَ النَّاسِ أَنَّهَا مُعَارِضَةٌ الْأَخْبَارَ الْأُخَرَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

İnsanların Çoğuna Zikrettiğimiz Haberlere Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Bir Başka Namaz Haberi

٢١٢٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ بْنِ مُعَاذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا نُعَيْمُ بْنُ أَبِي هِنْدَ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، أَحْسَبُهُ عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: «هَلْ نُودِيَ بِالصَّلَاةِ؟» فَقُلْنَا: لَا فَقَالَ: «مُرِي بِلَالًا فَلْيُبَادِرْ بِالصَّلَاةِ وَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ» قَالَتْ: فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ أَسِيفٌ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقُومَ مَقَامَكَ قَالَتْ: فَنَظَرَ إِلَيَّ حِينَ فَرَغَ مِنْ كَلَامِهِ، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَيْهِ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: «هَلْ نُودِيَ بِالصَّلَاةِ؟» قَالَتْ: فَقُلْتُ: لَا قَالَ: «مُرِي بِلَالًا

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Müslim 413/85; Bak hadis no: 2112.

فَلْيُنَادِ بِالصَّلَاةِ وَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ» قَالَتْ: فَأَوْمَأَتْ إِلَى حَفْصَةَ فَقَالَتْ: يَا نَبِيَّ اللَّهِ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ رَجُلٌ رَقِيقٌ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَقْرَأَ إِلَّا يَبْكِي قَالَ: فَنَظَرَ إِلَيْهَا حِينَ فَرَغَتْ مِنْ كَلَامِهَا، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ: «هَلْ نُودِيَ بِالصَّلَاةِ؟» قَالَتْ: فَقُلْتُ: لَا فَقَالَ: «مُرِي بِلَالًا فَلْيُنَادِ بِالصَّلَاةِ وَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ، فَإِنَّكُنَّ صَوَاحِبَاتُ يُوسُفَ»، ثُمَّ أُغْمِيَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَتْ: فَأَقَامَ بِلَالٌ الصَّلَاةَ وَصَلَّى بِالنَّاسِ أَبُو بَكْرٍ، ثُمَّ أَفَاقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَاءَ بِنُوبَةَ، وَبَرِيرَةَ فَاحْتَمَلَاهُ قَالَتْ عَائِشَةُ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى أَصَابِعِ قَدَمَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ تَخُطُّ فِي الْأَرْضِ قَالَتْ: فَلَمَّا أَحَسَّ أَبُو بَكْرٍ بِمَجِيءِ النَّبِيِّ ﷺ أَرَادَ أَنْ يَسْتَأْخِرَ فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ أَنْ يَثْبُتَ قَالَتْ: وَجِيءَ بِنَبِيِّ اللَّهِ ﷺ فَوُضِعَ بِحِذَاءِ أَبِي بَكْرٍ فِي الصَّفِّ. [١: ٥]

2124- Hz. Âişe anlatıyor: Hastalığı sırasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bayıldı. Kendine geldiğinde: **"Namaz için ezan okundu mu?"** diye sordu. "Hayır" dediğimizde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bilâl'a söyle; namaz için ezanı okusun, insanlara da namazı Ebû Bekr kıldırsın"** buyurdu. Ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Bekr duygusal biridir, senin makamında duramaz" dediğimde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmasını bitirdikten sonra bana baktı ve bayıldı. Kendine geldiğinde: **"Namaz için ezan okundu mu?"** diye sordu. "Hayır" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bilâl'a söyle namaz için ezanı okusun, insanlara da namazı Ebû Bekr kıldırsın"** buyurdu. Hafsa'ya işaret ettiğimde o da: "Ey Allah'ın Resûlü! Ebû Bekr yufka yürekli biridir, ağlamaktan kıraati yapamaz" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) konuşmasını bitiren Hafsa'ya baktı ve bayıldı. Kendine geldiğinde: **"Namaz için ezan okundu mu?"** diye sordu. "Hayır" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bilâl'a söyle namaz için ezanı okusun, insanlara da namazı Ebû Bekr kıldırsın. Siz ki Hz. Yusuf kıssasındaki kadınlar gibisiniz!"** buyurdu. Ardından bayıldı. Bunun üzerine Bilâl kameti getirdi, Ebû Bekr de namazı kıldırmaya başladı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kendine geldiğinde (siyahi köle) Nûbe ile Berîre geldiler ve onu aralarına alıp taşıdılar. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ayak parmaklarının yerde bıraktığı izleri hâlâ görür gibiyim. Ebû Bekr, Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) geldiğini hissedince geri çekilmek istedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yerinde kalması için kendisine işarette bulundu. Sonra Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) getirilip Ebû Bekr'in hizasında safta durduruldu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2118, 2116.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا خَبَرٌ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْأَخْبَارِ وَلَا يَفْقَهُ فِي صَحِيحِ الْآثَارِ أَنَّهُ يُضَادُّ سَائِرَ الْأَخْبَارِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا وَلَيْسَ بَيْنَ أَخْبَارِ الْمُصْطَفَى ﷺ تَضَادٌّ وَلَا تَهَاتُرٌ وَلَا يُكَذِّبُ بَعْضُهَا بَعْضًا وَلَا يُنْسَخُ بِشَيْءٍ مِنْهَا الْقُرْآنُ بَلْ يُفَسَّرُ عَنْ مُجْمَلِ الْكِتَابِ وَمُبْهَمِهِ وَيُبَيِّنُ عَنْ مُخْتَصَرِهِ وَمُشْكِلِهِ وَقَدْ دَلَّلْنَا بِحَمْدِ اللَّهِ وَمَنِّهِ عَلَى أَنَّ هَذِهِ الْأَخْبَارَ الَّتِي رُوِيَتْ كَانَتْ فِي صَلَاتَيْنِ لَا فِي صَلَاةٍ وَاحِدَةٍ عَلَى حَسْبِ مَا وَصَفْنَاهُ، فَأَمَّا الصَّلَاةُ الْأُولَى فَكَانَ خُرُوجُ النَّبِيِّ ﷺ إِلَيْهَا بَيْنَ رَجُلَيْنِ وَكَانَ فِيهَا إِمَامًا وَصَلَّى بِهِمْ قَاعِدًا وَأَمَرَهُمْ بِالْقُعُودِ فِي تِلْكَ الصَّلَاةِ، وَهَذِهِ الصَّلَاةُ كَانَ خُرُوجُ النَّبِيِّ ﷺ إِلَيْهَا بَيْنَ بَرِيرَةَ وَنُوبَةَ وَكَانَ فِيهَا مَأْمُومًا وَصَلَّى قَاعِدًا فِي الصَّفِّ خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu haber, hadis ilminde derinliği olmayan ve sahih hadisleri de anlayamayan kişilere daha önce zikredilen haberlere aykırı olduğu izlenimi verebilir. Ancak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hadisleri arasında herhangi bir çelişki ve tutarsızlık bulunmaz. Hadisler birbirini yalanlamaz. Kur'ân'dan herhangi bir şeyi nesh etmezler. Aksine Kur'ân'ın mücmel ve mübhem ifadelerini tefsir eder, muhtasar ve müşkil ifadelerini de açıklar. Daha önce bu yönde gelen haberlerin tek bir namaz değil, iki namaz hakkında olduğunu hamdolsun Allah'a ki belirtmiştik. İlk namazda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki adamın arasında Mescid'e çıkmıştı. Bu namazda imam olmuş, namazı oturarak kılmış, arkasındaki cemaate de namazı oturarak kılmalarını söylemiştir. İkinci namazda ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Nûbe ile Berîre arasında Mescid'e çıkmış, namazı Ebû Bekr'in arkasındaki safta cemaatten biri olarak oturarak kılmıştır."

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ كَانَتْ آخِرَ الصَّلَاتَيْنِ اللَّتَيْنِ وَصَفْنَاهُمَا قَبْلُ

Bu Namazın Daha Önce Zikrettiğimiz İki Namaz İçinden Son Namaz Olması

٢١٢٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ الرَّمْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بِلَالٍ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ، عَنْ ثَابِتٍ الْبُنَانِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «آخِرُ صَلَاةٍ صَلَّاهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ الْقَوْمِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُتَوَشِّحًا بِهِ يُرِيدُ قَاعِدًا خَلْفَ أَبِي بَكْرٍ». [١ : ٥]

2125- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah (sallallahu alayhi vesallem) cemaatle birlikte -Ebû Bekr'in arkasında oturarak- son namazını omzundan bürünmüş bir vaziyette bir tek elbise içerisinde kıldı."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا الْخَبَرُ يَنْفِي الِارْتِيَابَ عَنِ الْقُلُوبِ أَنَّ شَيْئًا مِنْ هَذِهِ الْأَخْبَارِ يُضَادُّ مَا عَارَضَهَا فِي الظَّاهِرِ وَلَا يَتَوَهَّمَنَّ مُتَوَهِّمٌ أَنَّ الْجَمْعَ بَيْنَ الْأَخْبَارِ عَلَى حَسْبِ مَا جَمَعْنَا بَيْنَهَا فِي هَذَا النَّوْعِ مِنْ أَنْوَاعِ السُّنَنِ يُضَادُّ قَوْلَ الشَّافِعِيِّ رَحْمَةُ اللَّهِ وَرِضْوَانُهُ عَلَيْهِ وَذَلِكَ أَنَّ كُلَّ أَصْلٍ تَكَلَّمْنَا عَلَيْهِ فِي كُتُبِنَا أَوْ فَرْعٍ اسْتَنْبَطْنَاهُ مِنَ السُّنَنِ فِي مُصَنَّفَاتِنَا هِيَ كُلُّهَا قَوْلُ الشَّافِعِيِّ وَهُوَ رَاجِعٌ عَمَّا فِي كُتُبِهِ وَإِنْ كَانَ ذَلِكَ الْمَشْهُورَ مِنْ قَوْلِهِ وَذَاكَ أَنِّي سَمِعْتُ ابْنَ خُزَيْمَةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ الْمُزَنِيَّ يَقُولُ: سَمِعْتُ الشَّافِعِيَّ يَقُولُ: إِذَا صَحَّ لَكُمُ الْحَدِيثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَخُذُوا بِهِ وَدَعُوا قَوْلِي، وَلِلشَّافِعِيِّ رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ فِي كَثْرَةِ عِنَايَتِهِ بِالسُّنَنِ وَجَمْعِهِ لَهَا وَتَفَقُّهِهِ فِيهَا وَذَبِّهِ عَنْ حَرِيمِهَا وَقَمْعِهِ مَنْ خَالَفَهَا زَعَمَ أَنَّ الْخَبَرَ إِذَا صَحَّ فَهُوَ قَائِلٌ بِهِ رَاجِعٌ عَمَّا تَقَدَّمَ مِنْ قَوْلِهِ فِي كُتُبِهِ وَهَذَا مِمَّا ذَكَرْنَاهُ فِي كِتَابِ الْمُبَيِّنِ أَنَّ لِلشَّافِعِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ ثَلَاثُ كَلِمَاتٍ مَا تَكَلَّمَ بِهَا أَحَدٌ فِي الْإِسْلَامِ قَبْلَهُ وَلَا تَقَوَّهَ بِهَا أَحَدٌ بَعْدَهُ إِلَّا وَالْمَأْخَذُ فِيهَا كَانَ عَنْهُ، إِحْدَاهَا مَا وَصَفْتُ وَالثَّانِيَةُ، أَخْبَرَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْذِرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الصَّبَّاحِ الزَّعْفَرَانِيِّ قَالَ: سَمِعْتُ الشَّافِعِيَّ يَقُولُ: مَا نَاظَرْتُ أَحَدًا قَطُّ فَأَحْبَبْتُ أَنْ يُخْطِئَ، وَالثَّالِثَةُ سَمِعْتُ مُوسَى بْنَ مُحَمَّدٍ الدَّيْلَمِيَّ بِأَنْطَاكِيَّةَ يَقُولُ: سَمِعْتُ الرَّبِيعَ بْنَ سُلَيْمَانَ يَقُولُ: سَمِعْتُ الشَّافِعِيَّ يَقُولُ: وَدِدْتُ أَنَّ النَّاسَ تَعَلَّمُوا هَذِهِ الْكُتُبَ وَلَمْ يَنْسِبُوهَا إِلَيَّ»

Ebû Hâtim der ki: Bu haber, bu yöndeki haberlerin zahiren çelişkili gibi görünse de gerçekte öyle olmadığı konusunda kalplerdeki şüpheleri gideren bir haberdir. Benzeri sünnetlerde olduğu gibi bu yönde gelen haberleri uzlaştırma ve bir araya getirme çabamızın Şâfiî'nin malum sözüne aykırı olduğunu da kimse düşünmemelidir. Zira kitaplarımızda usule yönelik söylediğimiz şeyler ile sünnetlerden çıkardığımız hükümlerin tümü Şâfiî'nin görüşlerine uygundur. Şâfiî belirlediği kaide üzerinden meşhur olsa bile görüşlerinden dönebileceğini ifade etmiştir. İbn Huzeyme'nin Müzenî'den naklen bana söylediğine göre Şâfiî: "Bir konuda Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) sahih olarak gelen bir hadis bulursanız benim görüşümü bırakıp hadise itibar edin" demiştir. Sünnetlere çokça önem veren, onları bir araya getirip öğrenmeye çalışan, sünnet muhaliflerine karşı

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/159; Tirmizî 363; Nesâî 2/79.

hadisleri savunmaya gayret eden Şâfiî gibi biri bile bir konuda sahih bir haberin bulunması durumunda bu habere itibar edilip kitaplarında konu hakkındaki eski görüşlerinden döneceğini ifade etmiştir.

el-Mübeyyin kitabında da zikrettiğimiz gibi Şâfiî, önceki İslam döneminde hiç kimsenin söylemediği, ondan sonra da kimsenin dile getirmediği —ki bu yönde konuşanlar da ona dayanmışlardır— üç sözü bulunmaktadır. Birincisi yukarda yer verdiğim sözüdür. İkincisine gelince, Muhammed b. el-Münzir b. Saîd'in Hasan b. Muhammed b. es-Sabbâh ez-Za'ferânî'den bana naklettiğine göre Şâfiî: "Münazara ettiğim hiçbir kişinin hata etmesini arzu etmiş değilim" demiştir. Üçüncüsü ise, Antakya'da Mûsa b. Muhammed ed-Deylemî'nin Rabî' b. Süleymân'dan bana naklettiğine göre Şâfiî: "İnsanların benim kitapları bana nispet etmeden öğrenmelerini isterdim" demiştir.

ذِكْرُ اسْتِحْقَاقِ الْإِمَامَةِ بِالِازْدِيَادِ مِنْ حِفْظِ الْقُرْآنِ عَلَى الْقَوْمِ وَإِنْ كَانَ فِيهِمْ مَنْ هُوَ أَحْسَبُ وَأَشْرَفُ مِنْهُ

Daha Asil ve Daha Saygın Birileri Olsa da İmamlığı Kur'ân Ezberi Daha Fazla Olan Kişinin Hak Etmesi

٢١٢٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ عَطَاءٍ، مَوْلَى أَبِي أَحْمَدَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا وَهُمْ نَفَرٌ فَدَعَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «مَاذَا مَعَكُمْ مِنَ الْقُرْآنِ؟» فَاسْتَقْرَأَهُمْ حَتَّى مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ هُوَ مِنْ أَحْدَثِهِمْ سِنًّا فَقَالَ: «مَاذَا مَعَكَ يَا فُلَانُ؟» قَالَ مَعِي كَذَا وَكَذَا وَسُورَةُ الْبَقَرَةِ قَالَ: «مَعَكَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ؟» قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «اذْهَبْ فَأَنْتَ أَمِيرُهُمْ» فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَشْرَفِهِمْ وَالَّذِي كَذَا وَكَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا يَمْنَعُنِي أَنْ أَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ إِلَّا خَشْيَةَ أَنْ لَا أَقُومَ بِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «تَعَلَّمِ الْقُرْآنَ وَاقْرَأْهُ وَارْقُدْ، فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًا يَفُوحُ رِيحُهُ عَلَى كُلِّ مَكَانٍ، وَمَنْ تَعَلَّمَهُ فَرَقَدَ وَهُوَ فِي جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وُكِيَ عَلَى مِسْكٍ».

2126- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir askeri birlik gönderirken askerlerden her birine sırasıyla: **"Ey filan! Senin ezberinde Kur'ân'dan ne var?"** diye sorup okuttu. Bu şekilde yaşça içlerinden en küçük olan birinin yanına geldi ve: **"Ey filan! Senin ezberinde Kur'ân'dan ne var?"** diye sordu. Adam: "Şurası şurası ve Bakara sûresi var" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ezberinde gerçekten de Bakara sûresi mi var?"**

diye sorunca, adam: "Evet" diye karşılık verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Git! Bunların komutanı sensin"** buyurdu. Birliğin ileri gelenlerinden biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Yeminler olsun ki, Kur'ân'ı öğrenmeme engel olan şey, ondan gafil kalıp hakkını verememe korkusudur" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kur'ân'ı öğrenin, onu okuyun ve ondan gafil kalmayın. Kur'ân'ı öğrenen, onu okuyan ve onunla amel eden kişi misk doldurulmuş torba gibidir. Kokusu her taraftan alınır. Onu öğrenip de ondan gafil kalan kişi de içi misk doldurulup da ağzı bağlı tutulan torba gibidir"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقَوْمَ إِذَا اسْتَوَوا فِي الْقِرَاءَةِ يَجِبُ أَنْ يَؤُمَّهُمْ مَنْ كَانَ أَعْلَمَ بِالسُّنَّةِ

Kıraat Yeteneği Konusunda Eşit Olan Topluluğun Sünneti En İyi Bileni Kendilerine İmam Yapmaları

٢١٢٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ مَيْمُونِ بْنِ الرَّمَّاحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ، عَنْ أَوْسِ بْنِ ضَمْعَجٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ «يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَكْبَرُهُمْ سِنًّا، وَلَا يُؤَمَّ الرَّجُلُ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يُجْلَسَ عَلَى تَكْرِمَتِهِ فِي بَيْتِهِ حَتَّى يَأْذَنَ لَهُ». [٢: ٣]

2127- Ebû Mes'ûd el-Ensârî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Cemaate Yüce Allah'ın Kitab'ını en iyi okuyan kişi imam olur. Bu konuda eşit iseler sünneti daha iyi bilen imam olur. Sünneti bilme konusunda eşit iseler hicrette öncelikli olan kişi imam olur. Hicret etme zamanı konusunda da eşit iseler İslâmiyet'i kabulde en kıdemlileri imam olur. Bir kimsenin kendi izni olmadan sorumlu olduğu kişilere imam olunmaz ve evinde kendisinin oturma yerine de oturulmaz."**[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf (et-Ta'lîku'r-rağîb 2/208; Mişkât 2143; es-Silsiletu'd-daîfe 6483); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Tirmizî 2876; İbn Mâce 217.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 597); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/272; Müslim 673; Ebû Dâvûd 584; Tirmizî 235; Nesâî 2/76; Bak hadis no: 2133, 2144.

٢١٢٨ - أَخْبَرَنَا شَبَّابُ بْنُ صَالِحٍ الْمُعَدِّلُ، بِوَاسِطٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ أَنَا وَصَاحِبٌ لِي فَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتُمَا فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا وَلْيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا» قَالَ: وَكَانَا مُتَقَارِبَيْنِ. [١: ١٤]

2128- Mâlik b. el-Huveyris der ki: Bir arkadaşımla Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gittiğimde bana: **"İkiniz beraber namaz kıldığınızda ezan okuyup kâmet getirin ve en büyüğünüz de size imamlık yapsın"** buyurdu. Ravi ekledi: İkisinin yaşı ya da kıraat becerileri birbirine yakındı.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ: «فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا أَرَادَ بِهِ أَحَدَهُمَا لَا كِلَيْهِمَا»

Ebû Hâtim der ki: "Ezan okuyup kâmet getirin" sözüyle bunları her ikisinin de yapmasını değil, içlerinden birinin yapmasını kastetmiştir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ وَكَانَا مُتَقَارِبَيْنِ إِنَّمَا هُوَ كَلَامُ أَبِي قِلَابَةَ أَدْرَجَهُ خَالِدٌ الطَّحَّانُ فِي الْخَبَرِ

Üstte Geçen "Birbirlerine Yakındı" Sözünün Ebû Kılâbe'ye Ait Olup Hadisin Sonuna Bunu Hâlid et-Tahhân'ın Eklemiş Olması

٢١٢٩ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُ وَلِصَاحِبٍ لَهُ: «إِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَأَذِّنَا ثُمَّ أَقِيمَا، ثُمَّ لِيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا».

قَالَ خَالِدٌ: فَقُلْتُ لِأَبِي قِلَابَةَ: فَأَيْنَ الْقِرَاءَةُ؟ قَالَ: إِنَّهُمَا كَانَا مُتَقَارِبَيْنِ. [١: ١٤]

2129- Mâlik b. el-Huveyris der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona ve bir arkadaşına şöyle buyurdu: **"Namaz vakti geldiğinde ikisi de ezan okuyup sonra kâmet getirin. Sonra da en büyüğünüz imamınız olsun."** Hâlid ekledi: Ebû Kılâbe'ye: "Peki kıraatte durum nedir?" diye sorunca: "Her ikisinin de kıraat becerileri birbirine yakındı" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1658.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 604); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1658.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ فَأَذِّنَا وَأَقِيمَا أَرَادَ بِهِ أَحَدَهُمَا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "İkisi de Ezan Okuyup Kâmet Getirsin" Sözüyle Birisini Kastetmesi

٢١٣٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الدُّولَابِيُّ، مُنْذُ ثَمَانِينَ سَنَةً، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ لِي وَلِصَاحِبٍ لِي: «إِذَا خَرَجْتُمَا فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمَا وَلْيَقُمْ وَلْيَؤُمَّكُمَا أَكْبَرُكُمَا». [١ : ١٤]

2130- Mâlik b. el-Huveyris der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), bana ve bir arkadaşıma: **"Yola çıktığınızda (namaz vakti gelirse) sizden birisi ezan okuyup kâmet getirdikten sonra en büyüğünüz imamınız olsun"** buyurdu.[1]

٢١٣١ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ، قَالَ: أَتَيْنَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَنَحْنُ شَبَبَةٌ مُتَقَارِبُونَ فَأَقَمْنَا عِنْدَهُ عِشْرِينَ لَيْلَةً فَظَنَّ أَنَّا قَدِ اشْتَقْنَا إِلَى أَهْلِينَا سَأَلَنَا عَمَّنْ تَرَكْنَا فِي أَهْلِنَا فَأَخْبَرْنَاهُ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَحِيمًا رَفِيقًا فَقَالَ: «ارْجِعُوا إِلَى أَهْلِيكُمْ فَعَلِّمُوهُمْ وَمُرُوهُمْ وَصَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي، فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْبَرُكُمْ».

2131- Mâlik b. Huveyris der ki: Gençler olarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik. Yaşlarımız da birbirine yakındı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında yirmi geceye yakın kaldık. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bizim ailelerimizi özlediğimizi anlayıp geride bıraktığımız aile fertlerimizi sordu. Biz de ona bunları söyledik. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) yumuşak şefkatli birisiydi. Bize şöyle buyurdu: **"Ailelerinize dönün ve öğrendiklerinizi onlara da öğretip bunları yapmalarını söyleyin. Kıldığımı gördüğünüz namaz gibi namazı kılın. Namaz vakti geldiğinde biriniz ezanı okusun, yaşça büyüğünüz de namazda size imam olsun."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي» لَفْظَةُ أَمْرٍ تَشْتَمِلُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ كَانَ يَسْتَعْمِلُهُ ﷺ فِي صَلَاتِهِ، فَمَا كَانَ مِنْ تِلْكَ الْأَشْيَاءِ خَصَّهُ الْإِجْمَاعُ أَوِ الْخَبَرُ بِالنَّفْلِ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1658.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1658.

فَهُوَ لَا حَرَجَ عَلَى تَارِكِهِ فِي صَلَاتِهِ وَمَا لَمْ يَخُصَّهُ الْإِجْمَاعُ أَوِ الْخَبَرُ بِالنَّفْلِ فَهُوَ أَمْرٌ حَتْمٌ عَلَى الْمُخَاطَبِينَ كَافَّةً لَا يَجُوزُ تَرْكُهُ بِحَالٍ

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ***"Kıldığımı gördüğünüz namaz gibi namazı kılın"*** sözü, onun namazda yaptığı bütün şeyleri içine almaktadır. Bunlar içinden icmâ ya da rivayetlerle nafile olduğu bildirilen şeylerin yapılmamasında bir sakınca olmaz. Ancak icmâ ya da rivayetlerle nafile olduğu bildirilmeyen diğer şeyler muhatapların tümü için farzdır ve terk edilmesi hiçbir durumda caiz değildir

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ حُكْمَ الثَّلَاثَةِ وَأَكْثَرَ فِي الْإِمَامَةِ حُكْمُ الِاثْنَيْنِ سَوَاءً

İmamlık Konusunda Üç ve Daha Fazla Kişinin Hükmünün İki Kişinin Hükmüyle Aynı Olması

٢١٣٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ الضَّرِيرُ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، وَهِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً فِي سَفَرٍ فَلْيَؤُمَّكُمْ أَحَدُكُمْ وَأَحَقُّكُمْ بِالْإِمَامَةِ أَقْرَؤُكُمْ». [١٤ :١]

2132- Ebû Saîd der ki: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Üç kişi bir yolculukta ise içinizden biri imam olsun. İmamlığı da Kur'ân'ı en iyi okuyan hak eder"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّنْ يَسْتَحِقُّ الْإِمَامَةَ لِلنَّاسِ

İnsanlar Arasında İmamlığı Kim Hak Eder?

٢١٣٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ، عَنْ أَوْسِ بْنِ ضَمْعَجٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي الْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي السُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سِنًّا وَلَا يَؤُمَّنَّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يَقْعُدُ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ». [٣: ١٠]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3979); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/24; Müslim 672; Nesâî 2/77.

2133- Ebû Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Cemaate Kur'ân'ı en iyi bilen imamlık yapar. Kıraatte eşitlerse sünneti en iyi bilen, sünnette eşitlerse ilk önce hicret eden, hicrette eşitlerse ilk olarak Müslüman olan imamlık yapar. Bir kimseye kendi yetkisi alanında olan yerde imâm olunmaz, kimse kimsenin evinde izni olmaksızın özel oturma yerine oturmasın."**[1]

ذِكْرُ جَوَازِ إِمَامَةِ الْأَعْمَى بِالْمَأْمُومِينَ إِذَا لَمْ يَكُونُوا عُمَاةً

Körün Gören Kimselere İmam Olmasının Caizliği

٢١٣٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَبِيبٌ الْمُعَلِّمُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى الْمَدِينَةِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ». [٥: ١٠]

2134- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Ümmü Mektûm'u halka namaz kıldırması için Medine'de yerine vekil bırakmıştı."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْإِمَامِ أَنْ يَؤُمَّ بِالنَّاسِ وَهُوَ أَعْمَى إِذَا كَانَ لَهُ مَنْ يَتَعَاهَدُهُ

Daha Önce Böylesi Bir Görevi Yapmış Olan Kör Birinin İnsanlara İmam Olmasının Mubahlığı

٢١٣٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَبِيبٌ الْمُعَلِّمُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ: «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ اسْتَخْلَفَ ابْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ عَلَى الْمَدِينَةِ يُصَلِّي بِالنَّاسِ». [٤: ١]

2135- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), İbn Ümmü Mektûm'u halka namaz kıldırması için Medine'de yerine vekil bırakmıştı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 4/127); Şuayb: İsnâdı hasendir. Müslim 673; Bak hadis no: 2127.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 608; el-İrvâ' 2/311)

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 608; el-İrvâ' 2/311). Bak hadis no: 2134.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ أَمَّ النَّاسَ بِالتَّخْفِيفِ لِوُجُودِ أَصْحَابِ الْعِلَلِ خَلْفَهُ

İnsanlara İmam Olana Arkasında Hasta Kimseler Olduğunda Namazı Hafif Kıldırmasının Emredilmesi

٢١٣٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ بِالنَّاسِ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِي النَّاسِ الضَّعِيفَ وَالسَّقِيمَ وَذَا الْحَاجَةِ». [١: ٩٥]

2136- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Biriniz cemaate namaz kıldıracağı zaman kısa tutsun. Zira içlerinde zayıf, hasta ve işi olanlar bulunabilir."**[1]

ذِكْرُ السَّبَبِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ أَمَرَ ﷺ بِهَذَا الْأَمْرِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Emri Verme Nedeni

٢١٣٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي لَأَتَأَخَّرُ عَنْ صَلَاةِ الْغَدَاةِ مِمَّا يُطِيلُ بِنَا فُلَانٌ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَمَا رَأَيْتُهُ فِي مَوْعِظَةٍ أَشَدَّ غَضَبًا مِنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ مِنْكُمْ مُنَفِّرِينَ فَأَيُّكُمْ مَا صَلَّى بِالنَّاسِ فَلْيَتَجَوَّزْ، فَإِنَّ فِيهِمُ الضَّعِيفَ وَالْكَبِيرَ وَذَا الْحَاجَةِ». [١: ٩٥]

2137- Ebû Mes'ûd der ki: Adamın biri Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Filan kişi namazı o kadar uzatıyor ki bazen bu sebeple sabah namazına gitmiyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalkıp o gün konuşurken o kadar çok öfkelendi ki daha önce bu kadar öfkelendiğini görmemiştim. Şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Bazılarınız insanları (cemaatten) soğutuyor! Biriniz cemaate namaz kıldıracağı zaman kısa tutsun, zira arkasında zayıf, yaşlı ve işi olanlar bulunabilir."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 759; el-İrvâ' 2/290/512); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/271; Müslim 467/185; Ebû Dâvûd 795; Bak hadis no: 1760.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 759); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/118; Buhârî 90; Müslim 466; İbn Mâce 984; Darimî 1/288.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ أَنْ تَكُونَ صَلَاتُهُ بِالْقَوْمِ خَفِيفَةً فِي تَمَامٍ

İmamın Cemaate Kısa Ama Tam Namaz Kıldırmasının Müstehaplığı

٢١٣٨ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يَقُولُ: «مَا صَلَّيْتُ خَلْفَ إِمَامٍ قَطُّ أَخَفَّ صَلَاةً وَلَا أَتَمَّ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ». [٥: ٤]

2138- Enes b. Mâlik der ki: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kadar hafif ve tamam namaz kıldıran bir imamın arkasında namaz kılmış değilim."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُخَفِّفَ صَلَاتَهُ إِذَا عَلِمَ أَنَّ خَلْفَهُ مَنْ لَهُ شُغْلٌ يَحْتَاجُ أَنْ يَرْجِعَ إِلَيْهِ

Arkasında İşi Olan ve Bu İşe Dönmesi Gereken Biri Olduğunu Bilen İmamın Namazı Kısa Tutmasının Mubahlığı

٢١٣٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ الضَّرِيرُ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنِّي لَأَدْخُلُ فِي الصَّلَاةِ أُرِيدُ أَنْ أُطِيلَهَا فَأَسْمَعَ بُكَاءَ الصَّبِيِّ، فَأُخَفِّفَ مِمَّا أَعْلَمُ مِنْ شِدَّةِ وَجْدِ أُمِّهِ بِهِ». [٤: ١]

2139- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Namaza başladığımda uzun kılmaya niyetleniyorum, ama çocuğun ağlamasını duyunca annesinin onun ağlamasına olan aşırı şefkatinden dolayı namazımı kısa tutuyorum"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ أَنْ يُطَوِّلَ الْأُولَيَيْنِ مِنْ صَلَاتِهِ وَيُقَصِّرَ فِي الْأُخْرَيَيْنِ مِنْهَا

İmamın Namazın İlk İki Rekatını Uzun, +Diğer Rekatlarını İse Kısa Kıldırmasının Müstehaplığı

٢١٤٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي عَوْنٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ عُمَرُ لِسَعْدٍ: قَدْ شَكَاكَ أَهْلُ الْكُوفَةِ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى فِي

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1759.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 755); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/109; Buhârî 709; Müslim 470/192; Tirmizî 376; İbn Mâce 989.

الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «أُطِيلُ الْأُولَيَيْنِ وَأَحْذِفُ فِي الْأُخْرَيَيْنِ وَمَا آلُو مِنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ» فَقَالَ: ذَاكَ الظَّنُّ بِكَ.

أَبُو عَوْنٍ اسْمُهُ مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ. [٥: ٨]

2140- Câbir b. Semure der ki: Hz. Ömer, Sa'd'a: "Kûfe halkı her şeyinden şikayetçi, hatta namazından bile" deyince, Sa'd: "Ben ilk iki rekatı uzatıp, son iki rekatı kısa tutarım ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazına uymakta kusur etmem" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer: "Zaten senden de bu beklenir" dedi.

Ebû Avn'ın adı Muhammed b. Ubeydillah'tır.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ بِغَيْرِهِ وَيُطَوِّلَ صَلَاتَهُ

Kişinin Başkasına Namazı Uzun Kıldırmasının Mubahlığı

٢١٤١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَطَالَ حَتَّى هَمَمْتُ بِأَمْرِ سَوْءٍ» قَالَ: قِيلَ: وَمَا هَمَمْتَ بِهِ؟ قَالَ: هَمَمْتُ أَنْ أَجْلِسَ وَأَدَعَهُ. [٤: ١]

2141- Ebû Vâil dedi ki: Abdullah (b. Mes'ûd) şöyle dedi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namaz kıldım ve o kadar uzattı ki neredeyse kötü bir şey yapacaktım.

Ravi dedi ki: "Ne yapacaktın?" denildiğinde: "Onu kıyamda bırakıp oturacaktım" karşılığını verdi.[2]

ذِكْرُ جَوَازِ صَلَاةِ الْإِمَامِ عَلَى مَكَانٍ أَرْفَعَ مِنَ الْمَأْمُومِينَ إِذَا أَرَادَ تَعْلِيمَ الْقَوْمِ الصَّلَاةَ

İmamın Cemaate Öğretmek Gayesiyle Kendisine Uyanlardan Yüksekte Bir Yerde Durmasının Caizliği

٢١٤٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ، أَنَّ رِجَالًا أَتَوْا سَهْلَ بْنَ سَعْدٍ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1937, 1859.

[2] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 234); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/385; Buhârî 1135; Müslim 773; İbn Mâce 1418.

وَقَدِ امْتَرَوْا فِي الْمِنْبَرِ مِمَّ عُودُهُ؟ فَسَأَلُوهُ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: وَاللَّهِ لَأَعْرِفُ مِمَّ هُوَ، وَلَقَدْ رَأَيْتُ أَوَّلَ يَوْمٍ جَلَسَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَرْسَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى فُلَانَةَ - امْرَأَةٌ سَمَّاهَا سَهْلٌ - أَنْ مُرِي غُلَامَكِ النَّجَّارَ أَنْ يَعْمَلَ لِي أَعْوَادًا أَجْلِسُ عَلَيْهَا إِذَا كَلَّمْتُ النَّاسَ، فَأَمَرَتْهُ فَعَمِلَهَا مِنْ طَرْفَاءِ الْغَابَةِ، ثُمَّ جَاءَ بِهَا فَأَرْسَلَتْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَمَرَ بِهَا فَوَضَعَتْ هَاهُنَا، ثُمَّ رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى عَلَيْهَا وَكَبَّرَ وَهُوَ عَلَيْهَا وَرَكَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا وَرَفَعَ وَهُوَ عَلَيْهَا وَتَوَلَّى الْقَهْقَرِيَ فَسَجَدَ وَرَقَى عَلَى الْمِنْبَرِ، ثُمَّ عَادَ فَلَمَّا فَرَغَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا صَنَعْتُ هَذَا لِتَأْتَمُّوا وَلِتَعْلَمُوا صَلَاتِي». [٥ : ٨]

2142- Ebû Hâzım bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberi konusunda tartışan birkaç kişi Sehl b. Sa'd'ın yanına gelip minberin hangi ağaçtan yapıldığını sordu. Sehl şöyle dedi: "Vallahi hangi ağaçtan yapıldığını ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ilk defa hangi gün üzerinde oturduğunu biliyorum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) filan kadına -ki Sehl, burada kadının adını da zikretmiştir-: **«Marangoz olan kölene söyle de insanlara konuşma yaparken üzerinde oturacağım ayaklı bir şey yapsın»** şeklinde haber gönderdi. Kadın kölesine böyle bir şey yapmasını söyleyince köle Ğâbe'nin ılgın ağacından bir minber yaptı. Köle minberi bitirip getirince kadın Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) haber gönderdi. Hz. Peygamber de (sallallahu aleyhi vesellem) emrederek minber şu an gördüğünüz yere konuldu. Sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) minberin üzerinde namaz kıldığını gördüm. Minberin üzerinde tekbir getirdi. Sonra yine üzerindeyken rükûya gitti. Yine üzerindeyken rükûdan kalkınca gerisin geriye inip minberin dibinde secde etti. Sonra tekrar minbere çıktı ve namazını bitirince insanlara dönerek: **"Ey insanlar! Bana uyasınız ve nasıl namaz kıldığımı bilesiniz diye böyle yaptım"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sıfatu's-salât s. 81); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/339; Buhârî 917; Müslim 544/45; Ebû Dâvûd 1080; Nesâî 2/57; İbn Mâce 1416.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ صَلَاةَ الْإِمَامِ عَلَى مَوْضِعٍ أَرْفَعَ مِنَ الْمَأْمُومِينَ غَيْرُ جَائِزَةٍ

İlimde Derinliği Olmayana İmamın Cemaatinden Daha Yukarıda Durmasının Caiz Olmadığı İzlenimi Veren Haber

٢١٤٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنِ الشَّافِعِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ هَمَّامٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا حُذَيْفَةُ عَلَى دُكَّانٍ مُرْتَفِعٍ فَسَجَدَ عَلَيْهِ فَجَبَذَهُ أَبُو مَسْعُودٍ فَتَابَعَهُ حُذَيْفَةُ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ، قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: «أَلَيْسَ قَدْ نُهِيَ عَنْ هَذَا؟» فَقَالَ لَهُ حُذَيْفَةُ: «أَلَمْ تَرَنِي قَدْ تَابَعْتُكَ؟». [٥ : ٨]

2143- Hemmâm bildiriyor: Huzeyfe, (Medâin'de) yüksek bir sedir üzerinde bize namaz kıldırdı. Ebû Mes'ûd, onu(n gömleğinden) tutup çekti (ve oradan indirdi). Huzeyfe de ona karşı gelmedi. Huzeyfe namazı kılmayı bitirince, Ebû Mes'ûd, (ona): "Böyle yüksek yerde namaz kıldırmaktan nehy olunmadın mı?" dedi. Huzeyfe de: "Beni görmedin mi, sana uydum (direnmedim)" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «إِذَا كَانَ الْمَرْءُ إِمَامًا وَأَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ بِقَوْمٍ حَدِيثٍ عَهْدُهُمْ بِالْإِسْلَامِ، ثُمَّ قَامَ عَلَى مَوْضِعٍ مُرْتَفِعٍ مِنَ الْمَأْمُومِينَ لِيُعَلِّمَهُمْ أَحْكَامَ الصَّلَاةِ عِيَانًا كَانَ ذَلِكَ جَائِزًا عَلَى مَا فِي خَبَرِ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، وَإِذَا كَانَتْ هَذِهِ الْعِلَّةُ مَعْدُومَةً لَمْ يُصَلِّ عَلَى مَقَامٍ أَرْفَعَ مِنْ مَقَامِ الْمَأْمُومِينَ عَلَى مَا فِي خَبَرِ أَبِي مَسْعُودٍ حَتَّى لَا يَكُونَ بَيْنَ الْخَبَرَيْنِ تَضَادٌّ وَلَا تَهَاتُرٌ»

Ebû Hâtim der ki: "Kişi henüz yeni Müslüman olmuş bir topluluğa imam olduğunda, namazın hükümlerini görerek öğrenmeleri için yüksek yerde namazı kıldırması Sehl b. Sa'd'ın haberine göre caizdir. Ancak öyle bir durum yoksa Ebû Mes'ûd'un haberine göre cemaatten daha yüksek bir yerde durup namaz kıldırması caiz olmaz. Bu şekilde iki haber arasındaki olası çelişki de ortadan kalkmış olur."

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 610); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 597.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يَؤُمَّ الزَّائِرُ الْمَزُورَ فِي بَيْتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ

Bir Evde Misafir Olanın Ev Sahibine İmamlık Yapmasının Yasaklanışı

٢١٤٤ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، وَابْنُ كَثِيرٍ وَالْحَوْضِيُّ، قَالُوا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ رَجَاءٍ، عَنْ أَوْسِ بْنِ ضَمْعَجٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ الْبَدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَؤُمُّ الْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اللَّهِ، فَإِنْ كَانَتْ قِرَاءَتُهُمْ سَوَاءً فَلْيَؤُمَّهُمْ أَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي الْهِجْرَةِ سَوَاءً فَلْيَؤُمَّهُمْ أَكْبَرُهُمْ سِنًّا وَلَا يَؤُمُّ الرَّجُلُ الرَّجُلَ فِي بَيْتِهِ وَلَا فِي سُلْطَانِهِ وَلَا يَقْعُدُ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ».

قَالَ شُعْبَةُ: فَقُلْتُ لِإِسْمَاعِيلَ بْنِ رَجَاءٍ: مَا تَكْرِمَتُهُ؟ قَالَ: فِرَاشُهُ، وَلَمْ يَذْكُرْهُ الْحَوْضِيُّ: فَقُلْتُ لِإِسْمَاعِيلَ. [٢: ٣]

2144- Ebû Mes'ûd el-Bedrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Cemaate Yüce Allah'ın Kitab'ını en iyi okuyan kişi imam olur. Kur'ân'ı okumada eşit iseler hicrette öncelikli olan kişi imam olur. Hicret etme zamanı konusunda da eşit iseler yaş olarak büyükleri imam olur. Bir kimseye kendi yetkisi alanında olan yerde imam olunmaz, evinde kendisinin özel oturma yerine (tekrimesine) de oturulmaz. Ancak izin verirse imam olunur ve oturduğu yere oturulabilir."** Şu'be dedi ki: Ben İsmail'e "Kişinin tekrimesi nedir?" diye sordum. O da: "Yatağıdır" dedi. Havdî rivayetinde bu son cümle yoktur.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالسَّكِينَةِ لِمَنْ أَتَى الْمَسْجِدَ لِلصَّلَاةِ وَقَضَاءِ مَا فَاتَهُ مِنْهَا

Mescide Gelene (Acele Etmeyip) Sakin Olmasının ve (Namazdan) Kaçırdığını Tamamlamasının Emredilmesi

٢١٤٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلَاةَ، فَلَا تَأْتُوهَا تَسْعَوْنَ وَائْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا». [١: ٧٨]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/118; Müslim 673/291; Ebû Dâvûd 582; Nesâî 2/77; İbn Mâce 980; Bak hadis no: 2127.

2145- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Namaza geleceğiniz vakit koşarak gelmeyin. Namaza ağırbaşlı bir şekilde yürüyerek gelin. Yetişebildiğinizi kılın, yetişemediğinizi kaza edersiniz (imam selam verdikten sonra eksik kalan rekâtları tamamlarsınız)"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ «وَمَا فَاتَكُمْ فَاقْضُوا» أَرَادَ بِهِ فَاقْضُوا عَلَى الْإِتْمَامِ لَا عَلَى التَّعْكِيسِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yetişemediğinizi Kaza Edersiniz" Sözüyle, Namazdan Kaçırılan Kısmı Tamamlamayı Kastetmesi

٢١٤٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، وَأَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَائْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ فَصَلُّوا مَا أَدْرَكْتُمْ وَمَا سُبِقْتُمْ فَأَتِمُّوا». [١: ٧٨]

2146- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Namaz için kâmet getirildiği zaman koşmadan sakin bir şekilde yürüyerek gelin. Yetişebildiğiniz kadarıyla kılın, kaçırdığınız rekâtları ise tamamlayın."**[2]

ذِكْرُ السَّبَبِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ قَالَ ﷺ هَذَا الْقَوْلَ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Sözü Söyleme Nedeni

٢١٤٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: بَيْنَمَا نَحْنُ نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ سَمِعَ جَلَبَةَ رِجَالٍ، فَلَمَّا صَلَّى دَعَاهُمْ فَقَالَ: «مَا شَأْنُكُمْ؟» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 580); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/238; Müslim 602, 151; Tirmizî 329; Nesâî 2/114; Bak hadis no: 2146, 2148.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/532; Buhârî 636; Müslim 602/151; Ebû Dâvûd 527; Tirmizî 327; İbn Mâce 775; Bak hadis no: 2145.

اسْتَعْجَلْنَا إِلَى الصَّلَاةِ قَالَ: «لَا تَسْتَعْجِلُوا إِذَا أَتَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا سُبِقْتُمْ فَأَتِمُّوا». [١: ٧٨]

2147- Abdullah b. Ebî Katâde, babasından bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namaz kılarken arkalardan bazılarının patırtısını işitti. Namazı bitirdiği zaman onları çağırdı ve: "Neyiniz var?" diye sordu. Onlar: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaza yetişmek için acele ettik" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Böyle yapmayın! Namaza geleceğiniz zaman sakin bir şekilde gelin. Yetişebildiğiniz kadarını kılar, kaçırdıklarınızı tamamlarsınız."**[1]

٢١٤٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، وَإِسْحَاقَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّهُمَا أَخْبَرَاهُ أَنَّهُمَا سَمِعَا أَبَا هُرَيْرَةَ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا ثُوِّبَ بِالصَّلَاةِ، فَلَا تَأْتُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ وَائْتُوهَا وَعَلَيْكُمُ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ فِي صَلَاةٍ مَا كَانَ يَعْمِدُ إِلَى الصَّلَاةِ». [٢: ٩٤]

إِسْحَاقُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مَوْلَى زَائِدَةَ مِنَ التَّابِعِينَ قَالَهُ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ

2148- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Namaz için ezan okunduğu zaman koşarak namaza gelmeyin. Acele etmeden ağırbaşlı bir şekilde gelin. Yetişebildiğiniz kadarıyla kılın, kaçırdığınızı da kaza edin. Kişi namaza niyetlendiği müddetçe namazda gibidir."**

Zâide'nin azatlısı Ebû Abdillah İshâk, tâbiûndandır.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ اللَّهُ جَلَّ وَعَلَا: ﴿إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ﴾ وَقَالَ ﷺ: «فَلَا تَأْتُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ» فَالسَّعْيُ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ جَلَّ وَعَلَا بِهِ هُوَ الْمَشْيُ إِلَى الصَّلَاةِ عَلَى هَيْنَةِ الْإِنْسَانِ، وَالسَّعْيُ الَّذِي نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْهُ هُوَ الِاسْتِعْجَالُ فِي الْمَشْيِ، لِأَنَّ الْمَرْءَ تُكْتَبُ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا إِلَى الصَّلَاةِ حَسَنَةٌ فَذَلِكَ مَا وَصَفْتُ، يَعْنِي فِي

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/306; Buhârî 635; Müslim 603; Bak hadis no: 1755.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 580); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/68; Ahmed 2/237; Müslim 602/152; Bak hadis no: 2145.

تَرْجَمَةِ نَوْعِ هَذَا الْحَدِيثِ عَلَى أَنَّ الْعَرَبَ تُوقِعَ فِي لُغَتِهَا الِاسْمَ الْوَاحِدَ عَلَى الشَّيْئَيْنِ الْمُخْتَلِفِي الْمَعْنَى فَيَكُونُ أَحَدُهُمَا مَأْمُورًا بِهِ وَالْآخَرُ مَزْجُورًا عَنْهُ.

Ebû Hâtim der ki: Yüce Allah **"Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman hemen Allah'ın zikrine koşun"** (Cuma 9) buyurmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise: ***"Namaza koşarak gelmeyin"*** buyurmuştur. Yüce Allah'ın zikrettiği koşmadan kasıt, namaza normal insan yürüyüşüyle gitmedir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yasakladığı koşmadan kasıt ise hızlıca yürümektir. Çünkü namaza giden kişiye her bir adımında bir iyilik sevabı yazılır. Bu hadisin türüne değinirken anlattığım şey de budur. Yani Araplar bazen mânâsı farklı olan iki şey için aynı ismi kullanırlar. Ancak bunlardan biri emredilirken biri yasaklanmış olur.

٢١٤٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَاشِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لِكَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ: «إِذَا تَوَضَّأْتَ ثُمَّ دَخَلْتَ الْمَسْجِدَ، فَلَا تُشَبِّكَنَّ بَيْنَ أَصَابِعِكَ». [٢: ٧]

2149- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ka'b b. Ucre'ye: **"Abdest alıp sonra da mescide girdiğin zaman (mescidde) parmaklarının arasını birbirine kesinlikle kenetleme"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ مَا رَوَاهُ إِلَّا سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ، وَقَدِ اخْتُلِفَ عَلَيْهِ فِيهِ فِيمَا زَعَمَ

Bu Hadisi Rivayette Saîd el-Makburî'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢١٥٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَعْدَانَ الْحَرَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى، عَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ: «يَا كَعْبُ بْنَ عُجْرَةَ إِذَا تَوَضَّأْتَ فَأَحْسَنْتَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ خَرَجْتَ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَلَا تُشَبِّكْ بَيْنَ أَصَابِعِكَ فَإِنَّكَ فِي صَلَاةٍ». [٢: ٣٧]

2150- Ka'b b. Ucre bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), ona: **"Ey Ka'b b. Ucre! Abdest alıp abdestini de (sünnetlerine riayet ederek) güzelce yaptığında, sonra da mescide çıktığında parmaklarının arasını kesinlikle**

---

[1] Elbânî: Hasen (es-Silsiletu's-sahîha 1294; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/123); Şuayb: İsnâdı hasendir.

kenetleme. Çünkü sen, (Mescid'de olduğun müddetçe) namazda sayılırsın" buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْإِمَامِ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّاسِ جَمَاعَةً فِي فَضَاءٍ إِلَى غَيْرِ جِدَارٍ

İmamın Geniş Bir Alanda Önünde Duvar Olmadan Cemaate Namaz Kıldırmasının Mubahlığı

٢١٥١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ قَالَ: أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الِاحْتِلَامَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى، فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ، فَنَزَلْتُ وَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ وَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ. [٤: ٥]

2151- İbn Abbâs der ki: "Dişi bir ata binerek geldim. Ben o zaman buluğa yaklaşmıştım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mina'da cemaate namaz kıldırıyordu. Safın önünden geçtim. Attan inerek onu otlamağa salıverdim. Kendim de safa girdim. Bu hususta bana hiçbir kimse bir şey demedi."[2]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الصَّلَاةِ لِلْمُصَلِّي إِلَى الْأُسْطُوَانَةِ فِي مَسَاجِدِ الْجَمَاعَاتِ

Cemaat Mescidlerinde Sütunlara Doğru Namaz Kılmanın Müstehaplığı

٢١٥٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُغِيرَةُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَزِيدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدٍ، أَنَّهُ كَانَ يَأْتِي مَعَ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ إِلَى سُبْحَةِ الضُّحَى فَيَعْمِدُ إِلَى الْأُسْطُوَانَةِ، فَيُصَلِّي قَرِيبًا مِنْهَا فَأَقُولُ لَهُ: لَا تُصَلِّ هَا هُنَا وَأُشِيرُ لَهُ إِلَى بَعْضِ نَوَاحِي الْمَسْجِدِ فَيَقُولُ: «إِنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَتَحَرَّى هَذَا الْمَقَامَ». [٣: ٦١]

2152- Seleme b. el-Ekva'nın bildirdiğine göre kendisi, kuşluk namazı kılmak için sütûnun yanına gelerek ona yakın bir yerde namazını kılardı. (Hadisin ravisi) Ben, ona: "Niçin şurada namaz kılmıyorsun?" diyerek mescidin bazı bölümlerini

---

[1] Elbânî: Hasen (es-Silsiletu's-sahîha 1294; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/123); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2036.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 409); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/155; Ahmed 1/342; Buhârî 76; Müslim 504/254; Ebû Dâvûd 715; Tirmizî 337; Nesâî 2/64; İbn Mâce 947.

gösterdiğimde dedi ki: "Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in buralarda namaz kılmayı tercih ettiğini gördüm."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالْمُبَادَرَةِ فِي اللُّحُوقِ بِالصَّفِّ الْأَوَّلِ فِي الصَّلَاةِ وَالتَّهْجِيرِ وَالْمُوَاظَبَةِ عَلَى الصُّبْحِ وَالْعِشَاءِ الْآخِرَةِ

İlk Safta Yer Almaya Çalışmanın, Sabah ve Yatsı Namazlarına Erkenden Gelme ve Cemaatle Kılmaya Özen Göstermenin Emredilmesi

٢١٥٣ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي النِّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهِمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي التَّهْجِيرِ لَاسْتَبَقُوا إِلَيْهِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِي الْعَتَمَةِ وَالصُّبْحِ لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا». [١: ٨٣]

2153- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"İnsanlar ezan okumanın ve ilk safta namaz kılmanın ne kadar değerli olduğunu bilselerdi ve kura çekmekten başka yol bulamasalardı kura çekerlerdi. Yine insanlar namazın erken kılınmasındaki fazileti bilselerdi, ona ulaşmak için yarış ederlerdi. Yine insanlar yatsı ve sabah namazlarındaki sevabı bilselerdi, emekleyerek te olsa bu namazlara gelirlerdi."**[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِإِتْمَامِ الصَّفِّ الْأَوَّلِ ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ إِذِ اسْتِعْمَالُ ذَلِكَ اسْتِعْمَالُ الْمَلَائِكَةِ مِثْلُهُ

Meleklerin Yaptıkları Gibi İlk Saftan Başlamak Üzere Arkaya Doğru Safları Tamamlamanın Emredilmesi

٢١٥٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَرْوَزِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَسْجِدَ فَقَالَ: «أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟ قَالَ: «يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْأُوَلَ وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ». [١: ٨٤]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1763.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1659.

2154- Câbir b. Semure der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir defa (evinden) Mescid'e geldi ve: **"Meleklerin Rableri huzurunda saf bağlayıp durdukları gibi saf bağlasanız ya!"** buyurdu. Cemaat: "Ey Allah'ın Resûlü! Melekler Rablerinin huzurunda nasıl saf bağlayıp dururlar?" diye sorunca: **"Onlar öndeki safları tamamlayıp birbirine perçinlenmiş gibi bitişik dururlar"** karşılığını verdi.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِإِتْمَامِ الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ ثُمَّ الْوُقُوفُ فِي الَّذِي يَلِيهِ

İlk Önce Öndeki Safın Doldurulup Ardından Diğer Safta Durmanın Emredilmesi

٢١٥٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ سَعِيدٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «أَتِمُّوا الصَّفَّ الْمُقَدَّمَ، فَإِنْ كَانَ نُقْصَانٌ فَلْيَكُنْ فِي الْمُؤَخَّرِ». [١ : ٧٨]

2155- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"İlk safı tamamlayınız. Eğer (safta) bir eksiklik olacaksa son safta olsun."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ تَخَلُّفِ الْمَرْءِ عَنِ الصَّفِّ الْأَوَّلِ فِي الصَّلَاةِ

Kişinin İlk Saftan Geri Durmasının Yasaklanışı

٢١٥٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَخَلَّفُونَ عَنِ الصَّفِّ الْأَوَّلِ حَتَّى يُخَلِّفَهُمُ اللَّهُ فِي النَّارِ». [٢: ٦٢]

2156- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Bir kısım insanlar ilk saftan geri durmaya devam ederler. Öyle ki Allah da onların cehennemden çıkmalarını geriye bırakır."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 667); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/101; Müslim 430; Nesâî 2/92; İbn Mâce 992; Bak hadis no: 2162.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 675); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/132; Ebû Dâvûd 671; Nesâî 2/93.

[3] Elbânî: Sahih liğayrihi (es-Silsiletu'd-daîfe 6442); Şuayb: Ravileri güvenilir

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللهِ ﷻ مَعَ اسْتِغْفَارِ الْمَلَائِكَةِ لِلْمُصَلِّي فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ

İlk Safta Namaz Kılan Kişiyi, Meleklerin Ona İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması

٢١٥٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ، سَمِعْتُ زُبَيْدًا الْإِيَامِيَّ، يُحَدِّثُ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ، عَنِ الْبَرَاءِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَأْتِينَا فَيَمْسَحُ عَوَاتِقَنَا وَصُدُورَنَا وَيَقُولُ: «لَا تَخْتَلِفْ صُفُوفُكُمْ فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ». [١ : ٢]

2157- Berâ (b. Âzib) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (cemaat halinde namaza başlayacağımız zaman) bize gelip omuzlarımıza ve göğüslerimize dokunur ve: **"Saflarınız farklı olmasın, yoksa kalpleriniz başkalaşır. Doğrusu Allah ve melekleri ilk safa salat ederler"** buyururdu.[1]

ذِكْرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بِالْمَغْفِرَةِ ثَلَاثًا لِلْمُصَلِّي فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in İlk Safta Namaz Kılana Üç Kez Bağışlanma Dilemesi

٢١٥٨ - أَخْبَرَنَا حَاجِبُ بْنُ أَرْكِينَ الْحَافِظُ الْفُرْغَانِيُّ، بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ بَكَّارٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ شَيْبَانَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنِ الْعِرْبَاضِ بْنِ سَارِيَةَ، عَنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ أَنَّهُ كَانَ «يُصَلِّي عَلَى الصَّفِّ الْأَوَّلِ الْمُقَدَّمِ ثَلَاثًا وَعَلَى الثَّانِي مَرَّةً». [١ : ٢]

2158- İrbâd b. Sâriye der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ilk saf(takiler) için üç defa ve ikinci saf(takiler) için ise bir defa rahmet/mağfiret dilerdi."[2]

---

kimselerdir. Ebû Dâvûd 679.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 670); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/304; İbn Mâce 997; Darimî 1/289; Bak hadis no: 2161.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/172); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 4/126; Nesâî 2/92; İbn Mâce 996; Darimî 1/290.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ إِبْرَاهِيمَ لَمْ يَسْمَعْ هَذَا الْخَبَرَ عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ

Bu Hadisi Hâlid b. Ma'dân'dan Muhammed b. İbrâhîm'in İşitmediğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢١٥٩ - أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُبَارَكِ الْعَابِدُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ شَيْبَانَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ الْحَارِثِ، أَنَّ خَالِدَ بْنَ مَعْدَانَ، حَدَّثَهُ، أَنَّ جُبَيْرَ بْنَ نُفَيْرٍ، حَدَّثَهُ، أَنَّ الْعِرْبَاضَ بْنَ سَارِيَةَ، حَدَّثَهُ - وَكَانَ الْعِرْبَاضُ، مِنْ أَهْلِ الصُّفَّةِ - قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ ثَلَاثًا وَعَلَى الثَّانِي وَاحِدَةً». [١ : ٢]

2159- Cübeyr b. Nufeyr bildiriyor: "Suffe ashâbından biri olan İrbâd b. Sâriye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda ilk saftakiler için üç defa, ikinci saftakiler için de bir defa hayır dua ederdi."[1]

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ ﷻ وَاسْتِغْفَارِ الْمَلَائِكَةِ لِلْمُصَلِّي عَلَى مَيَامِنِ الصُّفُوفِ

Safların Sağ Tarafında Duranları Meleklerin İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması

٢١٦٠ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ هِشَامٍ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى مَيَامِنِ الصُّفُوفِ». [١ : ٢]

2160- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Doğrusu Allah ve melekleri, safların sağındakilere salat ederler."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 680); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 676; İbn Mâce 1005; Bak hadis no: 2163, 2164.

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللهِ ﷻ مَعَ اسْتِغْفَارِ الْمَلَائِكَةِ عَلَى الصُّفُوفِ الْمُبْتَرَةِ إِذَا كَانَتْ مُقَدَّمَةً

Önde Ama Eksik Kalan Safları Yüce Allah'ın Bağışlaması Meleklerin de Onlara Bağışlanma Dilemesi

٢١٦١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ إِمْلَاءً، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ طَلْحَةَ الْإِيَامِيِّ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْسَجَةَ، عَنِ الْبَرَاءِ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا وَصُدُورَنَا وَيَقُولُ: «لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الصُّفُوفِ الْمُقَدَّمَةِ». [١: ٢]

2161- Berâ (b. Âzib) anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), omuzlarımıza ve göğüslerimize dokunarak safları düzeltir ve: **"Düzensiz durmayınız ki kalpleriniz de düzensiz olmasın, kalpleriniz arasında ihtilaf olmasın"** buyurur ve şöyle devam ederdi: **"İlk saftakilere Allah ve melekleri salât ederler (merhamet ederler)."**[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ مِنْ إِتْمَامِ الصُّفُوفِ فِي الصَّلَوَاتِ

Kişinin Namazlarda Safları Tamamlamasının Müstehaplığı

٢١٦٢ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ الْأَعْمَشَ، عَنْ حَدِيثِ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ فِي الصُّفُوفِ الْمُقَدَّمَةِ فَحَدَّثَنَا، عَنِ الْمُسَيَّبِ بْنِ رَافِعٍ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ طَرَفَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَلَا تَصُفُّونَ كَمَا تَصُفُّ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهَا؟» قَالَ: قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَكَيْفَ يَصُفُّونَ الْمَلَائِكَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ؟ قَالَ: «يُتِمُّونَ الصُّفُوفَ الْمُقَدَّمَةَ وَيَتَرَاصُّونَ فِي الصَّفِّ». [٣: ٥٣]

2162- Câbir b. Semure der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Meleklerin Rableri huzurunda saf bağlayıp durdukları gibi saf bağlasanız ya!"** buyurdu. Biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Melekler Rablerinin huzurunda nasıl saf bağlayıp dururlar?" diye sorunca: **"Onlar öndeki safları tamamlayıp birbirine perçinlenmiş gibi bitişik dururlar"** karşılığını verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 670); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 664; Nesâî 2/89; Bak hadis no: 2157.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 661; Bak hadis no: 2154.

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مَعَ اسْتِغْفَارِ الْمَلَائِكَةِ لِمَنْ يَصِلُ الصُّفُوفَ الْمُبْتَرَةَ

Saflardaki Boşlukları Dolduranı Meleklerin İstiğfarı Sayesinde Yüce Allah'ın Bağışlaması

٢١٦٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ بِعَسْقَلَانَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الَّذِينَ يَصِلُونَ الصُّفُوفَ». [١ : ٢]

2163- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Doğrusu Allah ve melekleri, safları bitiştirenlere salat ederler."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ هَذَا هُوَ اللَّيْثِيُّ مَوْلًى لَهُمْ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مُسْتَقِيمُ الْأَمْرِ صَحِيحُ الْكِتَابِ، وَأُسَامَةُ بْنُ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ مَدَنِيٌّ وَاهٍ وَكَانَا فِي زَمَنٍ وَاحِدٍ إِلَّا أَنَّ اللَّيْثِيَّ أَقْدَمُ

Ebû Hâtim der ki: Usâme b. Zeyd, el-Leysî olup Medineli Leys kabilesinin azatlısıdır. Rivayeten dürüst olup yazdıkları sahihtir. Usâme b. Zeyd b. Eslem ise, Medineli zayıf bir ravidir. Aynı dönemde yaşasalar da Leysî, diğerinden büyüktür.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ مَا رَوَاهُ إِلَّا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ

Bu Hadisi Rivayette Usâme b. Zeyd'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢١٦٤ - حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ الْمُقْرِئُ أَبُو الْقَاسِمِ بِالرَّيِّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عُمَرَ رُسْتَةُ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ حَفْصٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى الَّذِينَ يَصِلُونَ الصُّفُوفَ». [١ : ٢]

2164- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kuşkusuz Allah ve melekleri, safları bitiştirenlere salat ederler."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2160.

[2] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. İbn Mâce 995; Bak hadis no: 2160.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ حَذَرَ مُخَالَفَةِ الْوُجُوهِ عِنْدَ تَرْكِهِ

Yüzlerin İhtilaflı Olmaması İçin Safları Düzgün Tutmanın Emredilmesi

٢١٦٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، أَنَّهُ سَمِعَ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ، يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي الصَّفَّ حَتَّى يَجْعَلَهُ مِثْلَ الْقِدْحِ أَوِ الرُّمْحِ فَرَأَى صَدْرَ رَجُلٍ نَاتِئًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «عِبَادَ اللَّهِ سَوُّوا صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ». [١ : ٧٣]

2165- Nu'mân b. Beşîr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), safı ok ağacı ya da mızrak gibi olacak şekilde düzeltirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adamın göğsünü ileri çıktığını görünce: **"Ey Allan'ın kulları! Saflarınızı düzeltiniz. Aksi taktirde Allah yüzlerinizi birbirine muhalif kılacaktır"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا أَمَرَ بِهَذَا الْأَمْرِ

Bu Emrin Veriliş Nedeni

٢١٦٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْأَزْهَرِ السِّجْزِيُّ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا أَبَانُ، وَشُعْبَةُ، قَالَا: حَدَّثَنَا، قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «رُصُّوا صُفُوفَكُمْ وَقَارِبُوا بَيْنَهَا وَحَاذُوا بِالْأَكْتَافِ، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَرَى الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ مِنْ خَلَلِ الصَّفِّ كَأَنَّهَا الْحَذَفُ». [١ : ٧٣]

2166- Enes (b. Mâlik)'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Saflarınızı sıklaştırınız. Safları birbirine yaklaştırınız. Omuzlarınız bir hizada olsun. Canım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, şeytanların (Hicaz'ın) küçük koyunları gibi saf aralıklarına girdiklerini görüyorum."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 669); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/277; Müslim 436/128; Ebû Dâvûd 663; Tirmizî 227; Nesâî 2/89; İbn Mâce 994; Bak hadis no: 2169, 2175, 2176.

[2] Elbânî: Sahih (Mişkât 1093); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 3/260; Ebû Dâvûd 667; Nesâî 2/92.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ وَإِقَامَتِهَا عِنْدَ الْقِيَامِ إِلَى الصَّلَاةِ

Namaza Durulduğunda Safları Düzgün Yapmanın Emredilmesi

٢١٦٧ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيِّ، أَنَّ الْأَشْعَرِيَّ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ، فَلَمَّا جَلَسَ فِي صَلَاتِهِ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أُقِرَّتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالزَّكَاةِ؟ فَلَمَّا قَضَى الْأَشْعَرِيُّ صَلَاتَهُ أَقْبَلَ عَلَى الْقَوْمِ فَقَالَ: أَيُّكُمُ الْقَائِلُ كَلِمَةَ كَذَا كَذَا؟ فَأَرَمَّ الْقَوْمُ فَقَالَ: لَعَلَّكَ يَا حِطَّانُ قُلْتَهَا قَالَ: وَاللَّهِ مَا قُلْتُهَا وَلَقَدْ خِفْتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا قُلْتُهَا وَمَا أَرَدْتُ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، فَقَالَ الْأَشْعَرِيُّ: أَمَا تَعْلَمُونَ مَا تَقُولُونَ فِي صَلَاتِكُمْ؟ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَطَبَنَا فَعَلَّمَنَا سُنَّتَنَا وَبَيَّنَ لَنَا صَلَاتَنَا فَقَالَ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَلْيَؤُمَّكُمْ أَحَدُكُمْ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: ﴿وَلَا الضَّالِّينَ﴾ فَقُولُوا: آمِينَ يُجِبْكُمُ اللَّهُ، ثُمَّ إِذَا كَبَّرَ فَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ» قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: «فَتِلْكَ بِتِلْكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ ﷺ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، ثُمَّ إِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ قَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: فَتِلْكَ بِتِلْكَ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ قَوْلِ أَحَدِكُمُ التَّحِيَّاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [١: ٧٨]

2167- Hittân b. Abdillah er-Rakkâşî bildiriyor: (Ebû Mûsa) Eş'arî ashâbı ile namaz kıldı ve (Tahiyyat'a) oturduğu zaman cemaatten bir kişi: "Namaz, iyilik ve zekâtla birlikte zikredildi" dedi. Eş'arî namazı bitirince cemaate döndü ve: "Filan filan sözü söyleyen kimdi?" diye sordu. Cemaat susmuştu. Eş'arî, Hittân b. Abdillah'a: "Ey Hittân! Sanırım bunu sen söyledin" deyince, Hittân: "Vallahi hayır, ancak bu sözden dolayı beni azarlamandan korkmuştum" dedi. Bunun üzerine cemaatten bir kişi: "O sözü ben söyledim ve onunla hayırdan başka bir şey kastetmedim" deyince, Eş'arî şu karşılığı verdi: "Namazda ne diyeceğinizi biliyor musunuz? Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bize hutbe verip sünnetimizi ve namazımızı beyan ederek şöyle buyurdu: **"Namaza durulduğunda saflarınızı düzgün yapınız ve aranızdan bir kişi imamınız olsun. O tekbir getirdiği zaman siz de tekbir getiriniz. O: «Velad-dâlîn» dediği zaman: «Amin» deyin ki Allah size icabet etsin (duanızı kabul etsin). O tekbir getirip rükûya vardığı zaman siz de tekbir getirip rükûya varınız. O sizden önce rükûya varır ve sizden**

önce kalkar. Sizin hareketiniz, imamın hareketinden sonra olduğundan hep gecikmeli olur. O: «Semiallahu limen hamideh (=Allah kendisine hamd edenleri işitti)» dediği zaman: «Rabbena leke'l-hamd (=Ey Rabbimiz! Hamd ancak sanadır)» deyiniz. Yüce Allah, Peygamberinin (sallallahu aleyhi vesellem) dili ile: «Allah kendisine hamd edenleri işitti» buyurmuştur. O tekbir getirip secde ettiği zaman siz de tekbir getirip secde edin. İmam, sizden önce secdeye varır ve sizden önce secdeden kalkar. Sizin hareketiniz, imamın hareketinden sonra olduğundan hep gecikmeli olur. Ka'de yapıldığı zaman kişi ilk olarak şöyle desin: "et-Tahiyyâtu es-salavâtu lillâhi. Es-selâmu aleyke eyyühe'n-nebiyyu ve rahmetullahi ve berekâtuhu. Es-selâmu aleyna ve alâ ibadillahi's-sâlihin. Eşhedu enlâ ilahe illallah ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resûluhu (=Selamet ve tüm güzellikler Allah içindir. Ey Peygamber! Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Selam olsun bize ve Allah'ın tüm iyi kullarına. Şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Şahitlik ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve elçisidir)."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ أَنْ يَأْمُرَ الْمَأْمُومِينَ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ عِنْدَ قِيَامِهِمْ إِلَى الصَّلَاةِ

İmamın Namaza Kalktıklarında Cemaati Safları Düzeltme Konusunda Uyarmasının Müstehaplığı

٢١٦٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، وَعَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، قَالَا: حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ الْأَسْوَدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: جِئْتُ فَقَعَدْتُ فَقَالَ مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ خَبَّابٍ: جَاءَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ فَقَعَدَ مَكَانَكَ هَذَا فَقَالَ: تَدْرُونَ مَا هَذَا الْعُودُ؟ قُلْنَا: لَا قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ أَخَذَ بِيَمِينِهِ، ثُمَّ الْتَفَتَ فَقَالَ: «اعْتَدِلُوا سَوُّوا صُفُوفَكُمْ» ثُمَّ أَخَذَ بِيَسَارِهِ، ثُمَّ قَالَ: «اعْتَدِلُوا سَوُّوا صُفُوفَكُمْ» فَلَمَّا هُدِمَ الْمَسْجِدُ فُقِدَ فَالْتَمَسَهُ عُمَرُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِ، فَوَجَدَهُ قَدْ أَخَذَهُ بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ فَجَعَلُوهُ فِي مَسْجِدِهِمْ فَانْتَزَعَهُ فَأَعَادَهُ [٥: ٨]

2168- Mus'ab b. Sâbit b. Abdillah b. ez-Zübeyr der ki: Gelip oturunca Muhammed b. Müslim b. Habbâb dedi ki: Enes b. Mâlik gelip şu an senin oturduğun yerde oturdu ve: "Bu sopanın ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. "Hayır" karşılığını verdiğimizde ise şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 893; el-İrvâ' 332); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/409; Müslim 404/63; Ebû Dâvûd 972; Nesâî 2/241; İbn Mâce 901; Darimî 1/315.

vesellem) namaza duracağı zaman bu sopayı sağ eline alır ve bize dönerek: **«Düzgün durun ve saflarınızı düzeltin»** buyururdu. Sonra onu sol eline alır yine: **«Düzgün durun ve saflarınızı düzeltin»** buyururdu. Mescid yıkıldığında ise bu sopa ortadan kayboldu. Ömer b. el-Hattâb onu arayınca Amr b. Avf oğullarının onu alıp kendi mescidlerine koyduklarını öğrendi. Bunun üzerine onu alıp geri yerine koydu."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢١٦٩ - أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ بْنِ سُلَيْمَانَ، بِالْفُسْطَاطِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ أَبِي خَيْرَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي الصُّفُوفَ كَأَنَّمَا بِهَا الْقِدَاحُ». [٥: ٨]

2169- Nu'mân b. Beşîr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) saflarımızı ok ağaçlarını düzeltir gibi düzeltirdi.[2]

ذِكْرُ الِاسْتِحْبَابِ لِلْإِمَامِ أَنْ يَأْمُرَ الْمَأْمُومِينَ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ وَاعْتِدَالِهَا عِنْدَ قِيَامِهِ إِلَى الصَّلَاةِ

İmamın Namaza Kalktıklarında Cemaati Safları Düzeltme ve Doğrultma Konusunda Uyarmasının Müstehaplığı

٢١٧٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا مُصْعَبُ بْنُ ثَابِتِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُسْلِمِ بْنِ خَبَّابٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ عُمَرَ، لَمَّا زَادَ فِي الْمَسْجِدِ غَفَلُوا عَنِ الْعُودِ الَّذِي كَانَ فِي الْقِبْلَةِ قَالَ أَنَسٌ: «أَتَدْرُونَ لِأَيِّ شَيْءٍ جُعِلَ ذَلِكَ الْعُودُ؟ » فَقَالُوا: لَا فَقَالَ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ أَخَذَ الْعُودَ بِيَدِهِ الْيُمْنَى، ثُمَّ الْتَفَتَ فَقَالَ: «اعْدِلُوا صُفُوفَكُمْ وَاسْتَوُوا» ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِهِ الْيُسْرَى ثُمَّ الْتَفَتَ فَقَالَ: «اعْدِلُوا صُفُوفَكُمْ». [١: ٧٨]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 102); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 3/254; Ebû Dâvûd 670; Bak hadis no: 2170.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 669); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2165.

2170- Enes b. Mâlik anlatıyor: Hz. Ömer, Mescid'e[1] ilave yaptığında kıble tarafında bulunan hurma çubuğuna gereken önemi vermediler. Enes, (yanındakilere): "Bu hurma çubuğunun hangi şey için (oraya) konulduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Onlar da: "Hayır" dediler. Bunun üzerine Enes şöyle dedi: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), namaz için kâmet getirildiği zaman hurma çubuğunu sağ eline alır, sonra (cemaate) dönüp: **"Saflarınızı doğru tutunuz ve düzgün yapınız"** buyururdu. Sonra da hurma çubuğunu sol eline alır, sonra da (cemaate) dönüp: **"Saflarınızı doğru tutunuz"** buyururdu.[2]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا أُمِرَ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ

Safların Düzeltilmesinin Emredilme Nedeni

٢١٧١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ الْحَارِثِ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَتِمُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ». [١: ٧٨]

2171- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Safları eksik bırakmayın! Zira bunu yapmak, namazın tamamlayıcı unsurlarındandır"** buyurmuştur.[3]

ذِكْرُ الِاسْتِحْبَابِ لِلْإِمَامِ بِمَسْحِ مَنَاكِبِ الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَ إِقَامَةِ الصَّلَاةِ

Namaz Kılınmadan Önce İmamın Müminlerin Omuzlarına Dokunmasının Müstehaplığı

٢١٧٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ: «اسْتَوُوا وَلَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ لِيَلِيَنِّي مِنْكُمْ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ» قَالَ أَبُو مَسْعُودٍ: «وَأَنْتُمُ الْيَوْمَ أَشَدُّ اخْتِلَافًا». [١: ١٠٢]

---

[1] Yani Mescid-i Nebevîye.

[2] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2168.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 674); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/177; Müslim 433; İbn Mâce 993; Darimî 1/289; Bak hadis no: 2174.

2172- Ebû Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda omuzlarımıza dokunarak: **"Düzgün saf yapın ve ayrı durmayın ki kalplerinizde de ayrılık olmasın. İçinizden olgun ve aklı başında olanlar arkamdaki birinci safta yer alsınlar. (Derece olarak) sonra gelenler ondan sonraki safta yer alsınlar, daha sonra gelenler de bir sonraki safta yer alsınlar"** buyurdu. Ebû Mes'ûd ekledi: "Oysa sizler bugün çok büyük bir ayrılık içindesiniz."[1]

ذِكْرُ مَا يَأْمُرُ الْإِمَامُ الْمَأْمُومِينَ بِإِقَامَةِ الصُّفُوفِ قَبْلَ ابْتِدَاءِ الصَّلَاةِ

İmamın Namaz Kılınmadan Önce Cemaate Safları Sıklaştırmalarını Emretmesi

٢١٧٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمَقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوَجْهِهِ حِينَ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ قَبْلَ أَنْ يُكَبِّرَ فَقَالَ: «أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ وَتَرَاصُّوا، فَإِنِّي أَرَاكُمْ مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي». [٥: ٢٤]

2173- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda tekbir getirmeden önce bize doğru döner ve: **"Safları sık ve düzgün tutun. Sizi arkamdayken de görüyorum"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ لِلْمَأْمُومِينَ إِذِ اسْتِعْمَالُهُ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ

Namazın Tamamlayıcı Unsurlarından Sayıldığı İçin Cemaate Safları Düzgün Tutmalarının Emredilmesi

٢١٧٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «سَوُّوا صُفُوفَكُمْ، فَإِنَّ تَسْوِيَةَ الصَّفِّ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ». [١: ٩٥]

2174- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Saflarınızı düzgün tutun! Zira safları düzgün tutmak, namazın tamamlayıcı unsurlarındandır"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/122; Müslim 432; Nesâî 2/87; Bak hadis no: 2178.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3955; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/103; Buhârî 719; Müslim 434/125; Nesâî 2/92.

ذِكْرُ مَا يُتَوَقَّعُ فِي الْمَأْمُومِينَ عِنْدَ تَرْكِهِمْ لِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ فِي الصَّلَاةِ

Namazda Safları Düzgün Tutmayan Cemaatin Maruz Kalabileceği Şeyler

٢١٧٥ - أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْمِنْهَالِ بْنِ أَخِي الْحَجَّاجِ الْعَطَّارُ، بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ بْنِ مُعَاذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: حَدَّثَنَا سِمَاكٌ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ، وَهُوَ يَخْطُبُ وَيَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَوِّي الصَّفَّ حَتَّى يَدَعَهُ مِثْلَ الْقِدْحِ أَوِ الرُّمْحِ، فَرَأَى صَدْرَ رَجُلٍ نَاتِئًا مِنَ الصَّفِّ فَقَالَ: «عِبَادَ اللَّهِ لَتُسَوُّنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ وُجُوهِكُمْ». [١: ٩٥]

2175- Hutbe veren Nu'mân b. Beşîr di ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), safı ok ağacı ya da mızrak gibi olacak şekilde düzeltirdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir adamın göğsünü ileri çıktığını görünce: **"Ey Allan'ın kulları! Saflarınızı düzeltiniz. Aksi taktirde Allah yüzlerinizi birbirine muhalif kılacaktır"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «بَيْنَ وُجُوهِكُمْ» أَرَادَ بِهِ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yüzlerinizi Birbirine" Sözüyle "Kalplerinizi Birbirine"yi Kastetmesi

٢١٧٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي غَنِيَّةَ، عَنْ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ، عَنْ أَبِي الْقَاسِمِ الْجَدَلِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ النُّعْمَانَ بْنَ بَشِيرٍ، يَقُولُ: أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: «أَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ - ثَلَاثًا - وَاللَّهِ لَتُقِيمُنَّ صُفُوفَكُمْ أَوْ لَيُخَالِفَنَّ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ» قَالَ: فَرَأَيْتُ الرَّجُلَ يُلْزِقُ كَعْبَهُ بِكَعْبِ صَاحِبِهِ وَمَنْكِبَهُ بِمَنْكِبِ صَاحِبِهِ. [١: ٩٥]

2176- Nu'mân b. Beşîr bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yüzünü bize çevirip: **"Saflarınızı düzeltiniz (üç defa), Allah'a yemin ederim ki saflarınızı kesinlikle düzeltin, yoksa Allah aranıza/kalplerinize anlaşmazlıklar koyar"** buyurdu. Nu'mân b. Beşîr devamla der ki: "Ben bizden olan kimsenin kendi

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 674); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ebû Dâvûd 668; Buhârî 723; Bak hadis no: 2171.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2165.

topuğunu yanındaki arkadaşının topuğuna ve omzunu da yanındaki arkadaşının omzuna yapıştırdığını gördüm."[1]

أَبُو الْقَاسِمِ الْجَدَلِيُّ هَذَا اسْمُهُ حُسَيْنُ بْنُ الْحَارِثِ مِنْ جَدِيلَةَ قَيْسٍ مِنْ ثِقَاتِ الْكُوفِيِّينَ

Ebû Hâtim der ki: Ebu'l-Kâsım el-Cedelî'nin adı, Hüseyn b. el-Hâris olup Kays'ın Cedele boyundan ve Kufeli güvenilir ravilerdendir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ إِقَامَةَ الصُّفُوفِ لِلصَّلَاةِ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ

Namazda Safları Düzgün Tutmanın, Namazı Güzelleştiren Unsurlardan Sayılması

٢١٧٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَقِيمُوا الصَّفَّ فِي الصَّلَاةِ، فَإِنَّ إِقَامَةَ الصَّفِّ مِنْ حُسْنِ الصَّلَاةِ». [١: ٩٥]

2177- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Safları düzgün tutun, zira safları düzgün tutmak namazı güzelleştiren unsurlardandır"** buyurmuştur.[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ اخْتِلَافِ الْمَأْمُومِ فِي صَلَاتِهِ عَلَى إِمَامِهِ

Cemaatın Namazda İmamına Muhalif Olmasının Yasaklanışı

٢١٧٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْعَبْدِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ أَبِي مَعْمَرٍ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ مَنَاكِبَنَا فِي الصَّلَاةِ وَيَقُولُ: «لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ وَلْيَلِنِي مِنْكُمْ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ». [٢: ٤٣]

2178- Ebû Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda omuzlarımıza dokunarak: **"Ayrı durmayın ki kalplerinizde de ayrılık olmasın. İçinizden olgun ve aklı başında olanlar arkamdaki birinci safta yer alsınlar. (Derece olarak)**

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 32; Sahîh Ebî Dâvud 668); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 662; Bak hadis no: 2165.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3994); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 2/314; Buhârî 722; Müslim 435.

sonra gelenler ondan sonraki safta yer alsınlar, daha sonra gelenler de bir sonraki safta yer alsınlar" buyururdu.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ خَيْرِ صُفُوفِ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَشَرِّهَا

Erkek ve Kadınların Hayırlı ve Şerli Olan Safları

٢١٧٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «أَحْسِنُوا إِقَامَةَ الصُّفُوفِ فِي الصَّلَاةِ، وَخَيْرُ صُفُوفِ الْقَوْمِ فِي الصَّلَاةِ أَوَّلُهَا وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ فِي الصَّلَاةِ آخِرُهَا وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا». [١: ٧٨]

2179- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Namaz kılarken saffın düzenini güzel yapınız. Namazdaki (erkeklerden oluşan) cemaat saflarının en hayırlısı, ilk saftır ve hayrı en az olanı da, son saftır. Namazdaki kadın saflarının en hayırlısı ise, son saftır ve hayrı en az olanı da, birinci saftır."**[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَأْمُومِينَ أَنْ يَقِفَ مِنْهُمْ وَرَاءَ الْإِمَامِ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى

İmamın Arkasında Cemaatten Olgun ve Aklı Başında Olanların Durmasının Emredilmesi

٢١٨٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ زُهَيْرٍ أَبُو يَعْلَى بِالْأُبُلَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ نَصْرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي مَعْشَرٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «لِيَلِينِي مِنْكُمْ أُولُو الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ، وَلَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ وَإِيَّاكُمْ وَهَيْشَاتِ الْأَسْوَاقِ». [١: ٩٥]

2180- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İçinizden olgun ve aklı başında olanlar arkamdaki birinci safta yer alsınlar. (Derece olarak) sonra gelenler ondan sonraki safta yer alsınlar. Sonra gelenler ondan**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 432; Ebû Dâvûd 674; İbn Mâce 976; Darimî 1/290; Bak hadis no: 2172.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/174); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/485; Müslim 440; Ebû Dâvûd 678; Tirmizî 224; Nesâî 2/93; İbn Mâce 1000; Darimî 1/291.

sonraki safta yer alsınlar. Ayrı durmayın ki kalplerinizde de ayrılık olmasın. (Namazda) çarşıdaki kargaşa gibi kargaşa yapmaktan sakının" buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَبُو مَعْشَرٍ هَذَا زِيَادُ بْنُ كُلَيْبٍ كُوفِيٌّ ثِقَةٌ وَلَيْسَ هَذَا بِأَبِي مَعْشَرٍ السِّنْدِيِّ، فَإِنَّهُ مِنْ ضُعَفَاءِ الْبَغْدَادِيِّينَ.

Ebû Hâtim der ki: Buradaki Ebû Bişr, Ziyâd b. Kuleyb olup Kufeli güvenilir bir ravidir. Bağdatlı zayıf ravilerden birisi olan Ebû Ma'şer es-Sindî'den başkasıdır.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ تَأْخِيرِ الْأَحْدَاثِ عَنِ الصَّفِّ الْأَوَّلِ عِنْدَ حُضُورِ أُولِي الْأَحْلَامِ وَالنُّهَى

Olgun ve Aklı Başında Olanların Gelmesi Durumunda Yaşı Küçüklerin İlk Saftan Geriye Alınmasının Mubahlığı

٢١٨١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عَطَاءِ بْنِ مُقَدَّمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ السَّدُوسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، عَنْ أَبِي مِجْلَزٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ عَبَّادٍ، قَالَ: بَيْنَمَا أَنَا بِالْمَدِينَةِ فِي الْمَسْجِدِ فِي الصَّفِّ الْمُقَدَّمِ قَائِمٌ أُصَلِّي فَجَذَبَنِي رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي جَذْبَةً فَنَحَّانِي وَقَامَ [مَقَامِي] فَوَاللَّهِ مَا عَقَلْتُ صَلَاتِي، فَلَمَّا انْصَرَفَ فَإِذَا هُوَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ، قَالَ: «يَا ابْنَ أَخِي لَا يَسُؤْكَ اللَّهُ إِنَّ هَذَا عَهْدٌ مِنَ النَّبِيِّ ﷺ إِلَيْنَا أَنْ نَلِيَهُ ثُمَّ اسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ»، وَقَالَ: «هَلَكَ أَهْلُ الْعَهْدِ وَرَبِّ الْكَعْبَةِ» ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: «وَاللَّهِ مَا عَلَيْهِمْ آسَى وَلَكِنْ آسَى عَلَى مَنْ أَضَلُّوا» قَالَ: قُلْتُ: مَنْ يَعْنِي بِهَذَا؟ قَالَ: «الْأُمَرَاءَ». [٤: ١٦]

2181- Kays b. Abbâd anlatıyor: Ben (bir defasında) Medine'deki mescidde ilk safta ayakta namaz kılarken bir adam beni arkamdan sertçe çekip öteye attı ve benim (yerime) geçti. Vallahi, nasıl namaz kıldığımı bilemedim. Namazı bitirdiğimde bir de ne göreyim, beni çekip öteye atan Ubey b. Ka'b imiş. Bana: "Yeğenim! Allah, seni kötülüklerden korusun. Benim bu yaptığım, kendi arkasına durmamız hususunda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in bize bir emridir" dedi. Sonra da kıbleye dönerek üç defa: "Kâbe'nin Rabbine and olsun ki, Ehl-i ukad helak olacaktır" dedi. Sonra da: "Vallahi, o cemaate değil o cemaati saptıran kimselere yazıklar olsun" dedi. Ben: "Ehl-i ukad" ile neyi kastediyorsun?" diye sordum. O da: "İdareciler/yöneticiler" diye cevap verdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 679); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/475; Müslim 432/123; Ebû Dâvûd 675; Tirmizî 228; Darimî 1/290.

[2] Elbânî: Sahih (Mişkât 1116); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 5/140; Nesâî 2/88.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ فِي النَّعْلَيْنِ أَوْ خَلْعِهِمَا وَوَضْعِهِمَا بَيْنَ رِجْلَيِ الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّى

Namazı Ayakkabı İle Kılmanın, Çıkardığında İse Ayakkabılarını Ayakları Arasına Koymanın Emredilmesi

٢١٨٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ بَكْرٍ، حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الزُّبَيْدِيُّ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَخَلَعَ نَعْلَيْهِ فَلَا يُؤْذِ بِهِمَا أَحَدًا وَلْيَجْعَلْهُمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَوْ لِيُصَلِّ فِيهِمَا». [١: ٢٦]

2182- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namaz kıl(mak iste)diğinde ayakkabılarını çıkarıp da onlarla hiç kimseye eziyet etmesin. Onlar ayaklarının arasına koysun veya onlarla birlikte namaz kılsın."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ مُخَيَّرٌ بَيْنَ الصَّلَاةِ فِي نَعْلَيْهِ وَبَيْنَ خَلْعِهِمَا وَوَضْعِهِمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ

Kişinin Ayakkabı İle Kılmak ve Çıkarıp Onları Ayakları Arasına Koymak Hususunda Muhayyer Olması

٢١٨٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ، وَغَيْرُهُ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَلْبَسْ نَعْلَيْهِ أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ وَلَا يُؤْذِ بِهِمَا غَيْرَهُ». [١: ٧٨]

2183- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden birisi namaz kıl(mak iste)diğinde ayakkabılarını ya giysin ya da ikisini birden çıkarıp onları ayaklarının arasına koysun; onlarla hiç kimseye eziyet etmesin."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 662); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ebû Dâvûd 655; İbn Mâce 1432; Bak hadis no: 2183, 2187.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 662); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahihtir. Bak hadis no: 2182, Bak hadis no: 2187.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ الصَّلَاةَ فِي نَعْلَيْهِ مَا لَمْ يَعْلَمْ فِيهِمَا أَذًى

Üzerlerinde Pislik Bulunmuyorsa Kişinin Ayakkabılarıyla Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢١٨٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّيْرَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ طَالُوتَ بْنِ عَبَّادٍ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ «رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي وَعَلَيْهِ نَعْلٌ مَخْصُوفَةٌ». [٤ : ١]

2184- Ebu'l-Alâ, babasından bildiriyor: "Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem), yamalı bir ayakkabı ile namaz kıldığını gördüm."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ أَتَى الْمَسْجِدَ لِلصَّلَاةِ أَنْ يَنْظُرَ فِي نَعْلَيْهِ وَيَمْسَحَ الْأَذَى عَنْهُمَا إِنْ كَانَ بِهِمَا

Mescide Namaz Kılmaya Gelecek Kişiye Ayakkabılarına Bakıp Varsa Pis Olan Şeyleri Silmesinin Emredilmesi

٢١٨٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، عَنْ حَمَّادِ بْنِ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي نَعَامَةَ السَّعْدِيِّ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَلَمَّا صَلَّى خَلَعَ نَعْلَيْهِ فَوَضَعَهُمَا عَنْ يَسَارِهِ فَخَلَعَ الْقَوْمُ نِعَالَهُمْ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ: «مَا لَكُمْ خَلَعْتُمْ نِعَالَكُمْ؟ » قَالُوا: رَأَيْنَاكَ خَلَعْتَ فَخَلَعْنَا، قَالَ: «إِنِّي لَمْ أَخْلَعْهُمَا مِنْ بَأْسٍ وَلَكِنَّ جِبْرِيلَ أَخْبَرَنِي أَنَّ فِيهِمَا قَذَرًا، فَإِذَا أَتَى أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَنْظُرْ فِي نَعْلَيْهِ، فَإِنْ كَانَ فِيهِمَا أَذًى فَلْيَمْسَحْهُ». [١ : ٧٨]

2185- Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize namaz kıldırdı. Namaz kıldırırken ayakkabılarını çıkarıverdi ve onları sol tarafına koydu. (Bunu gören) cemaat de ayakkabılarını çıkardılar. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince: **"Size ne oldu ki, ayakkabılarınızı çıkardınız?"** diye sordu. Onlar da: "Senin çıkardığını gördük, (onun için) biz de çıkardık" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Doğrusu ben, onları bir ihtiyaçtan dolayı çıkarmadım. Fakat bana Cebrail ayakkabılar(ım)da bir pislik olduğunu haber verdi. Sizden bir kimse Mescid'e geldiği zaman, ayakkabılarına baksın, eğer ayakkabılarında bir pislik varsa onu silsin"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 4/25.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 657); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/20; Ebû Dâvûd 650; Darimî 1/320.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالصَّلَاةِ فِي الْخِفَافِ وَالنِّعَالِ إِذْ أَهْلُ الْكِتَابِ لَا يَفْعَلُونَهُ

Ehl-i Kitab Yapmadıkları İçin Mestler ve Ayakkabılarla Namaz Kılmanın Emredilmesi

٢١٨٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبَانَ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِلَالُ بْنُ مَيْمُونٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو ثَابِتٍ يَعْلَى بْنُ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى فَإِنَّهُمْ لَا يُصَلُّونَ فِي خِفَافِهِمْ وَلَا فِي نِعَالِهِمْ». [١: ١٠٣]

2186- Şeddâd b. Evs'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Yahudilere ve Hıristiyanlara muhalefet ediniz. Çünkü onlar, mestleriyle ve ayakkabılarıyla namaz kılmazlar."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَأْمُومِ عِنْدَ خَلْعِهِ نَعْلَيْهِ بِوَضْعِهِمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ

Cemaatle Namaz Kılana, Ayakkabılarını Çıkardığında Onları Ayakları Arasına Koymasının Emredilmesi

٢١٨٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ وَخَلَعَ نَعْلَيْهِ، فَلْيَجْعَلْهُمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ وَلَا يُؤْذِ بِهِمَا غَيْرَهُ» [١: ٩٥]

2187- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namaz kıl(mak iste)diğinde ayakkabılarını çıkarıp da onlarla hiç kimseye eziyet etmesin. Onları ayaklarının arasına koysun."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ وَضْعِ الْمَأْمُومِ نَعْلَهُ عَنْ يَمِينِهِ فِي صَلَاتِهِ أَوْ عَنْ يَسَارِهِ

Namaz Kılanın Ayakkabılarını Sağ ya da Sol Tarafına Koymasının Yasaklanışı

٢١٨٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْخَزَّازُ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ يُوسُفَ بْنِ مَاهَكَ، عَنْ أَبِي

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 658); Şuayb: Hadis sahihtir. Ebû Dâvûd 652.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2182, 2183.

هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ، فَلَا يَضَعْ نَعْلَهُ عَنْ يَمِينِهِ وَلَا عَنْ يَسَارِهِ، فَيَكُونُ عَنْ يَمِينِ غَيْرِهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ عَنْ يَسَارِهِ أَحَدٌ وَلْيَضَعْهُمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ». [٢: ٤٣]

2188- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namaz kıl(mak iste)diği zaman ayakkabılarını sağına veya soluna koymasın. Çünkü onun solu başka bir kimsenin sağı olur. Ancak solunda hiç bir kimsenin bulunmaması hâli müstesna. (O zaman soluna koyabilir). (Eğer solunda da birisi varsa o zaman onları) ayaklarının arasına koysun."**[1]

ذِكْرُ وَضْعِ الْمُصَلِّي نَعْلَيْهِ إِذَا أَرَادَ الصَّلَاةَ

Namaz Kılmak İsteyen Kişinin Ayakkabılarını Çıkarıp (Yanına) Koyması

٢١٨٩ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَوْذَةُ بْنُ خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادِ بْنِ جَعْفَرٍ، حَدِيثًا يَرْفَعُهُ إِلَى أَبِي سَلَمَةَ بْنِ سُفْيَانَ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ السَّائِبِ، قَالَ: «حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الْفَتْحِ وَصَلَّى فِي الْكَعْبَةِ فَخَلَعَ نَعْلَيْهِ فَوَضَعَهُمَا عَنْ يَسَارِهِ، ثُمَّ افْتَتَحَ سُورَةَ الْمُؤْمِنِينَ، فَلَمَّا بَلَغَ ذِكْرَ عِيسَى أَوْ مُوسَى أَخَذَتْهُ سَعْلَةٌ فَرَكَعَ». [٥: ٨]

2189- Abdullah b. es-Sâib bildiriyor: Ben, Mekke fethi günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraberdim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Kâbe'nin içerisinde namaz kıldı. Ayakkabılarını çıkarıp onları sol tarafına koydu. Mü'minun Sûresi'nden okumaya başladı. Mûsa veya İsa'nın zikredildiği âyetlere gelince kendisini hıçkırık tuttu ve rükûya vardı.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 661); Şuayb: İsnâdı şahitlerle hasendir. Ebû Dâvûd 654; Bak hadis no: 2182.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 397); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 3/411; Ebû Dâvûd 648; Nesâî 2/74; İbn Mâce 1431; Bak hadis no: 1815.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ إِنْشَاءِ الْمَرْءِ الصَّلَاةَ عِنْدَ ابْتِدَاءِ الْمُؤَذِّنِ فِي الْإِقَامَةِ

Müezzin Kâmet Getirdiğinde Kişiye Başka Namaz Kılmasının Yasaklanışı

٢١٩٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، وَعُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، وَغَيْرُهُمَا، قَالُوا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُحَادَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا أَخَذَ الْمُؤَذِّنُ فِي الْإِقَامَةِ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ». [٢: ٨٩]

2190- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Müezzin, kâmet getirmeye başladığında artık farz namazdan başkası kılınmaz."**[1]

٢١٩١ - أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْوَهَّابِ الْقَزَّازُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ثَابِتُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ، أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ بَعْدَمَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَالنَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ دَخَلَ الصَّفَّ، فَلَمَّا انْصَرَفَ النَّبِيُّ ﷺ قَالَ: «بِأَيَّتِهِمَا اعْتَدَدْتَ، أَوْ بِأَيَّتِهِمَا احْتَسَبْتَ؟ الَّتِي صَلَّيْتَ مَعَنَا أَوِ الَّتِي صَلَّيْتَ وَحْدَكَ؟». [٢: ٨٩]

2191- Abdullah b. Sercis der ki: Kamet getirildikten sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldırırken bir adam Mescid'e girip cemaatle namaza durmadan önce iki rekat kıldı ve safa öyle katıldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince adama: **"Sen hangi namazını sayıyorsun? Yalnız kıldığını mı, yoksa bizimle kıldığını mı?"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ وَصْفِ هَذِهِ الصَّلَاةِ الَّتِي كَانَ الْمُصْطَفَى ﷺ يُصَلِّي

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kıldığı Bu Namazın Vasfı

٢١٩٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَرْجِسَ، وَكَانَ قَدْ أَدْرَكَ النَّبِيَّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2193.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2588); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/83; Müslim 712; Ebû Dâvûd 1265; Nesâî 2/117; İbn Mâce 1152; Bak hadis no: 2192.

صَلَّى الْفَجْرَ فَجَاءَ رَجُلٌ، فَصَلَّى خَلْفَهُ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، ثُمَّ دَخَلَ مَعَ الْقَوْمِ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ قَالَ لِلرَّجُلِ: «أَيُّهِمَا جَعَلْتَ صَلَاتَكَ الَّتِي صَلَّيْتَ وَحْدَكَ أَوِ الَّتِي صَلَّيْتَ مَعَنَا؟». [٢: ٨٩]

2192- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in dönemine yetişmiş olan Abdullah b. Sercis der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldırırken bir adam Mescid'e girip önce iki rekat kıldı ve cemaate öyle katıldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince adama: **"Senin namazın hangisi? Yalnız kıldığın mı, yoksa bizimle kıldığın mı?"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ حُكْمَ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحُكْمَ غَيْرِهَا مِنَ الصَّلَوَاتِ فِي هَذَا الزَّجْرِ سَوَاءٌ

Bu Yasaklamada Sabah Namazı İle Diğer Namazların Hükmünün Aynı Olması

٢١٩٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ إِسْحَاقَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ، فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ». [٢: ٨٩]

2193- Ebû Hureyre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kâmet getirildiği zaman sadece farz namazı kılınabilir"** buyurmuştur.[2]

ذِكْرُ الرُّخْصَةِ لِلدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ وَالْإِمَامُ رَاكِعٌ أَنْ يَبْتَدِئَ صَلَاتَهُ مُنْفَرِدًا ثُمَّ يَلْحَقَ بِالصَّفِّ عِنْدَ الرُّكُوعِ فَيَتَّصِلَ بِهِ

Mescide İmam Rükûda İken Giren Kimsenin Hemen Rükû Yapıp Bu Şekilde İlerleyerek Safa Ulaşmasına Verilen İzin

٢١٩٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْأَحْمَرِ الصَّيْرَفِيُّ، بِالْبَصْرَةِ قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ عَنْبَسَةَ الْأَعْوَرِ، عَنِ الْحَسَنِ، أَنَّ أَبَا بَكْرَةَ، دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَالنَّبِيُّ ﷺ رَاكِعٌ فَرَكَعَ، ثُمَّ مَشَى حَتَّى لَحِقَ بِالصَّفِّ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: «زَادَكَ اللَّهُ حِرْصًا وَلَا تَعُدْ».

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2191.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1150; el-İrvâ' 2/266/597); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/517; Müslim 710/64; Ebû Dâvûd 1266; Tirmizî 421; Ebû Dâvûd 1266; İbn Mâce 1151; Darimî 1/337; Bak hadis no: 2190.

2194- Ebû Bekre bildiriyor: Kendisi Mescid'e girdiğinde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya gitmişti. O da henüz safa ulaşmadan rükû yaptı ve bu şekilde yürüyerek safa girdi. (Namaz sonrası) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Allah bu hırsını arttırsın, ama bir daha böyle yapma"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ عَنبَسَةُ عَنِ الْحَسَنِ

Bu Hadisi Hasan'dan Rivayette Anbese'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢١٩٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ الْعِجْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ زِيَادٍ الْأَعْلَمِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ، أَنَّهُ دَخَلَ الْمَسْجِدَ وَالنَّبِيُّ ﷺ رَاكِعٌ، قَالَ: فَرَكَعْتُ دُونَ الصَّفِّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «زَادَكَ اللَّهُ حِرْصًا وَلَا تَعُدْ». [١: ٣٣]

2195- Ebû Bekre bildiriyor: O, Mescid'e girdiğimde Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) rükûya gitmişti. Ben de henüz safa ulaşmadan rükû ettim. (Namaz sonrası) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah bu hırsını arttırsın, ama bir daha böyle yapma"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: هَذَا الْخَبَرُ مِنَ الضَّرْبِ الَّذِي ذَكَرْتُ فِي كِتَابِ فُصُولِ السُّنَنِ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدْ يَنْهَى عَنْ شَيْءٍ فِي فِعْلٍ مَعْلُومٍ وَيَكُونُ مُرْتَكِبُ ذَلِكَ الشَّيْءِ الْمَنْهِيِّ عَنْهُ مَأْثُومًا بِفِعْلِهِ ذَلِكَ إِذَا كَانَ عَالِمًا بِنَهْيِ الْمُصْطَفَى ﷺ عَنْهُ، وَالْفِعْلُ جَائِزٌ عَلَى مَا فَعَلَهُ كَنَهْيِهِ ﷺ عَنْ أَنْ يَخْطُبَ الرَّجُلُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ أَوْ يَسْتَامَ عَلَى سَوْمِ أَخِيهِ، فَإِنْ خَطَبَ امْرُؤٌ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ بَعْدَ عِلْمِهِ بِالنَّهْيِ عَنْهُ كَانَ مَأْثُومًا، وَالنِّكَاحُ صَحِيحٌ، فَكَذَلِكَ قَوْلُهُ ﷺ لِأَبِي بَكْرَةَ: «زَادَكَ اللَّهُ حِرْصًا وَلَا تَعُدْ»، فَإِنْ عَادَ رَجُلٌ فِي هَذَا الْفِعْلِ الْمَنْهِيِّ عَنْهُ وَكَانَ عَالِمًا بِذَلِكَ النَّهْيِ كَانَ مَأْثُومًا فِي ارْتِكَابِهِ الْمَنْهِيَّ، وَصَلَاتُهُ جَائِزَةٌ؛ وَلِأَنَّهُ ﷺ أَبَاحَ هَذَا الْقَدْرَ لِأَبِي بَكْرَةَ مُسْتَثْنًى مِنْ جُمْلَةِ مَا نَهَاهُ عَنْهُ فِي خَبَرٍ وَابِصَةَ كَالْمُزَابَنَةِ وَالْعَرِيَّةِ وَلَوْ لَمْ تَجُزِ الصَّلَاةُ بِهَذَا الْوَصْفِ لِأَبِي بَكْرَةَ لَأَمَرَهُ ﷺ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 684); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/39; Buhârî 783; Ebû Dâvûd 683, 684; Bak hadis no: 2198.

بِإِعَادَةِ الصَّلَاةِ، وَقَوْلُهُ: «وَلَا تَعُدْ» أَرَادَ بِهِ لَا تَعُدْ فِي إِبْطَاءِ الْمَجِيءِ إِلَى الصَّلَاةِ لَا أَنَّهُ أَرَادَ بِهِ أَنْ لَا تَعُودَ بَعْدَ تَكْبِيرِكَ فِي اللُّحُوقِ بِالصَّفِّ

Ebû Hâtim der ki: Fusûlü's-Sünen kitabında da zikrettiğim gibi bazen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) belirli bir şeyin yapılmasını yasaklar. Kişi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu yöndeki yasağını bilmesine rağmen bu fiili işliyorsa, yaptığı geçerli görülmesine rağmen günaha girer. Bu hadis de bunlardan biridir. Örneğin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), birinin talip olduğu kıza başkasının talip olmasını ya da kişi bir şeyi satın almak için pazarlık yaparken başkasının gelip aynı mal için satıcıyla pazarlığa girişmesini yasaklamıştır. Kişi başkasının talip olduğu bir kıza Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu yöndeki yasağını bilmesine rağmen talip olursa günaha girmiş olur. Ancak bunun sonuncunda yaptığı nikah da geçerli sayılır. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ebû Bekre'ye: *"Allah bu hırsını arttırsın, ama bir daha böyle yapma"* buyurmasında da aynı durum söz konusudur. Kişi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) böylesi bir şeyi yasakladığını bilmesine rağmen bunu yaptığı zaman yasak bir şeyi yaptığı için günaha girer. Ancak bunu yaparak kıldığı namaz da geçerli olur. Çünkü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu kadarlık bir şeyi Ebû Bekre için mubah saymış, müzâbene ile ariyye konusunda olduğu gibi Vâbisa'nın haberinde genel olarak gelen yasaktan bunu istisna etmiştir. Bunu yaparak kılınan namaz caiz olmasaydı Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekre'ye namazını yeniden kılmasını emrederdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), *"Bir daha yapma!"* sözüyle tekbir getirdikten sonra bir daha bu şekilde safa girmemesini değil, bir daha namaza geç gelmemesini kastetmiştir.

ذِكْرُ الْمَوْضِعِ الَّذِي يَقِفُ فِيهِ الْمَأْمُومُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ مِنَ الْإِمَامِ فِي صَلَاتِهِ

İmama Namazda Uyan Tek Başına Olduğunda İmamın Neresinde Durur?

٢١٩٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَشْعَثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ ابْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: «بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ، فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فَقُمْتُ أُصَلِّي فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ فَأَخَذَ بِرَأْسِي فَأَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ». [٥: ٨]

2196- Abdullah b. Abbâs der ki: "Teyzem Meymûne'nin yanında geceledim, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece kalkıp namaz kılmaya başlayınca ben de onunla

namaz kılmak için kalkıp solunda durdum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle başımdan şöyle tutarak beni sağında durdurdu."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ قِيَامِ الْمَأْمُومِ مِنَ الْإِمَامِ إِذَا أَرَادَ الصَّلَاةَ جَمَاعَةً

Cemaat Yapmak İstediğinde İmama Uyanın Durmasının Vasfı

٢١٩٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُجَاهِدٍ أَبُو حَزْرَةَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا كُنَّا عَشِيَّةً وَدَنَوْنَا مِنْ مِيَاهِ الْعَرَبِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ رَجُلٌ يَتَقَدَّمُنَا فَيَرِدُ الْحَوْضَ فَيَشْرَبُ وَيَسْقِينَا؟» قَالَ جَابِرٌ: فَقُمْتُ فَقُلْتُ: هَذَا رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَيُّ رَجُلٍ مَعَ جَابِرٍ؟» فَقَامَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ، فَانْطَلَقْنَا إِلَى الْبِئْرِ فَنَزَعْنَا فِي الْحَوْضِ سَجْلًا أَوْ سَجْلَيْنِ، ثُمَّ مَدَرْنَاهُ، ثُمَّ نَزَعْنَا فِيهِ حَتَّى أَفْهَقْنَاهُ، فَكَانَ أَوَّلَ طَالِعٍ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: «أَتَأْذَنَانِ؟» قُلْنَا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَشْرَعَ نَاقَتَهُ فَشَرِبَتْ، ثُمَّ شَنَقَ لَهَا فَبَالَتْ، ثُمَّ عَدَلَ بِهَا فَأَنَاخَهَا، ثُمَّ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِلَى الْحَوْضِ فَتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثُمَّ قُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ مِنْ مُتَوَضَّأِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَذَهَبَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ يَقْضِي حَاجَتَهُ، وَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي وَكَانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ، وَكُنْتُ أُخَالِفُ بَيْنَ طَرَفَيْهَا فَلَمْ تَبْلُغْ لِي وَكَانَتْ لَهَا ذَبَابِذُ فَنَكَّسْتُهَا ثُمَّ خَالَفْتُ بَيْنَ طَرَفَيْهَا فَجِئْتُ حَتَّى قُمْتُ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَ بِيَدِي، فَأَدَارَنِي حَتَّى أَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ، وَجَاءَ جَبَّارُ بْنُ صَخْرٍ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ جَاءَ فَقَامَ عَنْ يَسَارِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَأَخَذَنَا بِيَدَيْهِ جَمِيعًا فَدَفَعَنَا حَتَّى أَقَامَنَا مِنْ خَلْفِهِ وَجَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَرْمُقُنِي وَأَنَا لَا أَشْعُرُ، ثُمَّ فَطِنْتُ فَقَالَ: هَكَذَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ شُدَّ، فَلَمَّا فَرَغَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَا جَابِرُ» قُلْتُ: لَبَّيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِذَا كَانَ ثَوْبُكَ وَاسِعًا فَخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ، وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاشْدُدْهُ عَلَى حَقْوِكَ». [٥ : ٨]

2197- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber yola çıktık. Akşama doğru Bedevilerin sularından olan bir su başına geldiğimizde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kim bizden önce gidip de suyun yanında bir havuz yapar, hem su içer, hem de bize içirir"** diye sordu. (Câbir dedi ki:) Ben kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Ben varım!" dedim Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem):

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 540); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Buhârî 699; Müslim 763/192; Ebû Dâvûd 611; Tirmizî 232; Nesâî 2/87; Bak hadis no: 1190, 1445.

"Câbir'le beraber başka kim bunu yapar?" diye sorunca Cebbâr b. Sahr da kalktı. Beraber kuyunun yanına gittik. Bir iki kova su çekip havuz yaptık ve etrafını iyice kapattık. Sonra onu iyice doldurduk. Yanımıza ilk gelen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oldu. Geldiğinde: **"Bana müsaade eder misiniz?"** diye sordu. "Buyur ey Allah'ın Resûlü!" dediğimizde devesini yaklaştırdı ve deve su içmeye başladı. Sonra yularını geri çekti, deve bacaklarını ayırıp bevletti. Sonra onu düzeltti ve çöktürdü. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sonra havuzun yanına geldi. Havuzdan abdest aldı, ben de kalktım ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) abdest aldığı yerden abdest aldım. Cebbâr b. Sahr abdest bozmak üzere gitti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu arada namaz kılmaya kalktı. Benim üzerimde bir hırka vardı. Ters çevirip iki ucunu bir araya getirmek istedim; ama yetişmedi. Hırkanın bağcıkları da vardı. Onları ters çevirdim ve hırkanın iki ucunu bir araya getirdim. (Dar geldiği için) içinde yavaşça hareket ederek Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldim ve sol tarafında durdum.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni elimden tutarak sağ tarafına kadar getirdi. Sonra Cebbâr b. Sahr geldi. Abdest alıp Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sol tarafında durdu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) her ikimizin elinden tutarak bizi arkasında duracak bir şekilde geriye itti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni dürtüyordu; ama ben farkında değildim. Sonradan farkına vardığımda eliyle şu şekilde yani önünü topla der gibi işaret etti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirdikten sonra: "Ey Câbir!" diye seslendi. "Buyur ey Allah'ın Resûlü!" diye karşılık verince buyurdu ki: **"(Hırkan) bol ise ters yüz edebilirsin; ancak darsa önüne doğru topla!"**[1]

٢١٩٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْقَطَّانُ، بِالرَّقَّةِ وَالرَّافِقَةِ جَمِيعًا، قَالَ: حَدَّثَنَا حَكِيمُ بْنُ سَيْفٍ الرَّقِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ الْأَشْجَعِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدِ بْنِ الْحَارِثِ الْأَسَدِيِّ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي وَحْدَهُ خَلْفَ الصُّفُوفِ، فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُعِيدَ الصَّلَاةَ». [١: ٣٣]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 644); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 3010; Ebû Dâvûd 634.

2198- Vâbisa b. Ma'bed b. el-Hâris el-Esedî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) safın arkasında tek başına namaz kılan bir adamı gördü. Ona (namazı yeniden kılmasını) emretti.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْمُصَلِّيَ الْمُنْفَرِدَ خَلْفَ الصُّفُوفِ أَعَادَ صَلَاتَهُ بِأَمْرِ الْمُصْطَفَى ﷺ إِيَّاهُ بِذَلِكَ

Cemaat Saflarının Arkasında Tek Başına Namaza Duran Bu Kimsenin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kendisine Emriyle Namazı Tekrar Kılması

٢١٩٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُدَيْدٍ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ فَضَالَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي خَلْفَ الصَّفِّ وَحْدَهُ فَأَمَرَهُ فَأَعَادَ الصَّلَاةَ». [١: ٣٣]

2199- 403. Vâbisa b. Ma'bed bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) safın arkasında tek başına namaz kılan bir adamı gördü. Ona (namazı yeniden kılmasını) emretti. O da namazı yeniden kıldı.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ النَّبِيَّ ﷺ إِنَّمَا أَمَرَ هَذَا الرَّجُلَ بِإِعَادَةِ الصَّلَاةِ؛ لِأَنَّهُ لَمْ يَتَّصِلْ بِمُصَلٍّ مِثْلِهِ حَيْثُ كَانَ مَأْمُومًا

Kendisi Gibi Bir İmama Uyana Bağlanmadığı İçin Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Adama Namazı Tekrar Kılmasını Emretmiş Olması

٢٢٠٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ هِلَالِ بْنِ يَسَافٍ، قَالَ: أَخَذَ بِيَدِي زِيَادُ بْنُ أَبِي الْجَعْدِ وَنَحْنُ بِالرَّقَّةِ، فَأَقَامَنِي عَلَى شَيْخٍ مِنْ بَنِي أَسَدٍ، يُقَالُ لَهُ وَابِصَةُ بْنُ مَعْبَدٍ قَالَ: حَدَّثَنِي هَذَا الشَّيْخُ أَنَّ «رَجُلًا صَلَّى خَلْفَ النَّبِيِّ ﷺ وَحْدَهُ لَمْ يَتَّصِلْ بِأَحَدٍ فَأَمَرَهُ أَنْ يُعِيدَ الصَّلَاةَ». [١: ٣٣]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 683; el-İrvâ' 2/328); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/228; Bak hadis no: 2199, 2200.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/228; Ebû Dâvûd 682; Tirmizî 231; Bak hadis no: 2198.

2200- Vâbisa b. Ma'bed bildiriyor: Bir adam, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in ardında hiç kimseye bitişmeksizin tek başına namaz kılmıştı. Resulullah (sallallahu aleyhi vesellem) o adama namazı yeniden kılmasını emretti.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ هِلَالُ بْنُ يَسَافٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ رَاشِدٍ، عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ وَسَمِعَهُ مِنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ وَابِصَةَ وَالطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ».

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Hilâl b. Yesâf, hem Amr b. Râşid kanalıyla Vâbisa b. Ma'bed'den, hem de Ziyâd b. Ebi'l-Ca'd kanalıyla Vâbisa'dan işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ هِلَالُ بْنُ يَسَافٍ

Bu Hadisi Rivayette Hilâl b. Yesâf'ın Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٠١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ عَمِّهِ عُبَيْدِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ أَبِيهِ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْجَعْدِ، عَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ، أَنَّ «رَجُلًا صَلَّى خَلْفَ الصَّفِّ وَحْدَهُ، فَأَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُعِيدَ الصَّلَاةَ». [١: ٣٣]

2201- Vâbisa b. Ma'bed'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cemaatin arkasında tek başına namaz kılan bir adama namazı iade etmesini emretti.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı şahitleriyle hasendir. Ahmed 4/228; Tirmizî 230; İbn Mâce 1004; Darimî 1/294; Bak hadis no: 2198.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/228; Darimî 1/295.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ تَأْوِيلَ مَنْ حَرَّفَ هَذَا الْخَبَرَ عَنْ جِهَتِهِ وَزَعَمَ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ إِنَّمَا أَمَرَ هَذَا الْمُصَلِّيَ بِإِعَادَةِ الصَّلَاةِ لِشَيْءٍ عَلِمَهُ مِنْهُ مَا لَا نَعْلَمُهُ نَحْنُ

Söz Konusu Hadisin Anlamını Çarpıtarak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Adama Namazı Yeniden Kılmasını Emretme Sebebinin Bizim Bilmediğimiz Bir Şeyden Dolayı Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٠٢ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُلَازِمُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ، عَنْ أَبِيهِ، وَكَانَ أَحَدَ الْوَفْدِ قَالَ: قَدِمْنَا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَصَلَّيْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ إِذَا رَجُلٌ فَرْدٌ فَوَقَفَ عَلَيْهِ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ حَتَّى قَضَى الرَّجُلُ صَلَاتَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ: «اسْتَقْبِلْ صَلَاتَكَ؛ فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِفَرْدٍ خَلْفَ الصَّفِّ». [١: ٣٣]

2202- Abdurrahmân b. Ali b. Şeybân, heyettekilerden biri olan babasından bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğimizde arkasında namaz kıldık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince bir adamın tek başına namaz kıldığını gördü. Adam namazı bitirene kadar Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) başında durdu. Namazı bitirince de ona: **"Namazını yeniden kıl! Zira cemaatin arkasında tek başına namaz kılan kişinin namazı geçerli olmaz"** buyurdu. [1]

ذِكْرُ التَّأْكِيدِ فِي الْأَمْرِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ

Zikrettiğimiz Şeyi Tekîd Eden Bir Başka Haber

٢٢٠٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُلَازِمُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَلِيِّ بْنِ شَيْبَانَ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي عَلِيُّ بْنُ شَيْبَانَ وَكَانَ أَحَدَ الْوَفْدِ الَّذِينَ وَفَدُوا إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنْ بَنِي حَنِيفَةَ، قَالَ: صَلَّيْتَ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ نَظَرَ إِلَى رَجُلٍ خَلْفَ الصَّفِّ وَحْدَهُ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «هَكَذَا صَلَّيْتَ؟» قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَأَعِدْ صَلَاتَكَ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِفَرْدٍ خَلْفَ الصَّفِّ وَحْدَهُ». [١: ٣٣]

2203- Abdurrahman b. Ali b. Şeybân el-Hanefî anlatıyor: Hanife oğullarından ve Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e giden heyet içerisinde yer

---

[1] Elbânî: Sahih 2/328); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/24; İbn Mâce 1003.

alanlardan birisi olan babam Ali b. Şeybân bize şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında namaz kıldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesallam) namazını bitirince, safın arkasında tek başına namaz kılan bir adamı gördü. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sen bu şekilde mi namaz kıldın?"** diye sordu. Adam: "Evet" dedi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Namazını yeniden kıl. Çünkü safın arkasında tek başına namaz kılan kimsenin namazı geçerli olmaz"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ مَقَامِ الْمَرْأَةِ خَلْفَ الصَّفِّ

Safın Arkasında Kadının Duruş Şekli

٢٢٠٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الدَّغُولِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرِ بْنِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: قَالَ ابْنُ جُرَيْجٍ: أَخْبَرَنِي زِيَادُ بْنُ سَعْدٍ، أَنَّ قَزَعَةَ، مَوْلَى لِعَبْدِ الْقَيْسِ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ عِكْرِمَةَ، يَقُولُ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: «صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ وَعَائِشَةُ خَلْفَنَا تُصَلِّي مَعَنَا، وَأَنَا إِلَى جَنْبِ النَّبِيِّ ﷺ أُصَلِّي مَعَهُ». [١: ٣٣]

2204- Abdullah b. Abbâs der ki: Ben, (bir gün) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında namaz kıldım. Âişe de arkamızda bizimle birlikte namaz kıldı. Ben, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında idim ve O'nunla birlikte namaz kılıyordum.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْأَةَ إِذَا كَانَتْ وَحْدَهَا لَهَا أَنْ تَنْفَرِدَ بِالصَّلَاةِ خَلْفَ صُفُوفِ الرِّجَالِ تَقْتَدِي بِإِمَامِهَا لَا تَقَدُّمَ لَهَا مِنْ ذَلِكَ الْمَوْضِعِ

Tek Olan Kadının Erkeklerin Saflarına Katılmadan En Arkada Durup İmama Uyarak Tek Başına Namaz Kılabilmesi

٢٢٠٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ جَدَّتَهُ مُلَيْكَةَ دَعَتْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لِطَعَامٍ صَنَعَتْهُ فَأَكَلَ مِنْهُ ثُمَّ قَالَ: «قُومُوا فَلِأُصَلِّيَ لَكُمْ» قَالَ أَنَسٌ: فَقُمْتُ إِلَى حَصِيرٍ لِي قَدِ اسْوَدَّ مِنْ طُولِ مَا لُبِسَ فَنَضَحْتُهُ بِمَاءٍ، فَقَامَ عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَصَفَفْتُ أَنَا وَالْيَتِيمُ وَرَاءَهُ، وَالْعَجُوزُ مِنْ وَرَائِنَا «فَصَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ انْصَرَفَ». [١: ٣٣]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Mişkât 1/346); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/302; Nesâî 2/86.

2205- Enes b. Mâlik bildiriyor: Ninem Muleyke, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı bir yemeğe davet etmişti. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu yemekten yedikten sonra: **"Kalkın da size namaz kıldırayım"** buyurdu. Bunun üzerine kalktım ve eskiliğinden dolayı rengi siyaha dönmüş bir hasırın üzerine su serptim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) hasırın üzerinde durdu. Ben ve yetim çocuk Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında, ninem de bizim arkamızda durdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize iki rekât kıldırdıktan sonra evden ayrıldı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ بَعْضَ أَئِمَّتِنَا أَنَّ الْعَجُوزَ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ لَمْ تَكُنْ مُنْفَرِدَةً وَكَانَ مَعَهَا امْرَأَةٌ أُخْرَى

İmamlarımızdan Birine Bu Hadiste Geçen Yaşlı Kadının Yalnız Olmayıp Beraberinde Başka Bir Kadının da Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٢٠٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْمُخْتَارِ، يُحَدِّثُ، عَنْ مُوسَى بْنِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ: «أَنَّهُ كَانَ هُوَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأُمُّهُ وَخَالَتُهُ فَصَلَّى بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَ أَنَسًا عَنْ يَمِينِهِ وَأُمَّهُ وَخَالَتَهُ خَلْفَهُمَا». [١: ٣٣]

2206- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Ben, annem, teyzem ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) birlikteyken Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bize namaz kıldırdı. Namazda Enes'i sağında, annesi ile teyzesini de arkasında durdurdu."[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَدْ جَعَلَ بَعْضُ أَئِمَّتِنَا رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ خَبَرَ إِسْحَاقَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسٍ خَبَرًا مُخْتَصَرًا، وَخَبَرَ مُوسَى بْنِ أَنَسٍ هَذَا مُتَقَصًّى لَهُ، وَزَعَمَ أَنَّ أُمَّ سُلَيْمٍ كَانَ مَعَهَا مِثْلُهَا خَالَةُ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، وَلَيْسَ عِنْدَنَا كَذَلِكَ؛ لِأَنَّهُمَا صَلَاتَانِ فِي مَوْضِعَيْنِ مُتَبَايِنَيْنِ لَا صَلَاةً وَاحِدَةً»

Ebû Hâtim der ki: "Hocalarımızdan biri İshâk b. Ebî Talha'nın Enes'ten olan haberini muhtasar, Mûsa b. Enes'in bu haberini ise onun mufassal şekli olarak

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 625); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/153; Ahmed 3/131; Buhârî 380; Müslim 658; Ebû Dâvûd 612; Tirmizî 234; Nesâî 2/85; Darimî 1/295.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 622); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/258; Müslim 660/269; Ebû Dâvûd 609; Nesâî 2/86; İbn Mâce 975.

görmüş, söz konusu namazda Ümmü Süleym'in yanında Enes b. Mâlik'in teyzesinin de bulunduğunu iddia etmiştir. Oysa durum bize göre böyle değildir. Zira bu yöndeki rivayetler tek bir namaz konusunda değil, farklı yer ve zamanlarda kılınan iki namaz hakkındadır."

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ الَّتِي كَانَتْ أُمُّ أَنَسٍ وَخَالَتُهُ اصْطَفَّتَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً أُخْرَى غَيْرُ تِلْكَ الصَّلَاةِ الَّتِي كَانَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ وَحْدَهَا تُصَلِّي

Enes'in Annesi İle Teyzesinin Birlikte Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Kıldıkları Namaz İle Enes'in Annesinin Tek Başına Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Arkasında Kıldığı Namazın Farklı Namazlar Olması

٢٢٠٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُوسَى الْحَادِي، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: «صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى بِسَاطٍ فَأَقَامَنِي، عَنْ يَمِينِهِ، وَقَامَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ، وَأُمُّ حَرَامٍ خَلْفَنَا». [١: ٣٣]

2207- Enes der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir kilimin üzerinde beni sağına, Ümmü Süleym ile Ümmü Harâm'ı da arkasına alarak namaz kıldırdı."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ بَيَانٌ وَاضِحٌ أَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ خِلَافُ الصَّلَاةِ الَّتِي حَكَاهَا إِسْحَاقُ بْنُ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسٍ، لِأَنَّ فِي تِلْكَ الصَّلَاةِ قَامَ أَنَسٌ وَالْيَتِيمُ مَعَهُ خَلْفَ الْمُصْطَفَى ﷺ وَالْعَجُوزُ وَحْدَهَا وَرَاءَهُمْ وَكَانَتْ صَلَاتُهُمْ تِلْكَ عَلَى حَصِيرٍ وَهَذِهِ الصَّلَاةُ قَامَ أَنَسٌ عَنْ يَمِينِ النَّبِيِّ ﷺ وَأُمُّ سُلَيْمٍ وَأُمُّ حَرَامٍ خَلْفَهُمَا وَكَانَتْ صَلَاتُهُمْ عَلَى بِسَاطٍ فَدَلَّ ذَلِكَ عَلَى أَنَّهُمَا صَلَاتَانِ لَا صَلَاةٌ وَاحِدَةٌ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadis, bu namazın İshâk b. Ebî Talha'nın Enes'ten yaptığı rivayette zikri geçen namazdan başka bir namaz olduğunun açık bir göstergesidir. Çünkü o namazda Enes ile yetim çocuk Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında, yaşlı kadın da onların arkasında durmuş, namazı hasırın üzerinde kılmışlardır. Bu hadisteki namazda ise Enes, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sağında, Ümmü Süleym ile Ümmü Harâm ise onların arkasında durmuş, namazı da kilim üzerinde kılmışlardır. Bu da bu namazların aynı namaz değil, farklı namazlar olduğunu göstermektedir."

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 621); Şuayb: Hadis sahihtir. Müslim 660; Nesâî 2/86.

٢٢٠٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبِي، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا اسْتَأْذَنَكُمُ النِّسَاءُ إِلَى الْمَسَاجِدِ فَأْذَنُوا لَهُنَّ». [١: ٦٢]

2208- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadınlarınız mescidlere gitmek için sizlerden izin istediği zaman onlara izin verin"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مَنْعِ النِّسَاءِ عَنْ إِتْيَانِ الْمَسَاجِدِ لِلصَّلَاةِ

Kadınların Mescidlere Gelmelerine Mani Olmanın Yasaklanışı

٢٢٠٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، أَخْبَرَنِي نَافِعٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ». [١: ٦٢]

2209- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Allah'ın kadın kullarının, Allah'ın mescidlerine gitmesine engel olmayın."**[2]

ذِكْرُ أَحَدِ الشَّرْطَيْنِ الَّذِي أُبِيحَ هَذَا الْفِعْلُ بِهِمَا

Bu Fiili Mubah Kılan İki Şarttan Birincisi

٢٢١٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، وَعِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ائْذَنُوا لِلنِّسَاءِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِاللَّيْلِ» فَقَالَ بَعْضُ بَنِيهِ: لَا تَأْذَنُ لَهُنَّ فَيَتَّخِذْنَهُ دَغَلًا، قَالَ: «فَعَلَ اللَّهُ بِكَ وَفَعَلَ أَقُولُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَتَقُولُ لَا تَأْذَنُ». [١: ٦٢]

2210- Mücâhid bildiriyor: Abdullah b. Ömer, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadınlarınızın gece (namaz için) mescidlere gitmesine izin verin"** buyurduğunu söyledi. Oğullarından biri: "Vallahi onlara izin vererek bunu

---

[1] Elbânî: Sahih (Ğâyetu'l-merâm 201); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/151; Buhârî 873; Müslim 442, 134; Ebû Dâvûd 566; İbn Mâce 16; Darimî 1/293; Bak hadis no: 2209, 2210, 2213.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 575); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/16; Buhârî 900; Müslim 442/136; Bak hadis no: 2208.

kötüye kullanmalarına müsaade etme" deyince, İbn Ömer onu azarladı ve: "Allah seni bildiği gibi yapsın emi! Ben sana Resûlullah (sallallahu alayhi vesellem) böyle buyurdu dediğim halde sen «Müsaade etme!» diyorsun!" diye çıkıştı.[1]

ذِكْرُ الشَّرْطِ الثَّانِي الَّذِي أُبِيحَ هَذَا الْفِعْلُ بِهِ
Bu Fiili Mubah Kılan İkinci Şart

٢٢١١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، عَنْ بِشْرِ بْنِ الْمُفَضَّلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ وَلْيَخْرُجْنَ تَفِلَاتٍ». [١: ٦٢]

2211- Zeyd b. Hâlid'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Allah'ın kadın kullarını Allah'ın camilerinden men etmeyiniz. Onlar camiye güzel koku sürünmemiş olarak çıkıp gelsinler."**[2]

ذِكْرُ الشَّرْطِ الثَّالِثِ الَّذِي أُبِيحَ مَجِيءُ النِّسَاءِ إِلَى الْمَسَاجِدِ بِاللَّيْلِ بِهِ
Kadınların Geceleyin Mescidlere Gelmesini Mubah Kılan Üçüncü Şart

٢٢١٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ هِشَامٍ، عَنْ بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ زَيْنَبَ الثَّقَفِيَّةِ، امْرَأَةِ ابْنِ مَسْعُودٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهَا: «إِذَا خَرَجْتِ إِلَى الْعِشَاءِ فَلَا تَمَسَّيْنَ طِيبًا». [١: ٦٢]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «الْإِسْنَادَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ وَهُمَا طَرِيقَانِ اثْنَانِ مَتْنَاهُمَا مُخْتَلِفَانِ»

2212- Abdullah b. Mes'ûd'un hanımı Zeyneb es-Sekafiyye'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona şöyle buyurdu: **"Yatsı namazına çıktığın zaman koku sürünme."**

Ebû Hâtim der ki: Metinleri farklı olmasına rağmen iki isnâd da mahfûzdur.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 57); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2208.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 515); Şuayb: İsnâdı hasendir.

[3] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 1094); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 6/363; Müslim 443; Nesâî 8/155; Bak hadis no: 2215.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مَنْعِ الْمَرْءِ امْرَأَتَهُ عَنْ شُهُودِ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ فِي الْمَسَاجِدِ

Kişiye Karısının Mescidlerde Yatsı Namazına Katılmasına Mani Olmasının Yasaklanışı

٢٢١٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ ابْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ الزُّهْرِيَّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا اسْتَأْذَنَتْ أَحَدَكُمُ امْرَأَتُهُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعْهَا» قَالَ بِلَالُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: وَاللَّهِ لَنَمْنَعُهُنَّ، قَالَ: فَسَبَّهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ أَسْوَأَ مَا سَمِعْتُهُ سَبَّهُ قَطُّ، وَقَالَ: سَمِعْتَنِي قُلْتُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا اسْتَأْذَنَتْ أَحَدَكُمُ امْرَأَتُهُ إِلَى الْمَسْجِدِ فَلَا يَمْنَعْهَا» قُلْتَ: وَاللَّهِ لَنَمْنَعُهُنَّ؟!. [٢: ٥]

2213- Ubeydullah b. Abdillah b. Ömer, Humeyd b. Abdirrahman'a, babasını işittiğini onun da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den **"Sizden izin istedikleri zaman kadınlarınızı mescidlere gitmekten alıkoymayın"** sözünü naklettiğini söyledi. Ravi der ki: İbn Ömer'in oğlu Bilâl b. Abdillah b. Ömer: "Vallahi onların gitmelerine izin vermeyiz!" deyince İbn Ömer ona öyle bir sövdü ki daha önce ona bu şekilde sövdüğünü işitmedim. Sonra ekledi: "Ben sana Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) **«Sizden izin istedikleri zaman kadınlarınızı mescidlere gitmekten alıkoymayın»** buyurduğunu işittiğimi söylüyorum, sen kalkmışsın: «Vallahi, izin vermeyiz!» diyorsun!"[1]

ذِكْرُ وَصْفِ خُرُوجِ الْمَرْأَةِ الَّتِي أُبِيحَ لَهَا شُهُودُ الْعِشَاءِ فِي الْجَمَاعَةِ

Cemaatle Yatsı Namazına Katılması Mubah Kılınan Kadının Çıkış Vasfı

٢٢١٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيِّ بْنِ بَحْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «لَا تَمْنَعُوا إِمَاءَ اللَّهِ مَسَاجِدَ اللَّهِ وَلْيَخْرُجْنَ تَفِلَاتٍ». [٢: ٥]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2208.

2214- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Allah'ın kadın kullarını Allah'ın mescidlerinden men etmeyiniz. Ancak onlar güzel koku sürünmemiş olarak mescide gelsinler."**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مَسِّ الْمَرْأَةِ الطِّيبَ إِذَا أَرَادَتْ شُهُودَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ فِي الْجَمَاعَةِ

Cemaatle Yatsı Namazına Katılmak İsteyen Kadına Koku Sürünmesinin Yasaklanışı

٢٢١٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَجْلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُكَيْرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ زَيْنَبَ، امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِذَا شَهِدَتْ إِحْدَاكُنَّ الْعِشَاءَ فَلَا تَمَسَّ طِيبًا». [٢: ٥]

2215- Abdullah (b. Mes'ûd)'un eşi Zeyneb es-Sekafiyye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işitmiştir: **"Sizden biriniz yatsı namazına katılacaksa o gece koku sürünmesin."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ لِمَنْ شَهِدَتِ الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ فِي الْجَمَاعَةِ أَنْ تَرْفَعَ رَأْسَهَا قَبْلَ أَخْذِ الرِّجَالِ مَقَاعِدَهُمْ إِذَا كَانَ فِي ثِيَابِهِمْ قِلَّةٌ

Cemaatle Kılınan Yatsı Namazında Giysileri Kısa Olan Erkeklerin Makadlarını Kaldırmadan Kadınların Başlarını Kaldırmalarının Yasaklanışı

٢٢١٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَوَارِيرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: «كُنَّ النِّسَاءُ يُؤْمَرْنَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ أَنْ لَا يَرْفَعْنَ رُءُوسَهُنَّ حَتَّى يَأْخُذَ الرِّجَالُ مَقَاعِدَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ ضِيقِ الثِّيَابِ».

قَالَ بِشْرٌ: وَقَدْ سَمِعْتُهُ مِنْ أَبِي حَازِمٍ. [٢: ٧]

2216- Sehl b. Sa'd der ki: Kadınlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/438; Ebû Dâvûd 565; Darimî 1/293.

[2] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 6/363; Müslim 443/142; Bak hadis no: 2212.

namaz kılarken giysilerinin darlığından dolayı erkekler makatlarını yerden kaldırmadıkça başlarını kaldırmamakla emr olunmuşlardı.

Bişr der ki: Bunu, bizzat ben de Ebû Hâzım'dan işittim.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْمَرْأَةِ كُلَّمَا كَانَتْ أَسْتَرَ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِهَا

Kadın Namazı Ne Kadar Gizli Kılarsa, Alacağı Sevabı da O Kadar Büyük Olur

٢٢١٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ مَعْرُوفٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُوَيْدٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَمَّتِهِ أُمِّ حُمَيْدٍ، امْرَأَةِ أَبِي حُمَيْدٍ السَّاعِدِيِّ أَنَّهَا جَاءَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أُحِبُّ الصَّلَاةَ مَعَكَ قَالَ: «قَدْ عَلِمْتُ أَنَّكِ تُحِبِّينَ الصَّلَاةَ مَعِي، وَصَلَاتُكِ فِي بَيْتِكَ خَيْرٌ مِنْ صَلَاتِكِ فِي حُجْرَتِكِ، وَصَلَاتُكِ فِي حُجْرَتِكِ خَيْرٌ مِنْ صَلَاتِكِ فِي دَارِكِ، وَصَلَاتُكِ فِي دَارِكِ خَيْرٌ مِنْ صَلَاتِكِ فِي مَسْجِدِ قَوْمِكِ، وَصَلَاتُكِ فِي مَسْجِدِ قَوْمِكِ خَيْرٌ مِنْ صَلَاتِكِ فِي مَسْجِدِي» قَالَ: فَأَمَرَتْ فَبُنِيَ لَهَا مَسْجِدٌ فِي أَقْصَى شَيْءٍ مِنْ بَيْتِهَا وَأَظْلَمِهِ وَكَانَتْ تُصَلِّي فِيهِ حَتَّى لَقِيَتِ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ. [1 : 2]

2217- Ebû Humeyd es-Sâidî'nin hanımı Ümmü Humeyd anlatıyor: Ümmü Humeyd, (bir gün) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına varıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu ben, seninle birlikte namaz kılmayı istiyorum/seviyorum" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Benimle birlikte namaz kılmayı istediğini/sevdiğini biliyorum. Evindeki namazın, hücrendeki namazından; hücrendeki namazın, avlundaki namazından; avlundaki namazın, kavminin mescidindeki namazından; kavminin mescidindeki namazın, bu mescidimdeki namazından daha hayırlıdır"** buyurdu.

Bunun üzerine Ümmü Humeyd, (kendisi için bir mescid yapılmasını) emretti. Onun için evinin en uzak köşesinde ve en loş olan bir yerde bir mescid yapıldı. Ümmü Humeyd, Yüce Allah'a kavuşuncaya kadar orada namaz kılıyordu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 641); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/433; Buhârî 362; Müslim 441; Ebû Dâvûd 630; Nesâî 2/70.

[2] Elbânî: Hasen 1/134-5); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 6/371.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الصَّلَاةِ بَيْنَ السَّوَارِي جَمَاعَةً

Sütunlar Arasında Cemaatle Namaz Kılmanın Yasaklanışı

٢٢١٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ هَانِئٍ، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ مَحْمُودٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ بَيْنَ السَّوَارِي»، فَقَالَ: «كُنَّا نَتَّقِي هَذَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ». . [٢: ٩٦]

2218- Abdulhamîd b. Mahmûd bildiriyor: Ben, (bir defasında) Enes b. Mâlik'in yanında(ki safta durup) sütunlar arasında namaz kılmıştım. Derken (bana): "Biz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında sütunlar arasında (saf olup) namaz kılmaktan kaçınırdık" dedi.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِهَذَا الزَّجْرِ الْمُطْلَقِ

Bu Mutlak Yasaklamayı Belirten İkinci Haber

٢٢١٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ، وَيَحْيَى بْنُ حَمَّادٍ، عَنْ هَارُونَ أَبِي مُسْلِمٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ قُرَّةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كُنَّا نُنْهَى عَنِ الصَّلَاةِ بَيْنَ السَّوَارِي وَنُطْرَدُ عَنْهَا طَرْدًا». [٢: ٩٦]

2219- Kurre b. İyâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hayatta iken sütunlar arasında (saf olup) namaz kılmaktan menedilir ve sert bir şekilde sütunlardan kovulurduk."[2]

ذِكْرُ اسْتِعْمَالِ الْمُصْطَفَى ﷺ الْفِعْلَ الْمُضَادَّ لَهُ فِي الظَّاهِرِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zahirde Bu Fiile Aykırı Hareket Etmesi

٢٢٢٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَأَلْتُ بِلَالًا: أَيْنَ صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ دَخَلَ الْكَعْبَةَ؟ قَالَ: «بَيْنَ الْعَمُودَيْنِ الْمُتَقَدِّمَيْنِ»، قَالَ: وَنَسِيتُ أَنْ أَسْأَلَهُ كَمْ صَلَّى. [١: ٩٦]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 335); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/131; Ebû Dâvûd 673; Tirmizî 229; Nesâî 2/94.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi; Şuayb: İsnâdı hasendir. İbn Mâce 1002.

2220- İbn Ömer der ki: Bilâl'a: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) girince Kâbe'de nerede namaz kıldı?" diye sorduğumda, Bilâl: "Ön taraftaki iki sütun arasında" dedi. Kaç rekât namaz kıldığını sormayı unuttum.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «هَذَا الْفِعْلُ يُنْهَى عَنْهُ بَيْنَ السَّوَارِي جَمَاعَةً، وَأَمَّا اسْتِعْمَالُ الْمَرْءِ مِثْلَهُ مُنْفَرِدًا فَجَائِزٌ»

Ebû Hâtim der ki: Bu fiil, cemaat olarak sütunlar arasında yapılırsa yasaklanmıştır; ancak kişinin tek başına böyle yapması caizdir.

ذِكْرُ وَصْفِ الْإِمَامَةِ الَّتِي تَكُونُ لِلْمَأْمُومِ وَالْإِمَامِ مَعًا

Hem İmam, Hem de Cemaate Sevap Getiren İmamet

٢٢٢١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَرْمَلَةَ، عَنْ أَبِي عَلِيٍّ الْهَمْدَانِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَنْ أَمَّ النَّاسَ فَأَصَابَ الْوَقْتَ وَأَتَمَّ الصَّلَاةَ فَلَهُ وَلَهُمْ، وَمَنِ انْتَقَصَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعَلَيْهِ وَلَا عَلَيْهِمْ». [٣: ١٦]

2221- Ukbe b. Âmir bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işittim: **"Bir kimse insanlara imam olur ve doğru vakti içinde namazı tamamlarsa (sevabı) ona ve cemaate aittir. Bundan bir şeyi eksiltenin (yani vakitte kusur edenin) günahı ise kendisinedir, cemaate değil."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1764); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/354; Buhârî 505; Müslim 1329/390; Ebû Dâvûd 2023; Nesâî 2/63.

[2] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 593); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/145; Ebû Dâvûd 580; İbn Mâce 983.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ قِيَامِ الْمَأْمُومِينَ إِلَى الصَّلَاةِ حَتَّى يَرَوْا إِمَامَهُمْ

Namaza Uyanların İmamlarını Görmeden Namaza Kalkmalarının Yasaklanışı

٢٢٢٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ حَجَّاجٍ الصَّوَّافِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي». [٢: ٩]

2222- Ebû Katâde dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Namaz için kâmet getirildiğinde beni görmedikçe ayağa kalkmayın."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُسْتَقْصِي لِلَفْظَةِ الْمُخْتَصَرَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Bir Önceki Hadiste Muhtasar Olarak Gelen İfadenin Açıklaması

٢٢٢٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّغُولِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُشْكَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا تَقُومُوا حَتَّى تَرَوْنِي قَدْ خَرَجْتُ إِلَيْكُمْ». [٢: ٩]

2223- Abdullah b. Ebî Katâde'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kâmet getirildiği zaman benim yanınıza çıktığımı görmeden ayağa kalkmayın."**[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ إِذَا لَمْ يَنْتَظِرْهُ الْمُؤَذِّنُ وَالْقَوْمُ عِنْدَ إِتْيَانِهِ الصَّلَاةَ أَنْ لَا يَجِدَ فِي نَفْسِهِ عَلَيْهِمْ وَإِنْ كَانَ أَفْضَلَهُمْ

Diğerlerinden Daha Faziletli Olan Kişinin Namaz İçin Kendisini Beklemeyen İmam İle Müezzine Kızmamasının Müstehaplığı

٢٢٢٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي، عَبَّادُ بْنُ زِيَادٍ، أَنَّ عُرْوَةَ بْنَ الْمُغِيرَةِ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/304; Müslim 604; Bak hadis no: 1755.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 552); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 604; Ebû Dâvûd 540; Tirmizî 592; Nesâî 2/31; Bak hadis no: 1755.

بْنِ شُعْبَةَ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ، سَمِعَ أَبَاهُ يَقُولُ: عَدَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَنَا مَعَهُ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ قَبْلَ الْفَجْرِ فَعَدَلْتُ مَعَهُ، فَأَنَاخَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَبَرَزَ ثُمَّ جَاءَنِي فَسَكَبْتُ عَلَى يَدَيْهِ مِنَ الْإِدَاوَةِ فَغَسَلَ كَفَّيْهِ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ حَسَرَ عَنْ ذِرَاعَيْهِ فَضَاقَ كُمُّ جُبَّتِهِ فَأَدْخَلَ يَدَيْهِ فَأَخْرَجَهُمَا مِنْ تَحْتِ الْجُبَّةِ، فَغَسَلَهُمَا إِلَى الْمِرْفَقِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ عَلَى خُفَّيْهِ، ثُمَّ رَكِبَ فَأَقْبَلْنَا نَسِيرُ حَتَّى نَجِدَ النَّاسَ فِي الصَّلَاةِ قَدَّمُوا عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَوْفٍ فَصَلَّى بِهِمْ حِينَ كَانَ وَقْتُ الصَّلَاةِ وَوَجَدْنَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ قَدْ رَكَعَ بِهِمْ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَرَاءَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ فَصَلَّى الرَّكْعَةَ الثَّانِيَةَ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ، ثُمَّ سَلَّمَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُتِمُّ صَلَاتَهُ فَفَزِعَ الْمُسْلِمُونَ وَأَكْثَرُوا التَّسْبِيحَ لِأَنَّهُمْ سَبَقُوا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَلَمَّا سَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُمْ: «أَحْسَنْتُمْ» أَوْ «قَدْ أَصَبْتُمْ». [٥ : ٤]

2224- Urve b. el-Muğîre, babası Muğîre b. Şu'be'nin şöyle dediğini işitmiştir: Tebûk gazvesinde ben Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında bulunuyordum. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazından önce yolunu değiştirdi. Ben de değiştirdim. Hemen devesini çöktürdü, tuvalet ihtiyacı çıktı. Biraz sonra döndü. Ben de mataradan eline su döktüm, (önce) ellerini, sonra yüzünü yıkadı ve kollarını kıvırmaya çalıştı, cübbenin yenleri dar gelince ellerini cübbenin altından çıkardı ve dirseklerine kadar yıkadı. Sonra da başına mesh etti, daha sonra da, mestleri üzerine mesh verdi. Hayvanına bindi. Biz de yola koyulduk. Halkı namazda bulduk. Namaz vakti girdiğinden Abdurrahman b. Avf'ı öne geçirmişler onlara namaz kıldırıyordu. Abdurrahman'ı onlara sabah namazının bir rekâtını kıldırmış halde bulduk. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaza durup müminlerle beraber saf tuttu. Abdurrahman b. Avf 'ın arkasında sabah namazının ikinci rekâtını kıldı. Abdurrahman b. Avf selâm verince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp namazına devam etti. Müslümanlar telaşa kapılıp Sübhânallah deyip durmaya başladılar. Çünkü namaza Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den önce başlamışlardı. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) selam verince: **"Ne iyi ettiniz!"** veya **"Doğru yaptınız"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/251; Ebû Dâvûd 149; Bak hadis no: 1326, 2225.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْقَوْمِ إِذَا احْتَبَسَ عَنهُمْ إِمَامُهُمْ أَنْ يُقَدِّمُوا رَجُلًا يُصَلِّي بِهِمْ

Topluluğa İmamları Gelmediğinde Kendilerine İmam Olacak Birini Öne Geçirmelerinin Emredilmesi

٢٢٢٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا عُقْبَةُ بْنُ مُكْرَمٍ، أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ حَمْزَةَ، وَعُرْوَةَ، ابْنَيِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِيهِمَا الْمُغِيرَةِ، قَالَ: تَبَرَّزَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ جَاءَ فَأَفْرَغْتُ عَلَيْهِ مِنَ الْإِدَاوَةِ فَغَسَلَ وَجْهَهُ، ثُمَّ ذَهَبَ يَحْسِرُ عَنْ ذِرَاعَيْهِ فَضَاقَ كُمُّ جُبَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهِيَ صُوفٌ رُومِيَّةٌ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِي فُرُوجِ كَانَ فِي خَصْرِهَا فَغَسَلَهُمَا إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَمَسَحَ عَلَى خُفَّيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ وَأَنَا مَعَهُ فَوَجَدَ النَّاسَ فِي الصَّلَاةِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّفِّ وَعَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ يَؤُمُّهُمْ فَأَدْرَكْنَاهُ وَقَدْ صَلَّى رَكْعَةً فَصَلَّيْنَا مَعَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الثَّانِيَةَ، فَلَمَّا سَلَّمَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَتَمَّ صَلَاتَهُ فَفَزِعَ النَّاسُ لِذَلِكَ، فَلَمَّا قَضَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاتَهُ قَالَ: «قَدْ أَصَبْتُمْ وَأَحْسَنْتُمْ إِذَا احْتَبَسَ إِمَامُكُمْ وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ فَقَدِّمُوا رَجُلًا يَؤُمُّكُمْ». [١: ٧٨]

2225- Muğîre b. Şu'be anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) büyük abdest ihtiyacını yerine getirmek için gitti. (İşini bitirdikten sonra dönüp) geldi. O'na (deriden yapılma küçük) bir kaptan su döktüm. O da yüzünü yıkadı. Sonra da kollarını (sıvayarak) dışarı çıkarmak istedi. Fakat Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in cübbesinin yenleri dar geldi. Üzerindeki cübbe, yünden (dokunmuş) bir Rum cübbesi idi. (Cübbe dar gelince) elini cübbenin altından çıkarıp uzattı. Sonra kollarını dirseklere kadar yıkadı. Başını mesh etti. Mestlerini mesh etti. Sonra (insanların bulunduğu yere) geldi. Ben de O'nunla birlikte idim. İnsanları namaz kılarken buldu. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) safın içinde ayakta durdu. Abdurrahman b. Avf onlara imam olmuştu. Biz, Abdurrahman b. Avf'a yetiştik. Fakat o, birinci rekatı kıldırmıştı. Bunun üzerine Abdurrahman b. Avn'la birlikte ikinci rekatı kıldık. Abdurrahman b. Avf selam verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalktı ve namazını tamamladı. İnsanlar bu durumdan çekindiler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazını bitirince: **"(Bir imam etrafında cemaat olup namaz kılmakla) isabet etmişsiniz ve güzel yapmışsınız. İmamınıza (namaz kıldırmaya yönelik) bir engel çıktığında ve namaz vakti de gelmişse imamınız olması için birisini öne geçiriniz"** buyurdu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 136); Şuayb: Hadis sahihtir. Bak hadis no: 2224, 1 526.

« قَصَّرَ جَعْفَرُ بْنُ بُرْقَانَ فِي سَنَدِ هَذَا الْخَبَرِ وَلَمْ يَذْكُرْ عَبَّادَ بْنَ زِيَادٍ فِيهِ؛ لِأَنَّ الزُّهْرِيَّ سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ مِنْ عَبَّادِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ، وَسَمِعَهُ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الْمُغِيرَةِ، عَنْ أَبِيهِ» قَالَهُ: أَبُو حَاتِمٍ

Ebû Hâtim der ki: Câfer b. Burkân bu hadisin senedinde kısaltma yaparak Abbâd b. Ziyâd'ı zikretmemiştir. Çünkü Zührî, bu hadisi hem Abbâd b. Ziyâd kanalıyla Urve b. el-Muğîre b. Şu'be'den, hem de Hamza b. el-Muğîre kanalıyla babasından işitmiştir.

ذِكْرُ مَا يَجِبُ عَلَى الْمَأْمُومِ وَهُوَ قَائِمٌ انْتِظَارُ سُجُودِ إِمَامِهِ ثُمَّ يَتْبَعُهُ بِالسُّجُودِ بَعْدَهُ

Ayakta Olan Cemaatın İmamlarını Bekleyip Secdeye Gittiğini Gördükten Sonra Secde Yapmaları Gerekmesi

٢٢٢٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْعَبْدِيُّ، وَحَفْصُ بْنُ عُمَرَ الْحَوْضِيُّ، قَالُوا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ أَبُو إِسْحَاقَ: أَخْبَرَنِي قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ، يَقُولُ: حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ وَكَانَ غَيْرَ كَذُوبٍ أَنَّهُمْ كَانُوا «إِذَا صَلُّوا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ قَامُوا قِيَامًا حَتَّى يَرَوْهُ قَدْ سَجَدَ، ثُمَّ يَسْجُدُونَ». [٤: ٥٠]

2226- Abdullah b. Yezîd der ki: Berâ'nın bize bildirdiğine göre -ki yalancı biri değildir- Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile namaz kılarken o başını rükûdan kaldırınca secdeye gittiğini görene kadar ayakta kalır, sonra onlar da secdeye giderlerdi.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٢٢٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، وكامِلُ بْنُ طَلْحَةَ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْبَرَاءُ، وَهُوَ غَيْرُ كَذُوبٍ قَالَ: «كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ لَمْ نَزَلْ قِيَامًا حَتَّى نَرَاهُ قَدْ سَجَدَ، ثُمَّ نَسْجُدُ». [٤: ٥٠]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 631); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/284; Buhârî 747; Müslim 474/198; Ebû Dâvûd 620; Tirmizî 281; Nesâî 2/96; Bak hadis no: 2227.

2227- Abdullah b. Yezîd der ki: Yalancı biri olmayan Berâ bize haber verdi: Biz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile namaz kılarken o başını rükûdan kaldırınca secdeye gittiğini görene kadar ayakta kalır, sonra biz de secdeye giderlerdi."[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ مِنَ الِاقْتِدَاءِ بِصَلَاةِ إِمَامِهِ وَإِنْ كَانَ مُقَصِّرًا فِي بَعْضِ حَقَائِقِهَا

Kişinin, Namazı Gereği Gibi Kıldırmasa Dahi Namazlarda İmamına Uymasının Emredilmesi

٢٢٢٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحِيمِ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْإِفْرِيقِيِّ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ سُلَيْمٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «سَيَأْتِي أَقْوَامٌ أَوْ يَكُونُ أَقْوَامٌ يُصَلُّونَ الصَّلَاةَ، فَإِنْ أَتَمُّوا فَلَكُمْ وَلَهُمْ، وَإِنْ نَقَصُوا فَعَلَيْهِمْ وَلَكُمْ». [٣: ٦٦]

2228- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Benden sonra size namazı kıldıracak bazı topluluklar gelecektir** –veya olacaktır–. **Namazı gereği gibi kıldırırlarsa sevabı hem size, hem de onlara olur. Eksik kıldırmaları halinde vebali onların, sevabı sizlerin olur."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَبُو أَيُّوبَ الْإِفْرِيقِيُّ اسْمُهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَلِيٍّ مِنْ ثِقَاتِ أَهْلِ الْكُوفَةِ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Eyyûb el-İfrîkî, Kufe halkının güvenilir ravilerinden Abdullah b. Ali'dir.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُبَادِرَ الْمَأْمُومُ الْإِمَامَ فِي الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

İmama Uyan Kişiye Rükû ve Secdelerde İmamdan Önce Davranmasının Yasaklanışı

٢٢٢٩ - حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَجْلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ حِبَّانَ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 631); Şuayb: Hadis sahihtir. Bak hadis no: 2226.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/355; Buhârî 6940.

أَبِي سُفْيَانَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُبَادِرُونِي بِالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ؛ فَإِنِّي مَهْمَا أَسْبِقْكُمْ بِهِ إِذَا رَكَعْتُ تُدْرِكُونِي بِهِ إِذَا سَجَدْتُ وَمَهْمَا أَسْبِقْكُمْ بِهِ إِذَا سَجَدْتُ تُدْرِكُونِي بِهِ إِذَا رَفَعْتُ إِنِّي قَدْ بَدَّنْتُ». [٢: ٤٣]

2229- Muâviye b. Ebî Süfyân'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Rükû ve secdelere benden önce gitmeyin. Rükûya sizden önce gitsem de secdeye vardığımda bana yetişirsiniz. Secdeye sizden önce gitsem secdeden kalktığımda bana yetişirsiniz; zira ben artık ağırlaştım."**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مُبَادَرَةِ الْمَأْمُومِ بِالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ

İmama Uyan Kişiye Rükû ve Secdelerde Önce Davranmasının Yasaklanışı

٢٢٣٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، سَمِعَ مُعَاوِيَةَ، عَلَى الْمِنْبَرِ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تَسْبِقُونِي بِالرُّكُوعِ وَلَا بِالسُّجُودِ، فَإِنِّي قَدْ بَدَّنْتُ وَإِنِّي مَهْمَا أَسْبِقْكُمْ بِهِ حِينَ أَرْكَعُ تُدْرِكُونِي بِهِ حِينَ أَرْفَعُ وَمَا سَبَقْتُكُمْ بِهِ حِينَ أَسْجُدُ تُدْرِكُونِي بِهِ حِينَ أَرْفَعُ». [٢: ٣]

2230- Muâviye'nin minberde bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Rükû ve secdeye benden önce varmayınız. Çünkü ben yaşlandım. Rükûya vardığım zaman sizden önce (rükû) yapmış olduğum kısmı siz (başımı) kaldırdığım zaman yerine getirmiş olursunuz. Secdeye vardığım zaman ise sizden önce (secde) yapmış olduğum kısmı siz (başımı) kaldırdığım zaman yerine getirmiş olursunuz."**[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 630); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/92; Ebû Dâvûd 619; İbn Mâce 963; Bak hadis no: 2230.

[2] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Darimî 1/301; Bak hadis no: 2229.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ مُحَيْرِيزٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ

Bu Hadisi Muâviye'den Rivayette İbn Muhayrîz'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٣١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا عَمِّي، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «أَيُّهَا النَّاسُ، إِنِّي قَدْ بَدَّنْتُ أَوْ بَدَّنْتُ فَلَا تَسْبِقُونِي بِالرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ وَلَكِنِّي أَسْبِقُكُمْ، إِنَّكُمْ تُدْرِكُونَ مَا فَاتَكُمْ». [٢: ٣]

2231- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işittim: **"Ey insanlar! Doğrusu ben, yaşlandım. Rüku ve secdede benim önüme geçmeyin. Rüku ve secdede ben hepinizden önceyim. Siz kaçırdıklarınızda bana yetişirsiniz."**[1]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ تَكْبِيرِ الْمَأْمُومِينَ عِنْدَ فَرَاغِ الْإِمَامِ مِنَ الصَّلَاةِ

İmam Namazdan Çıktığında Ona Uyanların Tekbir Getirmelerinin Mubahlığı

٢٢٣٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو مَعْبَدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كُنْتُ أَعْرِفُ انْقِضَاءَ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالتَّكْبِيرِ». [٤: ١]

2232- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirdiğini tekbirden anlardım."[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 920); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/222; Buhârî 842; Müslim 583/120; Ebû Dâvûd 1002; Nesâî 3/67.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْإِمَامِ إِذَا فَرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ وَخَلْفَهُ الرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ أَنْ يَلْبَثَ فِي مَقَامِهِ لِيَنْصَرِفَ النِّسَاءُ قَبْلَ الرِّجَالِ إِلَى بُيُوتِهِنَّ

Arkasında Erkek ve Kadınlar Bulunan İmamın Namaz Sonrasında Önce Kadınların Evlerine Gitmesi İçin Yerinde Biraz Beklemesinin Müstehaplığı

٢٢٣٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَتْنِي هِنْدُ بِنْتُ الْحَارِثِ الْفِرَاسِيَّةُ، أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ أَخْبَرَتْهَا «أَنَّ النِّسَاءَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ كُنَّ إِذَا سَلَّمْنَ مِنَ الصَّلَاةِ قُمْنَ وَثَبَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَنْ صَلَّى مَعَهُ مِنَ الرِّجَالِ مَا شَاءَ اللَّهُ، فَإِذَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَامَ الرِّجَالُ». [٥: ٩٤]

2233- Hind binti'l-Hâris el-Firâsiyye'nin bildirdiğine göre Ümmü Seleme kendisine şöyle haber vermiştir: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında kadınlar selam verdikten sonra hemen kalkarlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve namaz kılan erkekler ise Allah'ın dilediği kadar biraz beklerlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkınca erkekler de kalkardı.[1]

ذِكْرُ مَا يَجِبُ عَلَى الرِّجَالِ إِذَا سَلَّمَ إِمَامُهُمُ التَّرَبُّصُ لِانْصِرَافِ النِّسَاءِ ثُمَّ يَقُومُونَ لِحَوَائِجِهِمْ

İmam Selam Verdikten Sonra Önce Kadınların Dağılması İçin Erkeklerin Biraz Bekledikten Sonra Kalkıp İşlerine Gitmelerinin Gerekliliği

٢٢٣٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ هِنْدَ بِنْتِ الْحَارِثِ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: كُنَّ النِّسَاءُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ «إِذَا سَلَّمَ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ قُمْنَ وَثَبَتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَمَنْ صَلَّى خَلْفَهُ مِنَ الرِّجَالِ، فَإِذَا قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَامَ الرِّجَالُ». [٤: ٥]

2234- Ümmü Seleme der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında kadınlar farz namazdan selam verdikten sonra hemen kalkarlar, Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 955); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/310; Buhârî 837; Ebû Dâvûd 1040; Nesâî 3/67; İbn Mâce 932; Bak hadis no: 2234.

vesellem) ve namaz kılan erkekler ise biraz beklerlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkınca erkekler de kalkardı.[1]

بَابُ الْحَدَثِ فِي الصَّلَاةِ

Bâb: Namazda Abdestin Bozulması

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْإِمَامِ إِذَا أَحْدَثَ أَنْ يَتْرُكَ تَوْلِيَةَ الْإِمَامَةِ لِغَيْرِهِ عِنْدَ إِرَادَتِهِ الطَّهَارَةَ لِحَدَثِهِ

Abdesti Bozulan İmamın Abdest Almaya Giderken İmamlığı Başkasına Bırakmasının Müstehaplığı

٢٢٣٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ زِيَادٍ الْأَعْلَمِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَبَّرَ فِي صَلَاةِ الْفَجْرِ يَوْمًا، ثُمَّ أَوْمَأَ إِلَيْهِمْ، ثُمَّ انْطَلَقَ فَاغْتَسَلَ، فَجَاءَ وَرَأْسُهُ يَقْطُرُ فَصَلَّى بِهِمْ». [٥: ٨]

2235- Ebû Bekre bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) sabah namazı için tekbir aldı, sonra cemaate (yerinde kalmaları için eliyle) işaret etti. Sonra gitti, boy abdesti aldı. Sonra başından su damlamakta iken gelip cemaate namazı kıldırdı.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَوْلُ أَبِي بَكْرَةَ: فَصَلَّى بِهِمْ، أَرَادَ يَبْدَأُ بِتَكْبِيرِ مُحْدَثٍ، لَا أَنَّهُ رَجَعَ فَبَنَى عَلَى صَلَاتِهِ، إِذْ مُحَالٌ أَنْ يَذْهَبَ ﷺ لِيَغْتَسِلَ وَيَبْقَى النَّاسُ كُلُّهُمْ قِيَامًا عَلَى حَالَتِهِمْ مِنْ غَيْرِ إِمَامٍ لَهُمْ إِلَى أَنْ يَرْجِعَ ﷺ، وَمَنِ احْتَجَّ بِهَذَا الْخَبَرِ فِي إِبَاحَةِ الْبِنَاءِ عَلَى الصَّلَاةِ، لَزِمَهُ أَنْ لَا يُفْسِدَ وُقُوفَ الْمَأْمُومِ بِلَا إِمَامٍ مِقْدَارَ مَا ذَهَبَ ﷺ فَاغْتَسَلَ إِلَى أَنْ رَجَعَ مِنْ غَيْرِ قِرَاءَةٍ تَكُونُ مِنْهُمْ، وَلَمَّا صَحَّ نَفْيُهُمْ جَوَازَ مَا وَصَفْنَا صَحَّ أَنَّ الْبِنَاءَ غَيْرُ جَائِزٍ فِي الصَّلَاةِ، وَيَلْزَمُهُمْ مِنْ جِهَةٍ أُخْرَى أَنْ يُوجِبُوا الْقِرَاءَةَ خَلْفَ الْإِمَامِ، لِأَنَّهُ لَا بُدَّ مِنْ أَحَدِ الْأَمْرَيْنِ: إِمَّا أَنْ يُجِيزُوا وُقُوفَ الْمَأْمُومِينَ فِي صَلَاتِهِمْ بِلَا قِرَاءَةٍ وَلَا إِمَامٍ مُدَّةَ مَا وَصَفْنَا، أَوْ لِيُسَوِّغُوا لِلْمَأْمُومِينَ الَّذِينَ وَصَفْنَا نَعْتَهُمُ الْقِرَاءَةَ خَلْفَ الْإِمَامِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ قُدَّامَهُمْ إِمَامٌ قَائِمٌ».

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 6/316; Buhârî 866; Bak hadis no: 2233.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 227); Şuayb: Hadis tarikleriyle sahihtir.

Ebû Hâtim der ki: Ebû Bekre'nin: "Namazı kıldırdı" sözünden kasıt Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bıraktığı yerden değil, abdesti bozulan biri gibi yeni bir tekbirle baştan kıldırdığıdır. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yıkanmaya giderken dönene kadar cemaatin namazı bozmadan imamsız bir şekilde öylece durup beklemesi mümkün değildir. Bu habere dayanarak böylesi durumlarda namaza kalındığı yerden devam edilebileceğini söyleyenler, cemaatin imamsız, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yıkanmaya gidip döndüğü süre kadarıyla kıraat yapmadan beklemesini de caiz görmelidir. Ancak böylesi bir şeyi caiz görmüyorlarsa o zaman böylesi bir durumda namaza kalındığı yerden devam etmek de caiz değildir demektir. Diğer taraftan bunu söyleyenlerin, cemaatin imam arkasında kıraat yapması gerektiğini de söylemeleri gerekmektedir. Çünkü böylesi bir durum karşısında yapmaları gereken iki şey vardır. Ya cemaatin zikrettiğimiz süre kadarıyla imamsız ve kıraatsiz öylece beklemelerini caiz görmeleri ya da değindiğimiz şekilde cemaatin imamın arkasında —önlerinde imam bulunmuyor olsa da— kıraat yapmalarına cevaz vermeleri gerekmektedir.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ أَبِي بَكْرَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

İnsanlardan Bir Âlime Üstte Geçen Ebû Bekre Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٢٣٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ صَالِحٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَقَدْ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ وَعُدِّلَتِ الصُّفُوفُ، حَتَّى إِذَا قَامَ فِي مُصَلَّاهُ، وَانْتَظَرْنَا أَنْ يُكَبِّرَ انْصَرَفَ، وَقَالَ: «عَلَى مَكَانِكُمْ»، وَدَخَلَ بَيْتَهُ، وَمَكَثْنَا عَلَى هَيْئَتِنَا حَتَّى خَرَجَ إِلَيْنَا يَنْطِفُ رَأْسُهُ وَقَدِ اغْتَسَلَ. . [٥: ٨]

2236- Ebû Hureyre der ki: Namaz için kâmet getirilip cemaat de saflarda durunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı kıldırmak üzere çıktı. Namaz kıldıracağı yerde durunca biz tekbir getirmesini bekledik. Ancak bize: **"Yerinizden ayrılmayın"** buyurarak odasına girdi. Biz çıkana kadar öylece yerimizde durduk. İçeride yıkanıp çıktı. Geldiğinde başında sular damlıyordu.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 229; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/518; Buhârî 639; Müslim 605; Ebû Dâvûd 235; Nesâî 2/81, 2/82.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: هَذَانِ فِعْلَانِ فِي مَوْضِعَيْنِ مُتَبَايِنَيْنِ، خَرَجَ ﷺ مَرَّةً فَكَبَّرَ، ثُمَّ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ فَانْصَرَفَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ جَاءَ فَاسْتَأْنَفَ بِهِمُ الصَّلَاةَ، وَجَاءَ مَرَّةً أُخْرَى فَلَمَّا وَقَفَ لِيُكَبِّرَ ذَكَرَ أَنَّهُ جُنُبٌ قَبْلَ أَنْ يُكَبِّرَ فَذَهَبَ فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ رَجَعَ فَأَقَامَ بِهِمُ الصَّلَاةَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْخَبَرَيْنِ تَضَادٌّ وَلَا تَهَاتُرٌ

Ebû Hâtim der ki: "Bu iki haber farklı zamanlarda gerçekleşen farklı iki olay hakkındadır. Birinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz için çıkıp tekbir getirmiş, cünüp olduğunu hatırlayınca da gidip yıkanmış, döndükten sonra da baştan başlayarak namazı kıldırmıştır. Diğerinde ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e çıkmış, tekbir getirmek üzere durunca cünüp olduğunu hatırlamış, tekbir getirmeden gidip yıkanmış, sonra gelip namazı kıldırmıştır. Dolayısıyla iki rivayet arasında herhangi bir çelişki ve tutarsızlık da bulunmamaktadır."

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ أَحْدَثَ فِي صَلَاتِهِ مُتَعَمِّدًا أَوْ سَاهِيًا بِإِعَادَةِ الْوُضُوءِ، وَاسْتِقْبَالِ الصَّلَاةِ ضِدَّ قَوْلِ مَنْ أَمَرَ بِالْبِنَاءِ عَلَيْهِ

Namazında Bilerek ya da İstemeyerek Abdestini Bozan Kimseye, Kaldığı Yerden Tamamlanacağını Söyleyenin Aksine, Namazı Baştan Kılmasının Emredilmesi

٢٢٣٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عِيسَى بْنِ حِطَّانَ، عَنْ مُسْلِمِ بْنِ سَلَّامٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ طَلْقٍ الْحَنَفِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا فَسَا أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنْصَرِفْ، ثُمَّ لِيَتَوَضَّأْ، وَلْيُعِدْ صَلَاتَهُ، وَلَا تَأْتُوا النِّسَاءَ فِي أَدْبَارِهِنَّ». [١: ٧٨]

لَمْ يَقُلْ: «وَلْيُعِدْ صَلَاتَهُ» إِلَّا جَرِيرٌ، قَالَهُ أَبُو حَاتِمٍ: «وَفِيهِ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْبِنَاءَ عَلَى الصَّلَاةِ لِلْمُحْدِثِ غَيْرُ جَائِزٍ»

2237- Ali b. Talk'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Biriniz namazda iken yellendiği zaman namazı bırakıp abdest alsın ve namazını baştan kılsın"** buyurmuştur.

Ebû Hâtim dedi ki: "Baştan kılsın" ibaresini sadece Cerîr zikretmiştir. Bu da, abdest bozanın namazını bıraktığı yerden değil yeni baştan kılmasının delilidir.[1]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 4187); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ebû Dâvûd 205; Tirmizî

ذِكْرُ وَصْفِ انْصِرَافِ الْمُحْدِثِ عَنْ صَلَاتِهِ إِذَا كَانَ إِمَامًا أَوْ مَأْمُومًا

İmam Olsun Cemaat Olsun Abdesti Bozulanın Namazdan Ayrılması

٢٢٣٨ - أَخْبَرَنَا عَمْرُو بْنُ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بِنَصِيبِينَ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ شَبَّةَ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ الْمُقَدَّمِيُّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا أَحْدَثَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ، فَلْيَأْخُذْ عَلَى أَنْفِهِ، ثُمَّ لِيَنْصَرِفْ». [١ : ٧٨]

2238- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre (Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namazda iken abdesti bozulduğunda hemen burnunu tutsun, sonra da (namazdan) ayrılsın."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ مَا رَفَعَهُ عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ إِلَّا الْمُقَدَّمِيُّ

Bu Hadisi Merfû Olarak Hişâm b. Urve'den Sadece el-Mukaddemî'nin Rivayet Ettiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٣٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مَحْمُودُ بْنُ غَيْلَانَ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «إِذَا أَحْدَثَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ، فَلْيَأْخُذْ عَلَى أَنْفِهِ، ثُمَّ لِيَنْصَرِفْ». [١ : ٨٧]

2239- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre (Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namazda iken abdesti bozulduğunda hemen burnunu tutsun, sonra da (namazdan) ayrılsın."**[2]

بَابُ مَا يُكْرَهُ لِلْمُصَلِّي، وَمَا لَا يُكْرَهُ

Bâb: Namaz Kılana Mekruh Olan ve Olmayan Şeyler

٢٢٤٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحُمَيْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ كَثِيرٍ الْكَاهِلِيِّ، عَنِ الْمِسْوَرِ بْنِ

1164; Darimî 1/260.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1020); Şuayb: Hadis sahihtir. Ebû Dâvûd 1114; İbn Mâce 1222.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir.

يَزِيدَ الْأَسَدِيِّ، قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي الصَّلَاةِ، فَتَرَكَ شَيْئًا لَمْ يَقْرَأْهُ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَرَكْتَ آيَةَ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: «فَهَلَّا أَذْكَرْتُمُونِيهَا». [١: ٨٤]

2240- Misver b. Yezîd el-Esedî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazda kıraatine şahit oldum. Ancak bir âyeti okumadı. (Namaz bitince) bir adam O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! Filan filan âyeti terk ettin (ve onu okumadın)" deyince: **"Bana o anda hatırlatsaydınız ya"** karşılığını verdi.[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا لَمْ يَذْكُرْ ﷺ تِلْكَ الْآيَةَ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Âyeti Zikretme Nedeni

٢٢٤١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ كَثِيرٍ الْكُوفِيُّ - شَيْخٌ لَهُ قَدِيمٌ -، قَالَ: حَدَّثَنِي الْمِسْوَرُ بْنُ يَزِيدَ، قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَرَأَ فِي الصَّلَاةِ، فَتَعَايَى فِي آيَةٍ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ تَرَكْتَ آيَةً، قَالَ: «فَهَلَّا أَذْكَرْتَنِيهَا»، قَالَ: ظَنَنْتُ أَنَّهَا قَدْ نُسِخَتْ، قَالَ: «فَإِنَّهَا لَمْ تُنْسَخْ». [١: ٨٤]

2241- Misver b. Yezîd bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördüm. O, namazda okurken bir âyeti terk etti (yani onu okumadı). Bunun üzerine bir adam, (namaz bitince): "Ey Allah'ın Resûlü! Sen filan âyeti terk ettin" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de, o kimseye: **"Bana (o anda) hatırlatsaydın ya?"** buyurdu. Adam: "Ben, o âyetin neshedildiğini zannettim" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"O ayet, nesh edilmedi"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِمَعْنَى مَا أَشَرْنَا إِلَيْهِ

İşaret Edilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٢٤٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بَحْرِ بْنِ مُعَاذٍ الْبَزَّازُ بِنَسَا، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبِ بْنِ شَابُورَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زَبْرٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 842); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 4/74; Ebû Dâvûd 907; Bak hadis no: 2241.

[2] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2240.

عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى صَلَاةً فَالْتُبِسَ عَلَيْهِ، فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ لِأُبَيٍّ: «أَشَهِدْتَ مَعَنَا؟» قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَمَا مَنَعَكَ أَنْ تَفْتَحَهَا عَلَيَّ؟». [١: ٨٤]

2242- Abdullah b. Ömer anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir namaz kıldırdı. (Kıraatte) karışıklık oldu. Namazı bitirince, Ubey'e: **"Bizimle beraber namaz kıldın mı?"** diye sordu. Ubey de: "Evet" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Beni(m kıraatimi) düzeltmekten (bana fatihlik yapmaktan) seni alıkoyan şey nedir?"** buyurdu.[1]

٢٢٤٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَيَرُدُّ عَلَيْنَا - يَعْنِي فِي الصَّلَاةِ - فَلَمَّا أَنْ جِئْنَا مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ، سَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ، فَأَخَذَنِي مَا قَرُبَ وَ [مَا] بَعُدَ، فَجَلَسْتُ حَتَّى قَضَى الصَّلَاةَ، قُلْتُ لَهُ: إِنَّكَ كُنْتَ تَرُدُّ عَلَيْنَا، فَقَالَ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ يُحْدِثُ [مِنْ أَمْرِهِ] مَا شَاءَ، وَقَدْ أَحْدَثَ مِنْ أَمْرِهِ قَضَاءً أَنْ لَا تَكَلَّمُوا فِي الصَّلَاةِ». [٥: ١٩]

2243- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Habeşistan'a gitmeden önce Mekke'deyken Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken selam verirdik. Habeşistan'dan döndüğümüz zaman Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına gidip selam verince selamımızı almadı. Bu sebeple aklıma ilgili ilgisiz şeyler gelmeye başladı. Oturup onun namazını bitirmesini bekledim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince ona bunun sebebini sordum, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah verdiği emirlerden dilediğini yeniler. Şimdi de namazda konuşmamamızı emretti"** cevabını verdi.[2]

٢٢٤٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ أَبِي النَّجُودِ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: كُنَّا نُسَلِّمُ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ فَيَرُدُّ عَلَيْنَا قَبْلَ أَنْ نَأْتِيَ أَرْضَ الْحَبَشَةِ، فَلَمَّا رَجَعْنَا مِنْ عِنْدِ النَّجَاشِيِّ، أَتَيْتُهُ وَهُوَ يُصَلِّي فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَلَمْ يَرُدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ، فَأَخَذَنِي مَا قَرُبَ وَمَا بَعُدَ، فَجَلَسْتُ أَنْتَظِرُهُ، فَلَمَّا قَضَى الصَّلَاةَ، قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، سَلَّمْتُ عَلَيْكَ وَأَنْتَ تُصَلِّي فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيَّ السَّلَامَ [وَفِي

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 843); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 907.

[2] Elbânî: Hasen sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2870); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/377; Buhârî 1199; Müslim 538; Ebû Dâvûd 924; Nesâî 3/19; Bak hadis no: 2244.

رِوَايَة: إِنَّكَ كُنتَ تَرُدُّ عَلَيْنَا] ، فَقَالَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحْدِثُ مِنْ أَمْرِهِ مَا يَشَاءُ، وَقَدْ أَحْدَثَ أَنْ لَا نَتَكَلَّمَ فِي الصَّلَاةِ» [٢: ١٠١]

2244- (Abdullah) İbn Mes'ûd der ki: Habeşistan'a hicretimizden önce Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken selam verir, o da selamımıza karşılık verirdi. Necâşî'nin yanından döndükten sonra yanına geldiğimde namazda idi. Selam verdim, ama selamımı almadı. Bunun üzerine oturup daha önce böylesi durumlarda selamı almasını şimdi ise almamasını düşünmeye başladım ve bekledim. Namazı bitirince yanına varıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Namazdayken sana selam verdim, ama selamımı almadın –diğer rivayette: Önceleri alıyordun–" deyince bana: **"Yüce Allah verdiği emirlerden dilediğini yeniler. Yeni emri de namazda kesinlikle konuşmamanızdır"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ ذَلِكَ بِالْمَدِينَةِ لَا بِمَكَّةَ

İlimde Derinliği Olmayana Namazda Konuşmanın Mekke'de Değil Medine'de Nesholunduğu İzlenimi Veren Haber

٢٢٤٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ شُبَيْلٍ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: كُنَّا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يُكَلِّمُ أَحَدُنَا صَاحِبَهُ فِي الصَّلَاةِ فِي حَاجَتِهِ، حَتَّى نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾ ، فَأُمِرْنَا حِينَئِذٍ بِالسُّكُوتِ. [٥: ١٩]

2245- Zeyd b. Erkam anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında bizden biri namazda, yanındaki arkadaşıyla bir haceti hakkında konuşurdu. Bu hal *"Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah'a gönülden boyun eğerek namaza durun"* (Bakara 238) âyeti ininceye kadar devam etti. Bu âyet indikten sonra bize namazda susmamız emredildi.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2243.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 875); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/368; Müslim 539; Ebû Dâvûd 949; Tirmizî 405; Bak hadis no: 2250.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذِهِ اللَّفْظَةُ عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ: كُنَّا فِي عَهْدِ النَّبِيِّ ﷺ يُكَلِّمُ أَحَدُنَا صَاحِبَهُ فِي الصَّلَاةِ، قَدْ تُوهِمُ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ بِالْمَدِينَةِ، لِأَنَّ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، لِأَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ بِمَكَّةَ عِنْدَ رُجُوعِ ابْنِ مَسْعُودٍ وَأَصْحَابِهِ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ وَلِخَبَرِ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ مَعْنَيَانِ أَحَدُهُمَا: أَنَّهُ الْمُحْتَمِلُ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ حَكَى إِسْلَامَ الْأَنْصَارِ قَبْلَ قُدُومِ الْمُصْطَفَى ﷺ الْمَدِينَةَ حَيْثُ كَانَ مُصْعَبُ بْنُ عُمَيْرٍ يُعَلِّمُهُمُ الْقُرْآنَ وَأَحْكَامَ الدِّينِ، وَحِينَئِذٍ كَانَ الْكَلَامُ مُبَاحًا فِي الصَّلَاةِ بِمَكَّةَ وَالْمَدِينَةِ سَوَاءٌ، فَكَانَ بِالْمَدِينَةِ مَنْ أَسْلَمَ مِنَ الْأَنْصَارِ قَبْلَ قُدُومِ الْمُصْطَفَى ﷺ عَلَيْهِمْ يُكَلِّمُ أَحَدُهُمْ صَاحِبَهُ فِي الصَّلَاةِ قَبْلَ نَسْخِ الْكَلَامِ فِيهَا، فَحَكَى زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ صَلَاتَهُمْ فِي تِلْكَ الْأَيَّامِ، لَا أَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ بِالْمَدِينَةِ، وَالْمَعْنَى الثَّانِي: أَنَّهُ أَرَادَ بِهَذِهِ اللَّفْظَةِ الْأَنْصَارَ وَغَيْرَهُمُ الَّذِينَ كَانُوا يَفْعَلُونَ ذَلِكَ قَبْلَ نَسْخِ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ عَلَى مَا يَقُولُ الْقَائِلُ فِي لُغَتِهِ، فَقُلْنَا: كَذَا يُرِيدُ بِهِ بَعْضَ الْقَوْمِ الَّذِينَ فَعَلُوا لَا الْكُلَّ».

Ebû Hâtim der ki: Zeyd b. Erkam'ın rivayetinde geçen "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) zamanında bizden biri namazda, yanındaki arkadaşıyla bir haceti hakkında konuşurdu" ifadesi âlimlerden birine, Zeyd b. Erkam'ın Ensâr'dan biri olması dolayısıyla namazda konuşmanın Medine'de neshedildiği izlenimi verebilir. Ancak durum öyle değildir. Çünkü namazda konuşmanın yasaklanması Mekke döneminde, İbn Mes'ûd ve arkadaşları Habeşistan'dan döndükten sonra olmuştur. Zeyd b. Erkam'ın bu hadisi iki şekilde anlaşılabilir. Birincisi, muhtemeldir ki Zeyd b. Erkam, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye hicretinden önce Ensâr'dan Müslüman olanların yaptıklarını anlatmıştır. Zira o sırada Mus'ab b. Umeyr yanlarında bulunuyor, onlara Kur'ân'ı ve dini hükümleri öğretiyordu. O zamanlarda da hem Mekke, hem de Medine'de namazda konuşmak mubahtı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hicretinden önce Medine'de Ensâr'dan Müslüman olanlar, namazda konuşmanın yasaklanmasından önce namazda iken birbirleriyle konuşuyorlardı. İşte Zeyd b. Erkam bu hadisinde o zamanki durumu anlatmıştır. Yoksa bu yöndeki yasağın Medine döneminde geldiğini kastetmiş değildir. İkincisi ise, Zeyd b. Erkam bu sözüyle, namazda konuşmanın yasaklanmasından önce Ensâr ve diğerlerinden sadece bunu yapanları kastetmiştir. Zira bazen: "Şöyle dedik" denilir, ancak bununla herkesin değil bazılarının bunu dediği kastedilir.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُفَصِّلُ بِهِ إِشْكَالُ اللَّفْظَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا فِي خَبَرِ ابْنِ الْمُبَارَكِ

İbnu'l-Mübârek'in Rivayetinde Geçen Müşkil Lafzı Açıklayan Haber

٢٢٤٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ يَحْيَى الْقَطَّانِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْحَارِثُ بْنُ شُبَيْلٍ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: «كَانَ الرَّجُلُ يُكَلِّمُ صَاحِبَهُ فِي الصَّلَاةِ بِالْحَاجَةِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، حَتَّى نَزَلَتْ: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ﴾» الْآيَةَ. [٥: ١٩]

2246- Zeyd b. Erkam der ki: *"Allah'a gönülden boyun eğerek namaza durun"* (Bakara 238) âyeti nazil oluncaya kadar, kişi namazdayken başkasıyla konuşurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ إِنَّمَا نُسِخَ مِنْهُ مَا كَانَ مِنْهُ مِنْ مُخَاطَبَةِ الْآدَمِيِّينَ دُونَ مُخَاطَبَةِ الْعَبْدِ رَبَّهُ فِيهَا

Namazda Neshedilen Konuşmanın Kişinin Rabbiyle Konuşması Değil, Sadece İnsanlarla Konuşması Olduğunun Beyanı

٢٢٤٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي هِلَالُ بْنُ أَبِي مَيْمُونَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي عَطَاءُ بْنُ يَسَارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعَاوِيَةُ بْنُ الْحَكَمِ السُّلَمِيُّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا كُنَّا حَدِيثَ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ فَجَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، وَإِنَّ رِجَالًا مِنَّا يَتَطَيَّرُونَ، قَالَ: «ذَلِكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ، وَلَا يَصُدَّنَّهُمْ» قُلْتُ: وَرِجَالًا مِنَّا يَأْتُونَ الْكَهَنَةَ؟ قَالَ: «فَلَا تَأْتُوهُمْ». قُلْتُ: وَرِجَالًا مِنَّا يَخُطُّونَ؟ قَالَ: «قَدْ كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخُطُّ، فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ فَذَاكَ» قَالَ: ثُمَّ بَيْنَا أَنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الصَّلَاةِ، إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَحَدَّقَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَاثُكْلَ أُمَّاهُ، مَا لَكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ قَالَ: فَضَرَبَ الْقَوْمُ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَاذِهِمْ، قَالَ: فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُسَكِّتُونِي سَكَتُّ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ صَلَاتِهِ دَعَانِي، فَبِأَبِي هُوَ وَأُمِّي مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَبْلَهُ، وَلَا بَعْدَهُ

1

أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، وَاللَّهِ مَا ضَرَبَنِي، وَلَا كَهَرَنِي، وَلَا سَبَّنِي، وَلَكِنْ قَالَ ﷺ: «إِنَّ صَلَاتَنَا هَذِهِ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ التَّسْبِيحُ وَالتَّكْبِيرُ وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ»

قَالَ: واطَّلَعْتُ غَنِيمَةً لِي تَرْعَاهَا جَارِيَةٌ لِي قِبَلَ أُحُدٍ وَالْجَوَّانِيَّةِ، فَوَجَدْتُ الذِّئْبَ قَدْ ذَهَبَ مِنْهَا بِشَاةٍ، وَأَنَا رَجُلٌ مِنْ بَنِي آدَمَ آسَفُ كَمَا يَأْسَفُونَ، وَأَغْضَبُ كَمَا يَغْضَبُونَ، فَصَكَكْتُهَا صَكَّةً، فَأَخْبَرْتُ بِذَلِكَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَعَظَّمَ عَلَيَّ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَوْ أَعْلَمُ أَنَّهَا مُؤْمِنَةٌ لَأَعْتَقْتُهَا، قَالَ ﷺ: «ائْتِنِي بِهَا»، فَجِئْتُ بِهَا، فَقَالَ: «أَيْنَ اللَّهُ؟» قَالَتْ: فِي السَّمَاءِ، قَالَ: «مَنْ أَنَا؟» قَالَتْ: أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: «إِنَّهَا مُؤْمِنَةٌ، فَأَعْتِقْهَا». [٥: ١٩]

2247- Muâviye b. el-Hakem es-Sülemî anlatıyor: Ben Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem): "Ey Allah'ın Resûlü! Bizler yakın zamana kadar Cahiliye dönemindeydik. Gerçi Allah İslâm'ı getirdi ama hala bizden bazı adamlar uğursuzluğa inanıyorlar" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"O uğursuzluk onların kalplerinden gelen bir şeydir. O şeyler sakın ola ki onları yoldan çıkarmasın"** buyurdu. Ben: "Bizden bazıları kahinlere gidiyorlar" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Gitmesinler"** buyurdu. Ben: "Bizden bazı adamlar çizgiler çiziyorlar" dedim. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Peygamberlerden biri çizgi çizerdi (remil atardı). Her kim onun çizgisine uygun düşürürse isabet etmiş olur"** buyurdu.

(Ravi devamla şöyle anlattı) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber namazdaydım. Cemaatten biri aksırdı. Ben de: "Yerhamukellah (Allah sana rahmet etsin)" dedim. Bunun üzerine cemaat bana gözleriyle dik dik bakmaya başladı. Ben de: "Vay başıma gelenler! Ne diye bana bakıyorsunuz?!" diye cevap verdim. Bunun üzerine ellerini uyluklarına vurmaya başladılar. Onların beni susturmaya çalıştıklarını görünce ben de sustum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince beni çağırdı.-Anam babam ona feda olsun- beni ne dövdü, ne azarladı ne de bana sövdü. Ne O'ndan önce ne de O'ndan sonra O'nun kadar güzel öğreten hiç bir muallim görmedim. Şöyle buyurdu: **"Bizim şu namazımız var ya, onda insanların kelamından herhangi bir şey konuşulması caiz değildir. Namaz sadece tesbih, tekbir ve Kur'ân tilavetinden ibarettir."**

Daha sonra bir cariyemin Uhud ve Cevvâniyye taraflarında güttüğü koyunları hatırladım. Günün birinde ne göreyim! Bir kurt, sürüden bir koyunu kapıvermiş. Sonuçta ben, Âdem oğullarından bir insanım. Onlar gibi ben de üzülürüm, onlar gibi öfkelenirim. Bu yüzden cariyeme bir tokat patlattım. Daha sonra Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) giderek olan biteni ona anlattım.

Yaptığımı bana fazla buldu. Ben de: "Onu ancak mümin olarak biliyorum, azat edeyim mi onu?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onu bana getir"** buyurdu. Getirdiğimde ona Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Allah nerededir?"** diye sordu. "Semadadır" cevabını verdi. **"Ben kimim?"** diye sordu. "Sen Allah'ın Resûlü'sün" cevabını verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"O mümindir, onu azat et"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْكَلَامَ الَّذِي زُجِرَ عَنْهُ فِي الصَّلَاةِ إِنَّمَا هُوَ مُخَاطَبَةُ الْآدَمِيِّينَ وَكَلَامِ بَعْضِهِمْ بَعْضًا دُونَ مَا يُخَاطِبُ الْعَبْدُ رَبَّهُ فِي صَلَاتِهِ

Namazda Yasaklanan Konuşmanın Kişinin Rabbiyle Konuşması Değil, İnsanlarla Konuşması ve Onlarla Muhatap Olması Olduğunun Beyanı

٢٢٤٨ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، وَأَبُو خَلِيفَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَجَّاجُ الصَّوَّافُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ هِلَالِ بْنِ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ الْحَكَمِ السُّلَمِيِّ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا كُنَّا حَدِيثَ عَهْدٍ بِجَاهِلِيَّةٍ، فَجَاءَ اللَّهُ بِالْإِسْلَامِ، وَإِنَّ رِجَالًا مِنَّا يَتَطَيَّرُونَ، قَالَ: «ذَلِكَ شَيْءٌ يَجِدُونَهُ فِي صُدُورِهِمْ، فَلَا يَصُدَّنَّهُمْ » قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مِنَّا رِجَالٌ يَأْتُونَ الْكَهَنَةَ، قَالَ: «فَلَا تَأْتُوهُمْ» قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رِجَالٌ مِنَّا يَخُطُّونَ، قَالَ: «كَانَ نَبِيٌّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ يَخُطُّ، فَمَنْ وَافَقَ خَطَّهُ فَذَاكَ» قَالَ: وَبَيْنَا أَنَا أُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ إِذْ عَطَسَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ، فَقُلْتُ لَهُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، فَحَدَّقَنِي الْقَوْمُ بِأَبْصَارِهِمْ، فَقُلْتُ: وَاثُكْلَ أُمِّيَاهُ، مَا لَكُمْ تَنْظُرُونَ إِلَيَّ؟ فَضَرَبَ الْقَوْمُ بِأَيْدِيهِمْ عَلَى أَفْخَاذِهِمْ، فَلَمَّا رَأَيْتُهُمْ يُصَمِّتُونَنِي لِكَيْ أَسْكُتَ سَكَتُّ، فَلَمَّا انْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ دَعَانِي، فَبِأَبِي هُوَ وَأُمِّي، مَا رَأَيْتُ مُعَلِّمًا قَطُّ قَبْلَهُ، وَلَا بَعْدَهُ أَحْسَنَ تَعْلِيمًا مِنْهُ، وَاللَّهِ مَا ضَرَبَنِي، وَلَا كَهَرَنِي، وَلَا شَتَمَنِي، وَلَكِنْ قَالَ: «إِنَّ صَلَاتَنَا هَذِهِ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ النَّاسِ، إِنَّمَا هِيَ التَّكْبِيرُ، وَالتَّسْبِيحُ، وَتِلَاوَةُ الْقُرْآنِ». [٢: ١٠١]

2248- Muâviye b. el-Hakem es-Sülemî der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Biz cahiliyetten yeni kurtulup İslam'ı kabul etmiş bir topluluğuz. Ama bizden öyle kimseler var ki hâla bazı şeyleri uğursuz sayıyorlar" dediğimde, Resûlullah

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/111; Sahîh Ebî Dâvud 862); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 1749/4; Bak hadis no: 165; Bak hadis no: 2248.

(sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu, insanlık hali kişilerin içinde bulunan bir şeydir, ancak bu onları yapacakları işlerinden alıkoymamalıdır"** buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! İçimizden bazıları kahinlere gidiyor" dediğimde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onlara gitmesinler"** buyurdu. "Ey Allah'ın Resûlü! İçimizden kum falı (remil) bakanlar da var" dediğimde, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Geçmiş peygamberlerden biri de bu şekilde kum falına bakardı. Onun yaptığı gibi yapabilen kişi için bir sakıncası yoktur"** buyurdu.

Bir defasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile namaz kıldığım sırada adamın biri hapşırınca: "Yerhamukellah" dedim. Bunun üzerine oradakiler bana ters ters bakmaya başladı. Ben: "Anasız kalayım! Neden bana öyle bakıyorsunuz?" dediğimde elleriyle bacaklarına vurmaya başladılar. Beni susturmaya çalıştıklarını anlayınca da sustum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) -anam babam ona feda olsun- namazı bitirince beni ne azarladı, ne sövdü, ne de dövdü. Ondan ne önce, ne de sonra onun gibi güzel bir öğretmen görmüş değilim. Sadece bana: **"Kıldığımız bu namazda insan sözünden bir şey konuşmak caiz değildir. Namazda tekbir, tesbih ve Kur'ân okuma olur"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ يَحْتَجُّ بِهِ مَنْ جَهِلَ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ وَزَعَمَ أَنَّهُ مَنْسُوخٌ نَسَخَهُ نَسْخُ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ

Hadis İlminin Cahili Olan Birinin, Hükmünün Namazda Konuşmayı Yasaklayan Hadisle Neshedildiğini İddia Ettiği Haber

٢٢٤٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَلَّمَ مِنَ اثْنَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الْعَشِيِّ، فَقَامَ إِلَيْهِ ذُو الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ: «كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ»، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: «أَكَمَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟» قَالُوا: نَعَمْ، فَأَتَمَّ مَا بَقِيَ مِنَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ. [٢: ١٠١]

2249- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize gün döndükten sonra kılınan namazlardan olan öğle veya ikindi namazlarından birini kıldırırken iki rekâtta selam verdi. Zu'l-Yedeyn kalkıp dedi ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz mı kısaltıldı, yoksa unuttun mu?" Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) insanlara dönüp: **"Zu'l-Yedeyn'in dediği gibi mi?"** diye buyurunca oradakiler: "Doğru söylüyor"

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2247.

dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazın kalanını kıldırdıktan sonra selâm verdi. Sonra iki sehiv secdesi yaptı.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «هَذَا خَبَرٌ أَوْهَمَ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ كَانَتْ حَيْثُ كَانَ الْكَلَامُ مُبَاحًا فِي الصَّلَاةِ، ثُمَّ نُسِخَ هَذَا الْخَبَرُ بِتَحْرِيمِ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، لِأَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ بِمَكَّةَ عِنْدَ رُجُوعِ ابْنِ مَسْعُودٍ مِنْ أَرْضِ الْحَبَشَةِ، وَذَلِكَ قَبْلَ الْهِجْرَةِ بِثَلَاثِ سِنِينَ، وَرَاوِي هَذَا الْخَبَرِ أَبُو هُرَيْرَةَ، وَأَبُو هُرَيْرَةَ أَسْلَمَ سَنَةَ خَيْبَرَ سَنَةَ سَبْعٍ مِنَ الْهِجْرَةِ، فَذَلِكَ مَا وَصَفْتُ، عَلَى أَنَّ قِصَّةَ ذِي الْيَدَيْنِ كَانَ بَعْدَ نَسْخِ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ بِعَشْرِ سِنِينَ سَوَاءٌ، فَكَيْفَ يَكُونُ الْخَبَرُ الْمُتَأَخِّرُ مَنْسُوخًا بِالْخَبَرِ الْمُتَقَدِّمِ».

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadis, âlimlerden birine, bu namazın namazda konuşmanın mubah olduğu bir zamanda kılındığı, namazda konuşmanın yasaklanmasıyla bu hadisin hükmünün de neshedildiği izlenimi vermiştir. Oysa öyle değildir. Çünkü namazda konuşmanın yasaklanması Mekke'de, hicretten üç yıl önce, İbn Mes'ûd Habeşistan'dan döndüğünde olmuştur. Bu hadisin ravisi Ebû Hureyre ise Hayber savaşının yapıldığı hicri yedinci yılda Müslüman olmuştur. Buna göre Zu'l-Yedeyn kıssası namazda konuşmanın yasaklanmasından on yıl sonra gerçekleşmiş olmaktadır. Sonradan yaşanan bir olayın haberi nasıl önceden yaşanmış bir olayın haberini neshedebilir?"

ذِكْرُ خَبَرٍ احْتَجَّ بِهِ مَنْ جَهِلَ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ فَزَعَمَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ لَمْ يَشْهَدْ هَذِهِ الْقِصَّةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَلَا صَلَّى مَعَهُ هَذِهِ الصَّلَاةَ

Hadis Cahili Birinin Ebû Hureyre'nin Bu Kıssaya Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile Birlikte Şahit Olmadığını ve Bu Namazı Onunla Kılmadığını İddia Ederken Dayandığı Haber

٢٢٥٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي خَالِدٍ، عَنِ الْحَارِثِ بْنِ شُبَيْلٍ، عَنْ أَبِي عَمْرٍو الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ، قَالَ: «كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ بِالْحَاجَةِ حَتَّى نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ﴾، فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ». [٢: ١٠١]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/130); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/93; Buhârî 714; Müslim 573/98; Ebû Dâvûd 1009; Tirmizî 399; Nesâî 3/22.

2250- Zeyd b. Erkam der ki: Önceleri birimiz namazda iken (yan tarafında bulunan kişiyle) konuşurdu. Ancak ***"Namazlara ve orta namaza devam edin. Allah'a gönülden boyun eğerek namaza durun"*** (Bakara 238) âyeti nazil olunca namazda susmamız (ve konuşmamamız) emredildi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذَا الْخَبَرُ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يَطْلُبِ الْعِلْمَ مِنْ مَظَانِّهِ أَنَّ نَسْخَ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ كَانَ بِالْمَدِينَةِ، وَأَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ لَمْ يَشْهَدْ قِصَّةَ ذِي الْيَدَيْنِ، وَذَاكَ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ مِنَ الْأَنْصَارِ، وَقَالَ: كُنَّا نَتَكَلَّمُ فِي الصَّلَاةِ بِالْحَاجَةِ، وَلَيْسَ مِمَّا يَذْهَبُ إِلَيْهِ الْوَاهِمُ فِيهِ فِي شَيْءٍ مِنْهُ، وَذَلِكَ أَنَّ زَيْدَ بْنَ أَرْقَمَ كَانَ مِنَ الْأَنْصَارِ الَّذِينَ أَسْلَمُوا بِالْمَدِينَةِ، وَصَلَّوْا بِهَا قَبْلَ هِجْرَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ إِلَيْهَا، وَكَانُوا يُصَلُّونَ بِالْمَدِينَةِ كَمَا يُصَلِّي الْمُسْلِمُونَ بِمَكَّةَ فِي إِبَاحَةِ الْكَلَامِ فِي الصَّلَاةِ هُمْ، فَلَمَّا نُسِخَ ذَلِكَ بِمَكَّةَ نُسِخَ كَذَلِكَ بِالْمَدِينَةِ، فَحَكَى زَيْدٌ مَا كَانُوا عَلَيْهِ، لَا أَنَّ زَيْدًا حَكَى مَا لَمْ يَشْهَدْهُ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadis, ilmi ehlinden öğrenmeyen kişilere, namazda konuşmanın yasaklanmasının Medine'de gerçekleştiği, Ebû Hureyre'nin de Zu'l-Yedeyn kıssasına şahit olmadığı izlenimi verebilir. Zira Zeyd b. Erkam, Ensâr'dan biriydi ve: "Namazda ihtiyaçlarımız konusunda konuşurduk" demiştir. Ancak gerçek, bu izlenime kapılanların düşündüğü gibi değildir. Zeyd b. Erkam, Medine'de Müslüman olan ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) hicretinden önce namaz kılan Ensâr'dan biridir. Medineli Müslümanlar, namazda konuşmanın mubah olması bakımından Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'de kıldığı namazın aynısını kılardı. Mekke'de namazda konuşma yasaklanınca aynı şekilde Medine'de yasaklanmış oldu. Dolayısıyla Zeyd şahit olmadığı bir şeyi değil, bu yönde daha önce yapılan bir uygulamayı anlatmıştır."

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2245.

ذِكْرُ الْأَخْبَارِ الْمُصَرِّحَةِ بِأَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ شَهِدَ هَذِهِ الصَّلَاةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، لَا أَنَّهُ حَكَاهُمَا كَمَا تَوَهَّمَ مَنْ جَهِلَ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ حَيْثُ لَمْ يُنْعِمِ النَّظَرَ فِي مُتُونِ الْأَخْبَارِ، وَلَا تَفَقَّهَ فِي صَحِيحِ الْآثَارِ

Hadis Cahili, Hadis Metinleri ve Sahih Haberlerden Bihaber Olan Kişilerin İddiasının Aksine Ebû Hureyre'nin Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Namaza Katıldığını, Başkasından Naklen Anlatmadığını Açık Bir Şekilde Bildiren Haberler

٢٢٥١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ الْحُصَيْنِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ مَوْلَى ابْنِ أَبِي أَحْمَدَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ». [٢: ١٠١]

2251- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize... namazını kıldırıyordu..."[1]

٢٢٥٢ - وَأَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: «صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ». [٢: ١٠١]

2252- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize... namazını kıldırıyordu..."[2]

٢٢٥٣ - وَأَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمَذَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «صَلَّى بِنَا أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ». [٢: ١٠١]

2253- Ebû Hureyre der ki: "Ebu'l-Kâsım (sallallahu aleyhi vesellem) bize... namazını kıldırıyordu..."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/94; Müslim 573/99; Nesâî 3/22, 3/23; Bak hadis no: 2684, 2680.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Buhârî 715; Ebû Dâvûd 1013; Nesâî 3/25; Darimî 1/352.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/234, 2/235; Buhârî 1229; Ebû Dâvûd 1011; Nesâî 3/20; İbn Mâce 1214; Darimî 1/351.

٢٢٥٤ - وَأَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ عَلْقَمَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ». [٢: ١٠١]

2254- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize... namazını kıldırıyordu..."[1]

٢٢٥٥ - وَأَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُيَيْنَةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: «صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ». [٢: ١٠١]

2255- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize... namazını kıldırıyordu..."[2]

٢٢٥٦ - وَأَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ شُمَيْلٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَوْنٍ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِحْدَى صَلَاتَيِ الْعَشِيِّ - قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: سَمَّاهَا لَنَا أَبُو هُرَيْرَةَ، فَنَسِيتُ أَنَا - فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ مَعْرُوضَةٍ فِي الْمَسْجِدِ، فَوَضَعَ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى الْيُسْرَى، وَشَبَّكَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ، وَاتَّكَأَ عَلَى خَشَبَةٍ كَأَنَّهُ غَضْبَانُ، قَالَ: وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ - قَالَ النَّضْرُ: يَعْنِي أَوَائِلَ النَّاسِ - فَقَالُوا: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ؟ فَهَابَاهُ أَنْ يُكَلِّمَاهُ، وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ فِي يَدِهِ طُولٌ يُقَالُ لَهُ: ذُو الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَمْ تُقْصَرِ الصَّلَاةُ، وَلَمْ أَنْسَ»، فَقَالَ لِلْقَوْمِ: «أَكَمَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟» قَالُوا: نَعَمْ، فَصَلَّى مَا كَانَ تَرَكَ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَهُ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ كَبَّرَ

قَالَ: فَرُبَّمَا سَأَلُوا مُحَمَّدًا: ثُمَّ سَلَّمَ؟ فَيَقُولُ: نُبِّئْتُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّهُ قَالَ: «ثُمَّ سَلَّمَ». [٢: ١٠١]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ebû Dâvûd 1010.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 573/97; Bak hadis no: 2686, 2688.

لَفْظُ الْخَبَرِ لِلنَّضْرِ بْنِ شُمَيْلٍ، عَنِ ابْنِ عَوْنٍ.

2256- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize gün döndükten sonra kılınan namazlardan olan öğle veya ikindi namazlarından birini kıldırdı. —Muhammed b. Sîrîn der ki: Ebû Hureyre bunun hangi namaz olduğunu söyledi, ama ben unuttum— Ancak iki rekat kıldırdıktan sonra selam verdi. Sonra sanki öfkeli bir şekilde Mescid'in ön tarafına gitti ve orada bulunan bir tahtaya yaslanarak sağ elini sol elinin üzerine koydu. Cemaatin içinde Ebu Bekr ve Ömer de vardı, ancak bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormaya çekindiler.

Mescid'den erken ya da ilk çıkanlar: "Namazda kısalma mı oldu?" demeye başladılar. Cemaatin içinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Zu'l-Yedeyn adıyla çağırdığı bir adam vardı. Bu adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne unuttum, ne de namaz kısaldı"** karşılığını verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate: **"Zu'l-Yedeyn doğru mu söylüyor?"** diye sordu. Cemaat: "Evet" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yerine dönüp kalan rekatları kıldırdı. Sonra selam vererek tekbir getirip normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde yaptı. Sonra başını kaldırıp tekbir getirdi. Sonra başını bir daha secdeye götürüp tekbir getirdi. Normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde daha yaptıktan sonra başını kaldırıp tekbir getirdi.

Muhammed'e: "(Bu iki secdeden sonra) selam verdi mi?" diye sorulurdu. Muhammed de şöyle cevap verirdi: "Bana bildirildiğine göre İmrân b. Husayn: "Sonra selam verdi" demiştir.[1]

Hadisin lafzı, İbn Avn'dan rivayetle Nadr b. Şumeyl'e aittir.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ بُكَاءِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ إِذَا لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ لِأَسْبَابِ الدُّنْيَا

Kişinin Dünyalık Bir Mesele İçin Olmadıkça Namazda Ağlamasının Mubahlığı

٢٢٥٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَاشِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ مَهْدِيٍّ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ حَارِثَةَ بْنِ مُضَرِّبٍ، عَنْ عَلِيٍّ، قَالَ: «مَا كَانَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 482.

فِينَا فَارِسٌ يَوْمَ بَدْرٍ غَيْرَ الْمِقْدَادِ، وَلَقَدْ رَأَيْتُنَا وَمَا فِينَا قَائِمٌ إِلَّا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تَحْتَ شَجَرَةٍ يُصَلِّي وَيَبْكِي حَتَّى أَصْبَحَ». [٤: ١]

2257- Hz. Ali der ki: Bedir savaşında içimizde Mikdâd'dan başka bir süvari yoktu. (O gece) aramızda Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) başka kimsenin ayakta olmadığını gördüm. O, bir ağacın altında sabaha kadar namaz kılıp ağladı.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَرُدَّ السَّلَامَ إِذَا سُلِّمَ عَلَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي بِالْإِشَارَةِ دُونَ النُّطْقِ بِاللِّسَانِ

Namazda Olan Kişinin Kendisine Verilen Selama Konuşmadan İşaretle Karşılık Vermesinin Mubahlığı

٢٢٥٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: دَخَلَ النَّبِيُّ ﷺ مَسْجِدَ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ - يَعْنِي مَسْجِدَ قُبَاءٍ - فَدَخَلَ رِجَالٌ مِنَ الْأَنْصَارِ يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ، قَالَ ابْنُ عُمَرَ: فَسَأَلْتُ صُهَيْبًا - وَكَانَ مَعَهُ -: كَيْفَ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَفْعَلُ إِذَا كَانَ يُسَلِّمُ عَلَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي؟ فَقَالَ: «كَانَ يُشِيرُ بِيَدِهِ». [٤: ١]

2258- Abdullah b. Ömer anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Amr b. Avf oğulları mescidine -yani Kuba mescidine- girdi. (Orada namaz kılarken) Ensar'dan bazı kimseler de (mescide) girip Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e selam verdiler. Abdullah b. Ömer devamla der ki: -(Orada) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte bulunan- Suheyb'e: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namaz kılarken kendisine selam verildiğinde ne yapardı?" diye sordum. Suheyb: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eliyle işaret ederdi" dedi.[2]

ذِكْرُ مَا يَعْمَلُ الْمُصَلِّي فِي رَدِّ السَّلَامِ إِذَا سُلِّمَ عَلَيْهِ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ

Namaz Kılan Kendisine Selam Verildiği Anda Ne Yapar?

٢٢٥٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي اللَّيْثُ، عَنْ بُكَيْرِ بْنِ الْأَشَجِّ، عَنْ نَابِلٍ صَاحِبِ الْعَبَاءِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ صُهَيْبٍ، قَالَ: «مَرَرْتُ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَرَدَّ عَلَيَّ إِشَارَةً، » وَلَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: « بِإِصْبَعِهِ». [٥: ٨]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/125.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 318; Sahîh Ebî Dâvud 860); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 927; Tirmizî 368; Nesâî 3/5; İbn Mâce 1017; Darimî 1/316.

2259- Suheyb der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken yanına gidip selam verdim, selamımı işaretle aldı." Ravi der ki: Bildiğim kadarıyla Suheyb, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) parmağıyla işaret ettiğini söyledi."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّسْبِيحِ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقِ لِلنِّسَاءِ، إِذَا حَزَبَهُمْ أَمْرٌ فِي صَلَاتِهِمْ

Namazda Kendilerini Zora Sıkacak Bir Durum Ortaya Çıktığında Erkeklere Tesbih Etmelerinin ve Kadınlara da El Çırpmalarının Emredilmesi

٢٢٦٠ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي حَازِمِ بْنِ دِينَارٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ذَهَبَ إِلَى بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ، وَحَانَتِ الصَّلَاةُ، فَجَاءَ بِلَالٌ إِلَى أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَقَالَ: أَتُصَلِّي لِلنَّاسِ فَأُقِيمَ؟ قَالَ: نَعَمْ، فَصَلَّى أَبُو بَكْرٍ فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالنَّاسُ فِي الصَّلَاةِ، فَتَخَلَّصَ حَتَّى وَقَفَ فِي الصَّفِّ، فَصَفَّقَ النَّاسُ، وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ لَا يَلْتَفِتُ فِي صَلَاتِهِ، فَلَمَّا أَكْثَرَ النَّاسُ التَّصْفِيقَ الْتَفَتَ أَبُو بَكْرٍ، فَرَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَأَشَارَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَنِ اثْبُتْ مَكَانَكَ، فَرَفَعَ أَبُو بَكْرٍ يَدَيْهِ، فَحَمِدَ اللَّهَ تَعَالَى عَلَى مَا أَمَرَهُ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنْ ذَلِكَ، ثُمَّ اسْتَأْخَرَ أَبُو بَكْرٍ حَتَّى اسْتَوَى فِي الصَّفِّ، وَتَقَدَّمَ النَّبِيُّ ﷺ فَصَلَّى، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا مَنَعَكَ أَنْ تَلْبَثَ إِذْ أَمَرْتُكَ؟» فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ: مَا كَانَ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «مَا لِي رَأَيْتُكُمْ أَكْثَرْتُمُ التَّصْفِيقَ؟ مَنْ نَابَهُ شَيْءٌ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُسَبِّحْ، فَإِنَّهُ إِنْ سَبَّحَ الْتُفِتَ إِلَيْهِ، وَإِنَّمَا التَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ». [١: ٧٨]

2260- Sehl b. Sa'd es-Sâidî bildiriyor: Amr b. Avf oğulları arasında bir sorun çıkmıştı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aralarını bulmak için gitmişti. Namaz vakti gelince müezzin Ebû Bekr es-Sıddîk'a geldi ve: "Ey Ebû Bekr! Kamet getirsem cemaate namazı sen kıldırır mısın?" dedi. Ebû Bekr: "Olur" karşılığını verdi. Bunun üzerine Ebû Bekr öne geçip namaza başladı. Cemaat namazdayken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve yaklaşıp safta durdu. Cemaat el çırparak Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) geldiği konusunda Ebû Bekr'i uyardı. Ebû Bekr de namazdayken etrafına hiç bakmazdı. Ancak cemaatin daha çok el çırptığını duyunca dönüp baktı ve Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü. Hz. Peygamber

---

[1] **Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 858); Şuayb: İsnâdı şahitleriyle hasendir. Ahmed 4/332; Ebû Dâvûd 925; Tirmizî 367; Nesâî 3/5; Darimî 1/316.**

(sallallahu aleyhi vesellem) **"Yerinde kal!"** anlamında ona işaret etti. Ebû Bekr de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kendisinden istediği bu şey yüzünden ellerini kaldırıp Allah'a hamd etti.

Sonrasında Ebû Bekr geri çekilip arkasındaki safta durdu. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) öne geçip namazın kalanını kıldırdı. Namaz sonrası: "Ey Ebû Bekr! Yerinde kalmanı söylediğim halde neden yerinde durmadın?" diye sorunca, Ebû Bekr: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) varken İbn Ebî Kuhâfe'nin önde namaz kılması uygun düşmez" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate de: **"Peki siz neden bu kadar el çırptınız? Kişi namazda iken birini uyaracağı zaman «Sübhânallah» desin. Bunu dediği zaman dönülüp kendisine bakılır. Namazda el çırpmayı da kadınlar yapar"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ بِلَالًا قَدَّمَ أَبَا بَكْرٍ لِيُصَلِّيَ بِهِمْ هَذِهِ الصَّلَاةَ بِأَمْرِ الْمُصْطَفَى ﷺ ، لَا مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِهِ

Bilal'in Ebû Bekr'i İnsanlara Namaz Kıldırması İçin Öne Geçirmeyi, Kendinden Değil de Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Emriyle Yapmış Olması

٢٢٦١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ هِشَامٍ الْبَزَّارُ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: كَانَ قِتَالٌ بَيْنَ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَأَتَاهُمُ النَّبِيُّ ﷺ لِيُصْلِحَ بَيْنَهُمْ، وَقَدْ صَلَّى الظُّهْرَ، فَقَالَ لِبِلَالٍ: «إِنْ حَضَرَتِ صَلَاةُ الْعَصْرِ وَلَمْ آتِ، فَمُرْ أَبَا بَكْرٍ فَلْيُصَلِّ بِالنَّاسِ»، فَلَمَّا حَضَرَتْ صَلَاةُ الْعَصْرِ، أَذَّنَ بِلَالٌ وَأَقَامَ، وَقَالَ: يَا أَبَا بَكْرٍ تَقَدَّمْ، فَتَقَدَّمَ أَبُو بَكْرٍ، فَجَاءَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَشُقُّ الصُّفُوفَ، فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ النَّاسُ صَفَّحُوا، قَالَ: وَكَانَ أَبُو بَكْرٍ إِذَا دَخَلَ فِي الصَّلَاةِ لَمْ يَلْتَفِتْ، فَلَمَّا رَأَى التَّصْفِيحَ لَا يُمْسَكُ عَنْهُ الْتَفَتَ، فَرَأَى رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَلْفَهُ، فَأَوْمَأَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَنِ امْضِ»، فَلَبِثَ أَبُو بَكْرٍ هُنَيَّةً، فَحَمِدَ اللَّهَ عَلَى قَوْلِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ : «أَنِ امْضِ»، ثُمَّ مَشَى أَبُو بَكْرٍ الْقَهْقَرَى عَلَى عَقِبِهِ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ النَّبِيُّ ﷺ تَقَدَّمَ فَصَلَّى بِالْقَوْمِ صَلَاتَهُمْ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ، قَالَ: «يَا أَبَا بَكْرٍ، مَا مَنَعَكَ إِذْ أَوْمَأْتُ إِلَيْكَ أَنْ لَا تَكُونَ مَضَيْتَ؟» قَالَ أَبُو بَكْرٍ: لَمْ يَكُنْ لِابْنِ أَبِي قُحَافَةَ أَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 868); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/163; Ahmed 5/337; Buhârî 684; Müslim 421, 102; Ebû Dâvûd 940; Nesâî 2/77; İbn Mâce 1035; Darimî 1/317.

يَؤُمَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، ثُمَّ قَالَ لِلنَّاسِ: «إِذَا نَابَكُمْ فِي صَلَاتِكُمْ شَيْءٌ، فَلْيُسَبِّحِ الرِّجَالُ، وَلْتُصَفِّقِ النِّسَاءُ». [١ : ٧٨]

2261- Sehl b. Sa'd anlatıyor: Amr b. Avf oğulları arasında bir çatışma meydana gelmişti. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de onların arasını düzeltmek için yanlarına gelmişti. Öğle namazını kıl(dır)dı. Bilâl'e: **"İkindi namazı (vakti) gelir de ben gelemez isem o zaman Ebû Bekr'e söyle de, halka namaz kıldırsın"** buyurdu. İkindi namazı (vakti) olduğunda Bilâl ezan okudu, sonra da kâmet getirdi ve: "Ey Ebû Bekr! Öne geç!" dedi. Ebû Bekr de öne geçti (ve cemaate ikindi namazını kıldırdı) Ebû Bekr namaz kıldırırken Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) safları yararak gelince, sahabe Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü ve el çırpmaya başladı. Ebû Bekr namaza durunca etrafına bakmazdı. El çırpmanın devam ettiğini gören Ebû Bekr dönüp arkasındaki Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona namaza devam etmesini işaret etti. Ebû Bekr arka safa girinceye kadar geri gitti. Bunu gören Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ileri geçip halka namaz kıldırdıktan sonra: "Ey Ebû Bekr! Neden işaret etmeme rağmen devam etmedin?" diye sorunca, Ebû Bekr: "İbn Ebî Kuhâfe'nin, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) imamlık yapmaya hakkı yoktur" cevabını verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sahabeye: **"Namaz kılarken bir durumla karşılaşırsanız, erkekler «Sübhânallah» desin, kadınlar ise el çırpsın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُصَلِّي بِمَا يُفْهَمُ عَنْهُ فِي صَلَاتِهِ عِنْدَ حَاجَةٍ إِنْ بَدَتْ لَهُ فِيهَا

Namazda Olan Kişinin İhtiyaç Anında Kendisinden Anlaşılabilecek Şeyler Yapmasının Emredilmesi

٢٢٦٢ - أَخْبَرَنَا الْقَطَّانُ بِالرَّقَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَوْفٌ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ، قَالَ: «التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ». [١ : ٩٢]

2262- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Tesbîh etmek erkeklere, el çırpmakta kadınlara mahsustur"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/332; Buhârî 7190; Ebû Dâvûd 941; Nesâî 2/82.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 867); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/432; Nesâî 3/12.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ بِمَا أُبِيحَ لِلْمَرْءِ فِعْلُهُ فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ النَّائِبَةِ تَنُوبُهُ

Namazda Olan Kişinin Başına Bir Şey Gelmesi Durumunda Yapması Mubah Olan Şeyler

٢٢٦٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «التَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ». [٤: ١٠]

2263- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"(Namazda) tesbih (yani Sübhânallah demek) erkeklere, el çırpma ise kadınlara mahsustur"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُشِيرَ فِي صَلَاتِهِ لِحَاجَةٍ تَبْدُو لَهُ

Kişinin Önemli Bir Durum Karşısında Namazda İşaret Etmesinin Mubahlığı

٢٢٦٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَنَسٍ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُشِيرُ فِي الصَّلَاةِ». [٤: ١]

2264- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazda işarette bulunurdu.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَبْصُقَ عَنْ يَسَارِهِ تَحْتَ رِجْلِهِ الْيُسْرَى، لَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلَا تِلْقَاءَ وَجْهِهِ

Namazda Olan Kimseye, Sağına ve Önüne Değil de Sol Tarafına Sol Ayağının Altına Tükürmesinin Emredilmesi

٢٢٦٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ زُرَارَةَ الْكِلَابِيُّ، حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، أَخْبَرَنَا يَعْقُوبُ بْنُ مُجَاهِدٍ أَبُو حَزْرَةَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ،

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 2/241; Buhârî 1203; Müslim 422/106; Ebû Dâvûd 939; Tirmizî 369; Nesâî 3/11; Darimî 1/317.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 871); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/138; Ebû Dâvûd 943.

قَالَ: أَتَيْنَا جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ فِي مَسْجِدِهِ، وَهُوَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُشْتَمِلًا بِهِ، فَتَخَطَّيْتُ الْقَوْمَ حَتَّى جَلَسْتُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ، فَقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللَّهُ، تُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَهَذَا رِدَاؤُكَ إِلَى جَنْبِكَ؟! فَقَالَ بِيَدِهِ فِي صَدْرِي: أَرَدْتُ أَنْ يَدْخُلَ عَلَيَّ أَحْمَقُ مِثْلُكَ فَيَرَانِي كَيْفَ أَصْنَعُ، فَيَصْنَعُ بِمِثْلِهِ، أَتَانَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدِنَا هَذَا، وَفِي يَدِهِ عُرْجُونُ ابْنِ طَابٍ، فَرَأَى نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ، فَأَقْبَلَ عَلَيْهَا فَحَكَّهَا بِالْعُرْجُونِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا، فَقَالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يُعْرِضَ اللَّهُ عَنْهُ؟ » قَالَ: فَخَشَعْنَا، ثُمَّ قَالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يُعْرِضَ اللَّهُ عَنْهُ؟ » فَقُلْنَا: لَا أَيُّنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي فَإِنَّ اللَّهَ قِبَلَ وَجْهِهِ، فَلَا يَبْصُقْ قِبَلَ وَجْهِهِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ تَحْتَ رِجْلِهِ الْيُسْرَى، فَإِنْ عَجِلَتْ بِهِ بَادِرَةٌ فَلْيَقُلْ بِثَوْبِهِ هَكَذَا - وَرَدَّ بَعْضَهُ عَلَى بَعْضٍ - أَرُونِي عَبِيرًا»، فَقَامَ فَتًى مِنَ الْحَيِّ يَشْتَدُّ إِلَى أَهْلِهِ، فَجَاءَ بِخَلُوقٍ فِي رَاحَتَيْهِ، فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَجَعَلَهُ عَلَى رَأْسِ الْعُرْجُونِ، وَلَطَخَ بِهِ عَلَى أَثَرِ النُّخَامَةِ قَالَ جَابِرٌ: «فَمِنْ هُنَاكَ جَعَلْتُمُ الْخَلُوقَ فِي مَسَاجِدِكُمْ». [١: ٧٨]

2265- Ubâde b. el-Velîd b. Ubâde b. es-Sâmit dedi ki: Mescidinde namaz kılan Câbir b. Abdillah'ın yanına vardık. Tek parça kumaştan bir giysiye sarınmış bir şekilde namaz kılıyordu. Cemaatin içinden geçip Câbir ile kıble arasında oturdum. Ona: "Allah sana merhamet etsin! Cübben yan tarafta asılı durduğu halde tek parça kumaştan bir giysiyle mi namaz kılıyorsun?" dediğimde elini göğsüme koydu ve dedi ki: Senin gibi ahmak birinin yanıma girip nasıl namaz kıldığımı görmelerini ve aynı şekilde de namaz kılmalarını istedim. Bir gün Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu mescidimize geldi. Elinde yaş ve ince bir değnek vardı. Mescidin kıble duvarında bir balgam gördü. Onu elindeki değnekle kazıdı. Sonra bize dönüp: **"Yüce Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini içinizden kim ister?"** diye sordu. Başımızı öne eğip sustuk. Bir daha sordu: **"Yüce Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini içinizden kim ister?"** Biz yine sessiz kaldık. **"Yüce Allah'ın kendisinden yüz çevirmesini içinizden kim ister?"** diye tekrar sorduğunda: "Ey Allah'ın Resûlü! Hiç birimiz istemez" dedik. Buyurdu ki: **"Biriniz namaz kılmaya kalktığı zaman Yüce Allah önündeymiş gibi sayılır. Onun için kimse önüne ve sağına doğru tükürmesin. Sol tarafına, sol ayağının altına tükürsün."** Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) giysisinin ucunu birbirine katlayarak buyurdu ki: **"Soluna tükürmeyen kişi giysisinin içine tükürüp bu şekilde yapsın."** Sonra: **"Bana güzel bir koku getirin"** buyurdu.

Bunun üzerine mahalleden bir genç evine gitti ve avucunda safrandan güzel bir koku ile geldi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kokuyu alıp değneğin ucuna

koydu; sonra da onu balgamın bulunduğu yere doğru serpti. Câbir dedi ki: Mescitlerinizde güzel kokuları kullanmanız da bu yüzdendir.[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ بَزْقِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ قُدَّامَهُ أَوْ عَنْ يَمِينِهِ

Namazda Olan Kimsenin Önüne ve Sağına Tükürmesinin Yasaklanışı

٢٢٦٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ، فَلَا يَبْصُقْ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى». [٤: ٤]

2266- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaza durduğu zaman ön (kıble) veya sağ tarafına tükürmesin. Sol tarafına veya sol ayağının altına tükürsün."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ تَنَخُّمِ الْمُصَلِّي فِي قِبْلَتِهِ أَوْ عَنْ يَمِينِهِ

Namazda Olan Kimsenin Önüne ve Sağına Tükürmesinin Yasaklanışı

٢٢٦٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلَا يَتْفُلْ عَنْ يَمِينِهِ، وَلَا بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ، وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ، أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ». [٢: ٤٣]

2267- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri namazda olduğu zaman sağ veya ön (kıble) tarafına tükürmesin. Çünkü o, Rabbiyle konuşuyor demektir. Tükürecekse sol tarafına veya ayağının altına tükürsün."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 500); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 3008; Ebû Dâvûd 485.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 497); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Ahmed 3/324.

[3] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3974); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 412; Müslim 551; Darimî 1/324.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ» أَرَادَ بِهِ رِجْلَهُ الْيُسْرَى

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ayağının Altına" Sözüyle Sol Ayağını Kastetmesi

٢٢٦٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ اللَّخْمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ، وَأَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، يَقُولَانِ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ رَأَى فِي الْقِبْلَةِ نُخَامَةً، فَتَنَاوَلَ حَصَاةً فَحَكَّهَا، ثُمَّ قَالَ: «لَا يَتَنَخَّمَنَّ أَحَدُكُمْ فِي الْقِبْلَةِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلْيَبْصُقْ عَنْ يَسَارِهِ، أَوْ تَحْتَ رِجْلِهِ الْيُسْرَى». [٢: ٤٣]

2268- Humeyd b. Abdirrahman, Ebû Hureyre ile Ebû Saîd el-Hudrî'den bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Mescid'in) kıble duvarında bir balgam görünce bir taş alıp onu kazıdı ve: **"Biriniz tükürecekse kıbleye doğru veya sağ tarafına tükürmesin. Sol tarafına veya sol ayağının altına tükürsün"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا زُجِرَ عَنْ تَنَخُّمِ الْمَرْءِ أَمَامَهُ، أَوْ عَنْ يَمِينِهِ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda İken Önüne veya Sağına Tükürmesinin Yasaklanma Nedeni

٢٢٦٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ إِلَى الصَّلَاةِ، فَلَا يَبْصُقْ أَمَامَهُ، فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ مَا دَامَ فِي مُصَلَّاهُ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، فَإِنَّ عَنْ يَمِينِهِ مَلَكًا، وَلْيَبْصُقْ عَنْ شِمَالِهِ، أَوْ تَحْتَ رِجْلِهِ، فَيَدْفِنَهُ». [٢: ٤٣]

2269- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaza durduğu zaman ön (kıble) tarafına tükürmesin. Zira namazda olduğu sürece Allah'la konuşuyor demektir. Sağ tarafına da tükürmesin, zira o tarafta bir melek vardır. Sol tarafına veya ayağının altına tükürüp onu gömsün."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 1274); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/58; Buhârî 408; Müslim 548; Nesâî 2/51; İbn Mâce 761; Darimî 1/325.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3973); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 416.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصَلِّي إِذَا بَدَرَتْهُ بَادِرَةٌ وَلَمْ يَدْفِنْ بَزْقَتَهُ تَحْتَ رِجْلِهِ الْيُسْرَى لَهُ أَنْ يَدْلُكَ بِهَا ثَوْبَهُ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ

Namaz Kılanın Tükürmek Zorunda Kaldığında Sol Ayağının Altına Tükürüp Yere Gömme Durumu Olmadığında Giysisinin Kenarına Tükürüp Ovalaması

٢٢٧٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تُعْجِبُهُ الْعَرَاجِينُ يُمْسِكُهَا بِيَدِهِ، فَدَخَلَ يَوْمًا الْمَسْجِدَ وَفِي يَدِهِ مِنْهَا وَاحِدَةٌ، فَرَأَى نُخَامَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ، فَحَتَّهَا بِهِ حَتَّى أَنْقَاهَا، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ مُغْضَبًا، فَقَالَ: «أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَسْتَقْبِلَهُ الرَّجُلُ فَيَبْصُقَ فِي وَجْهِهِ، إِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ فَإِنَّمَا يَسْتَقْبِلُ بِهِ رَبَّهُ، وَالْمَلَكُ عَنْ يَمِينِهِ، فَلَا يَبْصُقْ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلَكِنْ عَنْ يَسَارِهِ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى، فَإِنْ عَجِلَتْ بِهِ بَادِرَةٌ فَلْيَفْعَلْ هَكَذَا»، وَتَفَلَ فِي ثَوْبِهِ وَرَدَّ بَعْضَهُ بِبَعْضٍ. [٢: ٤٣]

2270- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elinde hurma dalıyla dolaşmayı severdi. Bir gün yine elinde bir hurma dalıyla Mescid'e girdiğinde kıble tarafında bir balgam gördü. Elindeki hurma dalıyla onu kazıyıp temizledi. Sonra kızmış bir şekilde cemaate doğru döndü ve şöyle buyurdu: **"Birinizin önünde bir adam dursa ve yüzüne doğru tükürse hoşunuza gider mi? Kişi namaza durduğu zaman sağ tarafında bir melekle Rabbinin karşısında duruyor demektir. Bundan dolayı ön (kıble) veya sağ tarafına tükürmesin. Sol ayağının altına veya sol tarafına tükürsün. Acil tükürmesi gerekiyorsa da şu şekilde yapsın."** Bunu göstermek için de giysinin kenarına tükürür gibi yaptı ve üzerini kapattı.[1]

٢٢٧١ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عَجْلَانَ، سَمِعَ عِيَاضَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعْدِ بْنِ أَبِي السَّرْحِ، سَمِعَ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ تُعْجِبُهُ هَذِهِ الْعَرَاجِينُ، وَيُمْسِكُهَا فِي يَدِهِ، فَدَخَلَ الْمَسْجِدَ وَفِي يَدِهِ مِنْهَا قَضِيبٌ، فَحَكَّهَا بِهِ - يُرِيدُ: بَزْقَةً فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ - وَنَهَى أَنْ يَبْزُقَ الرَّجُلُ بَيْنَ

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 499); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 3/9; Ebû Dâvûd 480.

يَدَيْهِ، أَوْ عَنْ يَمِينِهِ، وَقَالَ: «لِيَبْزُقْ عَنْ يَسَارِهِ، أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ الْيُسْرَى، فَإِنْ عَجِلَتْ بِهِ بَادِرَةٌ فَلْيَجْعَلْهَا فِي ثَوْبِهِ، وَلْيَتْفُلْ بِهَا هَكَذَا»، وَأَشَارَ سُفْيَانُ يَدْلُكُ طَرَفَ كُمِّهِ بِإِصْبَعِهِ. [٤: ٦]

2271- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) elinde hurma dalıyla dolaşmayı severdi. Bir gün Mescid'e girdiğinde kıble tarafında bir tükürük gördü. Elindeki sopayla onu kazıyıp temizledi. Sonra kişinin önüne veya sağına tükürmesini yasaklayıp: **"Soluna ya da ayağının altına tükürsün. Acil tükürmesi gerekiyorsa da giysisine şu şekilde yapsın (içine tükürsün) ve şöyle katlasın"** buyurdu. (Ravi) Süfyân, bunu göstermek için de giysinin kolunun kenarını katlayıp ovuşturdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يَبْصُقَ فِي نَعْلَيْهِ أَوْ يَتَنَخَّعَ فِيهِمَا

Namazda Olan Kişinin Ayakkabısının Altına Tükürmesi ya da Balgam Atmasının Mubahlığı

٢٢٧٢ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ أَبِي الْعَلَاءِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَتَنَخَّعَ، فَدَلَكَهَا بِنَعْلِهِ الْيُسْرَى». [٤: ١]

2272- Abdullah b. eş-Şıhhîr'in, babasından bildirdiğine göre kendisi Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namaz kılarken O, tükürmüş ve sol ayakkabısıyla o tükürüğü ezmiştir.[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مَسِّ الْمُصَلِّي الْحَصَاةَ فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılana Taşlarla Oynamasının Yasaklanışı

٢٢٧٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ طَاهِرِ بْنِ أَبِي الدُّمَيْكِ بِبَغْدَادَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلَا يَمْسَحِ الْحَصَى، فَإِنَّ الرَّحْمَةَ تُوَاجِهُهُ». [٢: ٤٣]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih: Şuayb: İsnâdı hasendir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 503); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/25; Müslim 554; Ebû Dâvûd 483.

2273- Ebû Zer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden biri namaza durduğu zaman (yerdeki) küçük çakılları düzeltmesin. Çünkü rahmet (bu sırada) kendisine yönelmektedir."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الزُّهْرِيَّ سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ مِنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، لَا مِنْ أَبِي الْأَحْوَصِ

Bu Hadisi Zührî'nin Ebu'l-Ahvas'tan Değil de Saîd b. el-Müseyyeb'den İşittiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٧٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ أَبَا الْأَحْوَصِ مَوْلَى بَنِي لَيْثٍ حَدَّثَهُ، فِي مَجْلِسِ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ - وَابْنُ الْمُسَيَّبِ جَالِسٌ - أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا ذَرٍّ يَقُولُ: إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَإِنَّ الرَّحْمَةَ تُوَاجِهُهُ، فَلَا يُحَرِّكِ الْحَصَى، أَوْ لَا يَمَسَّ الْحَصَى». [٢: ٤٣]

2274- Ebû Zer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden biri namaza durduğu zaman rahmet (bu sırada) kendisine yönelmektedir. O halde (yerdeki) küçük çakılları oynatmasın ya da elini sürmesin."**[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْفِعْلَ الْمَزْجُورَ عَنْهُ فِي الصَّلَاةِ قَدْ أُبِيحَ بَعْضُهُ لِلضَّرُورَةِ

Namazda Yapılması Yasaklanan Bu Fiilin Zaruret Halinde Bir Miktar Yapılmasının Mubah Kılınması

٢٢٧٥ - حَدَّثَنَا أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُعَيْقِيبٌ، قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ مَسِّ الْحَصَى فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «إِنْ كُنْتَ لَا بُدَّ فَاعِلًا فَمَرَّةً». [٢: ٤٣]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 170); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/150; Ebû Dâvûd 945; Tirmizî 379; Nesâî 3/6; İbn Mâce 1027; Bak hadis no: 2274.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 170); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/150; Bak hadis no: 2273.

2275- Muaykîb der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de çakılları temizlemenin hükmünü sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Eğer mutlaka temizleyeceksen sadece bir defa temizle"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي تَبْرِيدَ الْحَصَى بِيَدِهِ لِلسُّجُودِ عَلَيْهِ عِنْدَ شِدَّةِ الْحَرِّ

Şiddetli Sıcak Havada Namaz Kılanın Üzerine Secde Edeceği Taşları Elinde Serinletmesinin Mubahlığı

٢٢٧٦ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْقَطَّانُ بِوَاسِطَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ الْفَلَّاسُ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «كُنَّا نُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي شِدَّةِ الْحَرِّ، فَيَعْمِدُ أَحَدُنَا إِلَى قَبْضَةٍ مِنَ الْحَصَى، فَيَجْعَلُهَا فِي كَفِّهِ هَذِهِ، ثُمَّ فِي كَفِّهِ هَذِهِ، فَإِذَا بَرَدَتْ سَجَدَ عَلَيْهَا». [٣: ٥٠]

2276- Câbir b. Abdillah bildiriyor: Biz, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte aşırı sıcak zamanda namaz kılardık. Bu sırada (her) birimiz bir avuç çakıl taşı almaya yönelir, onu bir avucunun içine, sonra da onu (diğer) avucunun içerisine koyar, soğuduğunda ise onun üzerine secde ederdi.[2]

٢٢٧٧ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْحَمِيدِ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ تَمِيمِ بْنِ مَحْمُودٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ شِبْلٍ الْأَنْصَارِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ «يَنْهَى عَنْ ثَلَاثِ خِصَالٍ فِي الصَّلَاةِ: عَنْ نَقْرَةِ الْغُرَابِ، وَعَنِ افْتِرَاشِ السَّبُعِ، وَأَنْ يُوطِنَ الرَّجُلُ الْمَكَانَ كَمَا يُوطِنُ الْبَعِيرُ». [٢: ٣٩]

2277- Abdurrahman b. Şibl el-Ensârî bildiriyor: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i, namazda şu üç özelliği yasakladığını işittim: **"(Kişinin namazda) karga gagalayışı (gibi acele yatıp kalkması), yırtıcı hayvan gibi oturması ve mescidde belli bir yeri deve gibi (devamlı) mekân edinmesi."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 872); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 3/426; Buhârî 1207; Müslim 546; Ebû Dâvûd 946; Tirmizî 380; Nesâî 3/7; İbn Mâce 1026.

[2] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 428); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 3/327; Ebû Dâvûd 399; Nesâî 2/204.

[3] Elbânî: Hasen liğayrihi (Mişkât 902; es-Silsiletu's-sahîha 1168; Sahîh Ebî Dâvud 808; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/181); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 3/428; Ebû Dâvûd 862; Nesâî

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الزَّجْرَ عَنْ إِيطَانِ الْمَرْءِ الْمَكَانَ الْوَاحِدَ فِي الْمَسْجِدِ، إِنَّمَا زُجِرَ عَنْهُ إِذَا فَعَلَ ذَلِكَ لِغَيْرِ الصَّلَاةِ وَذِكْرِ اللَّهِ

Kişinin, Namaz ve Allah'ı Zikir Dışında Bir Gaye İle Mescidde Belli Bir Yeri Mekan Edinmesinin Yasaklanışı

٢٢٧٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «لَا يُوطِنُ الرَّجُلُ الْمَسْجِدَ لِلصَّلَاةِ أَوْ لِذِكْرِ اللَّهِ إِلَّا تَبَشْبَشَ اللَّهُ بِهِ كَمَا يَتَبَشْبَشُ أَهْلُ الْغَائِبِ إِذَا قَدِمَ عَلَيْهِمْ غَائِبُهُمْ». [٢: ٣٩]

2278- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Gurbetteki adam aile fertlerinin yanına döndüğü zaman (kendisinin dönüşüyle) onlar sevindikleri gibi; Allah da, mescidi namaz ve zikir için vatan edinen (yani buralara devamlı gidip gelen) her adam(ın bu halin)e sevinir."**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُصَلِّيَ الْمَرْءُ وَهُوَ غَارِزٌ ضَفِيرَتَهُ فِي قَفَاهُ

Kişinin Saç Örgüsünü Ensesinde Toplayıp Namaz Kılmasının Yasaklanışı

٢٢٧٩ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ بِشْرِ بْنِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ رَأَى أَبَا رَافِعٍ مَوْلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ يُصَلِّي غَرَزَ ضَفِيرَتَهُ فِي قَفَاهُ، فَحَلَّهَا أَبُو رَافِعٍ، فَالْتَفَتَ الْحَسَنُ إِلَيْهِ مُغْضَبًا، فَقَالَ أَبُو رَافِعٍ: أَقْبِلْ عَلَى صَلَاتِكَ وَلَا تَغْضَبْ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ [يَقُولُ: «ذَلِكَ كِفْلُ الشَّيْطَانِ] »، يَقُولُ: مَقْعَدُ الشَّيْطَانِ، يَعْنِي مَغْرَزَ ضَفِيرَتِهِ.

2279- Ebû Saîd el-Makburî bildiriyor: Kendisi, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in azatlısı Ebû Râfi ile (bir gün) saçlarını örgü yapıp ensesine toplayarak namaz kılmakta olan Hasan b. Ali'yi gördü. Ebû Râfi, onun saçlarını çözdü. Bunun üzerine Hasan, Ebû Râfi'ye öfkeli bir halde baktı. Ebû Râfi ise: "Namazına

---

2/214; İbn Mâce 1429; Darimî 1/303.

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/126); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/328; İbn Mâce 800.

dönüp devam et ve kızma! Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in: **«Bu (yani saç topuzu), şeytanın oturak yeridir»** buyurduğunu duydum" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى هُوَ عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ، أَخُو أَيُّوبَ بْنِ مُوسَى». [٢: ٤٣]

Ebû Hâtim der ki: Buradaki İmrân b. Mûsa, İmrân b. Mûsa b. Amr b. Saîd b. el-Âs olup Eyyûb b. Mûsa'nın kardeşidir.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنْ كَرَاهِيَةِ صَلَاةِ الْمَرْءِ وَشَعَرُهُ مَعْقُوصٌ

Başı Topuz Halinde Namaz Kılmanın Mekruhluğu

٢٢٨٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، [أَنَّ بُكَيْرًا حَدَّثَهُ]، أَنَّ كُرَيْبًا مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ حَدَّثَهُ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَبَّاسٍ رَأَى عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الْحَارِثِ وَشَعَرُهُ مَعْقُوصٌ مِنْ وَرَائِهِ، فَقَامَ مِنْ وَرَائِهِ فَجَعَلَ يَحُلُّهُ، وَأَقَرَّ لَهُ الْآخَرُ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، فَقَالَ: مَا لَكَ وَرَأْسِي؟ فَقَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّمَا مَثَلُ هَذَا كَمَثَلِ الَّذِي يُصَلِّي وَهُوَ مَكْتُوفٌ».

2280- Abdullah b. Abbâs'ın azatlısı Kureyb anlatıyor: İbn Abbâs, Abdullah b. el-Hâris'i saçını arkasına toplamış olduğu halde namaz kılarken görünce (arkasına durup) başını çözmeye başlamış ve diğeri de (saçlarının çözülmesine izin vererek) ona karşı çıkmamıştır. Abdullah b. el-Hâris namazını bitirince, Abdullah b. Abbâs'a dönerek: "Benim başımdan sana ne?" dedi. O da: "Doğrusu ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i: **«Bu şekilde (saçlar arkada topuzlu) namaz kılan, elleri arkada bağlı olarak namaz kılan kimse gibidir»** diye buyururken işittim" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 653); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 6/8, 6/391; Ebû Dâvûd 646; Tirmizî 384; İbn Mâce 1042.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 654); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/304; Müslim 492; Ebû Dâvûd 646; Nesâî 2/215; Darimî 1/320.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ رَفْعِ الْمُصَلِّي بَصَرَهُ إِلَى السَّمَاءِ مَخَافَةَ أَنْ يُلْتَمَعَ بَصَرُهُ

Namaz Kılana Kör Olma Endişesi Nedeniyle Gözlerini Semaya Dikmesinin Yasaklanışı

٢٢٨١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ أَبِي أُوَيْسٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ الْأَيْلِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تَرْفَعُوا أَبْصَارَكُمْ إِلَى السَّمَاءِ أَنْ تُلْتَمَعَ» يَعْنِي فِي الصَّلَاةِ. [٢: ٤٣]

2281- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Gözlerinizin hızla kör olmaması için (namaz içinde) onları semâya dikmeyiniz."**[1]

٢٢٨٢ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْعَبَّاسِ الشَّافِعِيُّ، وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ بْنِ حِسَابٍ، وَشَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ، قَالُوا: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَمَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوِّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ». [٢: ٩١]

2282- Ebû Hureyre der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Başını imamdan önce kaldıran, Allah'ın, onun başını eşek başına çevirmesinden korkmuyor mu?"**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ اسْتِعْمَالِ هَذَا الْفِعْلِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ حَذَرَ أَنْ يُحَوِّلَ رَأْسُهُ رَأْسَ كَلْبٍ

Zikredilen Bu Fiilin Başının Köpek Başına Dönüşmesi Endişesi İle Yasaklanışı

٢٢٨٣ - أَخْبَرَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ خَلَفٍ الدُّورِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ ثَعْلَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو إِسْمَاعِيلَ الْمُؤَدِّبُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «أَمَا يَخْشَى الَّذِي يَرْفَعُ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ أَنْ يُحَوِّلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ الْكَلْبِ». [٢: ٩١]

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/188); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. İbn Mâce 1043.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 634); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/260; Buhârî 691; Müslim 427/114; Ebû Dâvûd 623; Tirmizî 582; Nesâî 2/96; İbn Mâce 961; Darimî 1/302.

2283- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu alayhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Başını imamdan önce kaldıran kişi, Allah'ın onun başını köpek başına çevirmesinden korkmaz mı?"**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ رَفْعِ الْمَرْءِ إِلَى السَّمَاءِ بَصَرَهُ فِي الصَّلَاةِ

Namazda Olan Kişinin Gözlerini Göğe Dikmesinin Yasaklanışı

٢٢٨٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ، قَالَ: «مَا بَالُ أَقْوَامٍ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى السَّمَاءِ فِي صَلَاتِهِمْ»، [فَاشْتَدَّ قَوْلُهُ فِي ذَلِكَ] حَتَّى قَالَ: «لَيَنْتَهُنَّ عَنْ ذَلِكَ، أَوْ لَتُخْطَفَنَّ أَبْصَارُهُمْ». [٢: ٦٢]

2284- Enes'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bazılarına ne oluyor da namazda gözlerini semaya dikiyorlar!"** buyurdu. Enes ekledi: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bu konuda o kadar sert konuştu ki sonunda: **"Ya bundan vazgeçerler yahut da gözleri kör olur"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ اخْتِصَارِ الْمَرْءِ فِي صَلَاتِهِ

Namazda Eli Böğründe Olarak Durmanın Yasaklanışı

٢٢٨٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُصَلِّيَ الرَّجُلُ مُخْتَصِرًا». [٢: ٤٣]

2285- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kişinin namazdayken ellerini böğrüne koymasını yasakladı.[3]

---

[1] Elbânî: Köpek lafzıyla münker (es-Silsiletu'd-daîfe 5049); Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 847); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/140; Buhârî 750; Ebû Dâvûd 913; Nesâî 3/7; İbn Mâce 1044; Darimî 1/298.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/232; Buhârî 1220; Müslim 545; Ebû Dâvûd 947; Tirmizî 383; Nesâî 2/127.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا نُهِيَ عَنِ الِاخْتِصَارِ فِي الصَّلَاةِ

Eli Böğründe Durmanın Yasaklanış Nedeni

٢٢٨٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْمُغِيرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو صَالِحٍ الْحَرَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ هِشَامٍ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «الِاخْتِصَارُ فِي الصَّلَاةِ رَاحَةُ أَهْلِ النَّارِ». [٢: ٤٣]

2286- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Namazda elleri böğüre koymak, cehennem halkının dinlenme şeklidir."**[1]

قَالَ: أَبُو حَاتِمٍ: «يَعْنِي فِعْلَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، وَهُمْ أَهْلُ النَّارِ».

Ebû Hâtim der ki: Cehennem ehlinden olan Yahudi ve Hıristiyanları kasdetmiştir.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يَجِبُ عَلَى الْمَرْءِ مِنْ قَصْدِ إِتْمَامِ صَلَاتِهِ بِتَرْكِ الِالْتِفَاتِ فِيهَا

Namazını Tam Olarak Kılmak İsteyenin Sağa Sola Bakmaması Gerekir

٢٢٨٧ - أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَلَّادٍ الْبَاهِلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنْ مِسْعَرِ بْنِ كِدَامٍ، عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الِالْتِفَاتِ فِي الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «إِنَّمَا هُوَ اخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ الشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ الْعَبْدِ». [٣: ٦٥]

2287- Hz. Âişe der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) namazda sağa sola bakmak hakkında sorulunca: **"Bu, Şeytanın kulun namazından aşırdığı kısımdır"** cevabını verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/193; Mişkât 1003); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 844); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/106; Buhârî 751; Ebû Dâvûd 910; Tirmizî 590; Nesâî 3/8.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصَلِّي لَهُ الِالْتِفَاتُ يَمْنَةً وَيَسْرَةً فِي صَلَاتِهِ لِحَاجَةٍ تَحْدُثُ مَا لَمْ يُحَوِّلْ وَجْهَهُ عَنِ الْقِبْلَةِ

Zorlayıcı Bir İhtiyaç Durumunda Namaz Kılanın Yüzünü Kıbleden Çevirmeden Sağa ve Sola Dönebilmesi

٢٢٨٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ الْحُرَيْثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنْ ثَوْرِ بْنِ زَيْدٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَلْتَفِتُ يَمِينًا وَشِمَالًا فِي صَلَاتِهِ، وَلَا يَلْوِي عُنُقَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ». [٤: ١]

2288- Abdullah b. Abbâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken sağa-sola dönerdi. Boynunu sırtının arkasına (tam geriye) çevirmezdi."[1]

٢٢٨٩ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عِسْلِ بْنِ سُفْيَانَ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ السَّدْلِ فِي الصَّلَاةِ». [٢: ١٠٨]

2289- Ebû Hureyre der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), namazda giysinin yere sarkıtılmasını ve erkeğin ağzını örtmesini yasakladı."[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ اشْتِمَالِ الْمَرْءِ الصَّمَّاءَ وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ

Kişinin Namazda Tulum Gibi Bir Kıyafetle Durmasının Yasaklanışı

٢٢٩٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ خُبَيْبِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ حَفْصِ بْنِ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ». [٢: ١٠٨]

2290- Ebû Hureyre bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kolları içerde bırakacak şekilde tulum şeklindeki giyinmeyi yasakladı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Mişkât 998); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/275; Tirmizî 587; Nesâî 3/9.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 650); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 2/341; Ebû Dâvûd 643; Tirmizî 378; Darimî 1/320; Bak hadis no: 2353.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/496; Buhârî 584; İbn Mâce 3560.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ أَنْ يُصَلِّيَ الصَّلَوَاتِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ

Tek Parçalık Giysi İle Namazları Kılmanın Mubahlığı

٢٢٩١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُتَوَشِّحًا بِهِ». [٤: ١]

2291- Ömer b. Ebî Seleme der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) iki ucunu omuzlarında bağlamış bir şekilde tek giysiyle namaz kılarken gördüm."[1]

ذِكْرُ كَيْفِيَّةِ صَلَاةِ الْمَرْءِ إِذَا صَلَّى فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ

Kişi Tek Parçalık Giysiyle Nasıl Namaz Kılar?

٢٢٩٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ، وَوَكِيعٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، «أَنَّهُ رَأَى النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ فِي بَيْتِ أُمِّ سَلَمَةَ وَاضِعًا طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقِهِ». [٤: ١]

2292- Ömer b. Ebî Seleme bildiriyor: "Kendisi, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) Ümmü Seleme'nin evinde tek parçalık giysi içinde, iki ucunu omuzlarında bağlamış bir şekilde namaz kılarken görmüştür."[2]

ذِكْرُ وَصْفِ وَضْعِ الْمَرْءِ طَرَفَ الثَّوْبِ عَلَى عَاتِقِهِ إِذَا صَلَّى فِيهِ

Kişinin Namaz Kıldığında Giysisinin Bir Ucunu Omzuna Atması

٢٢٩٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، «أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَرَآهُ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ قَدْ خَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ». [٤: ١]

2293- Ömer b. Ebî Seleme bildiriyor: "Kendisi, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdiğinde onu tek parçalık giysi içinde, iki ucunu (omuzlarında) bağlamış bir şekilde namaz kılarken görmüştür."[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 639); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/26; Tirmizî 339; Bak hadis no: 2292, 2293, 2302.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 639); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Muvattâ 1/140; Ahmed 4/26; Buhârî 355; Müslim 517; Nesâî 2/70; İbn Mâce 1049.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي الْقَمِيصِ الْوَاحِدِ بَعْدَ أَنْ يَزُرَّهُ

Kişinin Önünün Düğmelediği Taktirde (Uzun) Bir Gömlekle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٢٩٤ - أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي رَبِيعَةَ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَكُونُ فِي الصَّيْدِ فَأُصَلِّي وَلَيْسَ عَلَيَّ إِلَّا قَمِيصٌ وَاحِدٌ، قَالَ: «فَازْرُرْهُ وَلَوْ بِشَوْكَةٍ». [٤: ٣]

2294- Seleme b. el-Ekva' der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Bazen avdayken üzerimde sadece gömlek varken namazı kılıyorum" dediğimde, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Olur, ama bir dikenle olsa dahi uçlarını birleştir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُصَلِّيَ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ

Kişinin Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٢٩٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَوَلِكُلِّكُمْ ثَوْبَانِ». [٤: ٣٣]

2295- Ebû Hureyre bildiriyor: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) tek parça olan bir giysi ile namaz kılma hakkında soru sorduğu zaman buyurdu ki: **"Hepinizin elbisesi iki parça mı ki?"**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 639); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartlarına göre sahihtir. Buhârî 354; Müslim 517/279; Ebû Dâvûd 628.

[2] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 643); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 4/49; Ebû Dâvûd 632; Nesâî 2/70.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 636; er-Ravdu'n-nadîr 1069); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/140; Ahmed 2/285; Buhârî 358; Müslim 515, 275; Ebû Dâvûd 625; Nesâî 2/69.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِإِبَاحَةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٢٩٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُصَلِّي أَحَدُنَا فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ»، فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ لِلَّذِي سَأَلَهُ: «أَتَعْرِفُ أَبَا هُرَيْرَةَ، هُوَ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ وَثِيَابُهُ مَوْضُوعَةٌ عَلَى الْمِشْجَبِ». [٤: ٣٣]

2296- Ebû Hureyre bildiriyor: Adamın biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Tek giysi içinde namaz kılabilir miyiz?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Niye (olmasın), hepinizin iki giysisi var mı ki?"** karşılığını verdi. Ravi ekledi: Sonrasında Ebû Hureyre soru sorana: "Ebû Hureyre'nin de giysileri askıda durmasına rağmen tek giysi içinde namaz kıldığını biliyor musun?" dedi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ أَبُو هُرَيْرَةَ

Bu Hadisi Rivayette Ebû Hureyre'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٢٩٧ - أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَعِيدٍ الطَّاحِيُّ الْعَابِدُ بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُلَازِمُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ طَلْقٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَالَ: مَا تَرَى فِي الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ؟ فَقَالَ: «أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ». [٤: ٣٣]

2297- Kays b. Talk, babasından bildiriyor: Adamın biri Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gelerek: "Tek parça giysi içinde namaz kılmak hususunda ne buyurursun?" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hepiniz iki giysi bulabiliyor musunuz ki?"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 1069; Sahîh Ebî Dâvud 636); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/238; İbn Mâce 1047.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 640); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/22; Ebû Dâvûd 629.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى السَّبَبِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ أَبَاحَ ﷺ الصَّلَاةَ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılmayı Mubah Saydığının Sebebine Delalet Eden Haber

٢٢٩٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمٌ الْأَحْوَلُ، وَأَيُّوبُ، وَحَبِيبُ بْنُ الشَّهِيدِ، وَهِشَامٌ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ، فَقَالَ: «أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ» فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ قَالَ: «إِذَا وَسَّعَ اللَّهُ فَوَسِّعُوا، رَجُلٌ جَمَعَ عَلَيْهِ ثِيَابَهُ، صَلَّى فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ، فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ، فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَرِدَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَمِيصٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَبَاءٍ». [٤: ٣٣]

قَالَ هِشَامٌ: وَأَحْسَبُهُ قَالَ: «وَتُبَّانٍ»

2298- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) tek parçalık giysi içinde namaz kılmanın hükmü soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hepiniz iki parçalık giysi bulabilir misiniz ki?"** karşılığını verdi. Daha sonra hilafeti zamanında Ömer dedi ki: "Yüce Allah size bolluk verdiği zaman siz de giysinizi bol tutun. Kişinin birden fazla giysisi varsa onlarla namazını kılsın. Kişi izar ve rida ile, izar ve gömlek ile, izar ve üstlük ile, uzun don ve rida ile, uzun don ve gömlek ile, uzun don ve üstlük ile, uzun don ve üstlük ile namaz kılabilir." Hişâm ekledi: "Sanırım «ve kısa don» dedi.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ مَا يَعْمَلُ الْمُصَلِّي بِثَوْبِهِ الْوَاحِدِ إِذَا صَلَّى فِيهِ

Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılmak İsteyen Ne Yapar?

٢٢٩٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى بِعَسْكَرِ مُكْرَمٍ قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الْقُطَعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ صَلَّى فِي ثَوْبٍ فَلْيَعْطِفْ عَلَيْهِ» [٤: ٣٣]

2299- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Tek parçalık giysiyle namaz kılacak olan kişi onu rida (üstlük) gibi giysin"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu'd-daîfe 5746); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/630; Buhârî 365; Müslim 515/276; Bak hadis no: 2306.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/324.

ذِكْرُ وَصْفِ الْعَطْفِ الَّذِي يَعْمَلُهُ الْإِنْسَانُ بِثَوْبِهِ إِذَا صَلَّى فِيهِ

Namaz Kılan İnsanın Giysiyi Kaban Gibi Kullanması

٢٣٠٠ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ فَضَالَةَ الشَّعِيرِيُّ بِالْمَوْصِلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَزْرَةُ بْنُ ثَابِتٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ قَدْ خَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ، وَقَالَ: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّاهَا كَذَلِكَ». [٤: ٣٣]

2300- Ebu'z-Zübeyr der ki: Câbir b. Abdillah, tek parçalık giysi içinde, iki ucunu boynunda bağlamış bir şekilde bize namaz kıldırdı ve: "Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) bize bu şekilde namaz kıldırdı" dedi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي إِزَارٍ وَاحِدٍ عِنْدَ عَدَمِ الْقُدْرَةِ عَلَى غَيْرِهِ مِنَ الثِّيَابِ

Giyecek Başka Giysi Bulamayan Kimsenin Bir Peştamalla Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٠١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنْ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: كَانَ رِجَالٌ يُصَلُّونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَاقِدِي أُزُرِهِمْ عَلَى أَعْنَاقِهِمْ كَهَيْئَةِ الصِّبْيَانِ، فَيُقَالُ لِلنِّسَاءِ: «لَا تَرْفَعْنَ رُءُوسَكُنَّ حَتَّى يَسْتَوِيَ الرِّجَالُ». [٤: ٥٠]

2301- Sehl Sa'd der ki: Erkekler, izarlarını çocuklar gibi boyunlarına bağlar. Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında öyle namaza dururlardı. Kadınlara da: "Erkekler secdeden kalkıp iyice oturmadan siz başınızı secdeden kaldırmayın" denilirdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 641); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/331; Buhârî 362; Müslim 441; Ebû Dâvûd 630; Nesâî 2/70.

ذِكْرُ جَوَازِ الصَّلَاةِ لِلْمَرْءِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ

Kişinin Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Caizliği

٢٣٠٢ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ، أَنَّهُ قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُشْتَمِلًا بِهِ». [٥: ٨]

2302- Ömer b. Ebî Seleme der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) tek parçalık giysiyle sarınmış bir şekilde namaz kılarken gördüm."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِاتِّشَاحِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ إِذَا صَلَّى الْمَرْءُ فِيهِ

Namaz Kılan Kimseye Tek Giysiye Bürünmesinin Emredilmesi

٢٣٠٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَيُصَلِّي الرَّجُلُ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ؟ فَقَالَ: «لِيَتَوَشَّحْ بِهِ، ثُمَّ لِيُصَلِّ فِيهِ». [١: ٧٨]

2303- Ebû Hureyre der ki: Adamın biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Kişi tek parçalık giysiyle namaz kılabilir mi?" diye sorunca o: **"Ona sarınıp bürünerek namaz kılabilir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُصَلِّي فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ بِالْمُخَالَفَةِ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقِهِ، إِذِ الِاتِّشَاحُ فِيهِ مِنْ غَيْرِ الْمُخَالَفَةِ بَيْنَ طَرَفَيْهِ لَا يَخْلُو مِنَ السَّدْلِ أَوِ اشْتِمَالِ الصَّمَّاءِ

Uçlarını Bağlamadan Yere Değebileceği ya da Kişinin Hareketini Kısıtlayacağı İçin Tek Parçalık Giysiyle Namaz Kılan Kişiye İki Ucunu Boynunda Bağlamasının Emredilmesi

٢٣٠٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَلْيُخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ عَلَى عَاتِقِهِ». [١: ٧٨]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 639); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2291.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir.

2304- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Biriniz tek parçalık bir giysi içinde namaz kılacağı zaman iki ucunu boynunda bağlasın"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ مَا يَعْمَلُ الْمَرْءُ عِنْدَ صَلَاتِهِ إِذَا كَانَ مَعَهُ ثَوْبٌ وَاحِدٌ غَيْرُ وَاسِعٍ

Namaz Kılacak Kişi Geniş Olmayan Tek Parça Giysi Bulduğunda Ne Yapar?

٢٣٠٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ، حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ النُّعْمَانِ، حَدَّثَنَا فُلَيْحٌ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْحَارِثِ، أَنَّهُ أَتَى جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، فَقَالَ جَابِرٌ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي بَعْضِ أَسْفَارِهِ، فَجِئْتُ لَيْلَةً لِبَعْضِ أَمْرِي فَوَجَدْتُهُ يُصَلِّي وَعَلَيَّ ثَوْبٌ وَاحِدٌ اشْتَمَلْتُ بِهِ، وَصَلَّيْتُ إِلَى جَنْبِهِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «مَا السُّرَى يَا جَابِرُ؟» فَأَخْبَرْتُهُ، فَقَالَ: «يَا جَابِرُ، مَا هَذَا الِاشْتِمَالُ الَّذِي رَأَيْتُ؟» فَقُلْتُ: كَانَ ثَوْبًا وَاحِدًا ضَيِّقًا، فَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتَ وَعَلَيْكَ ثَوْبٌ وَاحِدٌ، فَإِنْ كَانَ وَاسِعًا فَالْتَحِفْ بِهِ، وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاتَّزِرْ بِهِ». [١ : ٧٨]

2305- Câbir b. Abdillah dedi ki: Bir defasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir yolculuğa çıktım. Bir gece bir iş için yanına geldiğimde namaz kılıyordu. Üzerimde de tek parçalık bir giysi vardı. Bu giysiye sarındım ve yanında durup namaz kıldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bitirince: **"Ey Câbir! Bu vakitte neden geldin?"** diye sorunca neden geldiğimi anlattım. **"Ey Câbir! Neden giysini öyle sarmışsın?"** diye sorunca: "Ey Allah'ın Resûlü! Tek parça ve dar/küçük olduğu için öyle sarındım" dedim. Bunun üzerine: **"Şayet namaz kılacaksan ve üzerinde sadece bir giysi varsa, büyükse üzerine sar, ama küçükse onu peştamal gibi giyip öyle kıl"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنْ جَوَازِ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ عِنْدَ الْعَدَمِ

Kişinin Bulamadığında Tek Parça Giysiyle Namaz Kılmasının Caizliği

٢٣٠٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلُ، وَأَيُّوبُ، وَحَبِيبُ بْنُ الشَّهِيدِ، وَهِشَامٌ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 638); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/266; Buhârî 360; Ebû Dâvûd 627.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 644); Şuayb: İsnâdı hasendir. Buhârî 361; Müslim 3010; Ebû Dâvûd 634.

أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ، فَقَالَ: «أَوَكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ» فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ، قَالَ: «إِذَا وَسَّعَ اللَّهُ فَوَسِّعُوا، جَمَعَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابَهُ فَصَلَّى الرَّجُلُ فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ، فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ، فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَرِدَاءٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَمِيصٍ، فِي سَرَاوِيلَ وَقَبَاءٍ» .

قَالَ هِشَامٌ نَحْسَبُهُ قَالَ: «وَتُبَّانٍ». [٣: ٦٥]

2306- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) tek parçalık giysi içinde namaz kılmanın hükmü soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hepiniz iki parçalık giysi bulabilir misiniz ki?"** karşılığını verdi. Daha sonra hilafeti zamanında Ömer dedi ki: "Yüce Allah size bolluk verdiği zaman siz de giysinizi bol tutun. Kişinin birden fazla giysisi varsa onlarla namazını kılsın. Kişi izar ve rida ile, izar ve gömlek ile, izar ve üstlük ile, uzun don ve rida ile, uzun don ve gömlek ile, uzun don ve üstlük ile namaz kılabilir." Hişâm ekledi: "Sanırız «ve kısa don» dedi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ الصَّلَاةَ عَلَى الْحَصِيرِ

Kişinin Hasır Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٠٧ - أَخْبَرَنَا بَكْرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سَعِيدٍ الْعَابِدُ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَعِيدٍ الْخُدْرِيُّ، «أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ فَرَآهُ يُصَلِّي عَلَى حَصِيرٍ يَسْجُدُ عَلَيْهِ». [٤: ١]

2307- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre kendisi, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına girdiğinde hasır üzerinde namaz kıldığını ve secdesini de hasır üzerinde yaptığını görmüştür.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu'd-daîfe 5746); Şuayb: Hadis sahihtir. Bak hadis no: 2298.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 3/59; Müslim 519/284; İbn Mâce 1029.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى الْبُسُطِ

Kilimler Üzerinde Namaz Kılmanın Mubahlığı

٢٣٠٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ يَقُولُ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخَالِطُنَا حَتَّى يَقُولَ لِأَخٍ لِي صَغِيرٍ: «يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ؟» وَنُضِحَ بِسَاطٌ لَنَا، فَصَلَّى عَلَيْهِ. [٤: ١]

2308- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aramıza çokça karışırdı. Hatta bazen (kuş besleyen) kardeşime: "Ey Ebû Umeyr! Kuşun ne yapıyor?" diye sorardı. Bizdeyken bir kilimin bir tarafına su serperdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere namaz kıldırırdı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَوَاتِ كَانَتْ بِعَقِبِ طَعَامٍ طَعِمَهُ النَّبِيُّ ﷺ عِنْدَ الْأَنْصَارِ

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Bu Namazları Ensâr'a Yaptığı Ziyaretlerde Yediği Yemekten Sonra Kılmış Olması

٢٣٠٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَوَّارُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْعَنْبَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ عَنْ أَنَسِ بْنِ سِيرِينَ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ زَارَ أَهْلَ بَيْتٍ مِنَ الْأَنْصَارِ فَطَعِمَ عِنْدَهُمْ طَعَامًا فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ أَمَرَ بِمَكَانٍ مِنَ الْبَيْتِ فَنُضِحَ لَهُ عَلَى بِسَاطٍ فَصَلَّى عَلَيْهِ وَدَعَا لَهُمْ. [٤: ١]

2309- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ensâr'dan bir aileyi ziyarete giderek yanlarında yemek yedi. Çıkmak isteyince O'na evin bir yerini göstermelerini emretti. Gösterdikleri yere serilen yaygı üzerine O'nun için su serpildikten sonra o yaygının üzerinde namaz kılıp onlara dua etti.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 201); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/119; Buhârî 6203; Müslim 659; Tirmizî 333; İbn Mâce 3720; Bak hadis no: 2506.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 6080.

ذِكْرُ جَوَازِ صَلَاةِ الْمَرْءِ عَلَى الْخُمْرَةِ

Seccadeyle Namaz Kılmanın Caizliği

٢٣١٠ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ، حَدَّثَنَا مَنْصُورُ بْنُ أَبِي مُزَاحِمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ». [٥: ١٠]

2310- Abdullah b. Abbâs der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) seccade üzerinde namaz kılardı."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ الصَّلَاةَ عَلَى الْخُمْرَةِ

Kişinin Seccade Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣١١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ بِبُسْتَ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ». [٤: ١]

2311- Abdullah b. Abbâs der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) seccade üzerinde namaz kılardı."[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٣١٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عِيسَى بْنِ السَّكَنِ الْبَلَدِيُّ بِوَاسِطَ، قَالَ: حَدَّثَنَا زَكَرِيَّا بْنُ الْحَكَمِ الرَّسْعَنِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي حَصِينٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ، عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي عَلَى الْخُمْرَةِ». [٤: ١]

2312- Ümmü Habîbe der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) seccade üzerinde namaz kılardı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 87); Şuayb: İsnâdı şahitleriyle hasendir. Ahmed 1/269; Bak hadis no: 2311.

[2] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 87); Şuayb: İsnâdı şahitleriyle hasendir. Ahmed 1/232; Tirmizî 331; İbn Mâce 1030; Bak hadis no: 2310.

[3] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 87); Şuayb: Hadis sahihtir. Buhârî 333; Müslim 513;

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ الْأَرْضَ كُلَّهَا طَاهِرَةٌ يَجُوزُ لِلْمَرْءِ الصَّلَاةُ عَلَيْهَا

İlimde Derinliği Olmayana Tüm Yeryüzünün Temiz Olup Kişinin Her Yerde Namaz Kılabileceği İzlenimi Veren Haber

٢٣١٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِستٍّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ، وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى الْخَلْقِ كَافَّةً، وَخُتِمَ بِيَ النَّبِيُّونَ». [٤ : ٣٩]

2313- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): şöyle buyurdu: **"Altı şeyde diğer peygamberlerden üstün kılındım: Cevâmi'u'l-Kelim (az sözle çok şey ifade etme kabiliyeti) bana verildi. (Düşmanların kalbine) korku verilmekle bana yardım edildi. Ganimet malları (ümmetler içersinde) sadece bana helal kılındı. Yeryüzü benim için mescid ve temiz kılındı. Bütün insanlığa gönderildim ve peygamberlik benimle son buldu."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «جُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا» أَرَادَ بِهِ بَعْضَ الْأَرْضِ لَا الْكُلَّ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yeryüzü Benim İçin Mescid ve Temiz Kılındı" Sözüyle Yeryüzünün Tümünü Değil Bir Kısmını Kasdetmiş Olması

٢٣١٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُقَدَّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا لَمْ تَجِدُوا إِلَّا مَرَابِضَ الْغَنَمِ وَمَعَاطِنَ الْإِبِلِ فَصَلُّوا فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ، وَلَا تُصَلُّوا فِي أَعْطَانِ الْإِبِلِ». [٤ : ٣٩]

2314- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Eğer davar ağılları ve develerin barınakları dışında (namaz kılacak) bir yer bulamazsanız o zaman davar ağıllarında namaz kılınız. Develerin dinlenme yerlerinde ise namaz kılmayınız."**[2]

Ebû Dâvûd 656; Nesâî 2/57; İbn Mâce 1028.

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 285); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/411; Müslim 523/5; Tirmizî 1553m; İbn Mâce 567.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis

ذِكْرُ وَصْفِ التَّخْصِيصِ الْأَوَّلِ الَّذِي يَخُصُّ عُمُومَ تِلْكَ اللَّفْظَةِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا
Zikri Geçen Umumi Lafzı Özel Kılan Birinci Tahsis

٢٣١٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَبْدَانُ، حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ الْعَسْكَرِيُّ، وَأَبُو مُوسَى الزَّمِنُ، قَالَا: حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ أَشْعَثَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى أَنْ يُصَلَّى بَيْنَ الْقُبُورِ». [٣: ٢٩]

2315- Enes b. Mâlik der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) mezarlar arasında namaz kılmayı yasakladı."[1]

ذِكْرُ التَّخْصِيصِ الثَّانِي الَّذِي يَخُصُّ عُمُومَ اللَّفْظَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ
Zikri Geçen Umumi Lafzı Özel Kılan İkinci Tahsis

٢٣١٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى الْأَنْصَارِيُّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدٌ إِلَّا الْحَمَّامَ وَالْمَقْبَرَةَ». [٣: ٢٩]

2316- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Mezarlık ve hamamlar hariç yeryüzünün tamamı mesciddir."**[2]

ذِكْرُ التَّخْصِيصِ الثَّالِثِ الَّذِي يَخُصُّ عُمُومَ قَوْلِهِ ﷺ: «جُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدًا»
Zikri Geçen "Yeryüzü Benim İçin Mescid ve Temiz Kılındı" Umumi Lafzını Özel Kılan Üçüncü Tahsis

٢٣١٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «إِذَا لَمْ تَجِدُوا إِلَّا مَرَابِضَ الْغَنَمِ، وَمَعَاطِنَ الْإِبِلِ، فَصَلُّوا فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ، وَلَا تُصَلُّوا فِي أَعْطَانِ الْإِبِلِ». [٣: ٢٩]

2317- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Eğer davar ağılları ve develerin barınakları dışında (namaz**

---

no: 1386, 2317.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Bak hadis no: 1699, 2318, 2322, 2323.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1700, 2321.

kılacak) bir yer bulamazsanız o zaman davar ağıllarında namaz kılınız. Develerin dinlenme yerlerinde ise namaz kılmayınız."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ يَخُصُّ عُمُومَ اللَّفْظَةِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا قَبْلُ

Daha Önce Zikri Geçen Umumi Lafzı Özel Kılan Bir Haber

٢٣١٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ الرَّيَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ أَشْعَثَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ بَيْنَ الْقُبُورِ». [٤: ٣٩]

2318- Enes b. Mâlik der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) mezarlar arasında namaz kılmayı yasakladı."[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ أَشْعَثَ بْنِ عَبْدِ الْمَلِكِ

Bu Hadisi Eş'as b. Abdilmelik'ten Rivayette Hafs b. Ğiyâs'ın Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٣١٩ - أَخْبَرَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَنَدِيُّ أَبُو سَعِيدٍ الشَّيْخُ الصَّالِحُ بِمَكَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زِيَادٍ اللَّحْجِيُّ ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُرَّةَ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ خَيْثَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْمَقْبَرَةِ». [٤: ٣٩]

2319- Abdullah b. Amr der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mezarlıkta namaz kılmayı yasakladı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2314.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2315.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

ذِكْرُ خَبَرٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٣٢٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي بُسْرُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ وَاثِلَةَ بْنَ الْأَسْقَعِ، يَقُولُ: سَمِعْتُ أَبَا مَرْثَدٍ الْغَنَوِيَّ، يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا». [٤: ٣٩]

2320- Ebû Mersed el-Ğanevî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Kabirlerin üzerine oturmayın ve onlara doğru namaz kılmayın."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ يُصَرِّحُ بِتَخْصِيصِ عُمُومِ تِلْكَ اللَّفْظَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ

Zikri Geçen Umumi Lafzı Özel Kılan Bir Başka Haber

٢٣٢١ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى السَّخْتِيَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ يَحْيَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «الْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدٌ إِلَّا الْمَقْبَرَةَ وَالْحَمَّامَ». [٤: ٣٩]

2321- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Mezarlık ve hamamlar hariç yeryüzünün tamamı mesciddir."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْمَقَابِرِ بَيْنَ الْقُبُورِ

Mezarlıklarda Kabirler Arasında Namaz Kılmanın Yasaklanışı

٢٣٢٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا سَهْلُ بْنُ عُثْمَانَ الْعَسْكَرِيُّ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَا: حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ أَشْعَثَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى أَنْ يُصَلَّى بَيْنَ الْقُبُورِ». [٢: ٣]

---

[1] Elbânî: Sahih (Ahkâmu'l-cenâiz 468); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/135; Müslim 972/98; Ebû Dâvûd 3229; Tirmizî 1050; Nesâî 2/67; Bak hadis no: 2324.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2316.

2322- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) mezarlar arasında namaz kılmayı yasakladı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ أَشْعَثُ

Bu Hadisi Rivayette Eş'as'ın Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٣٢٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ هُذَيْلٍ الْقَصَبِيُّ بِوَاسِطَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدِ ابْنُ بِنْتِ إِسْحَاقَ الْأَزْرَقِ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ أَشْعَثَ، وَعِمْرَانَ بْنِ حُدَيْرٍ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنِ الصَّلَاةِ إِلَى الْقُبُورِ». [٢: ٣]

2323- Enes (b. Mâlik) der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) mezarlara doğru namaz kılmayı yasakladı."[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الصَّلَاةِ إِلَى الْقُبُورِ وَالْجُلُوسِ عَلَيْهَا

Mezarlara Doğru Namaz Kılıp Üzerlerine Oturmanın Yasaklanışı

٢٣٢٤ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى السَّخْتِيَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ الْمُبَارَكِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ بْنِ جَابِرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ بُسْرَ بْنَ عُبَيْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ وَاثِلَةَ بْنِ الْأَسْقَعِ، عَنْ أَبِي مَرْثَدٍ الْغَنَوِيِّ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تُصَلُّوا إِلَيْهَا». [٢: ٣]

2324- Ebû Mersed el-Ğanevî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Kabirlerin üzerine oturmayın ve onlara doğru namaz kılmayın."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2315.

[2] Elbânî: Sahih. Bak hadis no: 2315.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 232.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ اتِّخَاذِ الْمَرْءِ الْقُبُورَ مَسَاجِدَ لِلصَّلَاةِ فِيهَا

Kişiye Mezarları Namaz İçin Mescid Edinmesinin Yasaklanışı

٢٣٢٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ شَقِيقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مِنْ شَرِّ النَّاسِ مَنْ تُدْرِكُهُ السَّاعَةُ، وَمَنْ يَتَّخِذِ الْقُبُورَ مَسَاجِدَ». [٢: ٧٦]

2325- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i şöyle buyururken işittim: "**Kıyamet koptuğunda kendileri hayatta olan kimseler ve mezarları mescidler edinen kimseler, insanların en kötüleridir.**"[1]

ذِكْرُ بَعْضِ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا زُجِرَ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الْقُبُورِ

Mezarlar Üzerinde Namaz Kılmanın Bir Yasaklanma Nedeni

٢٣٢٦ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «قَاتَلَ اللَّهُ الْيَهُودَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ». [٢: ٧٦]

2326- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): "**Allah Yahudilerin belâsını versin. Onlar peygamberlerinin mezarlarını mescidler (tapınaklar) edindiler**" buyurdu.[2]

ذِكْرُ لَعْنِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا مَنِ اتَّخَذَ قُبُورَ الْأَنْبِيَاءِ مَسَاجِدَ

Yüce Allah'ın Peygamberlerin Mezarlarını Mescidler (Tapınaklar) Edinenleri Lanetlemesi

٢٣٢٧ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا أَسْبَاطُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيَّبِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَعَنَ اللَّهُ قَوْمًا اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ». [١: ٦]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Tahzîru's-Sâcid 26-27); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/405; Müslim 2949.

[2] Elbânî: Sahih (Ahkâmu'l-cenâiz 276); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/284; Buhârî 437; Müslim 530/20; Ebû Dâvûd 3227; Nesâî 4/95.

2327- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Yüce Allah, peygamberlerinin kabirlerini mescid edinen topluluklara lanet etti."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْقُبُورَ إِذَا نُبِشَتْ، وَأُقْلِبَ تُرَابُهَا، جَائِزٌ حِينَئِذٍ الصَّلَاةُ عَلَى ذَلِكَ الْمَوْضِعِ وَإِنْ كَانَ فِي الْبِدَايَةِ فِيهِ قُبُورٌ

Önceden Mezarlık Olarak Kullanılmış Olsa Dahi Eşilip Toprağı Altüst Edilen Yerde Namaz Kılmanın Caizliği

٢٣٢٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ مِهْرَانَ السَّبَّاكُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَدِينَةَ نَزَلَ فِي عُلْوِ الْمَدِينَةِ فِي حَيٍّ يُقَالُ لَهُ: بَنُو عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ، فَأَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِيهِمْ أَرْبَعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً، ثُمَّ أَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ، فَجَاءُوا مُتَقَلِّدِينَ سُيُوفَهُمْ، قَالَ أَنَسٌ: فَكَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ، وَأَبُو بَكْرٍ رِدْفُهُ، وَمَلَأُ بَنِي النَّجَّارِ حَوْلَهُ حَتَّى أَلْقَى بِفِنَاءِ أَبِي أَيُّوبَ، فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي حَيْثُ أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ، وَيُصَلِّي فِي مَرَابِضِ الْغَنَمِ، ثُمَّ إِنَّهُ أَمَرَ بِبِنَاءِ الْمَسْجِدِ، فَأَرْسَلَ إِلَى مَلَإِ بَنِي النَّجَّارِ فَجَاؤُوا، فَقَالَ: «يَا بَنِي النَّجَّارِ، ثَامِنُونِي بِحَائِطِكُمْ هَذَا؟» قَالُوا: لَا، وَاللَّهِ لَا نَطْلُبُ ثَمَنَهُ، مَا هُوَ إِلَّا إِلَى اللَّهِ - قَالَ أَنَسٌ: فَكَانَ فِيهِ مَا أَقُولُ لَكُمْ: كَانَتْ فِيهِ قُبُورُ الْمُشْرِكِينَ، وَكَانَ فِيهِ نَخْلٌ وَخَرْبٌ - فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقُبُورِ الْمُشْرِكِينَ فَنُبِشَتْ، وَبِالْخَرْبِ فَسُوِّيَ، وَبِالنَّخْلِ فَقُطِعَتْ، فَوَضَعُوا النَّخْلَ قِبْلَةَ الْمَسْجِدِ، وَجَعَلُوا عِضَادَتَيْهِ حِجَارَةً، قَالَ: فَجَعَلُوا يَنْقُلُونَ ذَلِكَ الصَّخْرَ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَعَهُمْ، وَهُمْ يَقُولُونَ: «اللَّهُمَّ لَا خَيْرَ إِلَّا خَيْرُ الْآخِرَةْ فَاغْفِرْ لِلْأَنْصَارِ وَالْمُهَاجِرَةْ». [٤: ٣٩]

2328- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Medine'ye geldiği zaman, Medine'nin yüksek tarafında Amr b. Avf oğulları mahallesinde konakladı. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onların yanında on dört gece kaldı. Sonra Neccâr oğullarına gelmeleri için haber gönderdi. Neccâr oğulları kılıçlarını kuşanarak geldiler. Devesinin üzerinde Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), terkisinde Ebu Bekr'i ve etrafında Neccâr oğullarının ileri gelenlerini hâlen

---

[1] Elbânî: Sahih (Ahkâmu'l-cenâiz 276); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/146; Buhârî 435; Müslim 529; Nesâî 4/95; Darimî 1/326.

görür gibiyim. Sonunda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Eyyûb'un (evinin) yanında konakladı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz vakti kendisine nerede yetişirse orada namazını kılardı. Hatta koyun ağıllarında da namaz kıldığı olurdu. Sonra, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) mescidin inşâ edilmesini emretti ve Neccâr oğullarının ileri gelenlerine haber gönderdi. Geldiklerinde: **"Ey Neccâr oğulları! Şu bahçenizin bedelini bana bildirin"** buyurdu. Onlar da: "Hayır, vallahi biz onun ecrini ancak Allah'tan isteriz" dediler. Bu bahçede müşriklerin mezarları, harabe yerler ve bir kısmında da hurma ağaçları vardı. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) emri üzerine müşriklerin mezarları açıldı (ve başka yere nakledildi), harabelik yerleri düzeltildi ve hurma ağaçları kesildi. Hurma ağaçlarını Mescid'in kıble tarafına dizdiler. Kapının iki tarafını da taşlarla ördüler. Şiirler okuyarak taş taşımaya başladı. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) onlarla birlikte idi. Onlar:

"Allahım! Âhiret hayrından başka hayır yoktur

Sen, Ensâr'a ve Muhacirlere yardım et" diyorlardı.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُصَلِّيَ فِي ثَوْبِ النِّسَاءِ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهِ أَذًى

Engel Olacak Bir Durum (Necaset) Olmadığı Taktirde Kadınların Giysileriyle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٢٩ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ الْبَلْخِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادِ بْنِ الْهَادِ، عَنْ مَيْمُونَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى وَعَلَيْهِ مِرْطٌ لِبَعْضِ نِسَائِهِ، وَعَلَيْهَا بَعْضُهُ».

قَالَ سُفْيَانُ: أُرَاهُ قَالَ: «وَهِيَ حَائِضٌ». [٤: ١]

2329- (Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı) Meymûne bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), hanımlarından birisine ait "mırt"[2] (denilen elbise) içerisinde namaz kıldı. Mırt'ın bir ucu da, hanımının üzerinde idi.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 477); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/211; Buhârî 428; Müslim 524/9; Ebû Dâvûd 453; Tirmizî 350; Nesâî 2/39; İbn Mâce 742.

[2] Yün, tiftik ve ketenden dokunmuş bir kumaştır. Kadınlar bunu evin dışında bürünüp giyerlerdi.

(Hadisin ravisi) Süfyân der ki: Zannederim ki, o (yani Abdullah b. Şeddâd ibni'l-Hâd): "(Söz konusu edilen Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in) hanımı. hayızlı/ay hali durumunda idi" dedi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي لُحُفِ نِسَائِهِ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِيهَا أَذًى

Üzerinde Engel Olacak Bir Durum (Necaset) Olmadığı Taktirde Kişinin Kadınların Çarşaflarıyla Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٣٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَشْعَثُ بْنُ سَوَّارٍ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي لُحُفِنَا». [٤: ١]

2330- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çarşaflarımız içerisinde (ona bürünerek) namaz kılardı."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي الثَّوْبِ الَّذِي جَامَعَ فِيهِ امْرَأَتَهُ

Kişinin Eşiyle İlişkiye Girdiği Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٣١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا لَيْثٌ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أُخْتِهِ أُمِّ حَبِيبَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ، أَنَّهُ سَأَلَهَا: هَلْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي فِي الثَّوْبِ الَّذِي يُجَامِعُهَا فِيهِ؟ فَقَالَتْ: «نَعَمْ، إِذَا لَمْ يَرَ فِيهِ أَذًى». [٤: ١]

2331- Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Ümmü Habîbe binti Ebî Süfyân nakleder: Muâviye b. Ebi Süfyân, (kız kardeşi) Ümmü Habîbe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), cinsel ilişkide bulunduğu giysi içerisinde namaz kılar mıydı?" diye sordu. Ümmü Habîbe de: "Evet. Elbisede necaset olmadığı zaman (o elbiseyle namaz kılardı)"[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 395); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/330; Ebû Dâvûd 369; İbn Mâce 653.

[2] Elbânî: Sahih olan kılmadığıdır (Sahîh Ebî Dâvud 393; es-Silsiletu's-sahîha 3321); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 367; Tirmizî 600; Nesâî 8/217; Bak hadis no: 2336.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 392); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/427; Ebû Dâvûd 366; Nesâî 1/155; İbn Mâce 540.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ أُمِّ حَبِيبَةَ: «إِذَا لَمْ يَرَ فِيهِ أَذًى»، أَرَادَتْ بِهِ غَيْرَ الْمَنِيِّ

Üstte Ümmü Habîbe'nin "Necaset Olmadığı Zaman" Sözüyle Meni Dışındakileri Kastetmesi

٢٣٣٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الْأَحْدَبُ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ، عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ يَزِيدَ، قَالَ: رَأَتْنِي عَائِشَةُ أَغْسِلُ أَثَرَ الْجَنَابَةِ أَصَابَ ثَوْبِي، فَقَالَتْ: مَا هَذَا؟ فَقُلْتُ: أَثَرُ جَنَابَةٍ أَصَابَ ثَوْبِي، فَقَالَتْ: «لَقَدْ رَأَيْتُنِي وَإِنَّهُ لَيُصِيبُ ثَوْبَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَمَا يَزِيدُ عَلَى أَنْ يَقُولَ: هَكَذَا نَفْرُكُهُ». [٤: ١]

2332- Esved b. Yezîd der ki: Müminlerin annesi Hz. Âişe giysime bulaşan meniyi yıkadığımı görünce: "Bu nedir?" diye sordu. Ben: "Giysime meni bulaştı" cevabını verince, Hz. Âişe: "Hâla, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) giysisine meni bulaşınca sadece şöyle yaptığını görür gibiyim" dedi.[1]

٢٣٣٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ أَبِي زُمَيْلٍ، وَعَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ عَاصِمٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ، قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ النَّبِيَّ ﷺ: أُصَلِّي فِي الثَّوْبِ الَّذِي آتِي فِيهِ أَهْلِي؟ قَالَ: «نَعَمْ، إِلَّا أَنْ تَرَى فِيهِ شَيْئًا فَتَغْسِلَهُ». [٤: ٣]

2333- Câbir b. Semure bildiriyor: Bir adam, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Eşimle cinsel ilişkide bulunduğum elbise içerisinde namaz kılabilir miyim?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Evet, ancak elbisede bir şey gördüğün zaman onu yıkayıncaya kadar kılamazsın"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 288/107; Nesâî 1/157; İbn Mâce 539.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 390); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/89; İbn Mâce 542.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي الثِّيَابِ الْحُمْرِ إِذَا لَمْ تَكُنْ بِمُحَرَّمَةٍ عَلَيْهِ

Haram Kılınanlardan Olmadıktan Sonra Kişinin Kırmızı Giysiyle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٣٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ فِي حُلَّةٍ حَمْرَاءَ، فَرُكِزَتْ عَنَزَةٌ، فَصَلَّى إِلَيْهَا يَمُرُّ مِنْ وَرَائِهَا الْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ». [٤: ١]

2334- Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından bildiriyor: "Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) kırmızı bir cübbeyle çıktı. Önüne sütre olarak bir sopa dikti ve ona doğru namazını kıldı. Sopa ötesinden de köpek, kadınlar ve merkep geçiyordu."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ فِي الْأَبْرَادِ الْقِطْرِيَّةِ

Kişinin Kıtrî Tarzı Giysilerle Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٣٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ شَبِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ حُمَيْدٍ، عَنِ الْحَسَنِ، وَأَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، وَحَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ وَهُوَ مُتَوَكِّئٌ عَلَى أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ قِطْرِيٌّ قَدْ تَوَشَّحَ بِهِ فَصَلَّى بِهِمْ». [٤: ١]

2335- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Usâme b. Zeyd'e dayanmış vaziyette (Mescid'e) çıktı. Üzerinde (çizgili) Kıtrî (denilen) bir elbise vardı. Onu omzundan bürümüştü. Cemaate bu şekilde namaz kıldırdı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Tirmizî 197; Nesâî 2/73; Bak hadis no: 1268, 2382.

[2] Elbânî: Sahih; Muhtasaru'ş-Şemâil 47); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/239.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ لَا يُصَلِّيَ فِي شُعُرِ نِسَائِهِ وَلَا لُحُفِهَا

Kişinin Kadın Çamaşırları ve Çarşaflarıyla Namaz Kılmamasının Müstehaplığı

٢٣٣٦ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ الْبَلْخِيُّ بِبَغْدَادَ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ مُعَاذٍ، حَدَّثَنَا أَشْعَثُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يُصَلِّي فِي شُعُرِنَا وَلَا لُحُفِنَا». [٥: ٣٠]

2336- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bizim çamaşırlarımızda veya çarşaflarımızda namaz kılmazdı."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُصَلِّي أَنْ تَكُونَ صَلَاتُهُ فِي الثِّيَابِ الَّتِي لَا تَشْغَلُهُ عَنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Namazında Onu Meşgul Edecek Giysiler Giymemesinin Müstehaplığı

٢٣٣٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي وَعَلَيْهِ خَمِيصَةٌ ذَاتُ أَعْلَامٍ كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى عَلَمِهَا، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ قَالَ: «اذْهَبُوا بِهَذِهِ الْخَمِيصَةِ إِلَى أَبِي جَهْمِ بْنِ حُذَيْفَةَ، وَائْتُونِي بِأَنْبِجَانِيَّتِهِ، فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي فِي صَلَاتِي». [٥: ٨]

2337- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp üzerinde desen bulunan (yün veya ibrişimden dokunmuş) hamîsa (adı verilen) bir giysiyle namaz kıldı ve (namaz kılarken) desenlerine baktı. Namazını bitirince: **"Bu hamîsayı Ebû Cehm b. Huzeyfe'ye götürün ve bana onun yünden yapılmış (sade) giysisini getirin. Bu giysinin desenleri beni meşgul etti"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2330.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 848); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/37; Buhârî 373; Müslim 556/62; Ebû Dâvûd 914; Nesâî 2/72; İbn Mâce 3550.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا بَعَثَ ﷺ الْخَمِيصَةَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا إِلَى أَبِي جَهْمٍ مِنْ بَيْنِ النَّاسِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Zikri Geçen Hamîsa Giysisini Herkesin Önünde Ebû Cehm'e Gönderme Sebebi

٢٣٣٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ أَبِي عَلْقَمَةَ، عَنْ أُمِّهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: أَهْدَى أَبُو جَهْمِ بْنُ حُذَيْفَةَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ خَمِيصَةً شَامِيَّةً لَهَا عَلَمٌ، فَشَهِدَ فِيهَا الصَّلَاةَ، فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ: «رُدِّي هَذِهِ الْخَمِيصَةَ إِلَى أَبِي جَهْمٍ، فَإِنِّي نَظَرْتُ إِلَى عَلَمِهَا فِي الصَّلَاةِ فَكَادَتْ تَفْتِنُنِي». [٥ : ٨]

2338- Hz. Âişe der ki: Ebû Cehm b. Huzeyfe, Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) Şam işi desenli bir giysi hediye etti. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onunla namaz kıldı ve namazı bitirince: **"Bu giysiyi Ebû Cehm'e iade et. Namazda desenine baktım ve neredeyse beni fitneye düşürecekti (namazımı bozacaktı)"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي حَمْلَ الشَّيْءِ النَّظِيفِ عَلَى عَاتِقِهِ فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Temiz Olan Bir Şeyi Omzunda Taşımasının Mubahlığı

٢٣٣٩ - أَخْبَرَنَا خَالِدُ بْنُ حَنْظَلَةَ الصَّيْفِيُّ بِسَرَخْسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُشْكَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَعْفَرُ بْنُ عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عُمَيْسٍ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَحْمِلُ أُمَامَةَ وَهُوَ يُصَلِّي، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ وَضَعَهَا، ثُمَّ سَجَدَ، فَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا، وَإِذَا أَرَادَ أَنْ يَرْكَعَ وَضَعَهَا». [٤ : ١]

2339- Ebû Katâde der ki: Bir defasında Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) torunu Umâme'yi taşıyarak namaz kıldı. Rükû ve secdeye gittiği zaman onu yere bırakıyor, kalktığı zaman da onu omuzlarına alıyordu."[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Muvattâ 1/97, 1/98.

[2] Ebû Dâvud (851); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1110, Bak hadis no: 2340.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ كَانَتْ صَلَاةَ فَرِيضَةٍ لَا نَافِلَةٍ

Söz Konusu Olan Namazın Nafile Değil Farz Namazı Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٣٤٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُعَافَى الْعَابِدُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَدَقَةَ الْجُبْلَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ حَرْبٍ، عَنِ الزُّبَيْدِيِّ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ وَهُوَ حَامِلٌ عَلَى عَاتِقِهِ أُمَامَةَ بِنْتَ أَبِي الْعَاصِ، فَكَانَ إِذَا رَكَعَ وَضَعَهَا عَنْ عَاتِقِهِ، وَإِذَا فَرَغَ مِنْ سُجُودِهِ حَمَلَهَا عَلَى عَاتِقِهِ، فَلَمْ يَزَلْ كَذَلِكَ حَتَّى فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ». [١ : ٤]

2340- Ebû Katâde bildiriyor: Bir defasında Peygamberimiz (sallallahu aleyhi vesellem) torunu Umâme binti Ebi'l-Âs'ı boynunda taşıyarak namaz kıldı. Rükû edeceği zaman boynundan indiriyor ve secdeden kalktığı zaman da onu omuzlarına alıyordu. Namazı bitinceye kadar böyle yapmayı sürdürdü"[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُصَلِّيَ وَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ امْرَأَةٌ مُعْتَرِضَةٌ ذَاتُ مَحْرَمٍ لَهُ

Namaz Kılanın Önünde Kendisiyle Kıble Arasında Mahremi Olan Bir Kadının Yerde Uzanmasının Mubahlığı

٢٣٤١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ عَمْرٍو الرَّبَالِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَلِيٍّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَأَنَا رَاقِدَةٌ مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ عَلَى الْفِرَاشِ الَّذِي يَضْطَجِعُ عَلَيْهِ هُوَ وَأَهْلُهُ». [١ : ٤]

2341- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gecenin bir bölümünde namaz kılardı. Ben ise onunla kıble arasına kendisiyle ailesine ait yatağa uzanmış vaziyette yatıp uyurdum.[2]

---

[1] Ebû Dâvud (851); Şuayb: Hasen. Bak hadis no: 2339.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 705); Şuayb: Hadis sahihtir.

ذِكْرُ مَا كَانَتْ عَائِشَةُ تَفْعَلُ عِنْدَ إِرَادَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ السُّجُودَ وَهِيَ نَائِمَةٌ أَمَامَهُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Secde Yapmak İstediğinde Önünde Uyumakta Olan Âlşe'ye Dürtmesi

٢٣٤٢ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَنَامُ بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَرِجْلَايَ فِي قِبْلَتِهِ، فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي، فَقَبَضْتُ رِجْلَيَّ، وَإِذَا قَامَ بَسَطْتُهُمَا، قَالَتْ: وَالْبُيُوتُ يَوْمَئِذٍ لَيْسَ فِيهَا مَصَابِيحُ. [٤: ١]

2342- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken ben ayaklarımı kıblesiyle arasına uzatır uyurdum. Secdeye gideceği zaman dürter, ben de ayaklarımı çekerdim. Secdeden kalkınca da geri uzatırdım. O zamanlarda da evlerde henüz lambalar yoktu."[1]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ الصَّلَاةِ لِلْمَرْءِ بِحِذَاءِ الْمَرْأَةِ النَّائِمَةِ قُدَّامَهُ

Kişinin Önünde Uyuyan Kadın Olduğu Halde Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٤٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، قَالَ: سَمِعْتُ الْقَاسِمَ بْنَ مُحَمَّدٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: بِئْسَمَا عَدَلْتُمُونَا بِالْكَلْبِ وَالْحِمَارِ، لَقَدْ «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي وَأَنَا مُعْتَرِضَةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ غَمَزَنِي». [٤: ١]

2343- Hz. Âişe der ki: "Biz kadınları (önünden geçtiğinin namazını bozmakta) köpek ve eşeğe eşit tutmanız ne çirkin şeydir. Ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önünde enine uzanıp uyur olduğum halde namaz kılardı. Vitir kılmak istediğinde (uyandırmak için beni) dürterdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/117; Ahmed 6/148; Buhârî 382; Müslim 512; Ebû Dâvûd 713; Nesâî 1/102; Bak hadis no: 2348.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 706); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/44; Buhârî 519; Ebû Dâvûd 712; Nesâî 1/102.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ «عَائِشَةَ كَانَتْ تَنَامُ مُعْتَرِضَةً فِي الْقِبْلَةِ وَالْمُصْطَفَى ﷺ [يُصَلِّي] وَهِيَ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا»

Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) Namaz Kıldığında Âişe'nin O'nunla Kıble Arasında Yatar Vaziyette Olması

٢٣٤٤ - أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ بِحَلَبَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَأَنَا نَائِمَةٌ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ، فَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْوِتْرِ أَيْقَظَنِي». [٣: ٦١]

2344- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geceden bir bölümde namaz kılardı. Bense O'nunla kıblesi arasında önünde uyurdum. Vitir kılmam için beni uyandırırdı."[1]

٢٣٤٥ - أَخْبَرَنَا فِي عَقِبِهِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، قَالَ: قَالَ أَيُّوبُ: عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ: «مُعْتَرِضَةٌ كَاعْتِرَاضِ الْجَنَازَةِ». [٣: ٦١]

2345- Bu hadis, başka bir kanalla "cenazenin yerde enine yattığı gibi" ibaresiyle Eyyûb'un Hişâm b. Urve'den rivayetiyle de aktarılmıştır.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ إِيقَاظَ الْمُصْطَفَى ﷺ عَائِشَةَ فِي الْوَقْتِ الَّذِي ذَكَرْنَا كَانَ ذَلِكَ بِرِجْلِهِ دُونَ النُّطْقِ بِالْكَلَامِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Namazda Olduğu Halde O Durumdaki Âişe'yi Konuşmadan Ayağıyla Dürterek Uyandırması

٢٣٤٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي عَائِشَةُ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي وَأَنَا مُعْتَرِضَةٌ فِي الْقِبْلَةِ أَمَامَهُ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ غَمَزَنِي بِرِجْلِهِ». [٣: ٦١]

2346- Hz. Âişe bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken ben de önünde kıblesinde uzanmış olurdum. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) vitir namazını kılacağı zaman da beni ayağıyla dürterdi."[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 705); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/231; Buhârî 512; Müslim 512/268; Ebû Dâvûd 711; Bak hadis no: 2347.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 705); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2390.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا كَانَ يُوقِظُ الْمُصْطَفَى ﷺ عَائِشَةَ فِي ذَلِكَ الْوَقْتِ

O Vakitte Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Âişe'yi Uyandırma Nedeni

٢٣٤٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بِشْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ وَأَنَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْقِبْلَةِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُوتِرَ أَيْقَظَنِي، فَأَوْتَرْتُ». [٣: ٦١]

2347- Hz. Âişe der ki: "Bazen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazı kılarken ben de onunla kıblesi arasında uzanmış olurdum. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) vitir namazını kılacağı zaman da beni uyandırır, ben de vitri kılardım."[2]

ذِكْرُ وَصْفِ نَوْمِ عَائِشَةَ قُدَّامَ الْمُصْطَفَى ﷺ بِاللَّيْلِ عِنْدَمَا وَصَفْنَا ذِكْرَهُ

Vasfedildiği Gibi Geceleyin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önünde Yatan Âişe'nin Uykusu

٢٣٤٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كُنْتُ أَمُدُّ رِجْلَيَّ فِي قِبْلَةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي، فَإِذَا سَجَدَ غَمَزَنِي فَرَفَعْتُهُمَا، وَإِذَا قَامَ رَدَدْتُهُمَا». [٣: ٦١]

2348- Hz. Âişe şöyle demiştir: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken ben ayaklarımı onun kıblesine uzatmış olurdum. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) secdeye vardığı zaman, beni dürter ve ben ayaklarımı geriye çekerdim. Secdeden kalktığı zaman da tekrar uzatırdım."[3]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 708); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 6/182; Ebû Dâvûd 714.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2344.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 707); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1209. Bak hadis no: 2342.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى جَوَازِ الْعَمَلِ الْيَسِيرِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Namazda Küçük Şeyler Yapmasının Caizliğine Delalet Eden Haber

٢٣٤٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «اعْتَرَضَ الشَّيْطَانُ فِي مُصَلَّايَ، فَأَخَذْتُ بِحَلْقِهِ فَخَنَقْتُهُ حَتَّى وَجَدْتُ بَرْدَ لِسَانِهِ عَلَى كَفِّي، وَلَوْلَا مَا كَانَ مِنْ دَعْوَةِ أَخِي سُلَيْمَانَ، لَأَصْبَحَ مُوثَقًا تَنْظُرُونَ إِلَيْهِ». [٥: ١٠]

2349- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Şeytan namazıma engel olmak istedi. Ben de onu boğazından yakaladım. Boğazını öyle sıktım ki, dilinin soğukluğunu avucumda hissettim. Eğer kardeşim Süleyman peygamberin duası olmasaydı, bağlı olarak sabaha ererdi de siz de ona seyredip bakardınız."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ أَفْسَدَ صَلَاةَ الْعَامِلِ فِيهَا عَمَلًا يَسِيرًا

Namaz Dışı Az Harekette Bulunan Kişinin Namazının Bozulacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٣٥٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ حُصَيْنٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَعْمَى، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ رَأَى شَيْطَانًا وَهُوَ فِي الصَّلَاةِ، فَأَخَذَهُ فَخَنَقَهُ حَتَّى وَجَدَ بَرْدَ لِسَانِهِ عَلَى يَدِهِ، ثُمَّ قَالَ ﷺ: «لَوْلَا دَعْوَةُ أَخِي سُلَيْمَانَ لَأَصْبَحَ مُوثَقًا حَتَّى يَرَاهُ النَّاسُ». [٤: ١]

2350- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken bir şeytan gördü. Onu yakaladı. Boğazını öyle sıktı ki, dilinin soğukluğunu elinde hissetti. Sonra da: **"Eğer kardeşim Süleyman peygamberin duası olmasaydı bağlı olarak sabaha ererdi de insanlar da onu seyrederdi"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/298; Buhârî 461; Müslim 541.

[2] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ قَتْلَ الْحَيَّاتِ وَالْعَقَارِبِ فِي صَلَاتِهِ

Namazda Yılan ve Akrep Öldürmenin Mubahlığı

٢٣٥١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ جَوْسٍ الْهِفَّانِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «أَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِقَتْلِ الْأَسْوَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ: الْحَيَّةِ وَالْعَقْرَبِ». [٤: ٦]

2351- Ebû Hureyre der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), namazdayken iki siyah olan, yılan ve akrebi öldürmemizi emretti."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِقَتْلِ الْحَيَّاتِ وَالْعَقَارِبِ لِلْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılan Kimseye Yılan ve Akrepleri Öldürmesinin Emredilmesi

٢٣٥٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْفَرَاهِيدِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمُبَارَكِ الْهُنَائِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ ضَمْضَمِ بْنِ جَوْسٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْتُلُوا الْأَسْوَدَيْنِ فِي الصَّلَاةِ: الْحَيَّةَ وَالْعَقْرَبَ». [١: ٧٠]

2352- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Namazda (şu) iki siyahı (gördüğünüzde) öldürünüz: Yılan ve akrep."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ تَغْطِيَةِ الْمَرْءِ فَمَهُ فِي الصَّلَاةِ

Kişinin Namazda Ağzını Örtmesinin Yasaklanışı

٢٣٥٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ذَكْوَانَ، عَنْ سُلَيْمَانَ الْأَحْوَلِ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ السَّدْلِ فِي الصَّلَاةِ، وَأَنْ يُغَطِّيَ الرَّجُلُ فَاهُ». [٢: ١٠٨]

2353- Ebû Hureyre der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), namazda giysinin yere sarkıtılmasını ve erkeğin ağzını örtmesini yasakladı."[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 754); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/473; Nesâî 3/10; İbn Mâce 1245; Darimî 1/354; Bak hadis no: 2352.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 754); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/473; Ebû Dâvûd 921; Tirmizî 3900; Bak hadis no: 2351.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ بَسْطَ ثَوْبِهِ لِلسُّجُودِ عَلَيْهِ عِنْدَ شِدَّةِ الْحَرِّ

Şiddetli Sıcaklarda Kişinin Giysisinin Bir Bölümünü Yere Serip Üzerine Secde Etmesinin Mubahlığı

٢٣٥٤ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا غَالِبٌ الْقَطَّانُ، عَنْ بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُزَنِيِّ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «كُنَّا إِذَا صَلَّيْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَسْتَطِعْ أَحَدُنَا أَنْ يُمَكِّنَ جَبْهَتَهُ مِنَ الْأَرْضِ بَسَطَ ثَوْبَهُ فَسَجَدَ عَلَيْهِ». [٤: ٥٠]

2354- Enes b. Mâlik der ki: "(Aşırı sıcaklarda) Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) beraber namaz kılardık. İçimizden sıcaktan dolayı secdede alnını yere koyamayanlar giysisini serer üzerine secde ederdi."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ مَشْيَ الْيَمِينِ وَالْيَسَارِ فِي صَلَاتِهِ لِحَاجَةٍ تَحْدُثُ

Kişinin Namazda İken Zorunlu Bir İhtiyaç Halinde Sağa ve Sola Yürümesinin Mubahlığı

٢٣٥٥ - حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا غَسَّانُ بْنُ الرَّبِيعِ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ بُرْدِ بْنِ سِنَانٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «اسْتَفْتَحْتُ الْبَابَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي تَطَوُّعًا، وَالْبَابُ فِي الْقِبْلَةِ، فَمَشَى النَّبِيُّ ﷺ عَنْ يَمِينِهِ أَوْ عَنْ يَسَارِهِ حَتَّى فَتَحَ الْبَابَ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى الصَّلَاةِ». [٤: ١]

2355- Hz. Âişe der ki: (Evinin/odasının kapısı kapalıydı.) Kapıyı açması için seslendim. Bu sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) nafile namaz kılıyordu. Kapı ise kıble tarafında idi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), sağ tarafından veya sol tarafından yürüyüp kapıyı açtı. Sonra da namaza geri döndü/devam etti.[3]

---

[1] Elbânî: Hasen (Mişkât 764; Sahîh Ebî Dâvud 650); Şuayb: İsnâdı şahitlerle hasendir. Ebû Dâvûd 643; Bak hadis no: 2289.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 311; Sahîh Ebî Dâvud 666); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/100; Buhârî 385; Müslim 620; Ebû Dâvûd 660; Tirmizî 584; Nesâî 2/216; İbn Mâce 1033.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 855); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 6/234; Ebû Dâvûd 922; Tirmizî 601; Nesâî 3/11.

ذِكْرُ فَرْقُ الْمُصَلِّي بَيْنَ الْمُقْتَتِلَيْنِ فِي صَلَاتِهِ

Namaz Kılanın Birbirleriyle Kıyasıya Kavga Eden İki Kişiyi Ayırması

٢٣٥٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْجَزَّارِ، عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ، فَجَاءَتْ جَارِيَتَانِ مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ تَشْتَدَّانِ اقْتَتَلَتَا، فَأَخَذَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَنَزَعَ إِحْدَاهُمَا مِنَ الْأُخْرَى، وَمَا بَالَى بِذَلِكَ» [٤: ١]

2356- Abdullah b. Abbâs der ki: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), cemaate namaz kıldırdı. Derken Abdulmuttalib oğullarına ait iki cariye (yakınına) gelerek başladılar kıyasıya dövüşmeye. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (namaza ara verip) ikisini tutup birini diğerinden çekip ayırdı. Bununla ilgili bir sakınca oluşmadı (yani sonra namaza kaldığı yerden devam etti).[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِكَظْمِ الْمَرْءِ التَّثَاؤُبَ مَا اسْتَطَاعَ ذَلِكَ

Namazda İken Kişiye Mümkün Olduğunca Esnemeye Mani Olmasının Emredilmesi

٢٣٥٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «التَّثَاؤُبُ مِنَ الشَّيْطَانِ، إِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ». [١: ٩٥]

2357- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Esnemek şeytandandır. Sizden birinin esnemesi geldiği zaman gücü yettiği kadar esnemeyi tutsun (önlemeye çalışsın)"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 710); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/235; Ebû Dâvûd 717; Nesâî 2/65.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 3/244/779); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/397; Müslim 2994/56; Tirmizî 370; Bak hadis no: 2359.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِكَظْمِ التَّثَاؤُبِ مَا اسْتَطَاعَ الْمَرْءُ أَوْ وَضَعَ الْيَدَ عَلَى الْفَمِ عِنْدَ ذَلِكَ

Namazda İken Kişiye Mümkün Olduğunca Esnemeye Mani Olmasının ve Eliyle Ağzını Kapamasının Emredilmesi

٢٣٥٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعُطَاسَ، وَيَكْرَهُ التَّثَاؤُبَ، فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَكْظِمْ مَا اسْتَطَاعَ، أَوْ لِيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ، فَإِنَّهُ إِذَا تَثَاءَبَ فَقَالَ: آهْ، فَإِنَّمَا هُوَ الشَّيْطَانُ يَضْحَكُ مِنْ جَوْفِهِ». [١: ٢٩]

2358- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Kuşkusuz Yüce Allah, aksırmayı sever, esnemekten ise hoşlanmaz. Biriniz esnediği zaman ya engel olmaya çalışsın ya da elini ağzına koysun. Esnediği zaman «hah!» demesi, şeytanın onun içinden gülmesidir."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْأَمْرَ إِنَّمَا أَمْرُ الْمُصَلِّي دُونَ مَنْ لَمْ يَكُنْ فِي الصَّلَاةِ

Esneme Konusundaki Bu Emrin Namazda Olmayana Değil Namazda Olana Yönelik Olması

٢٣٥٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ وَهْبِ بْنِ أَبِي كَرِيمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِنَّ التَّثَاؤُبَ فِي الصَّلَاةِ مِنَ الشَّيْطَانِ، فَإِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ ذَلِكَ فَلْيَكْظِمْ». [١: ٩٥]

2359- Ebû Hureyre der ki: Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem): **"Esnemek şeytandandır. Sizden birinin esnemesi geldiği zaman gücü yettiği kadar esnemeyi tutsun (önlemeye çalışsın)"** buyurduğunu işittim.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/265, 2/428; Buhârî 3289; Ebû Dâvûd 5028; Tirmizî 2746.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu'd-daîfe 2420 altında); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 2357.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ تَثَاءَبَ أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عَلَى فِيهِ عِنْدَ ذَلِكَ حَذَرَ دُخُولِ الشَّيْطَانِ فِيهِ

Esnemesi Gelen Kişiye Şeytan Girmesin Diye Ağzını Kapamasının Emredilmesi

٢٣٦٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، [وَ] عَنِ ابْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى فِيهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَدْخُلُ». [١: ٩٥]

2360- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden biriniz (namazda iken) esneyeceği zaman eliyle ağzını kapatsın. Çünkü şeytan ağzına girer"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ اسْتِتَارِ الْمُصَلِّي فِي صَلَاتِهِ

Kişi Namazında Nasıl Sütre Yapar?

٢٣٦١- أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ، عَنْ جَدِّهِ، سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ شَيْئًا، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُلْقِ عَصًا، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ عَصًا فَلْيَخُطَّ خَطًّا، ثُمَّ لَا يَضُرُّهُ مَا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ». [١: ٣٧]

2361- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namaza dur(mak iste)diği zaman önü (duvar gibi) bir şeye karşı olsun. Eğer bulamazsa yere bir sopa diksin. Eğer bir sopa da bulamazsa o zaman yere bir çizgi çizsin. Sonra önünden geçen (hayvanlar) de ona zarar veremez."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «عَمْرُو بْنُ حُرَيْثٍ هَذَا شَيْخٌ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ، رَوَى عَنْهُ سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ، وَابْنُهُ أَبُو مُحَمَّدٍ، يَرْوِي عَنْ جَدِّهِ، وَلَيْسَ هَذَا بِعَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ الْمَخْزُومِيِّ، ذَلِكَ لَهُ صُحْبَةٌ، وَهَذَا عَمْرُو بْنُ حُرَيْثِ بْنِ عُمَارَةَ مِنْ بَنِي عُذْرَةَ، سَمِعَ أَبُو مُحَمَّدِ بْنُ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ جَدَّهُ حُرَيْثَ بْنَ عُمَارَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ».

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/96; Müslim 2995/59; Ebû Dâvûd 5026; Darimî 1/321.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 107); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 2/249; Ebû Dâvûd 690; İbn Mâce 943; Bak hadis no: 2376.

Ebû Hâtim der ki: Buradaki Amr b. Hureys, Medineli bir hadis şeyhidir. Ondan Saîd el-Makburî ve oğlu Ebû Muhammed rivayet etmiştir. O, ise dedesinden rivayet etti. Ancak o, sahabi olan Amr b. Hureys el-Mahzûmî'den farklıdır. Birincisinin tam adı, Amr b. Hureys b. Umâre olup Uzre oğullarındandır. Ebû Muhammed b. Amr b. Hureys, dedesi Hureys b. Umâre'yi işitmiştir ki o da Ebû Hureyre'den rivayet etmiştir.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي الْفَضَاءِ بِلَا سُتْرَةٍ

Kişiye Açık Alanda Sütresiz Namaz Kılmasının Yasaklanışı

٢٣٦٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ يَسَارٍ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُصَلِّ إِلَّا إِلَى سُتْرَةٍ، وَلَا تَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْكَ، فَإِنْ أَبَى فَلْتُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2362- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Önünüze sütre koymadan namaz kılmayın. Namaz kılarken önüne kimsenin geçmesine de izin verme. Geçmekte ısrar edenlerle gerekirse kavga et, zira ona bunu yaptıran şeytandır."**[1]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ مُرُورِ الْمَرْءِ قُدَّامَ الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّى إِلَى غَيْرِ سُتْرَةٍ

Kişinin Sütresiz Olarak Namaz Kılan Kimsenin Önünden Yürümesinin Mubahlığı

٢٣٦٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ كَثِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ، أَنَّهُ قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ حِينَ فَرَغَ مِنْ طَوَافِهِ أَتَى حَاشِيَةَ الْمَطَافِ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ الطَّوَّافِينَ أَحَدٌ». [٤: ١]

2363- Muttalib b. Ebi Vedâa der ki: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) tavafını bitirdiğinde tavaf sahasının kenarına gelip (orada) iki rekat namaz kıldığını gördüm. Kendisi ile tavaf edenler arasında (sütre olarak) hiç kimse yoktu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sıfatu's-salât s. 82); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 506; Bak hadis no: 2369, 2370.

[2] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 928); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/399; Ebû

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ لَمْ تَكُنْ بَيْنَ الطَّوَّافِينَ وَبَيْنَ الْمُصْطَفَى ﷺ سُتْرَةٌ

Zikri Geçen Bu Namazda Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İle Tavaf Edenler Arasında Bir Sütrenin Olmadığı Hakkında

٢٣٦٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْعَنْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ، قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي حَذْوَ الرُّكْنِ الْأَسْوَدِ، وَالرِّجَالُ وَالنِّسَاءُ يَمُرُّونَ بَيْنَ يَدَيْهِ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَهُمْ سُتْرَةٌ». [٤: ١]

2364- Muttalib b. Ebi Vedâa der ki: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i Rükn-i Esved'in (Hacer-i Esved köşesinin) hizasında namaz kılarken gördüm. Erkekler ve kadınlar, önünden geçiyorlardı. Onlar ile kendisi arasında bir sütre vardı.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: فِي هَذَا الْخَبَرِ دَلِيلٌ عَلَى إِبَاحَةِ مُرُورِ الْمَرْءِ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي إِذَا صَلَّى إِلَى غَيْرِ سُتْرَةٍ يَسْتَتِرُ بِهَا.

وَهَذَا كَثِيرُ بْنُ كَثِيرِ بْنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ بْنِ صُبَيْرَةَ بْنِ [سَعِيدِ] بْنِ سَعْدِ بْنِ سَهْمِ بْنِ عَمْرِو بْنِ هُصَيْصِ بْنِ كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ السَّهْمِيُّ.

Ebû Hâtim der ki: Bu hadis, sütresi olmadan namaz kılan kişinin önünden geçmenin mubah olduğuna delildir. Buradaki Kesîr b. Kesîr b. el-Muttalib b. Ebî Vedâa b. Subeyra b. Saîd b. Sa'd b. Sehm b. Amr b. Husays b. Ka'b b. Lûey es-Sehmî'dir.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ مُرُورِ الْمَرْءِ مُعْتَرِضًا بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي

Kışlye Namaz Kılanın Önünden Yürüyüp Geçmenin Yasaklanışı

٢٣٦٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِ الْعَظِيمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْكَبِيرِ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَوْهَبٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَمِّي عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ مَوْهَبٍ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُكُمْ مَا لَهُ فِي أَنْ يَمْشِيَ بَيْنَ يَدَيْ أَخِيهِ مُعْتَرِضًا وَهُوَ يُنَاجِي رَبَّهُ، لَكَانَ أَنْ يَقِفَ فِي ذَلِكَ الْمَقَامِ مِائَةَ عَامٍ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْخُطْوَةِ الَّتِي خَطَا». [٢: ٤٦]

Dâvûd 2016; Nesâî 5/235; İbn Mâce 2958; Bak hadis no: 2364.

[1] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 928); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2363.

2365- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi (din) kardeşi (namazda) Rabbine yalvarırken onun doğrudan önünden geçmekle ne kadar günahı yüklendiğini bilse, yüz yıl yerinde durması, attığı adımdan şüphesiz daha hayırlı olur."**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الْمُرُورِ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي

Namaz Kılanın Önünden Geçmenin Yasaklanışı

٢٣٦٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي النَّضْرِ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، أَنَّ زَيْدَ بْنَ خَالِدٍ أَرْسَلَهُ إِلَى أَبِي جُهَيْمٍ يَسْأَلُهُ: مَاذَا سَمِعَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي الْمَارِّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي؟ قَالَ أَبُو جُهَيْمٍ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ، لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ»، لَا أَدْرِي سَنَةً قَالَ أَمْ شَهْرًا، أَوْ يَوْمًا أَوْ سَاعَةً؟. [٢: ٦٢]

2366- Busr b. Saîd anlatıyor: Zeyd b. Hâlid beni Ebû Cuheym'e gönderdi ve namaz kılan kişinin önünden geçmenin günahı konusunda Allah Resûlü'nden (sallallahu aleyhi vesellem) neler duyduğunu sormamı istedi. Ebû Cuheym şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Namaz kılan birinin önünden geçen kişi, bunun günahını bilseydi orada kırk (gün veya ay veya yıl) beklemeyi (namaz kılanın) önünden geçmesinden daha hayırlı bulurdu»** buyurdu.

Ebu'n-Nadr der ki: "Kırk sene mi, kırk ay mı, kırk gün mü yoksa kırk saat mı dediğini tam olarak bilmiyorum."[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الْمُرُورِ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي

Namaz Kılanın Önünden Geçmenin Yasaklanışı

٢٣٦٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Zayıf (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/193); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 2/371; İbn Mâce 946.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 698); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/154; Ahmed 4/169; Buhârî 510; Müslim 507; Ebû Dâvûd 701; Tirmizî 336; Nesâî 2/66; İbn Mâce 945; Darimî 1/329.

ﷺ قَالَ: «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلْيَدْرَأْهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ». [٢: ٨٣]

2367- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaz kılarken önünden kimsenin geçmesine izin vermesin ve elinden geldiği kadarıyla geçenlere engel olsun. Gerekirse geçecek olanla kavga etsin, zira (geçmeye çalışan) bir şeytandır."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُصَلِّي بِمُقَاتَلَةِ مَنْ يُرِيدُ الْمُرُورَ بَيْنَ يَدَيْهِ

Namaz Kılanın, Önünden Geçmeye Çalışan Kişiye Kavga Edecek Derecede Engel Olması

٢٣٦٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي فَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ، وَلْيَدْرَأْهُ مَا اسْتَطَاعَ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ». [١: ١٠٢]

2368- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaz kılarken önünden kimsenin geçmesine izin vermesin ve elinden geldiği kadarıyla geçenlere engel olsun. Gerekirse geçecek olanla kavga etsin, zira (geçmeye çalışan) bir şeytandır."**[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ» أَرَادَ بِهِ أَنَّ مَعَهُ شَيْطَانًا يَدْلُّهُ عَلَى ذَلِكَ الْفِعْلِ، لَا أَنَّ الْمَرْءَ الْمُسْلِمَ يَكُونُ شَيْطَانًا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "O Şeytandır" Sözüyle O Müslümanın Şeytan Olmasını Değil, Onu Bu Fiile Yönlendirenin Şeytan Olmasını Kastetmesi

٢٣٦٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرٍ الْحَنَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الضَّحَّاكُ بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي صَدَقَةُ بْنُ يَسَارٍ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 694); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/154; Ahmed 3/34; Buhârî 509; Müslim 505/258; Ebû Dâvûd 697; Nesâî 2/66; Darimî 1/328; Bak hadis no: 2368, 2372.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 694); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2367.

عُمَرَ يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُصَلُّوا إِلَّا إِلَى سُتْرَةٍ، وَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّ مَعَهُ الْقَرِينَ». [١: ١٠٢]

2369- İbn Ömer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Önünüze sütre koymadan namaz kılmayın. Namaz kılarken önüne kimsenin geçmesine de izin verme. Geçmekte ısrar edenlerle gerekirse kavga et, zira ona bunu yaptıran şeytandır."**[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي مُقَاتَلَةَ مَنْ يُرِيدُ الْمُرُورَ بَيْنَ يَدَيْهِ

Namaz Kılan Kişinin, Önünden Geçmeye Çalışan Kimseye Gerekirse Kavga Ederek Engel Olmasının Mubahlığı

٢٣٧٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَمَّالُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ صَدَقَةَ بْنِ يَسَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ يُصَلِّي، فَلَا يَدَعَنَّ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّ مَعَهُ الْقَرِينَ». [٤: ٦]

2370- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaz kılarken önünden kimsenin geçmesine izin vermesin. Geçmekte ısrar edenlerle gerekirse kavga etsin, zira ona bunu yaptıran şeytandır."**[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَمْنَعَ الشَّاةَ إِذَا أَرَادَتِ الْمُرُورَ بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي

Namaz Kılan Kişinin, Önünden Geçmek İsteyen Koyuna Engel Olmasının Mubahlığı

٢٣٧١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ يَعْقُوبَ الرُّخَامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ جَمِيلٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ حَازِمٍ، عَنْ يَعْلَى بْنِ حَكِيمٍ، وَالزُّبَيْرِ بْنِ خِرِّيتٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي، فَمَرَّتْ شَاةٌ بَيْنَ يَدَيْهِ فَسَاعَاهَا إِلَى الْقِبْلَةِ حَتَّى أَلْصَقَ بَطْنَهُ بِالْقِبْلَةِ». [٤: ١]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2362.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/194); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/86; Bak hadis no: 2362.

2371- Abdullah b. Abbâs bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) (bir gün) namaz kılıyordu. Derken bir koyun önünden geçti. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) erken davranıp kıbleye doğru ona engel olmaya çalıştı. Öyle ki sonunda karnını kıbleye yapıştırdı.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالدُّنُوِّ مِنَ السُّتْرَةِ إِذَا صَلَّى إِلَيْهَا

Namaz Kılan Kimseye Sütresine Yakın Durmasının Emredilmesi

٢٣٧٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى سُتْرَةٍ، فَلْيَدْنُ مِنْهَا، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَمُرُّ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا، وَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ». [١ : ٩٥]

2372- Abdurrahman b. Ebî Saîd el-Hudrî'nin, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaz kılacağı zaman sütreye doğru kılsın ve ona yakın dursun. Çünkü şeytan onunla sütresi arasından geçer. Bu nedenle önünden kimsenin geçmesine müsaade etmesin."**[2]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا أَمَرَ بِالدُّنُوِّ مِنَ السُّتْرَةِ لِلْمُصَلِّي

Namaz Kılan Kimseye Sütresine Yakın Durma Emrinin Verilme Nedeni

٢٣٧٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ نَافِعِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ، عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى سُتْرَةٍ فَلْيَدْنُ مِنْهَا، لَا يَقْطَعِ الشَّيْطَانُ عَلَيْهِ صَلَاتَهُ». [١ : ٩٥]

2373- Sehl b. Ebi Hasme'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi sütreye doğru namaza dur(mak iste)diği zaman sütreye yakın dursun ki, şeytan, (vesvese vermek suretiyle) onun namazını bozmasın."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 702); Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 695); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 698; İbn Mâce 954; Bak hadis no: 2367, Bak hadis no: 2375.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 692); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/2; Ebû Dâvûd

ذِكْرُ وَصْفِ الْقَدْرِ الَّذِي يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ الْمُصَلِّي وَبَيْنَ السُّتْرَةِ إِذَا صَلَّى إِلَيْهَا

Namaz Kılan Kişiyle Önündeki Sütresi Arasındaki Mesafenin Miktarı

٢٣٧٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ الرَّيَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: «كَانَ بَيْنَ مُصَلَّى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَبَيْنَ الْجِدَارِ مَمَرُّ الشَّاةِ». [٥: ٨]

2374- Sehl b. Sa'd der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namaza durduğu yer ile duvar arasında bir koyunun geçebileceği kadar bir mesafe olurdu."[1]

ذِكْرُ كَرَاهِيَةِ تَبَاعُدِ الْمُصَلِّي عَنِ السُّتْرَةِ إِذَا اسْتَتَرَ بِهَا

Namaz Kılanla Sütresi Arasındaki Mesafenin Uzak Tutulmasının Mekruhluğu

٢٣٧٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى سُتْرَةٍ فَلْيَدْنُ مِنْهَا، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَمُرُّ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا، وَلَا يَدَعْ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ». [٣: ٦١]

2375- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namaz kılacağı zaman sütreye doğru kılsın ve ona yakın dursun. Çünkü şeytan onunla sütresi arasından geçer. Bu nedenle önünden kimsenin geçmesine müsaade etmesin."**[2]

ذِكْرُ إِجَازَةِ الِاسْتِتَارِ لِلْمُصَلِّي فِي الْفَضَاءِ بِالْخَطِّ عِنْدَ عَدَمِ الْعَصَا وَالْعَنَزَةِ

Açık Alanda Namaz Kılan Kimsenin Sütre Olarak Sopa ve Kargı Bulamadığında Önüne Çizgi Çizmesinin Caizliği

٢٣٧٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الدُّولَابِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ أَبِي مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ أَبِي

695; Nesâî 2/62.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 693); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 496; Müslim 508; Ebû Dâvûd 696.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2372.

هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ شَيْئًا، فَلْيَنْصِبْ عَصًا، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ عَصًا فَلْيَخُطَّ خَطًّا، ثُمَّ لَا يَضُرُّهُ مَنْ مَرَّ أَمَامَهُ». [٣: ٦١]

2376- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi namaza dur(mak iste)diği zaman önü (duvar gibi) bir şeye karşı olsun. Eğer bulamazsa yere bir sopa diksin. Eğer bir sopa da bulamazsa o zaman yere bir çizgi çizsin. Artık önünden geçen (insanlar) ona zarar veremez."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ نَصْبَ الْمُصَلِّي أَمَامَهُ السُّتْرَةَ وَخَطَّهُ الْخَطَّ يَجِبُ أَنْ يَكُونَ بِالطُّولِ لَا بِالْعَرْضِ

Namazda Önüne Sütre Koyacak ya da Çizgi Çizecek Olan Kişinin Bunları Enlemesine Değil Uzunlamasına Koyup Çizmesi Gerektiğine Delalet Eden Haber

٢٣٧٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي نَافِعٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ تُرْكَزُ لَهُ الْعَنَزَةُ فَيُصَلِّي إِلَيْهَا». [٣: ٦١]

2377- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılacağı zaman bu kargı/sopa önüne dikilir, ona doğru namazı kılardı."[2]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ صَلَاةِ الْمَرْءِ إِلَى رَاحِلَتِهِ فِي الْفَضَاءِ عِنْدَ عَدَمِ الْعَنَزَةِ وَالسُّتْرَةِ

Açık Alanda Namaz Kılan Kimsenin Sopa ve Sütre Bulamadığında Devesine Doğru Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٣٧٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي إِلَى رَاحِلَتِهِ». [٣: ٦١]

2378- İbn Ömer der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) binek devesine doğru namaz kıldığını gördüm.[1]

---

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2361.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 688); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/13; Buhârî 498; Müslim 501; Ebû Dâvûd 687; Nesâî 2/62; Darimî 1/328.

قَالَ نَافِعٌ: «وَرَأَيْتُ ابْنَ عُمَرَ يُصَلِّي إِلَى رَاحِلَتِهِ». [٣: ٦١]

2378/a- Nâfi dedi ki: Ben de İbn Ömer'in binek devesine doğru namaz kıldığını gördüm.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ السُّتْرَةَ تَمْنَعُ مِنْ قَطْعِ الصَّلَاةِ لِلْمُصَلِّي، وَإِنْ مَرَّ مِنْ دُونِهَا الْحِمَارُ وَالْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ

Namaz Kılan Kimsenin Önüne Dikilen Sütrenin; Eşek, Köpek ve Kadın Geçtiğinde Namazının Bozulmasına Engel Olması

٢٣٧٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا وَضَعَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ مُؤْخِرَةِ الرَّحْلِ، فَلْيُصَلِّ، وَلَا يُبَالِي مَنْ مَرَّ وَرَاءَ ذَلِكَ». [٣: ٦١]

2379- Mûsa b. Ebî Talha'nın, babasından bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz (namaz kılarken) önüne semerin arka tahtası gibi bir şey koyduktan sonra, onun ötesinden geçenlerin namazına artık bir zararı dokunmaz."**[3]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ السُّتْرَةَ تَمْنَعُ مِنْ قَطْعِ الصَّلَاةِ، وَإِنْ مَرَّ وَرَاءَهُ الْحِمَارُ وَالْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ

Namaz Kılan Kimsenin Önüne Dikilen Sütrenin; Eşek, Köpek ve Kadın Geçmiş Olsa da Namazının Bozulmasına Engel Olması

٢٣٨٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ حَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عُبَيْدٍ الطَّنَافِسِيُّ، عَنْ سِمَاكِ بْنِ حَرْبٍ، عَنْ مُوسَى بْنِ طَلْحَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي وَالدَّوَابُّ تَمُرُّ بَيْنَ أَيْدِينَا، فَسَأَلْنَا النَّبِيَّ ﷺ، فَقَالَ: «مِثْلُ آخِرَةِ الرَّحْلِ يَكُونُ بَيْنَ يَدَيْ أَحَدِكُمْ، فَلَا يَضُرُّهُ مَا مَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ». [٤: ٥٠]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 691); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 507; Müslim 502/248; Ebû Dâvûd 692; Tirmizî 352; Darimî 1/328.

[2] Buhârî 430.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 686); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/162; Müslim 499/241; Ebû Dâvûd 685; Tirmizî 335.

2380- Mûsa b. Talha, babasından bildiriyor: Namaz kıldığımız zaman hayvanlar önümüzden geçerdi. Bu durumu Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) sorduğumuzda: **"Önünüze semerin arka tahtası gibi bir şey koyarsanız, oradan geçenlerin kişinin namazına artık bir zararı dokunmaz"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ مُرُورَ الْحِمَارِ قُدَّامَ الْمُصَلِّي لَا يَقْطَعُ صَلَاتَهُ

İlimde Derinliği Olmayana Namaz Kılanın Önünden Geçen Eşeğin Onun Namazını Bozmayacağı İzlenimi Veren Haber

٢٣٨١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ يَحْيَى بْنِ الْجَزَّارِ، عَنْ أَبِي الصَّهْبَاءِ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ، فَذَكَرْنَا مَا كَانَ يَقْطَعُ الصَّلَاةَ، فَقَالُوا: الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ، فَقَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: «لَقَدْ جِئْتُ أَنَا وَغُلَامٌ مِنْ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ مُرْتَدِفِينَ عَلَى حِمَارٍ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ فِي أَرْضٍ خَلَاءٍ، فَتَرَكْنَا الْحِمَارَ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ، ثُمَّ جِئْنَا حَتَّى دَخَلْنَا بَيْنَهُمْ فَمَا بَالَى بِذَلِكَ». [٤: ٥٠]

2381- Ebu's-Sahbâ der ki: İbn Abbâs'ın yanındayken kişinin namazını kesecek olan şeylerden bahsedilirken merkeb ile kadının namazı keseceği söylendi. Bunun üzerine İbn Abbâs dedi ki: "Abdulmuttalib oğullarından bir çocukla birlikte bir merkep üzerinde, boş bir alanda cemaate namaz kıldıran Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldik. Merkepten indik ve cemaatin önünde kendi halinde bıraktık. Gidip cemaatin arasına katıldık. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) merkebin önlerinde bulunmasına aldırış etmedi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 686); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 1/161; Müslim 499/242; İbn Mâce 940.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 710); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 716; Nesâî 2/65; Bak hadis no: 2148.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ الَّتِي كَانَ الْحِمَارُ يَمُرُّ قُدَّامَهُمْ فِيهَا كَانُوا يُصَلُّونَ لِعَنَزَةٍ تُرْكَزُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ، وَالْعَنَزَةُ تَمْنَعُ مِنْ قَطْعِ الصَّلَاةِ وَإِنْ مَرَّ قُدَّامَهُمُ الْحِمَارُ وَالْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ

Önlerinden Merkebin Geçtiği Söz Konusu Namazda Önlerine Kargı Dikildiğinin, Kargı Dikildiğinde de Önden Geçen Merkeb, Köpek ya da Kadının Namazı Bozmayacağının Beyanı

٢٣٨٢ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ إِشْكَابَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ الْأَزْرَقُ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ عَوْنِ بْنِ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «شَهِدْتُ النَّبِيَّ ﷺ بِالْبَطْحَاءِ وَهُوَ فِي قُبَّةٍ حَمْرَاءَ وَعِنْدَهُ أُنَاسٌ، فَجَاءَ بِلَالٌ فَأَذَّنَ، ثُمَّ جَعَلَ يَتْبَعُ فَاهُ هَاهُنَا وَهَاهُنَا - قَالَ سُفْيَانُ: يَعْنِي بِقَوْلِ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ - قَالَ: وَأَخْرَجَ فَضْلَ وُضُوءِ النَّبِيِّ ﷺ فَجَعَلَ النَّاسُ مِنْ بَيْنِ نَائِلٍ، وَنَاضِحٍ، حَتَّى جَعَلَ الصَّغِيرُ يُدْخِلُ يَدَهُ تَحْتَ إِبَاطِ الْقَوْمِ فَيُصِيبُ ذَلِكَ، وَرَكَزَ بِلَالٌ بَيْنَ يَدَيْهِ عَنَزَةً، فَيَمُرُّ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ وَالْكَلْبُ لَا يُمْنَعُ، فَصَلَّى الظُّهْرَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ حَتَّى قَدِمَ الْمَدِينَةَ». [٤: ٥٠]

2382- Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından bildiriyor: Ebtah'ta olan Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında bulundum. Kırmızı deriden çadırının içindeydi ve yanında da insanlar vardı. Bilâl ezanı okumaya başladı. Ben onu seyrediyor, sağa sola dönüp "Hayya ale's-salât! Hayya ale'l-felâh!" derken ağzını takip ediyordum. Bilal içeriden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) abdestinden artan suyla çıkınca kimisi bu suyu alıp üzerine serpti, onu bulamayan da üzerine serpenlerin üzerindeki ıslaklıktan az bir şey alabildi. Hatta çocuk insanların koltuk altlarının arasından ileriye uzanıp bu sudan eline bulaştırmaya çalışıyordu. Daha sonra Bilâl, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne sütre olarak bir sopa dikti. Sopanın ilerisinden geçen merkep, kadın ve köpeklere engel olunmuyordu. Ona doğru bize öğle namazını iki rekât olarak kıldırdı. Sonra Medine'ye dönene kadar da (dört rekâtlık) namazları iki rekât olarak kıldırdı.[1]

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 533, 689); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2334.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْحُكْمَ إِنَّمَا يَكُونُ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ كَآخِرَةِ الرَّحْلِ

Bu Hükmün Önünde Sütre Olarak Semer Tahtası Gibi Bir Şey Bulunmayan Kimseyle İlgili Olması

٢٣٨٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ صَالِحٍ الْبُخَارِيُّ بِبَغْدَادَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَذْرَمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا ذَرٍّ عَمَّا يَقْطَعُ الصَّلَاةَ، فَقَالَ: إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْكَ كَآخِرَةِ الرَّحْلِ: الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ، قُلْتُ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَصْفَرِ مِنَ الْأَبْيَضِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ» [٣: ٦١]

2383- Abdullah b. es-Sâmit anlatıyor: Ebû Zer'e namazı kesen/ bozan şeyleri sorduğumda dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Kişinin önünde (sütre olarak) semerin arka tahtası gibi bir tahta yoksa önünden geçen kadın, merkep ve siyah köpek namazını bozar»** buyurdu." Abdullah b. es-Sâmit der ki: Ebû Zer'e: "Siyah köpeğin sarısından ve beyazından ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Yeğenim! Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) aynısını sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «الْأَذْرِمَةُ قَرْيَةٌ مِنْ قُرَى نَصِيبِينَ»

Ebû Hâtim der ki: el-Ezrime, Nasîbîn köylerinden bir köydür.

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ أَوَّلَ هَذَا الْخَبَرِ غَيْرُ مَرْفُوعٍ

Âlimlerden Birine Önceki Hadisin Baş Kısmının Merfû Olmadığı İzlenimi Veren Haber

٢٣٨٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخٍ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: يَقْطَعُ صَلَاةَ الرَّجُلِ إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ آخِرَةِ الرَّحْلِ: الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَا ذَرٍّ، مَا

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 699); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Darimî 1/329; Bak hadis no: 2384, 2385, 2388, 2389, 2392.

بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَبْيَضِ مِنَ الْأَحْمَرِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2384- Ebû Zer dedi ki: "Kişinin önünde (sütre olarak) semerin arka tahtası gibi bir tahta yoksa önünden geçen kadın, merkep ve siyah köpek namazını bozar." (Ravi Abdullah b. es-Sâmit der ki) Ebû Zer'e: "Ey Ebû Zer! Siyah köpeğin kırmızıdan ve beyazdan ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Yeğenim! Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bana sorduğunun aynısını sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ أَوَّلَ هَذَا الْخَبَرِ مَوْقُوفٌ غَيْرُ مُسْنَدٍ

Önceki Hadisin Baş Kısmının Müsned Olmayıp Mevkûf Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٣٨٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدُ بْنُ هِلَالٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ الصَّامِتِ يُحَدِّثُ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «يَقْطَعُ صَلَاةَ الرَّجُلِ إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ كَآخِرَةِ الرَّحْلِ: الْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ وَالْمَرْأَةُ»، قَالَ: قُلْتُ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَحْمَرِ مِنَ الْأَصْفَرِ؟ فَقَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2385- Ebû Zer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Kişinin önünde (sütre olarak) semerin arka tahtası gibi bir tahta yoksa önünden geçen merkep, siyah köpek ve kadın namazını bozar»** buyurdu." (Ravi Abdullah b. es-Sâmit der ki) Ebû Zer'e: "Siyah köpeğin kırmızıdan ve sarıdan ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Yeğenim! Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) aynısını sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 699); Şuayb: Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/155; Ebû Dâvûd 702; İbn Mâce 3210; Bak hadis no: 2383.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 699); Şuayb: Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/149; Müslim 510; Ebû Dâvûd 702; Tirmizî 338; Nesâî 2/63; İbn Mâce 952; Bak hadis no: 2383.

ذِكْرُ نَفْيِ جَوَازِ اسْتِعْمَالِ هَذَا الْفِعْلِ إِذَا عَدِمَتِ الصِّفَةُ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Zikredilen Sıfatın Yoksunluğunda Bu Fiilin Uygulanmasının Caiz Olmadığı Hakkında

٢٣٨٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْكَلْبُ وَالْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ». [٣: ٦١]

2386- Abdullah b. Muğaffel'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Köpek, eşek ve kadın (önünden geçtiği şahsın) namazı(nı) bozar."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ ذِكْرَ الْمَرْأَةِ أُطْلِقَ فِي هَذَا الْخَبَرِ بِلَفْظِ الْعُمُومِ وَالْمُرَادُ مِنْهُ بَعْضُ النِّسَاءِ لَا الْكُلُّ

Bu Haberde Kadın Lafzının Genel Olarak Kullanıldığının ve Bundan Kastın Kadınların Tümü Değil Bir Kısmı Olduğunun Beyanı

٢٣٨٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ هَاشِمٍ الطُّوسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ زَيْدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْكَلْبُ وَالْمَرْأَةُ الْحَائِضُ». [٣: ٦١]

2387- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Köpek ve hayızlı kadın namazı bozar."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (er-Ravdu'n-nadîr 956); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 4/86; İbn Mâce 951.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 700); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/347; Ebû Dâvûd 703; Nesâî 2/64; İbn Mâce 949.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ ذِكْرَ الْكَلْبِ فِي هَذَا الْخَبَرِ أُطْلِقَ بِلَفْظِ الْعُمُومِ وَالْقَصْدُ مِنْهُ بَعْضُ الْكِلَابِ لَا الْكُلُّ

Bu Haberde Köpek Lafzının Genel Olarak Kullanıldığının ve Bundan Kastın Köpeklerin Tümü Değil Bir Kısmı Olduğunun Beyanı

٢٣٨٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ بِخَبَرٍ غَرِيبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ أَبِي الذَّيَّالِ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ الْعَدَوِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ»، فَقُلْتُ: يَا أَبَا ذَرٍّ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَحْمَرِ مِنَ الْأَصْفَرِ؟ فَقَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2388- Ebû Zer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Kişinin önünden geçen kadın, merkep ve siyah köpek onun namazını bozar»** buyurdu." (Ravi Abdullah b. es-Sâmit der ki) Ebû Zer'e: "Ey Ebû Zer! Siyah köpeğin kırmızıdan ve sarıdan ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bana sorduğunun aynısını sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[1]

٢٣٨٩ - حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَيُّوبَ، وَحَبِيبِ بْنِ الشَّهِيدِ، وَيُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «يَقْطَعُ الصَّلَاةَ الْحِمَارُ وَالْمَرْأَةُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدُ»، قَالَ: فَقُلْتُ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَحْمَرِ مِنَ الْأَصْفَرِ مِنَ الْأَبْيَضِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، قُلْتُ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِنَّ الْكَلْبَ الْأَسْوَدَ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2389- Ebû Zer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Kişinin önünden geçen merkep, kadın ve siyah köpek onun namazını bozar»** buyurdu." (Ravi Abdullah b. es-Sâmit der ki) Ebû Zer'e: "Siyah köpeğin kırmızıdan, sarıdan ve beyazdan ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Yeğenim! Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bu hususu sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Müslim 510; Bak hadis no: 2383.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2383.

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِلْأَخْبَارِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Daha Önce Geçen Haberlere Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٣٩٠ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو بَكْرِ بْنُ حَفْصٍ، قَالَ: سَمِعْتُ عُرْوَةَ بْنَ الزُّبَيْرِ، يَقُولُ: قَالَتْ عَائِشَةُ: «لَقَدْ رَأَيْتُنِي بَيْنَ يَدَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مُعْتَرِضَةً كَاعْتِرَاضِ الْجَنَازَةِ وَهُوَ يُصَلِّي». [٣: ٦١]

2390- Hz. Âişe der ki: "Bazen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı kılarken ben de önünde bir cenaze gibi uzanmış olurdum."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْمَرْءِ إِنَّمَا تُقْطَعُ [مِنْ] مُرُورِ الْكَلْبِ وَالْحِمَارِ وَالْمَرْأَةِ لَا كَوْنِهِنَّ وَاعْتِرَاضِهِنَّ

Köpek, Merkeb ve Kadının Namaz Kılanın Önünde Durması Değil de, Önünden Geçmesinin Namazını Bozacağının Beyanı

٢٣٩١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْبُسْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ حَسَّانَ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «تُعَادُ الصَّلَاةُ مِنْ مَمَرِّ الْحِمَارِ وَالْمَرْأَةِ وَالْكَلْبِ الْأَسْوَدِ»، قُلْتُ: مَا بَالُ الْأَسْوَدِ مِنَ الْأَصْفَرِ مِنَ الْأَحْمَرِ؟ فَقَالَ: فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2391- Ebû Zer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Önünden geçen merkep, kadın ve siyah köpek nedeniyle (bozulan) namaz tekrar kılınır»** buyurdu." (Ravi Abdullah b. es-Sâmit der ki Ebû Zer'e) "Siyah köpeğin kırmızıdan ve sarıdan ne farkı var ki?" diye sorduğumda, Ebû Zer şu karşılığı verdi: "Ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sana sorduğun gibi sorduğumda: **«Siyah köpek şeytandır»** buyurdu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 704); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/126; Buhârî 383; Müslim 512/269; İbn Mâce 956; Darimî 1/328; Bak hadis no: 2345.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3323); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2383.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ الثَّلَاثَةَ إِنَّمَا تَقْطَعُ صَلَاةَ الْمُصَلِّي إِذَا لَمْ يَكُنْ قُدَّامَهُ سُتْرَةٌ

Zikri Geçen Bu Üç Nesnenin Önünde Sütre Olmayan Kimsenin Namazını Bozması

٢٣٩٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ يُونُسَ بْنِ عُبَيْدٍ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّامِتِ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ آخِرَةِ الرَّحْلِ، فَإِنَّهُ يَقْطَعُ صَلَاتَهُ الْمَرْأَةُ وَالْحِمَارُ وَالْكَلْبُ الْأَسْوَدِ»، قَالَ: قُلْتُ: يَا أَبَا ذَرٍّ، فَمَا بَالُ الْكَلْبِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْكَلْبِ الْأَحْمَرِ مِنَ الْكَلْبِ الْأَصْفَرِ؟ قَالَ: يَا ابْنَ أَخِي، إِنِّي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَمَّا سَأَلْتَنِي عَنْهُ، فَقَالَ: «الْكَلْبُ الْأَسْوَدُ شَيْطَانٌ». [٣: ٦١]

2392- Ebû Zer der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kişinin önünde devenin palanı gibi bir şey yoksa, namazını, kadın, eşek ve siyah köpek keser (bozar)."** Abdullah b. es-Sâmit dedi ki: Ebû Zer'e "Ey Ebû Zer! Siyah köpeğin kırmızı ya da sarı köpekten ne farkı var?" diye sordum. Şu karşılığı verdi: "Yeğenim! Senin bana sorduğun gibi, bunu ben de Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sordum. Şöyle buyurdu: **"Siyah köpek şeytandır."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ أَوْهَمَ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّهُ يُضَادُّ الْأَخْبَارَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ

İnsanlardan Sıradan Bir Âlime Daha Önce Zikredilen Haberlere Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٣٩٣ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ قَالَ: «أَقْبَلْتُ رَاكِبًا عَلَى أَتَانٍ وَأَنَا يَوْمَئِذٍ قَدْ نَاهَزْتُ الِاحْتِلَامَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِالنَّاسِ بِمِنًى، فَمَرَرْتُ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الصَّفِّ، فَنَزَلْتُ فَأَرْسَلْتُ الْأَتَانَ تَرْتَعُ، وَدَخَلْتُ فِي الصَّفِّ، فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيَّ أَحَدٌ». [٣: ٦١]

2393- Abdullah b. Abbâs şöyle demiştir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Minâ'da önünde bir duvar olmadan namaz kıldırıyordu. Ben de buluğ çağına girmek üzereydim. Dişi bir merkep üzerinde gelip saflardan birinin önünden

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3323); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 510/265; Bak hadis no: 2383.

geçtim. Merkebi otlanması için salıp safa girdim. Bu yaptığıma kimse ses çıkarmadı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْمُصْطَفَى ﷺ بِمِنًى كَانَتِ السُّتْرَةُ قُدَّامَهُ حَيْثُ كَانَ الْأَتَانُ تَرْتَعُ قُدَّامَ الْمُصْطَفَى ﷺ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Mina'da Önünde Sütre İle Namaz Kılarken Dişi Eşeğin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önünde Otlaması

٢٣٩٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَوْنُ بْنُ أَبِي جُحَيْفَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «أَتَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ بِالْأَبْطَحِ فِي قُبَّةٍ لَهُ حَمْرَاءَ مِنْ أَدَمٍ»، قَالَ: فَخَرَجَ بِلَالٌ بِوَضُوئِهِ، فَبَيْنَ نَائِلٍ وَنَاضِحٍ، قَالَ: «فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَعَلَيْهِ حُلَّةٌ حَمْرَاءُ، كَأَنِّي أَنْظُرُ إِلَى بَيَاضِ سَاقَيْهِ»، قَالَ: «فَتَوَضَّأَ وَأَذَّنَ بِلَالٌ، فَجَعَلَ يَتْبَعُ فَاهُ هَاهُنَا وَهَاهُنَا، يَقُولُ يَمِينًا وَشِمَالًا: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، ثُمَّ رُكِزَتْ لَهُ عَنَزَةٌ، فَقَامَ فَصَلَّى الْعَصْرَ رَكْعَتَيْنِ يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْهِ الْحِمَارُ وَالْكَلْبُ لَا يُمْنَعُ، ثُمَّ لَمْ يَزَلْ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ». [٣: ٦١]

2394- Avn b. Ebî Cuhayfe, babasından bildiriyor: Ebtah'ta olan Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldim. Kırmızı deriden çadırının içindeydi. Bilal içeriden Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) abdestinden artan suyla çıkınca kimisi bu suyu alıp üzerine serpti, onu bulamayan da üzerine serpenlerin üzerindeki ıslaklıktan az bir şey alabildi. Sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) üzerinde kırmızı bir kaftanla çıktı. Baldırlarının beyazlığını şu an hâlâ görür gibiyim. Bilâl da abdest alıp ezanı okumaya başladı. Ben onu seyrediyor, sağa sola dönüp "Hayya ale's-salât! Hayya ale'l-felâh!" derken ağzını takip ediyordum. Daha sonra Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) önüne sütre olarak bir sopa dikildi. Ona doğru bize ikindi namazını iki rekât olarak kıldırdı. Sopanın ilerisinden geçen merkep ve köpeklere engel olunmuyordu. Sonra Medine'ye dönene kadar da (dört rekâtlık) namazları iki rekât olarak kıldırdı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 709); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2148.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/308; Buhârî 634; Müslim 503; Tirmizî 197; Nesâî 2/73.

بَابُ إِعَادَةِ الصَّلَاةِ

Bâb: Namazı Tekrar Kılmak

٢٣٩٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الصَّبَّاحِ الدُّولَابِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَعْلَى بْنُ عَطَاءٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ الْأَسْوَدِ الْعَامِرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ حَجَّتَهُ، فَصَلَّيْتُ مَعَهُ صَلَاةَ الصُّبْحِ فِي مَسْجِدِ الْخَيْفِ مِنْ مِنًى، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ إِذَا رَجُلَانِ فِي آخِرِ النَّاسِ لَمْ يُصَلِّيَا، فَأُتِيَ بِهِمَا تَرْعَدُ فَرَائِصُهُمَا، فَقَالَ: «مَا مَنَعَكُمَا أَنْ تُصَلِّيَا مَعَنَا؟» قَالَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كُنَّا قَدْ صَلَّيْنَا فِي رِحَالِنَا، قَالَ: «فَلَا تَفْعَلَا، إِذَا صَلَّيْتُمَا فِي رِحَالِكُمَا، ثُمَّ أَتَيْتُمَا مَسْجِدَ جَمَاعَةٍ فَصَلِّيَا مَعَهُمْ، فَإِنَّهَا لَكُمْ نَافِلَةٌ». [٤: ٤٩]

2395- Yezîd b. el- Esved anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte O'nun haccına katıldım. O'nunla birlikte Mina'da Mescidu'l-Hayf'ta sabah namazını kıldım. Namazını bitirdiğinde, bir de baktı ki cemaatin sonunda namaz kılmayan iki kimse var. O iki kişi Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'e getirildi. Korkudan göğüsleri titriyordu. Onlara: "Sizi bizimle birlikte namaz kılmaktan alıkoyan şey nedir?" diye sordu. Onlar "Ey Allah'ın Resûlü! Biz, konak yerlerimizde namaz kılmıştık" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Böyle yapmayın. Konak yerlerinizde namaz kılıp, sonra da cemaatle namaz kılınan bir mescide geldiğinizde onlarla birlikte (tekrar) namaz kılınız. Çünkü (bu ikinci kıldığınız) namaz, sizin için bir nafiledir"** buyurdu.[1]

٢٣٩٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ الْقَيْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا حُسَيْنٌ الْمُعَلِّمُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ، أَنَّهُ رَأَى ابْنَ عُمَرَ جَالِسًا بِالْبَلَاطِ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ، فَقُلْتُ: مَا يُجْلِسُكَ وَالنَّاسُ يُصَلُّونَ؟ قَالَ: إِنِّي قَدْ صَلَّيْتُ، «وَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ نَهَانَا أَنْ نُعِيدَ صَلَاةً فِي يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ».

2396- Süleymân b. Yesâr anlatıyor: İnsanlar namaz kılarken İbn Ömer'i (Mescid-i Nebevi ile çarşı arasında bulunan) Belât'ta otururken gördüm. Ona: "İnsanlar namaz kılarken sen neden burada oturuyorsun?" diye sorduğumda, bana "Ben namaz kıldım. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem) bir günde (aynı) namazı iki defa tekrar etmemizi yasakladı" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 590); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1565.

[2] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 592); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/19; Ebû

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «عَمْرُو بْنُ شُعَيْبٍ فِي نَفْسِهِ ثِقَةٌ يُحْتَجُّ بِخَبَرِهِ إِذَا رَوَى عَنْ غَيْرِ أَبِيهِ، فَأَمَّا رِوَايَتُهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، فَلَا تَخْلُو مِنِ انْقِطَاعٍ وَإِرْسَالٍ فِيهِ، فَلِذَلِكَ لَمْ نَحْتَجَّ بِشَيْءٍ مِنْهُ». [٢: ٩٧]

Ebû Hâtim der ki: Amr b. Şuayb kendisi sika biridir. Ancak babası dışındaki kişilerden yaptığı rivayetlerde huccet kabul edilebilir. Babası kanalıyla dedesinden yaptığı rivayetleri ise kopukluk ve mürsellikten uzak olmadığından hiçbirini huccet kabul etmiyoruz.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الزَّجْرَ لَمْ يُرِدْ بِهِ إِلَّا الْفَرِيضَةَ الَّتِي يُعِيدُ الْإِنْسَانُ إِيَّاهَا، ثَانِيًا بِعَيْنِهَا دُونَ مَنْ نَوَى فِي إِعَادَتِهِ التَّطَوُّعَ

Söz Konusu Emrin Nafile Niyetiyle Bir Namazı Tekrar Kılmaya Değil, Farz Bir Namazı Aynıyla ve Farz Niyetiyle Kılmaya Yönelik Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٣٩٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ بِسْطَامٍ بِالْأُبُلَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ النَّاجِيِّ، عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ صَلَّى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَلَا مَنْ يَتَصَدَّقُ عَلَى هَذَا فَلْيُصَلِّ مَعَهُ». [٢: ٩٧]

2397- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldırdıktan sonra Mescid'e girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Haberiniz ola ki, kim bu adama iyilik yapmak isteyip de onunla birlikte namaz kılar?"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِمَنْ صَلَّى فِي مَسْجِدِ جَمَاعَةٍ أَنْ يُصَلِّيَ فِيهِ مَرَّةً أُخْرَى جَمَاعَةً

Cemaatle Bir Mescidde Namaz Kılanın Başka Bir Mescidde Daha (Aynı Namazı) Kılmasının Mubahlığı

٢٣٩٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُرَّةَ بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاوِيَةَ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، عَنْ سُلَيْمَانَ النَّاجِيِّ، عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ

Dâvûd 579; Nesâî 2/114.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 589); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/64; Ebû Dâvûd 574; Darimî 1/318.

الْخُدْرِيِّ، قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ قَدْ صَلَّى، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أَلَا مَنْ يَتَصَدَّقُ عَلَى هَذَا فَيُصَلِّيَ مَعَهُ». [٤: ٥]

2398- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in namaz kıldırdıktan sonra Mescid'e girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Haberiniz ola ki, kim bu adama iyilik yapmak isteyip de onunla birlikte namaz kılar?"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ وُهَيْبٌ

Bu Hadisi Rivayette Vuheyb'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٣٩٩ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ سُلَيْمَانَ التَّاجِيِّ، عَنْ أَبِي الْمُتَوَكِّلِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِأَصْحَابِهِ، ثُمَّ جَاءَ رَجُلٌ، فَقَالَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ : «مَنْ يَتَصَدَّقُ عَلَى هَذَا فَيُصَلِّيَ مَعَهُ». [٤: ٥]

2399- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ashâbına namaz kıldırdıktan sonra bir adam Mescid'e girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kim bu adama iyilik yapmak isteyip de onunla birlikte namaz kılar?"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُؤَدِّيَ فَرْضَهُ جَمَاعَةً ثُمَّ يَؤُمُّ النَّاسَ بِتِلْكَ الصَّلَاةِ

Kişinin Farz Namazı Cemaatle Kıldıktan Sonra Başka İnsanlara İmam Olup Aynı Namazı Kıldırmasının Mubahlığı

٢٤٠٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ الرَّمَادِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى قَوْمِهِ فَيَؤُمُّهُمْ، قَالَ: فَأَخَّرَ النَّبِيُّ ﷺ الْعِشَاءَ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَصَلَّى مَعَهُ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْنَا فَتَقَدَّمَ لِيَؤُمَّنَا، فَافْتَتَحَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ، فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ تَنَحَّى

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 589); Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 589); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/5; Tirmizî 220.

فَصَلَّى وَحْدَهُ، ثُمَّ انْصَرَفَ، فَقُلْنَا لَهُ: مَا لَكَ يَا فُلَانُ، أَنَافَقْتَ؟ قَالَ: مَا نَافَقْتُ، وَلَآتِيَنَّ النَّبِيَّ ﷺ فَلَأُخْبِرَنَّهُ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ مُعَاذًا يُصَلِّي مَعَكَ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّنَا، وَإِنَّكَ أَخَّرْتَ الْعِشَاءَ الْبَارِحَةَ فَصَلَّى مَعَكَ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَيْنَا فَتَقَدَّمَ لَيَؤُمَّنَا، فَافْتَتَحَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ، فَلَمَّا رَأَيْتُ ذَلِكَ تَنَحَّيْتُ فَصَلَّيْتُ وَحْدِي، أَيْ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَإِنَّمَا نَحْنُ أَصْحَابُ نَوَاضِحَ، وَإِنَّمَا نَعْمَلُ بِأَيْدِينَا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «أَفَتَّانٌ أَنْتَ يَا مُعَاذُ؟ أَفَتَّانٌ أَنْتَ يَا مُعَاذُ؟ اقْرَأْ بِسُورَةِ كَذَا وَسُورَةِ كَذَا»

قَالَ عَمْرٌو: «وَأَمَرَهُ بِسُوَرٍ قِصَارٍ» لَا أَحْفَظُهَا، قَالَ سُفْيَانُ: فَقُلْنَا لِعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ: إِنَّ أَبَا الزُّبَيْرِ قَالَ لَهُمْ: إِنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ: «اقْرَأْ بِالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ، وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ، وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا، وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى»، قَالَ عَمْرٌو نَحْوَ هَذَا. [٤: ٥٠]

2400- Câbir b. Abdillah der ki: Muâz b. Cebel, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında namazını kıldıktan sonra kendi kavmine gelip onlara imamlık yapardı. Bir gün Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını biraz geciktirerek kıldırdı. Muâz da Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında bu namazı kıldıktan sonra bize dönerek imam olup namaza başladı. Kıraatinde Bakara Sûresine başlayınca cemaatten bir adam saftan ayrılıp namazı tek başına kıldı. Muâz namazı bitirince adama: "Ey filan! Münafık oldun!" diye çıkıştık. Adam da: "Münafık olmadım! Yine de bunu gidip Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) anlatacağım" dedi. Sonra Hz. Peygamber'e (sallallahu aleyhi vesellem) geldi ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Muâz seninle namaz kılıyor, sonra dönerek bize imamlık yapıyor. Dün gece yatsı namazını biraz geç kıldırdın. Muâz da bu namazı senin arkanda kıldı. Sonra gelip bize imam olup kıldırırken Bakara Sûresini okumaya başladı. Ben de saftan ayrılıp namazı tek başıma kıldım. Ey Allah'ın Resûlü! Bizler de arazilerimizi su taşıyarak suluyor ve kendimiz de çalışıyoruz" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'a döndü ve: **"Ey Muâz! Fitne mi çıkaracaksın! Fitne mi çıkarmak istiyorsun! Namazda şu şu sûreleri oku"** buyurdu.

(Ravi) Amr, "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ona kısa sûreler okumasını emretti" dedi. Süfyân der ki: Amr b. Dînâr'a dedik ki: Ebu'z-Zübeyr ise rivayet ederken: "Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz'a: **«Târık, Burûc, Şems, Leyl ve benzeri sûrelerden oku»** buyurdu" dedi. Amr:

"Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) okumasını söylediği sûreler de bunlardı veya buna benzer sûrelerdi" dedi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُعَاذًا لَمْ يَكُنْ يَؤُمُّ قَوْمَهُ بِصَلَاةِ الْعِشَاءِ الَّتِي كَانَتْ فَرْضَهُ الْمُؤَدَّاةُ مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ

Muâz'ın Kavmine İmam Olup Kıldırdığı Yatsı Namazının Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İle Beraber Kıldığı Farz Namaz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٠١ - أَخْبَرَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ دَاوُدَ بْنِ وَرْدَانَ بِمِصْرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللهِ بْنِ مِقْسَمٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللهِ، قَالَ: «كَانَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ النَّبِيِّ ﷺ صَلَاةَ الْعِشَاءِ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ إِلَى قَوْمِهِ فَيُصَلِّيهَا لَهُمْ، وَكَانَ إِمَامَهُمْ». [٤: ٥٠]

2401- Câbir b. Abdillah der ki: Muâz b. Cebel, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında yatsı namazını kıldıktan sonra kavminin yanına varıp onlara yatsı namazını kıldırırdı. Onların imamlığını Muâz yapıyordu.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِمَنْ صَلَّى جَمَاعَةً فَرْضَهُ أَنْ يَؤُمَّ قَوْمًا بِتِلْكَ الصَّلَاةِ

Farzı Cemaatle Edâ Etmiş Kimsenin Aynı Namazı Bir Kavme Kıldırmasının Mubahlığı

٢٤٠٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرًا، يَقُولُ: «كَانَ مُعَاذٌ وَهُوَ ابْنُ جَبَلٍ يُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللهِ ﷺ، ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَى قَوْمِهِ فَيَؤُمُّهُمْ». [٤: ١]

2402- Câbir der ki: Muâz b. Cebel, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında namazını kıldıktan sonra kavminin yanına dönüp onlara imamlık yapıyordu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 613, 756); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 3/308; Buhârî 700; Müslim 465/178; Ebû Dâvûd 600; Tirmizî 583; Nesâî 2/102; İbn Mâce 986; Bak hadis no: 2401, 2402, 2403, 2404.

[2] Elbânî: Hasen sahih 612); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 793; Bak hadis no: 2400.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ مُعَاذًا كَانَ يُصَلِّي بِالْقَوْمِ فَرْضَهُ لَا نَفْلَهُ

Muâz'ın Kavmine Kıldırdığı Namazın Nafile Değil, Farz Olduğunu İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٠٣ - أَخْبَرَنَا حَاجِبُ بْنُ أَرْكِينَ بِدِمَشْقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَرَفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ زَاذَانَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، «أَنَّ مُعَاذًا كَانَ يُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ إِلَى قَوْمِهِ فَيُصَلِّي بِهِمْ تِلْكَ الصَّلَاةَ». [٤: ١]

2403- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Muâz, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) arkasında yatsı namazını kıldıktan sonra kavminin yanına dönüp onlara bu namazı kıldırırdı. [1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٤٠٤ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ مِقْسَمٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «كَانَ مُعَاذٌ يُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيَؤُمُّ قَوْمَهُ، فَيُصَلِّي بِهِمْ تِلْكَ الصَّلَاةَ». [٤: ١]

2404- Câbir b. Abdillah der ki: Muâz, Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) yanında namazını kıldıktan sonra kavminin yanına dönüp onlara imam olup bu namazı kıldırırdı.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ صَلَّى فِي بَيْتِهِ أَوْ رَحْلِهِ، ثُمَّ حَضَرَ مَسْجِدَ الْجَمَاعَةِ أَنْ يُصَلِّيَ مَعَهُمْ ثَانِيًا

Evinde ya da Çadırında Namaz Kılana, Daha Sonra Cemaat Mescidinde Onlarla Bir Daha Kılmasının Emredilmesi

٢٤٠٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ رَجُلٍ مِنْ بَنِي الدُّئِلِ يُقَالُ لَهُ: بُسْرُ بْنُ مِحْجَنٍ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّهُ كَانَ فِي مَجْلِسٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، ثُمَّ رَجَعَ وَمِحْجَنٌ فِي مَجْلِسِهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مَنَعَكَ أَنْ تُصَلِّيَ مَعَ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 465/180; Bak hadis no: 2400.

[2] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 599; Bak hadis no: 2400.

النَّاسِ، أَلَسْتَ بِرَجُلٍ مُسْلِمٍ؟» قَالَ: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، وَلَكِنِّي قَدْ كُنْتُ صَلَّيْتُ فِي أَهْلِي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا جِئْتَ فَصَلِّ مَعَ النَّاسِ وَإِنْ كُنْتَ قَدْ صَلَّيْتَ». [١: ٧٨]

2405- Mihcen b. el-Edra anlatıyor: Kendisi, (bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte bir meclisin içerisinde bulunuyordu. Derken namaz için ezan okundu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ayağa kalkıp (cemaate) namaz kıldırdı. Sonra (yerine) geri döndü. Mihcen ise hâlen yerinde oturmaktaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: **"Cemaatle birlikte namaz kılmaktan seni alıkoyan şey nedir? Sen, Müslüman bir adam değil misin?"** buyurdu. Mihcen: "Evet (Müslüman bir kişiyim) ey Allah'ın Resûlü! Fakat ben ailemle birlikte namaz kılmıştım" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Geldiğinde namaz kılmış olsan bile, yine de cemaatle birlikte namaz kıl"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ أَخَّرَ إِقَامَةَ الصَّلَاةِ عَنْ وَقْتِهَا أَنْ يُصَلِّيَ وَحْدَهُ، ثُمَّ يُصَلِّيَ مَعَهُمْ ثَانِيًا إِذَا كَانَتْ فِي الْوَقْتِ

Cemaatle Namaz Geciktirildiğinde Kişinin Namazı Tek Başına Kılması ve Vakti İçinde Olduğu Müddetçe Bu Namazı Cemaatle de Birlikte Kılmasının Emredilmesi

٢٤٠٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى الْقَزَّازُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ الْبَرَاءِ، قَالَ: أَخَّرَ ابْنُ زِيَادٍ الصَّلَاةَ، فَأَتَانِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّامِتِ، فَأَلْقَيْتُ لَهُ كُرْسِيًّا، فَجَلَسَ عَلَيْهِ، [فَذَكَرْتُ لَهُ صَنِيعَ ابْنِ زِيَادٍ] فَعَضَّ عَلَى شَفَتِهِ، ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدِهِ عَلَى فَخِذِي، وَقَالَ: إِنِّي سَأَلْتُ أَبَا ذَرٍّ، فَضَرَبَ فَخِذِي كَمَا ضَرَبْتُ فَخِذَكَ، فَقَالَ: إِنِّي سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، وَضَرَبَ فَخِذِي كَمَا ضَرَبْتُ فَخِذَكَ، فَقَالَ: «صَلِّ الصَّلَاةَ لِوَقْتِهَا، فَإِنْ أَدْرَكْتَ مَعَهُمْ فَصَلِّ، وَلَا تَقُلْ: إِنِّي قَدْ صَلَّيْتُ فَلَا أُصَلِّي». [١: ٩٥]

2406- Ebu'l-Âliye el-Berâ anlatıyor: (Vali) İbn Ziyâd namazı geciktirmişti. Abdullah b. es-Sâmit yanıma gelince ona bir sandalye verdim ve oturdu. Sonra ona İbn Ziyâd'ın yaptığını söylediğimde dudağını ısırıp dizime vurarak şöyle dedi: "Bana sormuş olduğun gibi, ben de bu konuyu Ebû Zer'e sormuştum. O da dizine vurduğum gibi dizime vurup şöyle dedi: "Bana sormuş olduğun gibi,

---

[1] Elbânî: Hasen liğayrihi (Sahîh Ebî Dâvud 590); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Muvattâ 1/132; Ahmed 4/34; Nesâî 2/112.

ben de bu konuyu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormuştum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) dizine vurduğum gibi dizime vurup: **«Namazını vaktinde kıl. Eğer onlara yetişirsen onlarla da kıl. "Ben vaktinde namazımı kılmıştım, şimdi kılmayacağım" deme»** buyurdu."[1]

بَابُ الْوِتْرِ

Bâb: Vitir

٢٤٠٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «الْوِتْرُ حَقٌّ، فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِخَمْسٍ فَلْيُوتِرْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِثَلَاثٍ فَلْيُوتِرْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِوَاحِدَةٍ فَلْيُوتِرْ بِهَا، وَمَنْ شَقَّ عَلَيْهِ ذَلِكَ فَلْيُومِئْ إِيمَاءً». [١: ٤٢]

2407- Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Vitir namazı kılmak, haktır. Kim beş rekat vitir kılmaktan hoşlanırsa beş rekat vitir kılsın. Kim de üç rekat vitir kılmayı severse o da üç rekat vitir kılsın. Kim de bir rekat vitir kılmak isterse o da bir rekat vitir kılsın. Bu durum kime zorluk verirse o zaman (vücut organlarıyla) ima yoluyla/işaretle kılsın."**[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرِيضَةٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Haber

٢٤٠٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَدْرَكَ الصُّبْحَ وَلَمْ يُوتِرْ فَلَا وِتْرَ لَهُ». [٣: ٤٣]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 483); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/147; Müslim 648/242; Ebû Dâvûd 431; Tirmizî 176; Nesâî 2/75; İbn Mâce 1256.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/418; Ebû Dâvûd 1422; Nesâî 3/238; Darimî 1/371; Bak hadis no: 2411.

2408- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim sabah namazına yetişir de vitir kılamazsa o kimse için vitir namazı kılmak yoktur."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Haber

٢٤٠٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ جَارِيَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ثَمَانَ رَكَعَاتٍ وَأَوْتَرَ، فَلَمَّا كَانَتِ الْقَابِلَةُ اجْتَمَعْنَا فِي الْمَسْجِدِ، وَرَجَوْنَا أَنْ يَخْرُجَ إِلَيْنَا، فَلَمْ نَزَلْ فِيهِ حَتَّى أَصْبَحْنَا، ثُمَّ دَخَلْنَا فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، اجْتَمَعْنَا فِي الْمَسْجِدِ، وَرَجَوْنَا أَنْ تُصَلِّيَ بِنَا، فَقَالَ: «إِنِّي خَشِيتُ - أَوْ كَرِهْتُ - أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْكُمُ الْوِتْرُ». [٥: ٢٩]

2409- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ramazan ayında (bir gece Mescid'de) bize sekiz rekat namaz ve bir de vitir kıldırdı. Ertesi gece olunca, biz de Mescid'de toplandık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (Mescid'e) çıkıp da bize namaz kıldırmasını umduk. Biz de sabahlayıncaya kadar orada (geceyi kendi başımıza) namazla geçirdik. (Sabah olunca) biz: "Ey Allah'ın Resûlü! (Geceleyin) çıkıp da bize namaz kıldırmanı umduk" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Doğrusu ben, sizin üzerinize vitrin farz kılınmasından hoşlanmadım veya farz olur diye korktum"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «هَذَانِ خَبَرَانِ لَفْظَاهُمَا مُخْتَلِفَانِ، وَمَعْنَاهُمَا مُتَبَايِنَانِ، إِذْ هُمَا فِي حَالَتَيْنِ فِي شَهْرَيْ رَمَضَانَ، لَا فِي حَالَةٍ وَاحِدَةٍ فِي شَهْرٍ وَاحِدٍ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu iki hadis lafız olarak da, mânâ olarak da farklı olan hadislerdir. Tek bir ayda bir olay hakkında değil, Ramazan ayında iki farklı olay hakkında gelmişlerdir."

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/153); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/13; Müslim 754; Tirmizî 468; Nesâî 3/231; İbn Mâce 1189; Bak hadis no: 2414.

[2] Elbânî: Vitir lafzı olmaksızın hasen liğayrihi; doğrusu gece (namazı)dır; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2415.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Haber

٢٤١٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «الْوِتْرُ حَقٌّ، فَمَنْ شَاءَ فَلْيُوتِرْ بِخَمْسٍ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيُوتِرْ بِثَلَاثٍ، وَمَنْ شَاءَ فَلْيُوتِرْ بِوَاحِدَةٍ». [٥: ٣٤]

2410- Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Vitir namazı kılmak, haktır. Kim beş rekat vitir kılmak isterse beş rekat vitir kılsın. Kim de üç rekat vitir kılmak isterse o da üç rekat vitir kılsın. Kim de bir rekat vitir kılmak isterse o da bir rekat vitir kılsın."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden İkinci Haber

٢٤١١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَطَاءُ بْنُ يَزِيدَ اللَّيْثِيُّ، أَنَّهُ سَمِعَ أَبَا أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيَّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، أَنَّهُ قَالَ: «الْوِتْرُ حَقٌّ، فَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِخَمْسٍ فَلْيُوتِرْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِثَلَاثٍ فَلْيُوتِرْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِوَاحِدَةٍ فَلْيُوتِرْ بِهَا، وَمَنْ غَلَبَهُ ذَلِكَ فَلْيُومِئْ إِيمَاءً». [٥: ٣٤]

2411- Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Vitir namazı kılmak, haktır. Kim beş rekat vitir kılmaktan hoşlanırsa beş rekat vitir kılsın. Kim de üç rekat vitir kılmayı severse o da üç rekat vitir kılsın. Kim de bir rekat vitir kılmak isterse o da bir rekat vitir kılsın. Bu durum kime zorluk verirse o zaman (vücut organlarıyla) ima yoluyla/işaretle kılsın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1278; Mişkât 1265); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Nesâî 2/238; İbn Mâce 1190; Darimî 1/371.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1278; Mişkât 1265); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahihtir. Darimî 2407.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَالِثٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Üçüncü Haber

٢٤١٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ بِحَرَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَمْرٍو الْبَجَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا زُهَيْرُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ الْحُرِّ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّهُ «كَانَ يُوتِرُ عَلَى الْبَعِيرِ، وَيَذْكُرُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ». [٥: ٣٤]

2412- Nâfi'nin bildirdiğine göre İbn Ömer, deve üzerinde namaz kılardı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in de böyle yaptığını söylerdi.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ رَابِعٍ يُصَرِّحُ بِأَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Dördüncü Haber

٢٤١٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ، أَنَّهُ قَالَ: كُنْتُ أَسِيرُ مَعَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ بِطَرِيقِ مَكَّةَ، فَلَمَّا خَشِيتُ الصُّبْحَ نَزَلْتُ فَأَوْتَرْتُ، ثُمَّ أَدْرَكْتُهُ، فَقَالَ لِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ: أَيْنَ كُنْتَ؟ فَقُلْتُ: خَشِيتُ الْفَجْرَ فَنَزَلْتُ فَأَوْتَرْتُ، فَقَالَ: «أَلَيْسَ لَكَ فِي رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أُسْوَةٌ؟» فَقُلْتُ: بَلَى، قَالَ: «فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُوتِرُ عَلَى الْبَعِيرِ». [٥: ٣٤]

2413- Saîd b. Yesâr anlatıyor: Mekke yolunda İbn Ömer ile beraberdim. Sabahın olmasından korkup bineğimden indim ve vitir namazını kıldım. İbn Ömer: "Resûlullah'ta senin için iyi bir örnek yok mu?" diye sordu. Ben: "Evet var" cevabını verince ise: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) devenin üzerinde vitir namazını kılardı" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1109); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/13; Buhârî 1000; Müslim 700/38; Nesâî 3/232.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/124; Ahmed 2/57; Buhârî 999; Müslim 700/36; Tirmizî 472; Nesâî 3/232; İbn Mâce 1200; Darimî 1/373.

ذِكْرُ خَبَرٍ خَامِسٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Beşinci Haber

٢٤١٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْخُزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي نَضْرَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ أَدْرَكَهُ الصُّبْحُ فَلَمْ يُوتِرْ، فَلَا وِتْرَ لَهُ». [٥: ٣٤]

2414- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim sabah namazına yetişir de vitir kılamazsa o kimse için vitir namazı kılmak yoktur."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ سَادِسٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Altıncı Haber

٢٤١٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ جَارِيَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ ثَمَانَ رَكَعَاتٍ، وَأَوْتَرَ، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الْقَابِلَةُ اجْتَمَعْنَا فِي الْمَسْجِدِ، وَرَجَوْنَا أَنْ يَخْرُجَ فَيُصَلِّيَ بِنَا، فَأَقَمْنَا فِيهِ حَتَّى أَصْبَحْنَا، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، رَجَوْنَا أَنْ تَخْرُجَ فَتُصَلِّيَ بِنَا، قَالَ: «إِنِّي كَرِهْتُ - أَوْ خَشِيتُ - أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْكُمُ الْوِتْرُ». [٥: ٣٤]

2415- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Ramazan ayında (bir gece Mescid'de) bize sekiz rekat namaz ve bir de vitir kıldırdı. Ertesi gece olunca, biz de Mescid'de toplandık. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (Mescid'e) çıkıp da bize namaz kıldırmasını umduk. Biz de sabahlayıncaya kadar orada (geceyi kendi başımıza) namazla geçirdik. (Sabah olunca) biz: "Ey Allah'ın Resûlü! (Geceleyin) çıkıp da bize namaz kıldırmanı umduk" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Doğrusu ben, sizin üzerinize vitrin farz kılınmasından hoşlanmadım veya farz olur diye korktum"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2408.

[2] Elbânî: Hasen liğayrihi; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2409.

ذِكْرُ خَبَرٍ سَابِعٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Yedinci Haber

٢٤١٦ - أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ أَحْمَدَ الْجُرْجَانِيُّ بِحَلَبَ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، حَدَّثَنَا نُوحُ بْنُ قَيْسٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ قَيْسٍ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَمِ افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ مِنَ الصَّلَاةِ؟ قَالَ: «خَمْسُ صَلَوَاتٍ»، قَالَ: هَلْ قَبْلَهُنَّ أَوْ بَعْدَهُنَّ شَيْءٌ؟ فَقَالَ ﷺ: «افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ صَلَوَاتٍ خَمْسًا»، قَالَ: فَحَلَفَ الرَّجُلُ بِاللَّهِ: لَا يَزِيدُ عَلَيْهِنَّ وَلَا يَنْقُصُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «إِنْ صَدَقَ دَخَلَ الْجَنَّةَ». [٥: ٣٤]

2416- Enes b. Mâlik anlatıyor: Bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Allah'ın kullarına namazlardan farz kıldığı şey nedir?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Beş vakit namaz"** buyurdu. Adam: "Bu beş vakit namazın öncesinde veya sonrasında (farz kıldığı) herhangi bir şey var mı?" diye sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah kullarına beş vakit namazı farz kılmıştır"** buyurdu. Adam: "Bu beş vakit namazın öncesinde veya sonrasında herhangi bir şey var mı?" diye tekrar sordu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (tekrar): **"Allah kullarına beş vakit namazı farz kılmıştır"** buyurdu.

Enes der ki: Adam, bunlara hiçbir şeyi ilave etmeyeceğine ve bunlardan hiçbir şeyi de eksiltmeyeceğine dair Allah adına yemin etti. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Eğer doğru söylediyse cennete girer"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَامِنٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Sekizinci Haber

٢٤١٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عَدِيٍّ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى بْنِ حِبَّانَ، عَنِ ابْنِ مُحَيْرِيزٍ، عَنِ الْمُخْدَجِيِّ، قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا مُحَمَّدٍ - رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ - عَنِ الْوِتْرِ، فَقَالَ: الْوِتْرُ وَاجِبٌ كَوُجُوبِ الصَّلَاةِ، فَأَتَى عُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ، فَذُكِرَ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: كَذَبَ أَبُو مُحَمَّدٍ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «خَمْسُ صَلَوَاتٍ افْتَرَضَهُنَّ اللَّهُ عَلَى عِبَادِهِ، [مَنْ] لَمْ يَنْتَقِصْ مِنْهُنَّ شَيْئًا

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/4); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1448.

اسْتِخْفَافًا بِحَقِّهِنَّ، فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ جَاعِلٌ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَهْدًا أَنْ يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ، وَمَنْ جَاءَ بِهِنَّ وَقَدِ انْتَقَصَ مِنْهُنَّ شَيْئًا اسْتِخْفَافًا بِحَقِّهِنَّ، لَمْ يَكُنْ لَهُ عِنْدَ اللَّهِ شَيْءٌ، إِنْ شَاءَ عَذَّبَهُ، وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُ». [٥: ٣٤]

2417- Muhdecî anlatıyor: Bir adam, Ensâr'dan Ebû Muhammed diye künyelenen bir adama vitir hakkında sorunca: "Vitir namazı, (normal) namaz gibi vaciptir" dedi. Muhdecî, Ubâde b. Sâmit'in yanına giderek Ebû Muhammed'in dediğini ona haber verdi. Bunun üzerine Ubâde dedi ki: "Ebû Muhammed yalan söylüyor. Ben Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah, kullarına beş vakit namazı farz kıldı. Kim bunlardan hiçbirini zayi etmeden, hukukunu hafife almadan gereği şekilde kılarsa, bu kimsenin Allah katında kendisini cennete koyacağına dair ahidnamesi vardır. Kim de hukukunu hafife alarak beş vakit namazı kılmazsa Allah'ın bu kimseye verilmiş hiç bir sözü yoktur. Dilerse azap eder, dilerse onu bağışlar"** buyurduğunu işittim.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ تَاسِعٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ

Vitrin Farz Olmadığına Delalet Eden Dokuzuncu Haber

٢٤١٨ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ إِسْمَاعِيلَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ». [٥: ٣٤]

2418- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Büyük günahlardan kaçınıldığı müddetçe, beş vakit namaz ile iki cuma, aralarında işlenen günahlara kefârettir"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (Mişkât 570; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/141); Şuayb: Hadis sahihtir. Muvattâ 1/123; Ahmed 5/315; Ebû Dâvûd 1420; Nesâî 1/230; İbn Mâce 1401; Darimî 1/370.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/137; es-Silsiletu's-sahîha 3322); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1730.

ذِكْرُ خَبَرٍ عَاشِرٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ غَيْرُ فَرْضٍ عَلَى أَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

Vitrin Müslümanlardan Bir Kimseye Farz Olmadığına Delalet Eden Onuncu Haber

٢٤١٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أُمَيَّةُ بْنُ بِسْطَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أُمَيَّةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ صَيْفِيٍّ، عَنْ أَبِي مَعْبَدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمَّا بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ قَالَ: «إِنَّكَ تَقْدُمُ عَلَى قَوْمٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ، فَلْيَكُنْ أَوَّلَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ عِبَادَةُ اللَّهِ، فَإِذَا عَرَفُوا اللَّهَ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، فَإِذَا فَعَلُوهُ فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ زَكَاةً تُؤْخَذُ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِذَا أَطَاعُوا بِهَذَا فَخُذْ مِنْهُمْ، وَتَوَقَّ كَرَائِمَ أَمْوَالِ النَّاسِ». [٥: ٣٤]

2419- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz b. Cebel'i, Yemen'e gönderirken kendisine şöyle buyurmuştur: **"Kitap ehli olan bir topluluğun içine gidiyorsun. Yanlarına vardığın zaman ilk olarak onları Allah'a kulluk etmeye davet edersin. Eğer kabul ederlerse Yüce Allah'ın gece ve gündüz olmak üzere günde beş vakit namazı kendilerine farz kıldığını bildir. Bunu da kabul ederlerse Yüce Allah'ın zenginlerinden alınıp geri fakirlerine dağıtılmak üzere malları konusunda zekatı farz kıldığını bildir. Bu konuda da sana itaat gösterdikleri zaman onlardan (zekatı) al, ancak mallarının en iyisini almaktan kaçın."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «الِاسْتِدْلَالُ بِمِثْلِ هَذِهِ الْأَخْبَارِ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ تَكْثُرُ فِيمَا ذَكَرْنَا مِنْهَا غُنْيَةٌ لِمَنْ وَفَّقَهُ اللَّهُ لِلسَّدَادِ، وَهَدَاهُ لِسُلُوكِ الرَّشَادِ أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ، وَكَانَ بَعْثُ الْمُصْطَفَى ﷺ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ إِلَى الْيَمَنِ قَبْلَ خُرُوجِهِ مِنَ الدُّنْيَا بِأَيَّامٍ يَسِيرَةٍ، وَأَمَرَهُ ﷺ أَنْ يُخْبِرَهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي يَوْمِهِمْ وَلَيْلَتِهِمْ، وَلَوْ كَانَ الْوِتْرُ فَرْضًا، أَوْ شَيْئًا زَادَهُ اللَّهُ ﷻ لِلنَّاسِ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ كَمَا زَعَمَ مَنْ جَهِلَ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ، وَلَمْ يُمَيِّزْ بَيْنَ صَحِيحِهَا وَسَقِيمِهَا، لَأَمَرَ الْمُصْطَفَى ﷺ مُعَاذَ بْنَ جَبَلٍ أَنْ يُخْبِرَهُمْ أَنَّ اللَّهَ ﷻ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 156.

فَرَضَ عَلَيْهِمْ سِتَّ صَلَوَاتٍ لَا خَمْسًا، فَفِيهَا وَصَفْنَا أَبْيَنُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ، وَبِاللَّهِ التَّوْفِيقُ».

Ebû Hâtim der ki: Vitrin farz olmadığına delalet eden bu tür haberler, burada zikrettiklerimizden çoktur. Ancak burada zikrettiğimiz hadisler, düşünce olarak da, hayat olarak da doğruyu bulmaya muvaffak kılınanlar için vitrin farz olmadığı konusunda yeterli olacaktır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Muâz b. Cebel'i Yemen'e vefatından birkaç gün önce göndermişti. Gönderirken de Yemen ahalisine Yüce Allah'ın gecesi ve gündüzüyle günde beş vakit namazı farz kıldığını bildirmesini emretmişti. Şayet vitir namazı farz olsaydı ya da hadis ilminin cahili olan ve doğrusunu eğrisinden ayıramayanların iddia ettiği gibi farz namazlara ilave edilen bir şey olsaydı, Muâz b. Cebel'i gönderen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Yemen ahalisine Yüce Allah'ın farz kıldığı namazların beş değil, altı tane olduğunu bildirmesini emrederdi. Bu da vitir namazının farz olmadığını çok açık bir şekilde göstermektedir. Doğruya ulaşmak Allah'ın sayesinde gerçekleşir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْمَرْءَ إِذَا أَصْبَحَ وَلَمْ يُوتِرْ مِنَ اللَّيْلِ لَيْسَ عَلَيْهِ إِعَادَةُ الْوِتْرِ فِيمَا بَعْدَهُ

Sabah Olduğunda Kişinin Geceden Kılamadığı Vitri Daha Sonra Kılmasının Gerekmediğine Delalet Eden Haber

٢٤٢٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ أَخْزَمَ، حَدَّثَنَا أَبُو قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا مَرِضَ فَلَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ، صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً». [٥: ٤٧]

2420- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) rahatsız olduğu zaman gece kılamadığı namazların yerine gündüz vakti on iki rekât kılardı."[1]

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1213); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Müslim 746/141; Ebû Dâvûd 1342; Bak hadis no: 2642, 2644, 2646.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْوِتْرَ لَا يُصَلَّى إِلَّا عَلَى الْأَرْضِ

Vitrin Ancak Yer Üzerinde Kılınabileceğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٢١ - حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَبِّحُ عَلَى رَاحِلَتِهِ قِبَلَ أَيِّ وَجْهٍ تَوَجَّهَ، وَيُوتِرُ عَلَيْهَا، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يُصَلِّي عَلَيْهَا الْمَكْتُوبَةَ» قَالَ سَالِمٌ: «وَكَانَ ابْنُ عُمَرَ يُصَلِّي عَلَى دَابَّتِهِ مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ يَسِيرُ لَا يُبَالِي حَيْثُ كَانَ وَجْهُهُ». [١:٤]

2421- Sâlim, babasından (Abdullah b. Ömer'den) bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yönü ne tarafa olursa olsun, bineğinin üzerinde nafile ve vitir namazı kılardı. Fakat binek üzerinde farz namazı kılmazdı."

Sâlim dedi ki: "İbn Ömer yolculukta gece vakti bineği üzerinde namaz kılar ve yüzü hangi tarafa yönelik olursa olsun buna aldırmazdı."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ الْوِتْرِ الَّذِي إِذَا أَرَادَ الْمَرْءُ أَوْتَرَ بِهِ

Kişinin Kılmak İstediği Vitrin Vasfı

٢٤٢٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دَاوُدَ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ». [٥: ٣٤]

2422- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tek rekat vitir kılardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1149); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 1098; Müslim 700/39; Ebû Dâvûd 1224; Nesâî 1/243, 1/244; Bak hadis no: 2517.

[2] Elbânî: Sahih (Mişkât 1285; es-Silsiletu's-sahîha 2962); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 6/74; Ebû Dâvûd 1336; Nesâî 2/30; İbn Mâce 1177; Darimî 1/372; Bak hadis no: 2423, 2427.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِإِبَاحَةِ اسْتِعْمَالِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Zikrettiğimiz Kılınış Şeklinin Mubahlığına Delalet Eden İkinci Haber

٢٤٢٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ». [٥: ٣٤]

2423- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tek rekat vitir kılardı."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْتَصِرَ مِنْ وِتْرِهِ عَلَى رَكْعَةٍ وَاحِدَةٍ إِذَا صَلَّى بِاللَّيْلِ

Kişinin Geceleyin Kılacağında Bir Rekat Vitirle Yetinmesinin Müstehaplığı

٢٤٢٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى خَتٌّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ الْخَيَّاطُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْتَرَ بِرَكْعَةٍ». [٥: ٤]

2424- Abdullah b. Abbâs der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vitri bir rekat kılardı."[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الصَّلَاةَ رَكْعَةً وَاحِدَةً غَيْرُ جَائِزٍ

Namazın Bir Rekat Olarak Kılınmasının Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٢٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْأَشْعَثُ بْنُ سُلَيْمٍ، عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ زَهْدَمَ، قَالَ: كُنَّا مَعَ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ بِطَبَرِسْتَانَ، فَقَالَ: أَيُّكُمْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَاةَ الْخَوْفِ؟ فَقَالَ حُذَيْفَةُ: أَنَا، قَالَ: «فَقَامَ حُذَيْفَةُ وَصَفَّ النَّاسَ خَلْفَهُ صَفَّيْنِ: صَفًّا خَلْفَهُ، وَصَفًّا

---

[1] Elbânî: Sahih (Mişkât 1285; es-Silsiletu's-sahîha 2962); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 2422; Bak hadis no: 2431.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 1/327/294); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/221, 1/122; Buhârî 183; Müslim 763/182; Ebû Dâvûd 1367; Nesâî 3/210, 3/211; İbn Mâce 1363; Bak hadis no: 2428, 2621.

مُوَازِيَ الْعَدُوِّ، فَصَلَّى بِالَّذِينَ خَلْفَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ انْصَرَفَ هَؤُلَاءِ مَكَانَ هَؤُلَاءِ، وَجَاءَ أُولَئِكَ فَصَلَّى بِهِمْ رَكْعَةً، وَلَمْ يَقْضُوا». [٤: ٢٣]

2425- Sa'lebe b. Zehdem anlatıyor: Taberistân'da Saîd b. el-As ile beraberdik. Bize: "Hanginiz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile korku namazı kıldı?" diye sorunca, Huzeyfe: "Ben kıldım" dedi. Huzeyfe kalkıp Müslümanları arkasında iki saf yaptı. Bir saf hemen arkasında, bir saf da düşmana karşı durdu. Arkasında olanlara bir rekat kıldırdıktan sonra diğerleriyle yer değiştirdiler. Sonradan gelenlere de bir rekat kıldırdı ve sonradan bu rekatın üzerine bir rekat daha kılmadılar.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ أَبْطَلَ الْوِتْرَ بِرَكْعَةٍ وَاحِدَةٍ

Vitrin Bir Rekat Kılınamayacağını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٢٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمُقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ، فَقَالَ: «يُصَلِّي أَحَدُكُمْ مَثْنَى مَثْنَى، حَتَّى إِذَا خَشِيَ أَنْ يُصْبِحَ سَجَدَ سَجْدَةً تُوتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى». [٤: ٢٣]

2426- İbn Ömer der ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sorunca: **"İkişer rekât olarak kılınız. Sabah namazının geçmesinden korkan ise bir rekât kılsın. Bu rekât, önceki kıldıklarını vitre çevirir"** cevabını verdi.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْوِتْرَ بِالرَّكْعَةِ الْوَاحِدَةِ غَيْرُ جَائِزٍ

Vitri Bir Rekat Kılmanın Caiz Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٢٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ». [٥: ٣٤]

2427- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tek rekat vitir kılardı."[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 3/44); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 5/385; Ebû Dâvûd 1246; Nesâî 3/168.

[2] Elbânî: Sahih (Salâtu't-terâvîh 106); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/123; Buhârî 990; Müslim 749/145; Ebû Dâvûd 1326; Nesâî 3/233; İbn Mâce 1320; Bak hadis no: 2620, 2622, 2623, 2624.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ عُرْوَةُ، عَنْ عَائِشَةَ

Bu Hadisi Âişe'den Rivayette Urve'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٢٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى خَتٌّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ الْخَيَّاطُ، حَدَّثَنَا مَالِكٌ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْتَرَ بِرَكْعَةٍ». [٥: ٣٤]

2428- Abdullah b. Abbâs der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vitri bir rekat kılardı."[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُوتِرَ الْمَرْءُ بِثَلَاثِ رَكَعَاتٍ غَيْرِ مَفْصُولَةٍ

Fasılasız Olarak Üç Rekat Vitir Kılmanın Yasaklanışı

٢٤٢٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَعَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ قَالَ: «لَا تُوتِرُوا بِثَلَاثٍ، أَوْتِرُوا بِخَمْسٍ، أَوْ بِسَبْعٍ، وَلَا تَشَبَّهُوا بِصَلَاةِ الْمَغْرِبِ». [٢: ٤٣]

2429- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Vitir namazını üç rekat kılmayınız. Vitri, beş rekat veya yedi rekat olarak kılınız. Vitri, (üç rekat kılmak suretiyle) akşam namazına benzetmeyiniz."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/120; Ahmed 6/35; Müslim 736/121; Ebû Dâvûd 1335; Tirmizî 440; Nesâî 3/234; Bak hadis no: 2422.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 1/327/294); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2424.

[3] Elbânî: Sahih (Salâtu't-terâvîh 100); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ «أَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ كُلَّ أَرْبَعِ رَكَعَاتٍ بِتَسْلِيمَةٍ، وَيُوتِرُ بِثَلَاثٍ بِتَسْلِيمَةٍ»

İlimde Derinliği Olmayana, Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarını Her Dört Rekatta Bir Selam ve Vitri Üç Selamla Kıldığı İzlenimi Veren Haber

٢٤٣٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ: كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ؟ فَقَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ، وَلَا فِي غَيْرِهِ، يَزِيدُ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً: يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا، قَالَتْ عَائِشَةُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ؟ فَقَالَ: «يَا عَائِشَةُ، إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ، وَلَا يَنَامُ قَلْبِي». [٥: ١]

2430- Ebû Seleme b. Abdirrahman bildiriyor: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) eşi Âişe'ye Allah Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem) Ramazan ayında gece namazını sorduğumda şöyle dedi: "Ramazan ayında ve diğer aylarda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazı olarak on bir rekattan fazla kılmazdı. İlk önce dört rekât kılardı ki bunların güzelliği ile uzunluğunu sorma! Sonra bir dört rekât daha kılardı ki bunların da güzelliği ile uzunluğunu sorma! En sonunda da üç rekât kılardı. Ona: «Ey Allah'ın Resûlü! Vitir kılmadan mı uyuyacaksın?» dediğimde: **«Ey Âişe! Benim gözlerim uyur, ancak kalbim uyumaz»** karşılığını verdi."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: يُصَلِّي أَرْبَعًا، أَرَادَتْ بِهِ بِتَسْلِيمَتَيْنِ، وَقَوْلُهَا: يُصَلِّي ثَلَاثًا، أَرَادَتْ بِهِ بِتَسْلِيمَتَيْنِ لِيَكُونَ الْوِتْرُ رَكْعَةً مِنْ آخِرِ صَلَاةِ اللَّيْلِ

Üstte Geçen Âişe Hadisinde "Dört Rekat Kılardı" Sözüyle İki Selamla Kıldığını; "Üç Rekat Kılardı" Sözüyle de Vitrin Gece Namazının Son Rekatı Olması İçin İki Selamla Kıldığını Kastetmesi

٢٤٣١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُرْوَةُ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي

---

[1] Elbânî: Sahih (Salâtu't-terâvîh 19-20); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/120; Ahmed 6/36; Buhârî 1147; Müslim 738/125; Ebû Dâvûd 1341; Tirmizî 439; Nesâî 3/234; Bak hadis no: 2613.

عَائِشَةُ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَفْرُغَ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ إِلَى أَنْ يَنْصَدِعَ الْفَجْرُ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً يُسَلِّمُ مِنْ كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، وَيُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ، وَيَمْكُثُ فِي سُجُودِهِ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ، فَإِذَا سَكَتَ الْأَذَانُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ». [٥: ١٠]

2431- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı ile tan yeri ağarması arasında on bir rekât kılardı ve her iki rekâtta bir selam verir, bir rekât ta vitir kılardı. Secdesinde de başını kaldırmadan sizden birinin elli âyet okuyacağı bir süre kadar kalırdı. Müezzin sabah ezanını bitirince kalkıp kısa iki rekât kılar, sonra müezzin kendisini çağırıncaya kadar sağ tarafına uzanırdı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَفْصِلُ بِالتَّسْلِيمِ بَيْنَ الرَّكْعَتَيْنِ وَالثَّالِثَةِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vasfedilen Namazda İki Rekat ile Üçüncüsünün Arasını Selamla Ayırmış Olması

٢٤٣٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الْغَزِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُفَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَمْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ يُوتِرُ بَعْدَهَا: سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَيَقْرَأُ فِي الْوِتْرِ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ» [٥: ٣٤]

2432- Hz. Âişe bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vitir namazının ilk iki rekatında A'lâ ile Kâfirûn Sûresini okurdu. Tek rekat (olan üçüncü rekat)ta ise İhlâs, Felak ile Nâs Sûrelerini okurdu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Salâtu't-terâvîh 106); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 6/83; Ebû Dâvûd 1336; Nesâî 2/30; İbn Mâce 1358; Bak hadis no: 2423, 2612.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1280); Şuayb: İsnâdı hasendir. Tirmizî 463; Bak hadis no: 2448.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِالْفَصْلِ بَيْنَ الشَّفْعِ وَالْوِتْرِ

Çift Rekatla Tekli Rekatın Arasının Ayrılacağını Belirten Haber

٢٤٣٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ الْخُلْقَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبِي يَقُولُ: أَخْبَرَنَا أَبُو حَمْزَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الصَّائِغِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَفْصِلُ بَيْنَ الشَّفْعِ وَالْوِتْرِ». [٥: ٣٤]

2433- Abdullah b. Ömer der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (vitir namazında) çift rekat ile tek rekatını arasını (selam vermekle) ayırırdı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ إِذَا أَوْتَرَ بِثَلَاثٍ فَصَلَ بَيْنَ الثِّنْتَيْنِ وَالْوَاحِدَةِ بِتَسْلِيمَةٍ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üç Rekat Vitirde İkincisi İle Üçüncü Rekatın Arasını Selamla Ayırması

٢٤٣٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنِ الْوَضِينِ بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَفْصِلُ بَيْنَ الشَّفْعِ وَالْوِتْرِ بِتَسْلِيمٍ يُسْمِعُنَاهُ». [٥: ٣٤]

2434- Abdullah b. Ömer der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (vitir namazında) çift rekat ile tek rekatını arasını bize işittirecek şekilde selam vermekle ayırırdı."[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ رَفْعُ الصَّوْتِ بِالتَّسْلِيمِ بَيْنَ شَفْعِهِ وَوِتْرِهِ مِنْ صَلَاتِهِ

Kişinin Çift Rekatla Tek Rekatın Arasını Yüksek Sesle Selam Vererek Ayırmasının Müstehaplığı

٢٤٣٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَتَّابُ بْنُ زِيَادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو حَمْزَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ الصَّائِغِ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْصِلُ بَيْنَ الشَّفْعِ وَالْوِتْرِ بِتَسْلِيمٍ يُسْمِعُنَاهُ». [٥: ٤]

2435- Abdullah b. Ömer der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (vitir namazında) çift rekat ile tek rekatını arasını bize işittirecek şekilde selam vermekle ayırırdı."[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/32); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 2435.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/32); Şuayb: Hadis takviye ile sahihtir.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ الْوِتْرِ بِثَلَاثِ رَكَعَاتٍ لِمَنْ أَرَادَ ذَلِكَ

İsteyen Kimsenin Vitri Üç Rekat Kılmasının Mubahlığı

٢٤٣٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو حَفْصٍ الْأَبَّارُ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ زُبَيْدٍ الْإِيَامِيِّ، وَطَلْحَةَ، عَنْ ذَرٍّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُوتِرُ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ». [٥: ٣٤]

2436- Ubey b. Ka'b bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) A'lâ, Kâfirûn ve İhlâs Sûreleri ile vitir namazı kılardı."[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ قَدْ كَانَ يُوتِرُ بِأَكْثَرَ مِنْ وَاحِدَةٍ إِذَا صَلَّى بِاللَّيْلِ فِي بَعْضِ اللَّيَالِي دُونَ الْبَعْضِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bazı Gecelerde Birden Fazla Rekatla Vitir Kıldığının Beyanı

٢٤٣٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُوتِرُ مِنْهَا بِخَمْسٍ، لَا يَجْلِسُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْخَمْسِ إِلَّا فِي آخِرِهِنَّ، يَجْلِسُ ثُمَّ يُسَلِّمُ». [٥: ١]

2437- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazı olarak on üç rekat kılardı. Bunlardan beşi ile vitir yapardı. Bu beş rekatın hiç birinde oturmazdı. Sadece son rekatta oturup selam verirdi."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/32); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Muvattâ 1/125; Ahmed 2/76; Buhârî 991; Bak hadis no: 2433.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1279); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 1423; Nesâî 3/244; İbn Mâce 1171; Bak hadis no: 2450.

[3] Elbânî: Sahih (Salâtu't-terâvîh 104): Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/50; Müslim 737/123; Ebû Dâvûd 1338; Tirmizî 459; Bak hadis no: 2440.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُوتِرَ بِغَيْرِ الْعَدَدِ الَّذِي وَصَفْنَاهُ

Kişinin Üstte Belirtilen Sayıdan Farklı Olarak Vitir Kılmasının Mubahlığı

٢٤٣٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَوْتَرَ بِخَمْسٍ، وَأَوْتَرَ بِسَبْعٍ». [٥: ٣٤]

2438- Hz. Âişe bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vitir namazı olarak bazen beş bazen de yedi rekat kıldı."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ وِتْرِ الْمَرْءِ إِذَا أَوْتَرَ بِخَمْسِ رَكَعَاتٍ

Beş Rekat Olarak Kılınmak İstenen Vitir

٢٤٣٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ مُوسَى الْحَادِي، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، وَحَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُوتِرُ بِخَمْسِ رَكَعَاتٍ لَا يَقْعُدُ إِلَّا فِي آخِرِهِنَّ». [٥: ٣٤]

2439- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beş rekât vitir kılar ve sadece sonuncu rekâtta otururdu.[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِإِبَاحَةِ اسْتِعْمَالِ مَا وَصَفْنَاهُ

Üstte Vasfedildiği Şekilde Kılmanın Mubahlığını Belirten İkinci Haber

٢٤٤٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدَةُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُوتِرُ بِخَمْسٍ، لَا يَجْلِسُ فِي شَيْءٍ مِنَ الْخَمْسِ إِلَّا فِي آخِرِهِنَّ، يَجْلِسُ ثُمَّ يُسَلِّمُ». [٥: ٣٤]

2440- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beş rekat vitir namazı kılar, bu beş rekatın da yalnız son rekatında oturur ve selam verirdi."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2961); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2439.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 6/161; Bak hadis no: 2438.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis

ذِكْرُ وَصْفِ وِتْرِ الْمَرْءِ إِذَا أَوْتَرَ بِسَبْعِ رَكَعَاتٍ

Kişinin Yedi Rekat Olarak Vitri Kılması

٢٤٤١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، أَنَّ عَائِشَةَ سُئِلَتْ عَنْ وِتْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَتْ: «كُنَّا نُعِدُّ لَهُ سِوَاكَهُ وَطَهُورَهُ، فَيَبْعَثُهُ اللَّهُ لِمَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَهُ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَتَسَوَّكُ وَيَتَوَضَّأُ، ثُمَّ يُصَلِّي سَبْعَ رَكَعَاتٍ، وَلَا يَجْلِسُ فِيهِنَّ إِلَّا عِنْدَ السَّادِسَةِ، فَيَجْلِسُ وَيَذْكُرُ اللَّهَ وَيَدْعُو». [٥: ٣٤]

2441- Sa'd b. Hişâm bildiriyor: Hz. Âişe'ye Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in vitri sorulunca şöyle anlattı: "Ona misvak ve abdest suyunu hazırlardık. Allah O'nu geceleyin ne zaman dilerse uyandırırdı. O da hemen dişlerini misvaklar, abdest alır ve yedi rekat namaz kılardı. Sadece altıncı rekatta oturur, Allah'ı zikreder ve ona dua ederdi."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُوتِرَ بِتِسْعِ رَكَعَاتٍ

Kişinin Vitri Dokuz Rekat Olarak Kılmasının Mubahlığı

٢٤٤٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَوْتَرَ بِتِسْعِ رَكَعَاتٍ لَمْ يَقْعُدْ إِلَّا فِي الثَّامِنَةِ، فَيَحْمَدُ اللَّهَ وَيَذْكُرُهُ وَيَدْعُو، ثُمَّ يَنْهَضُ وَلَا يُسَلِّمُ، ثُمَّ يُصَلِّي التَّاسِعَةَ وَيَذْكُرُ اللَّهَ وَيَدْعُو، ثُمَّ يُسَلِّمُ تَسْلِيمًا يُسْمِعُنَاهُ، ثُمَّ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ». [٥: ٣٤]

2442- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vitir namazını dokuz rekat olarak kıldığında sekizinci rekatta oturup Allah'a hamd eder, O'nu zikreder, dua eder, sonra selâm vermeden ayağa kalkar ve dokuzuncu rekatı da kılardı. Dokuzuncu rekatın teşehhüdüne oturunca Allah'ı zikreder, dua eder ve bize duyuracak şekilde selâm verirdi. Sonra da oturduğu yerden iki rekat daha kılardı. Yaşlanıp zayıf düştüğü zaman yedi rekat olarak vitir kılar, sadece altıncı

---

no: 2437.

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/33; Sahîh Ebî Dâvud 1213). Ahmed 6/53, 6/54.

rekatta teşehhüde oturur, selâm vermeden ayağa kalkarak yedinci rekatı da kılar; sonra selâm verirdi. Sonra oturduğu yerde iki rekat daha kılardı.[1]

ذِكْرُ الْوَقْتِ الْمُسْتَحَبِّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُوتِرَ فِيهِ إِذَا كَانَ مُتَهَجِّدًا

Teheccüde Kalkmış Kimsenin Vitir Kılması Müstehab Olan Vakit

٢٤٤٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ عَيَّاشٍ، عَنْ أَبِي حَصِينٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ وَثَّابٍ، عَنْ مَسْرُوقٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ وِتْرِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَتْ: «كُلِّ اللَّيْلِ قَدْ أَوْتَرَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَوَّلَهُ وَأَوْسَطَهُ، فَانْتَهَى وِتْرُهُ حِينَ مَاتَ إِلَى السَّحَرِ». [٥: ٣٤]

2443- Mesrûk anlatıyor: Hz. Âişe'ye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) vitrini sordum. Şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gecenin tamamında vitir kılmıştır. Başında, ortasında. Vefat edeceği gün ise O'nun vitir namazı, seher vaktine kadar sarkmıştı."[2]

ذِكْرُ الْوَقْتِ الَّذِي يُوتِرُ فِيهِ الْمَرْءُ بِاللَّيْلِ إِذَا عَقَّبَ تَهَجُّدَهُ بِهِ

Kişinin Geceleyin Teheccüdün Akabinde Vitir Kılacağı Vakit

٢٤٤٤ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ رَجَاءٍ، عَنْ إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَشْعَثَ بْنِ أَبِي الشَّعْثَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ مَسْرُوقٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ: مَتَى كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُوتِرُ؟ قَالَتْ: «إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ يَعْنِي الدِّيكَ، وَكَانَ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَيْهِ أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ. [٥: ٤٧]

2444- Mesrûk der ki: Hz. Âişe: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) ne zaman vitir kılardı?" diye sordum. "Horozların öttüğünü duyunca kılardı. Onun en fazla sevdiği amel, az da olsa devamlı yapılanı idi" cevabını verdi.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 746; Ebû Dâvûd 1342; Nesâî 3/241; İbn Mâce 1191.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1289); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 6/129; Buhârî 996; Müslim 745/137; Ebû Dâvûd 1435; Tirmizî 456; Nesâî 3/230; İbn Mâce 1185; Darimî 1/372.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1190); Şuayb: İsnâdı ceyyiddir. Ahmed 6/110; Buhârî 1132; Müslim 741; Ebû Dâvûd 1317; Nesâî 3/208.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِمُبَادَرَةِ الصُّبْحِ بِالْوِتْرِ

Vitri Sabahın Vakti Girmeden Kılmanın Emredilmesi

٢٤٤٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمُقَابِرِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «بَادِرُوا الصُّبْحَ بِالْوِتْرِ». [١: ٧٨]

«تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ أَبِي زَائِدَةَ، قَالَهُ الشَّيْخُ»

2445- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Vitir namazını sabahın vakti girmeden önce kılınız."**

Ebû Hâtim ekledi: Bunu rivayette İbn Ebî Zâide tek kalmıştır.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ تَأْخِيرَ الْوِتْرِ إِلَى آخِرِ اللَّيْلِ إِذَا طَمَعَ فِي التَّهَجُّدِ، وَتَعْجِيلِهِ قَبْلَ النَّوْمِ إِذَا كَانَ آيِسًا مِنْهُ

Teheccüdü Düşünen Kişinin Vitri Gece Sonuna Geciktirmesinin, Teheccüdü Düşünmeyen Kişinin İse Vitri Erkenden Kılmasının Mubahlığı

٢٤٤٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، وَأَبُو يَعْلَى، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبَّادٍ الْمَكِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سُلَيْمٍ، عَنْ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِأَبِي بَكْرٍ: «مَتَى تُوتِرُ؟» قَالَ: أُوتِرُ ثُمَّ أَنَامُ، قَالَ: «بِالْحَزْمِ أَخَذْتَ»، وَسَأَلَ عُمَرَ: «مَتَى تُوتِرُ؟» قَالَ: أَنَامُ، ثُمَّ أَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ فَأُوتِرُ، قَالَ: «فِعْلَ الْقَوِيِّ أَخَذْتَ». [٤: ٣٨]

2446- Abdullah b. Ömer anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ebû Bekir'e: **"Vitri ne zaman kılıyorsun?"** diye sordu. O da: "(Gecenin başında) vitri kılıyorum, sonra da uyuyorum" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (Ebû Bekir için): **"İhtiyatlı olana sarıldın"** buyurdu. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), Ömer'e: **"(Sen hangi vakitte) vitri kılıyorsun?"** diye sordu. Ömer: "(Gecenin başında) uyuyorum, sonra geceleyin kalkıyorum ve vitri kılıyorum" dedi. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), (Ömer için de): **"Güçlü fiile (azimete zor olana) sarıldın"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1290); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/37, 2/38; Müslim 750; Ebû Dâvûd 1436; Tirmizî 467.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1288; es-Silsiletu's-sahîha 2596); Şuayb: İsnâdı

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُوتِرَ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ أَوْ آخِرِهِ عَلَى حَسَبِ عَادَتِهِ فِي تَهَجُّدِ اللَّيْلِ

Kişinin Gece Teheccüdünde Alıştığı Şekilde Vitri İster Gecenin Başında, İsterse Sonunda Kılmasının Mubahlığı

٢٤٤٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ بُرْدٍ أَبِي الْعَلَاءِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ ﷺ يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَكَانَ يُوتِرُ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، أَوْ مِنْ آخِرِهِ؟ قَالَتْ: «رُبَّمَا أَوْتَرَ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، وَرُبَّمَا أَوْتَرَ مِنْ آخِرِهِ»، قُلْتُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَرَأَيْتِ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، أَوْ مِنْ آخِرِهِ؟ قَالَتْ: «رُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، وَرُبَّمَا اغْتَسَلَ مِنْ آخِرِهِ»، قُلْتُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً قُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ ﷺ ، أَكَانَ يَجْهَرُ بِصَلَاتِهِ أَمْ يُخَافِتُ بِهَا؟ قَالَتْ: «رُبَّمَا جَهَرَ بِصَلَاتِهِ، وَرُبَّمَا خَافَتَ بِهَا»، قُلْتُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً. [٤: ١]

2447- Ğudayf b. el-Hâris anlatıyor: Hz. Âişe'ye: "Ey müminlerin annesi! Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i gördün, vitri gecenin başında mı, yoksa sonunda mı kılardı? Bana haber ver" dedim. Bana: "Bazen başında, bazen de sonunda kılardı" dedi. Ben ise: "Allahu Ekber! Kolaylık ihsan eden Allah'a hamd olsun" dedim. Sonra: "Ey müminlerin annesi! Ne dersin? Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cünüplükten dolayı, gecenin başında mı, yoksa sonunda mı yıkanırdı?" diye sordum. Âişe: "Bazen başında, bazen de sonunda guslederdi" dedi. Ben: "Allahu Ekber! Genişlik (kolaylık) veren Allah'a hamd olsun" dedim. Ben: Tekrar: "Ey müminlerin annesi! (Gece) namazında, açıktan mı yoksa sessiz mi okurdu?" diye sordum. Bana: "Bazen açıktan, bazen de sessiz okurdu" dedi. Ben: "Allahu Ekber! Kolaylık ihsan eden Allah'a hamd olsun" dedim. [1]

---

zayıftır.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 223); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/47; Müslim 307; Ebû Dâvûd 226; Nesâî 1/125; Bak hadis no: 2582.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَضُمَّ قِرَاءَةَ الْمُعَوِّذَتَيْنِ إِلَى قِرَاءَةِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ فِي وِتْرِهِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Üstte Geçtiği Gibi Kişinin Kıraatinde Felak ve Nâs Sûrelerine İhlas Sûresini de Eklemesinin Mubahlığı

٢٤٤٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَيْمُونُ بْنُ الْأَصْبَغِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي مَرْيَمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَمْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى مِنَ الْوِتْرِ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَفِي الثَّانِيَةِ بِقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَفِي الثَّالِثَةِ بِقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ، وَقُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ». [٥: ٣٤]

2448- Hz. Âişe der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), vitir namazının birinci rekatında A'lâ Sûresini, ikinci rekatta Kâfirûn Sûresini ve üçüncü rekatta ise İhlâs, Felak ile Nâs Sûrelerini okurdu."[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُوتِرَ الْمَرْءُ فِي اللَّيْلَةِ الْوَاحِدَةِ مَرَّتَيْنِ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ وَآخِرِهِ

Kişinin Bir Gecede Gecenin Başlangıcında ve Sonunda İki Kez Vitir Yapmasının Yasaklanışı

٢٤٤٩ - أَخْبَرَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَنْمَاطِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُلَازِمُ بْنُ عَمْرٍو، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَدْرٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ طَلْقٍ، قَالَ: زَارَنِي أَبِي يَوْمًا فِي رَمَضَانَ، فَأَمْسَى عِنْدَنَا وَأَفْطَرَ، فَقَامَ بِنَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ وَأَوْتَرَ، ثُمَّ انْحَدَرَ إِلَى مَسْجِدِهِ فَصَلَّى بِأَصْحَابِهِ، ثُمَّ قَدَّمَ رَجُلًا، فَقَالَ: أَوْتِرْ بِأَصْحَابِكَ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «لَا وِتْرَانِ فِي لَيْلَةٍ». [٢: ٨١]

2449- Kays b. Talk bildiriyor: (Babam) Talk b. Ali, bir ramazan günü beni ziyaret edip yanımızda akşamladı ve iftar etti. Bize o gecenin namazını (teravihini) ve vitri kıldırdı. Sonra (imamı olduğu) mescidine gidip (orada) cemaatine namaz kıldırdı. (Nihayet geriye vitir namazı kalınca) bir adamı önce geçirip: "Arkadaşlarına vitri kıldır. Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i: **«Bir gecede iki vitir olmaz»** buyururken işittim" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Bak hadis no: 2432.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1293); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 4/23; Ebû Dâvûd 1439; Tirmizî 470; Nesâî 3/229.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُسَبِّحَ اللَّهَ ﷻ عِنْدَ فَرَاغِهِ مِنْ وِتْرِهِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Kişinin Zikredilen Vitirde Olduğu Gibi Vitrin Akabinde Yüce Allah'ı Tesbih Etmesinin Müstehaplığı

٢٤٥٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عُبَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ ذَرٍّ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي الْوِتْرِ بِسَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى، وَقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ، فَإِذَا سَلَّمَ قَالَ: سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ» ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. [٥: ٣٤]

2450- Ubey b. Ka'b der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) A'lâ, Kâfirûn ve İhlâs Sûreleri ile vitir namazı kılardı. Selam verdiğinde üç defa **«Sübhâne'l-meliki'l-kuddûs»** derdi"[1]

بَابُ النَّوَافِلِ

Bâb: Nafile Namazlar

ذِكْرُ بِنَاءِ اللَّهِ ﷻ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ لِمَنْ صَلَّى فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً سِوَى الْفَرِيضَةِ

Farzlar Dışında Gün ve Gecede Oniki Rekat Nafile Namaz Kılana Yüce Allah'ın Cennette Bir Ev Bina Etmesi

٢٤٥١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ الْعَبْدِيُّ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ النُّعْمَانِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْ رَجُلٍ يُصَلِّي ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً غَيْرَ الْفَرِيضَةِ إِلَّا بَنَى اللَّهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ».

2451- Ümmü Habîbe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kim farzlardan başka on iki rekât namaz kılarsa Allah kendisine Cennette bir ev yapar"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1284); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Nesâî 3/244; Bak hadis no: 2436.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1136); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

ذِكْرُ وَصْفِ الرَّكَعَاتِ الَّتِي يَبْنِي اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِمَنْ يَرْكَعُ بِهَا بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ

Namaz Kılana Sayesinde Yüce Allah'ın Cennette Bir Ev Bina Edeceği Rekat Sayısı

٢٤٥٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ، حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ اللَّيْثِ بْنِ سَعْدٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ الثَّقَفِيِّ، عَنْ عَنْبَسَةَ بْنِ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ أُخْتِهِ أُمِّ حَبِيبَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «مَنْ صَلَّى ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً فِي الْيَوْمِ بَنَى اللهُ لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ: أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ قَبْلَ الظُّهْرِ، [وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الظُّهْرِ]، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْعَصْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ». [١ : ٢]

2452- Ümmü Habîbe'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim bir günde on iki rekat namaz kılarsa Allah onun için cennette bir köşk yapar: Öğle namazının farzından önce dört rekat, öğle namazının farzından sonra dört rekat, ikindi namazının farzından önce iki rekat, akşam namazının farzından sonra iki rekat, sabah namazının farzından önce iki rekat."**[1]

ذِكْرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ بِالرَّحْمَةِ لِمَنْ صَلَّى قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا

İkindinin Farzından Önce Dört Rekat Kılan İçin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Rahmetle Dua Etmesi

٢٤٥٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِهْرَانَ، حَدَّثَنِي جَدِّي أَبُو الْمُثَنَّى، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «رَحِمَ اللَّهُ امْرَأً صَلَّى قَبْلَ الْعَصْرِ أَرْبَعًا». [١ : ٢]

2453- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Allah, ikindi namazının farzından önce dört (rekat) namaz kılan kimseye rahmet eylesin."**[2]

Ahmed 6/327; Müslim 728/103; Ebû Dâvûd 1250; Nesâî 3/261; İbn Mâce 1141; Darimî 1/335.

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (es-Silsiletu's-sahîha 2347); Şuayb: İsnâdı hasendir. Tirmizî 415; Nesâî 3/262.

[2] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 1154); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/117; Ebû Dâvûd 1271; Tirmizî 430.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: أَبُو الْمُثَنَّى هَذَا اسْمُهُ مُسْلِمُ بْنُ الْمُثَنَّى مِنْ ثِقَاتِ أَهْلِ الْكُوفَةِ، وَقَوْلُهُ ﷺ: «أَرْبَعًا» أَرَادَ بِهِ بِتَسْلِيمَتَيْنِ، لِأَنَّ فِي خَبَرِ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْأَزْدِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «صَلَاةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى»

Ebû Hâtim der ki: Ebu'l-Müsennâ, Müslim b. el-Müsennâ olup Kufeli güvenilir ravilerdendir. Yukarıdaki metinde "dört" ibaresiyle iki selam kasdedilmiştir. Çünkü Ya'lâ b. Atâ'nın Ali b. Abdillah el-Ezdî kanalıyla İbn Ömer'den rivayetinde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Gece ve gündüz (nafile) namazları ikişer ikişer (rekat)tır"* buyurmuştur.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الْمُوَاظَبَةُ عَلَى الرَّكَعَاتِ الْمَعْلُومَةِ مِنَ النَّوَافِلِ قَبْلَ الْفَرَائِضِ وَبَعْدَهَا

Farzlardan Önce ve Sonra Malum Nafileleri Kılmaya Devam Etmenin Müstehaplığı

٢٤٥٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، وَكَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ». [٥: ٤]

2454- İbn Ömer der ki: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namaz kıldım. O, öğleden önce ve sonra olmak üzere ikişer rekat, akşamdan sonra iki rekat ve yatsıdan sonra (evinde) iki rekat (nafile) kılardı.[1]

٢٤٥٤ - وَأَخْبَرَتْنِي حَفْصَةُ «أَنَّهُ كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ حِينَ يُنَادِي الْمُنَادِي لِصَلَاةِ الصُّبْحِ، وَكَانَتْ سَاعَةً لَا يَدْخُلُ عَلَيْهِ فِيهَا أَحَدٌ». [٥: ٤]

2454- (İbn Ömer dedi ki) Hafsa, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in münadi (müezzin) sabah namazı için nidâ ettiğinde yanına hiç kimsenin girmediği saatte kısa iki rekat kıldığını haber verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1138); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1138); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Muvattâ 1/166; Ahmed 2/6; Buhârî 1180; Müslim 729; Ebû Dâvûd 1252; Tirmizî 425; Nesâî 2/119; Bak hadis no: 2473.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ يُرِيدُ أَدَاءَهَا

Kişiye Edâ Etmek İstediği Her Farz Namazından Önce İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٤٥٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الْغَزِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ عَجْلَانَ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْ صَلَاةٍ مَفْرُوضَةٍ إِلَّا وَبَيْنَ يَدَيْهَا رَكْعَتَانِ». [١: ٩٢]

2455- Abdullah b. ez-Zübeyr'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Her farz namazdan önce muhakkak iki rekat (nafile) namaz vardır."**[1]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الْمُسَارَعَةِ إِلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ اقْتِدَاءً بِالْمُصْطَفَى ﷺ

Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Uyarak Sabahın Farzından Önce İki Rekat (Sünnet) Kılmak Hususunda Tez Davranmanın Müstehaplığı

٢٤٥٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ عَلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَشَدَّ مُعَاهَدَةً مِنْهُ عَلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ». [١: ٢]

2456- Hz. Âişe bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazından önceki iki rekâta verdiği önemi hiçbir nafileye vermezdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 232); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 2488.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 114); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1169; Müslim 724/94; Ebû Dâvûd 1254; Bak hadis no: 2457, 2463.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مُسَارَعَتَهُ ﷺ إِلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ كَانَ أَكْثَرَ مِنْ مُسَارَعَتِهِ إِلَى الْغَنِيمَةِ الَّتِي يَغْنَمُهَا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sabahın Farzından Önceki İki Rekata Gösterdiği İsteğin Elde Edeceği Ganimete Olan İstekten Fazla Olması

٢٤٥٧ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى السَّخْتِيَانِيُّ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَطَاءٍ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: «مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُسْرِعُ إِلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَسْرَعَ مِنْهُ إِلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ وَلَا إِلَى غَنِيمَةٍ يَغْتَنِمُهَا». [١: ٢]

2457- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazının sünnetini kılmakta istekli davrandığı kadar nafilelerde hiçbir şeyde bu kadar istekli davrandığını görmedim. Hatta elde edeceği ganimette bile bu kadar istekli olmazdı."[1]

ذِكْرُ التَّرْغِيبِ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ مَعَ الْبَيَانِ بِأَنَّهُمَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

Dünya ve İçindekilerden Hayırlı Olarak Nitelenen Sabahın İki Rekat Sünnetine Teşvik

٢٤٥٨ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ بُهْلُولٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ التَّيْمِيُّ، وَسَعِيدُ بْنُ أَبِي عَرُوبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «الرَّكْعَتَانِ قَبْلَ الْفَجْرِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا» [١: ٢]

2458- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sabah namazının iki rekât sünneti, dünya ve içindekilerden daha değerlidir"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 114); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 724/95; Bak hadis no: 2456.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 437); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 437); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/50; Müslim 725/97; Tirmizî 416; Nesâî 3/252.

ذِكْرُ مَا كَانَ يَقْرَأُ بِهِ ﷺ فِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Sabahın Farzından Önce Kıldığı İki Rekatta Hangi Sûreleri Okurdu?

٢٤٥٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ، حَدَّثَنَا أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: «رَمَقْتُ النَّبِيَّ ﷺ شَهْرًا، فَكَانَ يَقْرَأُ فِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ بِقُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ». [١ : ٢]

2459- Abdullah b. Ömer der ki: "Ben, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'i bir ay boyunca izledim. Sabah namazın(ın farzın)dan önceki iki rekatta Kâfirûn Sûresi ile İhlas Sûresini okurdu."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: سَمِعَ أَبُو أَحْمَدَ الزُّبَيْرِيُّ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَسَدِيُّ هَذَا الْخَبَرَ عَنِ الثَّوْرِيِّ، وَإِسْرَائِيلَ، وَشَرِيكٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، فَمَرَّةً كَانَ يُحَدِّثُ بِهِ عَنْ هَذَا، وَأُخْرَى عَنْ ذَاكَ، وَتَارَةً عَنْ ذَا.

Ebû Hâtim der ki: Ebû Ahmed ez-Zübeyrî, Muhammed b. Abdillah el-Esedî, bu hadisi Servî, İsrâil ve Şerîk kanalıyla Ebû İshâk'tan işitmiştir. Rivayet ederken de bazen birini, bazen de diğerini zikretmiştir.

ذِكْرُ إِثْبَاتِ الْإِيمَانِ لِمَنْ قَرَأَ سُورَةَ الْإِخْلَاصِ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

Sabahın İki Rekat Sünnetinde İhlas Sûresini Okuyanın Mümin Olduğunun Tesbiti

٢٤٦٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوفِيُّ بِبَغْدَادَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أُنَيْسٍ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ طَلْحَةَ بْنَ خِرَاشٍ يُحَدِّثُ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَجُلًا قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، فَقَرَأَ فِي الرَّكْعَةِ الْأُولَى: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾ حَتَّى انْقَضَتِ السُّورَةُ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «هَذَا عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ»، وَقَرَأَ فِي الْآخِرَةِ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ حَتَّى انْقَضَتِ السُّورَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «هَذَا عَبْدٌ آمَنَ بِرَبِّهِ» فَقَالَ طَلْحَةُ: «فَأَنَا أَسْتَحِبُّ أَنْ أَقْرَأَ بِهَاتَيْنِ السُّورَتَيْنِ فِي هَاتَيْنِ الرَّكْعَتَيْنِ». [١ : ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi (Sahîh Ebî Dâvud 1142); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/94; Tirmizî 417; Nesâî 2/170; İbn Mâce 1149.

2460- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Bir adam namaza durdu. Sabah namazının iki rekat (farz)ını kıldı. Birinci rekatta Kâfirûn Sûresini sonuna kadar okudu. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu kişi öyle bir kuldur ki, Rabbini bildi"** buyurdu. İkinci rekatta ise İhlas Sûresini sonuna kadar okudu. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu kişi öyle bir kuldur ki, Rabbine iman etti"** buyurdu. Talha der ki: "Ben de bu iki rekatta bu iki sûreyi okumayı severim."[1]

ذِكْرُ الْحَثِّ عَلَى الْقِرَاءَةِ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ بِسُورَةِ الْإِخْلَاصِ

Sabahın İki Rekat (Farzın)da İhlas Sûresini Okumaya Teşvik

٢٤٦١ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، عَنْ سَعِيدٍ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «نِعْمَ السُّورَتَانِ هُمَا، تُقْرَآنِ فِي الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ: قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ، وَقُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ». [١ : ٢]

2471- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şu iki sûre, ne güzel bir sûredir. Bu iki sûreyi, sabah namazının iki rekat (farz)ında Kâfirûn Sûresi ile İhlas Sûresini okursun"** buyururdu.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ تَكُونَ رَكْعَتَا الْفَجْرِ مِنْهُ فِي أَوَّلِ انْفِجَارِ الصُّبْحِ

Kişinin Sabahın İki Rekatını Ortalık Aydınlandığında Kılmasının Müstehaplığı

٢٤٦٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَحْمُودِ بْنِ سُلَيْمَانَ السَّعْدِيُّ بِمَرْوَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي عُمَرَ الْعَدَنِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ حَفْصَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ إِذَا أَضَاءَ الْفَجْرُ». [٥ : ٤]

2462- Salim'in, babasından (İbn Ömer'den) bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah aydınlığı çıkınca iki rekât kılardı.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sifatu's-salât); Şuayb: İsnâdı kavîdir.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 646); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 6/239; İbn Mâce 1150.

[3] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîk ala İbn Mâce 1/350); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/11; Buhârî 618; Müslim 723/89; Nesâî 3/252; İbn Mâce 1143; Darimî 1/337.

ذِكْرُ تَعَاهُدِ الْمُصْطَفَى ﷺ عَلَى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) İki Rekat (Sünnet) Sabah Namazına Verdiği Önem

٢٤٦٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْمَدِينِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَطَاءٌ، عَنْ عُبَيْدِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ عَلَى شَيْءٍ مِنَ النَّوَافِلِ أَشَدَّ مُعَاهَدَةً مِنْهُ عَلَى الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ». [٥: ١]

2463- Hz. Âişe bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazından önceki iki rekâta verdiği önemi hiçbir nafileye vermezdi."[1]

ذِكْرُ تَخْفِيفِ الْمُصْطَفَى ﷺ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutması

٢٤٦٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا وَكِيعٌ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُخَفِّفُ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ». [٥: ٨]

2464- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazının sünnetini kısa tutardı.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُخَفِّفَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ إِذَا أَرَادَهُمَا

Kişinin Kılmak İstediğinde Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutmasının Müstehaplığı

٢٤٦٥ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، وَيَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَمْرَةَ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ خَفَّفَهُمَا حَتَّى يَقَعَ فِي نَفْسِي أَنَّهُ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ». [٥: ٢٧]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 2456.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/121; Ahmed 6/204; Buhârî 1170; Müslim 724/90; Ebû Dâvûd 1339.

2465- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazının iki rekât sünnetini o kadar hafif kılardı ki, acaba Fâtiha sûresini okudu mu diye içime kuşku düşerdi.[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ التَّخْفِيفُ فِي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ إِذَا رَكَعَهُمَا

Kişinin Kılacağında Sabah Namazının Sünnetini Kısa Tutmasının Müstehaplığı

٢٤٦٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَكِيمٍ، قَالَ: عَبْدُ الْوَهَّابِ، قَالَ: سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَمِعَ عَمْرَةَ تُحَدِّثُ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَيُصَلِّي رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ فَيُخَفِّفُهُمَا حَتَّى إِنِّي لَأَقُولُ: هَلْ قَرَأَ فِيهِمَا بِأُمِّ الْقُرْآنِ؟». [٥: ٤]

2466- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazının iki rekât sünnetini o kadar hafif kılardı ki, acaba Fâtiha sûresini okudu mu diye kendi kendime sorardım.[2]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الِاضْطِجَاعُ عَلَى الْأَيْمَنِ مِنْ شِقِّهِ بَعْدَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

Kişinin Sabah Namazının İki Rekat Sünnetini Kıldıktan Sonra Sağ Tarafına Uzanmasının Müstehaplığı

٢٤٦٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْكَلَاعِيُّ بِحِمْصَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعَيْبُ بْنُ أَبِي حَمْزَةَ، قَالَ: قَالَ مُحَمَّدٌ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ بِالْأَوَّلِ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ، قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ بَعْدَ أَنْ يَتَبَيَّنَ لَهُ الْفَجْرُ، ثُمَّ اضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ لِلْإِقَامَةِ». [٥: ٤]

2467- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), müezzin sabah ezanını okuduğunda sabah namazının farzından önce tan yeri ağardıktan sonra kısa iki

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1141); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/235; Buhârî 1171; Ebû Dâvûd 1255; Nesâî 2/156; Bak hadis no: 2466.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1141); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Müslim 724/92; Bak hadis no: 2465.

rekat kılar, daha sonra müezzin ona gelip kâmeti okuyana dek sağ tarafı üzerine yatardı."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالِاضْطِجَاعِ بَعْدَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ لِمَنْ أَرَادَ صَلَاةَ الْغَدَاةِ

Sabah Namazının Farzından Önce İki Rekat Sünnetin Akabinde Uzanmanın Emredilmesi

٢٤٦٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ مُعَاذٍ الْعَقَدِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ زِيَادٍ، حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ فَلْيَضْطَجِعْ عَلَى يَمِينِهِ» فَقَالَ لَهُ مَرْوَانُ بْنُ الْحَكَمِ: أَمَا يَجْزِي أَحَدُنَا مَمْشَاهُ إِلَى الْمَسْجِدِ حَتَّى يَضْطَجِعَ؟ قَالَ: لَا، قَالَ: فَبَلَغَ ذَلِكَ ابْنَ عُمَرَ، فَقَالَ: أَكْثَرَ أَبُو هُرَيْرَةَ قَالَ: فَقِيلَ لِابْنِ عُمَرَ: هَلْ تُنْكِرُ شَيْئًا مِمَّا يَقُولُ؟ قَالَ: لَا، وَلَكِنَّهُ أَكْثَرَ وَجَبُنَّا، فَبَلَغَ ذَلِكَ أَبَا هُرَيْرَةَ فَقَالَ: «مَا ذَنْبِي إِنْ حَفِظْتُ شَيْئًا وَنَسُوا». [١: ٧٨]

2468- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden birisi sabah namazının iki rekatını kıldığı zaman yanı üzere yatsın"** buyurdu. Mervân b. el-Hakem, Ebû Hureyre'ye: "Bizden birinin Mescid'e kadar yürüyüp gitmesi yetmez mi de (sağ tarafına) yatıyor?" diye sordu. Ebû Hureyre: "Hayır" diye cevap verdi. (Hadisin ravisi Ubeydullah) der ki: Bu (haber) Abdullah b. Ömer'e ulaşınca: "Ebû Hureyre, çok söylemiş" dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Ömer'e: "Onun sözlerinden bazılarını kabul etmiyor musun?" diye soruldu. O da: "Hayır, fakat Ebû Hureyre cüretkâr davranıyor. Biz ise korkuyoruz" diye cevap verdi. Bu (söz) Ebû Hureyre'ye ulaşınca: "Ben ezberledim, onlar unuttularsa (bunda) benim günahım ne?" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1207); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/120; Buhârî 1160; Müslim 736; Ebû Dâvûd 1335; Tirmizî 440; Nesâî 3/252; Darimî 1/337.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1146); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/415; Ebû Dâvûd 1261; Tirmizî 420.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ يُصَلِّيَ الْمَرْءُ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ بَعْدَ أَنْ أُقِيمَتْ صَلَاةُ الْغَدَاةِ

Sabahın Farzı İçin Kâmet Getirildiğinde İki Rekat Sünnet Kılmanın Yasaklanışı

٢٤٦٩ - أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ حَمْدُونَ بْنِ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ سَعِيدٍ الدَّارِمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَامِرٍ الْخَزَّازُ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: أُقِيمَتْ صَلَاةُ الصُّبْحِ، فَقُمْتُ لِأُصَلِّيَ الرَّكْعَتَيْنِ، فَأَخَذَ بِيَدِي النَّبِيُّ ﷺ وَقَالَ: «أَتُصَلِّي الصُّبْحَ أَرْبَعًا!». [٢: ٦٩]

2469- Abdullah b. Abbâs der ki: Sabah namazı(nın farzı) için kâmet getirildi. Ben de iki rekât (nafile) daha kılayım diye kalktım. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) elimden tutup: **"Sabah namazını dört rekât mı kılıyorsun?"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ عَلَى الدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ بَعْدَ أَنْ أُقِيمَتْ صَلَاةُ الْغَدَاةِ أَنْ يَبْدَأَ بِرَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، وَإِنْ فَاتَتْهُ رَكْعَةٌ وَاحِدَةٌ مِنْ فَرْضِهِ

Sabahın Farzı İçin Kamet Getirildiğinde Mescide Giren Kişinin Farzın Bir Rekatını Kaçırsa Bile İki Rekat Sünneti Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٤٧٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُفْيَانَ الصَّفَّارُ بِالْمِصِّيصَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَلَا صَلَاةَ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ». [٢: ٦٩]

2470- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kâmet getirildiği zaman sadece farz namazı kılınabilir"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2588); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 1/238.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1150); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2194.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِمَنْ أَدْرَكَ الْجَمَاعَةَ وَلَمْ يُصَلِّ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ أَنْ يُصَلِّيَهَا فِي عَقِبِ صَلَاةِ الْغَدَاةِ

İki Rekat Sünnetini Kılamadan Sabahın Farzını İdrak Edip Cemaatle Kılan Kimsenin Farz Namazın Ardından Bu Sünneti Kılmasının Mubahlığı

٢٤٧١ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْخَوْلَانِيُّ الْمِصْرِيُّ بِطَرَسُوسَ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْذِرِ، وَمُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالُوا: أَخْبَرَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَسَدُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَيْسِ بْنِ قَهْدٍ، «أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الصُّبْحَ، وَلَمْ يَكُنْ رَكَعَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا سَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، سَلَّمَ مَعَهُ، ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَنْظُرُ إِلَيْهِ، فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ عَلَيْهِ». [٤: ٥٠]

2471- Kays b. Kahd anlatıyor: Kendisi, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte sabah namazını kıldı. Yalnız sabah namazından önce iki rekat namaz kılmamıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) selam verince, o da O'nunla birlikte selam verdi. Sonra ayağa kalktı ve sabah namazının iki rekatını kıldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ise ona bakıyordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona bununla ilgili bir şey demedi.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ فَاتَتْهُ رَكْعَتَا الْفَجْرِ أَنْ يُصَلِّيَهُمَا بَعْدَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

Sabah Namazının İki Rekat Sünnetini Kaçıran Kimseye Bunu Güneş Doğduktan Sonra Kılmasının Emredilmesi

٢٤٧٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ بِتُسْتَرَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْقُدُّوسِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْحَبْحَابِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عَاصِمٍ، حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنِ النَّضْرِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ بَشِيرِ بْنِ نَهِيكٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مَنْ لَمْ يُصَلِّ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ فَلْيُصَلِّهِمَا إِذَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ». [١: ٧٨]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1150); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 5/447; Ebû Dâvûd 1267; Tirmizî 422; İbn Mâce 1154.

2472- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim sabah namazının iki rekat sünnetini kılamazsa o zaman onu Güneş doğduğunda kılsın."**[1]

ذِكْرُ مَا يُصَلِّي الْمَرْءُ قَبْلَ الظُّهْرِ مِنَ التَّطَوُّعِ

Kişinin Öğlenin Farzından Önce Kılacağı Nafile

٢٤٧٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «حَفِظْتُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ» [٥: ٣٤]

2473- İbn Ömer der ki: "Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) öğrendiğimi (nafile namazlar); öğle namazından önce ve sonra ikişer rekat, akşam namazından sonra iki rekat ve yatsı namazından sonra iki rekattır."[2]

٢٤٧٣ - قَالَ ابْنُ عُمَرَ: وَأَخْبَرَتْنِي حَفْصَةُ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْفَجْرِ، وَذَلِكَ بَعْدَمَا يَطْلُعُ الْفَجْرُ». [٥: ٣٤]

2473- İbn Ömer ekledi: Hafsa'nın bana söylediğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) tan ağarmasından sonra sabahın farzından önce iki rekât kılarmış."[3]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ

Kişinin Öğlenin Farzından Önce Dört Rekat (Sünnet) Kılmasının Mubahlığı

٢٤٧٤ - أَخْبَرَنَا شَبَابُ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَتْ: «كَانَ يُصَلِّي قَبْلَ الظُّهْرِ أَرْبَعًا، وَبَعْدَ الْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ، وَبَعْدَ الْعِشَاءِ رَكْعَتَيْنِ، وَبِاللَّيْلِ تِسْعَ رَكَعَاتٍ»،

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2361); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Tirmizî 423.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 440); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Buhârî 1165; Tirmizî 434; Bak hadis no: 2454.

[3] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 440); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Buhârî 1165; Tirmizî 434; Bak hadis no: 2454.

قُلْتُ: قَائِمًا أَوْ قَاعِدًا؟ قَالَتْ: «كَانَ يُصَلِّي لَيْلًا طَوِيلًا قَاعِدًا، وَلَيْلًا طَوِيلًا قَائِمًا»، قُلْتُ: كَيْفَ يَصْنَعُ إِذَا كَانَ قَائِمًا؟ وَكَيْفَ كَانَ يَصْنَعُ إِذَا كَانَ قَاعِدًا؟ قَالَتْ: «كَانَ إِذَا قَرَأَ قَائِمًا رَكَعَ قَائِمًا، وَإِذَا قَرَأَ قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا». [٥: ٣٤]

2474- Abdullah b. Şakîk der ki: Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıldığı (nafile) namazları sorduğumda şöyle cevap verdi: "Öğleden önce dört rekât kılardı. Akşam namazını kıldırdıktan sonra iki rekât kılardı. Yine yatsı namazını kıldırdıktan sonra iki rekât kılardı. Gece de dokuz rekât kılardı." Ben: "Bunları ayakta mı oturarak mı kılardı?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bazı geceler uzun süre oturarak, bazı geceler uzun süre ayakta namaz kılardı" dedi. Ben: "Ayakta nasıl kılardı, oturarak nasıl kılardı?" diye sorunca, Âişe: "Namazı ayakta kıraat yaptığı zaman rükûyu ayakta yapar, oturarak kıraat yaptığı zaman ise rükuyu oturarak yapardı" cevabını verdi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي الرَّكَعَاتِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا فِي بَيْتٍ لَا فِي الْمَسْجِدِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Söz Konusu Rekatları Mescidde Değil Evde Kılması

٢٤٧٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ الصَّيْرَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو كَامِلٍ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَتْ: «كَانَ يُصَلِّي أَرْبَعًا قَبْلَ الظُّهْرِ، ثُمَّ يَخْرُجُ فَيُصَلِّي، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الْمَغْرِبِ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى الْعِشَاءِ، ثُمَّ يَرْجِعُ فَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ تِسْعًا»، قَالَ: فَقُلْتُ: قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا؟ قَالَتْ: «يُصَلِّي لَيْلًا طَوِيلًا قَائِمًا»، قُلْتُ: فَإِذَا قَرَأَ قَائِمًا؟ قَالَتْ: «إِذَا قَرَأَ قَائِمًا رَكَعَ قَائِمًا، وَإِذَا قَرَأَ قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا، ثُمَّ يُصَلِّي قَبْلَ الْفَجْرِ رَكْعَتَيْنِ». [٥: ٣٤]

2475- Abdullah b. Şakîk der ki: Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kıldığı (nafile) namazları sorduğumda şöyle cevap verdi: "Öğleden önce dört rekât kılardı. Sonra çıkıp cemaate namaz kıldırır ve evime dönüp iki rekât kılardı. Cemaate akşam namazını kıldırdıktan sonra da evine dönüp iki rekât

---

[1] **Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 880, 1137); Muhtasaru'ş-Şemâil 236); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/30; Müslim 730/105; Ebû Dâvûd 1251; Tirmizî 375; Nesâî 3/220; İbn Mâce 1228; Bak hadis no: 2475, 2510, 2511, 2631.**

kılardı. Yine yatsı namazını kıldırdıktan sonra evime girip iki rekât kılardı. Gece de dokuz rekât kılardı." Ben: "Bunları oturarak mı, ayakta mı kılardı?" diye sorduğumda: "Bazı geceler uzun süre kıyamda durarak kılardı" dedi. "Kıratı ayakta mı yapardı?" diye sorunca şu karşılığı verdi: "Ayaktayken okuduğu zaman, ayakta rüku yapardı. Oturarak okuduğu zaman ise oturduğu yerde rüku yapardı. Sabah namazından önce de iki rekât kılardı."[1]

٢٤٧٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، عَنْ نَافِعٍ، قَالَ: كَانَ ابْنُ عُمَرَ «يُطِيلُ الصَّلَاةَ قَبْلَ الْجُمُعَةِ، وَيُصَلِّي بَعْدَهَا رَكْعَتَيْنِ فِي بَيْتِهِ»، وَيُحَدِّثُ «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَفْعَلُ ذَلِكَ». [٥: ٢٥]

2476- Nâfi der ki: Abdullah b. Ömer, Cuma namazından önce namaz kılmayı uzun tutardı. Cumadan sonra ise evinde iki rekat namaz kılardı ve Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in böyle yaptığını söylerdi.[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالشَّيْءِ الَّذِي يُخَالِفُ فِي الظَّاهِرِ الْفِعْلَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Bu Fiile Zahirde Muhalif Olan Şeyin Emredilmesi

٢٤٧٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا». [٥: ٢٥]

2477- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz Cuma namazını kıldığında ardından dört rekât daha kılsın."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 880, 1137); Muhtasaru'ş-Şemâil 236); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 1251; Bak hadis no: 2474.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1033); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 2/35; Ebû Dâvûd 1128; Nesâî 3/113; Bak hadis no: 2487.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1036); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/399; Müslim 881/67; Ebû Dâvûd 1131; Nesâî 3/113; Bak hadis no: 2478, 2479.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ صَلَّى الْجُمُعَةَ أَنْ يُصَلِّيَ بَعْدَهَا أَرْبَعًا

Cumayı Kılan Kimseye Farzdan Sonra Dört Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٤٧٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا». [٣: ٦٧]

2478- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz Cuma namazını kıldığında ardından dört rekât daha kılsın."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْأَمْرَ بِالرَّكَعَاتِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا بَعْدَ الْجُمُعَةِ أَمْرُ نَدْبٍ لَا حَتْمٍ

Cumadan Sonra Kılınması Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Buyruk Değil, Mendupluk Niteliğinde Emir Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٤٧٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «إِذَا صَلَّيْتَ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَصَلِّ أَرْبَعًا». [٥: ٢٥]

2479- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Cumanın farzından sonra namaz kılacaksan dört rekât kıl."**[2]

٢٤٧٩ - قَالَ وُهَيْبٌ: فَقَالَ عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ يَرُدُّ عَلَى سُهَيْلٍ: حَدَّثَنِي نَافِعٌ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَيْنِ». [٥: ٢٥]

2479- İbn Ömer bildiriyor: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cumanın farzından sonra iki rekât (nafile) namaz kılardı."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1036); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Bak hadis no: 2477.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1036); Şuayb: Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2477.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1037); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ الْأَمْرَ الَّذِي وَصَفْنَاهُ بِالصَّلَاةِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ إِنَّمَا هُوَ أَمْرُ اسْتِحْبَابٍ لَا أَمْرُ إِيجَابٍ

Cumadan Sonra Kılınması Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Vacip Değil, Müstehablık Niteliğinde Emir Olduğuna Delalet Eden İkinci Haber

٢٤٨٠ - أَخْبَرَنَا الْمُفَضَّلُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَنَدِيُّ بِمَكَّةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ زِيَادٍ اللَّحْجِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو قُرَّةَ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُصَلِّيًا بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعًا». [٥: ٢٥]

2480- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden herkim cumadan sonra namaz kılarsa dört rekat kılsın."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْأَمْرَ بِمَا وَصَفْنَا إِنَّمَا هُوَ أَمْرُ نَدْبٍ لَا حَتْمٍ

Vasfedilen Bu Rekatları Kılmanın Buyruk Değil, Mendupluk Niteliğinde Emir Olması

٢٤٨١ - أَخْبَرَنَا سَعِيدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ الْحَلَبِيُّ بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنَا أَبُو نُعَيْمٍ عُبَيْدُ بْنُ هِشَامٍ، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ كَانَ مِنْكُمْ مُصَلِّيًا بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعًا». [١: ٦٧]

2481- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden herkim cumadan sonra namaz kılarsa dört rekat kılsın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1037); Şuayb: Hadis sahihtir. Müslim 881/69; Tirmizî 523; Darimî 1/370.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1037); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْأَمْرَ بِأَرْبَعِ رَكَعَاتٍ فِي عَقِبِ صَلَاةِ الْجُمُعَةِ إِنَّمَا أُمِرَ بِذَلِكَ بِتَسْلِيمَتَيْنِ لَا بِتَسْلِيمَةٍ وَاحِدَةٍ

Cumanın Farzından Sonra Kılınması Emredilen Bu Dört Rekatta Tek Selam Değil İki Selamın Verilmesi Gerektiğine Delalet Eden Haber

٢٤٨٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذِ بْنِ مُعَاذٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ، سَمِعَ عَلِيًّا الْبَارِقِيَّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى». [١: ٦٧]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «وَالْبَارِقُ: جَبَلُ أَزْدٍ».

2482- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Gece ve gündüz namazı, ikişer rekat ikişer rekattır."** [1]

Ebû Hâtim der ki: el-Bârik, Ezd dağıdır.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ أَمْرَ الْمُصْطَفَى ﷺ بِالرَّكَعَاتِ الْأَرْبَعِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ أَرَادَ بِهِ بِتَسْلِيمَتَيْنِ لَا بِتَسْلِيمَةٍ وَاحِدَةٍ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Cumanın Farzından Sonraki Bu Dört Rekatta Tek Selamı Değil İki Selamın Verilmesini Kasdettiğine Delalet Eden Haber

٢٤٨٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ بِتُسْتَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْبُسْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَلِيٍّ الْأَزْدِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى». [٥: ٢٥]

2483- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Gece ve gündüz namazı, ikişer rekat ikişer rekattır."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1172); Şuayb: İsnâdı ceyyiddir. Ebû Dâvûd 1295; Tirmizî 597; Nesâî 3/227; İbn Mâce 1322; Bak hadis no: 2483, 2494.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1172); Şuayb: İsnâdı ceyyiddir. Bak hadis no: 2482.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْمُصْطَفَى ﷺ الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فِي بَيْتِهِ لَمْ يَكُنْ لِشَيْءٍ لَا يَرْكَعُهُمَا إِلَّا فِيهِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Cumanın Farzından Sonraki İki Rekatı Evde Kılmasının Zorunlu Bir Sebepten Dolayı Olmadığının Beyanı

٢٤٨٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ سُوَيْدٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُوسَى بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: أَتَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَنِي عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ يَوْمَ الْأَرْبِعَاءِ، فَقَالَ: «لَوْ أَنَّكُمْ إِذَا جِئْتُمْ عِيدَكُمْ هَذَا مَكَثْتُمْ حَتَّى تَسْمَعُوا مِنْ قَوْلِي»، قَالُوا: نَعَمْ، بِآبَائِنَا أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأُمَّهَاتِنَا، قَالَ: فَلَمَّا حَضَرُوا الْجُمُعَةَ صَلَّى بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْجُمُعَةَ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ فِي الْمَسْجِدِ، وَلَمْ يُرَ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ، وَكَانَ يَنْصَرِفُ إِلَى بَيْتِهِ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ. [٥: ٢٥]

2484- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Çarşamba günü Amr b. Avf oğullarının yanına gelip: **"Eğer siz bu bayram gününüzde[1] gelmiş olsanız sözümü dinleyinceye kadar kalırdınız"** buyurdu. Onlar da: "Olur, babalarımız ve annelerimiz sana feda olsun (kalırız) ey Allah'ın Resûlü!" dediler. Câbir b. Abdillah devamla der ki: Bunun üzerine Amr b. Avf oğulları cumada hazır olunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onlara cumayı kıldırdı. Sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cumadan sonra Mescid'de iki rekat namaz kıldı ve bundan önce cumadan sonra Mescid'de iki rekat daha namaz kıldığı görülmemişti. O günden önce evine dönüp giderdi.[2]

ذِكْرُ لَفْظَةٍ أَوْهَمَتْ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّهَا صَحِيحَةٌ مَحْفُوظَةٌ

İnsanlardan Sıradan Bir Âlime Sahih ve Mahfûz Olduğu İzlenimi Veren Lafız

٢٤٨٥ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِسْحَاقَ الْأَصْفَهَانِيُّ بِالْكَرَجِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ، حَدَّثَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ رَسُولُ

---

[1] Yani cuma günü.

[2] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 6934); Şuayb: İsnâdı zayıftır.

اللَّهِ ﷺ : «مَنْ كَانَ مِنكُمْ مُصَلِّيًا بَعْدَ الْجُمُعَةِ فَلْيُصَلِّ أَرْبَعًا، فَإِنْ كَانَ لَهُ شُغْلٌ فَرَكْعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ، وَرَكْعَتَيْنِ فِي الْبَيْتِ». [١: ٦٧]

2485- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden herkim Cumadan sonra namaz kılarsa dört rekat kılsın. Eğer bir meşguliyeti olursa o zaman iki rekat mescidde ve iki rekat ta evde kılsın."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ اللَّفْظَةَ الْأَخِيرَةَ إِنَّمَا هِيَ مِنْ قَوْلِ أَبِي صَالِحٍ أَدْرَجَهُ ابْنُ إِدْرِيسَ فِي الْخَبَرِ

Üstteki Son Lafzın Ebu Sâlih'e Ait Bir Söz Olup İbn İdrîs Tarafından Hadise Eklenmesi

٢٤٨٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: «أَمَرَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ نُصَلِّيَ بَعْدَ الْجُمُعَةِ أَرْبَعًا»

قَالَ سُهَيْلٌ: قَالَ لِي أَبِي: «إِنْ لَمْ تُصَلِّ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ، فَصَلِّ فِي الْمَسْجِدِ رَكْعَتَيْنِ، وَفِي بَيْتِكَ رَكْعَتَيْنِ». [١: ٦٧]

2486- Ebû Hureyre dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): bize Cuma namazından sonra dört rekât kılmamızı emretti."

Süheyl der ki: Babam bana bu dedi ki: "Şayet Mescid-i Haram'da dört rekat kılamazsan, mescidde iki rekât kılarsın, eve geldikten sonra da iki rekât daha kılarsın" dedi.[2]

---

[1] Elbânî: "Eğer bir meşguliyeti olursa" ibaresi olmaksızın sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/249; Müslim 881/68; Ebû Dâvûd 1131; Bak hadis no: 2486.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1036); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2485.

ذِكْرُ وَصْفِ الْمَوْضِعِ الَّذِي تُؤَدَّى فِيهِ رَكْعَتَا الْمَغْرِبِ وَرَكْعَتَا الْجُمُعَةِ

Akşam Namazının İki Rekat Sünneti İle Cuma Namazının İki Rekat Sünnetinin Edâ Edildiği Yer

٢٤٨٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الزِّمَّانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يُصَلِّي الرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ، وَالرَّكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْجُمُعَةِ، إِلَّا فِي بَيْتِهِ». [٥: ٨]

2487- İbn Ömer der ki: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) akşam ve cuma namazlarından sonra (kılacağı nafile) ikişer rekatını ancak evinde kılardı."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ كُلِّ صَلَاةٍ فَرِيضَةٍ يُرِيدُ أَدَاءَهَا

Kişiye Edâ Etmek İstediğinde Her Farz Namazdan Önce İki Rekat (Nafile) Kılmasının Emredilmesi

٢٤٨٨ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو الْغَزِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ سَعِيدٍ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُهَاجِرٍ، عَنْ ثَابِتِ بْنِ عَجْلَانَ، عَنْ سُلَيْمِ بْنِ عَامِرٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْ صَلَاةٍ مَفْرُوضَةٍ إِلَّا وَبَيْنَ يَدَيْهَا رَكْعَتَانِ».

2488- Abdullah b. ez-Zübeyr der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Her farz namazdan önce muhakkak iki rekat (nafile) namaz vardır."**[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ

Kişinin Akşam Namazının Farzından Önce İki Rekat Kılmasının Mubahlığı

٢٤٨٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: سَمِعْتُ عَمْرَو بْنَ عَامِرٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «كَانَ الْمُؤَذِّنُ إِذَا أَذَّنَ قَامَ نَاسٌ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَبْتَدِرُونَ السَّوَارِيَ يُصَلُّونَ، حَتَّى يَخْرُجَ رَسُولُ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1133); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Tirmizî 432; Bak hadis no: 2476.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 232); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 2455.

اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِمْ وَهُمْ كَذَلِكَ، يُصَلُّونَ الرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ الْمَغْرِبِ، وَلَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ شَيْءٌ». [٤ : ٥]

2489- Enes b. Mâlik der ki: "Müezzin ezan okuduğu zaman Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından bazıları aceleyle sütunların arkasına namaz için geçerlerdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanlarına çıktığında akşamın farzından önce iki rekat kılmış olurlardı. Ezan ile kâmet arasında da fazla bir süre yoktu."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَجْعَلَ نَصِيبًا مِنْ صَلَاتِهِ لِبَيْتِهِ

Kişiye Evine Namazından Bir Pay Ayırmasının Emredilmesi

٢٤٩٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَازِمٍ، حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَضَى أَحَدُكُمُ الصَّلَاةَ فِي مَسْجِدِهِ فَلْيَجْعَلْ لِبَيْتِهِ نَصِيبًا، فَإِنَّ اللَّهَ جَاعِلٌ فِي بَيْتِهِ مِنْ صَلَاتِهِ خَيْرًا». [١ : ٦٧]

2490- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri Mescid'de (farz) namazını kıldıktan sonra namazından evine de bir pay ayırsın. Böylece Allah bu namazı sebebiyle evinde hayır meydana getirir."**[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْمَرْءِ النَّوَافِلَ كُلَّهَا فِي بَيْتِهِ كَانَ أَعْظَمَ لِأَجْرِهِ

Kişinin Bütün Nafile Namazlarını Evinde Kılmasıyla En Fazla Sevaba Nail Olması

٢٤٩١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى بِالْمَوْصِلِ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ سَالِمٍ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ اتَّخَذَ حُجْرَةً مِنْ حَصِيرٍ فِي رَمَضَانَ، فَصَلَّى فِيهَا لَيَالِيَ، فَصَلَّى بِصَلَاتِهِ أُنَاسٌ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَلَمَّا عَلِمَ بِهِمْ جَعَلَ يَقْعُدُ، قَالَ: فَخَرَجَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ: «قَدْ عَرَفْتُ الَّذِي رَأَيْتُ مِنْ صَنِيعِكُمْ، فَصَلُّوا أَيُّهَا النَّاسُ فِي بُيُوتِكُمْ، فَإِنَّ أَفْضَلَ صَلَاةِ الْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ». [١ : ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1162); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/280; Buhârî 625; Müslim 837; Nesâî 2/28, 2/29; Darimî 1/336.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 1392); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/316; Müslim 778; İbn Mâce 1376.

2491- Zeyd b. Sâbit bildiriyor: Ramazan ayında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de hasırdan bir oda edinmişti. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bir kaç gece burada namaz kıldı. Ashâbından bazı kimseler de ona uyup namaz kıldılar. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onları fark edince oturarak namaz kıldı. Sonra bulunduğu yerden yanlarına çıkarak: **"Ne yaptığınızı görüp anladım. Ey insanlar! Bu namazı evinizde kılınız. Kişinin farz namazların haricinde en faziletli namazı, evinde kıldığı (nafile) namazdır"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّنَفُّلِ لِلْمَرْءِ عِنْدَ وُجُودِ النَّشَاطِ، وَتَرْكِهِ عِنْدَ عَدَمِهِ

Kişinin Kendini Dinç Hissettiğinde Nafile Namaz Kılmasının, Dinç Hissetmediğinde de Kılmamasının Emredilmesi

٢٤٩٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الدَّوْرَقِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ صُهَيْبٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَسْجِدَ وَحَبْلٌ مَمْدُودٌ بَيْنَ سَارِيَتَيْنِ، فَقَالَ: «مَا هَذَا؟» قَالُوا: لِزَيْنَبَ تُصَلِّي، فَإِذَا كَسِلَتْ أَوْ فَتَرَتْ أَمْسَكَتْ بِهِ، قَالَ: «حُلُّوهُ»، ثُمَّ قَالَ: «لِيُصَلِّ أَحَدُكُمْ نَشَاطَهُ، فَإِذَا كَسِلَ أَوْ فَتَرَ فَلْيَقْعُدْ». [١: ٧٨]

2492- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdiğinde iki direk arasına ip çekilmiş olduğunu gördü. "Bu ne?" diye sorunca: "Zeyneb namaz kılarken kullanıyor. Güçten düşünce veya yorulunca ona tutunuyor" dediler. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onu çözün!"** buyurdu ve sonra: **"Kişi kendini dinç hissediyorsa namaz kılsın, güçten düştüğü veya yorulduğu zaman da otursun"** diye ekledi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1301); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 5/182; Buhârî 731; Müslim 781/214; Ebû Dâvûd 1447; Tirmizî 450; Nesâî 3/197, 3/198.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1185); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/101; Buhârî 1150; Müslim 784; Ebû Dâvûd 1312; Nesâî 3/218, 3/219; İbn Mâce 1371; Bak hadis no: 2493, 2587.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ صَلَاةِ الْمَرْءِ النَّافِلَةَ إِذَا غَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ مَخَافَةَ أَنْ يَقُولَ مَا لَا يَعْلَمُ

Nafile Kılarken Uykuya Yenik Düşüp Bilmediği Şeyleri Söylemekten Korkana Namaz Kılmanın Yasaklanışı

٢٤٩٣ - حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ دَخَلَ الْمَسْجِدَ، فَرَأَى حَبْلًا مَمْدُودًا بَيْنَ سَارِيَتَيْنِ، فَقَالَ: «مَا هَذَا؟» قَالُوا: فُلَانَةٌ تُصَلِّي فَإِذَا أَعْيَتْ تَعَلَّقَتْ بِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لِتُصَلِّ مَا عَقَلَتْ، فَإِذَا خَشِيَتْ أَنْ تُغْلَبَ فَلْتَنَمْ». [٢: ٤٣]

2493- Enes b. Mâlik bildiriyor: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdiğinde iki direk arasına ip çekilmiş olduğunu gördü. "Bu ne?" diye sorunca: "Filan kadın namaz kılarken kullanıyor. Güçten düşünce ona tutunuyor" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kendinde olduğu sürece namaz kılsın, güçten düşme korkusu olduğu zaman da uyusun"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَخْبَارِ عَنْ وَصْفِ صَلَاةِ الْمَرْءِ النَّافِلَةَ فِي يَوْمِهِ وَلَيْلَتِهِ

Kişinin Gece ve Gündüzünde Kılacağı Nafileler

٢٤٩٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ بِتُسْتَرَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْوَلِيدِ الْبُسْرِيُّ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ يَعْلَى بْنِ عَطَاءٍ، عَنْ عَلِيٍّ الْأَزْدِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى». [٣: ١٠]

2494- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Gece ve gündüz namazı, ikişer rekat ikişer rekattır."**[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ الْجُلُوسِ لِلدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ

Mescide Girene İki Rekat Kılmadan Oturmasının Yasaklanışı

٢٤٩٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ فِيلٍ الْبَالِسِيُّ أَبُو الطَّاهِرِ، إِمَامُ مَسْجِدِ الْجَامِعِ بِأَنْطَاكِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ الْعَبَّاسِ الْبَاهِلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُمَارَةَ بْنَ غَزِيَّةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1185); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/204; Bak hadis no: 2492.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2482.

بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ فِيهِ حَتَّى يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ». [٢: ٤٩]

2495- Ebû Katâde bildiriyor: Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Biriniz Mescid'e girdiği zaman oturmadan önce iki rekat namaz kılsın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ

Mescide Girene İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٤٩٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحِ بْنِ ذَرِيحٍ بِعُكْبَرَا، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ جَوَّاسٍ الْحَنَفِيُّ، حَدَّثَنَا الْأَشْجَعِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ مُحَارِبِ بْنِ دِثَارٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كَانَ لِي دَيْنٌ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، فَقَضَانِي وَزَادَنِي، فَدَخَلْتُ عَلَيْهِ الْمَسْجِدَ، فَقَالَ لِي: «صَلِّ رَكْعَتَيْنِ». [١: ٦٧]

2496- Câbir b. Abdillah dedi ki: Benim Hz. Peygamber'den (sallallahu aleyhi vesellem) bir alacağım vardı. Bana ödemeyi ziyadesiyle yapmıştı. Mescid'e yanına girdiğimde bana: **"İki rekât namaz kıl"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ إِنَّمَا أُمِرَ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ عِنْدَ دُخُولِهِ الْمَسْجِدَ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ

Kişiye Mescide Girdiğinde Oturmadan İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٤٩٧ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ، حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الزُّرَقِيِّ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السُّلَمِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُصَلِّ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ». [١: ٦٧]

2497- Ebû Katâde es-Sülemî bildiriyor: Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden biri Mescid'e girdiği zaman oturmadan önce iki secde (rekat) namaz kılsın"** buyurdu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/220/467; Sahîh Ebî Dâvud 486; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/162; Ahmed 5/295; Buhârî 444; Müslim 714/69; Ebû Dâvûd 467; Tirmizî 316; İbn Mâce 1013; Darimî 1/323, 1/324; Bak hadis no: 2497, 2498, 2499.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 443; Müslim 715.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/162; Bak hadis no: 2495.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «فَلْيُصَلِّ سَجْدَتَيْنِ» أَرَادَ بِهِ رَكْعَتَيْنِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "İki Secde Kılsın" Sözüyle İki Rekatı Kastetmesi

٢٤٩٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ بِحَرَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَارِثِ الْحَرَّانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحِيمِ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيُصَلِّ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ». [١ : ٦٧]

2498- Ebû Katâde der ki: Allah'ın Resûlü'nün (sallallahu aleyhi vesellem): **"Biriniz Mescid'e girdiği zaman oturmadan önce iki rekat namaz kılsın"** buyurduğunu işittim.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ إِنَّمَا أُمِرَ بِرَكْعَتَيْنِ عِنْدَ دُخُولِهِ الْمَسْجِدَ قَبْلَ الْجُلُوسِ وَالِاسْتِخْبَارِ

Kişiye Mescide Girdiğinde Oturmadan ve Yer Araştırması Yapmadan Önce İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٤٩٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ، حَدَّثَنَا هَمَّامٌ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَمْرِو بْنِ سُلَيْمٍ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمُ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ أَوْ يَسْتَخْبِرَ». [١ : ٦٧]

2499- Ebû Katâde'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi mescide girdiği zaman oturmadan veya yer araştırması yapmadan önce iki rekat namaz kılsın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2495.

[2] Elbânî: Şâz olan "Yer araştırması" ibaresi olmaksızın sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2495.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ

Cuma Günü İmam Hutbedeyken Mescide Girene İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٥٠٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ، حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَأَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَا: «دَخَلَ سُلَيْكٌ الْغَطَفَانِيُّ الْمَسْجِدَ، وَالنَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ، فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ».

«تَفَرَّدَ بِهِ حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، وَهُوَ قَاضِي الْكُوفَةِ قَالَهُ الشَّيْخُ». [١: ٦٧]

2500- Ebû Hureyre ile Câbir bildiriyorlar: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hutbe verdiği sırada Suleyk el-Ğatafânî Mescid'e girdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona iki rekat namaz kılmasını emretti. [1]

Ebû Hâtim der ki: Hafs b. Ğıyâs, Kufe kadısıdır.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الدَّاخِلَ الْمَسْجِدَ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ إِنَّمَا أُمِرَ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ الْجُلُوسِ

Cuma Günü İmam Hutbedeyken Mescide Girene Oturmadan Önce İki Kısa Rekat Namaz Kılmasının Emredilmesi

٢٥٠١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عُمَيْرِ بْنِ جَوْصَا بِدِمَشْقَ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى الصُّوفِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ، حَدَّثَنَا دَاوُدُ الطَّائِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ الْمَسْجِدَ، وَالنَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَقَالَ لَهُ: «صَلِّ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تَجْلِسَ». [١: ٦٧]

2501- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cuma hutbesini verirken bir adam Mescid'e girdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Oturmadan önce kısa bir şekilde iki rekat kıl"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1022); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ebû Dâvûd 1116; İbn Mâce 1114.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1023); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2502.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى الدَّاخِلِ الْمَسْجِدَ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ وَيَتَجَوَّزَ فِيهِمَا

Mescide Girenin İki Kısa Rekat Namaz Kılması

٢٥٠٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: جَاءَ سُلَيْكٌ الْغَطَفَانِيُّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ فَجَلَسَ، فَقَالَ لَهُ: «يَا سُلَيْكُ، قُمْ فَارْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، وَتَجَوَّزْ فِيهِمَا»، ثُمَّ قَالَ: «إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، وَلْيَتَجَوَّزْ فِيهِمَا». [١: ١٠٧]

2502- Câbir der ki: Cuma günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cuma hutbesini verirken Suleyk el-Ğatafânî geldi ve oturdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Ey Suleyk! Kalk ve kısa bir şekilde iki rekat kıl"** buyurdu. Sonra da cemaate: **"Biriniz imam hutbe verirken geldiği zaman kısa olacak şekilde iki rekat namaz kılsın"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الرَّجُلَ لَمْ تَفُتْهُ صَلَاةٌ أَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَقْضِيَهَا كَمَا زَعَمَ مَنْ حَرَّفَ الْخَبَرَ عَنْ جِهَتِهِ وَتَأَوَّلَ لَهُ مَا وَصَفْتُ

Haberi Tahrif Edip Söz Konusu Tevili Yapan Kişinin İddiasının Aksine Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Adama Kılmasını Emrettiği Namazın Kaza Namazı Olmadığına Delalet Eden Haber

٢٥٠٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الْمُقَدَّمِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، حَدَّثَنِي عِيَاضٌ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، «أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَدَعَاهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ دَخَلَ الْجُمُعَةَ الثَّانِيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَدَعَاهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ دَخَلَ الْجُمُعَةَ الثَّالِثَةَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَدَعَاهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ». [١: ٦٧]

2503- Ebû Saîd el-Hudrî anlatıyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Cuma günü minberde iken bir adam Mescid'e girdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adamı yanına çağırıp ona iki rekat namaz kılmasını emretti. Yine bu adam, Peygamber

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1023); Şuayb: Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/316; Buhârî 930; Müslim 875/59; Ebû Dâvûd 1117; Tirmizî 510; Nesâî 3/103; İbn Mâce 1112; Darimî 1/364; Bak hadis no: 2501.

(sallallahu aleyhi vesellem) minberde iken ikinci Cuma günü de (Mescid'e) girdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adamı yanına çağırıp ona iki rekat namaz kılmasını emretti. Yine bu adam, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) minberde iken üçüncü Cuma günü de (Mescid'e) girdi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) adamı yine yanına çağırıp ona iki rekat namaz kılmasını emretti.[1]

٢٥٠٤ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ الشَّرْقِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْأَزْهَرِ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبَانُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ مُجَاهِدٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: دَخَلَ سُلَيْكٌ الْغَطَفَانِيُّ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ النَّاسَ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «ارْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، وَلَا تَعُودَنَّ لِمِثْلِ هَذَا»، فَرَكَعَهُمَا ثُمَّ جَلَسَ. [١ : ١٠٧]

2504- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Suleyk el-Ğatafânî, Cuma günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in insanlara hutbe verdiği sırada Mescid'e girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), ona: **"İki rekat namaz kıl ve bir daha böyle yapma"** buyurdu. Bunun üzerine Suleyk el-Ğatafânî iki rekat namaz kıldı, sonra da oturdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ : «لَا تَعُودَنَّ لِمِثْلِ هَذَا» أَرَادَ الْإِبْطَاءَ فِي الْمَجِيءِ إِلَى الْجُمُعَةِ، لَا الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ أُمِرَ بِهِمَا، وَالدَّلِيلُ عَلَى صِحَّةِ هَذَا خَبَرُ ابْنِ عَجْلَانَ الَّذِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهُ أَنَّهُ أَمَرَهُ فِي الْجُمُعَةِ الثَّانِيَةِ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ مِثْلَهُمَا.

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), "Bir daha böyle yapma" sözünden kasıt, kılması emredilen iki rekatı bir daha kılmaması değil, cuma namazına bir daha geç gelmemesidir. Daha önce zikrettiğimiz İbn Aclân'ın rivayeti de bunu doğrulamaktadır. Zira İbn Aclân'ın rivayetinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), diğer cumada adama yine iki rekat kılmasını emrettiği zikredilir.

٢٥٠٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيَاضُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى الْمِنْبَرِ، فَدَعَاهُ فَأَمَرَهُ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 1470); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 3/25; Ebû Dâvûd 1675; Tirmizî 511; Nesâî 5/63; Bak hadis no: 2505.

[2] Elbânî: Hasen (es-Silsiletu's-sahîha 466, 2893); Şuayb: İsnâdı kavîdir.

قَالَ: «تَصَدَّقُوا»، فَتَصَدَّقُوا، فَأَعْطَاهُ ﷺ ثَوْبَيْنِ مِمَّا تَصَدَّقُوا، وَقَالَ: «تَصَدَّقُوا»، فَأَلْقَى هُوَ أَحَدَ ثَوْبَيْهِ، فَكَرِهَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَا صَنَعَ وَقَالَ: «انْظُرُوا إِلَى هَذَا، دَخَلَ الْمَسْجِدَ بِهَيْئَةٍ بَذَّةٍ، فَرَجَوْتُ أَنْ تَفْطِنُوا لَهُ، فَتَصَدَّقُوا عَلَيْهِ، فَلَمْ تَفْعَلُوا، فَقُلْتُ: تَصَدَّقُوا، فَأَعْطَوْهُ ثَوْبَيْنِ، ثُمَّ قُلْتُ: تَصَدَّقُوا، فَأَلْقَى أَحَدَ ثَوْبَيْهِ، خُذْ ثَوْبَكَ»، وَانْتَهَرَهُ. [٢: ٦٦]

2505- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Cuma günü Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) minberde (hutbe okurken üstü başı perişan) bir adam Mescid'e girdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), onu çağırıp ona iki rekat namaz kılmasını emretti. Sonra da (cemaate): **"Sadaka veriniz"** buyurdu. Bunun üzerine cemaat sadaka verdiler Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), o adama, cemaatin verdiği sadakalardan iki giysi verdi. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sadaka veriniz"** buyurdu. Bunun üzerine (kendisine iki giysi verilen) bu adam, giysilerden birini (sadaka olarak) çıkarıp verdi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun bu yaptığından hoşlanmadı ve: **"Şu adama bakınız. Eski püskü giysiyle Mescid'e girdi. Ona anlayışla davranarak sadaka vereceğinizi tahmin edip ümid etmiştim, fakat (bunu) yapmadınız. Ben de: «Sadaka veriniz» demiş ve ona iki giysi vermiştim. Sonra tekrar: «Sadaka veriniz» dedim, o da (verdiğim) iki giysiden birisini çıkar(ıp sadaka olarak ver)di. Giysini al"** buyurdu ve o adamı azarladı.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَوْلُهُ ﷺ: «خُذْ ثَوْبَكَ»، لَفْظَةُ أَمْرٍ بِأَخْذِ الثَّوْبِ مُرَادُهَا الزَّجْرُ عَنْ ضِدِّهِ وَهُوَ بَذْلُ الثَّوْبِ، وَفِي هَذَا دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْمَرْءَ إِذَا أَخْرَجَ شَيْئًا لِلصَّدَقَةِ فَمَا لَمْ يَقَعْ فِي يَدِ الْمُتَصَدِّقِ بِهِ عَلَيْهِ لَهُ أَنْ يَرْجِعَ فِيهِ، وَفِيهِ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْمَرْءَ غَيْرُ مُسْتَحَبٍّ لَهُ أَنْ يَتَصَدَّقَ بِمَالِهِ كُلِّهِ إِلَّا عِنْدَ الْفَضْلِ عَنْ نَفْسِهِ وَعَمَّنْ يَقُوتُهُ.

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), *"Giysini al"* sözü, giysinin alınmasına yönelik bir emirdir, ancak emirden kasıt aksi olan giysi vermeyi yasaklamadır. Hadis, bir şeyi sadaka vermek üzere ayıran kişinin, verilmek istenenin eline geçmedikten sonra vermekten vazgeçebileceğinin delilidir. Aynı şekilde kişi malının tümünü sadaka olarak vereceği zaman, kendisi ve ailesinin ihtiyacından fazlası olanı vermesinin müstehab olacağının delilidir.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1470); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2503.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ صَلَاةِ الْمَرْءِ جَمَاعَةً تَطَوُّعًا

Kişinin Cemaatle Nafile Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٥٠٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُخَالِطُنَا كَثِيرًا حَتَّى إِنْ كَانَ لَيَقُولُ لِأَخٍ لِي صَغِيرٍ: «يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النُّغَيْرُ؟» وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، فَنَضَحْنَا بُسَاطًا لَنَا، فَصَلَّى عَلَيْهِ وَصَفَفْنَا خَلْفَهُ. [١:٤]

2506- Enes b. Mâlik der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) aramıza çokça karışırdı. Hatta bazen (kuş besleyen) kardeşime: **"Ey Ebû Umeyr! Kuşun ne yapıyor?"** diye sorardı. Bizdeyken namaz vakti geldiği zaman bir kilime su serperdik. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bizlere arkasında saf tutturur, namaz kıldırırdı."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَوْلُ أَنَسٍ: وَحَضَرَتِ الصَّلَاةُ، أَرَادَ بِهِ وَقْتَ صَلَاةِ السُّبْحَةِ، إِذِ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ لَا يُصَلِّي صَلَاةَ الْفَرِيضَةِ جَمَاعَةً فِي دَارِ أَنْصَارِيٍّ دُونَ مَسْجِدِ الْجَمَاعَةِ»

Ebû Hâtim der ki: Enes, "Namaz vakti geldiği zaman" derken bununla nafile namaz vaktini kastetmiştir. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), farz namazlardan birini cemaatle Mescid-i Nebevî dışında Ensarlı birinin evinde kılmazdı.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ التَّطَوُّعَ مِنْ صَلَاتِهِ وَهُوَ جَالِسٌ

Kişinin Oturduğu Yerde Nafile Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٥٠٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سَلَمَةَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: «مَا مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى كَانَ أَكْثَرُ صَلَاتِهِ وَهُوَ جَالِسٌ، وَكَانَ أَحَبَّ الْعَمَلِ إِلَيْهِ مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِنْ كَانَ يَسِيرًا». [١:٤]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2308.

2507- Ümmü Seleme der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), vefatına doğru kıldığı namazlarının çoğunu oturarak kılardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e göre en sevimli amel, az bile olsa kulun devamlı işlediği amel idi."[1]

ذِكْرُ الْمُدَّةِ الَّتِي كَانَ فِيهَا يُصَلِّي ﷺ وَهُوَ جَالِسٌ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Oturarak Namaz Kıldığı Süre

٢٥٠٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ، عَنْ حَفْصَةَ قَالَتْ: «مَا رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فِي سُبْحَتِهِ جَالِسًا قَطُّ، حَتَّى كَانَ قَبْلَ وَفَاتِهِ بِعَامٍ، فَكَانَ يُصَلِّي فِي سُبْحَتِهِ جَالِسًا، فَيَقْرَأُ السُّورَةَ فَيُرَتِّلُهَا حَتَّى تَكُونَ أَطْوَلَ مِنْ أَطْوَلَ مِنْهَا». [٤: ١]

2508- Hafsa der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak nafile namaz kıldığını hiç görmedim. Ancak vefatından bir yıl önce oturarak nafile namaz kılmaya başladı. Bu namazında da sûreyi o kadar yavaş okurdu ki normalde kendisinden daha uzun olan sûreden daha fazla uzun sürerdi."[2]

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا كَانَ يُصَلِّي الْمُصْطَفَى ﷺ جَالِسًا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Oturarak Namaz Kılmasının Nedeni

٢٥٠٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُجْرٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي وَهُوَ جَالِسٌ بَعْدَمَا دَخَلَ فِي السِّنِّ، وَكَانَ إِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنَ السُّورَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَهَا، ثُمَّ رَكَعَ». [٤: ١]

2509- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yaşlanıncaya kadar gece namazında oturarak hiç namaz kılıp okumadı. Yaşlanınca ise oturarak okur, surenin bitmesine otuz âyet kalınca kalkıp ayakta kıraati tamamlar, sonra rükû ederdi."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 1202; Muhtasaru'ş-Şemâil 238); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/319; Nesâî 3/222; İbn Mâce 1225.

[2] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 237); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/137; Ahmed 6/285; Müslim 733; Tirmizî 373; Nesâî 3/223; Bak hadis no: 2530, 2580.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 879); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا كَانَ يَقُومُ ﷺ مِنْ قُعُودِهِ عِنْدَ إِرَادَةِ الرُّكُوعِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Oturur Vaziyetteyken Rükû Yapmak İstediğinde Ayağa Kalkmasının Nedeni

٢٥١٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا خَالِدٌ الْحَذَّاءُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَ: سَأَلْتُهَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي لَيْلًا طَوِيلًا قَاعِدًا، وَلَيْلًا طَوِيلًا قَائِمًا، فَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا، وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا رَكَعَ قَائِمًا». [٤: ١]

2510- Abdullah b. Şakîk der ki: Hz. Âişe'ye Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in namazını sorduğumda: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bazı geceler uzun süre oturarak, bazı geceler uzun süre ayakta namaz kılardı. Namazı ayakta kıldığı zaman rükûyu ayakta yapar, oturarak kıldığı zaman ise rükuyu oturarak yapardı" cevabını verdi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ عَائِشَةَ: فَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا، أَرَادَتْ بِهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا

Âişe'nin "Oturarak Kıldığı Zaman İse Rükuyu Oturarak Yapardı" Sözüyle Namazı Oturarak Başladıysa Rükûsunu da Oturarak Yaptığını Kastetmesi

٢٥١١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَلْمُ بْنُ جُنَادَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ التُّسْتَرِيِّ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ الْعُقَيْلِيِّ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي قَائِمًا وَقَاعِدًا، فَإِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ قَائِمًا رَكَعَ قَائِمًا، وَإِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا». [٤: ١]

2511- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) hem ayakta, hem de oturarak namaz kılardı. Namazı ayakta başladığı zaman rükûyu ayakta yapar, oturarak başladığı zaman ise rükuyu oturarak yapardı".[2]

---

göre sahihtir. Muvattâ 1/137; Ahmed 6/46; Buhârî 1118; Müslim 731/111; Ebû Dâvûd 953; Tirmizî 374; İbn Mâce 1227; Bak hadis no: 2630, 2632, 2633.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 882); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2474.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2474.

ذِكْرُ وَصْفِ صَلَاةِ الْمَرْءِ إِذَا صَلَّى قَاعِدًا

Oturarak Namaz Kılan Kişinin Namazı

٢٥١٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْمُخَرِّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ الْحَفَرِيُّ، عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، عَنْ حُمَيْدٍ الطَّوِيلِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى مُتَرَبِّعًا». [٤: ١]

2512- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'i bağdaş kurmuş vaziyette namaz kılmıştır.[1]

ذِكْرُ تَفْضِيلِ صَلَاةِ الْقَائِمِ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَاعِدِ عَلَى النَّائِمِ

Namazı Ayakta Kılanın Oturarak Kılan Kimseye Üstün Olması

٢٥١٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ حَمَّادٍ سَجَّادَةُ، حَدَّثَنَا أَبُو أُسَامَةَ، عَنْ حُسَيْنٍ الْمُعَلِّمِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّهُ سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنِ الصَّلَاةِ قَاعِدًا، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «صَلِّ قَائِمًا، فَهُوَ أَفْضَلُ، وَمَنْ صَلَّى قَاعِدًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَائِمِ، وَمَنْ صَلَّى نَائِمًا فَلَهُ نِصْفُ أَجْرِ الْقَاعِدِ». [١: ٢]

2513- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) kişinin oturarak namaz kılması konusunu sorduğumda şöyle buyurdu: **"Senin ayakta namaz kılman en iyisidir. Kişi oturarak kıldığı namazın sevabı ayakta kıldığı namazın sevabının yarısı kadar olur. Uzanarak kıldığı namazın sevabı da oturarak kıldığı namazın sevabının yarısı kadar olur."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «هَذَا إِسْنَادٌ قَدْ تَوَهَّمَ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْأَخْبَارِ، وَلَا تَفَقَّهَ فِي صَحِيحِ الْآثَارِ، أَنَّهُ مُنْفَصِلٌ غَيْرُ مُتَّصِلٍ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، لِأَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ وُلِدَ فِي السَّنَةِ الثَّالِثَةِ مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ سَنَةَ خَمْسَ عَشْرَةَ، هُوَ وَسُلَيْمَانُ بْنُ بُرَيْدَةَ أَخُوهُ تَوْأَمٌ، فَلَمَّا وَقَعَتْ فِتْنَةُ عُثْمَانَ بِالْمَدِينَةِ خَرَجَ بُرَيْدَةُ عَنْهَا بِابْنَيْهِ، وَسَكَنَ الْبَصْرَةَ، وَبِهَا إِذْ ذَاكَ عِمْرَانُ بْنُ حُصَيْنٍ، وَسَمُرَةُ

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 978); Şuayb: Sahîh'in şartlarına göre sahihtir. Nesâî 3/224.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 455; er-Ravdu'n-nadîr 585; Sahîh Ebî Dâvud 877); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/433; Buhârî 1115; Ebû Dâvûd 951; Tirmizî 371; Nesâî 3/223, 3/224; İbn Mâce 1231.

بْنُ جُنْدُبٍ، فَسَمِعَ مِنْهُمَا، وَمَاتَ عِمْرَانُ سَنَةَ اثْنَتَيْنِ وَخَمْسِينَ فِي وِلَايَةِ مُعَاوِيَةَ، ثُمَّ خَرَجَ بُرَيْدَةُ مِنْهَا بِابْنَيْهِ إِلَى سِجِسْتَانَ، فَأَقَامَ بِهَا غَازِيًا مُدَّةً، ثُمَّ خَرَجَ مِنْهَا إِلَى مَرْوَ عَلَى طَرِيقِ هَرَاةَ، فَلَمَّا دَخَلَهَا وَطَّنَهَا، وَمَاتَ سُلَيْمَانُ بْنُ بُرَيْدَةَ بِمَرْوَ وَهُوَ عَلَى الْقَضَاءِ بِهَا سَنَةَ خَمْسٍ وَمِائَةٍ، فَهَذَا يَدُلُّكَ عَلَى أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُرَيْدَةَ سَمِعَ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu hadisin isnâdı, haberler konusunda derinliği olmayan ve sahihlerini diğerlerinden ayıramayan birine muttasıl değil munfasıl olduğu izlenimi verebilir. Ancak öyle değildir. Çünkü Abdullah b. Bureyde, kardeşi Süleymân b. Bureyde ile birlikte Ömer b. el-Hattâb'ın hilafetinin üçüncü yılında, hicri on beşinci yılda doğmuştur. Kardeşi Süleymân'la da ikizdir. Osmân zamanında Medine'de fitnenin baş göstermesi üzerine Bureyde iki oğlunu da alıp Medine'den ayrıldı ve Basra'ya gidip oraya yerleşti. O zamanlar İmrân b. Husayn ve Semure b. Cundub, Basra'da bulunuyorlardı. Bu sırada Bureyde her ikisinden hadis dinledi. İmrân hicri elli ikinci yılda Muâviye'nin valiliği zamanında vefat etti. Sonrasında Bureyde iki oğlunu da alıp Sicistan'a gitti. Bir müddet orada kalıp gazalara katıldı. Daha sonra oradan ayrılıp Herât yolundaki Merv'e gitti ve oraya yerleşti. Süleymân b. Bureyde, Merv'de beş yıl kadılık yaptıktan sonra hicri yüz beş yılında Merv'de vefat etti. Bu da bize Abdullah b. Bureyde'nin İmrân b. Husayn'dan hadis işittiğini göstermektedir."

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ إِذَا أَرَادَ الْخُرُوجَ مِنْ بَيْتِهِ أَنْ يُوَدِّعَهُ بِرَكْعَتَيْنِ

Evinden Çıkmak İsteyenin İki Rekat Kılmasının Müstehaplığı

٢٥١٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ مُكْرَمٍ بِالْبَصْرَةِ، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا شَرِيكٌ، عَنِ الْمِقْدَامِ بْنِ شُرَيْحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَ: قُلْتُ لَهَا: بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يَبْدَأُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ عَلَيْكِ، وَإِذَا خَرَجَ مِنْ عِنْدِكِ؟ قَالَتْ: «كَانَ يَبْدَأُ إِذَا دَخَلَ بِالسِّوَاكِ، وَإِذَا خَرَجَ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ». [٥: ٤٧]

2514- Mikdâm b. Şureyh, babasından bildiriyor: Hz. Âişe'ye "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanına geldiğinde ve yanından çaktığında ilk olarak ne yapardı?" diye sordum. Şu karşılığı verdi: "Girdiğinde ilk olarak dişini misvaklar (fırçalar)dı. Çıkacağında da iki rekat namaz kılardı."[1]

---

[1] Elbânî: Namazla ilgili cümle zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 6235); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 6/182; Müslim 253; İbn Mâce 290.

فَصْلٌ فِي الصَّلَاةِ عَلَى الدَّابَّةِ

Fasıl: Binek Üzerinde Namaz

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رَاحِلَتِهِ

Kişinin Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٥١٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ يَحْيَى الْمَازِنِيِّ، عَنْ أَبِي الْحُبَابِ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي عَلَى حِمَارٍ وَهُوَ مُتَوَجِّهٌ إِلَى خَيْبَرَ». [٤: ١]

2515- İbn Ömer der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem), bir merkeb üzerinde Hayber'e doğru dönmüş bir şekilde namaz kılarken gördüm."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُصَلِّي أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَإِنْ كَانَتِ الْقِبْلَةُ وَرَاءَهُ

Kıble Kişinin Arka Tarafında Olsa Bile Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmanın Mubahlığı

٢٥١٦ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا لَيْثُ بْنُ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي حَاجَةٍ، فَأَدْرَكْتُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي، فَأَشَارَ إِلَيَّ، فَلَمَّا فَرَغَ دَعَانِي، فَقَالَ: «إِنَّكَ سَلَّمْتَ عَلَيَّ وَأَنَا أُصَلِّي»، وَهُوَ مُتَوَجِّهٌ يَوْمَئِذٍ نَحْوَ الْمَشْرِقِ. [٤: ١]

2516- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni bir iş için bir yere gönderdi. Daha sonra yanına gelip selam verdiğimde işaretle cevap verdi. (Namazını) bitirince de beni çağırıp: **"Demin bana selam verdin, ama namaz kılıyordum"** buyurdu. Namazda da doğu tarafına dönmüştü.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1101); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/150, 1/151; Ahmed 2/7, 2/57; Müslim 700/35; Ebû Dâvûd 1226; Nesâî 2/60.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 859); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/334; Müslim 540/36; Nesâî 3/6; İbn Mâce 1018.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ لَا حَرَجَ عَلَيْهِ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رَاحِلَتِهِ فِي السَّفَرِ أَيَّ جِهَةٍ تَوَجَّهَ فِيهَا

Kişinin Yolculukta Binek Devesi Üzerinde Her Yöne Doğru Namaz Kılmasında Bir Mahzur Olmaması

٢٥١٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمَقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: وَأَخْبَرَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ دِينَارٍ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ فِي السَّفَرِ». [٤: ١]

2517- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yolculukta iken bineğinin üzerinde hayvanın döndüğü tarafa doğru (nafile) namaz kılardı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذِهِ الصَّلَاةَ الَّتِي كَانَ يُصَلِّيهَا ﷺ عَلَى رَاحِلَتِهِ كَانَتْ صَلَاةَ سُبْحَةٍ لَا فَرِيضَةٍ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Binek Devesi Üzerinde Kıldığı Bu Namazın Farz Değil, Nafile Bir Namaz Olması

٢٥١٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ مَوْلَى حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ أَنَّهُ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَبَعَثَنِي مَبْعَثًا، فَأَتَيْتُهُ وَهُوَ يَسِيرُ، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَأَوْمَأَ بِيَدِهِ، ثُمَّ سَلَّمْتُ فَأَشَارَ وَلَمْ يُكَلِّمْنِي، فَنَادَانِي بَعْدُ وَقَالَ: «إِنِّي كُنْتُ أُصَلِّي نَافِلَةً». [٤: ١]

2518- Câbir b. Abdillah anlatıyor: Bir yolculuk esnasında Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni bir ihtiyacı için bir yere göndermişti. Yanına geldiğimde seyir halinde idi. Selam verdim, benimle konuşmadan eliyle işaret ederek selamımı aldı. Daha sonra beni yanına çağırdı ve: **"Namaz kılıyordum"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/151; Ahmed 2/66; Buhârî 1096; Müslim 700/37; Nesâî 1/244; Bak hadis no: 2421, 2518.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2517.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ

Bu Hadisi Amr b. el-Hâris'ten Rivayette İbn Vehb'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٥١٩ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ شُعَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَبْعَثًا، فَوَجَدْتُهُ يَسِيرُ مُشْرِقًا وَمُغْرِبًا، فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ، فَأَشَارَ بِيَدِهِ، ثُمَّ سَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَأَشَارَ بِيَدِهِ، فَانْصَرَفْتُ فَنَادَانِي: «يَا جَابِرُ»، فَنَادَانِي النَّاسُ: يَا جَابِرُ فَأَتَيْتُهُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَدْ سَلَّمْتُ عَلَيْكَ فَلَمْ تَرُدَّ عَلَيَّ، قَالَ: «ذَاكَ أَنِّي كُنْتُ أُصَلِّي». [٤: ١]

2519- Câbir anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni bir ihtiyacı için bir yere göndermişti. Geldiğimde seyir halinde doğuya ya da batıya doğru namaz kılıyordu. Selam verdim, eliyle işaret ederek selamımı aldı; sonra tekrar selam verdim, yine eliyle işaret ederek selamımı aldı. Ben de dönüp gittim. Beni: "Ey Câbir!" diye çağırdı. İnsanlar "Ey Câbir!" diye çağırınca yanına geldim ve: "Ey Allah'ın Resûlü! Sana selam verdim, almadın" dedim. **"Namaz kılıyordum"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُسَافِرِ أَنْ يُصَلِّيَ النَّافِلَةَ عَلَى رَاحِلَتِهِ، وَإِنْ كَانَتِ الْقِبْلَةُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ

Kıble Kişinin Arka Tarafında Kalsa Bile Yolcunun Binek Devesi Üzerinde Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٥٢٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَةٍ نَحْوَ الْمَشْرِقِ فِي غَزْوَةِ أَنْمَارٍ». [٤: ٤٦]

2520- Câbir b. Abdillah der ki: "Enmâr gazvesi sırasında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) namazı bineği üzerinde doğu tarafına doğru kıldığını gördüm."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Nesâî 3/6.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 3/300; Buhârî 4140.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُسَافِرَ مُبَاحٌ لَهُ أَنْ يَتَنَفَّلَ عَلَى رَاحِلَتِهِ وَإِنْ كَانَ ظَهْرُهُ إِلَى الْقِبْلَةِ

Kıble Arka Tarafında Olsa Bile Yolcu İçin Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılmasının Mubah Olması

٢٥٢١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةٍ، فَكَانَ يُصَلِّي تَطَوُّعًا عَلَى رَاحِلَتِهِ مُسْتَقْبِلَ الْمَشْرِقِ، فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ الْمَكْتُوبَةَ نَزَلَ وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ». [٥: ٨]

2521- Câbir b. Abdillah der ki: "Bir gazvede beraber olduğumuz Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bineği üzerinde nafile namazları doğu tarafına doğru kılardı. Farz namazı kılacağı zaman ise bineğinden iner, kıbleye dönüp öyle kılardı."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُتَنَفِّلِ عَلَى رَاحِلَتِهِ

Binek Devesi Üzerinde Nafile Kılanın Yaptığı Rükû ve Secde

٢٥٢٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنِ ابْنِ نَمِرٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي عَلَى دَابَّتِهِ فِي السَّفَرِ فِي السُّبْحَةِ يُومِئُ بِرَأْسِهِ إِيمَاءً». [٤: ١]

2522- Abdullah b. Ömer der ki: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) bineğinin üzerinde nafile namaz kılarken gördüm. (Rükû ve secdeleri) başıyla ima ederek yaptı.[2]

---

[1] Elbânî: Hasen liğayrihi (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 1263); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Buhârî 400; Darimî 1/356.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Buhârî 1105.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ السَّجْدَتَيْنِ مِنَ الْمُتَنَفِّلِ عَلَى رَاحِلَتِهِ يَجِبُ أَنْ تَكُونَ فِي الْإِيمَاءِ أَخْفَضَ مِنَ الرُّكُوعِ

Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılanın İma İle Yaptığı İki Secdesinde Rükûsundan Daha Aşağıya Eğilmesi

٢٥٢٣ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الزُّبَيْرِ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرًا يَقُولُ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ وَهُوَ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ يُصَلِّي النَّوَافِلَ فِي كُلِّ وَجْهٍ، وَلَكِنَّهُ يَخْفِضُ السَّجْدَتَيْنِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ يُومِئُ إِيمَاءً». [١ : ٤]

2523- Câbir der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), nafile namazları bineği üzerindeyken değişik yönlere doğru kıldığını gördüm. Ancak namazı imayla ve secdelerde rükûdan daha fazla eğilerek kılıyordu."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ صَلَاةِ الْمَرْءِ التَّطَوُّعَ عَلَى رَاحِلَتِهِ

Binek Devesi Üzerinde Nafile Kılanın Namazı

٢٥٢٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الدَّوْرَقِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَجَّاجٌ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي أَبُو الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي وَهُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ النَّوَافِلَ فِي كُلِّ وَجْهٍ، وَلَكِنَّهُ يَخْفِضُ السَّجْدَتَيْنِ مِنَ الرَّكْعَةِ يُومِئُ إِيمَاءً». [٨ : ٥]

2524- Câbir der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), nafile namazları bineği üzerindeyken değişik yönlere doğru kıldığını gördüm. Ancak namazı imayla ve secdelerde rükûdan daha fazla eğilerek kılıyordu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 1270); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/332; Ebû Dâvûd 1227; Tirmizî 351; Bak hadis no: 2525.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir.

ذِكْرُ وَصْفِ الرُّكُوعِ وَالسُّجُودِ لِلْمُتَنَفِّلِ إِذَا صَلَّى عَلَى رَاحِلَتِهِ

Binek Devesi Üzerinde Nafile Namaz Kılanın Rükû ve Secdesi

٢٥٢٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ مُوسَى عَبْدَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَمْرِو بْنِ السَّرْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: «رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي النَّوَافِلَ عَلَى رَاحِلَتِهِ يَخْفِضُ السَّجْدَتَيْنِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ». [٥: ٨]

2525- Câbir der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), nafile namazları bineği üzerindeyken kıldığını gördüm. Ancak namazı (imayla) secdelerde rükûdan daha fazla eğilerek kılıyordu."[1]

فَصْلٌ فِي صَلَاةِ الضُّحَى

Fasıl: Kuşluk Namazı

٢٥٢٦ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنْ كَهْمَسِ بْنِ الْحَسَنِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الضُّحَى؟ قَالَتْ: «لَا، إِلَّا أَنْ يَجِيءَ مِنْ سَفَرٍ». [٥: ١٥]

2526- Abdullah b. Şakîk der ki: Hz. Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kılar mıydı?" diye sorduğumda: "Bir yolculuktan dönmemişse hayır, kılmazdı" dedi.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ كَهْمَسُ بْنُ الْحَسَنِ

Bu Hadisi Rivayette Kehmes b. el-Hasan'ın Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٥٢٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا نَصْرُ بْنُ عَلِيٍّ الْجَهْضَمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، عَنِ الْجُرَيْرِيِّ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الضُّحَى؟ فَقَالَتْ: «لَا، إِلَّا أَنْ يَجِيءَ مِنْ مَغِيبِهِ» قُلْتُ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي قَاعِدًا؟ قَالَتْ: «نَعَمْ، بَعْدَمَا حَطَمَهُ السِّنُّ» قُلْتُ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2524.

[2] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 247); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/204; Müslim 717/76; Nesâî 4/152.

يَقْرِنُ بَيْنَ السُّوَرِ؟ قَالَتْ: «نَعَمْ، مِنَ الْمُفَصَّلِ» قُلْتُ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَصُومُ شَهْرًا مَعْلُومًا سِوَى رَمَضَانَ؟ قَالَتْ: «وَاللَّهِ إِنْ صَامَ شَهْرًا مَعْلُومًا سِوَى رَمَضَانَ حَتَّى مَضَى لِوَجْهِهِ ﷺ، وَلَا أَفْطَرَهُ حَتَّى مَضَى لِوَجْهِهِ ﷺ». [٥: ١٥]

2527- Abdullah b. Şakîk der ki: Hz. Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kılar mıydı?" diye sorduğumda: "Yolculuk dönüşü olmadıktan sonra kılmazdı" dedi.

Ona: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak namaz kılar mıydı?" diye sorduğumda: "Evet, insanların sıkıntılarından dolayı çöküp yaşlandıktan sonra oturarak da kıldı" dedi. "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir rekâtta birden fazla sûre okur muydu?" diye sorduğumda: "Mufassal sûrelerden okurdu" dedi.

"Ramazan ayı dışında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oruç tuttuğu belirli aylar var mıydı?" diye sorduğumda da: "Vallahi vefat edene dek Ramazan ayı dışında bir ayı tamamen oruçlu geçirmedi. Yine vefat edene dek bir ayı tamamen oruçsuz da geçirmedi" dedi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَتْ بِهِ عَائِشَةُ

Bu Hadisi Rivayette Hz. Âişe'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٥٢٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الصَّوَّافُ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَالِمُ بْنُ نُوحٍ الْعَطَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَكُنْ يُصَلِّي الضُّحَى إِلَّا أَنْ يَقْدَمَ مِنْ غَيْبَةٍ». [٥: ١٥]

2528- İbn Ömer bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sadece yolculuk dönüşlerinde kuşluk namazı kılardı."[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «نَفْيُ ابْنِ عُمَرَ، وَعَائِشَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ صَلَاةَ الضُّحَى إِلَّا أَنْ يَقْدَمَ مِنْ سَفَرٍ أَوْ مَغِيبِهِ، أَرَادَ بِهِ فِي الْمَسْجِدِ بِحَضْرَةِ النَّاسِ دُونَ الْبَيْتِ، وَذَاكَ أَنَّ مِنْ خُلُقِ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ بَدَأَ بِالْمَسْجِدِ، فَرَكَعَ فِيهِ رَكْعَتَيْنِ، فَكَانَ أَكْثَرُ قُدُومِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1169); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/218; Müslim 717/75; Ebû Dâvûd 1292; Nesâî 4/152.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 1229); Şuayb: İsnâdı kavîdir.

الْمُصْطَفَى ﷺ الْمَدِينَةَ مِنَ الْأَسْفَارِ وَالْغَزَوَاتِ كَانَ ضُحًى مِنْ أَوَّلِ النَّهَارِ، وَنَهَى ﷺ أَنْ يَطْرُقَ الرَّجُلُ أَهْلَهُ لَيْلًا»

Ebû Hâtim der ki: "İbn Ömer ve Âişe'nin yolculuk ve sefer dönüşleri dışında Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kılmadığına yönelik sözlerinden kasıt, bu namazı evinde kılmadığı değil, Mescid'de insanların önünde kılmadığıdır. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir yolculuktan döndüğünde ilk olarak Mescid'e uğrayıp iki rekat namaz kılmayı âdet edinmişti. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuk ya da gazalardan Medine'ye dönüşü genelde günün ilk vakitlerinde kuşluk zamanı olurdu. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kişilerin yolculuk dönüşü evlerine gece vakti ansızın gitmelerini yasaklamıştır."

ذِكْرُ إِثْبَاتِ عَائِشَةَ صَلَاةَ الضُّحَى لِلْمُصْطَفَى ﷺ

Âişe'nin Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kuşluk Namazı Kıldığını Tesbiti

٢٥٢٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، وَابْنُ كَثِيرٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يَزِيدُ الرِّشْكُ، عَنْ مُعَاذَةَ، قَالَتْ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ: أَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي الضُّحَى؟ قَالَتْ: «نَعَمْ، أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ وَيَزِيدُ مَا شَاءَ اللَّهُ». [٥: ١٥]

2529- Muâze der ki: Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kılar mıydı?" diye sorduğumda: "Evet, en az dört rekât kılar, bunların üzerine de dilediği kadarını eklerdi" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: إِثْبَاتُ عَائِشَةَ صَلَاةَ الضُّحَى لِلْمُصْطَفَى ﷺ أَرَادَتْ بِهِ فِي الْبَيْتِ دُونَ مَسْجِدِ الْجَمَاعَةِ، لِأَنَّهُ ﷺ قَالَ: «أَفْضَلُ صَلَاتِكُمْ فِي بُيُوتِكُمْ إِلَّا الْمَكْتُوبَةَ».

Ebû Hâtim der ki: Âişe, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kıldığına yönelik sözüyle bu namazı Mescid'de değil evde kıldığını kastetmiştir. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): *"Farz namazları dışında en faziletli namaz evlerinizde kıldığınız namazdır"* buyurmuştur.

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 562; Muhtasaru'ş-Şemâil 224); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 6/145; Müslim 719/78; İbn Mâce 1381.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصَلِّي الضُّحَى عَلَى دَائِمِ الْأَوْقَاتِ

Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kuşluk Namazını Sürekli Kıldığına Delalet Eden Haber

٢٥٣٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي السَّائِبُ بْنُ يَزِيدَ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ، أَنَّ حَفْصَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ قَالَتْ: «لَمْ أَرَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِي سُبْحَتِهِ وَهُوَ جَالِسٌ حَتَّى كَانَ ﷺ قَبْلَ مَوْتِهِ بِعَامٍ وَاحِدٍ، فَرَأَيْتُهُ يُصَلِّي فِي سُبْحَتِهِ وَهُوَ جَالِسٌ، وَيُرَتِّلُ السُّورَةَ حَتَّى تَكُونَ أَطْوَلَ مِنْ أَطْوَلَ مِنْهَا». [٥: ١٥]

2530- Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in eşi Hafsa der ki: "Vefatından bir yıl öncesine kadar Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak nafile namaz kıldığını görmedim. Ondan sonra da nafile namazını oturarak kılmaya başladı. Sûreyi tertîl ederek (ağır ağır) okurdu ki, bu sebeple okuduğu sûre ondan daha uzun sûrelerden daha uzun olurdu."[1]

ذِكْرُ عَدَدِ الرَّكَعَاتِ الَّتِي كَانَ يُصَلِّيهَا ﷺ صَلَاةَ الضُّحَى

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kıldığı Kuşluk Namazının Rekat Sayısı

٢٥٣١ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ دُكَيْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَعْلَى الطَّائِفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي الْمُطَّلِبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَنْطَبٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَيْتِي، فَصَلَّى الضُّحَى ثَمَانَ رَكَعَاتٍ». [٥: ١٥]

253- . Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) evime girdi ve sekiz rekat kuşluk namazı kıldı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 733; Bak hadis no: 2508.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (el-İrvâ' 464); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُوَاظِبَ عَلَى سُبْحَةِ الضُّحَى

Kişinin Kuşluk Namazı Kılmaya Devam Etmesinin Müstehaplığı

٢٥٣٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ، حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ عَقِيلٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُرْوَةُ، أَنَّ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ كَانَتْ تَقُولُ: «مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُسَبِّحُ سُبْحَةَ الضُّحَى»، وَكَانَتْ عَائِشَةُ تُسَبِّحُهَا، وَكَانَتْ تَقُولُ: «إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ تَرَكَ كَثِيرًا مِنَ الْعَمَلِ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَنَّ النَّاسُ بِهِ، فَيُفْرَضَ عَلَيْهِمْ». [٥: ١٥]

2532- Urve bildiriyor: Hz. Âişe: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kuşluk namazı kılmazdı" der, ancak kendisi kuşluk namazı kılardı. Yine: "Bazen Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), insanlar da onunla amel eder ve kendilerine farz kılınır endişesiyle birçok ameli bırakmıştır" derdi.[1]

ذِكْرُ مَا يَكْفِي الْمَرْءَ آخِرَ النَّهَارِ بِأَرْبَعِ رَكَعَاتٍ يُصَلِّيهَا مِنْ أَوَّلِهِ

Kişinin Günün Başlangıcında Kılacağı Dört Rekatın Günün Sonu İçin de Yeterli Olması

٢٥٣٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ بُرْدًا، يَقُولُ: حَدَّثَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ مُوسَى، عَنْ مَكْحُولٍ، عَنْ كَثِيرِ بْنِ مُرَّةَ الْحَضْرَمِيِّ، عَنْ قَيْسٍ الْجُذَامِيِّ، عَنْ نُعَيْمِ بْنِ هَمَّارٍ الْغَطَفَانِيِّ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا ابْنَ آدَمَ، صَلِّ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي أَوَّلِ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ». [١: ٢]

2533- Nuaym b. Hemmâr el-Gatafânî'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Yüce Allah şöyle buyurdu: Ey Âdemoğlu! Gündüzün başında benim için dört rekat namaz kıl. Bu ve senin için günün sonuna kadar yeterli kılayım!"**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1170); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Muvattâ 1/152; Ahmed 6/223; Buhârî 1128; Müslim 718; Ebû Dâvûd 1293; Bak hadis no: 312, 313.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/216); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 5/287, 6/286; Ebû Dâvûd 1289.

ذِكْرُ الِاسْتِحْبَابِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ صَلَاةَ الضُّحَى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ رَجَاءَ كِفَايَةِ آخِرِ النَّهَارِ بِهِ

Kişinin Günün Sonu İçin de Yeterli Olması Umuduyla Dört Rekat Kuşluk Namazı Kılmasının Müstehaplığı

٢٥٣٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُنْذِرِ بْنِ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ مَنْصُورٍ الرَّمَادِيُّ، حَدَّثَنَا دُحَيْمٌ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي السَّائِبِ، عَنْ بُسْرِ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِي إِدْرِيسَ الْخَوْلَانِيِّ، عَنْ نُعَيْمِ بْنِ هَمَّارٍ الْغَطَفَانِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، عَنْ رَبِّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا ابْنَ آدَمَ، صَلِّ لِي أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ أَوَّلَ النَّهَارِ أَكْفِكَ آخِرَهُ». [١ : ٢]

2534- Nuaym b. Hemmâr el-Ğatafânî'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Yüce Allah şöyle buyurdu: Ey Âdemoğlu! Gündüzün başında benim için dört rekat namaz kıl. Bunu senin için günün sonuna kadar yeterli kılayım!"**[1]

ذِكْرُ إِثْبَاتِ أَعْظَمِ الْغَنِيمَةِ لِمُعْقِبِ صَلَاةَ الْغَدَاةِ بِرَكْعَتَيِ الضُّحَى

Sabah Namazının Peşinden İki Rekat Kuşluk Namazı da Kılanın En Büyük Ganimeti Elde Ettiğinin Tesbiti

٢٥٣٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَاتِمُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، عَنْ حُمَيْدِ بْنِ صَخْرٍ، عَنِ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا فَأَعْظَمُوا الْغَنِيمَةَ وَأَسْرَعُوا الْكَرَّةَ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا رَأَيْنَا بَعْثَ قَوْمٍ أَسْرَعَ كَرَّةً، وَلَا أَعْظَمَ غَنِيمَةً، مِنْ هَذَا الْبَعْثِ، فَقَالَ ﷺ: «أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِأَسْرَعَ كَرَّةً وَأَعْظَمَ غَنِيمَةً مِنْ هَذَا الْبَعْثِ؟ رَجُلٌ تَوَضَّأَ فِي بَيْتِهِ فَأَحْسَنَ وُضُوءَهُ، ثُمَّ تَحَمَّلَ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى فِيهِ الْغَدَاةَ، ثُمَّ عَقَّبَ بِصَلَاةِ الضُّحَى، فَقَدْ أَسْرَعَ الْكَرَّةَ، وَأَعْظَمَ الْغَنِيمَةَ». [١ : ٢]

2535- Ebû Hureyre anlatıyor: Fetih yılında Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm. Ona "Ey Allah'ın Resûlü! Ben iki amca oğlumu himayem altına aldım. Ama annemin oğlu, (Ali'yi kastediyordu) onun katili olduğunu iddia etti. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Ümmü Hânî! Senin himayene aldığın kişiyi biz de himayemiz altına aldık"** buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), (bir gün bir yere) bir askeri birlik göndermişti. İslam birliği düşmanın üzerine

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/216); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/153.

çabucak hücum etmiş ve (bu sefer sırasında) büyük ganimet elde etmişti. Bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Bundan daha hızlı bir hücum ve bu askeri birliğin (elde ettiği ganimetten) daha fazla alınan bir ganimet görmedim" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bundan daha hızlı bir hücum ve daha büyük bir ganimeti size haber vereyim mi? Bir adam ki, evinde abdest alır ve abdestini de (kurallarına göre) güzel bir şekilde yapar, sonra mescide doğru yola çıkar, orada sabah namazını kılar, sonra da bunun peşinden kuşluk namazını kılarsa o zaman en hızlı hücumu yapmış ve en büyük ganimeti elde etmiş olur"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ وَصِيَّةِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِرَكْعَتَيِ الضُّحَى

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Kuşluk Namazı Kılmayı Vasiyet Etmesi

٢٥٣٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، حَدَّثَنَا عَبَّاسٌ الْجُرَيْرِيُّ، عَنْ أَبِي عُثْمَانَ النَّهْدِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: أَوْصَانِي خَلِيلِي أَبُو الْقَاسِمِ ﷺ بِثَلَاثٍ: «الْوِتْرُ قَبْلَ النَّوْمِ، وَصَلَاةُ الضُّحَى رَكْعَتَيْنِ، وَصَوْمُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ» [١ : ٢]

2536- Ebû Hureyre der ki: "Dostum (sallallahu aleyhi vesellem) bana üç şey vasiyet etti: Uyumadan önce vitir kılmayı, iki rekât kuşluk namazı kılmayı ve her aydan üç gün oruç tutmayı."[2]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الِاقْتِدَاءِ بِالْمُصْطَفَى ﷺ فِي صَلَاةِ الضُّحَى بِثَمَانِ رَكَعَاتٍ

Kuşluk Namazını Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Uyarak Sekiz Rekat Kılmanın Müstehaplığı

٢٥٣٧ - أَخْبَرَنَا جَعْفَرُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ سِنَانٍ الْقَطَّانُ بِوَاسِطَ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُنَيْنٍ، عَنْ أَبِي مُرَّةَ مَوْلَى أُمِّ هَانِئٍ، قَالَ مُحَمَّدُ بْنُ عَمْرٍو: وَقَدْ رَأَيْتُ أَبَا مُرَّةَ، وَكَانَ شَيْخًا كَبِيرًا قَدْ أَدْرَكَ أُمَّ هَانِئٍ، عَنْ أُمِّ هَانِئٍ

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2531; et-Ta'lîku'r-rağîb 1/235); Şuayb: İsnâdı hasendir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1286); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/459; Buhârî 1178; Müslim 721; Nesâî 3/229; Darimî 2/18.

قَالَتْ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَامَ الْفَتْحِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي أَجَرْتُ حَمَوَيَّ، فَزَعَمَ ابْنُ أُمِّي، تَعْنِي عَلِيًّا، أَنَّهُ قَاتِلُهُ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ يَا أُمَّ هَانِئٍ»، قَالَتْ: وَصَبَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مَاءً فَاغْتَسَلَ، ثُمَّ الْتَحَفَ بِثَوْبٍ عَلَيْهِ، وَخَالَفَ بَيْنَ طَرَفَيْهِ، فَصَلَّى الضُّحَى ثَمَانَ رَكَعَاتٍ [١: ٢]

2537- Ümmü Hâni anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e (boy abdesti alması için) su döküldü. O da boy abdesti aldı. Sonra üzerindeki bir giysiyle örtündü. Elbisenin bir kenarını sağ omzuna atarak sol kolunun altından ve diğer kenarını sol omzuna atarak, sağ kolunun altından geçirerek göğsü üzerinde uçlarını bağlamıştı. Kuşluk namazını sekiz rekat kılmıştı.[1]

ذِكْرُ التَّسْوِيَةِ فِي صَلَاةِ الضُّحَى بَيْنَ قِيَامِهِ وَرُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ

Kuşluk Namazındaki Kıyâm, Rükû ve Secdelerin Birbirine Eşit Olması

٢٥٣٨ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ نَوْفَلٍ، أَنَّ أَبَاهُ قَالَ: سَأَلْتُ وَحَرَصْتُ عَلَى أَنْ أَجِدَ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ يُخْبِرُنِي، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَبَّحَ سُبْحَةَ الضُّحَى، فَلَمْ أَجِدْ أَحَدًا يُخْبِرُنِي عَنْ ذَلِكَ غَيْرَ أُمِّ هَانِئٍ بِنْتِ أَبِي طَالِبٍ، أَخْبَرَتْنِي «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَتَى بَعْدَ ارْتِفَاعِ النَّهَارِ يَوْمَ الْفَتْحِ، فَأَمَرَ بِثَوْبٍ، فَسُتِرَ عَلَيْهِ، فَاغْتَسَلَ ثُمَّ قَامَ فَرَكَعَ ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ، لَا أَدْرِي أَقِيَامُهُ فِيهَا أَطْوَلُ أَمْ رُكُوعُهُ أَمْ سُجُودُهُ، كُلُّ ذَلِكَ مُتَقَارِبَةٌ»، قَالَتْ: «فَلَمْ أَرَهُ سَبَّحَهَا قَبْلُ وَلَا بَعْدُ» [١: ٢]

2538- Abdullah b. el-Hâris b. Nevfel der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in kuşluk namazı kıldığını bana haber verecek çok araştırmama rağmen Ümmü Hâni binti Ebî Tâlib'den başkasını bulamadım. Ümmü Hâni bana şöyle anlattı: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'nin fethedildiği gün güneş yükseldiği zaman çıkageldi. Bir giysiyle örtülmesini emretti. Örtüldükten sonra gusletti. Ardından kalkarak sekiz rekat namaz kıldı. Namazının kıyamı mı, rükû mu yoksa secdesi mi daha uzundu, bilmiyorum. Hepsi birbirine yakın uzunluktaydı.

---

[1] **Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 464); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Muvattâ 1/152; Ahmed 6/342; Bak hadis no: 1189, 1190.**

Ümmü Hâni dedi ki: "Bu namazı ne daha önce ne de daha sonra kıldığını görmedim."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الضُّحَى عِنْدَ تَرْمِيضِ الْفِصَالِ مِنْ صَلَاةِ الْأَوَّابِينَ

Çok Sıcakta Kılınan Kuşluk Namazının Evvâbîn Namazı Sayılması

٢٥٣٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنِ الْقَاسِمِ الشَّيْبَانِيِّ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ أَنَّهُ رَأَى قَوْمًا يُصَلُّونَ الضُّحَى فِي مَسْجِدِ قُبَاءَ، فَقَالَ: لَقَدْ عَلِمُوا أَنَّ الصَّلَاةَ فِي غَيْرِ هَذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلُ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «صَلَاةُ الْأَوَّابِينَ حِينَ تَرْمَضُ الْفِصَالُ» [١: ٢]

2539- Kâsım eş-Şeybânî bildiriyor: Zeyd b. Erkam, Kubâ mescidinde kuşluk namazı kılan bir toplulukla karşılaşınca şöyle dedi: "Bu saat haricinde namaz kılmanın daha faziletli olduğunu bilmiyorlar mı? Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **«Evvâbîn (kuşluk) namazı, sütten kesilmiş develerin ayakları sıcaktan yandığı zaman kılınır»** buyurmuştur."[2]

ذِكْرُ كِتْبَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَلَا الصَّدَقَةَ لِلْمَرْءِ بِصَلَاةِ الضُّحَى

Kuşluk Namazı Sebebiyle Yüce Allah'ın Kişiye Sadaka Sevabı Yazması

٢٥٤٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ الْخَلِيلِ، حَدَّثَنَا أَبُو كُرَيْبٍ، حَدَّثَنَا زَيْدُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ وَاقِدٍ، حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «فِي الْإِنْسَانِ ثَلَاثُ مِائَةٍ وَسِتُّونَ مَفْصِلًا، عَلَى كُلِّ مَفْصِلٍ صَدَقَةٌ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَمَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ؟ قَالَ: «تُنَحِّي الْأَذَى، وَإِلَّا فَرَكْعَتَيِ الضُّحَى» [١: ٢]

2540- Bureyde anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İnsanda 360 eklem vardır. (Bu nedenle insanoğlunun) üzerine (her gün için) kendisinde bulunan her eklem karşılığında sadaka vermek borçtur"** buyurdu. Sahabiler: "Ey Allah'ın Resûlü! Buna kim güç yetirebilir ki?" diye sordular. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de: **"(Yoldan gelip geçenleri) rahatsız edici şey(leri yoldan) kaldırıp**

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 464); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1188.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/367; Müslim 748/143.

atarsın. (Bu, bir sadakadır). Eğer (sadaka yerine geçecek böyle yapılacak başka bir iyilik bulamazsan bu eklemlere karşılık bir sadaka olmak üzere) iki rekat bir kuşluk namazı (kılman sana yeter)" buyurdu.[1]

فَصْلٌ فِي التَّرَاوِيحِ

Fasıl: Teravih

٢٥٤١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الرَّبِيعُ بْنُ سُلَيْمَانَ قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُسْلِمُ بْنُ خَالِدٍ، عَنِ الْعَلَاءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَإِذَا النَّاسُ فِي رَمَضَانَ يُصَلُّونَ فِي نَاحِيَةِ الْمَسْجِدِ، فَقَالَ ﷺ: «مَا هَؤُلَاءِ؟» فَقِيلَ: نَاسٌ لَيْسَ مَعَهُمْ قُرْآنٌ، وَأُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ يُصَلِّي بِهِمْ، وَهُمْ يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أَصَابُوا، أَوْ نِعْمَ مَا صَنَعُوا» [٤: ٣٨]

2541- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (Ramazan ayında bir gece Mescid'e) çıktı. Bir de baktı ki, insanlar Mescid'in bir tarafında namaz kılıyorlar. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Onlar ne (yapıyorlar)?"** diye sordu. O'na: "Onlar, Kur'ân (bilmeyen) bazı kimselerdir. Ubey b. Ka'b, onlara namaz kıldırıyor ve onlar da ona uyarak namaz kılıyorlar" denildi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İsabet etmişler"** veya **"Yaptıkları iş ne kadar güzeldir"** buyurdu.[2]

٢٥٤٢ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى فِي الْمَسْجِدِ ذَاتَ لَيْلَةٍ فَصَلَّى بِصَلَاتِهِ نَاسٌ، ثُمَّ صَلَّى مِنَ الْقَابِلَةِ فَكَثُرَ النَّاسُ، ثُمَّ اجْتَمَعُوا مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ أَوِ الرَّابِعَةِ، فَلَمْ يَخْرُجْ هَمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ: «قَدْ رَأَيْتُ الَّذِي صَنَعْتُمْ، فَلَمْ يَمْنَعْنِي مِنَ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ إِلَّا أَنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ»، وَذَلِكَ فِي رَمَضَانَ [٥: ٢٩]

2542- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'de namaz kılınca, halk ta ona uyarak namaz kıldı. İkinci gece yine namaz kılınca daha büyük bir kalabalık ona uyarak namaz kıldı. Sonra üçüncü veya dördüncü gece halk (bu namazı kılmak için) toplandı, ama Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 2/213); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 1643.

[2] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 243); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ebû Dâvûd 1377.

vesellem) Mescid'e çıkmadı. Sabah olunca da şöyle buyurdu: **"Yaptığınızı gördüm. Yanınıza çıkmamamın nedeni, bu namazın size farz olmasından korkmamdır."** Bu olay Ramazan ayında vaki olmuştu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٥٤٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَارِثِ الْمَخْزُومِيُّ، عَنْ يُونُسَ بْنِ يَزِيدَ الْأَيْلِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى النَّاسُ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَكَثُرَ النَّاسُ، فَخَرَجَ عَلَيْهِمُ اللَّيْلَةَ الثَّانِيَةَ فَصَلَّى، فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحُوا يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ حَتَّى كَثُرَ النَّاسُ، فَخَرَجَ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ، فَصَلَّى فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَكَثُرَ النَّاسُ حَتَّى عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ، فَطَفِقَ النَّاسُ يَقُولُونَ: الصَّلَاةَ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاةَ الْفَجْرِ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ فَتَشَهَّدَ، ثُمَّ قَالَ: «أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ شَأْنُكُمُ اللَّيْلَةَ، وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ، فَتَعْجِزُوا عَنْ ذَلِكَ»، وَكَانَ يُرَغِّبُهُمْ فِي قِيَامِ رَمَضَانَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَأْمُرَهُمْ بِعَزِيمَةٍ، يَقُولُ: «مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» قَالَ: فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَالْأَمْرُ عَلَى ذَلِكَ، ثُمَّ كَذَلِكَ كَانَ فِي خِلَافَةِ أَبِي بَكْرٍ وَصَدْرٍ مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ، حَتَّى جَمَعَهُمْ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ عَلَى أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ، فَقَامَ بِهِمْ فِي رَمَضَانَ، وَكَانَ ذَلِكَ أَوَّلَ اجْتِمَاعِ النَّاسِ عَلَى قَارِئٍ وَاحِدٍ فِي رَمَضَانَ» [٥ : ١]

2543- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece yarısı Mescid'e çıkıp namaz kıldı. Bir takım insanlar da onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu kendi aralarında konuştular. Ertesi gece daha fazla insan Mescid'e toplandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikinci gecede çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu anlattıklarında üçüncü gece Mescid'e gelen insanlar daha da çoğaldı. Resûlullah

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1243); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/113; Buhârî 1129; Müslim 761/177; Ebû Dâvûd 1373; Nesâî 3/202; Bak hadis no: 2543.

(sallallahu aleyhi vesellem) çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece neredeyse Mescid'e sığmayacak kadar toplanmışlardı. O gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturmuş ve Mescid'e çıkmamıştı. Onlardan bazıları: "Namaza!" diye çağırıyordu. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldırmaya çıkıncaya kadar yanlarına çıkmadı. Fakat sabah namazını kılınca insanlara döndü, sonra şahadet getirip şöyle buyurdu: **"Derim ki! Bu geceki durumunuz bana gizli kalmadı. Ancak gece namazının size farz kılınmasından, sizin de buna güç yetirememenizden korktum."**

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kesin emir vermemekle beraber Ramazan gecelerini ibadetle geçirmeyi teşvik eder ve: **"Kim inanarak ve karşılığını da Allah'tan bekleyerek Ramazan gecelerini ibadetle değerlendirirse o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır"** buyururdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) vefat edene dek Ramazan ayına yönelik bu durum devam etti. Ebû Bekr'in hilafeti boyunca ve Ömer'in hilafeti süresince de aynı şey devam etti. Ömer b. el-Hattâb, Ubey b. Ka'b'ı cemaatin başına geçirdi. Bu, tek bir okuyucu imamın arkasında insanların Ramazan ayı içinde ilk toplanışı oldu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا» أَرَادَ بِذَلِكَ قِيَامَ اللَّيْلِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Size Farz Kılınmasından, Sizin de Buna Güç Yetirememenizden Korktum" Sözüyle Gece Namazını Kastetmesi

٢٥٤٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ بِعَسْقَلَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، فَصَلَّى فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ مِنْهُمْ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي اللَّيْلَةِ الثَّانِيَةِ فَصَلَّى، فَصَلُّوا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَذَاكَرُونَ ذَلِكَ، فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ فِي اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ، فَخَرَجَ فَصَلَّى بِهِمْ، فَصَلُّوا بِصَلَاتِهِ، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَخْرُجْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ، فَطَفِقَ رِجَالٌ مِنْهُمْ يَقُولُونَ: الصَّلَاةَ، فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 924; Nesâî 4/155; Bak hadis no: 2542.

ﷺ حَتَّى خَرَجَ لِصَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ فَقَالَ: «أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ شَأْنُكُمُ اللَّيْلَةَ، وَلَقَدْ خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ، فَتَعْجِزُوا عَنْهَا» [١:٥]

2544- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece yarısı Mescid'e çıkıp namaz kıldı. Bir takım insanlar da onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu kendi aralarında konuştular. Ertesi gece daha fazla insan Mescid'e toplandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikinci gecede çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu anlattıklarında üçüncü gece Mescid'e gelen insanlar daha da çoğaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece neredeyse Mescid'e sığmayacak kadar toplanmışlardı. O gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturmuş ve Mescid'e çıkmamıştı. Onlardan bazıları: "Namaza!" diye çağırıyordu. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldırmaya çıkıncaya kadar yanlarına çıkmadı. Fakat sabah namazını kılınca insanlara döndü, sonra şahadet getirip şöyle buyurdu: **"Derim ki! Bu geceki durumunuz bana gizli kalmadı. Ancak gece namazının size farz kılınmasından, sizin de buna güç yetirememenizden korktum."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ صَلَاةَ النَّاسِ التَّرَاوِيحَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ لَيْسَتْ سُنَّةً

İnsanların Ramazan Ayında Kıldıkları Teravih Namazının Sünnet Olmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٥٤٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ فِي الْمَسْجِدِ، فَصَلَّى رِجَالٌ بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَحَدَّثُونَ بِذَلِكَ، فَاجْتَمَعَ أَكْثَرُ، فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي اللَّيْلَةِ الثَّانِيَةِ، فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَأَصْبَحَ النَّاسُ يَتَذَاكَرُونَ ذَلِكَ، فَكَثُرَ أَهْلُ الْمَسْجِدِ مِنَ اللَّيْلَةِ الثَّالِثَةِ، فَخَرَجَ يُصَلِّي بِهِمْ، فَصَلَّوْا بِصَلَاتِهِ، فَلَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الرَّابِعَةُ عَجَزَ الْمَسْجِدُ عَنْ أَهْلِهِ، فَلَمْ يَخْرُجْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 761/178; Bak hadis no: 2542.

خَرَجَ لِصَلَاةِ الْفَجْرِ، فَلَمَّا قَضَى الْفَجْرَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ فَقَالَ: «أَمَّا بَعْدُ، إِنَّهُ لَمْ يَخْفَ عَلَيَّ شَأْنُكُمُ اللَّيْلَةَ، وَلَكِنِّي خَشِيتُ أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ صَلَاةُ اللَّيْلِ فَتَعْجِزُوا عَنْهَا» [٥ : ٢٩]

2545- Hz. Âişe bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece yarısı Mescid'e çıkıp namaz kıldı. Bir takım insanlar da onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu kendi aralarında konuştular. Ertesi gece daha fazla insan Mescid'e toplandı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikinci gecede çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Sabah olduğunda insanlar bunu anlattıklarında üçüncü gece Mescid'e gelen insanlar daha da çoğaldı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çıktı ve onun namazına uyup namaz kıldılar. Dördüncü gece neredeyse Mescid'e sığmayacak kadar toplanmışlardı. Ancak Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sabah namazını kıldırmaya çıkıncaya kadar yanlarına çıkmadı. Fakat sabah namazını kılınca insanlara döndü, sonra şahadet getirip şöyle buyurdu: **"Derim ki! Bu geceki durumunuz bana gizli kalmadı. Ancak gece namazının size farz kılınmasından, sizin de buna güç yetirememenizden korktum."**[1]

ذِكْرُ مَغْفِرَةِ اللهِ ﷻ مَا قُدِّمَ مِنْ ذُنُوبِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ إِذَا قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا فِيهِ

Yüce Allah'ın, Ramazan Ayının Gecelerini İnanarak ve Sevabını Bekleyerek İbadetle Geçiren Kimsenin Geçmiş Günahlarını Bağışlaması

٢٥٤٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ أَخْبَرَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ ﷺ يَقُولُ لِرَمَضَانَ: «مَنْ قَامَهُ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [١ : ٢]

2546- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kim inanarak ve karşılığını da Allah'tan bekleyerek Ramazan gecelerini ibadetle geçirirse o kimsenin geçmiş günahları bağışlanır"** buyurduğunu duydum.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «الِاحْتِسَابُ: قَصْدُ الْعَبِيدِ إِلَى بَارِئِهِمْ بِالطَّاعَةِ رَجَاءَ الْقَبُولِ»

Ebû Hâtim der ki: Hadiste geçen "ihtisâb" ifadesinden kasıt kulların, kabul görür umuduyla Rablerine taatlerde bulunmalarıdır.

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2542, 2544.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 906; Sahîh Ebî Dâvud 1242); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/113; Ahmed 2/281; Buhârî 2008; Müslim 759/174; Ebû Dâvûd 1371; Tirmizî 808; Nesâî 4/155; İbn Mâce 1326; Darimî 2/26.

ذِكْرُ تَفَضُّلِ اللهِ جَلَّ وَعَلَا بِكَتْبِهِ قِيَامَ اللَّيْلِ كُلِّهِ لِمَنْ صَلَّى مَعَ الْإِمَامِ التَّرَاوِيحَ حَتَّى يَنْصَرِفَ

Yüce Allah'ın İmamla Birlikte Teravihi Kılan Kimseye Gecenin Tümünü İhyâ Etmiş Gibi Sevap Yazması

٢٥٤٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ عُبَيْدُ اللهِ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا ابْنُ فُضَيْلٍ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ أَبِي ذَرٍّ قَالَ: صُمْنَا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ رَمَضَانَ فَلَمْ يَقُمْ بِنَا فِي السَّادِسَةِ، وَقَامَ بِنَا فِي الْخَامِسَةِ حَتَّى ذَهَبَ يَنْتَظِرُ اللَّيْلَ، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللهِ، لَوْ نَفَّلْتَنَا بَقِيَّةَ لَيْلَتِنَا هَذِهِ، فَقَالَ: «إِنَّهُ مَنْ قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ»، ثُمَّ لَمْ يُصَلِّ بِنَا حَتَّى بَقِيَ ثَلَاثَةٌ مِنَ الشَّهْرِ، فَقَامَ بِنَا فِي الثَّالِثَةِ، وَجَمَعَ أَهْلَهُ وَنِسَاءَهُ، فَقَامَ بِنَا حَتَّى تَخَوَّفْنَا أَنْ يَفُوتَنَا الْفَلَاحُ قُلْتُ: وَمَا الْفَلَاحُ؟ قَالَ: «السَّحُورُ» [١: ٢]

2547- Ebû Zer anlatıyor: Biz, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'le beraber Ramazan orucu tuttuk. Altıncı günde bize gece namazı kıldırmadı. Beşinci günde ise kıldırdı ve gecenin bitmesini beklemeye koyuldu. Ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu gecemizin geri kalan kısmında da bize nafile namaz kıldırsanız" dedik. Bunun üzerine Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Her kim imam namazı bitirinceye kadar onunla birlikte namaz kılarsa ona geceyi ibadetle geçirmiş gibi sevap yazılır"** buyurdu. Sonra Ramazan ayının son üç günü kalıncaya kadar bize (nafile) namaz kıldırmadı. Üçüncü gün bize namaz kıldırdı. Ailesini ve hanımlarını da topladı. **"Felâh"**ı geçirme korkusuna düşünceye kadar bize namaz kıldırdı.

(Hadisin ravisi Cübeyr b. Nufeyr der ki:) Ben, Ebû Zer'e: "Felâh nedir?" diye sordum. O da: "Sahur" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ: «قَوْلُ أَبِي ذَرٍّ: لَمْ يَقُمْ بِنَا فِي السَّادِسَةِ، وَقَامَ بِنَا فِي الْخَامِسَةِ، يُرِيدُ: مِمَّا بَقِيَ مِنَ الْعَشْرِ لَا مِمَّا مَضَى مِنْهُ، وَكَانَ الشَّهْرُ الَّذِي خَاطَبَ النَّبِيُّ ﷺ أُمَّتَهُ بِهَذَا الْخِطَابِ فِيهِ تِسْعًا وَعِشْرِينَ، فَلَيْلَةُ السَّادِسَةِ مِنْ بَاقِي تِسْعٍ وَعِشْرِينَ تَكُونُ لَيْلَةَ أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ، وَلَيْلَةُ الْخَامِسَةِ مِنْ بَاقِي تِسْعٍ وَعِشْرِينَ تَكُونُ لَيْلَةَ الْخَامِسِ وَالْعِشْرِينَ»

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1245); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/159; Ebû Dâvûd 1375; Nesâî 3/202; İbn Mâce 1327; Darimî 2/26.

Ebû Hâtim der ki: Ebû Zer'in "Altıncı günde bize gece namazı kıldırmadı. Beşinci günde ise kıldırdı" sözünden kasıt, Ramazan ayının başındaki günler değil, son on günü içinden geriye kalan altıncı ve beşinci günlerdir. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ümmetine yönelik bu sözleri söylediği ayın gün sayısı o zamanlar yirmi dokuz idi. Bu durumda söz konusu altıncı gün, yirmi dokuz günden geriye kalan altıncı gündür ki bu da yirmi dördüncü günün gecesine denk gelmektedir. Yirmi dokuz günden geriye kalan beşinci gün de yirmi beşinci günün gecesidir.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى صِحَّةِ مَا تَأَوَّلْنَا اللَّفْظَةَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ

Üstte Zikredilen Lafzın Tevilinin Doğruluğuna Delalet Eden Haber

٢٥٤٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: ذَكَرْنَا لَيْلَةَ الْقَدْرِ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «كَمْ مَضَى مِنَ الشَّهْرِ؟» فَقُلْنَا: مَضَى اثْنَانِ وَعِشْرُونَ يَوْمًا، وَبَقِيَ ثَمَانٌ، فَقَالَ ﷺ: «لَا، بَلْ مَضَى اثْنَانِ وَعِشْرُونَ يَوْمًا، وَبَقِيَ سَبْعٌ، الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ يَوْمًا، فَالْتَمِسُوهَا اللَّيْلَةَ» [١: ٢]

2548- Ebû Hureyre bildiriyor: Biz, (bir gün) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanında Kadir Gecesinden söz ettik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"(Ramazan) ayından kaç (gün) geçti?"** diye sordu. Biz de: "Yirmi iki gün geçti. Geriye sekiz gün kaldı" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hayır, aksine yirmi iki gün geçti, geriye yedi gün kaldı. (Bu yıl ki Ramazan) ayı, yirmi dokuz gündür. Dolayısıyla da (Kadir) Gecesini (buna göre) araştırınız"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْقَارِئِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ أَنْ يَؤُمَّ بِالنِّسَاءِ التَّرَاوِيحَ جَمَاعَةً

Okuyucu Bir İmamın Ramazan Ayında Kadınlar Cemaatine İmamlık Yapmasının Mubahlığı

٢٥٤٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ جَارِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: جَاءَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، كَانَ مِنِّي اللَّيْلَةَ شَيْءٌ فِي رَمَضَانَ، قَالَ: «وَمَا ذَاكَ يَا أُبَيُّ؟»

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2008); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/251; İbn Mâce 1656.

قَالَ: نِسْوَةٌ فِي دَارِي قُلْنَ: إِنَّا لَا نَقْرَأُ الْقُرْآنَ، فَنُصَلِّي بِصَلَاتِكَ، قَالَ: فَصَلَّيْتُ بِهِنَّ ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ أَوْتَرْتُ، قَالَ: فَكَانَ شِبْهُ الرِّضَا، وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا [٤: ٢٨]

2549- Câbir b. Abdillah der ki: Ubey b. Ka'b, (bir gün) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi ve: Ey Allah'ın Resûlü! Benim, Ramazan'da geceleyin (yaptığım) bir şey var" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu (yaptığın şey) nedir, ey Ubey!"** buyurdu. Ubey: "Evimde bazı kadınlar: «Doğrusu biz, Kur'ân'ı okuyamıyoruz. Dolayısıyla senin kıldığın namaza uyarak namaz kılalım» dediler. Ben de onlara sekiz rekat namaz ve vitir kıldırdım" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun bu yaptığından hoşnut gibi gözüküyordu ve her hangi bir şey de söylemedi.[1]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ إِمَامَةِ الرَّجُلِ النِّسْوَةَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ جَمَاعَةً

Erkeğin Ramazan Ayında Kadınlar Cemaatine İmamlık Yapmasının Mubahlığı

٢٥٥٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ الْقُمِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ جَارِيَةَ، حَدَّثَنَا جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: جَاءَ أُبَيُّ بْنُ كَعْبٍ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّهُ كَانَ مِنِّي اللَّيْلَةَ شَيْءٌ - يَعْنِي فِي رَمَضَانَ - قَالَ: «وَمَا ذَاكَ يَا أُبَيُّ؟ قَالَ: نِسْوَةٌ فِي دَارِي قُلْنَ: إِنَّا لَا نَقْرَأُ الْقُرْآنَ، فَنُصَلِّي بِصَلَاتِكَ، قَالَ: فَصَلَّيْتُ بِهِنَّ ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ أَوْتَرْتُ، قَالَ: فَكَانَ شِبْهُ الرِّضَا، وَلَمْ يَقُلْ شَيْئًا [٤: ٥٠]

2550- Câbir b. Abdillah der ki: Ubey b. Ka'b, (bir gün) Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in yanına geldi ve: Ey Allah'ın Resûlü! Benim, Ramazan'da geceleyin (yaptığım) bir şey var" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bu (yaptığın şey) nedir, ey Ubey!"** buyurdu. Ubey: "Evimde bazı kadınlar: «Doğrusu biz, Kur'ân'ı okuyamıyoruz. Dolayısıyla senin kıldığın namaza uyarak namaz kılalım» dediler. Ben de onlara sekiz rekat namaz ve vitir kıldırdım" dedi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onun bu yaptığından hoşnut gibi gözüküyordu ve her hangi bir şey de söylemedi.[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Salâtu't-terâvîh 79-80); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2550.

[2] Elbânî: Zayıf (Salâtu't-terâvîh 79-80); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2549.

فَصْلٌ فِي قِيَامِ اللَّيْلِ

Fasıl: Geceyi İbadetle Geçirmek

٢٥٥١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْحَنْظَلِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا سَعْدُ بْنُ هِشَامِ بْنِ عَامِرٍ، وَكَانَ جَارًا لَهُ، أَنَّهُ قَالَ لِعَائِشَةَ: أَخْبِرِينِي عَنْ خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: «خُلُقُ نَبِيِّ اللَّهِ ﷺ كَانَ الْقُرْآنَ»، قَالَ: فَهَمَمْتُ أَنْ أَقُومَ وَلَا أَسْأَلَهَا عَنْ شَيْءٍ

فَقُلْتُ: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنْبِئِينِي عَنْ قِيَامِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَتْ: أَلَسْتَ تَقْرَأُ هَذِهِ السُّورَةَ: ﴿يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ﴾؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: «فَإِنَّ اللَّهَ ﷻ افْتَرَضَ الْقِيَامَ فِي أَوَّلِ هَذِهِ السُّورَةِ، فَقَامَ نَبِيُّ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابُهُ حَوْلًا حَتَّى انْتَفَخَتْ أَقْدَامُهُمْ، وَأَمْسَكَ اللَّهُ خَاتِمَتَهَا اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا فِي السَّمَاءِ، ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ ﷻ التَّخْفِيفَ فِي آخِرِ هَذِهِ السُّورَةِ، فَصَارَ قِيَامُ اللَّيْلِ تَطَوُّعًا بَعْدَ فَرِيضَتِهِ [٥: ١]

2551- Katâde bildiriyor: Sa'd b. Hişâm b. Amir, Zürâre b. Evfâ'nın komşusu idi. Sa'd: "Bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ahlâkından haber ver" dediğinde Âişe: "Sen Kur'ân okumuyor musun?" diye sordu. Ben: "Okuyorum" dediğimde de: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ahlâkı Kur'ân'dı" karşılığını verdi.

Tam kalkacağım sırada aklıma bir şey geldi ve ona: "Bana Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazından haber ver" dedim. Âişe: "Sen, Müzzemmil Sûresini okumuyor musun?" diye sordu. "Evet, okuyorum" dediğimde: "Allah bu sûrenin başlarında gece namazını farz kılmıştı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ve ashabı bir yıl boyunca ayakları şişene kadar gece namazı kılmaya başladı. Allah on iki ay bu sûrenin sonunu indirmemişti. Sonra farz olan gece namazını hafifletici olarak nafile kılan bu sûrenin sonundaki âyetleri indirdi" dedi.[1]

---

[1] **Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1213); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir.**

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ صَلَاةَ اللَّيْلِ جُعِلَتْ لِلْمُصْطَفَى ﷺ نَفْلًا بَعْدَ أَنْ كَانَ الْفَرْضُ عَلَيْهِ فِي الْبِدَايَةِ

Gece Namazının Başlangıçta Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Farz Kılınmışken Sonradan Nafile Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٥٥٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى صَلَاةً أَحَبَّ أَنْ يُدَاوِمَ عَلَيْهَا، وَكَانَ إِذَا شَغَلَهُ عَنْ قِيَامِ اللَّيْلِ نَوْمٌ أَوْ مَرَضٌ، أَوْ وَجَعٌ صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً» [٥: ١]

2552- Hz. Âişe dedi ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bir namaz kıldığı zaman onu devamlı olarak yapmayı severdi. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazında uykusu geldiği veya rahatsızlandığı veya sancılandığı zaman gündüz vakti on bir rekât kılardı.[1]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ حَلِّ عُقَدِ الشَّيْطَانِ الَّتِي عَلَى قَافِيَةِ الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ عِنْدَ نَوْمِهِ بِانْتِبَاهِهِ لِصَلَاةِ اللَّيْلِ

Uyuyan Müslümanın Ensesinde Şeytanın Attığı Düğümleri Gece Namazına Uyanarak Çözmenin Müstehaplığı

٢٥٥٣ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ الْعَابِدُ، أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ الزُّهْرِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزِّنَادِ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «يَعْقِدُ الشَّيْطَانُ عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِ أَحَدِكُمْ إِذَا هُوَ نَامَ ثَلَاثَ عُقَدٍ يَضْرِبُ مَكَانَ كُلِّ عُقْدَةٍ: عَلَيْكَ لَيْلٌ طَوِيلٌ فَارْقُدْ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ، انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِنْ تَوَضَّأَ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِنْ صَلَّى انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَأَصْبَحَ نَشِيطًا طَيِّبَ النَّفْسِ، وَإِلَّا أَصْبَحَ خَبِيثَ النَّفْسِ كَسْلَانَ» [١: ٢]

2553- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birisi uyuyunca şeytan geceleyin onun ensesine üç düğümlü bir ip bağlar. Her düğümde de: «Daha önünde uzun gece var, uyu» der. O kimse uyanıp Allah'ı anarsa bir düğüm çözülür. Kalkıp abdest aldığı zaman bir düğüm (daha) çözülür. Na maza durduğu zaman bütün düğümler çözülür ve gönlü hoş ve dinç olarak sabahlar. Eğer (Allah'ı anmayı, abdest**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2420.

almayı ve na maz kılmayı) yapmazsa, gönlü habis ve uyuşuk bir şekilde sabahlar."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَعْقِدُ عَلَى قَافِيَةِ رُءُوسِ النِّسَاءِ كَعَقْدِهِ عَلَى رُءُوسِ قَافِيَةِ الرِّجَالِ فِيمَا ذَكَرْنَاهُ

Üstte Zikrolunduğu Üzere Şeytanın Erkeklerin Enselerinde Yaptığı Gibi Kadınların Başlarında da Düğüm Atması

٢٥٥٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا سُفْيَانَ يَقُولُ: سَمِعْتُ جَابِرًا يَقُولُ: قَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا مِنْ ذَكَرٍ وَلَا أُنْثَى إِلَّا عَلَى رَأْسِهِ جَرِيرٌ مَعْقُودٌ حِينَ يَرْقُدُ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ، انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِذَا قَامَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى، انْحَلَّتِ الْعُقَدُ» [١ : ٢]

2554- Câbir der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bana şöyle buyurdu: **"Sizden erkek veya kadın hiç kimse yoktur ki, uyuyacağı zaman başının üzerinde üç düğüm atılmış bir ip (yular) olmasın. Bu kişi uyandığı zaman Allah'ı zikrederse, bir düğüm çözülür. Kalkıp abdest alırsa yine bir düğüm çözülür. Kalkıp namaz kılarsa bütün düğümler çözülür."**[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ يَعْقِدُ عَلَى مَوَاضِعِ الْوُضُوءِ مِنَ الْمُسْلِمِ عُقَدًا عَلَى قَافِيَةِ رَأْسِهِ عِنْدَ النَّوْمِ

Şeytanın Uyumakta Olan Müslümanın Başında Durup Onun Abdest Uzuvları Üzerine Düğümler Atması

٢٥٥٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ أَبَا عُشَّانَةَ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ عُقْبَةَ بْنَ عَامِرٍ يَقُولُ: لَا أَقُولُ الْيَوْمَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مَا لَمْ يَقُلْ، سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَبَوَّأْ بَيْتًا مِنْ جَهَنَّمَ»

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/213); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/176; Ahmed 2/243; Buhârî 1142; Müslim 776; Ebû Dâvûd 1306; Nesâî 3/203.

[2] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/213); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/315; Bak hadis no: 2556.

2555- Ukbe b. Âmir der ki: Ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in söylemediği bir sözü O'na nispet edemem. Çünkü ben, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Kim benim adıma bile bile kasten yalan söz söylerse (hadis uydurursa) kendisini cehennemde(ki ateşte)n bir eve hazırlasın."**[1]

٢٥٥٥ - وَسَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «رَجُلٌ مِنْ أُمَّتِي يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ يُعَالِجُ نَفْسَهُ إِلَى الطَّهُورِ وَعَلَيْهِ عُقَدٌ، فَإِذَا وَضَّأَ يَدَيْهِ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَإِذَا وَضَّأَ وَجْهَهُ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا مَسَحَ رَأْسَهُ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا وَضَّأَ رِجْلَيْهِ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَيَقُولُ اللَّهُ ﷻ لِلَّذِي وَرَاءَ الْحِجَابِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا يُعَالِجُ نَفْسَهُ لَيَسْأَلَنِي، مَا سَأَلَنِي عَبْدِي هَذَا فَهُوَ لَهُ، مَا سَأَلَنِي عَبْدِي هَذَا فَهُوَ لَهُ» [١ : ٢]

2555- Yine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Ümmetimden bir kişi, boynunda (şeytanın birçok) düğümleri/bağları olduğu halde geceleyin (gece namazı için) kalkar, abdest almaya yönelerek kendisini abdestle tedavi/terbiye eder. Bu durumda ellerini yıkadığında bir düğüm çözülür, yüzünü yıkadığında bir düğüm çözülür, başına mesh ettiğinde bir düğüm daha çözülür, ayağını yıkadığında da bir düğüm çözülür. Yüce Allah, perde arkasında bulunan (meleklere) hitaben: "Şu kuluma bakın, kendisini (Benim rızama kavuşmayı) isteyerek tedavi/terbiye ediyor. Artık bu kuluma istediği verilir, bu kuluma istediği verilir."**[2]

ذِكْرُ إِثْبَاتِ الْخَيْرِ لِمَنْ أَصْبَحَ عَلَى تَهَجُّدٍ كَانَ مِنْهُ بِاللَّيْلِ

Geceyi Teheccüdle Geçirerek Sabahlayan Kimse İçin Hayrın Tesbiti

٢٥٥٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، حَدَّثَنَا الْأَعْمَشُ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَا مِنْ مُسْلِمٍ، ذَكَرٍ وَلَا أُنْثَى، يَنَامُ إِلَّا وَعَلَيْهِ جَرِيرٌ مَعْقُودٌ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ فَذَكَرَ اللَّهَ، انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِنْ هُوَ تَوَضَّأَ ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ أَصْبَحَ نَشِيطًا قَدْ أَصَابَ خَيْرًا، وَقَدِ انْحَلَّتْ عُقَدُهُ كُلُّهَا، وَإِنْ أَصْبَحَ وَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ أَصْبَحَ وَعُقَدُهُ عَلَيْهِ، وَأَصْبَحَ ثَقِيلًا كَسْلَانًا لَمْ يُصِبْ خَيْرًا» [١ : ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/201; Bak hadis no: 1052.

2556- Câbir (b. Abdillah)'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Erkek ve kadın Müslüman birisi, üzerinde bağlanmış bir ip olduğu halde uyur. (Uyanıp da Allah'ı anarsa bir düğüm çözülür.) O kişi abdest alıp (gece) namazını kılarsa gönlü rahat olarak sabahlar. Birçok hayra ulaşmış olur. Bütün düğümleri de çözülür. Uyanıp da Allah'ı anmazsa boynunda düğümleri olduğu halde sabahlar. Böylelikle uyuşuk, tembel ve hiç bir hayra ulaşmamış vaziyette sabahlamış olur."**[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الِاجْتِهَادُ فِي لُزُومِ التَّهَجُّدِ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ، وَالثَّبَاتُ عِنْدَ إِقَامَةِ كَلِمَةِ اللهِ الْعُلْيَا

Kişinin Gece Vakitlerinde Devamlı Teheccüd Kılmak İçin Gayret Etmesi ve Allah Yolunda Savaşta Sebat Etmesinin Müstehaplığı

٢٥٥٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «عَجِبَ رَبُّنَا مِنْ رَجُلَيْنِ: رَجُلٍ ثَارَ مِنْ وِطَائِهِ وَلِحَافِهِ مِنْ بَيْنِ حِبِّهِ وَأَهْلِهِ إِلَى الصَّلَاةِ، فَيَقُولُ اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي ثَارَ مِنْ فِرَاشِهِ وَوِطَائِهِ مِنْ بَيْنَ حِبِّهِ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَاتِهِ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي، وَشَفَقَةً مِمَّا عِنْدِي، وَرَجُلٍ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَانْهَزَمَ النَّاسُ، وَعَلِمَ مَا عَلَيْهِ فِي الِانْهِزَامِ، وَمَا لَهُ فِي الرُّجُوعِ، فَرَجَعَ حَتَّى أُهْرِيقَ دَمُهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِمَلَائِكَتِهِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي، رَجَعَ رَجَاءَ فِيمَا عِنْدِي، وَشَفَقَةً مِمَّا عِنْدِي حَتَّى أُهْرِيقَ دَمُهُ» [٣: ٦٨]

2557- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Rabbimiz iki kişiyi beğenir. Bunlardan biri ailesi ve sevdiklerinin yanında iken yatağını ve yorganını bırakıp namaza kalkan kişidir ki Rabbimiz: «Ey meleklerim! Şu kuluma bakın! Yanımdaki sevaba rağbet edip, azaptan da çekinerek ailesi ve sevdiklerinin yanındayken yatağını ve yorganını bırakıp namaza kalktı» buyurur. Diğeri de Allah yolunda cihad edip de arkadaşları hezimete uğrayan, kaçması halinde vebalini düşünerek tekrar savaşmaya dönen ve kanı dökülen kişidir ki Rabbimiz meleklerine: «Şu kuluma bakın! Benim yanımdaki sevaba rağbet edip, azaptan da çekinerek geri savaşmaya döndü ve kanı döküldü» buyurur."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/213); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2554.

[2] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 1/416; Ebû Dâvûd 2536; Bak hadis no:

ذِكْرُ تَعْجِيبِ اللهِ جَلَّ وَعَلَا مَلَائِكَتَهُ مِنَ الثَّائِرِ عَنْ فِرَاشِهِ وَأَهْلِهِ يُرِيدُ مُفَاجَأَةَ حَبِيبِهِ

Yüce Allah'ın Sevdiğiyle Buluşmak İçin Yatağından ve Ailesinden Ayrılan Kişiyle Meleklerine Karşı Övünmesi

٢٥٥٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مَحْمُودِ بْنِ عَدِيِّ بِنَسَا، حَدَّثَنَا حُمَيْدُ بْنُ زَنْجُوَيْهِ، حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ أَسْلَمَ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ مُرَّةَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «عَجِبَ رَبُّنَا مِنْ رَجُلَيْنِ: رَجُلٍ ثَارَ عَنْ وِطَائِهِ وَلِحَافِهِ مِنْ بَيْنَ حِبِّهِ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَاتِهِ، فَيَقُولُ اللَّهُ جَلَّ وَعَلَا لِلْمَلَائِكَتِهِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي، ثَارَ عَنْ فِرَاشِهِ وَوِطَائِهِ مِنْ بَيْنَ حِبِّهِ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَاتِهِ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي، وَشَفَقَةً مِمَّا عِنْدِي، وَرَجُلٍ غَزَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ، فَانْهَزَمَ أَصْحَابُهُ، وَعَلِمَ مَا عَلَيْهِ فِي الِانْهِزَامِ، وَمَا لَهُ فِي الرُّجُوعِ، فَرَجَعَ حَتَّى هُرِيقَ دَمُهُ، فَيَقُولُ اللَّهُ لِلْمَلَائِكَتِهِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي، رَجَعَ رَجَاءَ فِيمَا عِنْدِي، وَشَفَقًا مِمَّا عِنْدِي حَتَّى هُرِيقَ دَمُهُ» [١ : ٢]

2558- Abdullah b. Mes'ûd'un bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Rabbimiz iki kişiden hoşnut olur. Biri, sevdikleri ile ailesi arasından (sırf geceleyin) namazını kılmak için yatağını ve yorganını terk eden kimsedir. Yüce Allah, (meleklerine): «Şu kuluma bakınız. Benden sevap almak istediği ve azabımdan çekindiği için sevdikleri ile ailesi arasından yatağını ve yorganını terk ederek namaz kılmaya geldi» buyurur.**

Diğeri de Allah yolunda savaşan ve arkadaşları yenilgiyi kabullendiği halde yenilgiyi kabul etmenin kendisine neye mal olacağını, düşman üzerine yürümenin de ne kazandıracağını bilen ve kanı akıtılıncaya kadar düşmanla savaşan kişidir. Yüce Allah, meleklerine: «Şu kuluma bakınız. Hoşnutluğumu dilediği ve azabımdan korktuğu için kanını akıtıncaya kadar düşmanla savaştı» buyurur."[1]

ذِكْرُ إِيجَابِ دُخُولِ الْجِنَانِ لِلْقَائِمِ فِي سَوَادِ اللَّيْلِ يَتَمَلَّقُ إِلَى مَوْلَاهُ

Gecenin Karanlığında Mevlasını Överek İbadet Eden Kimsenin Cennetlere Girmeyi Hak Etmesi

٢٥٥٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا أَبُو عَامِرٍ الْعَقَدِيُّ، حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَبِي مَيْمُونَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قُلْتُ: يَا

2558.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2278); Şuayb: Hadis sahihtir. Bak hadis no: 2557.

رَسُولَ اللَّهِ، إِنِّي إِذَا رَأَيْتُكَ طَابَتْ نَفْسِي، وَقَرَّتْ عَيْنِي، أَنْبِئْنِي عَنْ كُلِّ شَيْءٍ، قَالَ: «كُلُّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنَ الْمَاءِ»، فَقُلْتُ: أَخْبِرْنِي بِشَيْءٍ إِذَا عَمِلْتُ بِهِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ، قَالَ: «أَطْعِمِ الطَّعَامَ، وَأَفْشِ السَّلَامَ، وَصِلِ الْأَرْحَامَ، وَقُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلِ الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ» [١ : ٢]

2559- Ebû Hureyre bildiriyor: Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu ben, seni gördüğüm zaman içim hoşnut oluyor ve gözlerim ferahlanıyor. Bana, her şeyden haber ver" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Her şey sudan yaratılmıştır"** buyurdu. Ben tekrar: "Bana, işlediğim takdirde cennete gireceğim şeyi bildir" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yemeği yedir, selamı yay, akrabalarla bağı sürdür, insanlar uykuda iken geceleyin kalkıp namaz kıl. O zaman cennete esenlik içerisinde girersin"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: قَوْلُ أَبِي هُرَيْرَةَ: أَنْبِئْنِي عَنْ كُلِّ شَيْءٍ، أَرَادَ بِهِ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنَ الْمَاءِ، وَالدَّلِيلُ عَلَى صِحَّةِ هَذَا جَوَابُ الْمُصْطَفَى إِيَّاهُ، حَيْثُ قَالَ: «كُلُّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنَ الْمَاءِ»، فَهَذَا جَوَابٌ خَرَجَ عَلَى سُؤَالٍ بِعَيْنِهِ، لَا أَنَّ كُلَّ شَيْءٍ خُلِقَ مِنَ الْمَاءِ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مَخْلُوقًا

Ebû Hâtim der ki: Ebû Hureyre, "Bana her şeyden haber ver" sözüyle sudan yaratılan şeyleri kastetmiştir. Kastın bu olduğunun delili de Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): *"Her şey sudan yaratılmıştır"* cevabıdır. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bu cevabı genel mânâda değil, bu yönde gelen belirli bir soruya karşılık vermiştir. Yoksa bundan kasıt, sudan yaratılmamış olsa dahi her şeyin sudan yaratılmış olduğu değildir.

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ لِلْمَرْءِ مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ رَجَاءَ تَرْكِ الْمَحْظُورَاتِ

Kişinin Günahları Bıraktırma Umuduyla Gece İbadetini Çok Yapmasının Müstehaplığı

٢٥٦٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ مُحَمَّدٍ النَّاقِدُ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْقَاسِمِ سُحَيْمٌ حَرَّانِيٌّ ثَبْتٌ، حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ فُلَانًا يُصَلِّي اللَّيْلَ كُلَّهُ، فَإِذَا أَصْبَحَ سَرَقَ، قَالَ: «سَيَنْهَاهُ مَا تَقُولُ» [١ : ٢]

2560- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Ey Allah'ın Resûlü! Filanca kişi gecenin tamamında namaz kılıyor. Sabah olduğunda ise

---

[1] Elbânî: Zayıf (Mevârid 642); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 489.

hırsızlık yapıyor" denildi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Senin bu anlattığın (kıldığı namaz) onu mutlaka (hırsızlıktan) alıkoyacaktır"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: قَوْلُهُ: «سَيَنْهَاهُ مَا تَقُولُ» مِمَّا نَقُولُ فِي كُتُبِنَا: إِنَّ الْعَرَبَ تُضِيفُ الْفِعْلَ إِلَى الْفِعْلِ نَفْسِهِ، كَمَا تُضِيفُ إِلَى الْفَاعِلِ، أَرَادَ ﷺ أَنَّ الصَّلَاةَ إِذَا كَانَتْ عَلَى الْحَقِيقَةِ فِي الِابْتِدَاءِ وَالِانْتِهَاءِ، يَكُونُ الْمُصَلِّي مُجَانِبًا لِلْمَحْظُورَاتِ مَعَهَا، كَقَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

Ebû Hâtim der ki: "Senin bu anlattığın onu mutlaka alıkoyacaktır" sözü diğer kitaplarımızda da değindiğimiz gibi, Araplar bir fiili faile nispet ettikleri gibi bazen onu fiilin kendisine nispet ederler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) burada, başlangıcı ve sonu itibariyle namazı hakkıyla kılan kişinin bununla birlikte yasaklanmış olan şeylerden de uzak duracağını kastetmiştir. Bu da Yüce Allah'ın: **"Muhakkak ki namaz, hayasızlıktan ve kötülükten alıkoyar"** (Ankebût 45) buyruğu gibidir.

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ الْإِكْثَارِ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ رَجَاءَ لِمُصَادَفَةِ السَّاعَةِ الَّتِي يُسْتَجَابُ فِيهَا دُعَاءُ الْمَرْءِ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ

Kişinin Her Gece Dua Edildiğinde İcabet Olunacak Saate Tesadüf Etme Ümidiyle Çok Gece Namazı Kılmasının Müstehaplığı

٢٥٦١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ زُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «فِي اللَّيْلِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا رَجُلٌ مُسْلِمٌ يَسْأَلُ اللَّهَ خَيْرًا مِنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ» [١: ٢]

2561- Câbir der ki: Ben Hz. Peygamber'i (sallallahu aleyhi vesellem): **"Geceleyin öyle bir zaman vardır ki, müslüman bir kimse o zamana rastlayıp Allah'tan dünya ve âhirete dair hayırlı bir şey dilerse, Allah ona dilediğini verir"** buyururken işittim.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 3482 altında); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/447.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/313; Müslim 757/166.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ مِنْ كَثْرَةِ التَّهَجُّدِ بِاللَّيْلِ وَتَرْكِ الِاتِّكَالِ عَلَى النَّوْمِ

Kişinin Uykuya Güvenmeyip Çokça Gece Teheccüdü Yapmasının Müstehaplığı

٢٥٦٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حَرْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا الْقَاسِمُ بْنُ يَزِيدَ الْجَرْمِيُّ، عَنْ سُفْيَانَ الثَّوْرِيِّ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ أَبِي الْأَحْوَصِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَنْ رَجُلٍ نَامَ حَتَّى أَصْبَحَ، فَقَالَ: «بَالَ الشَّيْطَانُ فِي أُذُنِهِ أَوْ فِي أُذُنَيْهِ» قَالَ سُفْيَانُ: «هَذَا عِنْدَنَا يُشْبِهُ أَنْ يَكُونَ نَامَ عَنِ الْفَرِيضَةِ» [٣: ٦٥]

2562- Abdullah b. Mes'ûd der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e, sabah oluncaya kadar uyuyan bir adamın durumu soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şeytan onun kulağına veya iki kulağına işemiştir"** buyurdu.

Süfyân dedi ki: Bizce bu, sabah namazının farzı hakkındadır.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ التَّهَجُّدَ بِاللَّيْلِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْمَرْءِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ

Farz Namazlardan Sonra Kişinin Kıldığı En Faziletli Namazın Gece Namazı Olması

٢٥٦٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ خَلِيلٍ، حَدَّثَنَا مُوسَى بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْمَسْرُوقِيُّ، حَدَّثَنَا حُسَيْنُ بْنُ عَلِيٍّ، حَدَّثَنَا زَائِدَةُ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنِ ابْنِ الْمُنْتَشِرِ، عَنْ حُمَيْدٍ الْحِمْيَرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: سَأَلَ رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ: أَيُّ الصَّلَاةِ أَفْضَلُ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ»، قَالَ: فَأَيُّ الصِّيَامِ أَفْضَلُ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ؟ قَالَ: «شَهْرُ اللَّهِ الَّذِي يَدْعُونَهُ الْمُحَرَّمَ» [١: ٢]

2563- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem): "Farz namazdan sonra hangi namaz daha faziletlidir?" diye sorulunca: **"Gecenin ortasında kılınan namazdır"** cevabını verdi. Yine: "Ramazan dışında hangi oruç daha faziletlidir?" diye sorulunca: **"Muharrem diye adlandırdığınız Allah'ın ayında tutulan oruç"** cevabını verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/223); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/375; Buhârî 1144; Müslim 774; Nesâî 3/204; İbn Mâce 1330.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/329; Müslim 1163; Ebû Dâvûd 2429; Tirmizî 438; Nesâî 3/206; İbn Mâce 1742; Darimî 2/21.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الصَّلَاةَ فِي آخِرِ اللَّيْلِ وَجَوْفِهِ أَفْضَلُ مِنْ أَوَّلِهِ

Gecenin Sonunda ve Ortasında Kılınan Namazın, Başında Kılınandan Daha Faziletli Olması

٢٥٦٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ، أَخْبَرَنَا عَوْفٌ، عَنِ الْمُهَاجِرِ أَبِي مَخْلَدٍ، عَنْ أَبِي الْعَالِيَةِ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو مُسْلِمٍ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا ذَرٍّ: أَيُّ قِيَامِ اللَّيْلِ أَفْضَلُ؟ قَالَ أَبُو ذَرٍّ: سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَمَا سَأَلْتَنِي، فَقَالَ: «نِصْفُ اللَّيْلِ، أَوْ جَوْفُ اللَّيْلِ» شَكَّ عَوْفٌ [١ : ٢]

2564- Ebû Müslim bildiriyor: Ebû Zer'e: Gecenin hangi vaktinde kalk(ıp namaz kıl)mak daha faziletlidir?" diye sordum. Ebû Zer: "Bana sorduğun gibi, ben de bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sordum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **«Gecenin yarısı veya gecenin ortası(nda kılınan namaz daha faziletlidir)» buyurdu"** dedi. –Şüphe, Avf'ındır–[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الصَّلَاةَ فِي آخِرِ اللَّيْلِ تَكُونُ مَحْضُورَةً بِحَضْرَةِ الْمَلَائِكَةِ

Gecenin Son Kısmında Kılınan Namazda Meleklerin de Hazır Bulunması

٢٥٦٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ خَشِيَ مِنْكُمْ أَنْ لَا يَقُومَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ، فَلْيُوتِرْ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ، وَمَنْ طَمِعَ مِنْكُمْ أَنْ يَقُومَ آخِرَ اللَّيْلِ، فَلْيُوتِرْ آخِرَ اللَّيْلِ، فَإِنَّ قِرَاءَةَ آخِرِ اللَّيْلِ مَحْضُورَةٌ، وَذَلِكَ أَفْضَلُ» [١ : ٢]

2565- Câbir'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Gecenin sonunda uyanamamaktan korkan kişi, gecenin başlangıcında vitir kılsın, sonra uyusun. Gecenin sonunda uyanacağını uman kişi, gecenin sonunda vitir kılsın. Gecenin sonunda yapılan kıraat, (meleklerin) hazır bulunup şahit olduğu kırâattir ve daha faziletlidir."**[2]

---

[1] Elbânî: Hasen (et-Ta'lîku'r-rağîb 2/276); Şuayb: İsnâdı zayıftır.

[2] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 1025; es-Silsiletu's-sahîha 2610); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/315; Müslim 755/162; Tirmizî 2/318; İbn Mâce 1187.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمَرْءِ أَهْلَهُ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ

Kişinin Ailesine Gece Namazı Kılmalarını Emretmesi

٢٥٦٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ، حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ، أَنَّ أَبَاهُ أَخْبَرَهُ، أَنَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ أَخْبَرَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ طَرَقَهُ فَقَالَ: «أَلَا تُصَلُّونَ؟» فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّمَا أَنْفُسُنَا بِيَدِ اللَّهِ، فَإِذَا شَاءَ أَنْ يَبْعَثَنَا بَعَثَنَا، فَانْصَرَفَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حِينَ قُلْتُ ذَلِكَ، وَلَمْ يَرْجِعْ إِلَيَّ شَيْئًا، ثُمَّ سَمِعْتُهُ وَهُوَ يَضْرِبُ بِيَدِهِ وَيَقُولُ: ﴿وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا﴾ [٨٤ : ١]

2566- Ali b. Ebî Tâlib bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece Ali'yı ziyarete gelmişti. "Siz namaz kılmıyor musunuz?" diye sordu. (Hz. Ali dedi ki) Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Bizim nefislerimiz ancak Allah'ın elindedir. O bızı uyandırmak isterse uyandırır" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) çekip gitti. Sonra dönüp giderken eline vurarak şöyle buyurduğunu işittim: ***"Fakat insan tartışmaya her şeyden daha düşkündür."*** (Kehf 54)[1]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ إِيقَاظِ الْمَرْءِ أَهْلَهُ لِصَلَاةِ اللَّيْلِ وَلَوْ بِالنَّضْحِ

Yüzüne Su Serperek Bile Olsa Kişinin Ailesini Gece Namazına Kaldırmasının Müstehaplığı

٢٥٦٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو قُدَامَةَ، حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنِ الْقَعْقَاعِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي، وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ، فَإِنْ أَبَتْ نَضَحَ فِي وَجْهِهَا الْمَاءَ، وَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأَةً قَامَتْ مِنَ اللَّيْلِ، وَأَيْقَظَتْ زَوْجَهَا، فَإِنْ أَبَى نَضَحَتْ فِي وَجْهِهِ الْمَاءَ» [١ : ٢]

2567- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Allah, geceleyin kalkıp namaz kılan, hanımını da uyandıran, eğer uyanmazsa yüzüne biraz su serpen kocaya rahmet etsin. Geceleyin**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîhu'l-Edeb 749); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/91; Buhârî 4724; Müslim 775; Nesâî 3/205.

kalkıp namaz kılan, kocasını uyandıran, eğer uyanmazsa yüzüne biraz su serpen hanıma da Allah rahmet etsin."[1]

ذِكْرُ كِتْبَةِ اللهِ جَلَّ وَعَلَا الْمُوقِظَ أَهْلَهُ لِصَلَاةِ اللَّيْلِ مِنَ الذَّاكِرِينَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ بَعْدَ أَنْ صَلَّيَا رَكْعَتَيْنِ

Yüce Allah'ın Gece Namazına Kalkıp İki Rekat Kılan Kimseyi Allah'ı Çok Zikreden Erkek veya Kadınlardan Yazması

٢٥٦٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ بِتُسْتُرَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ شَيْبَانَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ، عَنِ الْأَغَرِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَا: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنِ اسْتَيْقَظَ مِنَ اللَّيْلِ وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ، فَقَامَا فَصَلَّيَا رَكْعَتَيْنِ، كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ» [١: ٢]

2568- Ebû Saîd el-Hudrî ile Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim geceleyin uyanır ve ailesini/hanımını da uyandırır, ikisi de kalkıp iki rekat namaz kılarlarsa Allah'ı çokça zikreden erkek ve kadınlardan yazılırlar."[2]**

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «أَيْقَظَ أَهْلَهُ» أَرَادَ بِهِ امْرَأَتَهُ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Ailesini Uyandırır" Sözüyle Karısını Kastetmesi

٢٥٦٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْأَقْمَرِ، عَنِ الْأَغَرِّ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «إِذَا اسْتَيْقَظَ الرَّجُلُ مِنَ اللَّيْلِ، وَأَيْقَظَ امْرَأَتَهُ، فَصَلَّيَا رَكْعَتَيْنِ، كُتِبَا مِنَ الذَّاكِرِينَ اللهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ» [١: ٢]

2569- Ebû Saîd el-Hudrî ve Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Geceleyin kişi uyandığı, karısını**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1181); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/250; Ebû Dâvûd 1308; Nesâî 3/205; İbn Mâce 1336.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1182); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ebû Dâvûd 1309; Bak hadis no: 2569.

uyandırdığı ve ikisi iki rekat namaz kıldıkları zaman Allah'ı çok anan erkeklerden ve kadınlardan yazılırlar."[1]

ذِكْرُ تَزَيُّنِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِحُسْنِ الثِّيَابِ عِنْدَ خَلْوَتِهِ لِمُنَاجَاةِ حَبِيبِهِ ﷻ بِاللَّيْلِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Vakti Mahbûbuyla Münacât Yapacağı Zaman En Güzel Giysilerini Giymesi

٢٥٧٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَعْقُوبُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنِ ابْنِ إِسْحَاقَ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، وَمُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ بْنِ نُوَيْفِعٍ، مَوْلَى آلِ الزُّبَيْرِ، كِلَاهُمَا حَدَّثَنِي عَنْ كُرَيْبٍ مَوْلَى ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ فِي بُرْدٍ لَهُ حَضْرَمِيٍّ مُتَوَشِّحَهُ مَا عَلَيْهِ غَيْرُهُ» [٥ : ١]

2570- Abdullah b. Abbâs der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti Hadramevt yapımı tek parçalık giysi içinde, iki ucunu birbirine bağlamış bir şekilde namaz kılarken gördüm. Üzerinde başka da giysi yoktu."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَحْتَجِرَ بِالْحَصِيرِ، أَوْ بِمَا يَقُومُ مَقَامَهُ عِنْدَ تَهَجُّدِهِ بِاللَّيْلِ

Kişinin Gece Teheccüdünde Hasır ya da Benzeri Bir Şeyle Kendisine Kapalı Bir Alan Oluşturmasının Mubahlığı

٢٥٧١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا مُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: سَمِعْتُ عُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَحْتَجِرُ حَصِيرًا بِاللَّيْلِ فَيُصَلِّي إِلَيْهِ، وَيَبْسُطُهُ بِالنَّهَارِ فَيَجْلِسُ عَلَيْهِ، قَالَ: فَجَعَلَ النَّاسُ يَثُوبُونَ إِلَى النَّبِيِّ ﷺ وَيُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ حَتَّى كَثُرُوا، قَالَ: فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمْ فَقَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ، خُذُوا مِنَ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ، فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى تَمَلُّوا، وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ مَا دَامَ وَإِنْ قَلَّ» [٤ : ١]

2571- Hz. Âişe der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti bir hasırla kendine bir bölme yapıp namaz kılar, gündüz vakti de o hasırı serip üzerinde otururdu. Ancak Müslümanlar da gece gelip Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in arkasında namaz kılmaya başladılar. Sayıları çoğalınca da Resûlullah (sallallahu aleyhi

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1182); Şuayb: İsnâdı sahihtir. İbn Mâce 1335; Bak hadis no: 2568.

[2] Elbânî: Hasen (et-Ta'lîk ala'l-Mevârid 306); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 1/265.

vesellem) onlara yüzünü dönüp şöyle buyurdu: **"Ey insanlar! Gücünüzün yeteceği amelleri yapmaya çalışın. Zira siz bir amelden usanmadıkça Yüce Allah size sevap vermekten usanmaz. Yüce Allah'ın da en çok sevdiği ameller, az da olsa devamlı yapılan amellerdir."**[1]

ذِكْرُ نَفْيِ الْغَفْلَةِ عَمَّنْ قَامَ اللَّيْلَ بِعَشْرِ آيَاتٍ مَعَ كَتْبَةِ مَنْ قَامَ بِمِائَةِ آيَةٍ مِنَ الْقَانِتِينَ، وَمَنْ قَامَهَا بِأَلْفٍ مِنَ الْمُقَنْطِرِينَ

On Âyetle Gece Namaz Kılan Kişinin Gafillerden Yazılmaması; Yüz Âyetle Namaz Kılan Kişinin Kânitîn, Bin Âyetle Namaz Kılan Kişinin İse Mukantarîn Olanlardan Biri Olarak Yazılması

٢٥٧٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ أَبَا سُوَيْدٍ حَدَّثَهُ، أَنَّهُ سَمِعَ ابْنَ حُجَيْرَةَ يُخْبِرُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ قَامَ بِعَشْرِ آيَاتٍ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الْغَافِلِينَ، وَمَنْ قَامَ بِمِائَةِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ الْقَانِتِينَ، وَمَنْ قَامَ بِأَلْفِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ الْمُقَنْطِرِينَ» [١ : ٢]

2572- Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"(Geceleyin kalkıp) on âyetle namaz kılan bir kimse gafillerden biri olarak yazılmaz. Yüz âyetle namaz kılan bir kimse kânitîn, bin ayetle namaz kılan da mukantarîn olanlardan biri olarak yazılır."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «أَبُو سُوَيْدٍ اسْمُهُ حُمَيْدُ بْنُ سُوَيْدٍ مِنْ أَهْلِ مِصْرَ، وَقَدْ وَهِمَ مَنْ قَالَ: أَبُو سَوِيَّةَ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Suveyd'in adı, Humeyd b. Suveyd olup Mısır halkındandır. Onu Ebû Seviyye olarak zikreden yanılmıştır.

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 5861; Müslim 782/215; Ebû Dâvûd 1368; Nesâî 2/68, 2/69; İbn Mâce 942; Bak hadis no: 353.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1264; es-Silsiletu's-sahîha 642); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ebû Dâvûd 1398.

ذِكْرُ كَمِّيَّةِ الْقَنَاطِرِ مَعَ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَنْ أُوتِيَ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ

Kıntâr'ın Miktarı ve Kişinin Alacağı Bir Kıntârlık Sevabın Kendisi İçin Gökle Yer Arasındakilerden Daha Hayırlı Olması

٢٥٧٣- أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ مُسْلِمٍ الطُّوسِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ بْنُ عَبْدِ الْوَارِثِ، حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَاصِمٍ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «الْقِنْطَارُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفَ أُوقِيَّةٍ، كُلُّ أُوقِيَّةٍ خَيْرٌ مِمَّا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ» [٢ : ١]

2573- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kıntâr,[1] on iki bin ukiyye'dir.[2] Her okka (ukiyye), gök ve yer arasında bulunan şeylerin tümünden hayırlıdır."[3]**

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ قِرَاءَةِ سُورَةِ يس لِلْمُتَهَجِّدِ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ رَجَاءَ مَغْفِرَةِ اللَّهِ مَا قَدَّمَ مِنْ ذُنُوبِهِ بِهَا

Her Gece Teheccüde Kalkan Kimsenin Geçmiş Günahları Bağışlanır Beklentisiyle Yasin Okumasının Müstehaplığı

٢٥٧٤- أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، مَوْلَى ثَقِيفٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعِ بْنِ الْوَلِيدِ السَّكُونِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا زِيَادُ بْنُ خَيْثَمَةَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جُحَادَةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ جُنْدُبٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ قَرَأَ يس فِي لَيْلَةٍ ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ غُفِرَ لَهُ» [٢ : ١]

2574- Cundub'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Kim geceleyin Yâsîn Sûresini Allah'ın rızasını gözeterek okursa mağfiret olunur."[4]**

---

[1] Kıntâr'ın ağırlık miktarı hakkındaki değişik görüşler ileri sürülmüştür. Fakat bu hadis, âhiret günü mümine işlediği her amel karşılığında verilen sevabın değerini ifâde etmektedir. Bu sevabın bir okkası, yer ile gök arasında bulunan bütün nimetlerden, başka bir deyimle bütün varlık ve servetten üstündür.

[2] 1 ukiyye, 40 dirhemdir. Hanefilere göre 1 dirhem örfî 3,12 gramdır.

[3] Elbânî: Zayıf (et-Ta'lîku'r-rağîb 1/222); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/263; İbn Mâce 3660; Darimî 2/467.

[4] Elbânî: Zayıf (er-Ravdu'n-nadîr 1147; es-Silsiletu'd-daîfe 6623); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir.

ذِكْرُ الِاكْتِفَاءِ لِقَائِمِ اللَّيْلِ بِقِرَاءَةِ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ إِذَا عَجَزَ عَنْ غَيْرِهِ

Gece Namazına Kalkan Kimsenin Yapamadığında Sadece Bakara Sûresinin Sonlarını Okumakla Yetinmesi

٢٥٧٥ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ مَنْصُورٍ، وَسُلَيْمَانَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «مَنْ قَرَأَ الْآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ» [١: ٢]

2575- Ebû Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kişinin Bakara Sûresi'nin son iki âyetini okuması gecesi için yeterlidir"** buyurmuştur.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ثُمَّ لَقِيَ أَبَا مَسْعُودٍ فِي الطَّوَافِ فَسَأَلَهُ، فَحَدَّثَهُ بِهِ»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi, Abdurrahman b. Yezîd, Alkame kanalıyla Ebû Mes'ûd'dan işitmiştir. Sonra da Ebû Mes'ûd ile tavaf esnasında karşılaşınca bu hadisi sorduğunda ona tahdîs etmiştir.

ذِكْرُ الِاقْتِصَارِ لِلتَّهَجُّدِ عَلَى قِرَاءَةِ: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾، إِذْ هُوَ ثُلُثُ الْقُرْآنِ إِذَا كَانَ عَاجِزًا عَنْ قِرَاءَةِ مَا هُوَ أَكْثَرُ مِنْهُ

Daha Fazlasına Gücü Yetmeyenin Teheccüdde Kur'ân'ın Üçte Biri Sayılan İhlas Sûresini Okumakla Yetinmesi

٢٥٧٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُعَاذٍ الْعَنْبَرِيُّ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُدْرِكٍ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ النَّخَعِيُّ، عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ خُثَيْمٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَقْرَأَ ثُلُثَ الْقُرْآنِ كُلَّ لَيْلَةٍ؟» قَالُوا: وَمَنْ يُطِيقُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾» [١: ٢]

2576- Abdullah b. Mes'ûd bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden birisi her gece Kur'ân'ın üçte birini okumaktan aciz kalır mı?"** buyurdu. Sahabiler: "Ey Allah'ın Resûlü! Buna kim güç yetirebilir ki?" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İhlas Sûresi(ni okusun)"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 782.

[2] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 1024); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Nesâî 675.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْوِتْرِ لِمَنْ خَافَ أَنْ لَا يَسْتَيْقِظَ لِلتَّهَجُّدِ وَهُوَ مُسَافِرٌ

Yolcu Olan Kimseye, Teheccüde Kalkamamaktan Endişe Etmesi Halinde Vitirden Sonra İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٥٧٧ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي مُعَاوِيَةُ بْنُ صَالِحٍ، عَنْ شُرَيْحٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ جُبَيْرِ بْنِ نُفَيْرٍ، عَنْ ثَوْبَانَ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، فَقَالَ: «إِنَّ هَذَا السَّفَرَ جُهْدٌ وَثُقْلٌ، فَإِذَا أَوْتَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيَرْكَعْ رَكْعَتَيْنِ، فَإِنِ اسْتَيْقَظَ وَإِلَّا كَانَتَا لَهُ» [١: ٦٧]

2577- Sevbân bildiriyor: Biz, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte bir yolculukta bulunuyorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şu yolculuk, bir eziyet ve meşakkattir. Buna göre sizden birisi vitir namazı kıldığı zaman iki rekât kılsın. Eğer gece kalkarsa (bir, üç, beş... rekât kılıp bu iki rekâtı vitir yapsın). Aksi halde (yani gece kalkamazsa o zaman) bu iki rekât (namaz), onun hesabına (yazılmış olur)"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ تَمْثِيلِ الْمُصْطَفَى ﷺ الْمُتَهَجِّدَ بِالْقُرْآنِ الَّذِي آتَاهُ اللَّهُ وَالنَّائِمَ عَلَيْهِ لِنَيْلِهِ بِمَا مَثَّلَ لَهُ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Kur'ân'ı Bilip de Onunla Gece Teheccüd Yapan İle Bilmesine Rağmen Teheccüd Yapmadan Uyuyan Kişilere Yönelik Yaptığı Benzetme

٢٥٧٨ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو عَمَّارٍ، حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ جَعْفَرٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ عَطَاءٍ مَوْلَى أَبِي أَحْمَدَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَعْثًا، وَهُمْ نَفَرٌ، فَدَعَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: «مَاذَا مَعَكُمْ مِنَ الْقُرْآنِ؟» فَاسْتَقْرَأَهُمْ، حَتَّى مَرَّ عَلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ، هُوَ مِنْ أَحْدَثِهِمْ سِنًّا، فَقَالَ: «مَاذَا مَعَكَ يَا فُلَانُ؟» قَالَ: مَعِي كَذَا وَكَذَا، وَسُورَةُ الْبَقَرَةِ، قَالَ: «مَعَكَ سُورَةُ الْبَقَرَةِ؟» قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «اذْهَبْ فَأَنْتَ أَمِيرُهُمْ»، فَقَالَ رَجُلٌ هُوَ أَشْرَفُهُمْ: وَالَّذِي كَذَا وَكَذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا مَنَعَنِي أَنْ لَا أَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ إِلَّا خَشْيَةَ أَنْ لَا أَقُومَ بِهِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «تَعَلَّمِ الْقُرْآنَ وَاقْرَأْهُ وَارْقُدْ، فَإِنَّ مَثَلَ الْقُرْآنِ لِمَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 1993); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Darimî 1/374.

تَعَلَّمَهُ فَقَرَأَهُ وَقَامَ بِهِ، كَمَثَلِ جِرَابٍ مَحْشُوٍّ مِسْكًا تَفُوحُ رِيحُهُ كُلَّ مَكَانٍ، وَمَنْ تَعَلَّمَهُ فَرَقَدَ وَهُوَ فِي جَوْفِهِ كَمَثَلِ جِرَابٍ وُكِيَ عَلَى مِسْكٍ»[٣: ٢٨]

2578- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir askeri birlik gönderirken askerlerden her birine sırasıyla: "Ey filan! Senin ezberinde Kur'ân'dan ne var?" diye sorup okuttu. Bu şekilde yaşça içlerinden en küçük olan birinin yanına geldi ve: "Ey filan! Senin ezberinde Kur'ân'dan ne var?" diye sordu. Adam: "Şurası şurası ve Bakara sûresi var" diye cevap verdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ezberinde gerçekten de Bakara sûresi mi var?"** diye sorunca, adam: "Evet" diye karşılık verdi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Git! Bunların komutanı sensin"** buyurdu. Birliğin ileri gelenlerinden biri: "Ey Allah'ın Resûlü! Yeminler olsun ki, Kur'ân'ı öğrenmeme engel olan şey, ondan gafil kalıp hakkını verememe korkusudur" deyince, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kur'ân'ı öğrenin, onu okuyun ve ondan gafil kalmayın. Kur'ân'ı öğrenen, onu okuyan ve onunla amel eden kişi misk doldurulmuş torba gibidir. Kokusu her taraftan alınır. Onu öğrenip de ondan gafil kalan kişi de içi misk doldurulup da ağzı bağlı tutulan torba gibidir"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ ﷺ يَقْرَأُ إِذَا تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ لِلتَّهَجُّدِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Teheccüde Uyandığında Ne Okudu?

٢٥٧٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «نَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى إِذَا انْتَصَفَ اللَّيْلُ، أَوْ قَبْلَهُ، أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ، اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ الْآيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ، فَتَوَضَّأَ مِنْهَا» [٥: ١]

2579- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), uyuyup gece yarısı veya ondan az önce veya sonrasında uyandı. Elleriyle gözlerini ovuşturdu. Ardından Âl-i İmrân Sûresi'nin sonlarındaki on âyeti okudu. Sonra asılı duran su tulumuna kalkıp güzelce abdestini aldı.[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2124.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1237; el-İrvâ' 294); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/121; Ahmed 1/242; Buhârî 183; Müslim 763/182; Ebû Dâvûd 1367; Nesâî 3/210; İbn Mâce 1363; Bak hadis no: 2592, 2626, 2636.

ذِكْرُ مَا كَانَ يُرَتِّلُ الْمُصْطَفَى ﷺ قِرَاءَتَهُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kıraatinin Ağır Ağır Oluşu

٢٥٨٠ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ، عَنِ الْمُطَّلِبِ بْنِ أَبِي وَدَاعَةَ السَّهْمِيِّ، عَنْ حَفْصَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: «إِنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِي سُبْحَتِهِ قَاعِدًا، فَيَقْرَأُ بِالسُّورَةِ فَيُرَتِّلُهَا حَتَّى تَكُونَ أَطْوَلَ مِنْ أَطْوَلَ مِنْهَا» [٥: ١]

2580- Hafsa der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) oturarak nafile namaz kılmaya başladı. Bu namazında da sûreyi o kadar yavaş okurdu ki normalde kendisinden daha uzun olan sûreden daha fazla uzun sürerdi."[1]

ذِكْرُ جَهْرِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ عِنْدَ صَلَاةِ اللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kur'ân'ı Sesli Olarak Okuması

٢٥٨١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعْدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي هِلَالٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، أَنَّ كُرَيْبًا أَخْبَرَهُ، قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ، فَقُلْتُ: مَا صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ؟ قَالَ: «كَانَ ﷺ يَقْرَأُ فِي بَعْضِ حُجَرِهِ، فَيَسْمَعُ مَنْ كَانَ خَارِجًا» [٥: ١]

2581- Kureyb der ki: İbn Abbâs'a: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazı nasıldı?" diye sorduğumda: **"Odalarından birinde namaz kıldığı zaman odanın dışında olan sesini işitirdi"** karşılığını verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2508.

[2] Elbânî: Sahih liğayrihi (Sahîh Ebî Dâvud 1198); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 1/271; Ebû Dâvûd 1327.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ لَمْ يَكُنْ يَجْهَرُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ بِقِرَاءَتِهِ كُلِّهَا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarında Yaptığı Tüm Kıraatleri Sesli Değildi

٢٥٨٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ بُرْدٍ أَبِي الْعَلَاءِ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ نُسَيٍّ، عَنْ غُضَيْفِ بْنِ الْحَارِثِ، قَالَ: قُلْتُ لِعَائِشَةَ: أَرَأَيْتِ النَّبِيَّ ﷺ يَجْهَرُ بِصَلَاتِهِ، أَوْ يُخَافِتُ بِهَا؟ قَالَتْ: «رُبَّمَا جَهَرَ بِصَلَاتِهِ، وَرُبَّمَا خَافَتَ بِهَا»، قُلْتُ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي الْأَمْرِ سَعَةً [٥ : ١]

2582- Ğudayf b. el-Hâris der ki: Hz. Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazında Kur'ân'ı açıktan mı, yoksa gizlice mi okurdu?" dedim. O da: "Bazen açıktan, bazen de gizliden okurdu" karşılığını verdi. Bunun üzerine: "Bu konuda kolaylık veren Allah'a hamd olsun" dedim.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُتَهَجِّدِ بِاللَّيْلِ بِالنَّوْمِ عِنْدَ غَلَبَتِهِ إِيَّاهُ عَلَى وِرْدِهِ

Teheccüde Kalkana, Virdini Yapmasına Engel Olacak Derecede Uyku Bastırdığında Uyumasının Emredilmesi

٢٥٨٣ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا نَامَ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلْيَرْقُدْ حَتَّى يَذْهَبَ عَنْهُ النَّوْمُ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا قَامَ يُصَلِّي وَهُوَ نَاعِسٌ لَعَلَّهُ يَسْتَغْفِرُ فَيَسُبُّ نَفْسَهُ» [١ : ٩٥]

2583- Hz. Âişe'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz (gece) namazında uykusu geldiği zaman uykusu gidene kadar uyusun. Zira uykuluyken namaz kıldığı zaman bağışlama dilemek yerine kendine sövebilir."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2447.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1183); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/118; Ahmed 6/56; Buhârî 212; Müslim 786; Ebû Dâvûd 1310; Tirmizî 355; İbn Mâce 1370; Darimî 1/321.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْأَمْرَ أُمِرَ بِهِ النَّاعِسُ فِي صَلَاتِهِ، وَإِنْ لَمْ يَكُنِ النَّوْمُ غَلَبَ عَلَيْهِ

Bu Emrin Namazda Uykuya Yenik Düşmese Dahi Uyuklayan Kişilere Yönelik Olduğunun Beyanı

٢٥٨٤ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ هِلَالٍ الصَّوَّافُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَارِثِ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا نَعَسَ الرَّجُلُ وَهُوَ يُصَلِّي فَلْيَنْصَرِفْ، لَعَلَّهُ يَكُونُ يَدْعُو فِي صَلَاتِهِ فَيَدْعُو عَلَى نَفْسِهِ وَهُوَ لَا يَدْرِي» [١: ٩٥]

2584- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden biri namaz kılarken uyuklarsa namazını bıraksın. Zira farkında olmadan kendisine beddua edebilir"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَنِ اسْتَعْجَمَ عَلَيْهِ قِرَاءَتُهُ بِاللَّيْلِ مِنَ النُّعَاسِ أَوِ النَّهَارِ كَانَ عَلَيْهِ الِانْفِتَالُ مِنْ صَلَاتِهِ

Uykudan Dolayı Gece ya da Gündüz Kıraatte Dili Dolaşan Kişinin Namazı Bırakmasının Gerekliliği

٢٥٨٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ هَمَّامِ بْنِ مُنَبِّهٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ، فَاسْتَعْجَمَ الْقُرْآنُ عَلَى لِسَانِهِ فَلَمْ يَدْرِ مَا يَقُولُ، فَلْيَضْطَجِعْ» [١: ٩٥]

2585- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz gece (nafile) namazına kalktığı zaman uykusuzluktan dolayı Kur'ân diline dolaşır da ne dediğini bilemeyecek durumda olursa geri uyusun."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1183); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Nesâî 1/99; Bak hadis no: 2583.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1184); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/318; Müslim 787; Ebû Dâvûd 1311; İbn Mâce 1372.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا أُمِرَ بِهَذَا الْأَمْرِ

Bu Emrin Veriliş Nedeni

٢٥٨٦ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ عَائِشَةَ أَخْبَرَتْهُ، أَنَّ الْحَوْلَاءَ بِنْتَ تُوَيْتِ بْنِ حَبِيبِ بْنِ عَبْدِ الْعُزَّى مَرَّتْ بِهَا، وَعِنْدَهَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، قَالَتْ: فَقُلْتُ: هَذِهِ الْحَوْلَاءُ بِنْتُ تُوَيْتٍ، زَعَمُوا أَنَّهَا لَا تَنَامُ بِاللَّيْلِ، قَالَتْ: فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تَنَامُ اللَّيْلَ خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تُطِيقُونَ، فَوَاللَّهِ لَا يَسْأَمُ اللَّهُ حَتَّى تَسْأَمُوا» [١: ٩٥]

2586- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımdayken Havlâ binti Tuveyt b. Habîb b. Abdiluzzâ bana uğradı. Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu Havlâ binti Tuveyt'tir. Bunun geceleri uyumadığını iddia ediyorlar" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Gece uyumuyor mu? Gücünüz yettiği kadar amel ediniz. Vallahi, siz usanmadıkça Allah da usanmaz"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ الصَّلَاةَ بِاللَّيْلِ مَا لَمْ تَغْلِبْهُ عَيْنُهُ عَلَيْهِ

Uyku Basmadığı Durumlarda Gece Namazı Kılmanın Mubahlığı

٢٥٨٧ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمُقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ مَرَّ بِحَبْلٍ مَمْدُودٍ بَيْنَ سَارِيَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ: «مَا هَذَا الْحَبْلُ؟» قَالُوا: فُلَانَةُ تُصَلِّي، فَإِذَا خَشِيَتْ أَنْ تُغْلَبَ أَخَذَتْ بِهِ، فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «لِتُصَلِّ مَا عَقَلَتْهُ، فَإِذَا غُلِبَتْ فَلْتَنَمْ» [٤: ٣]

2587- Enes b. Mâlik bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Mescid'e girdiğinde iki direk arasına ip çekilmiş olduğunu gördü. Ne olduğunu sorunca: "Filan kadın namaz kılarken kullanıyor. Uyku bastırınca ona tutunuyor" dediler. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Gücü yettiğince namaz kılsın, uyku bastırdığı zaman da uyusun"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/247; Müslim 785; Bak hadis no: 359.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2492.

ذِكْرُ تَفَضُّلِ اللهِ ﷻ عَلَى الْمُحَدِّثِ نَفْسَهُ بِقِيَامِ اللَّيْلِ ثُمَّ غَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ حَتَّى نَامَ عَنْهُ بِكِتْبَةِ أَجْرِ مَا نَوَى

Gece Namazı Kılmayı İçinden Geçirip Uykuya Yenik Düşerek Uyuyan Kimseye Yüce Allah'ın Niyet Ettiği Şeyi Yapmış Gibi Yazma Lütfunda Bulunması

٢٥٨٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ بِحَرَّانَ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيُّ، حَدَّثَنَا مِسْكِينُ بْنُ بُكَيْرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَبْدَةَ بْنِ أَبِي لُبَابَةَ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ غَفَلَةَ، أَنَّهُ عَادَ زِرَّ بْنَ حُبَيْشٍ فِي مَرَضِهِ، فَقَالَ: قَالَ أَبُو ذَرٍّ، أَوْ أَبُو الدَّرْدَاءِ - شَكَّ شُعْبَةُ - قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يُحَدِّثُ نَفْسَهُ بِقِيَامِ سَاعَةٍ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَنَامُ عَنْهَا، إِلَّا كَانَ نَوْمُهُ صَدَقَةً تَصَدَّقَ اللهُ بِهَا عَلَيْهِ، وَكُتِبَ لَهُ أَجْرُ مَا نَوَى» [١: ٢]

2588- Süveyd b. Ğafele anlatıyor: Kendisi (bir gün) Zir b. Hubeyş'i hastalığı sırasında ziyaret etti. Zir dedi ki: Ebû Zer (ravi Şu'be şüphe ederek) veya Ebu'd-Derdâ dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Geceleyin bir saat/vakit kalkıp gece namazı kılacağını kendi kendisine söyleyen kul, uyuyakalır ise uykusu, Allah'ın ona verdiği bir sadakasıdır. Niyetine göre de sevap yazılır"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْوَقْتِ الَّذِي كَانَ يَقُومُ فِيهِ الْمُصْطَفَى ﷺ لِلتَّهَجُّدِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Teheccüd İçin Kalktığı Vakit

٢٥٨٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يُوسُفُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ إِسْرَائِيلَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، قَالَ: سَأَلْنَا عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللهِ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ يَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ آخِرَهُ» [٥: ١]

2589- Esved der ki: Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sorduğumuzda şöyle cevap verdi: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gecenin başlangıcında uyur, sonunu ise ibadetle geçirirdi."[2]

---

[1] Elbânî: Hasen sahih)Sahîh Ebî Dâvud 1188); Şuayb: İsnâdı ceyyiddir.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu'd-daîfe 4181 altında); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 6/253; Müslim 739; Nesâî 3/218; İbn Mâce 365; Bak hadis no: 2593.

ذِكْرُ وَصْفِ قِيَامِ نَبِيِّ اللَّهِ دَاوُدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّنَا وَعَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَصِيَامِهِ

Allah'ın Peygamberi Davud'un Gece İbadeti ve Orucu

٢٥٩٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ، حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: سَمِعْتُهُ مِنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ مُنْذُ سَبْعِينَ سَنَةً، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ أَوْسٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ يُخْبِرُ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «أَحَبُّ الصَّلَاةِ إِلَى اللَّهِ صَلَاةُ دَاوُدَ، كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَ اللَّيْلِ، وَيَنَامُ سُدُسَهُ، وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللَّهِ صِيَامُ دَاوُدَ، كَانَ يَصُومُ يَوْمًا، وَيُفْطِرُ يَوْمًا» [٣: ٤]

2590- Abdullah b. Amr b. el-Âs bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Allah'ın en sevdiği namaz, Hz. Dâvud'un namazıdır. O gecenin yarısını uykuyla geçirir, üçte birinde ibadet eder, altıda birinde uyurdu. Allah'ın en sevdiği oruç, Hz. Dâvud'un orucudur. O bir gün oruç tutar, bir gün yerdi."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ إِنَّمَا كَانَ يَقُومُ اللَّيْلَ بَعْدَ نَوْمَةٍ يَنَامُهَا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Uyuduğu Bir Uykudan Sonra Geceyi İbadetle Geçirdiğine Delalet Eden Haber

٢٥٩١ - أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بِبُسْتَ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ حُذَيْفَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يَشُوصُ فَاهُ» [٥: ١]

2591- Huzeyfe'nin bildirdiğine göre "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece uyanınca ağzını temizlerdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 451; Sahîh Ebî Dâvud 2098); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/160; Buhârî 1131; Müslim 1159/189; Ebû Dâvûd 2448; Nesâî 3/214; İbn Mâce 1712; Darimî 2/20; Bak hadis no: 352.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1073, 1076.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي مَا وَصَفْنَا مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ بَعْدَ رَقْدِهِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Zikri Geçen Gece Namazını Yaptığı Bir Uykudan Sonra Kıldığına Delalet Eden Haber

٢٥٩٢ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ مَيْمُونَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ ﷺ، وَهِيَ خَالَتُهُ، قَالَ: فَاضْطَجَعْتُ فِي عَرْضِ الْوِسَادَةِ، «وَاضْطَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَهْلُهُ فِي طُولِهَا، فَنَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى انْتَصَفَ اللَّيْلُ، أَوْ قَبْلَهُ، أَوْ بَعْدَهُ بِقَلِيلٍ، اسْتَيْقَظَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَجَعَلَ يَمْسَحُ النَّوْمَ عَنْ وَجْهِهِ بِيَدَيْهِ، ثُمَّ قَرَأَ الْعَشْرَ آيَاتِ الْخَوَاتِمَ مِنْ سُورَةِ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى شَنٍّ مُعَلَّقَةٍ، فَتَوَضَّأَ مِنْهَا فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي»، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: فَقُمْتُ فَصَنَعْتُ مِثْلَ مَا صَنَعَ، ثُمَّ ذَهَبْتُ فَقُمْتُ إِلَى جَنْبِهِ، «فَوَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ الْيُمْنَى عَلَى رَأْسِي، فَأَخَذَ بِأُذُنِي الْيُمْنَى يَفْتِلُهَا، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَوْتَرَ، ثُمَّ اضْطَجَعَ حَتَّى جَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ، فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، ثُمَّ خَرَجَ فَصَلَّى الصُّبْحَ»

[١:٥]

2592- İbn Abbâs bildiriyor: "Bir gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) eşi ve teyzem olan Meymûne'nin yanında kaldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile eşi (teyzem) yastığa uzunlamasına başlarını koyunca ben de kenarına başımı koyup uyudum. Gece yarısı veya ondan az önce veya sonrasında Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalktı. Oturup elleriyle gözlerini ovuşturdu. Ardından Âl-i İmrân Sûresi'nin sonlarındaki on âyeti okudu. Sonra asılı duran su tulumuna kalkıp güzelce abdestini aldı.

Ardından namaza durdu. Ben de kalkıp aynısını yaptım ve gelip yanında namaza durdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sağ elini başıma koydu, sonra sağ kulağımdan tutup büktü. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) iki rekât namaz kıldı. Ardından iki rekât daha kıldı. Ardından iki rekât daha kıldı. Ardından iki rekât daha kıldı. Ardından iki rekât daha kıldı. Ardından vitri kılıp uzandı. Müezzin sabah namazı için gelince kalkıp kısa iki rekât daha kıldı ve çıkıp cemaate sabah namazını kıldırdı."[1]

---

[1] **Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1237); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/284; Buhârî 698; Müslim 763; Ebû Dâvûd 1364; Tirmizî 232; Nesâî 2/218; İbn Mâce 423; Bak hadis no: 2579.**

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي مَا وَصَفْنَاهُ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ بَيْنَ الْعِشَاءِ وَالْفَجْرِ بَعْدَ نَوْمِهِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfettiğimiz Gece Namazını Gecenin Başlangıcında Uyuduktan Sonra Yatsı İle Sabah Namazı Arasında Kılması

٢٥٩٣ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، حَدَّثَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ يَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي، فَإِذَا كَانَ مِنَ السَّحَرِ أَوْتَرَ، فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةٌ إِلَى أَهْلِهِ وَإِلَّا نَامَ، فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ وَثَبَ - وَمَا قَالَتْ: قَامَ - فَإِنْ كَانَ جُنُبًا أَفَاضَ عَلَيْهِ مِنَ الْمَاءِ - وَمَا قَالَتِ: اغْتَسَلَ - وَإِلَّا تَوَضَّأَ، وَخَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ» [٥: ٤٧]

2593- Esved anlatıyor: Hz. Âişe'ye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sordum. Şu karşılığı verdi: "Gecenin başında uyur daha sonra kalkar namaz kılardı. Seher vakti olduğunda vitir kılar ve bir ihtiyacı olduğunda ailesinin yanına giderdi ya da uyurdu. Ezanı işittiğinde sıçrardı —ki Âişe "kalkardı" demedi—. Cünüp ise üzerine su dökünürdü —ki Âişe "guslederdi" demedi— değilse abdest alır ve ardından namaza çıkardı."[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ إِذَا تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ يُرِيدُ التَّهَجُّدَ

Geceleyin Teheccüde Kalkan Kimsenin Söyleyeceği Şey

٢٥٩٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنِي رَبِيعَةُ بْنُ كَعْبٍ الْأَسْلَمِيُّ، قَالَ: كُنْتُ أَبِيتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَأَتَيْتُهُ بِوَضُوئِهِ وَحَاجَتِهِ، وَكَانَ يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ، يَقُولُ: «سُبْحَانَ رَبِّي وَبِحَمْدِهِ، سُبْحَانَ رَبِّي وَبِحَمْدِهِ الْهَوِيَّ»، ثُمَّ يَقُولُ: «سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْهَوِيَّ» [٥: ١٢]

2594- Rabîa b. Ka'b el-Eslemî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yanında geceler, onun abdest suyunu ve başka ihtiyaçlarını getirirdim. Allah Resûlü

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/284; Buhârî 698; Müslim 763; Ebû Dâvûd 1364; Tirmizî 232; Nesâî 2/218; İbn Mâce 423; Bak hadis no: 2579.

(sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti kalkıp bir müddet: **"Sübhâne rabbî ve-bihamdihi, Sübhâne rabbî ve-bihamdihi. Sübhâne rabbil-âlemîn, Sübhâne rabbil-âlemîn (=Hamd ile Rabbimi eksikliklerden tenzih ederim. Âlemlerin Rabbini eksikliklerden tenzih ederim)"** derdi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذَا الْخَبَرَ تَفَرَّدَ بِهِ الْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ

Bu Hadisi Yahya b. Ebî Kesîr'den Rivayette Evzâî'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٥٩٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، وَالْأَوْزَاعِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ كَعْبٍ الْأَسْلَمِيِّ، قَالَ: كُنْتُ أَبِيتُ عِنْدَ حُجْرَةِ النَّبِيِّ ﷺ، وَكُنْتُ أَسْمَعُهُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ، قَالَ: «سُبْحَانَ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْهَوِيِّ»، ثُمَّ يَقُولُ: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ الْهَوِيِّ» [٥: ١٢]

2595- Rabîa b. Ka'b el-Eslemî der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) odasında yatardım ve gece namaz kılmak için kalktığında uzun süre: **"Sübhâne rabbil-âlemîn (=Âlemlerin Rabbini eksikliklerden tenzih ederim)"** ve sonra: **"Sübhânallahi ve-bihamdihi (=Hamd ile Allah'ı eksikliklerden tenzih ederim)"** dediğini duyardım.[2]

ذِكْرُ الشَّيْءِ الَّذِي إِذَا قَالَهُ الْمَرْءُ عِنْدَ الِانْتِبَاهِ مِنْ رَقْدَتِهِ قُبِلَتْ صَلَاةُ لَيْلِهِ إِذَا أَعْقَبَهُ بِهَا

Gece Uykudan Uyanan Kişinin Gece Namazı Öncesi Söylemesi Halinde Namazının Kabul Edilmesine Vesile Olacak Söz

٢٥٩٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، حَدَّثَنَا الْأَوْزَاعِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُمَيْرُ بْنُ هَانِئٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي جُنَادَةُ بْنُ أَبِي أُمَيَّةَ، عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَالَ حِينَ يَسْتَيْقِظُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ،

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1193); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Müslim 489; Nesâî 2/227; Bak hadis no: 2595.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1193); Şuayb: Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahih. Ahmed 4/57; Nesâî 3/209; Bak hadis no: 2594.

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، رَبِّ اغْفِرْ لِي، غُفِرَ لَهُ، وَإِنْ قَامَ فَتَوَضَّأَ وَصَلَّى قُبِلَتْ صَلَاتُهُ» قَالَ الْوَلِيدُ: قَالَ: «غُفِرَ لَهُ، أَوِ اسْتُجِيبَ لَهُ» [١ : ٢]

2596- Ubâde b. es-Sâmit, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şu sözünü bildiriyor "**Her kim gece vakti uykusundan uyanır da: «Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir ve ortaksızdır. Hükümranlık ve hamd ancak onundur. Onun gücü her şeye yeter. Allah'ı her türlü eksiklikten tenzih ederim ve ona hamdederim. Allah'tan başka ilah yoktur ve O büyükler büyüğüdür. Ona dayanmayan hiçbir güç ve kuvvet yoktur» der, sonra: «Allahım! Beni bağışla» derse bağışlanır**" – Velîd'e göre: "bağışlanır veya dua ederse duası kabul edilir.– Şayet kalkıp abdest alır ve namaz kılarsa namazı da mutlaka kabul edilir."[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ يَحْمَدُ الْمُصْطَفَى ﷺ رَبَّهُ ﷻ وَيَدْعُوهُ بِهِ عِنْدَ صَلَاةِ اللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Rabbine Yaptığı Hamd ve Dua

٢٥٩٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْجَبَّارِ بْنُ الْعَلَاءِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ الْأَحْوَلُ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ تَهَجَّدَ، قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَوَعْدُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، وَالنَّبِيُّونَ حَقٌّ، وَمُحَمَّدٌ ﷺ حَقٌّ، اللَّهُمَّ بِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ أَسْلَمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ الْمُقَدِّمُ، وَأَنْتَ الْمُؤَخِّرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» قَالَ سُفْيَانُ: وَزَادَ فِيهِ عَبْدُ الْكَرِيمِ: «لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»، قَالَ سُفْيَانُ: فَحَدَّثْتُ بِهِ عَبْدَ الْكَرِيمِ أَبَا أُمَيَّةَ، فَقَالَ: قُلْ: «أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ» [٥ : ١]

2597- İbn Abbâs der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti teheccüde kalktığı zaman şöyle derdi: "**Allahım! Hamd ancak sanadır. Göklerin, yerin ve**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahihu't-Terğîb 608); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 5/313; Buhârî 1154; Ebû Dâvûd 5060; Tirmizî 3414; İbn Mâce 3878.

içindekilerin nuru sensin. Hamd ancak sanadır. Sen gökleri, yeri ve içindekileri ayakta tutansın. Hamd sana mahsustur. Göklerin, yerin ve içindekilerin hükümranı sensin. Hamd sana mahsustur. Sen Hak'sın, sana kavuşmak haktır, vaadin haktır, cennet haktır, cehennem haktır, kıyamet haktır, peygamberler haktır. Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem) haktır. Allahım! Ancak sana iman ettim ve sana teslim oldum. Sana dayanıp sana yöneldim. Sana dayanarak (düşmanlarla) mücadele ediyor ve senin rızan doğrultusunda hükmediyorum. İşlediğim ve işleyeceğim, gizli açık bütün günahlarımı affet. Sen Mukaddim'sin (öne geçiren) ve sen Muahhir'sin (geriye bırakansın). Senden başka ilah yoktur. Senin dışında bir ilah yoktur."

Süfyân dedi ki: Abdülkerîm "Senden başka ilah yoktur. Güç ve kuvvet ancak Allah'ın sayesindedir" eklemesinde bulunmuştur. Süfyân dedi ki: Bunu Abdülkerîm Ebû Umeyye'ye tahdîs ettiğimde dedi ki: "Sen benim ilahımsın! Senden başka ilah yoktur. Senin dışında bir ilah yoktur" de![1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٥٩٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ الْمَكِّيِّ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ مِنْ جَوْفِ اللَّيْلِ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَبِكَ خَاصَمْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، فَاغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» [٥: ١]

2598- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti namaza kalktığı zaman şöyle derdi: **"Allahım! Hamd ancak sanadır. Göklerin ve yerin nuru sensin. Hamd ancak sanadır. Sen gökleri ve yeri ayakta tutansın. Hamd sana mahsustur. Göklerin, yerin ve içindekilerin Rabbi sensin. Sen Hak'sın, sözün haktır, vaadin haktır, sana kavuşmak haktır, cennet haktır,**

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 745); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/358; Buhârî 1120; Müslim 769; Nesâî 3/209; İbn Mâce 1355; Darimî 1/348; Bak hadis no: 2598, 2599.

cehennem haktır, kıyamet haktır. Allahım! Ancak sana teslim oldum ve sadece sana iman ettim. Sana dayanıp sana yöneldim. Sana dayanarak (düşmanlarla) mücadele ediyor ve senin rızan doğrultusunda hükmediyorum. İşlediğim ve işleyeceğim, gizli açık bütün günahlarımı affet. Senden başka ilah yoktur."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَدْعُو بِمَا وَصَفْنَا بَعْدَ افْتِتَاحِهِ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ فِي عَقِبِ التَّكْبِيرِ، قَبْلَ ابْتِدَاءِ الْقِرَاءَةِ لَا قَبْلَ افْتِتَاحِ الصَّلَاةِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Vasfedilen Duayı Gece Namazında Namaza Başlamadan Önce Değil Tekbirin Ardından Kıraatten Önce Yapması

٢٥٩٩ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ قَيْسِ بْنِ سَعْدٍ، عَنْ طَاوُوسٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ كَبَّرَ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ، أَنْتَ قَيَّامُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَلَكَ الْحَمْدُ أَنْتَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، أَنْتَ حَقٌّ، وَقَوْلُكَ حَقٌّ، وَوَعْدُكَ حَقٌّ، وَلِقَاؤُكَ حَقٌّ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، وَالسَّاعَةُ حَقٌّ، اللَّهُمَّ لَكَ أَسْلَمْتُ، وَبِكَ آمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَإِلَيْكَ أَنَبْتُ، وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ، أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» [٥: ١]

2599- İbn Abbâs'ın naklettiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece namaz kılmak için kalkınca tekbir getirdikten sonra şöyle derdi: **"Allahım! Sana hamd olsun. Gökleri ve yeryüzünü ayakta tutan sensin. Sana hamd olsun. Göklerin, yeryüzünün ve oradakilerin Rabbi Sensin. Sen haksın, Senin sözün haktır. Vaadin de haktır. Sana kavuşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Kıyamet haktır. Allahım! Yalnız Sana teslim oldum, Sana iman ettim, Sana güvendim, Sana yöneldim, Senin hükmüne başvurdum. Dönüş sanadır. Allahım! Benim gerek evvelce ve gerekse sonradan işlediğim günahlarımla gizli ve açıktan yaptıklarımı bağışla. Benim ilahım Sensin, Senden başka hiç bir ilâh yoktur!"**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 745); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahih. Muvattâ 1/215; Ahmed 1/298; Müslim 769/199; Ebû Dâvûd 771; Tirmizî 3418; Bak hadis no: 2597.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 745); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahih.

ذِكْرُ سُؤَالِ الْمُصْطَفَى ﷺ رَبَّهُ جَلَّ وَعَلَا الْهِدَايَةَ لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ عِنْدَ افْتِتَاحِهِ صَلَاةَ اللَّيْلِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazına Başlarken Hak Konusunda İhtilafa Düşülmesi Durumunda Rabbinden Hidayeti Dilemesi

٢٦٠٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ: بِأَيِّ شَيْءٍ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَفْتَتِحُ صَلَاتَهُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ؟ قَالَتْ: كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ افْتَتَحَ صَلَاتَهُ: «اللَّهُمَّ رَبَّ جِبْرِيلَ، وَمِيكَائِيلَ، وَإِسْرَافِيلَ، فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ، أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ، اهْدِنِي لِمَا اخْتُلِفَ فِيهِ مِنَ الْحَقِّ، فَإِنَّكَ تَهْدِي مَنْ تَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ» [٥: ١]

2600- Ebû Seleme b. Abdirrahman b. Avf der ki: Hz. Âişe'ye: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazına kalktığı zaman namaza ne ile başlardı?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi: "Namaza kalktığı zaman (tekbir getirir ve) şöyle derdi: **"Allahım! Cibrîl, Mikâil ve İsrafil'in Rabbi! Göklerin ve yerin yaratıcısı, gizli ve aşikâr olan her şeyin âlimi! Kullarının ihtilafa düştükleri konularda onlar arasında sen hükmedersin. İzninle beni ihtilaf edilen konuda hakka ilet. Çünkü sen dilediğini doğru yola iletirsin."**[1]

ذِكْرُ تَكْرَارِ الْمُصْطَفَى ﷺ التَّكْبِيرَ، وَالتَّحْمِيدَ، وَالتَّسْبِيحَ لِلَّهِ جَلَّ وَعَلَا عِنْدَ افْتِتَاحِهِ صَلَاةَ اللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazına Başlarken Tekbir,Tahmîd ve Tesbihi Tekrar Etmesi

٢٦٠١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ مُرَّةَ، عَنْ عَاصِمٍ الْعَنَزِيِّ، عَنِ ابْنِ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ،

Ahmed 769; Ebû Dâvûd 772; Bak hadis no: 2597.

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 742); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 6/156; Müslim 770; Ebû Dâvûd 767; Tirmizî 3420; Nesâî 3/212; İbn Mâce 1357.

عَنْ أَبِيهِ، قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ حِينَ دَخَلَ الصَّلَاةَ، قَالَ: «اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، اللَّهُ أَكْبَرُ كَبِيرًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، الْحَمْدُ لِلَّهِ كَثِيرًا، سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، سُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّيْطَانِ، مِنْ هَمْزِهِ وَنَفْثِهِ وَنَفْخِهِ».

قَالَ عَمْرٌو: «وَهَمْزُهُ: الْمُوتَةُ، وَنَفْخُهُ: الْكِبْرُ، وَنَفْثُهُ: الشِّعْرُ» [٥: ١]

2601- Cübeyr b. Mut'im bildiriyor: Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gördüm; namaza başlarken: **"Allahu ekber kebîren** (üç defa), **ve'l-Hamdu lillâhi kesîren** (üç defa), **ve Sübhânallâhi bukreten ve asîlen** (üç defa), **Eûzu billâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm, min hemzihi, nefsihi ve nefhihi"** derdi.

Amr der ki: "(Şeytanın) hemz'i, ilişmesi; nefh'i, kibir; ve nefs'i de şiiridir."[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَزِيدَ فِي مَا وَصَفْنَا مِنَ التَّكْبِيرِ وَالتَّسْبِيحِ وَالتَّحْمِيدِ عِنْدَ افْتِتَاحِ صَلَاةِ اللَّيْلِ

Kişinin Üstte Vasfedilen Tekbir, Tahmîd ve Tesbîhi Daha Fazla Söylemesinin Mubahlığı

٢٦٠٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ صَالِحٍ، عَنْ أَزْهَرَ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: قُلْتُ: مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَفْتِحُ بِهِ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ؟ قَالَتْ: لَقَدْ سَأَلْتَنِي عَنْ شَيْءٍ مَا سَأَلَنِي عَنْهُ أَحَدٌ قَبْلَكَ، «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يَسْتَفْتِحُ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ يُصَلِّي: يَبْدَأُ فَيُكَبِّرُ عَشْرًا، ثُمَّ يُسَبِّحُ عَشْرًا، وَيَحْمَدُ عَشْرًا، وَيُهَلِّلُ عَشْرًا، وَيَسْتَغْفِرُ عَشْرًا، وَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَاهْدِنِي، وَارْزُقْنِي عَشْرًا، وَيَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ ضِيقِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ عَشْرًا» [٥: ١]

2602- Âsım b. Humeyd anlatıyor: Kendisi, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Âişe'ye: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geceleyin (namaza) kalktığı zaman hangi duayı okurdu?" diye sordu. Âişe: "Bana, daha önce hiç kimsenin sormadığı bir soruyu sordun. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) geceleyin namaz kılmaya kalktığı zaman on (defa) **«Allahu Ekber»**, on (defa) **«Sübhânallah»**, on (defa) **«el-Hamdulillah»**, on (defa) **«Lâ ilâhe illallah»**, on (defa) **«Estağfirullah»** derdi. On (defa da) **«Allahumme'ğfir lî, ve'hdinî ve'r-zuknî» (=Allahım! Beni**

---

[1] Elbânî: Sahih liğayrihi. Ahmed 1780, 1781.

bağışla, beni doğruya ilet, beni rızıklandır), on (defa da) kıyamet gününde yer darlığından Allaha sığınırdı» derdi" diye cevap verdi.[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُتَهَجِّدِ أَنْ يَجْهَرَ بِصَوْتِهِ لِيُسْمِعَ بَعْضَ الْمُسْتَمِعِينَ إِلَيْهِ

Teheccüd Kılanın Dinleyenlerden Bazılarının Duyabileceği Şekilde Sesini Yükseltmesinin Mubahlığı

٢٦٠٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ زَائِدَةَ بْنِ نَشِيطٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْوَالِبِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، «أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ مِنَ اللَّيْلِ رَفَعَ صَوْتَهُ طَوْرًا»، وَيَذْكُرُ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَفْعَلُهُ [٤: ١]

2603- Ebû Hâlid el-Vâlibî bildiriyor: Ebû Hureyre geceleyin namaza kalktığı zaman sesini duruma göre (bazen) yükseltir (ve bazen de kısardı). Ebû Hureyre. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in de böyle yaptığını söylerdi.[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُتَهَجِّدِ سُؤَالَ الْبَارِي ﷻ عِنْدَ آيِ الرَّحْمَةِ، وَيَعُوذُ بِهِ عِنْدَ آيِ الْعَذَابِ

Teheccüd Kılan Kimsenin Kıraati Esnasında Rahmet Âyetinde Rabbinden Onu Dilemesi, Azab Âyetinde İse Ondan Sığınmasının Mubahlığı

٢٦٠٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ الْأَحْنَفِ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَمَا مَرَّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ إِلَّا وَقَفَ عِنْدَهَا وَسَأَلَ، وَلَا مَرَّ بِآيَةِ عَذَابٍ إِلَّا وَقَفَ عِنْدَهَا وَتَعَوَّذَ» [٤: ١]

2604- Huzeyfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir gece namaz kıldım. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) okuması anında her rahmet âyetine geldiğinde durup (Allah'tan rahmetini) istiyor. her azab âyetine geldiği zaman da ondan Allah'a sığınıyordu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 742); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 6/143; Ebû Dâvûd 766; Nesâî 3/208; İbn Mâce 1356.

[2] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 1199). Ebû

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 815); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/382; Müslim 772; Ebû Dâvûd 871; Tirmizî 262; Nesâî 2/176; İbn Mâce 1351;

ذِكْرُ سُؤَالِ الْمُصْطَفَى ﷺ رَبَّهُ ﷻ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ عِنْدَ قِرَاءَتِهِ آيِ الرَّحْمَةِ، وَتَعْوِيذِهِ مِنَ النَّارِ عِنْدَ آيِ الْعَذَابِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazının Kıraati Esnasında Rahmet Âyetinde Rabbinden Onu Dilemesi, Azab Âyetinde İse Cehennemden Sığınmasının Mubahlığı

٢٦٠٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ خَالِدٍ الْعَسْكَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ الْأَحْنَفِ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ، عَنْ حُذَيْفَةَ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَمَا مَرَّ بِآيَةِ رَحْمَةٍ إِلَّا وَقَفَ عِنْدَهَا فَسَأَلَ، وَلَا مَرَّ بِآيَةِ عَذَابٍ إِلَّا وَقَفَ عِنْدَهَا وَتَعَوَّذَ» [٥: ١]

2605- Huzeyfe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir gece namaz kıldım. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) okuması anında her rahmet âyetine geldiğinde durup (Allah'tan rahmetini) istiyor, her azab âyetine geldiği zaman da ondan Allah'a sığınıyordu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ أَرَادَ التَّهَجُّدَ بِاللَّيْلِ أَنْ يَبْتَدِئَ صَلَاتَهُ بِرَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ

Geceleyin Teheccüd Kılmak İsteyene İki Kısa Rekatla Başlamasının Emredilmesi

٢٦٠٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ بِعَسْقَلَانَ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَلَمَةَ الْحَرَّانِيُّ، عَنْ هِشَامِ بْنِ حَسَّانَ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ مِنَ اللَّيْلِ فَلْيَبْدَأْ بِرَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ» [١: ٦٧]

2606- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden birisi geceleyin namaz kılmaya kalktığında namaza önce hafifçe/kısa iki rekatla başlasın."**[2]

Darimî 1/299; Bak hadis no: 2605.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2604.

[2] Elbânî: Şâzdır, mevkûf hâli mahfûzdur (Daîf Ebî Dâvud 240); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/232; Müslim 768; Ebû Dâvûd 1323.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُطَوِّلَ الْقِيَامَ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ، إِذْ فَضْلُ الصَّلَاةِ طُولُ الْقُنُوتِ

Kıyamı Uzun Olan Namaz En Faziletlisi Olduğundan Kişinin Gece Namazında Kıyamda Uzun Kalmasının Müstehaplığı

٢٦٠٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا شَيْبَانُ بْنُ فَرُّوخَ، حَدَّثَنَا مَهْدِيُّ بْنُ مَيْمُونٍ، حَدَّثَنَا وَاصِلٌ الْأَحْدَبُ، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، قَالَ: غَدَوْنَا عَلَى عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ يَوْمًا بَعْدَمَا صَلَّيْنَا الْغَدَاةَ، فَسَلَّمْنَا بِالْبَابِ، فَأَذِنَ لَنَا، فَمَكَثْنَا هُنَيْهَةً، فَخَرَجَتِ الْخَادِمُ، فَقَالَتْ: أَلَا تَدْخُلُونَ؟ قَالَ: فَدَخَلْنَا، فَإِذَا هُوَ جَالِسٌ يُسَبِّحُ، فَقَالَ: مَا مَنَعَكُمْ أَنْ تَدْخُلُوا وَقَدْ أُذِنَ لَكُمْ؟ فَقَالُوا: لَا، إِلَّا أَنَّا ظَنَنَّا أَنَّ بَعْضَ أَهْلِ الْبَيْتِ نَائِمٌ، قَالَ: ظَنَنْتُمْ بِآلِ أُمِّ عَبْدٍ غَفْلَةً، ثُمَّ أَقْبَلَ يُسَبِّحُ حَتَّى ظَنَّ أَنَّ الشَّمْسَ قَدْ طَلَعَتْ، قَالَ: يَا جَارِيَةُ، انْظُرِي هَلْ طَلَعَتْ؟ قَالَ: فَنَظَرَتْ فَإِذَا هِيَ قَدْ طَلَعَتْ، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَقَالَنَا يَوْمَنَا هَذَا، قَالَ مَهْدِيٌّ: وَأَحْسَبُهُ قَالَ: وَلَمْ يُهْلِكْنَا بِذُنُوبِنَا، قَالَ: فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: قَرَأْتُ الْمُفَصَّلَ الْبَارِحَةَ كُلَّهُ، قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: هَذًّا كَهَذِّ الشِّعْرِ، «إِنِّي لَأَحْفَظُ الْقَرَائِنَ الَّتِي كَانَ يَقْرَؤُهُنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ثَمَانِيَةَ عَشَرَ مِنَ الْمُفَصَّلِ، وَسُورَتَيْنِ مِنْ آلِ حم» [٥: ٤٧]

2607- Ebû Vâil bildiriyor: Bir gün sabah namazının kıldıktan sonra erkenden Abdullah b. Mes'ûd'a gittik. Kapıya ulaştığımızda selâm verdik. Bizi, içeriye buyur etti. Biz bir an kapıda durakladık. Ardından hizmetçi dışarıya çıkıp: "Girmeyecek misiniz?" dedi. Derken içeri girdik. Abdullah oturduğu yerde nafile namaz kılıyordu. Abdullah: "Size izin verildiği halde içeri girmenize engel olan nedir?" dedi. Biz de: "Bir şey değil! Sadece evdekilerin bazıları uyuyor sandık" dedik. Abdullah: "Sizler İbn Ümmi Abd oğullarını gaflette mi sandınız?" dedi. Sonra yine namaza yöneldi. Güneşin doğduğunu sanıncaya dek nafile namaz kılmaya devam etti. Ardından: "Ey cariye! Bak güneş doğmuş mu?" dedi. Cariye, güneşe baktı. Güneş doğmamıştı. Böylece Abdullah namaz kılmaya devam etti. Ardından güneşin doğduğunu sanınca yine: "Ey cariye! Bak güneş doğmuş mu?" dedi. Cariye güneşe baktı. Bu kez güneş doğmuştu. Abdullah: "Bizi bugün de kaldıran Allah'a hamd olsun!" dedi.

Ravi Mehdî: (Bizi günahlarımız nedeniyle helâk etmedi) diyor. Orada bulunan bir kimse: "Ben dün akşam tüm mufassal sûreleri okudum" dedi. Abdullah: "Şiir geveler gibi süratli mi okuyorsun? And olsun ki biz birbirine yakın sûreleri duymuşuzdur. Hem ben, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) okuduğu

birbirine yakın sûreleri iyi bilirim. Mufassal sûrelerden onsekiz, Âl-i Hâ-Mîm'den de iki sûre okurdu" dedi.[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ يُطَوِّلُ ﷺ الرَّكْعَتَيْنِ الْأُولَيَيْنِ عَلَى اللَّتَيْنِ تَلِيَانِهِمَا مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ بَعْدَ افْتِتَاحِهِ صَلَاةَ اللَّيْلِ بِرَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazında Kısa İki Rekatla Başladıktan Sonra Kılacağı İlk İki Rekatı Diğer Rekatlardan Uzun Tutması

٢٦٠٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسِ بْنِ مَخْرَمَةَ أَنَّهُ أَخْبَرَهُ، عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ، أَنَّهُ قَالَ: لَأَرْمُقَنَّ صَلَاةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ اللَّيْلَةَ، قَالَ: فَتَوَسَّدْتُ عَتَبَتَهُ، أَوْ فُسْطَاطَهُ، «فَقَامَ فَصَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ طَوِيلَتَيْنِ طَوِيلَتَيْنِ طَوِيلَتَيْنِ، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ دُونَ اللَّتَيْنِ قَبْلَهُمَا، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ دُونَ اللَّتَيْنِ قَبْلَهُمَا، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ دُونَ اللَّتَيْنِ قَبْلَهُمَا، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ دُونَ اللَّتَيْنِ قَبْلَهُمَا، ثُمَّ أَوْتَرَ، فَذَلِكَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً» [٥: ١]

2608- Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin rivayetine gelince, Zeyd şöyle der: Kendi kendime: "Bu gece Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) nasıl namaz kıldığını görüp öğreneceğim" dedim ve kapısının veya çadırının eşiğinde beklemeye koyuldum. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gece kalkıp kısa iki rekât kıldı. Ardından uzun mu uzun, upuzun iki rekât daha kıldı. Sonra bir öncekinden daha kısa olan iki rekât kıldı. Sonra bir öncekinden daha kısa olan iki rekât daha kıldı. Sonra bir öncekinden daha kısa olan iki rekât daha kıldı. Sonra bir öncekinden daha kısa olan iki rekât daha kıldı. Sonra vitir kıldı. Bu şekilde de on üç rekât kılmış oldu."[2]

ذِكْرُ إِبَاحَةِ التَّطْوِيلِ فِي الرُّكُوعِ، وَالْقِيَامِ لِلْمُتَهَجِّدِ بِاللَّيْلِ

Geceleyin Teheccüd Kılanın Rükû ve Kıyamı Uzatmasının Mubahlığı

٢٦٠٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ عُبَيْدَةَ، عَنِ الْمُسْتَوْرِدِ بْنِ الْأَحْنَفِ، عَنْ صِلَةَ بْنِ زُفَرَ، عَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1262); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 5043; Müslim 822/278.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1236); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/122; Ahmed 5/193; Müslim 765; Ebû Dâvûd 1366; İbn Mâce 1362.

حُذَيْفَةَ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَافْتَتَحَ سُورَةَ الْبَقَرَةِ فَقُلْتُ: يَقْرَأُ مِائَةَ آيَةٍ ثُمَّ يَرْكَعُ، فَمَضَى، فَقُلْتُ: يَخْتِمُهَا فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَمَضَى، فَقُلْتُ: يَخْتِمُهَا ثُمَّ يَرْكَعُ، فَمَضَى حَتَّى قَرَأَ سُورَةَ النِّسَاءِ، ثُمَّ آلِ عِمْرَانَ، ثُمَّ رَكَعَ نَحْوًا مِنْ قِيَامِهِ، يَقُولُ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، فَقَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، فَأَطَالَ الْقِيَامَ، ثُمَّ سَجَدَ فَأَطَالَ السُّجُودَ، ثُمَّ يَقُولُ فِي سُجُودِهِ: سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى، لَا يَمُرُّ بِآيَةِ تَخْوِيفٍ أَوْ تَعْظِيمٍ إِلَّا ذَكَرَهُ»

[١:٥]

2609- Huzeyfe anlatıyor: Bir gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte namaz kılmıştım. Bakara sûresini okumaya başladı. Yüz âyet okudu fakat rükû etmedi, devam etti. Ben içimden herhalde bu sûreyi iki rekatta bitirecek dedim fakat devam etti. Herhalde bitirecek ve rükûya gidecek dedim fakat aynı rekatta Bakara sûresini bitirdikten sonra Nisâ sûresini okudu. Arkasından da Âl-i İmran sûresini okudu. Daha sonra rükûya vardı. Rükûda da kıyamdaki kadar kaldı. Rükûda şöyle diyordu: **"Sübhâne Rabbiyel-azîm."** Daha sonra başını rükûdan kaldırıp; **"Semiallahu limen hamideh, Rabbena lekel-hamd"** dedi. Sonra ayakta duruşunu uzattı, sonra secdeye vardı. Secdesini de uzun yaptı ve secdede şöyle diyordu: **"Sübhâne Rabbiyel-a'lâ."** Namazda geçen korkutma ve tazim ayetlerine geldiğinde gerektiği şekilde dua ediyordu/ zikrediyordu.[1]

ذِكْرُ قَدْرِ مُكْثِ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي السُّجُودِ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ

Gece Namazında Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Secdede Kaldığı Süre

٢٦١٠ - أَخْبَرَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْغُضَائِرِيُّ بِحَلَبَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ شُجَاعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُبَشِّرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يَمْكُثُ فِي سُجُودِهِ قَدْرَ مَا يَقْرَأُ الرَّجُلُ خَمْسِينَ آيَةً»، تُرِيدُ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ

[١:٥]

2610- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) secdesinde sizden birinin elli âyet okuyacağı bir süre kadar kalırdı. -ki Âişe, bununla gece namazını kastetmiştir—[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2605.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2431.

ذِكْرُ وَصْفِ عَدَدِ الرَّكَعَاتِ الَّتِي كَانَ يُصَلِّيهَا ﷺ بِاللَّيْلِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Geceleyin Kıldığı Rekatların Sayısı

٢٦١١ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي جَمْرَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً» [٥: ١]

2611- İbn Abbâs der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece on üç rekât kılardı."[1]

ذِكْرُ عَدَدِ الرَّكَعَاتِ الَّتِي تُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ تَهَجُّدُهُ بِهَا

Teheccüdde Olan Kimsenin Kılması Müstehab Olan Rekatlarının Sayısı

٢٦١٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي فِيمَا بَيْنَ أَنْ يَفْرُغَ مِنْ صَلَاةِ الْعِشَاءِ، وَهِيَ الَّتِي يَدْعُو النَّاسُ الْعَتَمَةَ إِلَى الْفَجْرِ إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُسَلِّمُ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ، وَيُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ، فَإِذَا سَكَتَ الْمُؤَذِّنُ مِنْ صَلَاةِ الْفَجْرِ، وَتَبَيَّنَ لَهُ الْفَجْرُ، وَجَاءَهُ الْمُؤَذِّنُ، قَامَ فَرَكَعَ رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ، وَاضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ بِالْإِقَامَةِ» [٥: ٤٧]

2612- Hz. Âişe anlatıyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını bitirdikten sonra sabah namazına kadar on bir rekât kılardı. Her iki rekâtta bir selam verir, tek rekâtla vitri kılardı. Secdeden başını kaldırmadan önce sizden birinizin elli âyet okuduğu vakit kadar secdede bekler, ondan sonra başını secdeden kaldırırdı. Müezzin, sabah namazının ezanını bitirip sustuğunda ve imsakın söktüğünü anladığında kalkar iki rekât kılar, ardından müezzinin kâmet için onun yanına gelinceye kadar sağ tarafı üzerine yatardı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1205); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/324; Buhârî 1138; Müslim 764; Tirmizî 442.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1207); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 736/122; Ebû Dâvûd 1337; Nesâî 2/30; Bak hadis no: 2431.

ذِكْرُ وَصْفِ صَلَاةِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِاللَّيْلِ عَلَى غَيْرِ النَّعْتِ الَّذِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Üstte Zikredilenden Başka Bir Şekilde Kıldığı Gece Namazının Vasfı

٢٦١٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْقَعْنَبِيُّ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ: كَيْفَ كَانَتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي رَمَضَانَ؟ فَقَالَتْ: «مَا كَانَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ، وَلَا فِي غَيْرِهِ، عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً» [٥ : ١]

2613- Saîd b. Ebî Saîd el-Makburî bildiriyor: Ebû Seleme b. Abdirrahman, Hz. Âişe'ye: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Ramazan'da namazı nasıldı?" diye sordu. Hz. Âişe şu karşılığı verdi: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ne Ramazan'da, ne de diğer zamanlarda onbir rekâttan fazla gece namazı kılmamıştır."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٦١٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ الْفَضْلِ الْكَلَاعِيُّ بِحِمْصَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، عَنْ شُعَيْبِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ، قَالَ: ذَكَرَ الزُّهْرِيُّ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ يُصَلِّي إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً بِاللَّيْلِ، فَكَانَتْ تِلْكَ صَلَاتُهُ، يَسْجُدُ السَّجْدَةَ مِنْ ذَلِكَ بِقَدْرِ مَا يَقْرَأُ أَحَدُكُمْ خَمْسِينَ آيَةً قَبْلَ أَنْ يَرْفَعَ رَأْسَهُ، وَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ، ثُمَّ يَضْطَجِعُ عَلَى شِقِّهِ الْأَيْمَنِ حَتَّى يَأْتِيَهُ الْمُؤَذِّنُ لِلصَّلَاةِ» [٥ : ١]

2614- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece on bir rekât kılardı ve secdesinde de sizden birinin elli âyet okuyacağı bir süre kadar kalırdı. Sabah namazından önce de kısa iki rekât kılar, sonra müezzin kendisini namaza çağırıncaya kadar sağ tarafına uzanırdı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1212); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2430.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Buhârî 994; Bak hadis no: 2431, 2610.

ذِكْرُ وَصْفِ صَلَاةِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِاللَّيْلِ بِغَيْرِ النَّعْتِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Önce Zikredilenden Başka Bir Şekilde Kıldığı Gece Namazının Vasfı

٢٦١٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا هَنَّادُ بْنُ السَّرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ، عَنِ الْأَسْوَدِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ تِسْعَ رَكَعَاتٍ» [٥: ١]

2615- Hz. Âişe: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece dokuz rekât kılardı" demiştir.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الْعَدَدَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ كَانَ ﷺ يُوتِرُ فِيهَا بِوَاحِدَةٍ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Rekat Sayısı Zikredilen Bu Namazında Vitri Tek Rekat Kılması

٢٦١٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنْ يَحْيَى، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، قَالَ: أَخْبَرَتْنِي عَائِشَةُ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ ثَمَانَ رَكَعَاتٍ، وَيُوتِرُ بِوَاحِدَةٍ، ثُمَّ يَرْكَعُ رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ» [٥: ١]

2616- Hz. Âişe der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sekiz rekât kıldıktan sonra bir rekât vitir kılar, sonra oturduğu yerde iki rekât kılardı. [2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1213); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Tirmizî 443; Nesâî 3/242, 3/423; İbn Mâce 1360.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1211); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir. Bak hadis no: 2634.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى تَبَايُنِ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ عَلَى حَسَبِ مَا تَأَوَّلْنَا الْأَخْبَارَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Zikrettiğimiz Haberleri Tevil Ettiğimiz Gibi Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Gece Namazlarının Değişiklik Gösterdiğine Delalet Eden Haber

٢٦١٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «مَا كُنَّا نَشَاءُ أَنْ نَرَى النَّبِيَّ ﷺ مِنَ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْنَاهُ مُصَلِّيًا، وَمَا كُنَّا نَشَاءُ نَرَاهُ نَائِمًا مِنَ اللَّيْلِ إِلَّا رَأَيْنَاهُ نَائِمًا» [٥: ١]

2617- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti namazda görmek istediğimizde namaz kılarken, geceleyin uyurken görmek istediğimizde de uyurken görebilirdik."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٦١٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمَقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ الطَّوِيلُ، قَالَ: سُئِلَ أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ عَنْ صَوْمِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «كَانَ يَصُومُ مِنَ الشَّهْرِ حَتَّى نَرَى أَنَّهُ لَا يُرِيدُ أَنْ يُفْطِرَ مِنْهُ شَيْئًا، وَيُفْطِرُ مِنَ الشَّهْرِ حَتَّى نَرَى أَنَّهُ لَا يُرِيدُ أَنْ يَصُومَ مِنْهُ شَيْئًا، وَكُنْتَ لَا تَشَاءُ أَنْ تَرَاهُ مِنَ اللَّيْلِ مُصَلِّيًا إِلَّا رَأَيْتَهُ مُصَلِّيًا، وَلَا نَائِمًا إِلَّا رَأَيْتَهُ» [٥: ١]

2618- Humeyd et-Tavîl anlatıyor: Enes b. Mâlik'e Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in orucu hakkında soruldu. Enes b. Mâlik: "Bazen bir aydan oruç tutardı, öyle ki O'nun o ay içerisinde hiç iftar etmek istemeyeceğini sanırdık. Yine bazen bir ay içinde oruç tutmazdı, öyle ki O'nun o ay içerisinde hiç oruç tutmak istemeyeceğini sanırdık. Eğer sen, O'nu geceleyin namaz kılarken görmek istediğinde muhakkak O'nu namaz kılarken görürsün. Uyuyarak görmek istediğinde ise ancak onu uyumuş olarak görürdün" diye cevap verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/104; Buhârî 1141; Nesâî 3/213.

[2] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 253); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Tirmizî 769.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ تَفْضِيلَ الصَّلَوَاتِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا مِنْ تَهَجُّدِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِاللَّيْلِ كُلُّهَا صَحِيحَةٌ ثَابِتَةٌ مِنْ غَيْرِ تَضَادٍّ بَيْنَهَا أَوْ تَهَاتُرٍ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Teheccüdüne Yönelik Zikrettiğimiz Haberlerin Tümünün Sahih ve Sâbit Olduğunun, Aralarında Çelişki ve Tutarsızlık Bulunmadığının Beyanı

٢٦١٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُؤَمَّلُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْهَمْدَانِيِّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، أَنَّهُ دَخَلَ عَلَى عَائِشَةَ فَسَأَلَهَا عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ يُصَلِّي ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً مِنَ اللَّيْلِ، ثُمَّ إِنَّهُ صَلَّى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً تَرَكَ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ قُبِضَ ﷺ حِينَ قُبِضَ وَهُوَ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ تِسْعَ رَكَعَاتٍ آخِرَ صَلَاتِهِ مِنَ اللَّيْلِ وَالْوِتْرِ، ثُمَّ رُبَّمَا جَاءَ إِلَى فِرَاشِي هَذَا، فَيَأْتِيهِ بِلَالٌ فَيُؤْذِنُهُ بِالصَّلَاةِ» [٥: ١]

2619- Mesrûk, Hz. Âişe'nin yanına girdi ve Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazının nasıl olduğunu sordu. Hz. Âişe şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece vakti on üç rekat kılardı. Daha sonraları ise iki rekat düşüp on bir rekat kılmaya başladı. Vefat ettiğinde ise geceleri dokuz rekat kılardı. Gece namazlarında en son kıldığı da vitir olurdu. Bazen vitri kıldıktan sonra yatağına gelip uzanır, daha sonra Bilâl gelip onu namaza çağırırdı."[1]

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَنْ وَصْفِ صَلَاةِ الْمَرْءِ بِاللَّيْلِ وَكَيْفِيَّةِ وِتْرِهِ فِي آخِرِ تَهَجُّدِهِ

Kişinin Kıldığı Gece Namazı İle Teheccüdün Sonunda Yaptığı Vitrinin Vasfı

٢٦٢٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بِشْرُ بْنُ الْحَكَمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ سَالِمٍ، وَعَبْدِ اللَّهِ بْنِ دِينَارٍ، وَعَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ طَاوُوسٍ، وَابْنِ أَبِي لَبِيدٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، كُلُّهُمْ عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: كَيْفَ تَأْمُرُنَا أَنْ نُصَلِّيَ بِاللَّيْلِ؟ قَالَ: «يُصَلِّي أَحَدُكُمْ مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيَ الصُّبْحَ أَوْتَرَ بِرَكْعَةٍ» [٣: ٦٥]

---

[1] Elbânî: Münker (es-Silsiletu'd-daîfe 6366); Şuayb: Ravileri Sahih ricâlidir.

2620- İbn Ömer der ki: "Ey Allah'ın Resûlü! Gece namazını nasıl kılmamızı emredersin?" diye sorulunca, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"İkişer rekât olarak kılınır. Sabah namazının geçmesinden korkan ise bir rekât vitir kılsın."**[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَقْتَصِرَ مِنْ وِتْرِهِ عَلَى رَكْعَةٍ وَاحِدَةٍ إِذَا صَلَّى بِاللَّيْلِ

Gece Namazı Kılan Kimsenin Vitri Tek Rekat Olarak Kılmakla Yetinmesinin Müstehaplığı

٢٦٢١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ مُوسَى خَتٌّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ خَالِدٍ الْخَيَّاطُ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَوْتَرَ بِرَكْعَةٍ» [٥: ٣٤]

2621- Abdullah b. Abbâs der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) vitri bir rekat kılardı."[2]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُتَهَجِّدِ أَنْ يَجْعَلَ آخِرَ صَلَاتِهِ رَكْعَةً وَاحِدَةً تَكُونُ وِتْرَهُ

Teheccüd Kılan Kimseye Namazının Son Rekatını Vitir Olarak Kılmasının Emredilmesi

٢٦٢٢ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: نَادَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: كَيْفَ تَأْمُرُنَا أَنْ نُصَلِّيَ مِنَ اللَّيْلِ؟ فَقَالَ: «يُصَلِّي أَحَدُكُمْ مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيَ الصُّبْحَ صَلَّى وَاحِدَةً أَوْتَرَتْ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى مِنَ اللَّيْلِ» [١: ٧٨]

2622- İbn Ömer der ki: Bir adam Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) seslenerek: "Gece namazını nasıl kılmamızı emredersin?" diye sorunca. Hz. Peygamber (sallellahu aleyhi vesellem): **"İkişer rekât olarak kılınız. Sabah namazının geçmesinden korkan ise bir rekât kılsın. Kıldığı bu tek rekât, geceleyin kıldıklarını vitre çevirir"** buyurdu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 519; es-Silsiletu's-sahîha 1197); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 9/2; Müslim 749/146; Nesâî 3/227; İbn Mâce 1320; Bak hadis no: 2426.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 1/327/294); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2424.

[3] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 519); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 2426.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُتَهَجِّدَ إِنَّمَا أُمِرَ أَنْ يُوتِرَ بِرَكْعَةٍ آخِرَ صَلَاتِهِ قَبْلَ الصُّبْحِ لَا بَعْدَهُ

Namazının Son Rekatını Vitir Olarak Kılması Emredilen Kimsenin Vitri Sabahtan Sonra Değil Önce Kılması

٢٦٢٣ - أَخْبَرَنَا شَبَابُ بْنُ صَالِحٍ بِوَاسِطَ، حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، أَخْبَرَنَا خَالِدٌ ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، قَالَ: نَادَى رَجُلٌ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، وَأَنَا بَيْنَهُمَا، كَيْفَ صَلَاةُ اللَّيْلِ؟ فَقَالَ: «مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيتَ الصُّبْحَ فَصَلِّ وَاحِدَةً وَسَجْدَتَيْنِ قَبْلَ الصُّبْحِ» [١ : ٧٨]

2623- Abdullah b. Ömer bildiriyor: Ben ikisinin arasındayken, bir adam, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e: "Gece namazı kaç rekattır?" diye sordu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) de: **"Gece namazı; ikişer, ikişerdir. Eğer (gece namazı kılarken) sabah namazının vaktinin girmesinden endişe edersen (ikişer rekat kıldığın namazın sonunda) tek rekat kıl ve sabah namazın(ın farzından) öncede iki rekat namaz kıl"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْمُتَهَجِّدِ أَنْ يَجْعَلَ آخِرَ صَلَاتِهِ رَكْعَةً تَكُونُ وِتْرَهُ وَإِنْ لَمْ يَخْشَ الصُّبْحَ

Teheccüd Kılan Kimseye, Sabah Olmasından Korkmuyorsa Son Rekatını Vitir Yapmasının Emredilmesi

٢٦٢٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ الْقَاسِمِ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ قَالَ: «صَلَاةُ اللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا أَرَدْتَ أَنْ تَنْصَرِفَ فَارْكَعْ وَاحِدَةً تُوتِرُ لَكَ مَا قَدْ صَلَّيْتَ» [١ : ٧٨]

2624- İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Gece namazı ikişer ikişerdir. (Gece) namazını bitirmek istersen (son olarak) bir rekat kılarsın. Bu da daha önce kılmış olduğun rekatları tek yapmış olur"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: En sondaki iki rekat şâzdır; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2426.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 993; Nesâî 3/233; Bak hadis no: 2426.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِمَنْ صَلَّى بِاللَّيْلِ أَنْ يَجْعَلَ آخِرَ صَلَاتِهِ الْوِتْرَ رَكْعَةً وَاحِدَةً

Gece Namazı Kılan Kimseye Namazının Sonunda Bir Rekat Vitir Kılmasının Emredilmesi

٢٦٢٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ بْنِ أَبِي غَيْلَانَ الثَّقَفِيُّ بِبَغْدَادَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي التَّيَّاحِ، قَالَ: سَمِعْتُ أَبَا مِجْلَزٍ يُحَدِّثُ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «الْوِتْرُ رَكْعَةٌ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ» [١: ٩٢]

2625- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Vitir, gece kılınan son rekâttır (namazdır)"** buyurdu.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَبُو التَّيَّاحِ اسْمُهُ يَزِيدُ بْنُ حُمَيْدٍ الضُّبَعِيُّ، وَأَبُو مِجْلَزٍ اسْمُهُ لَاحِقُ بْنُ حُمَيْدٍ»

Ebû Hâtim der ki: Ebu't-Teyyâh, Yezîd b. Humeyd ed-Dubaî'dir. Ebû Miclez'in adı, Lâhık b. Humeyd'dir.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُتَهَجِّدِ بِاللَّيْلِ أَنْ يَؤُمَّ بِصَلَاتِهِ تِلْكَ

Teheccüd Kılan Kimsenin Bu Namazı İmam Olarak Kıldırmasının Mubahlığı

٢٦٢٦ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ مَخْرَمَةَ بْنِ سُلَيْمَانَ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ قَالَ: بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ، وَرَسُولُ اللَّهِ ﷺ عِنْدَهَا تِلْكَ اللَّيْلَةَ، «فَتَوَضَّأَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ قَامَ يُصَلِّي، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَنِي فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ، فَصَلَّى فِي تِلْكَ اللَّيْلَةِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، ثُمَّ نَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ حَتَّى نَفَخَ، وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ، ثُمَّ أَتَاهُ الْمُؤَذِّنُ، فَخَرَجَ، وَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ» قَالَ عَمْرٌو: حَدَّثْتُ بِهَذَا بُكَيْرَ بْنَ الْأَشَجِّ، فَقَالَ: حَدَّثَنِي كُرَيْبٌ بِذَلِكَ [٥: ١]

2626- İbn Abbâs der ki: Bir gece teyzem olan Meymûne'nin yanında kaldım. O gece Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) onun yanındaydı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp abdestini aldı. Ardından namaza durdu. Ben de kalkıp sol

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 2/43; Müslim 752/153; Nesâî 3/232; İbn Mâce 1175.

tarafına yanında namaza durdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni sağ tarafına geçirdi. O gece onüç rekat namaz kıldı. Sonra horlayıncaya kadar uyudu. Uyuduğu zaman horlardı. Sonra müezzin yanına gelerek (namaz vaktinin geldiğini haber verince) çıkıp abdest tazelemeden namaz kıldırdı.

Amr der ki: Bu hadis Bukeyr b. el-Eşecc'e haber verilince "Bana bunu Kureyb bildirdi" dedi.[1]

ذِكْرُ تَسْوِيَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ فِي الْقِيَامِ فِي الرَّكَعَاتِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا مِنْ قِيَامِهِ بِاللَّيْلِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Bu Rekatlarındaki Kıyamının Birbirine Eşit Uzunlukta Olması

٢٦٢٧ - حَدَّثَنَا أَبُو يَعْلَى، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَاوُوسٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ بْنِ خَالِدٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّهُ بَاتَ عِنْدَ خَالَتِهِ مَيْمُونَةَ، «فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي مِنَ اللَّيْلِ»، قَالَ: «فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ، ثُمَّ قُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَجَرَّنِي حَتَّى أَقَامَنِي عَنْ يَمِينِهِ، ثُمَّ صَلَّى ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، قِيَامُهُ فِيهِنَّ سَوَاءٌ» [٥: ١]

2627- Abdullah b. Abbâs'ın bildirdiğine göre kendisi teyzesi Meymûne'nin yanında geceledi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gece kalkıp namaza durunca ben de abdest aldım ve solunda durdum. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) beni tutup çekerek sağ tarafında durdurdu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) on üç rekât kıldı ve bütün rekâtlarda aynı süre kıyamda durdu."[2]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ النَّافِلَةَ بِاللَّيْلِ جَمَاعَةً

Kişinin Gece Nafilelerini Cemaatle Kılmasının Mubahlığı

٢٦٢٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنْ شُرَحْبِيلِ بْنِ سَعْدٍ، أَنَّهُ سَمِعَ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يُحَدِّثُ، قَالَ: «أَقْبَلْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ زَمَنَ الْحُدَيْبِيَةِ حَتَّى نَزَلْنَا السُّقْيَا»، فَقَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ: مَنْ يَسْقِينَا؟ قَالَ: «جَابِرٌ»، فَخَرَجْتُ فِي فِتْيَانٍ مِنَ الْأَنْصَارِ حَتَّى أَتَيْنَا الْمَاءَ الَّذِي بِالْأُثَايَةِ،

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 698; Müslim 763/184; Bak hadis no: 2579, 2627.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 1/252; Ebû Dâvûd 1365; Bak hadis no: 2579, 2626.

وَبَيْنَهُمَا قَرِيبٌ مِنْ ثَلَاثٍ وَعِشْرِينَ مِيلًا، فَسَقَيْنَا وَاسْتَقَيْنَا، حَتَّى إِذَا كَانَ بَعْدَ عَتَمَةٍ جَاءَ رَجُلٌ عَلَى بَعِيرٍ يُنَازِعُهُ بَعِيرُهُ إِلَى الْحَوْضِ، فَقَالَ لَهُ: أَوْرِدْ، فَأَوْرَدَ، فَأَخَذْتُ بِزِمَامِ رَاحِلَتِهِ فَأَنَخْتُهَا، «فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى الْعَتَمَةَ وَجَابِرٌ إِلَى جَانِبِهِ، فَصَلَّى ثَلَاثَ عَشْرَةَ سَجْدَةً» [٤ : ١]

2628- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte Hudeybiye zamanı dönüşe geçtik. Sukyâ denilen yere geldiğimizde Muâz b. Cebel: "Tulumlarımızı kim su doldurur?" diye sordu. "Câbir" dedi. Bunun üzerine Ensar'dan birkaç gençle birlikte Usâye'deki suya geldik. Sukyâ ile Usâye arasında yirmi üç mil kadarlık bir mesafe vardı. Gidip suyumuzu içtik ve tulumlarımızı doldurduk. Yatsı vaktinden sonra su havuzunun yanında suya doğru devesiyle çekişen birini gördüm. "Suya git!" deyince bu kişinin Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) olduğunu anladım. Suya saldığı devenın dizginlerinden tutup çöktürdüm. Daha sonra Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını kıldırdı. Bu namazda Câbir yanında durdu. (Yatsı namazından sonra) Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) on üç rekât daha kıldı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي مَا وَصَفْنَا مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ فِي السَّفَرِ كَمَا كَانَ يُصَلِّيهَا فِي الْحَضَرِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedilen Gece Namazlarını Mukimken Kıldığı Gibi Yolculuktayken de Kılması

٢٦٢٩ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ بِالسِّنْجِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِسْكِينٍ الْيَمَامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَسَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ شُرَحْبِيلَ بْنِ سَعْدٍ، قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ أَنَاخَ رَاحِلَتَهُ، ثُمَّ نَزَلَ فَصَلَّى عَشْرَ رَكَعَاتٍ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَوْتَرَ بِوَاحِدَةٍ، وَصَلَّى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، ثُمَّ صَلَّى الصُّبْحَ» [٥: ١]

2629- Câbir b. Abdillah der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), yolculukta devesini çöktürüp indiğini ve ikişer ikişer on rekat namaz kıldığını, vitir olarak da bir rekat kıldığını gördüm. Bu namazı ikişer rekat olarak kıldı ve sonunda vitir olarak bir rekat kıldığını gördüm. Sonra sabah namazının iki rekat sünnetini kıldı, ardından sabah namazını kıldırdı."[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 3/380.

[2] Elbânî: Zayıf (et-Ta'lîk ala İbn Huzeyme 1261); Şuayb: Ravileri güvenilir

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ مُبَاحٌ لَهُ إِذَا عَجَزَ عَنِ الْقِيَامِ لِتَهَجُّدِهِ أَنْ يُصَلِّيَ جَالِسًا

Teheccüde Kalkanın Ayakta Duramadığında Oturarak Namaz Kılmasının Mubahlığı

٢٦٣٠ - أَخْبَرَنَا أَبُو عَرُوبَةَ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ هِشَامٍ، وَأَحْمَدُ بْنُ بَكَّارٍ، قَالَا: حَدَّثَنَا مَخْلَدُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَقْرَأُ فِي شَيْءٍ مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ جَالِسًا، حَتَّى إِذَا دَخَلَ فِي السِّنِّ كَانَ يَقْرَأُ حَتَّى إِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ ثَلَاثُونَ أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً قَامَ فَقَرَأَ، ثُمَّ سَجَدَ» [٥: ١]

2630- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yaşlanıncaya kadar gece namazında oturarak hiç namaz kılıp okumadı. Yaşlanınca ise oturarak okur, surenin bitmesine otuz veya kırk âyet kalınca kalkıp ayakta tamamlar, sonra secde ederdi."[1]

ذِكْرُ صَلَاةِ الْمُصْطَفَى ﷺ بِاللَّيْلِ قَاعِدًا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Oturarak Kıldığı Namaz

٢٦٣١ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ الْبَلْخِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، وَبُدَيْلٌ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَقِيقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي لَيْلًا طَوِيلًا قَائِمًا، وَلَيْلًا طَوِيلًا قَاعِدًا، فَإِذَا صَلَّى قَائِمًا رَكَعَ قَائِمًا، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا رَكَعَ قَاعِدًا» [٥: ١]

2631- Hz. Âişe der ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bazı geceler uzun süre ayakta, bazı geceler uzun süre oturarak namaz kılardı. Ayakta namaz kıldığı zaman rükûyu da ayakta yapardı. Oturarak namaz kıldığında ise rükûyu oturarak yapardı."[2]

---

kimselerdir.

[1] Elbânî: Sahih: Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2509.

[2] Elbânî: Sahih; Muhtasaru'ş-Şemâil 236; Sahîh Ebî Dâvud 880); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 730/106, 730/107; Ebû Dâvûd 955; Nesâî 3/219; Bak hadis no: 2474, 2510.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ لَمَّا حَطَمَهُ السِّنُّ كَانَ يُصَلِّي صَلَاةَ اللَّيْلِ جَالِسًا

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Yaşlanınca Gece Namazını Oturarak Kılması

٢٦٣٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى بْنُ حَمَّادٍ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وُهَيْبُ بْنُ خَالِدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يُصَلِّي شَيْئًا مِنْ صَلَاةِ اللَّيْلِ جَالِسًا حَتَّى دَخَلَ فِي السِّنِّ، فَجَعَلَ يَقْرَأُ، فَإِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنَ السُّورَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً، قَامَ فَقَرَأَ، ثُمَّ رَكَعَ» [٥: ١]

2632- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) yaşlanıncaya kadar gece namazında oturarak hiç namaz kıldığını görmedim. Yaşlanınca ise oturarak okur, sûrenin bitmesine otuz veya kırk âyet kalınca kalkıp ayakta tamamlar. sonra rükû ederdi."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٦٣٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ هِشَامِ بْنِ عُرْوَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ لَا يَقْرَأُ فِي صَلَاتِهِ جَالِسًا حَتَّى دَخَلَ فِي السِّنِّ، فَكَانَ يَقْرَأُ وَهُوَ جَالِسٌ، فَإِذَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنَ السُّورَةِ ثَلَاثُونَ آيَةً أَوْ أَرْبَعُونَ آيَةً، قَامَ فَقَرَأَهَا، ثُمَّ رَكَعَ» [٥: ١]

2633- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yaşlanıncaya kadar oturarak hiç namaz kılıp kıraat yapmadı. Yaşlanınca ise oturarak okur. surenin bitmesine otuz veya kırk âyet kalınca kalkıp ayakta tamamlar, sonra rükû ederdi."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2509.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2509.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْوِتْرِ فِي عَقِبِ تَهَجُّدِهِ بِاللَّيْلِ سِوَى رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ

Kişinin Sabahın İki Rekat Sünneti Hariç, Teheccüdünün Akabinde Vitirden Sonra İki Rekat Kılmasının Mubahlığı

٢٦٣٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُعَاذُ بْنُ هِشَامٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَلَمَةَ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ يُصَلِّي ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ يُوتِرُ، ثُمَّ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَقْرَأُ، ثُمَّ يَرْكَعُ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ بَيْنَ النِّدَاءِ وَالْإِقَامَةِ مِنْ صَلَاةِ الصُّبْحِ» [٤: ١]

2634- Ebû Seleme bildiriyor: Hz. Âişe'ye, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sorunca şöyle cevap verdi: "Sekiz rekât kıldıktan sonra vitir kılar, sonra oturduğu yerde iki rekât kılar, sonra ayağa kalkıp kıraat yaptıktan sonra rükû yapardı. Sabah namazının ezanı ve kâmeti arasında da iki rekât kılardı."[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ يَقْرَأُ ﷺ فِي الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ كَانَ يَرْكَعُهُمَا بَعْدَ الْوِتْرِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Vitirden Sonra Kıldığı İki Rekatta Okuduğu Sûreler

٢٦٣٥ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، حَدَّثَنَا أَبُو حُرَّةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى الْعِشَاءَ تَجَوَّزَ بِرَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَنَامُ وَعِنْدَ رَأْسِهِ طَهُورُهُ وَسِوَاكُهُ، فَيَقُومُ فَيَتَسَوَّكُ وَيَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي، وَيَتَجَوَّزُ بِرَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي ثَمَانِ رَكَعَاتٍ يُسَوِّي بَيْنَهُنَّ فِي الْقِرَاءَةِ، ثُمَّ يُوتِرُ بِالتَّاسِعَةِ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، فَلَمَّا أَسَنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَخَذَ اللَّحْمُ، جَعَلَ الثَّمَانَ سِتًّا، وَيُوتِرُ بِالسَّابِعَةِ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ يَقْرَأُ فِيهِمَا: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾، وَ﴿إِذَا زُلْزِلَتْ﴾» [٥: ٣٤]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1211); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1159; Müslim 738/126; Ebû Dâvûd 1340; Nesâî 3/251; Bak hadis no: 2616.

2635- Sa'd b. Hişâm el-Ensârî anlatıyor: Kendisi, Hz. Âişe'ye; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (gece) namazını sordu. Bunun üzerine Âişe şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını kıldığı zaman sonunda iki rekat daha namaz kılardı. Sonra uyur, baş ucuna abdest suyunu ve misvakını koyardı. Sonra kalkıp misvakla ağzını temizler, abdest alır ve namaz kılardı. Sonunda iki rekat daha namaz kılardı. Sonra kalkıp sekiz rekat daha namaz kılardı. Kıraati aynı uzunlukta tutardı. Dokuzuncu rekatı tek olarak bırakırdı. Oturarak iki rekat daha namaz kılardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yaşı ilerleyince ve kilo alınca sekiz rekatı altı rekat kılardı. Yedinci rekatı tek olarak kılardı. Oturarak iki rekat daha namaz kılardı. Bu iki rekatta Kâfirûn Sûresi ile Zilzâl Sûresini okurdu.[1]

أَبُو حُرَّةَ اسْمُهُ وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

Ebû Hurre, Vâsıl b. Abdirrahman'dır.

ذِكْرُ إِبَاحَةِ الِاضْطِجَاعِ لِلْمُتَهَجِّدِ بَعْدَ فَرَاغِهِ مِنْ وِرْدِهِ قَبْلَ طُلُوعِ الْفَجْرِ

Teheccüdde Olan Kimsenin Güneş Doğmadan Önce Virdini Bitirdiğinde Yatıp Uzanmasının Mubahlığı

٢٦٣٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مَهْدِيٍّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ كُرَيْبٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: بِتُّ عِنْدَ خَالَتِي مَيْمُونَةَ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِنَ اللَّيْلِ، فَقَضَى حَاجَتَهُ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ وَيَدَيْهِ، ثُمَّ نَامَ، ثُمَّ قَامَ فَأَتَى الْقِرْبَةَ، فَأَطْلَقَ شِنَاقَهَا، ثُمَّ تَوَضَّأَ وُضُوءًا بَيْنَ الْوُضُوئَيْنِ، لَمْ يُكْثِرْ وَقَدْ أَبْلَغَ، ثُمَّ قَامَ فَصَلَّى، فَقُمْتُ فَتَمَطَّيْتُ كَرَاهِيَةَ أَنْ يَرَى أَنِّي كُنْتُ أَرْقُبُهُ، فَقُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ، فَقَامَ يُصَلِّي، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ بِأُذُنِي فَأَدَارَنِي عَنْ يَمِينِهِ، فَتَتَامَّتْ صَلَاةُ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، ثُمَّ اضْطَجَعَ فَنَامَ حَتَّى نَفَخَ، وَكَانَ إِذَا نَامَ نَفَخَ، فَإِذَا بِلَالٌ فَآذَنَهُ بِالصَّلَاةِ، فَقَامَ فَصَلَّى وَلَمْ يَتَوَضَّأْ، وَكَانَ فِي دُعَائِهِ: «اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا، وَفِي بَصَرِي نُورًا، وَفِي سَمْعِي نُورًا، وَعَنْ يَمِينِي نُورًا، وَعَنْ يَسَارِي نُورًا، وَفَوْقِي نُورًا، وَتَحْتِي نُورًا، وَأَمَامِي نُورًا، وَخَلْفِي نُورًا، وَأَعْظِمْ لِي نُورًا» قَالَ كُرَيْبٌ: فَلَقِيتُ بَعْضَ وَلَدِ الْعَبَّاسِ، فَحَدَّثَنِي بِهِنَّ وَذَكَرَ: «عَصَبِي، وَلَحْمِي، وَدَمِي، وَشَعْرِي، وَبَشَرِي»، وَذَكَرَ خَصْلَتَيْنِ [٥: ١]

---

[1] Ebû Dâvud (Sahîh Ebî Dâvud 1419); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ebû Dâvûd 1352; Nesâî 3/220; Bak hadis no: 2640.

2636- İbn Abbâs anlatıyor: Meymûne'nin yanında gecelediğimde Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) gece kalkıp tuvalet ihtiyacını giderdi, yüzünü ve ellerini yıkadıktan sonra kırbayı alıp iplerini çözdü ve suyu ne çok, ne de az kullanarak güzelce abdest aldı. Sonra kalkıp namaza durdu. Ben de kendisini gözlediğimi görmesini istemediğim için yavaşça kalkıp abdest aldım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) namaza durunca ben de solunda durdum. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kulağımdan tutup beni sağına çevirdi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) gece on üç rekât namaz kıldıktan sonra uzandı ve uyudu. Öyle ki, solumaya başladı. Zaten uyuduğu zaman solurdu. Sonra (müezzin) Bilâl, onu namaza çağırınca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp abdest almadan (tazelemeden) namaz kıldı. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle dua ediyordu: **"Allahım! Kalbime nur ver, gözüme nur ver, kulağıma nur ver, sağıma nur ver, soluma nur ver, üstüme nur ver, altıma nur ver, önüme nur ver, arkama nur ver ve nurumu arttır."**

Kureyb der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kişinin vücudunda olan yedi şeyi daha saydı. İbn Abbâs'ın çocuklarından biriyle karşılaşınca, bana bu yedi şeyi: "Sinirlerim, etim, kanım, saçlarım ve tenim" olarak saydığını söyledi ve iki şey daha saydı."[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يَجْعَلُ آخِرَ صَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ نَوْمَةً خَفِيفَةً قَبْلَ انْفِجَارِ الصُّبْحِ فِي بَعْضِ اللَّيَالِي دُونَ بَعْضٍ

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bazı Gecelerde Gece Namazlarını Kıldıktan Sonra Şafak Sökmeden Önce Hafif Bir Uyku Uyuduğunun Beyanı

٢٦٣٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْوَاسِطِيُّ، وَجُمْعَةُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَلْخِيُّ، قَالَا: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَمِّهِ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «مَا أَلْفَاهُ السَّحَرَ عِنْدِي إِلَّا نَائِمًا»، يَعْنِي النَّبِيَّ ﷺ [٥: ١]

2637- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yanımdayken seher vakti sonunda onun hep uykuda olduğunu görürdüm."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1226); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 6316; Müslim 763; Ebû Dâvûd 5043; Nesâî 2/218; İbn Mâce 508; Bak hadis no: 2579.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1191); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Buhârî 1133; Müslim 742; Ebû Dâvûd 1318; İbn Mâce 1197.

ذِكْرُ السَّبَبِ الَّذِي مِنْ أَجْلِهِ كَانَ يَنَامُ ﷺ آخِرَ اللَّيْلِ النَّوْمَةَ الَّتِي وَصَفْنَاهَا

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Gecenin Sonunda Vasfedilen Bu Uykuya Yatma Nedeni

٢٦٣٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنِ الْأَسْوَدِ، قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ يَنَامُ أَوَّلَ اللَّيْلِ ثُمَّ يَقُومُ، فَإِذَا كَانَ مِنَ السَّحَرِ أَوْتَرَ، ثُمَّ أَتَى فِرَاشَهُ، فَإِنْ كَانَتْ لَهُ حَاجَةُ الْمَرْءِ بِأَهْلِهِ كَانَ، فَإِذَا سَمِعَ الْأَذَانَ وَثَبَ، فَإِنْ كَانَ جُنُبًا أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ وَإِلَّا تَوَضَّأَ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ» [٥: ١]

2638- Esved anlatıyor: Hz. Âişe'ye Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) gece namazını sordum. Şu karşılığı verdi: **"Gecenin başında uyur daha sonra kalkar namaz kılardı. Seher vakti olduğunda vitir kılar ve yatağına girerdi. Her bir erkek gibi eşiyle birlikte olmak istiyorsa olurdu. Ezanı işittiğinde sıçrardı. Cünüp ise üzerine su dökünürdü, değilse abdest alır ve ardından namaza çıkardı."**[1]

قَالَ: أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذِهِ الْأَخْبَارُ لَيْسَ بَيْنَهَا تَضَادٌّ، وَإِنْ تَبَايَنَتْ أَلْفَاظُهَا وَمَعَانِيهَا مِنَ الظَّاهِرِ، لِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ يُصَلِّي بِاللَّيْلِ عَلَى الْأَوْصَافِ الَّتِي ذُكِرَتْ عَنْهُ، لَيْلَةً بِنَعْتٍ وَأُخْرَى بِنَعْتٍ آخَرَ، فَأَدَّى كُلُّ إِنْسَانٍ مِنْهُمْ مَا رَأَى مِنْهُ، وَأَخْبَرَ بِمَا شَاهَدَ، وَاللَّهُ جَلَّ وَعَلَا جَعَلَ صَفِيَّهُ ﷺ مُعَلِّمًا لِأُمَّتِهِ قَوْلًا وَفِعْلًا، فَدَلَّنَا تَبَايُنُ أَفْعَالِهِ فِي صَلَاةِ اللَّيْلِ عَلَى أَنَّ الْمَرْءَ مُخَيَّرٌ بَيْنَ أَنْ يَأْتِيَ بِشَيْءٍ مِنَ الْأَشْيَاءِ الَّتِي فَعَلَهَا ﷺ فِي صَلَاتِهِ بِاللَّيْلِ دُونَ أَنْ يَكُونَ الْحُكْمُ لَهُ فِي الِاسْتِنَانِ بِهِ فِي نَوْعٍ مِنْ تِلْكَ الْأَنْوَاعِ لَا الْكُلِّ»

Ebû Hâtim der ki: "Zahiren lafızları ve mânâları farklı olsa da bu haberler arasında herhangi bir çelişki bulunmamaktadır. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) teheccüdünü her gün diğerinin aynısıyla yapmaz, haberlerde zikredildiği gibi namazları geceden geceye farklılık gösterirdi. Bu haberleri nakledenlerden her biri de kendi gördüğünü ve şahit olduğunu aktarmıştır. Yüce Allah, Resûlullah'ı (sallallahu aleyhi vesellem) sözleri ve fiilleriyle ümmetine bir öğretmen kılmıştır. Gece namazlarının farklılık arz etmesi bize göstermektedir ki kişi gece

---

[1] Elbânî: Sahih (Muhtasaru'ş-Şemâil 223); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Nesâî 3/230; Bak hadis no: 2593.

namazları konusunda bu uygulamaların tümünü örnek almak zorunda değildir. Bunlar içinden herhangi bir uygulamayı seçip gece ibadetini ona göre yapabilir."

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهُ يُضَادُّ الْأَخْبَارَ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ

İlimde Derinliği Olmayana Daha Önce Geçen Hadislere Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٦٣٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَكْرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي مُلَيْكَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنِي يَعْلَى بْنُ مَمْلَكٍ، أَنَّهُ سَأَلَ أُمَّ سَلَمَةَ زَوْجَ النَّبِيِّ ﷺ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّي الْعِشَاءَ الْآخِرَةَ، ثُمَّ يُسَبِّحُ، ثُمَّ يُصَلِّي بَعْدُ مَا شَاءَ اللَّهُ مِنَ اللَّيْلِ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيَرْقُدُ مِثْلَ مَا يُصَلِّي، ثُمَّ يَسْتَيْقِظُ مِنْ نَوْمَتِهِ تِلْكَ، فَيُصَلِّي مِثْلَ مَا نَامَ، وَصَلَاتُهُ تِلْكَ الْآخِرَةُ تَكُونُ إِلَى الصُّبْحِ» [١:٥]

2639- Ya'lâ b. Memlek bildiriyor: Kendisi, Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem)'in hanımı Ümmü Seleme'ye; Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in gece namazını sordu. Bunun üzerine Ümmü Seleme: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını kılar, sonra tesbih eder, sonra Allah'ın dilediği kadar geceleyin namaz kılar, sonra namazı bitirir, namaz kıldığı kadar uyur, sonra bu uykusundan uyanır, sonra uyuduğu kadar namaz kılardı. O'nun bu son kıldığı namaz, sabaha karşı olurdu" dedi.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ قَدْ يُوهِمُ فِي الظَّاهِرِ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِلْأَخْبَارِ الَّتِي تَقَدَّمَ ذِكْرُنَا لَهَا

İlimde Derinliği Olmayana Daha Önce Zikrettiğimiz Hadislere Zahirde Aykırı Gibi Gözüken İkinci Haber

٢٦٤٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو حُرَّةَ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ الْأَنْصَارِيِّ، أَنَّهُ سَأَلَ عَائِشَةَ عَنْ صَلَاةِ النَّبِيِّ ﷺ بِاللَّيْلِ، فَقَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى الْعِشَاءَ تَجَوَّزَ بِرَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud 260; Mişkât 1210); Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ahmed 6/297.

يَنَامُ وَعِنْدَ رَأْسِهِ طَهُورُهُ وَسِوَاكُهُ، فَيَقُومُ فَيَتَسَوَّكُ وَيَتَوَضَّأُ وَيُصَلِّي، وَيَتَجَوَّزُ بِرَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي ثَمَانَ رَكَعَاتٍ يُسَوِّي بَيْنَهُنَّ فِي الْقِرَاءَةِ، ثُمَّ يُوتِرُ بِالتَّاسِعَةِ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، فَلَمَّا أَسَنَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ وَأَخَذَ اللَّحْمُ، جَعَلَ الثَّمَانِ سِتًّا، وَيُوتِرُ بِالسَّابِعَةِ، وَيُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ يَقْرَأُ فِيهِمَا: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ﴾، وَ﴿إِذَا زُلْزِلَتْ﴾» [٥: ١]

2640- Sa'd b. Hişâm el-Ensârî anlatıyor: Kendisi, Hz. Âişe'ye: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in (gece) namazını sordu. Bunun üzerine Âişe şu karşılığı verdi:

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yatsı namazını kıldığı zaman sonunda iki rekat daha namaz kılardı. Sonra uyur, baş ucuna abdest suyunu ve misvakını koyardı. Sonra kalkıp misvakla ağzını temizler, abdest alır ve namaz kılardı. Sonunda iki rekat daha namaz kılardı. Sonra kalkıp sekiz rekat daha namaz kılardı. Kıraati aynı uzunlukta tutardı. Dokuzuncu rekatı tek olarak bırakırdı. Oturarak iki rekat daha namaz kılardı.

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in yaşı ilerleyince ve kilo alınca sekiz rekatı altı rekat kılardı. Yedinci rekatı tek olarak kılardı. Oturarak iki rekat daha namaz kılardı. Bu iki rekatta Kâfirûn Sûresi ile Zilzâl Sûresini okurdu.[1]

أَبُو حُرَّةَ وَاصِلُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ

Ebû Hurre, Vâsıl b. Abdirrahmân'dır.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ تَرْكِ الْمَرْءِ مَا اعْتَادَ مِنْ تَهَجُّدِهِ بِاللَّيْلِ

Kişiye Gece Teheccüdü Alışkanlığını Bırakmasının Yasaklanışı

٢٦٤١ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْوَاحِدِ، عَنِ الْأَوْزَاعِيِّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «يَا عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَمْرٍو، لَا تَكُنْ مِثْلَ فُلَانٍ، كَانَ يَقُومُ اللَّيْلَ فَتَرَكَ قِيَامَ اللَّيْلِ» [٢: ٤٩]

2641- Abdullah b. Amr b. el-Âs dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ey Abdullah b. Amr! Sakın falan kimse gibi olma. O, bütün gece namaz kılardı; fakat sonuçta gece namazını tamamıyla terk etti"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Bak hadis no: 2635.

[2] Elbânî: Sahih (Sahihu't-Terğîb 641); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Buhârî 1152; Müslim 1159/185; Nesâî 3/253; İbn Mâce 1331.

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ دَلِيلٌ عَلَى إِبَاحَةِ قَوْلِ الْإِنْسَانِ بِظَهْرِ الْغَيْبِ فِي الْإِنْسَانِ مَا إِذَا سَمِعَهُ اغْتَمَّ بِهِ، إِذَا أَرَادَ هَذَا الْقَائِلُ بِهِ إِنْبَاهَ غَيْرِهِ دُونَ الْقَدْحِ فِي هَذَا الَّذِي قَالَ فِيهِ مَا قَالَ»

Ebû Hâtim der ki: "Hadis, kötüleme amacı taşımadan başkalarını uyarma bâbında, biri hakkında gıyabında, duysa hoşuna gitmeyecek şekilde konuşmanın mubah olduğunu göstermektedir."

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يُصَلِّيَ بِالنَّهَارِ مَا فَاتَهُ مِنْ تَهَجُّدِهِ بِاللَّيْلِ

Kişinin Gece Teheccüdünden Kılamadıklarını Gündüz Kılmasının Müstehaplığı

٢٦٤٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ سَعِيدٍ السَّعِيدِيُّ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، أَخْبَرَنَا عِيسَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَثْبَتَهُ، وَكَانَ إِذَا نَامَ مِنَ اللَّيْلِ، أَوْ مَرِضَ صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً» قَالَتْ: «وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ لَيْلَةً حَتَّى الصَّبَاحِ، وَلَا صَامَ شَهْرًا مُتَتَابِعًا إِلَّا رَمَضَانَ» [١ : ٢]

2642- Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir iş yaparsa onu devam ettirirdi. Gece uyur veya hastalanırsa (kılamadığı gece namazının yerine) gündüz on iki rekât kılardı."

Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece sabaha kadar ayakta namaz kıldığını ve Ramazan dışında arka arkaya bir ay oruç tuttuğunu görmedim.[1]

قَالَ: أَبُو حَاتِمٍ: «فِي هَذَا الْخَبَرِ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْوِتْرَ لَيْسَ بِفَرْضٍ، إِذْ لَوْ كَانَ فَرْضًا لَصَلَّى مِنَ النَّهَارِ مَا فَاتَهُ مِنَ اللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً»

Ebû Hâtim der ki: "Hadis, vitrin farz olmadığının delilidir. Zira farz olsaydı gece kılamadığı namazın yerine gündüz on iki rekat değil, on üç rekat kılardı."

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2420; Bak hadis no: 2646.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَنْ نَامَ عَنْ حِزْبِهِ، ثُمَّ صَلَّى مِثْلَهُ مَا بَيْنَ الْفَجْرِ وَالظُّهْرِ كُتِبَ لَهُ أَجْرُ حِزْبِهِ

Uyuduğu İçin Hizbini Okuyamayana, Sabah İle Öğle Arasında Bunun Yerine Namaz Kılması Halinde O Hizbin Sevabının Yazılması

٢٦٤٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ بِعَسْقَلَانَ، حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ السَّائِبَ بْنَ يَزِيدَ، وَعُبَيْدَ اللَّهِ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ أَخْبَرَاهُ، أَنَّ عَبْدَ الرَّحْمَنِ بْنَ عَبْدٍ الْقَارِيَّ مِنْ بَنِي قَارَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ ابْنَ الْخَطَّابِ، يَقُولُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ نَامَ عَنْ حِزْبِهِ، أَوْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ، فَقَرَأَهُ فِيمَا بَيْنَ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَصَلَاةِ الظُّهْرِ، كُتِبَ لَهُ كَأَنَّمَا قَرَأَهُ بِاللَّيْلِ» [١: ٢]

2643- Ömer b. el-Hattâb der ki: Resûlullah (sallallahu aleyh vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kim hizbini veya onun bir kısmını okumadan uyur da kaçırmış olduğu şeyi sabah namazı ve öğle namazı arasında okursa kendisine onları gece okumuş gibi sevap yazılır."**[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ إِذَا فَاتَهُ تَهَجُّدُهُ مِنَ اللَّيْلِ بِسَبَبٍ مِنَ الْأَسْبَابِ أَنْ يُصَلِّيَهَا بِالنَّهَارِ سَوَاءً

Geceleyin Bir Nedenle Namaz Kılamayanın Bunun Yerine Aynısını Gündüz Kılmasının Müstehaplığı

٢٦٤٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو فِرَاسٍ مُحَمَّدُ بْنُ جُمْعَةَ الْأَصَمُّ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ يَعِيشَ، حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ عَامِرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ زُرَارَةَ بْنَ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَثْبَتَهُ»، وَقَالَتْ: «كَانَ إِذَا نَامَ مِنَ اللَّيْلِ أَوْ مَرِضَ صَلَّى بِالنَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً، وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ لَيْلَةً حَتَّى الصُّبْحِ، وَلَا صَامَ شَهْرًا مُتَتَابِعًا إِلَّا رَمَضَانَ» [٥: ٤٧]

2644- Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyh vesellem) bir iş yaparsa onu devam ettirirdi. Gece uyur veya hastalanırsa (kılamadığı gece namazının yerine) gündüz on iki rekât kılardı."

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1186); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 1/200; Müslim 747; Ebû Dâvûd 1313; Tirmizî 581; Nesâî 3/259; İbn Mâce 1343; Darimî 1/346.

Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece sabaha kadar ayakta namaz kıldığını ve Ramazan dışında arka arkaya bir ay oruç tuttuğunu görmedim.[1]

ذِكْرُ مَا كَانَ يُصَلِّي ﷺ بِالنَّهَارِ مَا فَاتَهُ مِنْ وِرْدِهِ بِاللَّيْلِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Geceleyin Kaçırdığı Hizbi Gündüz Kılması

٢٦٤٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا لَمْ يُصَلِّ مِنَ اللَّيْلِ، مَنَعَهُ عَنْ ذَلِكَ النَّوْمُ أَوْ غَلَبَتْهُ عَيْنَاهُ، صَلَّى مِنَ النَّهَارِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً» [٥: ١]

2645- Hz. Âişe der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), gece namazını uykudan ya da uyku basmasından dolayı kılamaz ise, gündüz on iki rekat olarak kılardı."[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ كَانَ إِذَا مَرِضَ بِاللَّيْلِ صَلَّى وِرْدَ لَيْلِهِ بِالنَّهَارِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Geceleyin Hasta Olduğu İçin Yapamadığı Gece Virdini Gündüz Kılması

٢٦٤٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضْلِ السِّجِسْتَانِيُّ بِدِمَشْقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ خَشْرَمٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عِيسَى بْنُ يُونُسَ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ زُرَارَةَ بْنِ أَوْفَى، عَنْ سَعْدِ بْنِ هِشَامٍ الْأَنْصَارِيِّ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَثْبَتَهُ، وَكَانَ إِذَا نَامَ مِنَ اللَّيْلِ، أَوْ مَرِضَ، صَلَّى مِنَ النَّهَارِ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً» قَالَتْ: «وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ لَيْلَةً حَتَّى الصَّبَاحِ، وَلَا صَامَ شَهْرًا مُتَتَابِعًا إِلَّا رَمَضَانَ» [٥: ١]

2646- Hz. Âişe dedi ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir iş yaparsa onu devam ettirirdi. Gece uyur veya hastalanırsa (kılamadığı gece namazının yerine) gündüz on iki rekât kılardı."

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2420, 2642.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2420.

Hz. Âişe dedi ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bir gece sabaha kadar ayakta namaz kıldığını ve Ramazan dışında arka arkaya bir ay oruç tuttuğunu görmedim.[1]

بَابُ قَضَاءِ الْفَوَائِتِ

Bâb: Kaçırılan Namazların Kazası

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى النَّاسِي صَلَاتَهُ عِنْدَ ذِكْرِهِ إِيَّاهَا أَنَّهُ يَأْتِي بِهَا فَقَطْ

Namazı Kılmayı Unutan Kimsenin Hatırladığında Bu Namazı Kılması

٢٦٤٧ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَاحِدِ بْنُ غِيَاثٍ، حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ نَسِيَ صَلَاةً، فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا» [٣: ٤٣]

2647- Enes der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Her kim namaz kılmayı unutur da sonra hatırlarsa o namazı kılsın."**[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ صَلَاةَ أَحَدٍ عَنْ أَحَدٍ غَيْرُ جَائِزَةٍ

Birisi Adına Başkasının Namaz Kılmasının Caiz Olmadığına Delalet Eden Haber

٢٦٤٨ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا هُدْبَةُ بْنُ خَالِدٍ الْقَيْسِيُّ، حَدَّثَنَا هَمَّامُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا قَتَادَةُ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «مَنْ نَسِيَ صَلَاةً، فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ» [٣: ٤٣]

2648- Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Bir namazı unutan kişi hatırladığında onu kılsın. Zira bunun başka bir kefâreti bulunmamaktadır."**[3]

قَالَ: أَبُو حَاتِمٍ: فِي قَوْلِهِ ﷺ: «فَلْيُصَلِّهَا إِذَا ذَكَرَهَا، لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ» دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الصَّلَاةَ لَوْ أَدَّاهَا عَنْهُ غَيْرُهُ لَمْ تُجْزِ عَنْهُ، إِذِ الْمُصْطَفَى ﷺ قَالَ: «لَا كَفَّارَةَ لَهَا إِلَّا ذَلِكَ»، يُرِيدُ إِلَّا

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2642.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 1556.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 1556, 1557.

أَنْ يُصَلِّيَهَا إِذَا ذَكَرَهَا، وَفِيهِ دَلِيلٌ عَلَى أَنَّ الْمَيِّتَ إِذَا مَاتَ وَعَلَيْهِ صَلَوَاتٌ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى أَدَائِهَا فِي عِلَّتِهِ لَمْ يَجُزْ أَنْ يُعْطَى الْفُقَرَاءَ عَنْ تِلْكَ الصَّلَوَاتِ الْحِنْطَةَ، وَلَا غَيْرَهَا مِنْ سَائِرِ الْأَطْعِمَةِ وَالْأَشْيَاءِ

Ebû Hâtim der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), ***"Hatırladığında onu kılsın. Zira bunun başka bir kefâreti bulunmamaktadır"*** sözü, kişinin kılamadığı namazı onun adına bir başkasının ifa edemeyeceğinin delilidir. Zira Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): ***"Bunun başka bir kefâreti bulunmamaktadır"*** buyurmuş, unutarak kılınmayan namazın hatırlandığında onu kılmaktan başka bir kefâretinin olmayacağını bildirmiştir. Aynı şekilde kişi ölür de ölüm hastalığı sırasında kılamadığı namazları olursa, bu namazlar için fakirlere buğday ve benzeri yiyecekler ile başka şeylerin verilmesinin kılınmayan bu namazların yerine geçmeyeceğinin delilidir.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْأَخْبَارِ وَالتَّفَقُّهِ فِي مُتُونِ الْآثَارِ، أَنَّ الصَّلَاةَ الْفَائِتَةَ تُعَادُ فِي الْوَقْتِ الَّتِي كَانَتْ فِيهِ مِنْ غَدِهَا

Haberler ve Metinleri Konusunda İlmi Derinliğe Sahip Olmayan Kişiye Kaçırılan Namazın Kazasının Diğer Gün Aynı Vakitte Kılınması Gerektiği İzlenimi Veren Haber

٢٦٤٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ مَنْصُورٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو دَاوُدَ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ ثَابِتٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَبَاحٍ، عَنْ أَبِي قَتَادَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ وَأَصْحَابَهُ لَمَّا نَامُوا عَنِ الصَّلَاةِ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «صَلُّوهَا الْغَدَ لِوَقْتِهَا» [٥: ٨]

2649- Ebû Katâde bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile ashâbı uyuyakalıp namazı kaçırdıklarında onlara: **"Diğer gün onu kendi vaktinde kılın"** buyurdu.[1]

[1] Ebû Dâvud (Sahîh Ebî Dâvud 465); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 5/309; Nesâî 1/295; Bak hadis no: 1461.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْأَمْرَ الَّذِي وَصَفْنَاهُ إِنَّمَا هُوَ أَمْرُ فَضِيلَةٍ لِمَنْ أَحَبَّ ذَلِكَ، لَا أَنَّ كُلَّ مَنْ فَاتَتْهُ صَلَاةٌ يُعِيدُهَا مَرَّتَيْنِ إِذَا ذَكَرَهَا وَالْوَقْتُ الثَّانِي مِنْ غَيْرِهَا

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Yöndeki Emrinin, Namazı Kaçıran Her Bir Kişinin Biri Hatırladığında Biri de Diğer Gün Aynı Vakitte Olmak Üzere İki Defa Kılması Gerektiğine Değil Faziilete Yönelik ve Kişinin Tercihine Bağlı Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٦٥٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ الْقَوَارِيرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْأَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنِ الْحَسَنِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، قَالَ: سِرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزَاةٍ، فَلَمَّا كَانَ مِنْ آخِرِ اللَّيْلِ عَرَّسَ، فَمَا اسْتَيْقَظَ حَتَّى أَيْقَظَنَا حَرُّ الشَّمْسِ، فَجَعَلَ الرَّجُلُ يَقُومُ دَهِشًا فَزِعًا، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «ارْكَبُوا»، فَرَكِبَ وَرَكِبْنَا، فَسَارَ حَتَّى ارْتَفَعَتِ الشَّمْسُ، ثُمَّ نَزَلَ فَأَمَرَ بِلَالًا فَأَذَّنَ، وَفَرَغَ الْقَوْمُ مِنْ حَاجَاتِهِمْ، وَتَوَضَّؤُوا، وَصَلَّوَا الرَّكْعَتَيْنِ، ثُمَّ أَقَامَ، فَصَلَّى بِنَا، فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَلَا نَقْضِيهَا لِوَقْتِهَا مِنَ الْغَدِ؟ قَالَ: «يَنْهَاكُمْ رَبُّكُمْ عَنِ الرِّبَا وَيَقْبَلُهُ مِنْكُمْ؟» [٥: ٨]

2650- İmrân b. Husayn anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile bir yolculuktaydık. Gece sonuna doğru bir yerde mola verdi (uykuya geçtik). Bizi uyandıran da güneşin sıcaklığı oldu. Uyanınca herkes telaş içinde abdest almaya koyuldu. Ancak Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bineklerinize binin!"** buyurdu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) binince biz de bindik. Güneş iyice yükseldikten sonra bir yerde mola verdi. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) Bilâl'a ezanı okumasını söyledi. İnsanlar işlerini bitirip abdestlerini alarak sabahın sünneti olan iki rekâtı kıldılar. Sonra kâmet getirildi ve bize sabah namazının farzını kıldırdı. Biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Bu namazı yarın sabah aynı vakit te kaza edecek miyiz?" diye sorunca, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah faizi size yasaklayıp kendisi sizden mi bunu kabul edecek?"** karşılığını verdi.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 470); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 1462.

ذِكْرُ الْعِلَّةِ الَّتِي مِنْ أَجْلِهَا رَكِبَ ﷺ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي انْتَبَهَ فِيهِ إِلَى الْمَوْضِعِ الْآخَرِ لِأَدَاءِ الصَّلَاةِ الَّتِي فَاتَتْهُ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Kaçırdığı Namazı Kılmak İçin Uyandığı Yerden Başka Bir Yere Gitmesinin Nedeni

٢٦٥١ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ كَيْسَانَ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبُو حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: عَرَّسْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، فَلَمْ نَسْتَيْقِظْ حَتَّى طَلَعَتِ الشَّمْسُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لِيَأْخُذْ كُلُّ إِنْسَانٍ بِرَأْسِ رَاحِلَتِهِ، فَإِنَّ هَذَا لَمَنْزِلٌ حَضَرَنَا فِيهِ الشَّيْطَانُ»، فَفَعَلْنَا، فَدَعَا بِالْمَاءِ فَتَوَضَّأَ، ثُمَّ صَلَّى سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ أُقِيمَتِ الصَّلَاةُ [٥: ٨]

2651- Ebû Hureyre anlatıyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bir yerde gece vakti konakladık. Güneş doğuncaya kadar uyanamadık. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Herkes devesinin başından (yularından) tutsun, (buradan gidelim). Çünkü burası şeytanın bizimle beraber konakladığı bir yerdir"** buyurdu. Emri yerine getirdik. Su istedi, abdest aldı, sonra iki rekat (sabah namazının sünnetini) kıldı. Namaz için kâmet getirilince (sabah namazını kıldırdı).[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ أَبِي هُرَيْرَةَ: ثُمَّ صَلَّى سَجْدَتَيْنِ، أَرَادَ بِهِ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الْفَجْرِ

Ebû Hureyre'nin "Sonra İki Rekat Kıldı" Sözüyle Sabahın Farzından Önceki İki Rekatı Kastetmesi

٢٦٥٢ - أَخْبَرَنَا عِمْرَانُ بْنُ مُوسَى بْنِ مُجَاشِعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَحْفُوظُ بْنُ أَبِي تَوْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَرْوَانُ بْنُ مُعَاوِيَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ كَيْسَانَ، عَنْ أَبِي حَازِمٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ نَامَ عَنْ رَكْعَتَيِ الْفَجْرِ، فَصَلَّاهَا بَعْدَمَا طَلَعَتِ الشَّمْسُ» [٥: ٨]

2652- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) uyuyakalıp sabah namazının sünnetini kılamadı ve güneş doğduktan sonra bunu kaza etti.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/428; Müslim 680/310; Bak hadis no: 1460, 2652.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. İbn Mâce 1155; Bak hadis no: 1460, 2651.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مَنْ فَاتَتْهُ رَكْعَتَا الظُّهْرِ إِلَى أَنْ يُصَلِّيَ الْعَصْرَ لَيْسَ عَلَيْهِ إِعَادَتُهُمَا، وَإِنَّمَا كَانَ ذَلِكَ لِلْمُصْطَفَى ﷺ خَاصَّةً دُونَ أُمَّتِهِ

Öğlenin Farzından Sonra İkindiye Kadar Kılınamayan (Sünnet) İki Rekatı Daha Sonra Kılmanın Ümmeti Dışında Sadece Mustafa'ya (sallallahu aleyhi vesellem) Has Bir Durum Olması

٢٦٥٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنِ الْأَزْرَقِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ ذَكْوَانَ، عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ، قَالَتْ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْعَصْرَ، ثُمَّ دَخَلَ بَيْتِي فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، صَلَّيْتَ صَلَاةً لَمْ تَكُنْ تُصَلِّيهَا، فَقَالَ: «قَدِمَ عَلَيَّ مَالٌ، فَشَغَلَنِي عَنْ رَكْعَتَيْنِ كُنْتُ أَرْكَعُهُمَا قَبْلَ الْعَصْرِ، فَصَلَّيْتُهُمَا الْآنَ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَقْضِيهِمَا إِذَا فَاتَتْنَا؟ قَالَ: «لَا». [٢: ٨]

2653- Ümmü Seleme anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi namazını kıldırdıktan sonra evime girdi. İki rekat namaz kıldı. Ben: "Ey Allah'ın Resûlu. (Daha önce) kılmadığın bir namazı kıldın" dedim. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bana bir mal geldi. Bu mal beni ikindi namazından önce kılmakta olduğum iki rekat namazı kılmaktan alıkoydu. İşte bu iki rekat namazı şimdi kıldım"** buyurdu. Ben: "Ey Allah'ın Resûlü! Biz de o iki rekat namazı kılmadığımızda (onu senin gibi böyle ikindiden sonra) kılabilir miyiz?" dedim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hayır"** buyurdu.[1]

بَابُ سُجُودِ السَّهْوِ

Bâb: Sehiv Secdesi

٢٦٥٤ - حَدَّثَنَا شَبَابُ بْنُ صَالِحٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَلَّمَ فِي ثَلَاثِ رَكَعَاتٍ مِنَ الْعَصْرِ، فَقَالَ لَهُ الْخِرْبَاقُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَسِيتَ أَمْ قَصُرَتِ الصَّلَاةُ؟ فَقَالَ ﷺ: «أَصَدَقَ الْخِرْبَاقُ؟» فَقَالُوا: نَعَمْ. فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَةً، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ [٥: ١٨]

---

[1] Elbânî: Zayıf (es-Silsiletu'd-daîfe 946); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 6/315; Bak hadis no: 1577.

2654- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi namazını kıldırırken üçüncü rekatta selam verdi. Bunun üzerine Hirbâk adında bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hirbâk doğru mu söylüyor?"** diye sordu. Cemaat: "Evet!" karşılığını verince kalkıp geriye kalan bir rekatı da kıldırdı ve sonra da iki sehiv secdesi yaptı ve selam verdi.[1]

ذِكْرُ تَسْمِيَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ الْمُرْغِمَتَيْنِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Sehiv Secdelerini "Burnu Yere Sürtücü" Olarak İsimlendirmesi

٢٦٥٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَمَّى سَجْدَتَيِ السَّهْوِ: الْمُرْغِمَتَيْنِ» [٥: ١٨]

2655- İbn Abbâs bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), iki yanılma secdesini "burnu yere sürtücü" diye isimlendirmiştir.[2]

٢٦٥٦ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ يَحْيَى بْنِ زُهَيْرٍ بِتُسْتَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ الْمِقْدَامِ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا رَوْحُ بْنُ الْقَاسِمِ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ النَّخَعِيِّ، عَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ قَيْسٍ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً زَادَ فِيهَا، أَوْ نَقَصَ مِنْهَا، فَلَمَّا أَتَمَّ قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: فَثَنَى رِجْلَهُ فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ قَالَ: « لَوْ حَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ لَأَخْبَرْتُكُمْ بِهِ، وَلَكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ، أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي، وَإِذَا أَحَدُكُمْ شَكَّ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّى الصَّوَابَ وَلْيَبْنِ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ» [١: ٣٤]

2656- İbn Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize kıldırdığı bir namazı fazla veya eksik kılınca, namazı bitirdiğinde: "Ey Allah'ın Resûlü Namazda (yeni/ farklı) bir şey mi oldu?" diye sorduk. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ayaklarını büküp kıbleye yönelerek iki secde yaptı. Sonra şöyle buyurdu:

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 933); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/427; Müslim 574; Ebû Dâvûd 1018; Nesâî 3/26; İbn Mâce 1215; Bak hadis no: 2671, 2673.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı zayıftır. Ebû Dâvûd 1025; Bak hadis no: 2689.

"Namazda bir şey olursa bunu size bildirirdim. Ben de insanım, sizin unuttuğunuz gibi unuturum. Unuttuğum zaman bana hatırlatın. Sizden biri namazında şüphe duyduğu bir şey olursa doğru bildiğini araştırsın ve namazını ona göre tamamlasın. Daha sonra iki sehiv secdesi yapsın."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٦٥٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مَحْمُودٍ السَّعْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُغِيرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنِي مِسْعَرُ بْنُ كِدَامٍ، عَنْ مَنْصُورِ بْنِ الْمُعْتَمِرِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، أَنَّ ابْنَ مَسْعُودٍ، قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَادَ، أَوْ نَقَصَ، فَقِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ حَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: «لَوْ حَدَثَ شَيْءٌ لَنَبَّأْتُكُمُوهُ، وَلَكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَأَيُّكُمْ شَكَّ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحْرَى ذَلِكَ إِلَى الصَّوَابِ فَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُومُ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ» [١: ٣٤]

2657- İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize namaz kıldırdı. Namazı fazla ya da eksik kılmıştı. (Selam verince) biz: "Ey Allah'ın Resûlü! Namazda bir şey mi oldu?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şayet namazda bir şey olsa, bunu size bildiririm. Ben sadece bir beşerim; sizin unuttuğunuz gibi unuturum. Sizden biri namazda şüpheye düştüğünde doğru bildiğini araştırıp ona göre namazını tamamlasın. Daha sonra iki secde yapsın"** buyurdu.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُغِيرَةِ هَذَا خَتَنُ ابْنِ الْمُبَارَكِ عَلَى ابْنَتِهِ، ثِقَةٌ»

Ebû Hâtim der ki: İbrâhîm b. el-Muğîre, İbnü'l-Mübârek'in kızından damadıdır ve güvenilir bir ravidir.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 935; el-İrvâ' 3/45); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 1/419; Buhârî 6671; Müslim 572/90; İbn Mâce 1211; Bak hadis no: 2657.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Hadis sahihtir. Müslim 572/90; Ebû Dâvûd 1021; Tirmizî 393; Nesâî 3/33; İbn Mâce 1212; Bak hadis no: 2656; Bak hadis no: 2660.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ فِي هَذِهِ الصَّلَاةِ بَعْدَ السَّلَامِ لَا قَبْلُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Bu Namazda Sehiv Secdesini Selamdan Önce Değil Sonra Yapması

٢٦٥٨ - أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ خَمْسًا، فَقِيلَ: زِيدَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «وَمَا ذَاكَ؟» قَالُوا: إِنَّكَ صَلَّيْتَ خَمْسًا، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَمَا سَلَّمَ [١: ٣٤]

2658- Abdullah'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını beş rekât kılınca, kendisine: "Namaz (rekât olarak) arttırıldı mı?" diye soruldu. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"O da ne demek?"** karşılığını verince: "Beş rekât kıldın" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdikten sonra iki secde yaptı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْأَمْرَ بِسَجْدَتَيِ السَّهْوِ لِلتَّحَرِّي فِي شَكِّهِ فِي الصَّلَاةِ إِنَّمَا أُمِرَ بِهَا بَعْدَ السَّلَامِ لَا قَبْلُ

Namazında Şüphesini Gidermeye Çalışan Kişiye Emredilen Sehiv Secdesinin Selamdan Önce Değil, Selamdan Sonra Yapılacağının Beyanı

٢٦٥٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عُبَيْدُ بْنُ سَعِيدٍ الْأُمَوِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ ثُمَّ لِيُسَلِّمْ، ثُمَّ لِيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ» [١: ٣٤]

2659- İbn Mes'ûd'un bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizden biri namazında şüpheye düştüğünde (doğruyu) araştırsın ve selam verdikten sonra iki secde yapsın"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 934); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 404; Müslim 572/91; Ebû Dâvûd 1019; Tirmizî 392; Nesâî 3/31; İbn Mâce 1205; Bak hadis no: 2681, 2682.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: Müslim'in şartınca sahih. İbn Mâce 1212.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُتَحَرِّيَ الصَّوَابَ فِي صَلَاتِهِ إِذَا سَهَا فِيهَا عَلَيْهِ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ الْأَوَّلِ

Namazda Unutarak Doğruyu Araştıran Kimsenin İlk Selamdan Sonra İki Secde Yapması

٢٦٦٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حِبَّانُ بْنُ مُوسَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، عَنْ مِسْعَرٍ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَزَادَ أَوْ نَقَصَ، وَقِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْ حَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ فَقَالَ ﷺ: «لَوْ حَدَثَ شَيْءٌ لَنَبَّأْتُكُمُوهُ، وَلَكِنِّي إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَأَيُّكُمْ شَكَّ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحْرَى ذَلِكَ إِلَى الصَّوَابِ، وَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيُسَلِّمْ وَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ» [٥: ١٨]

2660- İbn Mes'ûd anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldı. Namazı eksik ya da fazla kılmıştı. Ona: "Ey Allah'ın Resûlü! Namazda bir şey mi oldu?" dedik. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şayet namazda bir şey olsa bunu size bildiririm. Ben ancak bir beşerim; sizin unuttuğunuz gibi unuturum. Sizden biri namazında (kaç rekat kıldığı hususunda) şüpheye düşerse doğruya en layık olanı araştırsın ve namazını onun üzerine tamamlasın. Daha sonra selam verip iki secde yapsın."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ مُصَلِّيَ الظُّهْرِ خَمْسًا سَاهِيًا مِنْ غَيْرِ جُلُوسٍ فِي الرَّابِعَةِ لَا يُوجِبُ عَلَيْهِ إِعَادَةَ الصَّلَاةِ بِفِعْلِهِ ذَلِكَ

Öğle Namazında Dördüncü Rekatta Oturmadan Kalkıp Beş Rekat Kılanın Böyle Yaptığı İçin Namazı İade Etmesi Gerekmez

٢٦٦١ - أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كُهَيْلٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ سُوَيْدٍ، قَالَ: صَلَّى بِنَا عَلْقَمَةُ الظُّهْرَ خَمْسًا، فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ، فَقَالَ: وَأَنْتَ يَا أَعْوَرُ؟ قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ»، ثُمَّ حَدَّثَ عَلْقَمَةُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ مِثْلَ ذَلِكَ [٥: ١٨]

2661- İbrâhîm b. Süveyd der ki: Alkame bize öğle namazını beş rekat. Kendisine yanlış kıldığı İbrâhîm hatırlatınca, ona: "Sende mi öyle diyorsun ey A'var (şaşı gözlü)?" diye sordu. O: "Evet" cevabını verince, Alkame iki secde

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2657.

yaptı. Sonra Alkame, Abdullah b. Mes'ûd'dan, o da Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'den aynısını aktardı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُتَحَرِّيَ فِي الصَّلَاةِ عِنْدَ شَكِّهِ عَلَيْهِ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ

Namazda Şüphe Edip Doğrusunu Yapmayı Araştıranın Selamdan Sonra İki Sehiv Secdesi Yapması

٢٦٦٢ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ مَنْصُورٍ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، قَالَ: قَالَ عَبْدُ اللَّهِ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَاةً - قَالَ إِبْرَاهِيمُ: لَا أَدْرِي أَزَادَ نَقَصَ - فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَحَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: «لَا، وَمَا ذَاكَ؟» قَالُوا: صَلَّيْتَ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: فَثَنَى رِجْلَهُ، وَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ، فَلَمَّا أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ قَالَ: «إِنَّهُ لَوْ حَدَثَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ أَنْبَأْتُكُمْ بِهِ، وَلَكِنِّي إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ، أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي، وَإِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلْيَتَحَرَّ الصَّوَابَ، وَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لْيُسَلِّمْ، ثُمَّ لْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ» [١: ٣٤]

2662- Abdullah (b. Mes'ûd) der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kıldırdı -İbrâhîm(-i Nehaî) der ki: "Fazla mı eksik mi kıldırdı bilmiyorum"- Selam verince: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz konusunda yeni bir emir mi geldi?" diye soruldu. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hayır, neden?"** buyurunca: "Namazda şöyle şöyle yaptın" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) iki bacağını büktü, kıbleye dönüp iki secde yaptı, sonra selam verdi. Selam verdikten sonra yüzünü bize dönüp şöyle buyurdu: **"Eğer namazla ilgili yeni bir durum olsaydı size söylerdim. Fakat ben de sizin gibi bir insanım ve unuttuğunuz gibi ben de unuturum. Unuttuğum zaman bana hatırlatın. Biriniz namazda şüpheye düşerse, en doğru olarak düşündüğü şeye itibar edip namazı ona göre tamamlasın, sonra da iki secde yapsın."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 572/92; Ebû Dâvûd 1022; Nesâî 3/32, 3/33.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/379; Buhârî 401; Müslim 572/89; Ebû Dâvûd 1020.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْبَانِيَ عَلَى الْأَقَلِّ فِي صَلَاتِهِ عِنْدَ شَكِّهِ عَلَيْهِ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ لَا بَعْدَهُ

Namazda Şüphe Edip Zannında Daha Kısa Olana Göre Namazını Tamamlayanın Selamdan Önce Değil, Sonra İki Sehiv Secdesi Yapması

٢٦٦٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا صَفْوَانُ بْنُ صَالِحٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ، فَلَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيُصَلِّ رَكْعَةً، وَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ السَّلَامِ، فَإِنْ كَانَتْ ثَالِثَةً شَفَعَتْهَا السَّجْدَتَانِ، وَإِنْ كَانَتْ رَابِعَةً فَالسَّجْدَتَانِ تَرْغِيمٌ لِلشَّيْطَانِ» [١: ٣٤]

2663- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Biriniz namazında şüpheye düşüp üç rekât mı, dört rekât mı kıldığını bilemezse en son kalkıp bir rekât daha kılsın ve oturmuşken selam vermeden önce iki sehiv secdesi yapsın. Eğer üç rekât kılmış olursa, bu secdeler namazını çift rekâta çıkarır. Dört rekât kılmış olursa da sehiv secdeleri şeytana rağmen yapılmış olur (ya da şeytanın zelil olmasına vesile olur)."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: رَوَى هَذَا الْخَبَرَ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، عَنْ صَفْوَانَ بْنِ صَالِحٍ

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Ahmed b. Hanbel, Safvân b. Sâlih'ten rivayet etti.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٦٦٤ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو سَعِيدٍ الْأَشَجُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلْيُلْقِ الشَّكَّ، وَلْيَبْنِ عَلَى الْيَقِينِ، فَإِنِ اسْتَيْقَنَ التَّمَامَ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، فَإِنْ كَانَتْ صَلَاتُهُ تَامَّةً كَانَتِ الرَّكْعَةُ نَافِلَةً،

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 942); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 3/72; Müslim 571; Ebû Dâvûd 1026; Nesâî 3/27; Darimî 1/351.

وَالسَّجْدَتَانِ نَافِلَةٌ، وَإِنْ كَانَتْ نَاقِصَةً كَانَتِ الرَّكْعَةُ تَمَامًا لِصَلَاتِهِ، وَالسَّجْدَتَانِ تُرْغِمَانِ أَنْفَ الشَّيْطَانِ» [١ : ٣٤]

2664- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden biri namazında (kaç rekat kıldığında) şüpheye düşerse, şüphe bıraksın ve namazını kesin bildiğine (sonunda) göre tamamlasın. Namazın tamam olduğuna kesin kanaati oluşunca da (sonunda) iki defa secde yapsın. Eğer namazı zaten tamam olmuşsa, (ilâve ettiği) rekat ve secdeler nafile olur. Eğer namazı noksan idiyse, (ilâve) rekat namazını tamamlamak için yeterli olur. (Namaz sonunda yaptığı) iki secdenin ise şeytanın burnunu rezil edici/toprağa sokucu işlevi vardır."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «قَدْ يَتَوَهَّمُ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْأَخْبَارِ، وَلَا تَفَقَّهَ مِنْ صَحِيحِ الْآثَارِ، أَنَّ التَّحَرِّيَ فِي الصَّلَاةِ وَالْبِنَاءَ عَلَى الْيَقِينِ وَاحِدٌ، وَلَيْسَ كَذَلِكَ، لِأَنَّ التَّحَرِّيَ هُوَ أَنْ يَشُكَّ الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ، فَلَا يَدْرِي مَا صَلَّى، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ عَلَيْهِ أَنْ يَتَحَرَّى الصَّوَابَ، وَلْيَبْنِ عَلَى الْأَغْلَبِ عِنْدَهُ، وَيَسْجُدْ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ عَلَى خَبَرِ ابْنِ مَسْعُودٍ، وَالْبِنَاءُ عَلَى الْيَقِينِ: هُوَ أَنْ يَشُكَّ الْمَرْءُ فِي الثِّنْتَيْنِ وَالثَّلَاثِ، أَوِ الثَّلَاثِ وَالْأَرْبَعِ، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ عَلَيْهِ أَنْ يَبْنِيَ عَلَى الْيَقِينِ وَهُوَ الْأَقَلُّ، وَلْيُتِمَّ صَلَاتَهُ، ثُمَّ يَسْجُدْ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ عَلَى خَبَرِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، سُنَّتَانِ غَيْرُ مُتَضَادَّتَيْنِ»

Ebû Hâtim der ki: "Hadis ilminde derinliği olmayan ve sahih olanı diğerinden ayıramayan kişiler bu hadisten, namazı taharrî (baskın kanaat) üzerinden tamamlama ile yakîn (bilinen asgari rekat sayısı) üzerinden tamamlamanın aynı anlamda olduğunu anlayabilir. Oysa öyle değildir. Taharrî, kişinin namazında ne kadar kıldığını bilememesi durumunda, baskın kanaatine göre namazını tamamlamasıdır. Kişi kendisinde oluşan baskın kanaat üzerinden İbn Mes'ûd'un rivayetine göre selamdan sonra iki sehiv secdesi yapar. Yakîn üzerinden namazı tamamlamaya gelince, kişi iki rekat mı üç mü, üç rekat mı dört mü kıldığı konusunda şüpheye düştüğü zaman asgari kaç rekat kıldığını netleştirir ve bunun üzerinden Abdurrahmân b. Avf ve Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayetlerine göre selamdan önce iki sehiv secdesi yaparak namazını tamamlar. Yani iki sünnet arasında herhangi bir zıtlık bulunmamaktadır."

---

[1] Elbânî: Hasen sahih (Sahîh Ebî Dâvud 939); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ebû Dâvûd 1024; Nesâî 3/27; İbn Mâce 1210.

ذِكْرُ لَفْظَةِ أَمْرٍ بِقَوْلٍ مُرَادُهَا اسْتِعْمَالُهُ بِالْقَلْبِ دُونَ النُّطْقِ بِاللِّسَانِ

Sözlü Emredilen Ancak Dille Değil, Kalben Yerine Getirilmesi Kastedilen Lafız

٢٦٦٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْمِنْهَالِ الضَّرِيرُ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ زُرَيْعٍ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عِيَاضٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ، فَلَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، وَإِذَا أَتَى أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ فَقَالَ: إِنَّكَ قَدْ أَحْدَثْتَ، فَلْيَقُلْ: كَذَبْتَ، إِلَّا مَا سَمِعَ صَوْتَهُ بِأُذُنِهِ، أَوْ وَجَدَ رِيحَهُ بِأَنْفِهِ» [١: ٦٦]

2665- Ebû Saîd el-Hudrî der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Sizden biriniz namazda iken üç mü dört mü rekat kıldığını bilemezse oturduğu yerde iki secde etsin. Birinize şeytan gelir de: «Abdestin bozuldu» derse, o kişi: «Yalan söyledin» desin. Ancak kulağıyla bir ses işitmesi veya burnu ile bir koku duyması bunun dışındadır."**[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ: «فَلْيَقُلْ: كَذَبْتَ» أَرَادَ بِهِ فِي نَفْسِهِ لَا بِلِسَانِهِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in "Yalan Söyledin, Desin" Sözüyle, Dille Değil Kendi İçinde Söylemeyi Kasdetmiş Olması

٢٦٦٦ - أَخْبَرَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بِبُسْتَ، حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ الْحُلْوَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ عِيَاضِ بْنِ هِلَالٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ فَقَالَ: إِنَّكَ قَدْ أَحْدَثْتَ، فَلْيَقُلْ فِي نَفْسِهِ: كَذَبْتَ، حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا بِأُذُنِهِ، أَوْ يَجِدَ رِيحًا بِأَنْفِهِ» [١: ٦٦]

2666- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Sizden birinize (namazda iken) şeytan kendisine gelip: «Abdestin bozuldu» derse, o kişi içinden: «Yalan söyledin» desin. Ancak kulağıyla bir ses işitmesi veya burnu ile bir koku duyması bunun dışındadır."**[2]

---

[1] Elbânî: Zayıf (Daîf Ebî Dâvud187); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ebû Dâvûd 1029; Tirmizî 396; Bak hadis no: 2666, 2667.

[2] Elbânî: Zayıf; Şuayb: Ravileri İyâd hariç güvenilir kimselerdir. Bak hadis no: 2665.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْبَانِيَ عَلَى الْأَقَلِّ إِذَا شَكَّ فِي صَلَاتِهِ عَلَيْهِ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ الصَّلَاةِ لَا بَعْدُ

Namazında Şüphe Edenin Zannına Göre Tamamladığında Selamdan Sonra Değil, Önce İki Sehiv Secdesi Yapması

٢٦٦٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ مُصْعَبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ سَعِيدٍ الْكِنْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَالِدٍ الْأَحْمَرُ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيُلْقِ الشَّكَّ، وَلْيَبْنِ عَلَى الْيَقِينِ، فَإِنِ اسْتَيْقَنَ التَّمَامَ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، فَإِنْ كَانَتْ صَلَاتُهُ تَامَّةً كَانَتِ الرَّكْعَةُ نَافِلَةً، وَالسَّجْدَتَانِ نَافِلَةً، وَإِنْ كَانَتْ نَاقِصَةً كَانَتِ الرَّكْعَةُ تَمَامًا بِصَلَاتِهِ، وَالسَّجْدَتَانِ تُرْغِمَانِ أَنْفَ الشَّيْطَانِ» [٥: ١٨]

2667- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Sizden biri namazında (kaç rekat kıldığında) şüpheye düşerse, şüpheyi bıraksın ve namazını kesin bildiğine göre tamamlasın. Namazın tamam olduğuna kesin kanaati oluşunca da (sonunda) iki defa secde yapsın. Eğer namazı zaten tamam olmuşsa, (ilâve ettiği) rekat ve secdeler nafile olur. Eğer namazı noksan idiyse, (ilâve) rekat namazını tamamlamak için yeterli olur. (Namaz sonunda yaptığı) iki secdenin ise şeytanın burnunu rezil edici/toprağa sokucu işlevi vardır."**[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُصَرِّحِ بِصِحَّةِ مَا قُلْنَا: إِنَّ الْبَانِيَ عَلَى الْأَقَلِّ فِي صَلَاتِهِ يَجِبُ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ لَا بَعْدُ

"Namazını En Aza Göre Tamamlayana Selamdan Sonra Değil Önce İki Sehiv Secdesi Yapması Gerekir" Sözümüzün Doğruluğunu Belirten Haber

٢٦٦٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْعَزِيزِ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلَمْ يَدْرِ ثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا، فَلْيُصَلِّ رَكْعَةً، وَلْيَسْجُدْ

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2665.

سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ السَّلَامِ، فَإِنْ كَانَتْ رَابِعَةً فَالسَّجْدَتَانِ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ، وَإِنْ كَانَتْ خَامِسَةً شَفَعَتْهَا السَّجْدَتَانِ» [٥: ١٨]

2668- İbn Abbâs'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden birisi kıldığı namazında şüpheye düşüp üç rekât mı, dört rekât mı kıldığını bilemezse, kalkıp bir rekât daha kılarak oturduğu yerde selam vermeden önce iki secde yapsın. Dört rekât kılmış olursa, sehiv secdeleri Şeytanın zelil olmasına vesile olmuş olur. Eğer beş rekât kılmış olursa, bu secdeler namazını çift rekâta çıkarır."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «وَهِمَ فِي هَذَا الْإِسْنَادِ الدَّرَاوَرْدِيُّ حَيْثُ قَالَ: عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، وَإِنَّمَا هُوَ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، وَكَانَ إِسْحَاقُ يُحَدِّثُ مِنْ حِفْظِهِ كَثِيرًا، فَلَعَلَّهُ مِنْ وَهْمِهِ أَيْضًا»

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisin isnâdında Derâverdî yanılarak Ebû Said el-Hudrî yerine "İbn Abbâs'tan" demiştir. İshâk, çoğunlukla ezberinden hadis tahdis ederdi. Muhtemelen bu da onun yanılgılarından biridir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْبَانِيَ عَلَى الْأَقَلِّ مِنْ صَلَاتِهِ إِذَا شَكَّ فِيهَا أَنْ يُحْسِنَ رُكُوعَ تِلْكَ الرَّكْعَةِ وَسُجُودَهَا

Namazında Şüphe Edenin En Aza Göre Tamamlamak İçin Kıldığı Rekatın Rükû ve Secdelerini Güzel Yapması

٢٦٦٩ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي خَالِدُ بْنُ مَخْلَدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي زَيْدُ بْنُ أَسْلَمَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَسَارٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ، فَلَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى ثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا، فَلْيَقُمْ فَلْيُصَلِّ رَكْعَةً يُتِمُّ رُكُوعَهَا وَسُجُودَهَا، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ، فَإِنْ كَانَ قَدْ صَلَّى خَمْسًا شَفَعَ بِالسَّجْدَتَيْنِ، وَإِنْ كَانَ قَدْ صَلَّى أَرْبَعًا كَانَتِ السَّجْدَتَانِ تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ» [٥: ١٨]

2669- Ebû Saîd el-Hudrî dedi ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Biriniz namazında şüpheye düşüp de üç mü, yoksa dört rekât mı kıldığını bilmezse kalkıp bir rekat daha kılmak suretiyle rükû ve secdelerini tamamlasın. Sonra selam vermeden önce de iki defa secde etsin. Eğer beş**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir.

rekât kılmışsa o iki secde onun namazını çift (dört) yapar. Yok, eğer dört rekâtı tam olarak kılmışsa bu iki secde şeytanı zelil kılar."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «خَبَرُ ابْنِ مَسْعُودٍ، وَأَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، مِمَّا قَدْ يُوهِمُ عَالِمًا مِنَ النَّاسِ أَنَّ التَّحَرِّيَ فِي الصَّلَاةِ وَالْبِنَاءَ عَلَى الْيَقِينِ وَاحِدٌ، وَحُكْمَاهُمَا مُخْتَلِفَانِ، لِأَنَّ فِي خَبَرِ ابْنِ مَسْعُودٍ فِي ذِكْرِ التَّحَرِّي أَمَرَ بِسَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ، وَفِي خَبَرِ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ فِي الْبِنَاءِ عَلَى الْيَقِينِ: أَمَرَ بِسَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ، وَالْفَصْلُ بَيْنَ التَّحَرِّي وَالْبِنَاءِ عَلَى الْيَقِينِ: أَنَّ الْبِنَاءَ عَلَى الْيَقِينِ هُوَ أَنْ يَشُكَّ الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ، فَلَا يَدْرِي ثَلَاثًا صَلَّى أَمْ أَرْبَعًا، فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ وَهُوَ الثَّلَاثُ، وَيُتِمَّ صَلَاتَهُ، وَيَسْجُدْ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ، وَأَمَّا التَّحَرِّي: فَهُوَ أَنْ يَدْخُلَ الْمَرْءُ فِي صَلَاتِهِ، ثُمَّ اشْتَغَلَ بِقَلْبِهِ بِبَعْضِ أَسْبَابِ الدِّينِ أَوِ الدُّنْيَا حَتَّى مَا يَدْرِي أَيَّ شَيْءٍ صَلَّى أَصْلًا، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ تَحَرَّى عَلَى الْأَغْلَبِ عِنْدَهُ، وَيَبْنِي عَلَى مَا صَحَّ لَهُ مِنَ التَّحَرِّي مِنْ صَلَاتِهِ، وَيُتِمُّهَا، وَيَسْجُدُ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ حَتَّى يَكُونَ مُسْتَعْمِلًا لِلْخَبَرَيْنِ مَعًا»

Ebû Hâtim der ki: "İbn Mes'ûd ile Ebû Saîd el-Ḥudrî'den gelen rivayetler âlimlerden birine namazı taharrî (baskın kanaat) üzerinden tamamlama ile yakîn (bilinen asgari rekat sayısı) üzerinden tamamlamanın aynı anlamda olduğu izlenimi verebilir. Oysa hükümleri farklıdır. Çünkü İbn Mes'ûd'un rivayetinde taharrî üzerinden tamamlama zikredilirken sehiv secdelerinin selamdan sonra yapılması emredilmiştir. Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayetinde ise yakîn üzerinden namazı tamamlama zikredilirken sehiv secdelerinin selamdan önce yapılması emredilmiştir. Namazı taharrî üzerinden tamamlama ile yakîn üzerinden tamamlama arasındaki farka gelince, namazı yakîn üzerine tamamlamada kişi üç rekat mı yoksa dört mü kıldığı konusunda şüpheye düşer. Böylesi bir şüpheye düştüğü zaman asgari rekat sayısına itibar eder, yani üç rekat kıldığını sayar. Bunun üzerinden namazı tamamlayıp selam vermeden önce iki sehiv secdesi yapar. Namazı taharrî üzerinden tamamlamaya gelince, burada da kişi namazdayken din ya da dünya işlerinden biri aklına düşer ve kaç rekat kıldığını bilemez hale gelir. Burada kişinin kaç rekat kıldığı konusunda hiçbir fikri olmaz. Kişi böylesi bir durumda baskın kanaatine göre hareket edip buna göre namazını tamamlar ve selam verdikten sonra iki sehiv secdesi yapar. Bu şekilde de bu yönde gelen her iki rivayete göre hareket etmiş olur."

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Ahmed 3/83; Müslim 571/88.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ السَّاجِدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ عَلَيْهِ أَنْ يَتَشَهَّدَ ثُمَّ يُسَلِّمُ ثَانِيًا

Selamdan Sonra Sehiv Secdesi Yapanın Teşehhüd Yapıp Sonra Bir Daha Selam Vermesi

٢٦٧٠ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْكَبِيرِ بْنُ عُمَرَ الْخَطَّابِيُّ بِالْبَصْرَةِ، أَبُو سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ ثَوَابٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْأَنْصَارِيُّ، عَنْ أَشْعَثَ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمْ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ وَسَلَّمَ» [٢: ١٠١]

2670- İmrân b. Husayn bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), cemaate namaz kıldırdı. (İkindi namazının üçüncü rekatında selam verdiği için) iki sehiv secdesi yaptı, sonra teşehhüd okuduktan sonra da selam verdi."[1]

«تَفَرَّدَ بِهِ الْأَنْصَارِيُّ، مَا رَوَى ابْنُ سِيرِينَ، عَنْ خَالِدٍ غَيْرَ هَذَا الْحَدِيثِ، وَخَالِدٌ تِلْمِيذُهُ»

Bunu rivayette el-Ensârî tek kalmıştır. İbn Sîrîn, Hâlid'den bundan başka hadis Rivayet etmemiştir. Hâlid, İbn Sîrîn'in öğrencisiydi.

٢٦٧١ - أَخْبَرَنَا شَبَابُ بْنُ صَالِحٍ، وَعَبْدُ اللَّهِ بْنُ قَحْطَبَةَ، قَالَا: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ بَقِيَّةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا خَالِدٌ، عَنْ خَالِدٍ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ سَلَّمَ فِي ثَلَاثِ رَكَعَاتٍ مِنَ الْعَصْرِ، فَقَالَ لَهُ الْخِرْبَاقُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَسِيتَ أَمْ قُصِرَتِ الصَّلَاةُ؟ فَقَالَ ﷺ: «أَصَدَقَ الْخِرْبَاقُ؟» فَقَالُوا: نَعَمْ. فَقَامَ فَصَلَّى رَكْعَةً، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ [٥: ١٨]

2671- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ikindi namazını kıldırırken üçüncü rekatta selam verdi. Bunun üzerine Hirbâk adında bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hirbâk doğru mu söylüyor?"** diye sordu. Cemaat: "Evet!" karşılığını verince kalkıp geriye kalan bir rekatı da kıldırdı ve sonra da iki sehiv secdesi yaptı ve selam verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Teşehhüdün zikredilmesi şâzdır (Daîf Ebî Dâvud 193; el-İrvâ' 403); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 1039; Tirmizî 395; Nesâî 3/26; Bak hadis no: 2672.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 933); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2654.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْءَ إِذَا سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ فِي الْحَالِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا بَعْدَ السَّلَامِ عَلَيْهِ أَنْ يَتَشَهَّدَ بَعْدَهَا ثُمَّ يُسَلِّمُ

Zikrettiğimiz Durumda Selamdan Sonra Sehiv Secdesi Yapan Kişinin Secdeler Sonrası Teşehhüd Ettikten Sonra Selam Vermesinin Gerekliliği

٢٦٧٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْكَبِيرِ بْنُ عُمَرَ الْخَطَّابِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا سَعِيدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ ثَوَابٍ الْحُضْرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْأَنْصَارِيُّ، عَنْ أَشْعَثَ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمْ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ وَسَلَّمَ» [٥: ١٨]

2672- İmrân b. Husayn bildiriyor: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), cemaate namaz kıldırdı. (İkindi namazının üçüncü rekatında selam verdiği için) iki sehiv secdesi yaptı, sonra teşehhüd okuduktan sonra da selam verdi."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ يَجِبُ أَنْ تَكُونَا فِي كُلِّ الْأَحْوَالِ قَبْلَ السَّلَامِ

Sehiv Secdelerinin Her Durumda Selamdan Önce Yapılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٦٧٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَوْنٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بِشْرٍ بَكْرُ بْنُ خَلَفٍ خَتَنُ الْمُقْرِيِّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُعْتَمِرُ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ خَالِدٍ الْحَذَّاءِ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَبِي الْمُهَلَّبِ، عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الظُّهْرِ أَوِ الْعَصْرِ ثَلَاثَ رَكَعَاتٍ، فَقِيلَ لَهُ، فَقَالَ: «أَكَذَلِكَ؟» قَالُوا: نَعَمْ، فَصَلَّى رَكْعَةً، ثُمَّ تَشَهَّدَ وَسَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ، ثُمَّ سَلَّمَ [٥: ١٨]

2673- İmrân b. Husayn bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle veya ikindi namazını üç rekat kıldırdı. Kendisine bu durum söylenince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate: **"Öyle mi?"** diye sordu. Cemaat: "Evet!" deyince de kalkıp bir rekat daha kıldırdı. Sonra teşehhüdünü yapıp selam verdi. Selamdan sonra iki sehiv secdesi yaptı ve selam verdi.[2]

---

[1] Elbânî: Şâzdır; Şuayb: İsnâdı kavîdir. Bak hadis no: 2670.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 933; el-İrvâ' 2/126/400); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2654.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ مَنْ لَمْ يُحْكِمْ صِنَاعَةَ الْحَدِيثِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ

Hadis İlminde Derinliği Olmayana Zikredilen İmrân b. Husayn Hadisine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٦٧٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ أَيُّوبَ يُحَدِّثُ، عَنْ يَزِيدَ بْنِ أَبِي حَبِيبٍ، عَنْ سُوَيْدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الْمَغْرِبَ، فَسَهَا فَسَلَّمَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، ثُمَّ انْصَرَفَ»، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ سَهَوْتَ فَسَلَّمْتَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، «فَأَمَرَ بِلَالًا، فَأَقَامَ الصَّلَاةَ، ثُمَّ أَتَمَّ تِلْكَ الرَّكْعَةَ»، وَسَأَلْتُ النَّاسَ عَنِ الرَّجُلِ الَّذِي قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّكَ سَهَوْتَ، فَقِيلَ لِي: تَعْرِفُهُ؟ فَقُلْتُ: لَا، إِلَّا أَنْ أُرَاهُ، وَمَرَّ بِي رَجُلٌ، فَقُلْتُ: هُوَ هَذَا، فَقَالُوا: هَذَا طَلْحَةُ بْنُ عُبَيْدِ اللَّهِ [٥: ١٨]

2674- Muâviye b. Hudeyc anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'le birlikte akşam namazını kıldım. Derken (namazda) yanıldı. İkinci rekatta selam verdi. Sonra da namazdan ayrıldı. Bir adam, O'na: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu sen, yanıldın ve ikinci rekatta selam verdin" dedi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Bilal'e emretti, o da namaz için kâmet getirdi. Sonra namazı dört rekata tamamladı. Cemaate: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğrusu sen, yanıldın ve ikinci rekatta selam verdin" diyen kişinin kim olduğunu sordum. Bana: "Onu tanımıyor musun?" denildi. Ben de: "Hayır, onu ancak görürsem (tanırım)" dedim. Derken bana doğru bir adam çıkageldi. Ben: "O kişi, budur" dedim. Onlar da: "O kişi, Talha b. Ubeydillah'tır" dediler.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَالِثٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِخَبَرِ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ، وَخَبَرِ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ اللَّذَيْنِ ذَكَرْنَاهُمَا قَبْلُ

İlmde Derinliği Olmayana, Zikredilen İmrân b. Husayn ile Muâviye b. Hudeyc Hadislerine Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٦٧٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ، عَنِ ابْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 938); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 6/401; Ebû Dâvûd 1023; Nesâî 2/18.

ﷺ إِحْدَى صَلَاتَيِ الْعَشِيِّ - وَأَظُنُّ أَنَّهَا الظُّهْرُ - رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي قِبْلَةِ الْمَسْجِدِ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَيْهَا، إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى، وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ، وَقَالُوا: قُصِرَتِ الصَّلَاةُ، وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا، فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ، قَالَ: وَفِي الْقَوْمِ رَجُلٌ إِمَّا قَصِيرُ الْيَدَيْنِ - وَإِمَّا طَوِيلُهُمَا - يُقَالُ لَهُ: ذُو الْيَدَيْنِ، فَقَالَ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ ﷺ: «لَمْ تُقْصَرِ الصَّلَاةُ وَلَمْ أَنْسَ»، فَقَالَ: بَلْ نَسِيتَ، فَقَالَ: «أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ؟» فَقَالُوا: نَعَمْ، فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ، وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ، ثُمَّ كَبَّرَ وَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ قَالَ: وَنُبِّئْتُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّهُ قَالَ: «ثُمَّ سَلَّمَ» [١٨:٥]

2675- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize aşiyy namazları olan öğle veya ikindi namazlarından birini —ki sanırım öğle idi— kıldırırken ikinci rekattan sonra selam verdi. Sonra Mescid'in ön tarafına gitti ve orada bulunan bir tahtanın üzerine ellerini üst üste koydu. Mescid'den erken çıkanlar: "Namazda kısalma oldu!" demeye başladılar. Cemaatin içinde Ebu Bekr ve Ömer de vardı, ancak bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormaya çekindiler.

Cemaatin içinde Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) Zu'l-Yedeyn adıyla çağırdığı bir adam da vardı —ki ona bu lakabı ya elleri kısa ya da uzun olduğu için söylüyorlardı—. Bu adam kalkıp: "Ey Allah'ın Resûlü! Unuttun mu, yoksa namaz mı kısaldı?" diye sorunca, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne unuttum, ne de namaz kısaldı"** karşılığını verdi. Zu'l-Yedeyn: "Ey Allah'ın Resûlü! Aksine unuttun" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate dönüp: **"Zu'l-Yedeyn doğru mu söylüyor?"** diye sordu. Cemaat "Evet" deyince de Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize iki rekatı kıldırıp selam verdi. Sonra tekbir getirip normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde yaptı. Sonra başını kaldırıp tekbir getirdi. Sonra bir daha tekbir getirip secdeye gitti. Normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde daha yaptıktan sonra başını kaldırıp tekbir getirdi. Bana İmrân b. Husayn'dan "Sonra da selam verdi" dediği nakledildi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «هَذِهِ الْأَخْبَارُ الثَّلَاثَةُ قَدْ تُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهَا مُتَضَادَّةٌ، لِأَنَّ فِي خَبَرِ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ ذَا الْيَدَيْنِ هُوَ الَّذِي أَعْلَمَ النَّبِيَّ ﷺ ذَلِكَ، وَفِي خَبَرِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 923); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2263.

عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ أَنَّ الْخِرْبَاقَ قَالَ لِلنَّبِيِّ ﷺ ذَلِكَ، وَفِي خَبَرِ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ أَنَّ طَلْحَةَ بْنَ عُبَيْدِ اللهِ قَالَ لَهُ ذَلِكَ، وَلَيْسَ بَيْنَ هَذِهِ الْأَحَادِيثِ تَضَادٌّ وَلَا تَهَاتُرٌ، وَذَلِكَ أَنَّ خَبَرَ ذِي الْيَدَيْنِ: سَلَّمَ النَّبِيُّ ﷺ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ أَوِ الْعَصْرِ، وَخَبَرَ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ: أَنَّهُ سَلَّمَ مِنَ الرَّكْعَةِ الثَّالِثَةِ مِنْ صَلَاةِ الظُّهْرِ أَوِ الْعَصْرِ، وَخَبَرَ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُدَيْجٍ: أَنَّهُ سَلَّمَ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ مِنْ صَلَاةِ الْمَغْرِبِ، فَدَلَّ مِمَّا وَصَفْنَا عَلَى أَنَّهَا ثَلَاثَةُ أَحْوَالٍ مُتَبَايِنَةٍ فِي ثَلَاثِ صَلَوَاتٍ لَا فِي صَلَاةٍ وَاحِدَةٍ»

Ebû Hâtim der ki: "Bu üç haber, ilmi derinliğe sahip olmayan kişiye birbiriyle çelişkili izlenimi verebilir. Çünkü Ebû Hureyre'nin rivayetine göre Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) bunu söyleyen kişi Zu'l-Yedeyn'dir. İmrân b. Husayn'ın rivayetinde ise bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) söyleyen kişi Hirbâk olarak zikredilmiştir. Muâviye b. Hudeyc'in rivayetine göre ise bunu diyen kişi Talha b. Ubeydillah'tır. Ancak bu üç rivayet arasında herhangi bir çelişki ve tutarsızlık bulunmamaktadır. Zira Zu'l-Yedeyn haberine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ya da ikindi namazının ikinci rekatında selam vermiştir. İmrân b. Husayn'ın haberine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle veya ikindi namazının üçüncü rekatında selam vermiştir. Muâviye b. Hudeyc'in haberine göre ise Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) akşam namazının ikinci rekatında selam vermiştir. Bu da dediğimiz gibi bu haberlerin tek bir namaz konusunda değil üç farklı namaz konusunda olduğunu göstermektedir."

ذِكْرُ وَصْفِ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ لِلْقَائِمِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ سَاهِيًا

İkinci Rekatta Oturmayıp Unutarak Kalkan Kimsenin Yapacağı Sehiv Secdesi

٢٦٧٦ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنِ الْأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللهِ بْنِ مَالِكِ بْنِ بُحَيْنَةَ، قَالَ: «صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ الظُّهْرَ، فَقَامَ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا كَانَ فِي آخِرِ صَلَاتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ» [٥: ١٨]

2676- Abdullah b. Mâlik b. Buhayne der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize öğle namazını kıldırırken oturması gereken yerde kalktı. Namaz sonunda henüz oturmuşken iki secde etti".[1]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَلَى الْقَائِمِ مِنَ الرَّكْعَتَيْنِ سَاهِيًا إِتْمَامَ صَلَاتِهِ وَسَجْدَتَيِ السَّهْوِ قَبْلَ السَّلَامِ لَا بَعْدُ

İkinci Rekatta Oturmayı Unutarak Kalkan Kimsenin Namazını Tamamlaması ve Selamdan Sonra Değil Önce Sehiv Secdesi Yapması

٢٦٧٧ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، عَنِ ابْنِ بُحَيْنَةَ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَقَامَ النَّاسُ مَعَهُ، فَلَمَّا جَلَسَ فِي أَرْبَعٍ انْتَظَرَ النَّاسُ تَسْلِيمَهُ، كَبَّرَ ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ كَبَّرَ ثُمَّ سَجَدَ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ» [٥: ١٨]

2677- İbn Buhayne bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (namazı kıldırırken) ikinci rekatta oturması gerekirken oturmadan kalktı. Onunla birlikte cemaat de oturmadan kalktı. Dördüncü rekatta oturunca insanlar O'nun selam vermesini beklerken oturduğu yerde tekbir getirip secde yaptı, sonra yine tekbir getirip secde yaptı; ardından selam verdi."[1]

ذِكْرُ وَصْفِ هَذِهِ الصَّلَاةِ الَّتِي سَجَدَ فِيهَا ﷺ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ لِلْحَالِ الَّتِي وَصَفْنَاهَا قَبْلَ السَّلَامِ

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in Üstte Geçtiği Şekliyle Selamdan Önce Sehiv Secdesi Yaptığı Namazın Vasfı

٢٦٧٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ مَوْهَبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ هُرْمُزَ الْأَعْرَجِ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ الْأَسَدِيِّ حَلِيفِ بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ فِي صَلَاةِ الظُّهْرِ وَعَلَيْهِ جُلُوسٌ، فَلَمَّا أَتَمَّ صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، وَسَجَدَهُمَا النَّاسُ مَعَهُ مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ» [٥: ١٨]

2678- Abdulmuttalib oğullarının anlaşmalısı olan Abdullah b. Buhayne el-Esedî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını kılarken oturması gereken yerde kalkınca, namazın sonunda selam vermeden önce oturduğu

---

830; Bak hadis no: 1937.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 946); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Nesâî 3/34; Bak hadis no: 1935, 1936, 1937, 1938.

yerde iki secde yaptı. Cemaat ta unutulan oturuş yerine o (yanılma) secdeleri(ni) Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber yaptılar.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قِيَامَ الْمَرْءِ مِنَ الثِّنْتَيْنِ فِي صَلَاتِهِ سَاهِيًا لَا يُوجِبُ عَلَيْهِ غَيْرَ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ

Namazın İkinci Rekatında Oturmayı Unutarak Kalkan Kimseye Sehiv Secdesi Dışında Bir Şeyin Gerekmemesi

٢٦٧٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: سَمِعْتُ يَحْيَى بْنَ سَعِيدٍ الْأَنْصَارِيَّ، يَقُولُ: أَخْبَرَنِي عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجُ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ بُحَيْنَةَ أَخْبَرَهُ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَامَ فِي ثِنْتَيْنِ مِنَ الظُّهْرِ فَلَمْ يَجْلِسْ، فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ بَعْدَ ذَلِكَ» [٥: ١٨]

2679- Abdullah b. Buhayne'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazının ikinci rekatında oturmadan ayağa kalktı. Namazını bitirip iki sehiv secdesi yaptı ve sonra selâm verdi.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ هَذِهِ السُّنَّةَ تَفَرَّدَ بِهَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجُ

Bu Sünneti Rivayette Abdurrahman el-A'rec'in Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٦٨٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّغُولِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى الذُّهْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَهْبُ بْنُ جَرِيرٍ، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَعْرَجِ، وَابْنِ حِبَّانَ، عَنِ ابْنِ بُحَيْنَةَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى فَقَامَ فِي الشَّفْعِ الَّذِي يُرِيدُ أَنْ يَجْلِسَ، فَسَبَّحْنَا فَمَضَى، فَلَمَّا فَرَغَ مِنْ صَلَاتِهِ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ» [٥: ١٨]

2680- İbn Buhayne'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namaz kılarken oturması gerektiği halde ikinci rekatta ayağa kalktı. Biz Sübhânallah dedik. Ancak o namaza devam etti. Namazın sonuna gelince oturduğu yerde iki sehiv secdesi yaptı ve ardından selam verdi.[3]

---

[1] Bak hadis no: 1935.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 946); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahih. Bak hadis no: 1935.

[3] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2457); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 1935.

ذِكْرُ مَا يَعْمَلُ الْمَرْءُ إِذَا سَهَا فِي صَلَاتِهِ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى التَّحَرِّي

Namazda Unutan ve Sonra Doğrusunu Araştıran Kimse Ne Yapar?

٢٦٨١ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْقَطَّانُ بِالرَّقَّةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَكِيمُ بْنُ سَيْفٍ الرَّقِّيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ، عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى بِهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ، فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ ذَلِكَ، فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ» [٥: ١٨]

2681- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) onlara namazı beş rekât kıldırınca, kendisine bu durum söylendi. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kıbleye dönüp oturduğu yerde iki secde yaptı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ زَيْدِ بْنِ أَبِي أُنَيْسَةَ فِي هَذَا الْخَبَرِ: «صَلَّى بِهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ»، أَرَادَ بِهِ الظُّهْرَ خَمْسَ رَكَعَاتٍ

Üstte Zeyd b. Ebî Uneyse Rivayetinde Geçen "Onlara Beş Rekat Kıldırdı" Sözüyle Öğlenin Beş Rekat Kılınmasının Kastedilmesi

٢٦٨٢ - أَخْبَرَنَا زَكَرِيَّا بْنُ يَحْيَى السَّاجِيُّ بِالْبَصْرَةِ، حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، وَمُحَمَّدُ بْنُ مُثَنًّى، قَالَا: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْحَكَمِ، عَنْ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ عَلْقَمَةَ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ صَلَّى الظُّهْرَ خَمْسًا، فَقِيلَ: زِيدَ فِي الصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «وَمَا ذَاكَ؟» قَالَ: إِنَّكَ صَلَّيْتَ خَمْسًا، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَمَا سَلَّمَ [٥: ١٨]

2682- Abdullah (b. Mes'ûd)'un bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını beş rekât kılınca, kendisine: "Namaz arttırıldı mı? denildi. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne demek istiyorsunuz?"** diye sorduklarında: "Beş rekat kıldırdın" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) selam verdikten sonra iki secde yaptı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2658.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2658.

ذِكْرُ الْأَمْرِ الْمُجْمَلِ الَّذِي فَسَّرَتْهُ أَفْعَالُ الْمُصْطَفَى ﷺ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا قَبْلُ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Daha Önce Zikredilen Fiilleri İle Açıklanan Mücmel Emir

٢٦٨٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَسْمَاءَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمِّي جُوَيْرِيَةُ بْنُ أَسْمَاءَ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَنَسٍ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، أَنَّ أَبَا سَلَمَةَ بْنَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَهُ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ وَهُوَ فِي صَلَاتِهِ لِيُلْبِسَ عَلَيْهِ حَتَّى لَا يَدْرِيَ كَمْ صَلَّى، فَإِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ ذَلِكَ فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ» [٥: ١٨]

2683- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Biriniz namaza durduğu zaman şeytan gelip aklını karıştırır ve sonunda kaç rekat kıldığını bilemez hale gelir. Kişi böylesi bir duruma düştüğü zaman (namazın sonunda) oturmuşken iki sehiv secdesi yapsın."**[1]

٢٦٨٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ، وَأَبُو سَلَمَةَ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، وَأَبُو بَكْرِ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَارِثِ بْنِ هِشَامٍ، وَعُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الظُّهْرَ أَوِ الْعَصْرَ، فَسَلَّمَ فِي رَكْعَتَيْنِ مِنْ أَحَدِهِمَا، فَقَالَ لَهُ ذُو الشِّمَالَيْنِ بْنُ عَبْدِ عَمْرِو بْنِ نَضْلَةَ الْخُزَاعِيُّ حَلِيفُ بَنِي زُهْرَةَ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَمْ أَنْسَ، وَلَمْ تُقْصَرْ»، فَقَالَ ذُو الشِّمَالَيْنِ: كَانَ بَعْضُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ عَلَى النَّاسِ، وَقَالَ: «أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ» قَالُوا: نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَأَتَمَّ الصَّلَاةَ [٥: ١٧]

2684- Ebû Hureyre anlatıyor: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) öğle ya da ikindi namazını kıldırınca ikinci rekatta selam verdi. Zühre oğullarının anlaşmalısı Zu ş-Şimâleyn b. Abdi Amr b. Nadle el-Huzâî: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz mı kısaltıldı yoksa unuttun mu?" diye sordu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne unuttum, ne de kısaldı"** buyurunca Zu'ş-Şimâleyn: "Öyle bir şey oldu, ey Allah'ın Resûlü" dedi. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) insanlara dönerek: **"Zu'l-Yedeyn doğru mu söylüyor?"** buyurunca ashâb: "Ey Allah'ın Resûlü! Doğru

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 943); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/100; Buhârî 1232; Müslim 389/82; Ebû Dâvûd 1030; Nesâî 3/31.

söylüyor" dediler. Bunun üzerine Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp eksik kalan namazı tamamladı.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ إِتْمَامِ الصَّلَاةِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ فِي خَبَرِ يُونُسَ الْأَيْلِيِّ

Yûnus el-Eylî'nin Rivayetinde Zikredilen Namazı Tamamlama

٢٦٨٥ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنِ الزُّهْرِيِّ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، وَأَبِي بَكْرِ بْنِ سُلَيْمَانَ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الظُّهْرَ أَوِ الْعَصْرَ فَسَلَّمَ فِي الرَّكْعَتَيْنِ، فَقَالَ ذُو الشِّمَالَيْنِ بْنُ عَبْدِ عَمْرٍو وَكَانَ حَلِيفًا لِبَنِي زُهْرَةَ: أَخُفِّفَتِ الصَّلَاةُ، أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟» فَقَالُوا: صَدَقَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ، قَالَ: فَأَتَمَّ بِهِمُ الرَّكْعَتَيْنِ اللَّتَيْنِ نَقَصَهُمَا، ثُمَّ سَلَّمَ

قَالَ الزُّهْرِيُّ: «كَانَ هَذَا قَبْلَ بَدْرٍ، ثُمَّ اسْتَحْكَمَتِ الْأُمُورُ بَعْدُ» [٥: ١٧]

2685- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle veya ikindiyi kıldırırken yanlışlıkla iki rekat kıldırıp gitti. Zühre oğullarının anlaşmalısı olan Zu'ş-Şimâleyn b. Abdi Amr: "Namaz hafifletildi mi yoksa unuttun mu?" diye sorunca Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Zu'l-Yedeyn ne diyor?"** buyurdu. Sahabe: "Doğru söylüyor, ey Allah'ın Resûlü!" karşılığını verince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) eksik kıldığı iki rekatı onlara kıldırdı.

Zührî der ki: Bu olay Bedir'den önce olmuştur. Daha sonra namazda konuşmamakla ilgili hüküm konulmuştur.[2]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ أَتَمَّ صَلَاتَهُ الَّتِي وَصَفْنَاهَا بِسَجْدَتَيِ السَّهْوِ بَعْدَ السَّلَامِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) Vasfedildiği Gibi Selamdan Sonra İki Sehiv Secdesiyle Namazını Tamamlaması

٢٦٨٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ أَيُّوبَ بْنِ أَبِي تَمِيمَةَ السَّخْتِيَانِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِيرِينَ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2252.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2252.

انْصَرَفَ مِنَ اثْنَتَيْنِ، فَقَالَ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَصَدَقَ ذُو الْيَدَيْنِ» فَقَالَ النَّاسُ: نَعَمْ، فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فَصَلَّى اثْنَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ كَبَّرَ فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ أَوْ أَطْوَلَ. ثُمَّ رَفَعَ [٥: ١٧]

2686- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) (dört rekatlı bir namazda) iki rekatta selam verince Zu'l-Yedeyn: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz mı kısaldı, yoksa sen mi unuttun?" dedi. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate **"Zu'l-Yedeyn doğru mu söylüyor?"** diye sordu. Cemaat: "Evet!" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) kalktı, iki rekat daha kıldırıp selam verdi. Sonra tekbir getirip normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde yaptı. Sonra başını kaldırdı. Sonra bir daha tekbir getirip secdeye gitti. Normal secdeleri gibi veya biraz daha uzun olacak şekilde bir secde daha yaptıktan sonra başını kaldırdı.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ لَمْ يَشْهَدْ هَذِهِ الصَّلَاةَ مَعَ الْمُصْطَفَى ﷺ

Ebû Hureyre'nin Mustafa (sallallahu aleyhi vesellem) İle Bu Namazda Bulunmadığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٦٨٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِكْرِمَةُ بْنُ عَمَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا ضَمْضَمُ بْنُ جَوْسٍ الْهِفَّانِيُّ، قَالَ لِي أَبُو هُرَيْرَةَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِحْدَى صَلَاتَيِ الْعَشِيِّ، فَلَمْ يُصَلِّ بِنَا إِلَّا رَكْعَتَيْنِ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ: ذُو الْيَدَيْنِ مِنْ خُزَاعَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ أَمْ نَسِيتَ؟ فَقَالَ: «كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ»، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّمَا صَلَّيْتَ بِنَا رَكْعَتَيْنِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَا يَقُولُ ذُو الْيَدَيْنِ؟» وَأَقْبَلَ عَلَى الْقَوْمِ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لَمْ تُصَلِّ بِنَا إِلَّا رَكْعَتَيْنِ، فَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ فَاسْتَقْبَلَ الْقِبْلَةَ فَصَلَّى الرَّكْعَتَيْنِ الْبَاقِيَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ. [٥: ١٧]

2687- Ebû Hureyre anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize öğle ya da ikindi namazını kıldırıyordu. Bize sadece iki rekât kıldırdı (ve selam verdi).

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 924); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/93; Buhârî 714; Ebû Dâvûd 1009; Tirmizî 399; Nesâî 3/22; Bak hadis no: 2255.

Bunun üzerine Huzâa kabilesinden Zü'l-Yedeyn isimli bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz mı kısaltıldı yoksa unuttun mu?" diye sordu. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bunlardan hiçbiri olmadı"** cevabını verdi. Zü'l-Yedeyn: "Ey Allah'ın Resûlü! Bize iki rekat kıldırdın" deyince Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate dönerek: **"Zü'l-Yedeyn doğru mu söylüyor?"** diye sordu. İnsanlar: "Ey Allah'ın Resûlü! Bize sadece iki rekat kıldırdın" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) kalkıp kıbleye dönerek namazın geri kalan iki rekatı kıldırdı. Ardından oturduğu yerden selam verdikten sonra iki kere sehiv secdesi yaptı.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِأَنَّ أَبَا هُرَيْرَةَ شَاهَدَ هَذِهِ الصَّلَاةَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ

Ebû Hureyre'nin Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) İle Bu Namazda Bulunduğunu Belirten İkinci Haber

٢٦٨٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الرَّبِيعِ الزَّهْرَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: صَلَّى بِنَا رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِحْدَى صَلَاتَيِ الْعَشِيِّ - إِمَّا قَالَ: الظُّهْرَ، وَإِمَّا قَالَ: الْعَصْرَ، قَالَ: وَأَكْبَرُ ظَنِّي أَنَّهَا الْعَصْرُ - فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، وَتَقَدَّمَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ الْمَسْجِدِ، فَوَضَعَ يَدَيْهِ عَلَيْهَا، إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى، وَخَرَجَ سَرَعَانُ النَّاسِ فَجَعَلُوا يَقُولُونَ: قُصِرَتِ الصَّلَاةُ، وَفِي الْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا، فَهَابَا أَنْ يَسْأَلَا رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ ذُو الْيَدَيْنِ: أَقُصِرَتِ الصَّلَاةُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمْ نَسِيتَ؟ قَالَ: «مَا قُصِرَتِ الصَّلَاةُ، وَلَا نَسِيتُ»، قَالَ: بَلْ نَسِيتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «أَكَذَلِكَ؟» قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: فَرَجَعَ فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ سَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، فَأَطَالَ نَحْوًا مِنْ سُجُودِهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، ثُمَّ سَجَدَ الثَّانِيَةَ، فَأَطَالَ نَحْوًا مِنْ سُجُودِهِ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَقِيلَ لِمُحَمَّدٍ: ثُمَّ سَلَّمَ؟ قَالَ: لَمْ أَحْفَظْ ذَلِكَ مِنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَأُنْبِئْتُ أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ قَالَ: ثُمَّ سَلَّمَ، [٥: ١٧]

2688- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bize aşiyy namazlarından olan öğle veya ikindi namazlarından birini -büyük ihtimal ikindi namazıydı- kıldırırken ikinci rekattan sonra selam verdi. Sonra Mescid'in ön tarafına gitti ve oradaki bir kütüğe yaslanıp bir elini diğerinin üzerine koydu. Mescid'den erken çıkanlar: "Namazda kısalma mı oldu?" demeye başladılar.

---

[1] Ebû Hureyre (Sahîh Ebî Dâvud 931); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ebû Dâvûd 1016; Nesâî 3/66.

Cemaatin içinde Ebu Bekr ve Ömer de vardı, ancak bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormaya çekindiler.

Zu'l-Yedeyn adlı bir adam: "Ey Allah'ın Resûlü! Namaz mı kısaldı, yoksa unuttun mu?" deyince, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Ne namaz kısaldı, ne de ben unuttum"** buyurdu. Zu'l-Yedeyn: "Bilakis unuttun, ey Allah'ın Resûlü!" deyince Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) cemaate: **"Böyle mi oldu?"** diye sordu. Cemaat: "Evet" deyince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yerine dönüp bize iki rekat daha kıldırıp selam verdi. Sonra önceki secdesi gibi aynı uzunlukta iki secde yaptı. Sonra başını kaldırıp önceki secdesi ile aynı uzunlukta ikinci secdesini yaptı. Sonra başını kaldırdı.

Muhammed (b. Sîrîn)'e: "Sonra selam verdi mi?" diye sorulunca: "Bunu Ebû Hureyre'den ezberlemedim. Ancak bana ulaştığına göre İmrân b. Husayn «sonra selam verdi» demiştir" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَخْبَارُ ذِي الْيَدَيْنِ مَعْنَاهَا: أَنَّ الْمُصْطَفَى ﷺ تَكَلَّمَ فِي صَلَاتِهِ عَلَى أَنَّ الصَّلَاةَ قَدْ تَمَّتْ لَهُ، وَأَنَّهُ قَدْ أَدَّى فَرْضَهُ الَّذِي عَلَيْهِ، وَذُو الْيَدَيْنِ قَدْ تَوَهَّمَ أَنَّ الصَّلَاةَ قَدْ رُدَّتْ إِلَى الْفَرِيضَةِ الْأُولَى، فَتَكَلَّمَ عَلَى أَنَّهُ فِي غَيْرِ الصَّلَاةِ، وَأَنَّ صَلَاتَهُ قَدْ تَمَّتْ، فَلَمَّا اسْتَثْبَتَ ﷺ أَصْحَابَهُ، كَانَ مِنَ اسْتِثْبَاتِهِ عَلَى يَقِينٍ أَنَّهُ قَدْ أَتَمَّ صَلَاتَهُ.

وَأَمَّا جَوَابُ الصَّحَابَةِ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ لَهُ أَنْ: نَعَمْ، فَكَانَ الْوَاجِبُ عَلَيْهِمْ أَنْ يُجِيبُوهُ، وَإِنْ كَانُوا فِي نَفْسِ الصَّلَاةِ، لِقَوْلِ اللَّهِ ﷻ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ﴾، فَأَمَّا الْيَوْمَ، فَقَدِ انْقَطَعَ الْوَحْيُ، وَأُقِرَّتِ الْفَرَائِضُ، فَإِنْ تَكَلَّمَ الْإِمَامُ وَعِنْدَهُ أَنَّ الصَّلَاةَ قَدْ تَمَّتْ بَعْدَ السَّلَامِ لَمْ تَبْطُلْ صَلَاتُهُ، وَإِنْ سَأَلَ الْمَأْمُومِينَ فَأَجَابُوهُ بَطَلَتْ صَلَاتُهُمْ، وَإِنْ سَأَلَ بَعْضَ الْمَأْمُومِينَ الْإِمَامَ عَنْ ذَلِكَ، بَطَلَتْ صَلَاتُهُ لِاسْتِحْكَامِ الْفَرَائِضِ، وَانْقِطَاعِ الْوَحْيِ، وَالْعِلَّةُ فِي سَهْوِ النَّبِيِّ ﷺ فِي صَلَاتِهِ أَنَّهُ ﷺ بُعِثَ مُعَلِّمًا قَوْلًا وَفِعْلًا، فَكَانَتِ الْحَالُ تَطْرَأُ عَلَيْهِ فِي بَعْضِ الْأَحْوَالِ، وَالْقَصْدُ فِيهِ إِعْلَامُ الْأُمَّةِ مَا يَجِبُ عَلَيْهِمْ عِنْدَ حُدُوثِ تِلْكَ الْحَالَةِ بِهِمْ بَعْدَهُ ﷺ»

Ebû Hâtim der ki: Zu'l-Yedeyn konusunda gelen haberlerin anlamı şudur: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) namazı tamamladığını, sorumlu olduğu farzı yerine getirdiğini düşünerek konuşmuştur. Zu'l-Yeden de bu durum karşısında

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 573/98; Ebû Dâvûd 1008; Bak hadis no: 2256.

namazın farz kılındığı ilk haline, yani iki rekata tekrar döndürüldüğünü zannetmiş, bu zannı üzerinden namazın tamamlandığını ve namaz dışında olduğunu düşünerek Resûlullah'la (sallallahu aleyhi vesellem) muhatap olmuştur. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Zu'l-Yedeyn'in söylediği durumu ashâbına sorduğunda namazı tamamladığını düşünüyor ve bu kanaati taşıyordu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sorusuna karşılık cemaatin "Evet" demesine gelince, namazda olsalar dahi ona cevap vermeleri gerektiği için sorusuna karşılık vermişlerdir. Zira Yüce Allah: **"Ey inananlar! Allah ve Peygamber, sizi, hayat verecek şeye çağırdığı zaman icabet edin"** (Enfâl 24) buyurmaktadır.

Günümüze gelince, bugün artık vahiy kesilmiş ve farzlar da net bir şekilde ortaya konulmuştur. Bu bakımdan imam namazı bitirdiği kanaatini taşıyarak selam verdikten sonra konuşursa namazı bozulmaz. Ancak cemaate soru sorar da cemaat sorusuna karşılık verirse namazları bozulur. Cemaatten bazıları durumu imama soracak olsalar imamın da namazı bozulur. Çünkü artık farzlar bellidir ve vahiy de kesilmiştir.

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) bu şekilde dalıp da namazda yanılmasına gelince, Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) sözlü ve fiili olarak ümmetine bir öğretmen olarak gönderilmiştir. Bazı zamanlarda böylesi durumlara maruz kalsa da bunun amacı kendisinden sonra böylesi durumlarda ümmetinin ne yapması gerektiğini onlara öğretmektir.

ذِكْرُ تَسْمِيَةِ الْمُصْطَفَى ﷺ سَجْدَتَيِ السَّهْوِ الْمُرْغِمَتَيْنِ

Mustafa'nın (sallallahu aleyhi vesellem) İki Sehiv Secdesini "Burnu Yerde Sürtücü" Şeklinde İsimlendirmesi

٢٦٨٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ أَبِي رِزْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفَضْلُ بْنُ مُوسَى، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَمَّى سَجْدَتَيِ السَّهْوِ الْمُرْغِمَتَيْنِ» [٥: ١٨]

2689- Abdullah b. Abbâs bildiriyor: Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem), iki yanılma secdesini; **"rezil edici/burnu yerde sürtücü"** diye isimlendirmiştir.[1]

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 940). Bak hadis no: 2655.

بَابُ الْمُسَافِرِ

Bâb: Yolcu

٢٦٩٠ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ الْقُرَشِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْعَلَاءِ بْنِ زَبْرٍ، أَنَّهُ سَمِعَ مُسْلِمَ بْنَ مِشْكَمٍ أَبَا عُبَيْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: حَدَّثَنَا أَبُو ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيُّ، قَالَ: كَانَ النَّاسُ إِذَا نَزَلُوا مَنْزِلًا تَفَرَّقُوا فِي الشِّعَابِ وَالْأَوْدِيَةِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ تَفَرُّقَكُمْ فِي هَذِهِ الشِّعَابِ وَالْأَوْدِيَةِ إِنَّمَا ذَلِكُمْ مِنَ الشَّيْطَانِ»، قَالَ: فَلَمْ يَنْزِلُوا بَعْدُ مَنْزِلًا إِلَّا انْضَمَّ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ حَتَّى لَوْ بُسِطَ عَلَيْهِمْ ثَوْبٌ لَعَمَّهُمْ [٢: ٥٦]

2690- Ebû Sa'lebe el-Huşenî der ki: Müslümanlar konaklayacakları yere indikleri zaman yollara ve vadilere dağılırlardı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Sizlerin yollara ve vadilere dağılmanız şeytandandır"** buyurdu. Bundan sonra bir yerde konakladıkları vakit birbirlerinin yanına dizilirlerdi. Öyle ki, üzerlerine bir örtü yaysan hepsi örtünün altında kalırdı, diyebilirsin.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ نَفَى جَوَازَ التَّزَوُّدِ لِلْأَسْفَارِ

Yolculuklar İçin Azık Hazırlamanın Caiz Olmadığını Söyleyenlerin Kavlini Çürüten Haber

٢٦٩١ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُمَرَ بْنِ يُوسُفَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُبَارَكِ الْمُخَرِّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شَبَابَةُ، قَالَ: حَدَّثَنِي وَرْقَاءُ، عَنْ عَمْرِو بْنِ دِينَارٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: «كَانُوا يَحُجُّونَ وَلَا يَتَزَوَّدُونَ»، فَأَنْزَلَ اللَّهُ: ﴿وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى﴾ [٤: ٢٧]

2691- İbn Abbâs der ki: Azık edinmeden hac yaparlardı. Bunun üzerine: ***"Kendinize azık edinin, şüphe yok ki azığın en iyisi Allah korkusudur"*** (Bakara 197) âyeti nazil oldu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2363); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 4/193; Ebû Dâvûd 2628.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Buhârî 1523; Ebû Dâvûd 1730.

ذِكْرُ مَا يَدْعُو الْمَرْءُ بِهِ لِأَخِيهِ إِذَا عَزَمَ عَلَى سَفَرٍ يُرِيدُ الْخُرُوجَ فِيهِ

Kişinin Yolculuğa Çıkmak İsteyen (Din) Kardeşine Yapacağı Dua

٢٦٩٢ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، أَخْبَرَنِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، أَنَّ سَعِيدًا الْمَقْبُرِيَّ حَدَّثَهُ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَجُلًا جَاءَهُ وَهُوَ يُرِيدُ سَفَرًا، فَسَلَّمَ عَلَيْهِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالتَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ»، حَتَّى إِذَا أَدْبَرَ الرَّجُلُ قَالَ: «اللَّهُمَّ ازْوِ لَهُ الْأَرْضَ، وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ» [٥: ١٢]

2692- Ebû Hureyre bildiriyor: Yolculuğa çıkmak isteyen adamın biri selam verince Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Allah'a karşı takvalı olmanı ve her yüksek yere çıktığında tekbir getirmeni tavsiye ediyorum"** buyurdu. Adam dönüp giderken, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allahım! Yolunu kısa, yolculuğunu rahat/ kolay kıl"** diye dua etti.[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ لِأَخِيهِ عِنْدَ الْوَدَاعِ فَيَحْفَظُهُ اللَّهُ فِي سَفَرِهِ

Kişinin Vedalaşırken (Din) Kardeşini Yolculukta Allah'ın Korumasında Olması Yönünde Yapacağı Dua

٢٦٩٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الدَّغُولِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو زُرْعَةَ الرَّازِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَائِذٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْهَيْثَمُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُطْعِمُ بْنُ الْمِقْدَامِ، عَنْ مُجَاهِدٍ، قَالَ: خَرَجْتُ إِلَى الْعِرَاقِ أَنَا وَرَجُلٌ مَعِي، فَشَيَّعَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، فَلَمَّا أَرَادَ أَنْ يُفَارِقَنَا، قَالَ: إِنَّهُ لَيْسَ مَعِي شَيْءٌ أُعْطِيكُمَا، وَلَكِنْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ يَقُولُ: «إِذَا اسْتَوْدَعَ اللَّهَ شَيْئًا حَفِظَهُ، وَإِنِّي أَسْتَوْدِعُ اللَّهَ دِينَكُمَا وَأَمَانَتَكُمَا، وَخَوَاتِيمَ عَمَلِكُمَا» [١: ٢]

2693- Mücâhid der ki: Bir kişiyle birlikte Irak'a gittik. Bu arada Abdullah b. Ömer ile vedalaştık. Bizden ayrılacağı zaman şöyle dedi: "Size verecek bir şeyim yok. Ama Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Kişi Allah'a bir şey emanet ederse Allah onu korur. Ben de dininizi, emanet bıraktıklarınızı ve işlerinizin sonunu Allah'a emânet ediyorum."**[2]

---

[1] Elbânî: Hasen (es-Silsiletu's-sahîha 1730); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/352; Tirmizî 3445; İbn Mâce 2771; Bak hadis no: 2702.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 14); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/7; Tirmizî 3442, 3443; İbn Mâce 2826.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّسْمِيَةِ لِمَنْ أَرَادَ رُكُوبَ الْإِبِلِ لِيُنَفِّرَ الشَّيَاطِينَ عَنْ ظُهُورِهَا بِهَا

Deveye Binmek İsteyenin Sırtındaki Şeytanları Ürkütüp Kaçırmak İçin Besmele Çekmenin Emredilmesi

٢٦٩٤ - أَخْبَرَنَا ابْنُ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، أَنَّ مُحَمَّدَ بْنَ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيَّ حَدَّثَهُ، أَنَّ أَبَاهُ حَمْزَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «عَلَى ظَهْرِ كُلِّ بَعِيرٍ شَيْطَانٌ، فَإِذَا رَكِبْتُمُوهَا فَسَمُّوا اللَّهَ، وَلَا تَقْصُرُوا عَنْ حَاجَاتِكُمْ» [١: ٩٥]

2694- Muhammed b. Hamza b. Amr el-Eslemî, babası Hamza'dan, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu bildirir: **"Her devenin sırtında bir şeytan vardır. Onlara bineceğiniz zaman Besmele çekiniz. (Deveden) alabileceğiniz yararlardan da geri kalmayınız."**[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الرَّجُلُ عِنْدَ الرُّكُوبِ لِسَفَرٍ يُرِيدُ الْخُرُوجَ فِيهِ

Yolculuğa Çıkmak İsteyen Kişi Bineğe Binerken Ne Söyler?

٢٦٩٥ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ أَبِي الزُّبَيْرِ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْبَارِقِيِّ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا سَافَرَ فَرَكِبَ رَاحِلَتَهُ كَبَّرَ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾، يَقْرَأُ الْآيَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِي سَفَرِي هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَ، وَاطْوِ لَنَا الْأَرْضَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ اصْحَبْنَا فِي سَفَرِنَا فَاخْلُفْنَا فِي أَهْلِنَا»، وَكَانَ إِذَا رَجَعَ قَالَ: «آيِبُونَ تَائِبُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» [٥: ١٢]

2695- Abdullah b. Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuğa çıkmak üzere bineğinin sırtına binince üç defa tekbir getirip: ***"Bunu hizmetimize veren Allah'ın şanı yücedir. Bunlara bizim gücümüz yetmezdi. Şüphesiz biz Rabbimize döneceğiz"*** (Zuhruf 13) âyetlerini okuyup şöyle dua ederdi: **"Allahım! Bu yolculuğumuzda senden iyilik yapmayı, takvalı olmayı ve razı olacağın amellerde bulunmayı diliyoruz. Allahım! Bu yolculuğumuzu bize kolaylaştır. Yeryüzünü bizim için dür (yolları kısalt).**

---

[1] Elbânî: Hasen sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 1704.

Allahım! Yolculuğumuzda yoldaşımız, geride kalan ailemize de vekilimiz sensin. Allahım! Bu yolculuğumuzda bize yoldaş, geride kalan ailemize de vekil ol." Ailesinin yanına döndüğü zaman ise: **"Allah'a döner, ona tövbe eder, ona kullukta bulunur ve sadece Rabbimize hamdederiz"** derdi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ خَبَرَ أَبِي الزُّبَيْرِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ تَفَرَّدَ بِهِ حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ

Üstte Zikredilen Hadisi Ebu'z-Zübeyr'den Rivayette Hammâd b. Seleme'nin Tek Kaldığını İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٦٩٦ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ دَاوُدَ أَبُو الرَّبِيعِ، حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، أَنَّ أَبَا الزُّبَيْرِ أَخْبَرَهُ، أَنَّ عَلِيًّا الْأَسَدِيَّ أَخْبَرَهُ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عُمَرَ عَلَّمَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا اسْتَوَى عَلَى بَعِيرِهِ خَارِجًا إِلَى سَفَرٍ كَبَّرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ ، «اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى، وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى، اللَّهُمَّ هَوِّنْ عَلَيْنَا سَفَرَنَا هَذَا، وَاطْوِ عَنَّا بُعْدَهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ، وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْأَهْلِ وَالْمَالِ وَالْوَلَدِ»، فَإِذَا رَجَعَ قَالَهُنَّ، وَزَادَ فِيهِنَّ: «آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» [٥: ١٢]

2696- İbn Ömer bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuğa çıkmak üzere bineğinin sırtına binince üç defa tekbir getirir ve: *"Bunu bizim hizmetimize vereni tesbih ederim. O lutfetmeseydi biz buna güç yetiremezdik. Şüphesiz sonunda Rabbimize döneceğiz"* (Zuhruf 13) dedikten sonra şöyle dua ederdi: **"Allahım! Bu yolculuğumuzda senden iyilik yapmayı, takvalı olmayı ve razı olacağın amellerde bulunmayı diliyoruz. Allahım! Bu yolculuğumuzu bize kolaylaştır. Uzun yolları kısa eyle. Allahım! Yolculuğumuzda yoldaşımız, geride kalan ailemize de vekilimiz sensin. Allahım! Zorluklarla dolu bir yolculuktan, üzücü bir manzaradan, mallarımıza ve ailemizin yanına da kötü bir dönüşten sana sığınırız."** Yolculuk dönüşü de

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2339); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/144; Tirmizî 3447; Darimî 2/285; Bak hadis no: 2696.

aynı duayı yapar ve şunları eklerdi: **"Allah'a döner, ona tövbe eder, ona kullukta bulunur ve sadece Rabbimize hamdederiz."**[1]

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمَرْءِ أَنْ يَزِيدَ فِي هَذَا الدُّعَاءِ كَلِمَاتٍ أُخَرَ

Kişinin Bu Duanın Sözlerine Başka Şeyler Eklemesinin Mubahlığı

٢٦٩٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ عُثْمَانَ بْنِ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، حَدَّثَنَا أَبُو نَوْفَلٍ عَلِيُّ بْنُ سُلَيْمَانَ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ السَّبِيعِيِّ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ الْأَسَدِيِّ، قَالَ: رَكِبَ عَلِيٌّ دَابَّةً، فَقَالَ: «بِسْمِ اللَّهِ»، فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَيْهَا، قَالَ: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنَا، وَحَمَلَنَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ، وَرَزَقَنَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ، وَفَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَهُ تَفْضِيلًا: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾»، ثُمَّ كَبَّرَ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرُكَ»، ثُمَّ قَالَ: «فَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ مِثْلَ هَذَا، وَأَنَا رِدْفُهُ» [٥: ١٢]

2697- Ali b. Rabîa el-Esedî der ki: Hz. Ali ata binerken: "Bismillah" dedi ve bindi. Hayvanın sırtına oturduktan sonra da: "Bize ikramda bulunup da bizleri bineklerle karada ve denizde taşıyan, bize güzel rızıklarından verip bızı yarattıklarının çoğundan daha üstün kılan Allah'a hamd olsun. ***«Bunu bizim hizmetimize vereni tesbih ve takdis ederiz, yoksa biz bunlara güç yetiremezdik. Biz şüphesiz Rabbimize döneceğiz»***" (Zuhruf 13) dedi. Üç defa tekbir getirdikten sonra: "Allahım! Beni bağışla ki senden başka günahları kimse bağışlayamaz" diye dua etti. Sonra da şöyle dedi: "Bineğinin terkine bindiğim bir sırada Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) de bu şekilde yapmıştı."[2]

ذِكْرُ مَا يَحْمَدُ الْعَبْدُ رَبَّهُ جَلَّ وَعَلَا عِنْدَ الرُّكُوبِ لِسَفَرٍ يُرِيدُهُ

Yolculuğa Çıkmak İsteyen Kulun Bineğe Binerken Rabbine Hamd Etmesi

٢٦٩٨ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعَةَ، قَالَ: شَهِدْتُ عَلِيًّا أُتِيَ بِدَابَّةٍ لِيَرْكَبَهَا، فَلَمَّا

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2340); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 2/150; Müslim 1342; Ebû Dâvûd 2599; Bak hadis no: 2695.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2342); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2698.

وَضَعَ رِجْلَهُ فِي الرِّكَابِ، قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ، فَلَمَّا اسْتَوَى عَلَى ظَهْرِهِ، قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: ﴿سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ﴾ إِلَى قَوْلِهِ: ﴿وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ﴾ ، ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ ثَلَاثًا، اللَّهُ أَكْبَرُ ثَلَاثًا، سُبْحَانَكَ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، ثُمَّ ضَحِكَ، قُلْتُ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ ضَحِكْتَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ؟ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ صَنَعَ كَمَا صَنَعْتُ ثُمَّ ضَحِكَ، فَقُلْتُ: مِنْ أَيِّ شَيْءٍ ضَحِكْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «إِنَّ رَبَّكَ لَيَعْجَبُ مِنْ عَبْدِهِ إِذَا قَالَ: رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، قَالَ: عَلِمَ عَبْدِي أَنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ غَيْرِي» [٥: ١٢]

2698- Ali b. Rabîa der ki: Hz. Ali'ye, binmek için bir hayvan getirildiğine şahit oldum. Binmek için ayağını üzengiye koyduğu zaman: "Bismillah" dedi. Hayvanın sırtına oturduktan sonra da üç defa: "el-Hamdü lillah" dedi ve: ***"Bunları buyruğumuza veren ne yücedir; zaten bizim takatimiz bunlara yetmezdi; şüphesiz Rabbimize döneceğiz"*** (Zuhruf 13) âyetlerini okudu. Sonra üç defa: "el-Hamdü lillah", üç defa da: "Allahu Ekber" deyip şöyle devam etti: "Seni bütün eksikliklerden tenzih ederim. Ben kendime zulmettim beni bağışla ki, senden başka günahları kimse bağışlayamaz." Sonra güldü. Ben: "Ey müminlerin emiri! Neden güldün?" diye sorduğumda şu karşılığı verdi:

Hz. Peygamber'in de (sallallahu aleyhi vesellem) benim yaptığım gibi yaptığını sonra da güldüğünü gördüm. Ben de: "Niçin güldünüz, ey Allah'ın Resûlü!" diye sorduğumda: **"Yüce Allah, kulun: «Rabbim günahlarımı bağışla» demesinden hoşlanır. Çünkü kendisinden başka kimsenin günahları bağışlayamayacağını bilir"** cevabını verdi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ دَعْوَةَ الْمُسَافِرِ لَا تُرَدُّ مَا دَامَ فِي سَفَرِهِ

Yolculuğu Süresince Yolcunun Yaptığı Duanın Geri Çevrilmemesi

٢٦٩٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سُلَيْمَانَ بْنِ فَارِسٍ، حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عِيسَى الْبِسْطَامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الصَّمَدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامٌ الدَّسْتُوَائِيُّ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ قَالَ: «ثَلَاثُ دَعَوَاتٍ مُسْتَجَابَاتٌ لَا شَكَّ فِيهِنَّ: دَعْوَةُ الْمَظْلُومِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ، وَدَعْوَةُ الْوَالِدِ عَلَى وَلَدِهِ» [١: ٢]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2342); Şuayb: Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahih. Ahmed 1/97; Ebû Dâvûd 2602; Tirmizî 3446; Bak hadis no: 2697.

2699- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Üç dua kuşkusuz kabul edilir: Mazlumun duası, yolcunun duası ve babanın oğluna yaptığı dua."**[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «اسْمُ أَبِي جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ»

Ebû Hâtim der ki: Ebû Câfer'in ismi, Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn b. Ali b. Ebî Tâlib'dir.

ذِكْرُ الشَّيْءِ الَّذِي إِذَا قَالَ الْمُسَافِرُ فِي مَنْزِلِهِ أَمِنَ الضَّرَرَ فِي كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْهُ

Yolcunun Konakladığı Yerde Söylediğinde Oradan Ayrılana Dek Her Türlü Zarardan Emin Olacağı Sözler

٢٧٠٠- أَخْبَرَنَا ابْنُ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، أَنَّ يَزِيدَ بْنَ أَبِي حَبِيبٍ، وَالْحَارِثَ بْنَ يَعْقُوبَ حَدَّثَاهُ، عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، عَنْ بُسْرِ بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ، عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ السُّلَمِيَّةِ، أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «إِذَا نَزَلَ أَحَدُكُمْ مَنْزِلًا فَلْيَقُلْ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْهُ» [١ : ٢]

2700- Havle binti Hakîm es-Sülemiyye der ki: Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Biriniz bir yerde konaklayacağı zaman: «Yüce Allah'ın yarattıklarının şerrinden Allah'ın tam olan kelimelerine sığınırım» desin, oradan ayrılana dek kendisine hiçbir şey zarar vermez."**[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «يَعْقُوبُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ هُوَ أَخُو بُكَيْرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، وَالْحَارِثُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْأَشَجِّ، وَالْحَارِثُ بْنُ يَعْقُوبَ هُوَ وَالِدُ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ مِصْرِيٌّ»

Ebû Hâtim der ki: Yâkûb b. Abdillah, Bukeyr b. Abdillah b. el-Eşecc'in kardeşidir. Hâris b. Yâkûb ise Mısırlı Amr b. el-Hâris'in babasıdır.

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1374); Şuayb: İsnâdı hasendir. Ahmed 2/258; Ebû Dâvûd 1536; Tirmizî 1905; İbn Mâce 3862.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Muvattâ 2/978; Ahmed 6/377; Müslim 2708/55; Tirmizî 3437; İbn Mâce 3547; Darimî 2/287.

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمُسَافِرُ إِذَا أَسْحَرَ فِي سَفَرٍ

Yolculuktaki Yolcunun Seher Vakti Yapacağı Dua

٢٧٠١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الطَّاهِرِ بْنُ السَّرْحِ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي سُلَيْمَانُ بْنُ بِلَالٍ، عَنْ سُهَيْلٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، أَنَّهُ كَانَ إِذَا سَافَرَ وَجَاءَ سَحَرًا يَقُولُ: «سَمِعَ سَامِعٌ بِحَمْدِ اللَّهِ وَحُسْنِ بَلَائِهِ، رَبَّنَا صَاحِبْنَا، فَأَفْضِلْ عَلَيْنَا عَائِذٌ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ» [١ : ٢]

2701- Ebû Hureyre bildiriyor: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuktayken seher vakti olduğunda şöyle dua ederdi: **"Bizi en güzel bir şekilde imtihana tâbi tutmasından dolayı Yüce Allah'a hamd etmemizi dinleyen dinlesin. Rabbimiz! Yolculuğumuzda bize yoldaş ol ve nimetlerinden bizlere bolca ihsan et. Cehennem ateşinden Yüce Allah'a sığınırım."**[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالتَّكْبِيرِ لِلَّهِ جَلَّ وَعَلَا عَلَى كُلِّ شَرَفٍ لِلْمُسَافِرِ فِي سَفَرِهِ

Yolcunun Yolculuğunda Rastladığı Her Tepenin Üzerinde Tekbir Getirmesinin Emredilmesi

٢٧٠٢ - أَخْبَرَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ الْحَسَنِ الْعَطَّارُ بِالْبَصْرَةِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ الْحُسَيْنِ الْجَحْدَرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْفُضَيْلُ بْنُ سُلَيْمَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ سَفَرًا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَوْصِنِي، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ، وَالتَّكْبِيرِ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ»، فَلَمَّا وَلَّى الرَّجُلُ قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : «اللَّهُمَّ ازْوِ لَهُ الْأَرْضَ، وَهَوِّنْ عَلَيْهِ السَّفَرَ» [١ : ١٠٤]

2702- Ebû Hureyre der ki: Yolculuğa çıkmak isteyen bir adam Allah Resûlü'ne (sallallahu aleyhi vesellem) gelip: "Bana tavsiyede bulun" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ona: **"Allah'a karşı takvalı olmanı ve her yüksek yere geldiğinde tekbir getirmeni tavsiye ediyorum"** buyurdu. Adam dönüp gidince de: **"Allahım! Yeryüzünü altında dür ve yolculuğunu rahat kıl"** diye dua etti.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2638); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 2718; Ebû Dâvûd 5086.

[2] Elbânî: Hasen; Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2692.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِالْإِسْرَاعِ فِي السَّيْرِ عَلَى ذَوَاتِ الْأَرْبَعِ إِذَا سَافَرَ الْمَرْءُ فِي السَّنَةِ عَلَيْهَا

Çorak Topraklarda Yolculuk Yapanın Bineğini Hızlı Sürmesinin Emredilmesi

٢٧٠٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدُ بْنُ مُسَرْهَدٍ، حَدَّثَنَا خَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا سَافَرْتُمْ فِي الْخِصْبِ فَأَعْطُوا الْإِبِلَ حَقَّهَا، وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي السَّنَةِ فَأَسْرِعُوا السَّيْرَ عَلَيْهَا، وَإِذَا عَرَّسْتُمْ فَاجْتَنِبُوا الطَّرِيقَ، فَإِنَّهَا مَأْوَى الْهَوَامِّ» [١: ٧٨]

2703- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Verimli yerlerde yolculuk yaptığınız zaman develere (otlardan) haklarını veriniz. Çorak yerlerde yolculuk yaptığınız zaman da (oralarda) yürüyüşü hızlandırınız. Geceleyin mola vermek istediğinizde yolların kenarlarından kaçınınız. Çünkü yollar, geceleyin haşaratların/böceklerin barınak yeridir."**[1]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ سَفَرِ الْمَرْءِ وَحْدَهُ بِاللَّيْلِ

Kişiye Yalnız Başına Gece Yolculuğu Yapmasının Yasaklanışı

٢٧٠٤ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَاصِمُ بْنُ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْوَحْدَةِ مَا سَارَ رَاكِبٌ بِلَيْلٍ أَبَدًا» [٢: ٦٢]

2704- İbn Ömer'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Eğer insanlar tek başına yolculuk etmekte neler olduğunu bilseydi, hiç kimse bineğiyle gece yola çıkmazdı."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2315); Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 2/337; Müslim 1926; Ebû Dâvûd 2569; Tirmizî 2858; Bak hadis no: 2705.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 61); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/24; Buhârî 2998; Tirmizî 1673; İbn Mâce 3768; Darimî 2/287.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنِ التَّعْرِيسِ عَلَى جَوَادِّ الطَّرِيقِ

Gece Vakti Yol Üzerinde Konaklamanın Yasaklanması

٢٧٠٥ - حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا جَرِيرٌ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِذَا سَافَرْتُمْ فِي الْخِصْبِ فَأَعْطُوا الْإِبِلَ حَقَّهَا، وَإِذَا سَافَرْتُمْ فِي السَّنَةِ فَأَسْرِعُوا السَّيْرَ، وَإِذَا عَرَّسْتُمْ بِاللَّيْلِ فَاجْتَنِبُوا الطَّرِيقَ، فَإِنَّهَا مَأْوَى الْهَوَامِّ» [٢: ٤٣]

2705- Ebû Hureyre, Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle nakleder: **"Mümbit topraklarda yolculuk yaptığınız zaman develerinize yerden (ottan) paylarına düşeni verin. Çorak topraklarda yolculuk yaptığınızda yürüyüşünüzü hızlandırın. Gece konakladığınızda yolda konaklamaktan sakının; zira yollar gece vakti zehirli haşaratın uğrağıdır."**[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ أَنْ يَسْتَعْمِلَ فِي سَفَرِهِ إِذَا صَعُبَ عَلَيْهِ الْمَشْيُ وَالْمَشَقَّةُ

Yürümekte Zorlanan ve Zorlukla Karşılaşan Kimsenin Yapması Müstehab Olan Şeyler

٢٧٠٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرٍ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ خَرَجَ عَامَ الْفَتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ حَتَّى بَلَغَ كُرَاعَ الْغَمِيمِ، قَالَ: فَصَامَ النَّاسُ وَهُمْ مُشَاةٌ وَرُكْبَانٌ، فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ النَّاسَ قَدْ شَقَّ عَلَيْهِمُ الصَّوْمُ، إِنَّمَا يَنْظُرُونَ مَا تَفْعَلُ، فَدَعَا بِقَدَحٍ فَرَفَعَهُ إِلَى فِيهِ حَتَّى نَظَرَ النَّاسُ، ثُمَّ شَرِبَ، فَأَفْطَرَ بَعْضُ النَّاسِ وَصَامَ بَعْضٌ، فَقِيلَ لِلنَّبِيِّ ﷺ: إِنَّ بَعْضَهُمْ صَامَ، فَقَالَ: «أُولَئِكَ الْعُصَاةُ»، وَاجْتَمَعَ الْمُشَاةُ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالُوا: نَتَعَرَّضُ لِدَعَوَاتِ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَدِ اشْتَدَّ السَّفَرُ، وَطَالَتِ الْمَشَقَّةُ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «اسْتَعِينُوا بِالنَّسْلِ، فَإِنَّهُ يَقْطَعُ عَلَمَ الْأَرْضِ، وَتَخِفُّونَ لَهُ»، قَالَ: فَفَعَلْنَا، فَخَفَفْنَا لَهُ [٥: ٩]

2706- Câbir der ki: Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'nin fethedildiği yıl içinde Ramazan ayında Mekke'ye doğru yola çıktı. Kurâu'l Ğamîm'e ulaşana kadar da yol boyu oruç tuttu. Yaya ve binekli insanlar oruç tuttular. "Oruç

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 1926; Bak hadis no: 2703.

insanları zorladı ve senin ne yapacağına bakıyorlar" denilince bir bardak su isteyip insanların bakışları arasında içip orucunu bozdu. Onu gören bazı Müslümanlar oruçlarını bozarken bazıları da oruçlarına devam ettiler "Bazı Müslümanlar hâlâ oruç tutuyorlar" denilince: **"Onlar asi olanlardır"** buyurdu

Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'in ashâbından yaya olanlar yanında toplanıp "Belki Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dualarına mazhar oluruz" dediler Sonra "Yolculuk bize çok meşakkatli ve yorucu oluyor" dediklerinde. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hızlıca yürümeye çalışın. Bu şekilde daha fazla yol alır ve kendinizi daha hafif hissedersiniz"** buyurdu. Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) dediği gibi yaptığımızda kendimizi daha hafif hissettik ve yorgunluğumuzdan eser kalmadı.[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ عِنْدَ قُفُولِهِ مِنَ الْأَسْفَارِ

Yolculuklarından Dönen Kimsenin Söyleyeceği Şeyler

٢٧٠٧ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَفَلَ مِنْ غَزْوٍ أَوْ حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ، كَبَّرَ عَلَى كُلِّ شَرَفٍ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثَ تَكْبِيرَاتٍ، ثُمَّ يَقُولُ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ، سَاجِدُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ، صَدَقَ اللَّهُ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ» [٥: ١٢]

2707- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yolculuk azaptan bir parçadır. Kişiyi uykusundan, yemeğinden ve içeceğinden eder. Eğer biriniz yolculukta iken işlerini bitirirse ailesine dönmekte acele etsin"** buyurdu.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 3541, 3543.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2475); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 2/980; Ahmed 2/63; Buhârî 1797; Müslim 1344; Ebû Dâvûd 2770; Tirmizî 950.

ذِكْرُ الْإِخْبَارِ عَمَّا يَجِبُ لِلْمَرْءِ عِنْدَ طُولِ سَفَرِهِ سُرْعَةُ الْأَوْبَةِ إِلَى وَطَنِهِ

Yolculuğu Uzun Süren Kişiye Vatanına Dönmekte Acele Etmesinin Gerekmesi

٢٧٠٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سُمَيٍّ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «السَّفَرُ قِطْعَةٌ مِنَ الْعَذَابِ، يَمْنَعُ أَحَدَكُمْ نَوْمَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ، فَإِذَا قَضَى أَحَدُكُمْ نَهْمَتَهُ مِنْ سَفَرِهِ، فَلْيُعَجِّلِ الرُّجُوعَ إِلَى أَهْلِهِ» [٣: ٦٦]

2708- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre, Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Yolculuk azaptan bir parçadır. Kişiyi uykusundan, yemeğinden ve içeceğinden eder. Eğer biriniz yolculukta iken işlerini bitirirse ailesine dönmekte acele etsin"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمُسَافِرُ إِذَا رَأَى قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا

Yolcunun Girmek İstediği Kasabayı Gördüğünde Söyleyeceği Şeyler

٢٧٠٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي السَّرِيِّ، قَالَ: قُرِئَ عَلَى حَفْصِ بْنِ مَيْسَرَةَ، وَأَنَا أَسْمَعُ، قَالَ: حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ عُقْبَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ أَبِي مَرْوَانَ، عَنْ أَبِيهِ، أَنَّ كَعْبًا حَلَفَ لَهُ بِالَّذِي فَلَقَ الْبَحْرَ لِمُوسَى أَنَّ صُهَيْبًا حَدَّثَهُ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَمْ يَكُنْ يَرَى قَرْيَةً يُرِيدُ دُخُولَهَا إِلَّا قَالَ حِينَ يَرَاهَا: «اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَلْنَ، وَرَبَّ الْأَرَضِينَ السَّبْعِ وَمَا أَقْلَلْنَ، وَرَبَّ الرِّيَاحِ وَمَا ذَرَيْنَ، وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَمَا أَضْلَلْنَ، نَسْأَلُكَ خَيْرَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ وَخَيْرَ أَهْلِهَا، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّهَا وَشَرِّ أَهْلِهَا وَشَرِّ مَا فِيهَا» [٥: ١٢]

2709- Atâ b. Ebî Mervân, babasından naklediyor: Ka'b: "Mûsa (aleyhisselam) için denizi yarana yemin olsun ki" diye yemin ederek Suheyb'in kendisine şöyle dediğini anlattı: "Allah'ın Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) girmek istediği kasabayı gördüğü zaman mutlaka şöyle dua ederdi: **"Ey yedi kat göğün ve onun gölgelendirdiklerinin Rabbi! Ey yedi kat yerin ve onun barındırdıklarının Rabbi! Ey şeytanlar ve onun saptırdıklarının Rabbi! Ey rüzgârlar ve onun sürükleyip götürdüklerinin Rabbi olan Allahım! Senden bu kasabanın ve**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 2/980; Ahmed 2/236; Buhârî 1804; Müslim 1927; İbn Mâce 2882; Darimî 2/284.

halkının hayrını diliyoruz. Bu kasabanın, kasaba halkının ve içinde bulunanların şerrinden de sana sığınırız."[1]

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمَرْءِ الْإِيضَاعُ إِذَا دَنَا مِنْ بَلَدِهِ

Ülkesine Yaklaşan Kimsenin Bineğini Hızlandırmasının Müstehaplığı

٢٧١٠ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ الْمُقَابِرِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي حُمَيْدٌ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ، فَنَظَرَ إِلَى جُدُرَاتِ الْمَدِينَةِ أَوْضَعَ رَاحِلَتَهُ، وَإِنْ كَانَ عَلَى دَابَّةٍ حَرَّكَهَا مِنْ حُبِّهَا» [٥: ٨]

2710- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) bir yolculuktan geri döndüğü ve şehrin binaları görünmeye başladığı zaman devesini hızlandırırdı. Eğer bir binit üzerinde ise Medine'ye olan sevgisinden dolayı binitini hızlandırırdı."[2]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ عِنْدَ الْقُدُومِ مِنْ سَفَرِهِ

Yolcuğundan Dönen Kimsenin Söyleyeceği Şeyler

٢٧١١ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو الْوَلِيدِ الطَّيَالِسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو إِسْحَاقَ، عَنِ الرَّبِيعِ، عَنِ الْبَرَاءِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَدِمَ مِنْ سَفَرٍ قَالَ: «آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» [٥: ١٢]

2711- Berâ der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), seferden/yolculuktan döndüğü zaman **"Ayibûne tâibûne âbidûne li-rabbinâ hâmidûn" (=Rabbimize tövbe ederek, kul olarak, hamd ederek dönüyoruz)** derdi."[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Tahrîcu Fıkhi's-sîre 341); Şuayb: İsnâdı hasendir.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/159; Buhârî 1802; Tirmizî 3441.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2339); Şuayb: Hadis sahihtir. Ahmed 4/281; Tirmizî 3440.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ خَبَرَ شُعْبَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ مَعْلُولٌ

İlimde Derinliği Olmayana Zikrettiğimiz Şu'be Hadisinin İlletli Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٧١٢ - أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُبَارَكِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عُثْمَانَ الْعِجْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ مُوسَى، عَنْ فِطْرٍ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: سَمِعْتُ الْبَرَاءَ، يَقُولُ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ إِذَا رَجَعَ مِنْ سَفَرٍ قَالَ: «آيِبُونَ، تَائِبُونَ، لِرَبِّنَا حَامِدُونَ» [٥: ١٢]

2712- Berâ der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), yolculuktan döndüğü zaman **"Âyibûne tâibûne âbidûne li-rabbinâ hâmidûn" (=Rabbimize tövbe ederek, kul olarak, hamd ederek dönüyoruz)"** derdi.[1]

٢٧١٣ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنِ الْأَسْوَدِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ نُبَيْحٍ الْعَنَزِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ لَيْلًا، فَلَا يَطْرُقْ أَهْلَهُ طُرُوقًا» [٢: ٩]

2713- Câbir b. Abdillah'ın bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Sizden biri ailesinin yanına gece vakti ansızın girmesin."**[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُقْتَضِي لِلَّفْظَةِ الْمُخْتَصَرَةِ الَّتِي ذَكَرْنَاهَا

Bir Önceki Hadiste Muhtasar Olarak Gelen İfadeyi Açıklayan Haber

٢٧١٤ - أَخْبَرَنَا حَامِدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ شُعَيْبٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُرَيْجُ بْنُ يُونُسَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هُشَيْمٌ، عَنْ سَيَّارٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ ﷺ فِي غَزَاةٍ، فَلَمَّا قَدِمْنَا قَالَ: «أَمْهِلُوا حَتَّى تَمْتَشِطَ الشَّعِثَةُ، وَتَسْتَحِدَّ الْمُغِيبَةُ» [٢: ٩]

2714- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber bir gazveden dönerken Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Şehre (acele etmeden) yavaş girin. Bu şekilde saçı dağınık olan saçını tarar, eşi gurbette olan kadın da tıraş olur."**[3]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı kavîdir.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Ahmed 3/399; Müslim 715/184; Ebû Dâvûd 2776; Tirmizî 2712; Bak hadis no: 2714.

[3] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 2482); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/303; Buhârî 5079; Müslim 1527/181; Ebû Dâvûd 2778; Darimî 2/146; Bak hadis no: 2713.

ذِكْرُ الْأَمْرِ لِلْقَادِمِ مِنَ السَّفَرِ أَنْ يَرْكَعَ رَكْعَتَيْنِ فِي الْمَسْجِدِ قَبْلَ دُخُولِهِ مَنْزِلَهُ

Yolculuktan Dönene Evine Girmeden Önce Mescidde İki Rekat Kılmasının Emredilmesi

٢٧١٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، أَخْبَرَنَا مُحَارِبُ بْنُ دِثَارٍ، قَالَ: سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، يَقُولُ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي سَفَرٍ، قَالَ: «فَلَمَّا أَتَى الْمَدِينَةَ أَمَرَهُ النَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَأْتِيَ الْمَسْجِدَ فَيُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ» [١: ٦٧]

2715- Câbir b. Abdillah der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem Medine'ye gelince ona Mescid'e gelip iki rekat kılmasını emretti.[1]

ذِكْرُ مَا يَقُولُ الْمَرْءُ عِنْدَ دُخُولِهِ بَيْتَهُ إِذَا رَجَعَ قَافِلًا مِنْ سَفَرِهِ

Yolculuğundan Dönen Kimse Evine Girerken Ne Söyler?

٢٧١٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا خَلَفُ بْنُ هِشَامٍ الْبَزَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْأَحْوَصِ، عَنْ سِمَاكٍ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ فِي سَفَرِهِ، قَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الضِّبْنَةِ فِي السَّفَرِ، وَالْكَآبَةِ فِي الْمُنْقَلَبِ، اللَّهُمَّ اقْبِضْ لَنَا الْأَرْضَ، وَهَوِّنْ عَلَيْنَا السَّفَرَ»، فَإِذَا أَرَادَ الرُّجُوعَ، قَالَ: «آيِبُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ لِرَبِّنَا سَاجِدُونَ»، فَإِذَا دَخَلَ بَيْتَهُ، قَالَ: «تَوْبًا تَوْبًا، لِرَبِّنَا أَوْبًا، لَا يُغَادِرُ عَلَيْنَا حَوْبًا» [٥: ١٢]

2716- Abdullah b. Abbâs anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) bir sefere/yolculuğa çıkmak istediği zaman; **"Allahumme ente's-sâhibu fi's-sefer, ve'l-halîfetu fi'l-ehli, Allahumme innî eûzu bi-ke mine'd-dibneti fi's-sefer, ve'l-keâbeti fi'l-munkalebi, Allahumme'kbid lenâ'l-arda ve hevvin aleynâ's-sefer" (=Allahım! Sen, yolculukta arkadaşsın. Aile(miz) hususunda halifesin. Allahım! Yolculukta kişinin elinin altında bulunan nafakadan ve hoş olmayan geri dönüşlerden Sana sığınırım. Allahım! Bize yeryüzünü sıkıca tut ve yolculuğu bizim için kolaylaştır)** derdi. Geri dönmek istediği zaman ise **"Ayibûne tâibûne âbidûne li-rabbinâ sâcidûn" (=Rabbimize tövbe ederek, kul olarak, secde ederek dönüyoruz) derdi. Evine girdiği zaman ise "Tevben tevben li-rabbinâ evben lâ yuğâdiru aleynâ havben" (=Tövbemizi kabul et,**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 715/72.

tövbemizi kabul et! Rabbimize dönüyoruz. Geriye hiçbir günah bırakma) derdi."[1]

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِإِرْضَاءِ الْمَرْءِ أَهْلَهُ عِنْدَ قُدُومِهِ مِنْ سَفَرِهِ

Kişiye Yolculuğundan Döndüğünde Ailesini Memnun Etmesinin Emredilmesi

٢٧١٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الْوَهَّابِ الثَّقَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ وَهْبِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ جَابِرٍ، قَالَ: خَرَجْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فِي غَزَاةٍ، فَقَالَ: «تَزَوَّجْتَ؟» قُلْتُ: نَعَمْ، قَالَ: «بِكْرًا أَمْ ثَيِّبًا؟» قُلْتُ: بَلْ ثَيِّبًا، قَالَ: «فَهَلَّا جَارِيَةً تُلَاعِبُهَا وَتُلَاعِبُكَ؟» قُلْتُ: إِنَّ لِي أَخَوَاتٍ، فَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَزَوَّجَ امْرَأَةً تَجْمَعُهُنَّ وَتَمْشُطُهُنَّ وَتَقُومُ عَلَيْهِنَّ، قَالَ: «أَمَا إِنَّكَ قَادِمٌ، فَإِذَا قَدِمْتَ فَالْكَيْسَ الْكَيْسَ» [٨١ : ١]

2717- Câbir b. Abdillah şöyle dedi: Bir gazveye Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber çıktım. Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) bana: **"Evlendin mi?"** diye sorunca: "Evet" cevabını verdim. Bana: **"Kız mı, dul mu aldın?"** diye sorunca: "Dul aldım" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Neden senin onunla, onun da seninle oynaşabileceğin bir kız almadın?"** diye sorunca: "Benim kız kardeşlerim var. Bu sebeple onları toplayıp saçlarını taraması ve başlarında durmasını istedim" cevabını verdim. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Şimdi sen (ailenin yanına) varıyorsun. Vardığında artık ailenle çocuk yapmaya bak"** buyurdu. [2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «الْكَيْسُ أَرَادَ بِهِ الْجِمَاعَ»

Ebû Hâtim der ki: Metinde geçen "keys" ile cinsel ilişki kastedilmiştir.

---

[1] Elbânî: Hasen (Sahîh Ebî Dâvud 2338); Şuayb: Ravileri güvenilir kimselerdir. Ahmed 1/256.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1787); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 2097; Bak hadis no: 7094.

فَصْلٌ فِي سَفَرِ الْمَرْأَةِ

Fasıl: Kadının Yolculuğu

٢٧١٨ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا سُفْيَانُ الثَّوْرِيُّ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ ذَكْوَانَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2718- Ebû Saîd der ki: Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadın, yanında mahremi olan biri bulunmadan üç günlük bir yolculuğa çıkamaz"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ وَصْفِ ذِي الْمَحْرَمِ الَّذِي زُجِرَ سَفَرُ الْمَرْأَةِ إِلَّا مَعَهُ

Kadının Birlikte Yolculuğa Çıkmasına İzin Verilen Mahremleri

٢٧١٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا وَكِيعٌ، عَنِ الْأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ سَفَرًا يَكُونُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَصَاعِدًا إِلَّا مَعَ أَبِيهَا أَوِ ابْنِهَا أَوْ أَخِيهَا أَوْ زَوْجِهَا، أَوْ ذِي مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2719- Ebû Saîd el-Hudrî'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmuştur: **"Kadın; beraberinde annesi, oğlu, babası, erkek kardeşi, kocası ya da bir mahremi olmaksızın üç günlük ve daha fazla mesafeye yolculuk etmesin."**[2]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يُصَرِّحُ بِصِحَّةِ مَا ذَكَرْنَاهُ

Zikredilen Hususun Doğruluğunu Bildiren İkinci Haber

٢٧٢٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَزِيعٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَسَّانُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ الصَّائِغُ، قَالَ: قَالَ نَافِعٌ مَوْلَى ابْنِ عُمَرَ، عَنْ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1518); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2719.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 1340; Ebû Dâvûd 1726; Tirmizî 1169; İbn Mâce 2898; Darimî 2/286; Bak hadis no: 2718.

عَبْدِ اللَّهِ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ أَنْ تُسَافِرَ ثَلَاثَةً إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ تَحْرُمُ عَلَيْهِ» [٢: ٧١]

2720- Abdullah (b. Ömer) bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bir kadının beraberinde kendisiyle (evlenmesi) haram sayılan bir mahremi olmadan üç gecelik yola çıkması helal değildir"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الزَّجْرَ إِنَّمَا هُوَ زَجْرُ حَتْمٍ لَا نَدْبٍ

Bu Yasaklamanın Mendupluk Değil, Buyruk Hükmünde Olması

٢٧٢١ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الْأَعْلَى، قَالَ: أَخْبَرَنَا بِشْرُ بْنُ الْمُفَضَّلِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُسَافِرُ ثَلَاثًا إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ مِنْهَا» [٢: ٧١]

2721- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Herhangi bir kadına, beraberinde mahremi olmaksızın üç (gece) yolculuk etmesi helal değildir"** buyurdu.[2]

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ سَفَرِ الْمَرْأَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ مِنْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ يَكُونُ مَعَهَا

Kadının Yanında Bir Mahremi Olmadan Üç Gecelik Yere Seyahate Çıkmasının Yasaklanışı

٢٧٢٢ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هَارُونُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْحَمَّالُ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي فُدَيْكٍ، عَنِ الضَّحَّاكِ بْنِ عُثْمَانَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ ، قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ ثَلَاثِ لَيَالٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2722- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Allah'a ve âhiret gününe iman eden hiç bir kadına, yanında mahremi olmaksızın üç gecelik yere yolculuk etmesi helâl değildir"** buyurdu.[3]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1519); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2722, 2729, 2730.

[2] Elbânî: Sahih (Daîf Ebî Dâvud 304); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 1339/422; Ebû Dâvûd 1725.

[3] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 1338/414;

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الزَّجْرَ بِذِكْرِ هَذَا الْعَدَدِ لَمْ يُرِدْ بِهِ إِبَاحَةَ مَا دُونَهُ

Bu Sayı Üzerinden Gelen Yasaklamada Daha Azının Mubah Olmayacağına Delalet Eden Haber

٢٧٢٣ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا الْمُقَدَّمِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى، عَنْ شُعْبَةَ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ قَزَعَةَ مَوْلَى زِيَادٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ، قَالَ: «لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ يَوْمَيْنِ وَلَيْلَتَيْنِ إِلَّا مَعَ زَوْجٍ، أَوْ ذِي مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2723- Ebû Saîd el-Hudrî bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bir kadın yanında kocası veya mahremi olacak biri bulunmadan gecesi ve gündüzüyle iki gün sürecek bir yolculuğa çıkamaz"** buyurdu.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَانٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ ذِكْرَ الْعَدَدِ فِي هَذَا الزَّجْرِ لَيْسَ الْقَصْدُ فِيهِ إِبَاحَةَ مَا دُونَهُ

Bu Sayı Üzerinden Gelen Yasaklamada Daha Azının Mubah Olmayacağına Delalet Eden İkinci Haber

٢٧٢٤ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا جَرِيرٌ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ عُمَيْرٍ، عَنْ قَزَعَةَ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ، عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ يَوْمَيْنِ مِنَ الدَّهْرِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا، أَوْ ذُو مَحْرَمٍ مِنْهَا» [٢: ٧١]

2724- Ebû Saîd bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bir kadın yanında kocası veya mahremi olacak biri bulunmadan iki gün sürecek bir yolculuğa çıkamaz"** buyurdu.[2]

Bak hadis no: 2720.

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1197; Müslim 975/416, 976/416.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/7; Müslim 975/415, 976/416.

ذِكْرُ خَبَرٍ ثَالِثٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الزَّجْرَ الْمَذْكُورَ بِهَذَا الْعَدَدِ لَمْ يُبَحِ اسْتِعْمَالُهُ فِيمَا دُونَ ذَلِكَ الْعَدَدِ

Bu Sayı Üzerinden Gelen Söz Konusu Yasaklamanın Daha Az Sayıyı Mubah Kılmayacağına Delalet Eden Üçüncü Haber

٢٧٢٥ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ سَعِيدِ بْنِ سِنَانٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ مَسِيرَةَ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا» [٢: ٧١]

2725- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurdu: **"Yüce Allah'a ve âhiret gününe inanan bir kadının, bir gün ve gece mesafesi kadar bir yolculuğa yanında mahremi olmadan çıkması helal değildir."**[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ رَابِعٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الزَّجْرَ الَّذِي خُصَّ بِهَذَا الْعَدَدِ لَيْسَ الْقَصْدُ فِيهِ إِبَاحَةَ اسْتِعْمَالِهِ فِيمَا دُونَهُ

Özellikle Bu Sayı Üzerinden Gelen Yasaklamanın Daha Azını Mubah Kılmayacağına Delalet Eden Dördüncü Haber

٢٧٢٦ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عُثْمَانُ بْنُ عُمَرَ، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، يَقُولُ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ يَوْمًا وَاحِدًا لَيْسَ مَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2726- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurduğunu işittim: **"Yüce Allah'a ve âhiret gününe inanan bir kadının, tek bir günlük yolculuğa yanında mahremi olmadan çıkması helal değildir."**[2]

قَالَ: أَبُو حَاتِمٍ: سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ سَعِيدٌ الْمَقْبُرِيُّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَسَمِعَهُ مِنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَالطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1516); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 2/979; Ebû Dâvûd 1724; Tirmizî 1170.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1088; Müslim 1339/420; İbn Mâce 2899.

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Saîd el-Makburî, hem Ebû Hureyre'den, hem de babası kanalıyla Ebû Hureyre'den işitmiştir. Her iki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ خَبَرٍ خَامِسٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الزَّجْرَ الَّذِي قُرِنَ بِهَذَا الْعَدَدِ لَمْ يُرِدْ بِهِ إِبَاحَةَ مَا دُونَهُ

Bu Sayıyla Zikredilen Yasaklamada Daha Azının Mubah Olmayacağına Delalet Eden Beşinci Haber

٢٧٢٧- أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْحَجَّاجِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ سُهَيْلِ بْنِ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ بَرِيدًا إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2727- Ebû Hureyre'nin bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadın, yanında mahremi olan biri bulunmadan bir erîldik bir yolculuğa çıkamaz"** buyurmuştur.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: سَمِعَ هَذَا الْخَبَرَ سُهَيْلُ بْنُ أَبِي صَالِحٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، وَسَمِعَهُ مِنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، فَالطَّرِيقَانِ جَمِيعًا مَحْفُوظَانِ

Ebû Hâtim der ki: Bu hadisi Süheyl b. Ebî Sâlih, hem babası kanalıyla Ebû Hureyre'den, hem de Saîd el-Makburî kanalıyla Ebû Hureyre'den işitmiştir. İki kanal da mahfûzdur.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْعَدَدَ لَمْ يُرِدِ النَّفْيَ عَمَّا وَرَاءَهُ

Zikredilen Bu Sayının Daha Az Sayıyı Geçersiz Kılmayacağına Delalet Eden Haber

٢٧٢٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عِيسَى بْنُ حَمَّادٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا اللَّيْثُ، عَنْ سَعِيدٍ الْمَقْبُرِيِّ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ مُسْلِمَةٍ تُسَافِرُ مَسِيرَةَ لَيْلَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا رَجُلٌ ذُو حُرْمَةٍ مِنْهَا» [٢: ٧١]

2728- Ebû Hureyre bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Müslüman bir kadının, yanında mahremi olan bir erkek bulunmadan bir gecelik bir yolculuğa çıkması helal değildir"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Şâz (es-Silsiletu'd-daîfe 5727); Daîf Ebî Dâvud 304): Şuayb: İsnâdı sahihtir.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1516); el-İrvâ' 567); Şuayb: İsnâdı Müslim'ın şartınca sahih. Müslim 1339; Ebû Dâvûd 1723.

ذِكْرُ خَبَرٍ سَادِسٍ يَدُلُّ عَلَى أَنَّ هَذَا الزَّجْرَ الَّذِي ذَكَرْنَا بِهَذَا الْعَدَدِ قُصِدَ بِهِ دُونَهُ وَفَوْقَهُ

Bu Sayı Üzerinden Gelen Yasağın Daha Azı ve Fazlasını da Kapsadığına Delalet Eden Altıncı Haber

٢٧٢٩ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ نُمَيْرٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبِي، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2729- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadın, yanında mahremi olan biri bulunmadan bir yolculuğa çıkamaz"** buyurmuştur.[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ الْمَرْأَةَ لَهَا السَّفَرُ أَقَلَّ مِنْ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِذَا كَانَتْ مَعَ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ

İlimde Derinliği Olmayana Yanında Mahremi Olan Kadına Üç Günden Az Yolculuğa Çıkabileceği İzlenimi Veren Haber

٢٧٣٠ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا هِشَامُ بْنُ عَمَّارٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ عِيَاضٍ، قَالَ: حَدَّثَنِي عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٤: ١٢]

2730- İbn Ömer'in bildirdiğine göre Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem): **"Kadın, yanında mahremi olan biri bulunmadan üç günlük bir yolculuğa çıkamaz"** buyurmuştur.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 2/143; Buhârî 1087; Müslim 1338; Ebû Dâvûd 1727; Bak hadis no: 2720, 2730.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1519); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Bak hadis no: 2720, 2729.

ذِكْرُ الزَّجْرِ عَنْ أَنْ تُسَافِرَ الْمَرْأَةُ سَفَرًا قَلَّتْ مُدَّتُهُ أَوْ كَثُرَتْ مِنْ غَيْرِ ذِي مَحْرَمٍ يَكُونُ مَعَهَا

Süresi Az Olsun, Çok Olsun Kadının Yanında Mahremi Olmadan Yolculuğa Çıkmasının Yasaklanışı

٢٧٣١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَمْرُو بْنُ دِينَارٍ، سَمِعَ أَبَا مَعْبَدٍ، سَمِعَ ابْنَ عَبَّاسٍ، سَمِعَ النَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: «لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ، وَلَا تُسَافِرُ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٢: ٧١]

2731- İbn Abbâs bildiriyor: O, Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem): **"Hiçbir erkek yabancısı olan bir kadınla baş başa kalmasın. Kadın da yanında mahremi olmadan yolculuğa çıkmasın"** buyurduğunu işitmiştir.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْمَرْأَةَ مَمْنُوعَةٌ عَنْ أَنْ تُسَافِرَ سَفَرًا قَلَّتْ مُدَّتُهُ أَمْ كَثُرَتْ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا

Süresi Az Olsun, Çok Olsun Kadının Yanında Mahremi Olmadan Yolculuğa Çıkmasının Yasaklanmış Olması

٢٧٣٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحِيمِ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَاصِمٍ، عَنِ ابْنِ عَجْلَانَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُسَافِرُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ» [٤: ١٢]

2732- Ebû Hureyre der ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem): **"Bir kadının, yanında mahremi olmadan bir yolculuğa çıkması helal değildir"** buyurmuştur.[2]

ذِكْرُ لَفْظَةٍ تُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ عَائِشَةَ رِضْوَانُ اللَّهِ عَلَيْهَا اتَّهَمَتْ أَبَا سَعِيدٍ فِي هَذِهِ الرِّوَايَةِ

İlimde Derinliği Olmayana Âişe'nin Bu Rivayette Ebû Saîd'i İtham Ettiği İzlenimi Veren Haber

٢٧٣٣ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا يُونُسُ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ: حَدَّثَتْنِي عَمْرَةُ بِنْتُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، أَنَّ عَائِشَةَ

---

[1] Elbânî: Sahih (er-Ravdu'n-nadîr 995); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/222; Buhârî 3006; Müslim 1341.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı hasendir.

أُخْبِرَتْ، أَنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، قَالَ: «نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْمَرْأَةَ أَنْ تُسَافِرَ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ» قَالَتْ عَمْرَةُ: فَالْتَفَتَتْ عَائِشَةُ إِلَى بَعْضِ النِّسَاءِ فَقَالَتْ: «مَا لِكُلِّكُمْ ذُو مَحْرَمٍ» [٤: ١٢]

2733- Amre binti Abdirrahman der ki: Âişe'ye: Ebû Saîd el-Hudrî: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), kadının, yanında mahremi biri olmadan yolculuğa çıkmasını yasakladı" deyince Hz. Âişe bazı kadınlara doğru döndü ve: "Ama hepinizin mahremi bulunmuyor" dedi.[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ: «لَمْ تَكُنْ عَائِشَةُ بِالْمُتَّهَمَةِ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ فِي الرِّوَايَةِ، لِأَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ ﷺ كُلُّهُمْ عُدُولٌ ثِقَاتٌ، وَإِنَّمَا أَرَادَتْ عَائِشَةُ بِقَوْلِ: مَا لِكُلِّكُمْ ذُو مَحْرَمٍ، تُرِيدُ أَنْ لَيْسَ لِكُلِّكُمْ ذُو مَحْرَمٍ تُسَافِرُ مَعَهُ، فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُسَافِرْ وَاحِدَةٌ مِنْكُنَّ إِلَّا بِذِي مَحْرَمٍ يَكُونُ مَعَهَا»

Ebû Hâtim der ki: Bu rivayette Hz. Âişe'nin Ebû Saîd el-Hudrî'ye yönelik herhangi bir ithamı bulunmamaktadır. Zira Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) ashabının tümü adil ve güvenilirdirler. Âişe bununla "Her kadının, yanında yolculuğa çıkabileceği bir mahremi bulunmuyor. Bundan dolayı Allah'tan korkun ve bir kadın, yanında mahremi olan biri bulunmadan yolculuğa çıkmasın" demek istemiştir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ هَذَا الزَّجْرَ زَجْرُ حَتْمٍ لَا زَجْرُ نَدْبٍ

Buradaki Yasaklamanın Mendupluk Değil, Buyruk Hükmünde Olması

٢٧٣٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ بِبُسْتَ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، أَنَّ عَمْرَةَ بِنْتَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ حَدَّثَتْهُ، أَنَّهَا كَانَتْ عِنْدَ عَائِشَةَ تَقُولُ لِعَائِشَةَ: إِنَّ أَبَا سَعِيدٍ الْخُدْرِيَّ، يُخْبِرُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: «لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تُسَافِرُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ» قَالَتْ عَمْرَةُ: فَالْتَفَتَتْ إِلَيْنَا عَائِشَةُ، فَقَالَتْ: «مَا كُلُّهُنَّ لَهَا ذُو مَحْرَمٍ» [٤: ١٢]

2734- Amre binti Abdirrahman der ki: Âişe'ye: Ebû Saîd el-Hudrî: "Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem), **«Bir kadının, yanında mahremi biri olmadan üç**

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Bak hadis no: 2734.

günlük yolculuğa çıkması helal olmaz» buyurduğunu haber verdi" dediğimde Hz. Âişe bize doğru döndü ve: "Ama hepinizin mahremi bulunmuyor" dedi.[1]

فَصْلٌ فِي صَلَاةِ السَّفَرِ

Fasıl: Yolculuk Namazı

٢٧٣٥ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ بْنِ قُتَيْبَةَ، حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَوْهَبٍ، حَدَّثَنِي اللَّيْثُ بْنُ سَعْدٍ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ، عَنْ أُمَيَّةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ خَالِدٍ، أَنَّهُ قَالَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ: إِنَّا نَجِدُ صَلَاةَ الْحَضَرِ وَصَلَاةَ الْخَوْفِ، وَلَا نَجِدُ صَلَاةَ السَّفَرِ فِي الْقُرْآنِ، فَقَالَ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ: «ابْنَ أَخِي، إِنَّ اللَّهَ ﷻ بَعَثَ إِلَيْنَا مُحَمَّدًا ﷺ وَلَا نَعْلَمُ شَيْئًا، فَإِنَّمَا نَفْعَلُ كَمَا رَأَيْنَاهُ يَفْعَلُ» [٤ : ٤]

2735- Umeyye b. Abdillah b. Hâlid anlatıyor: Kendisi, Abdullah b. Ömer'e: "Doğrusu biz, hazar (ikamet halinde kılınan) namazı ve korku namazını Kur'ân'da bulmaktayız. Fakat yolculuk namazını Kur'ân'da bulamıyoruz" dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Ömer. ona: "Yeğenim! Doğrusu Yüce Allah. biz hiçbir şey bilmezken, Muhammed (sallallahu aleyhi vesellem)'i (peygamber olarak) bize gönderdi. Biz ancak O'nun yaptığını gördüğümüz şeyi yaparız" dedi.[2]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «أَبَاحَ اللَّهُ ﷻ قَصْرَ الصَّلَاةِ عِنْدَ وُجُودِ الْخَوْفِ فِي كِتَابِهِ حَيْثُ يَقُولُ: ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾، وَأَبَاحَ الْمُصْطَفَى ﷺ قَصْرَ الصَّلَاةِ فِي السَّفَرِ عِنْدَ وُجُودِ الْأَمْنِ بِغَيْرِ الشَّرْطِ الَّذِي أَبَاحَ اللَّهُ ﷻ قَصْرَ الصَّلَاةِ بِهِ، فَالْفِعْلَانِ جَمِيعًا مُبَاحَانِ مِنَ اللَّهِ، أَحَدُهُمَا إِبَاحَةٌ فِي كِتَابِهِ، وَالْآخَرُ إِبَاحَةٌ عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ ﷺ»

Ebû Hâtim der ki: Yüce Allah, Kitâb'ında **"Yolculuk ettiğinizde, kafirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda size bir sorumluluk yoktur"** (Nisâ 101) buyurarak yolculuklarda korkunun taşındığı

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2733.

[2] Elbânî: Sahih; (et-Ta'lîk ala İbn Mâce 1/330); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Muvattâ 1/145; Ahmed 2/94; Nesâî 3/117; İbn Mâce 1066.

durumlarda namazların kısaltılarak kılınmasını mubah kılmıştır. Resûlullah da (sallallahu aleyhi vesellem), namazı kısaltarak kılmanın mubahlığı için Yüce Allah'ın belirttiği durum olmasa da güven içindeyken de namazların kısaltılarak kılınmasını mubah kılmıştır. Her iki uygulama da mubahtır ve Yüce Allah'tandır. Birincisi Yüce Allah'ın Kitâb'ında zikredilen bir mubahlıktır. Diğeri de Yüce Allah'ın Resûlü'nün diliyle gelen bir mubahlıktır.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ عَدَدَ الصَّلَوَاتِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ فِي أَوَّلِ مَا فُرِضَ كَانَ رَكْعَتَيْنِ

Mukimken ve Seferde İlk Farz Kılındığında Namazların İkişer Rekat Olması

٢٧٣٦ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ إِدْرِيسَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ أَبِي بَكْرٍ، عَنْ مَالِكٍ، عَنْ صَالِحِ بْنِ كَيْسَانَ، عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: «فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ، فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَزِيدَ فِي الْحَضَرِ» [١: ٢١]

2736- Hz. Âişe der ki: Namaz (ilk zamanlar) mukim ve yolculukta iken ikişer rekât olarak farz kılındı. Sonra yolculukta olanın namazları olduğu gibi bırakıldı, mukim olanın namazlarında ise ekleme yapıldı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَ عَائِشَةَ: «فُرِضَتِ الصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ»، أَرَادَتْ بِهِ فِي أَوَّلِ مَا فُرِضَتِ الصَّلَاةُ

Âişe'nin "Namaz İkişer Rekât Olarak Farz Kılındı" Sözüyle Namazın İlk Farz Kılınışını Kastetmesi

٢٧٣٧ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بِحَرَّانَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا النُّفَيْلِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا عُبَيْدُ اللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، عَنْ يَحْيَى بْنِ سَعِيدٍ، عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: «أَوَّلُ مَا فُرِضَتِ الصَّلَاةُ فِي الْحَضَرِ وَالسَّفَرِ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ زِيدَ فِي صَلَاةِ الْحَضَرِ، وَأُقِرَّتْ فِي السَّفَرِ» [١: ٢١]

2737- Hz. Âişe der ki: Namaz ilk olarak mukim ve yolculukta iken ikişer rekât olarak farz kılındı. Sonra mukim olanın namazlarında ekleme yapıldı, yolculukta olanın namazları ise olduğu gibi bırakıldı.[1]

---

[1] Elbânî: Sahih (Tahrîcu Fıkhi's-sîre 205; Sahîh Ebî Dâvud 1082); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Muvattâ 1/146; Ahmed 6/272; Buhârî 350; Müslim 685; Ebû Dâvûd 1198; Nesâî 1/225; Darimî 1/355; Bak hadis no: 2737, 2738.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ صَلَاةَ الْحَضَرِ زِيدَ فِيهَا خَلَا الْغَدَاةِ وَالْمَغْرِبِ

Sabah ve Akşam Namazları Dışında Mukim Namazı Üzerine İlave Yapılmış Olması

٢٧٣٨ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي مَعْشَرٍ بِحَرَّانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الصَّبَّاحِ الْعَطَّارُ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَحْبُوبُ بْنُ الْحَسَنِ، عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي هِنْدٍ، عَنِ الشَّعْبِيِّ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَائِشَةَ، قَالَتْ: «فُرِضَتْ صَلَاةُ السَّفَرِ وَالْحَضَرِ رَكْعَتَيْنِ، فَلَمَّا أَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ رَكْعَتَانِ رَكْعَتَانِ، وَتُرِكَتْ صَلَاةُ الْفَجْرِ لِطُولِ الْقِرَاءَةِ، وَصَلَاةُ الْمَغْرِبِ لِأَنَّهَا وِتْرُ النَّهَارِ» [١ : ٢١]

2738- Hz. Âişe anlatıyor: Hazar (ikamet halinde kılınan) namazı ile yolcu namazı (ilk önce Mekke'de) iki rekat olarak farz kılındı. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'ye ikamete başlayınca, hazar (ikamet halinde kılınan) namaz(ların rekât sayısına) ikişer rekat daha ziyade olundu. Sabah namazı ise kıraatinin uzunluğundan dolayı olduğu gibi bırakıldı. Akşam namazı ise, gündüzün tek rekatlı namazı olduğu için olduğu gibi bırakıldı.[2]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ قَصْرَ الصَّلَاةِ فِي السَّفَرِ إِنَّمَا هُوَ أَمْرُ إِبَاحَةٍ لَا حَتْمٍ

Yolculukta Namazı Kısaltmanın Buyruk Değil, Mubahlık Hükmünde Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٧٣٩ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ إِدْرِيسَ، قَالَ: أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، عَنِ ابْنِ أَبِي عَمَّارٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَيْهِ، عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ، قَالَ: قُلْتُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ قَوْلُ اللَّهِ ﷻ: ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ، فَقَدْ أَمِنَ النَّاسُ، فَقَالَ عُمَرُ: عَجِبْتُ مِمَّا عَجِبْتَ مِنْهُ، فَسَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ ﷺ: «صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ، فَاقْبَلُوا صَدَقَةَ اللَّهِ» [١ : ٢١]

2739- Ya'lâ b. Umeyye der ki: Ömer b. el-Hattâb'a: "Allah: «***Yolculuk ettiğinizde, kâfirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda size bir sorumluluk yoktur***» (Nisâ 101) buyuruyor. Peki, şimdi müslümanlar güven içindeyken durum nasıl olacak?" dediğimde şu karşılığı verdi: "Senin şaşırdığın gibi ben de buna şaşırmış ve bunu Resûlullah'a (sallallahu

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2736.

[2] Elbânî: Sahih (es-Silsiletu's-sahîha 2814); Şuayb: İsnâdı hasendir. Bak hadis no: 2736.

aleyhi vesellem) sormuştum. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) de: **«Allah bunu size bir sadaka (iyilik) olarak vermiştir. Siz de bu sadakayı kabul edin!»** buyurdu."[1]

قَالَ أَبُو حَاتِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «ابْنُ أَبِي عَمَّارٍ هَذَا هُوَ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ، مِنْ ثِقَاتِ أَهْلِ مَكَّةَ»

Ebû Hâtim der ki: Buradaki İbn Ebî Ammâr, Abdurrahman b. Abdillah b. Ebî Ammâr olup Mekke halkının güvenilir bir ravisidir.

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ قَوْلَهُ ﷺ : «فَاقْبَلُوا صَدَقَةَ اللَّهِ»، أَرَادَ بِهِ الصَّدَقَةَ الَّتِي هِيَ الرُّخْصَةُ لِمَنْ أَتَى بِهَا دُونَ أَنْ تَكُونَ صَدَقَةَ حَتْمٍ لَا يَجُوزُ تَعَدِّيهَا

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi vesellem) "Bu Sadakayı Kabul Edin" Sözünden Kastın Herhangi Bir Mecburiyet Olmadan İsteyenlerin Bu Yöndeki Ruhsatı Kullanması Olduğunun Beyanı

٢٧٤٠ - أَخْبَرَنَا ابْنُ خُزَيْمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا بُنْدَارٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ سَعِيدٍ، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي ابْنُ أَبِي عَمَّارٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَيْهِ، عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ، قَالَ: قُلْتُ لِعُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ عَجِبْتُ لِلنَّاسِ وَقَصْرِهِمُ الصَّلَاةَ، وَقَدْ قَالَ اللَّهُ: ﴿فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ﴾ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا، وَقَدْ ذَهَبَ هَذَا، فَقَالَ عُمَرُ: عَجِبْتُ مِمَّا عَجِبْتَ مِنْهُ، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ ، فَقَالَ: «هُوَ صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ، فَاقْبَلُوا رُخْصَتَهُ» [١: ٢١]

2740- Ya'lâ b. Umeyye der ki: Ömer b. el-Hattâb'a "İnsanların (hâlâ) namazı kısaltmalarına şaşıyorum. Yüce Allah ***«Kafirlerin ansızın size saldırmasından korkarsanız namazı kısaltmanızda bir günah yoktur»*** (Nisâ 101) buyurdu. Fakat söz konusu bu durum geçti. (Namaz niçin hâlâ kısaltılıyor?)" diye sordum. Ömer cevaben şöyle dedi: "Senin hayret ettiğin şeye bende hayret etmiştim. Bunu Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem)'e sormuştum. O da şu cevabı vermişti: **"O, Allah'ın size verdiği bir sadakadır. O'nun bu ruhsatını kabul ediniz."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1083); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 1/25; Müslim 686; Ebû Dâvûd 1199; Nesâî 3/116; İbn Mâce 1065; Darimî 1/354; Bak hadis no: 2740, 2741.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2739.

ذِكْرُ الْأَمْرِ بِقَبُولِ قَصْرِ الصَّلَاةِ فِي الْأَسْفَارِ إِذْ هُوَ مِنْ صَدَقَةِ اللَّهِ الَّتِي تَصَدَّقَ بِهَا عَلَى عِبَادِهِ

Allah'ın Kullarına Bir Sadakası Olduğu İçin Yolculuklarda Namaz Kısaltmayı Benimsemenin Emredilmesi

٢٧٤١ - أَخْبَرَنَا الْفَضْلُ بْنُ الْحُبَابِ الْجُمَحِيُّ، حَدَّثَنَا مُسَدَّدٌ، عَنْ يَحْيَى، عَنِ ابْنِ جُرَيْجٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي عَمَّارٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بَابَيْهِ، عَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ، قَالَ: قُلْتُ لِعُمَرَ: إِقْصَارُ النَّاسِ الصَّلَاةَ وَإِنَّمَا قَالَ اللَّهُ ﷻ: ﴿إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾، فَقَدْ ذَهَبَ ذَاكَ، فَقَالَ: عَجِبْتُ مِنْهُ حَتَّى سَأَلْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ، فَقَالَ: «صَدَقَةٌ تَصَدَّقَ اللَّهُ بِهَا عَلَيْكُمْ، فَاقْبَلُوا صَدَقَتَهُ» [١: ٧١]

2741- Ya'lâ b. Umeyye der ki: Ömer b. el-Hattâb'a: "Bu gün insanlar (yolculuklarda) namazı kısaltarak kılıyorlar. Oysa Allah: *«Yolculuk ettiğinizde, kâfirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız, namazı kısaltmanızda size bir sorumluluk yoktur»* (Nisâ 101) buyuruyor ve o korku zamanı gitmiştir" dediğimde şu karşılığı verdi: "Ben de buna şaşırmış ve bunu Resûlullah'a (sallallahu aleyhi vesellem) sormuştum. Allah Resûlü (sallallahu aleyhi vesellem) de: **«Allah bunu size bir sadaka (iyilik) olarak vermiştir. Siz de bu sadakayı kabul edin!»** buyurdu."[1]

ذِكْرُ اسْتِحْبَابِ قَبُولِ رُخْصَةِ اللَّهِ، إِذِ اللَّهُ ﷻ يُحِبُّ قَبُولَهَا

Yüce Allah Kabul Edilmesini Sevdiği İçin O'nun Ruhsatını Benimsemenin Müstehaplığı

٢٧٤٢ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ مَوْلَى ثَقِيفٍ، حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، حَدَّثَنَا الدَّرَاوَرْدِيُّ، عَنْ عُمَارَةَ بْنِ غَزِيَّةَ، عَنْ حَرْبِ بْنِ قَيْسٍ، عَنْ نَافِعٍ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ» [١: ٧١]

2742- Abdullah b. Ömer'in bildirdiğine göre Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) şöyle buyurmaktadır: **"Şüphesiz Yüce Allah, günahlarıyla amel edilmesinden hoşlanmadığı gibi, verdiği ruhsatlarıyla da amel edilmesini sever."**[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 1/36; Müslim 686; Ebû Dâvûd 1199; Bak hadis no: 2739.

[2] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 564); Şuayb: İsnâdı kavîdir. Ahmed 2/108; Bak hadis no: 3560.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلنَّاوِي السَّفَرَ الَّذِي يَكُونُ مُنْتَهَى قَصْدِهِ ثَمَانِيَةً وَأَرْبَعِينَ مِيلًا بِالْهَاشِمِيَّةِ أَنْ يَقْصُرَ الصَّلَاةَ فِي أَوَّلِ مَرْحَلَتِهِ

Hâşimî Ölçüme Göre 48 Millik Bir Mesafeye Yolculuk Etmeye Niyetlenen Kişinin İlk Mola Yerinde Namazı Kısaltarak Kılmasının Mubahlığı

٢٧٤٣ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: حَدَّثَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ الظُّهْرَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّيْتُ مَعَهُ الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ، وَكَانَ مُسَافِرًا» [٤: ١]

2743- Enes b. Mâlik der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile (öğle namazını) Medine'de dört rekat kıldım, Zu'l-Huleyfe'de ise (ikindi namazını Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile) iki rekat kıldım. Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) sefere çıkmıştı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّاوِيَ لِلسَّفَرِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ لَيْسَ لَهُ أَنْ يَقْصُرَ حَتَّى يُخَلِّفَ دُورَ الْبَلْدَةِ وَرَاءَهُ

Zikrettiğimiz Söz Konusu Mesafeye Yolculuğa Niyetlenen Kişinin Beldesinin Evlerini Geride Bırakmadan Namazları Kısaltamayacağına Delalet Eden Haber

٢٧٤٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَمَّادُ بْنُ زَيْدٍ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّى الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ»، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَنَسٌ «وَسَمِعَهُمْ يَصْرُخُونَ بِهِمَا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ» [٤: ١]

2744- Enes b. Mâlik bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) öğle namazını Medine'de dört rekat olarak kıldı. İkindi namazını ise Zul-Huleyfe'de iki rekat olarak kıldı." Enes bize, onların Zul-Huleyfe'den ayrıldıktan sonra hem hac, hem de umre için yüksek sesle telbiye getirdiklerini işittiğini söylemiştir.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1085); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/111; Buhârî 1547; Bak hadis no: 2744, 2746, 2747, 2748.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ النَّاوِيَ سَفَرًا يَكُونُ نِهَايَةُ قَصْدِهِ مَا وَصَفْنَا لَهُ قَصْرُ الصَّلَاةِ إِذَا خَلَّفَ دُورَ الْبَلْدَةِ وَرَاءَهُ

Gideceği Yer Zikrettiğimiz Mesafede Olan Kişinin Beldesinin Evlerini Geride Bıraktıktan Sonra Namazları Kısaltarak Kılabileceğine Delalet Eden Haber

٢٧٤٥ - أَخْبَرَنَا أَحْمَدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْمُثَنَّى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ يَحْيَى بْنِ يَزِيدَ الْهُنَائِيِّ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ قَصْرِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا خَرَجَ مَسِيرَةَ ثَلَاثَةِ أَمْيَالٍ، أَوْ ثَلَاثَةِ فَرَاسِخَ - شُعْبَةُ الشَّاكُّ - صَلَّى رَكْعَتَيْنِ» [٤: ١]

2745- Yahyâ b. Yezîd el-Hunâî anlatıyor: Enes b. Mâlik'e. namazın kısaltılmasını sordum. Şöyle cevap verdi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) üç millik veya üç fersahlık mesafeye -ki şüphe eden ravi Şu'be'dir- çıktığı zaman namazları iki rekat kılardı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ هَذَا الْفِعْلَ إِنَّمَا هُوَ مُبَاحٌ لِمَنْ عَزَمَ عَلَى السَّفَرِ الَّذِي يَجُوزُ فِيهِ الْقَصْرُ

Bu Fiilin Kısaltma Yapmanın Caiz Olduğu Yolculuğa Çıkmaya Azmeden Kişi İçin Mubah Olduğuna Delalet Eden Haber

٢٧٤٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو الْحَسَنِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا بَكْرُ بْنُ مُضَرَ، عَنْ عَمْرِو بْنِ الْحَارِثِ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى بَعْضِ أَسْفَارِهِ فَصَلَّى لَنَا عِنْدَ الشَّجَرَةِ رَكْعَتَيْنِ» [٤: ١]

2746- Enes b. Mâlik anlatıyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Medine'de öğle namazını dört rekat kıldım, sonra çıktığı bir yolculukta ise bize Şecere'de iki rekat kıldırdı.[2]

---

no: 2743.

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1084); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 3/129; Müslim 691; Ebû Dâvûd 1201.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Bak hadis no: 2743.

ذِكْرُ مَا يُسْتَحَبُّ لِلْمُسَافِرِ إِذَا خَلَّفَ دُورَ الْبَلْدَةِ وَرَاءَهُ أَنْ يَقْصُرَ الصَّلَاةَ

Yolcunun Kasabanın Evlerini Arkasında Bıraktığı Anda Namazı Kısaltmasının Müstehaplığı

٢٧٤٧ - أَخْبَرَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَزِيدَ الْقَطَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَيُّوبُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْوَزَّانُ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ أَيُّوبَ، عَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسٍ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّى الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ» [٥: ٨]

2747- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Medine'de öğle namazını dört rekat kıldı, Zü'l-Huleyfe'de ikindi namazını iki rekat kıldı.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْخَارِجَ فِي سَفَرِهِ الَّذِي يُوجِبُ لَهُ الْقَصْرَ كَانَ لَهُ أَنْ يَقْصُرَ الصَّلَاةَ وَإِنْ لَمْ يَبْلُغْ نِهَايَةَ سَفَرِهِ

Namazları Kısaltmasını Mubah Kılacak Bir Mesafeye Yolculuk Eden Kişinin Varacağı Yere Ulaşmadan da Namazlarını Kısaltarak Kılabileceğinin Beyanı

٢٧٤٨ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ، قَالَ: حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُنْكَدِرِ، وَإِبْرَاهِيمَ بْنِ مَيْسَرَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى الظُّهْرَ بِالْمَدِينَةِ أَرْبَعًا، وَصَلَّى الْعَصْرَ بِذِي الْحُلَيْفَةِ رَكْعَتَيْنِ» [٤: ٤]

2748- Enes b. Mâlik bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Medine'de öğlen namazını dört rekat kıldık, Zü'l-Huleyfe'de ikindi namazını iki rekat kıldık.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2743.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Buhârî 1089; Müslim 690; Ebû Dâvûd 1202; Tirmizî 546; Nesâî 1/235; Darimî 1/354; Bak hadis no: 2743.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُسَافِرِ إِذَا أَقَامَ فِي مَنْزِلٍ أَوْ مَدِينَةٍ وَلَمْ يَنْوِ إِقَامَةَ أَرْبَعٍ بِهَا أَنْ يَقْصُرَ صَلَاتَهُ وَإِنْ أَتَى عَلَيْهِ بُرْهَةٌ مِنَ الدَّهْرِ

Yolculukta Bir Yer ya da Kasabada Dört Gün Kalma Niyeti Taşımadan Konaklayan Kişinin Orada Daha Fazla Kalsa da Namazlarını Kısaltarak Kılmasının Mubahlığı

٢٧٤٩ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ السَّامِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ أَقَامَ بِتَبُوكَ عِشْرِينَ يَوْمًا يَقْصُرُ الصَّلَاةَ» [٤ : ١]

2749- Câbir b. Abdillah der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk'te yirmi gün kaldı. Namaz(lar)ı kısaltıyordu."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّهُ مُضَادٌّ لِلْخَبَرِ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ قَبْلُ

İlimde Derinliği Olmayana Önceki Zikredilen Habere Aykırı Olduğu İzlenimi Veren Haber

٢٧٥٠ - أَخْبَرَنَا عُمَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْهَمْدَانِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ الصَّيْرَفِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَفْصُ بْنُ غِيَاثٍ، عَنْ عَاصِمٍ الْأَحْوَلِ، عَنْ عِكْرِمَةَ، عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَدِمَ مَكَّةَ فَأَقَامَ بِهَا سَبْعَ عَشْرَةَ لَيْلَةً يَقْصُرُ الصَّلَاةَ» قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: «مَنْ أَقَامَ سَبْعَ عَشْرَةَ قَصَرَ الصَّلَاةَ، وَمَنْ أَقَامَ أَكْثَرَ أَتَمَّ» [٤ : ١]

2750- İbn Abbâs bildiriyor: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) Mekke'ye girdiğinde kaldığı 17 gün boyunca namazları kısaltarak kıldı."

İbn Abbâs der ki: "Kişi bir yerde 17 gün kalırsa namazları kısaltarak kılar. Daha fazla kalırsa da namazları tam kılar."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1120); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/105; Ebû Dâvûd 1235; Bak hadis no: 2752.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1104); Şuayb: Hadis sahihtir. Buhârî 1080; Ebû Dâvûd 1230; Tirmizî 549; İbn Mâce 1075.

ذِكْرُ خَبَرٍ يُضَادُّ خَبَرَ عِكْرِمَةَ الَّذِي ذَكَرْنَاهُ فِي الظَّاهِرِ

Zikredilen İkrime Hadisine Zahirde Aykırı Gözüken Haber

٢٧٥١ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو خَيْثَمَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ عُلَيَّةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ: سَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ عَنْ قَصْرِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «سَافَرْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ فَصَلَّى بِنَا رَكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعْنَا»، فَسَأَلْتُهُ: هَلْ أَقَامَ؟ قَالَ: «نَعَمْ، أَقَمْنَا بِمَكَّةَ عَشْرًا» [٤: ١]

2751- Yahya b. Ebî İshâk bildiriyor: Enes b. Mâlik'e namazların kısaltılması konusunu sorduğumda: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte Medine'den Mekke'ye yolculuğa çıktığımızda dönene kadar namazları ikişer rekât olarak kıldı" dedi. Enes'e: "Orada kaldı mı?" diye sorduğumda, Enes: "Evet, Mekke'de on gün kaldık" dedi.[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الدَّالِّ عَلَى أَنَّ الْمُسَافِرَ لَهُ الْقَصْرُ فِي السَّفَرِ مَا لَمْ يَعْزِمْ عَلَى إِقَامَةِ أَرْبَعٍ فِي مَوْضِعٍ وَاحِدٍ وَإِنْ طَالَ مُكْثُهُ فِي الْمَوْضِعِ الْوَاحِدِ وَجَازَ أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعٍ

Bir Yerde Dört Gün Kalmayı Düşünmeden Konaklayan Yolcunun Orada Dört Günden Daha Fazla Kalsa da Namazlarını Kısaltarak Kılabileceğine Delalet Eden Haber

٢٧٥٢ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي كَثِيرٍ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ ثَوْبَانَ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: «أَقَامَ النَّبِيُّ ﷺ بِتَبُوكَ عِشْرِينَ يَوْمًا يَقْصُرُ الصَّلَاةَ» [٤: ٤]

2752- Câbir b. Abdillah der ki: "Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) Tebuk'te yirmi gün kaldı. Namaz(lar)ı kısaltıyordu."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1106); Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 3/190; Buhârî 1081; Müslim 693; Ebû Dâvûd 1233; Tirmizî 548; İbn Mâce 1077; Darimî 1/355; Bak hadis no: 2754.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı sahihtir. Bak hadis no: 2749.

ذِكْرُ الْإِبَاحَةِ لِلْمُسَافِرِ تَرْكَ الصَّلَاةِ النَّافِلَةِ فِي عَقِبِ الْمَفْرُوضَاتِ وَقُدَّامَهَا

Yolcunun Farz Namazlarından Sonra ve Önce Nafile Kılmayı Terketmesinin Mubahlığı

٢٧٥٣ - أَخْبَرَنَا الْحَسَنُ بْنُ سُفْيَانَ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْعَبَّاسُ بْنُ الْوَلِيدِ النَّرْسِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى الْقَطَّانُ، عَنِ ابْنِ أَبِي ذِئْبٍ، عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُرَاقَةَ، عَنِ ابْنِ عُمَرَ، «أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يُصَلِّي فِي السَّفَرِ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدُ، يُرِيدُ قَبْلَ الْفَرَائِضِ وَلَا بَعْدَهَا» [٤: ١٩]

2753- İbn Ömer der ki: "Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) yolculuklarda farz namazların ne öncesinde ne de sonrasında nafile namaz kılmamıştır."[1]

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ مَنْ عَزَمَ عَلَى إِقَامَةِ عَشْرٍ فِي بَلْدَةٍ وَاحِدَةٍ لَهُ أَنْ يَقْصُرَ الصَّلَاةَ

İlimde Derinliği Olmayana Bir Beldede On Gün Kalma Niyetinde Olanın Namazları Kısaltacağı İzlenimi Veren Haber

٢٧٥٤ - أَخْبَرَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْجُنَيْدِ إِمْلَاءً، قَالَ: حَدَّثَنَا قُتَيْبَةُ بْنُ سَعِيدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: «خَرَجْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ، فَلَمْ يَزَلْ يَقْصُرُ حَتَّى رَجَعَ، وَأَقَامَ بِهَا عَشْرًا» [٥: ٨]

2754- Enes der ki: "Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile beraber Medine'den Mekke'ye yolculuk yaptım. Geri dönünceye kadar namazını kısaltarak kıldı. Mekke'de on gün kaldı."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1108); Şuayb: İsnâdı Buhârî'nin şartınca sahihtir. Nesâî 3/122, 3/123.

[2] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Müslim 693; Nesâî 3/118; Bak hadis no: 2751.

ذِكْرُ خَبَرٍ قَدْ يُوهِمُ غَيْرَ الْمُتَبَحِّرِ فِي صِنَاعَةِ الْعِلْمِ أَنَّ لِلْمُقِيمِ بِمَكَّةَ عَلَى أَيِّ حَالَةٍ كَانَ لَهُ أَنْ يَقْصُرَ مِنَ الصَّلَاةِ

İlimde Derinliği Olmayana Mekke'de İkamet Eden Kimsenin Her Durumda Namazı Kısaltacağı İzlenimi Veren Haber

٢٧٥٥ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ، قَالَ: حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ مُوسَى بْنِ سَلَمَةَ، قَالَ: سَأَلْتُ ابْنَ عَبَّاسٍ قُلْتُ: أَكُونُ بِمَكَّةَ فَكَيْفَ أُصَلِّي؟ قَالَ: «صَلِّ رَكْعَتَيْنِ سُنَّةَ أَبِي الْقَاسِمِ ﷺ» [٥: ٨]

2755- Mûsa b. Seleme der ki: İbn Abbâs'a Mekke'de olacağımda nasıl namaz kılayım?" diye sorduğumda: "İki rekât kılarsın. Ebu'l-Kâsım'ın (sallallahu aleyhi vesellem) sünneti budur" dedi.[1]

ذِكْرُ الْبَيَانِ بِأَنَّ الْحَاجَّ لَهُ الْقَصْرُ فِي صَلَاتِهِ أَيَّامَ حَجِّهِ

Haccı Süresince Hacının Namazlarını Kısaltması

٢٧٥٦ - أَخْبَرَنَا أَبُو يَعْلَى، قَالَ: حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عَامِرِ بْنِ زُرَارَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ زَكَرِيَّا بْنِ أَبِي زَائِدَةَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ الْخُزَاعِيِّ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ النَّبِيِّ ﷺ بِمَكَّةَ الصَّلَوَاتِ رَكْعَتَيْنِ فِي حَجَّةِ الْوَدَاعِ أَكْثَرَ مَا كَانَ النَّاسُ وَآمَنَهُ» [٥: ٨]

2756- Hârise b. Vehb el-Huzâî der ki: "Müslümanların sayıca yeterince çok ve güvende oldukları bir zamanda Vera haccında Mekke'de namazları Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte iki rekât olarak kıldım."[2]

---

[1] Elbânî: Sahih (el-İrvâ' 571; es-Silsiletu's-sahîha 2676); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Müslim 688; Nesâî 3/119.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1714); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Ahmed 4/306; Müslim 696; Ebû Dâvûd 1965; Tirmizî 882; Nesâî 3/119; Bak hadis no: 2757.

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ أَمَرَ بِإِتْمَامِ الصَّلَاةِ لِمَنْ أَقَامَ بِمِنًى أَيَّامَهُ تِلْكَ فِي حَجَّتِهِ

Hac Günlerinde Mekke'de İkamet Eden Kişinin Namazlarını Tam Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

٢٧٥٧ - أَخْبَرَنَا أَبُو خَلِيفَةَ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ كَثِيرٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، عَنْ حَارِثَةَ بْنِ وَهْبٍ، قَالَ: «صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ، أَوْ صَلَّى بِنَا بِمِنًى، وَنَحْنُ أَوْفَرُ مَا كُنَّا رَكْعَتَيْنِ» [٥: ٨]

2757- Hârise b. Vehb der ki: "Müslümanların sayıca yeterince çok oldukları bir zamanda Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte Minâ'da iki rekat kıldım ya da bize iki rekât olarak kıldırdı."[1]

ذِكْرُ الْخَبَرِ الْمُدْحِضِ قَوْلَ مَنْ زَعَمَ أَنَّ الْحَاجَّ عَلَيْهِ أَنْ يُتِمَّ الصَّلَاةَ بِمِنًى أَيَّامَ مُقَامِهِ بِهَا

Mina Günlerinde Hacının Namazlarını Tam Kılması Gerektiğini İddia Edenin Kavlini Çürüten Haber

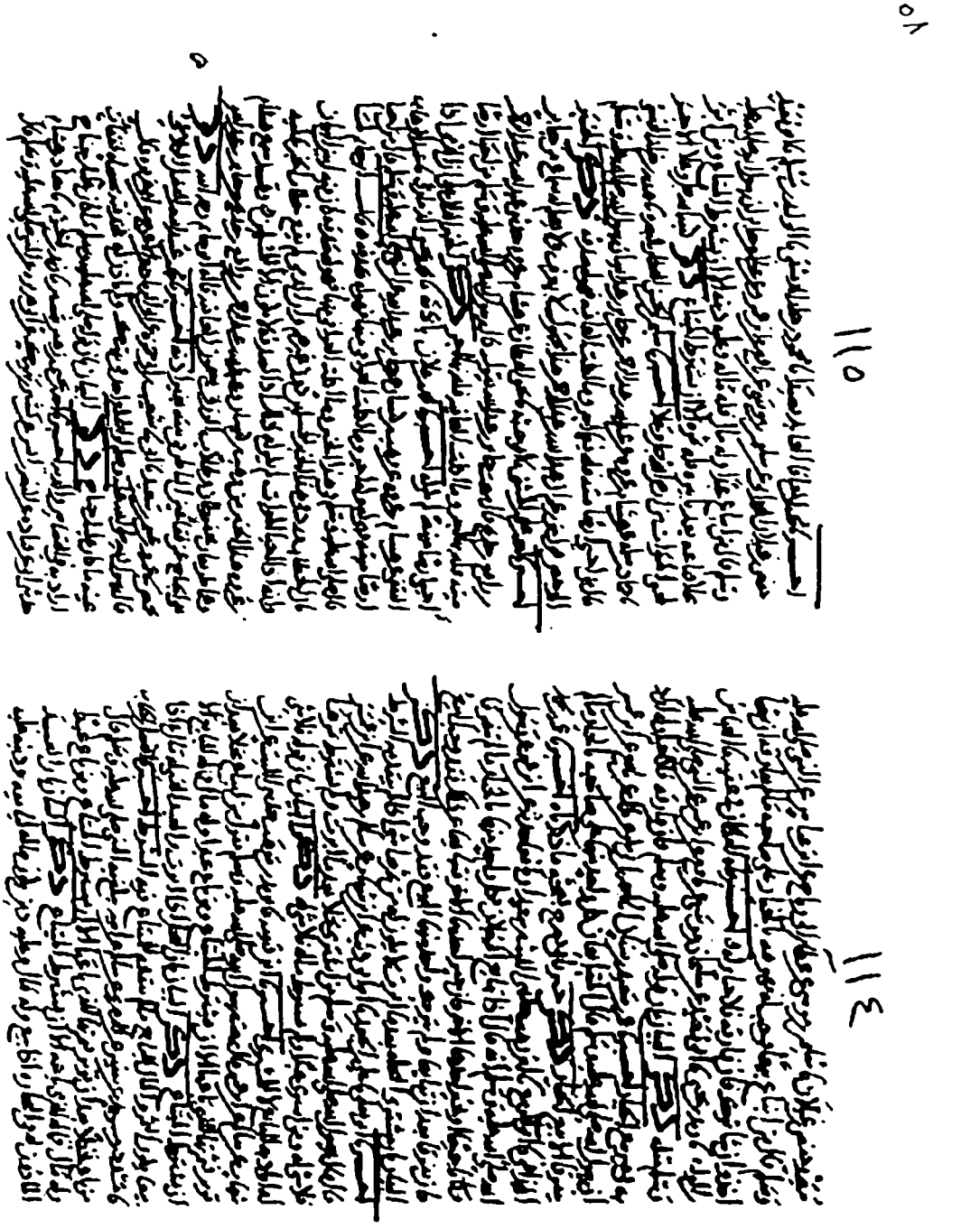
٢٧٥٨ - أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا حَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، قَالَ: حَدَّثَنَا ابْنُ وَهْبٍ، قَالَ: أَخْبَرَنِي عَمْرُو بْنُ الْحَارِثِ، عَنِ ابْنِ شِهَابٍ، عَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ الْمُسَافِرِ بِمِنًى رَكْعَتَيْنِ، وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ، وَعُثْمَانُ رَكْعَتَيْنِ صَدْرًا مِنْ خِلَافَتِهِ، ثُمَّ أَتَمَّهَا أَرْبَعًا» [٥: ٨]

2758- Sâlim b. Abdillah, babasından bildiriyor: Resûlullah (sallallahu aleyhi vesellem), Minâ'da ve başka yerlerde yolcu namazını iki rekât olarak kıldı. Ebû Bekir, Ömer ve hilafetinin başlarında Osman iki rekât olarak kıldı. Sonra Osman dört rekâta tamamladı.[2]

---

[1] Elbânî: Sahih; Şuayb: İsnâdı Buhârî ve Müslim'in şartlarına göre sahihtir. Ahmed 4/306; Buhârî 1083; Bak hadis no: 2756.

[2] Elbânî: Sahih (Sahîh Ebî Dâvud 1712); Şuayb: İsnâdı Müslim'in şartınca sahih. Buhârî 1082; Müslim 694; Nesâî 3/121; Darimî 1/354, 1/451.

Sahîh İbn Hibbân'ın Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi III. Ahmed bölümünde 346 numarada kayıtlı 222 varaktan meydana gelen bir elyazması nüshasının örnek sayfası

Dördüncü Hicri asırda el-Müstedrek ale's-Sahîhayn kitabının müellifi ünlü Hâkim en-Nîsâbûrî'nin hadis, fıkıh, lugat ve vaaz alanlarındaki üstün bilgisine işaret ettiği ve Yâkût el-Hamavî'nin ise onu asrın imamı ve allâmesi diye övdüğü İbn Hibbân'ın el-Müsnedü's-sahîh ale't-tekâsîm ve'l-envâ' [es-Sünen] et-Tekâsîm ve'l-envâ' ve kısaca Sahîh İbn Hibbân adlı eseri, klasik tasnif metotlarından farklı olarak emirler, nehiyler, haberler, mubahlar ve Peygamber'in fiilleri şeklinde beş bölüm halinde düzenlenen ve sahih olanları yanında hasen hadisleri de kapsayan 7500 hadisi ihtiva etmektedir. İbnü's-Salâh ve diğer hadis âlimlerinin kanaatine göre sadece sahih hadisleri toplamayı hedef alan kitaplar arasında Buhârî ile Müslim'in ve İbn Huzeyme'nin Sahih'inden sonra dördüncü sırada İbn Hibbân'ın Sahih'i yer almıştır.

Alâu'd-dîn Ali bin Balabân el-Fârisî (öl. 739/1339) tarafından el-İhsân fî takrîbi Sahîhi İbn Hibbân adıyla konu başlıklarına göre yeniden düzenlemiştir. El-İhsân, İbn Balabân'ın Sahîh'i fıkıh konularına göre yeniden düzenlediği bir çalışması olup kısaca Sahîh İbn Hibbân adıyla yayımlanmıştır. İbn Balabân, câmi türü hadis kitaplarının düzenini dikkate alarak Sahîh'teki hadisleri bir mukaddime ile yirmi üç konu kitabı halinde düzenlemiş, ana konu başlıkları ve fasıllar dışında eserin aslına bir ilavede bulunmamıştır.

Yayınevi olarak daha önce İbn Hibbân'ın bu eserinde geçen ve Buhârî ve Müslim'in Sahih'lerinde bulunmayan 2674 "zevâid" hadisi-i şerifi içeren Nûreddin el-Heysemî'nin hazırladığı Mevâridü'z-zam'ân ilâ zevâidi İbni Hibbân adlı kitabının iki cilt olarak çevirisini yayımlamıştık.

HadisDeposu
hadisdeposu.com

9 786054 659432